SAMUEL SHEM

DIEVO NAMAI

TYTO ALBA

SAMUEL SHEM

DIEVO NAMAI

Romanas

Iš anglų kalbos vertė
Vytautas Petrukaitis

VILNIUS
2010

UDK 820(73)-3
Sh-11

Samuel SHEM
THE HOUSE OF GOD
A Dell Book, 1978

ISBN 978-9986-16-753-2

Skiriu J ir Benui

Nebent žaist užsimanę
Prisiminsime rytui išbrėškus
Įsivaizduotą pušį, įsivaizduotą kėkštą.

Volesas Stivensas, *Žydroji gitara*.

I. PRANCŪZIJA

Gyvenimas – kaip penis:
Kai minkštas – jo neišdulkinsi;
Kai kietas – jis tave dulkina.

Dručkis, *Dievo namų* rezidentas

1

Berė nuoga – tik su akiniais nuo saulės. Net dabar, atostogaudamas Prancūzijoje, kai internatūros metai nespėję atšalti kape, nematau jokių jos kūno trūkumų. Man velniškai patinka jos krūtys – kaip keičiasi jai gulint kniūbsčiai, aukštielninkai, stovint ar vaikštant. Ir šokant. Ak, kaip man jos patinka, kai Berė šoka! Krūtis prilaiko Kuperio raiščiai. Kai jie išsitampo, krūtys nukąra kaip skudurėliai. Ir dar man patinka jos gakta, *symphysis pubica*; tas po oda slypintis kaulas suteikia formą jos Veneros gumburėliui. Reti jos plaukai juodi. Saulėje ją pila prakaitas, ir nuo jo žvilgesio įdegusi oda darosi erotiškesnė. Žvelgiu mediko akimis, ką tik praleidęs metus tarp ligotų kūnų, ir negaliu nieko – tik ramiai sėdėdamas mintyse viską fiksuoti. Diena maloni, šilta, prisodrinta nesuvokiamos lengvos melancholijos. Taip ramu, kad degtuko liepsna kyla tiesiai į viršų, nematoma vaiskiame karštame ore. Žolės žaluma, baltos kaip kreida mūsų išsinuomotos valstiečio trobos sienos ir oranžiniai stogo kraštai rugpjūčio dangaus žydrynėje – viskas pernelyg tobula šiam pasauliui. Nėra reikalo mąstyti. Viskam yra laiko. Rezultato nėra, vien procesas. Berė mėgina išmokyti mane mylėti, kaip mylėjau kadaise, prieš tai, kai tie metai padarė mane bejausmį.

Stengiuosi ilsėtis, bet nepavyksta. Lyg artilerijos sviedinys mintys grįžta į ligoninę, į „Dievo namus“, ir galvoju apie tai, kaip aš su

kitais internais žiūrėjau į seksą. Be meilės, tarp limpių, merdinčių senių ir mirštančių jaunuolių, lyg laukiniai tvarkėme Namų moteris. Pradedant švelniausia medicinos seserų mokyklos naujoke, rūsčių akių vyriausiomis priimamojo slaugėmis ir baigiant iš Lotynų Amerikos atvykusiomis, apyrankėmis apsikarsčiusiomis švilpaujančiomis ūkio skyriaus darbuotojomis, kurias kalbindavome laužyta ispanų kalba. Jas visas barškindavome savanaudiškais tikslais. Prisimenu Piepį, kuris nuo dvimačio – žurnalinio sekso perėjo prie šiurpiai malonaus lytinio nuotykio su nepasotinama seserimi, vardu Andžela, – su ta pačia Andžela, iš kurios per vienerius ilgus metus niekas neišgirdo nė vieno baigto sakinio, suregzto iš tikrų žodžių. Ir aš dabar žinau, kad seksas „Dievo namuose“ buvo liūdnas ir šlykštus, ciniškas ir šlykštus, nes, kaip ir visi kiti mūsų veiksmai Namuose, buvo be meilės, kadangi mes visi apkurtome meilės kuždesiams.

– Grįžk, Rojau. Nereikia dabar ten klajoti.

Berė. Baigiame pietauti – tuoj graušime artišokų šerdis. Šioje Prancūzijos dalyje jie užauga didžiuliai. Aš apipjausčiau ir išviriau daržoves, o Berė sutaisė aštrų padažą. Maistas čia nepakartojamas. Mudu dažnai valgome saulės išmargintame restorano sode, po šakų pinučiais. Iškrakmolyta balta staltiesė, dailūs krištolo stiklai ir ką tik nuskinta rožė sidabrinėje vazelėje beveik per tobuli šiam gyvenimui. Kampe laukia mūsų padavėjas, persimetęs per ranką rankšluostėlį. Jo pirštai virpa. Jį kankina senatvinis drebulys – limpio, visų tų metų limpių drebulys. Kai pasiekiu paskutinius artišoko žvynelius, kurių purpurinė dalis didesnė už valgomą žaliąją, ir likučius nušveičiu į šiukšlių krūvą valstiečio vištoms ir limpiškam šuniui stiklinėmis akimis, imu galvoti apie limpį, valgantį artišoką. Neįmanoma – nebent daržovę paverstų tyre ir įšvirkštų pro maitinimo vamzdelį. Nuplėšiu žiedą dengiančius tankius, žalius, dygius plaukelius ir nusigaunu iki šerdies, prisimindamas, kaip valgydavome „Dievo namuose“, ir tą, kuris geriausiai tai darė, tą, kuris geriausiai išmanė mediciną – savo rezidentą Dručkį. Kaip Dručkis

vakarieniaudamas dešimtą valandą vienu metu į burną susikimšdavo svogūnų, bandelę su dešrele iš Nacionalinės hebrajų užeigos ir porciją avietinių ledų. Prisimenu Dručkį, jo NAMŲ ĮSTATYMUS, požiūrį į mediciną, kurį iš pradžių palaikiau nesveiku, bet ilgainiui įpratau priimti tokį, koks yra. Vaizduotėje matau mus, kai kalbėdavomės palinkę prie limpio – sukaitę, suprakaitavę, nė kiek ne mažesni didvyriai negu Iva Džimos salą užėmę amerikiečių jūrų pėstininkai.

– Jie sukelia mums skausmą, – sakydavo Dručkis.

– Jie mane parklupdė, – atsakydavau.

– Nusižudyčiau, bet nenoriu, kad tie šunsnukiai džiaugtųsi.

Tuomet mudu apsikabindavome ir apsiverkdavome. Mano storasis genijus, kuris visuomet būdavo su manim, kai man jo reikėdavo – kur jis dabar, kai man be jo taip sunku? Holivude, gastroenterologijos skyriuje, atlieka žarnyno tyrimus; kaip pats mėgdavo sakyti – „rausiasi žvaigždžių gaubtinėse žarnose“. Dabar jau žinau, kad tuos metus iškentėjau tik dėl jo paiko juoko ir globos – ir dar dėl dviejų priimamojo policininkų rūpinimosi – dviejų policininkų, mano išganytojų, kurie, rodės, viską žino ir visuomet – iš anksto. Nepaisant Dručkio ir tų policininkų, tai, kas dėjosi „Dievo namuose“, buvo žiauru, ir aš buvau sužeistas, sunkiai sužeistas. Mat prieš „Dievo namus“ mylėjau senus žmones. Dabar jie nustojo buvę seni žmonės ir tapo limpiais, o aš jų nebemylėjau, negalėjau prisiversti mylėti. Kaip įmanydamas stengiuosi ilsėtis, bet negaliu, iš paskutiniųjų stengiuosi mylėti, bet negaliu, nes esu visas išblukęs kaip pernelyg dažnai skalbti vyriški marškiniai.

– Gal tau vis dėlto vertėtų ten grįžti – taip dažnai ten klajoji, – sarkastiškai sako Berė.

– Meilute, man buvo prasti metai.

Gurkšnoju vyną. Didžiąją dalį laiko čia, Prancūzijoje, esu girtas. Pasigeriu kavinėse turgaus dienomis, kai šurmulys atslūgsta turguose ir persimeta į barus. Pasigeriu, kai maudomės upėje prie namų vidurdienį, kai vandens, oro ir kūno temperatūra vienoda, ir

nebeskiriu, kur baigiasi kūnas ir prasideda vanduo. Visata ištirpsta, upė sūkuriuoja aplink mūsų kūnus, vėsa ir šiluma užlieja pramaišiui, padrikai, užpildydama visus laikus ir visas gelmes. Plaukiu prieš srovę, žiūrėdamas į tolį, kur upės vaga vingiuoja gluosnių, vikšrių, tuopų, šešėlių ir tos didžiosios šešėlių valdovės saulės lopšyje. Girtas guliu saulės atokaitoje ant rankšluosčio ir jausdamas kylantį geidulį stebiu erotinį baletą anglių, kurios velkasi maudymosi kostiumėlius ar baigusios maudytis drabužius, ir probėgšmais pamatau krūties kraštelį, gaktos plaukų kuokštelį – kaip dažnai Namuose pamatydavau prieš mano akis persirengiančių medicinos seserų kraštelius ir kuokštelius. Kartais nusitašęs imu mąstyti apie savo kepenų būklę ir prisimenu visus cirotikus, kuriuos stebėjau pagelstant ir mirštant. Jie arba ima blaškytis, kosėti ir nukraujuoja – paskęsta kraujyje trūkus stemplinėms venoms, arba patekę į komos būseną išnyksta – amoniaku prakvipusiu geltonų plytų keliu palaimingai nukeliauja į užmarštį. Mane kutena išpylęs prakaitas, ir Berė pasidaro gražesnė negu visada. Nuo vyno jaučiuosi, tartum būčiau apgaubtas amniono – nekvėpuoju, esu maitinamas motinos kraujo, tekančio bambine vena, slidus visai kaip vaisius be paliovos vartausi pulsuojančių įsčių šilumoje, šiltame amnione – šiltnione. Svaigalai padėdavo „Dievo namuose", ir aš prisimenu geriausią savo draugą Čaką, juodaodį interną iš Memfio, kuris juodoje rankinėje visuomet nešiodavosi butelį burbono „Jack Daniels" toms itin sunkioms akimirkoms, kai jį itin skaudžiai užgaudavo limpiai arba Namų mokslinčiai, tokie kaip vyriausiasis rezidentas ar pats vyriausiasis gydytojas, visuomet žiūrėję į Čaką kaip į bemokslį likimo nuskriaustąjį, nors iš tikrųjų jis buvo išsilavinęs, likimo pamalonintas ir geresnis gydytojas negu kas nors kitas toje ligoninėje. Girta galva mąstau, jog tai, kas nutiko Čakui Namuose, velniškai liūdna, nes anksčiau jis buvo linksmas pokštininkas, o dabar jų palaužtas virto liūdnu paniurėliu, todėl jo akyse dabar mačiau kiek įpykusio, kiek sugniuždyto žmogaus žvilgsnį, kurį vakar žiūrėdamas mūsų prancūzišką televizorių pastebė-

jau Niksono akyse, kai tas, įteikęs atsistatydinimo prašymą, stovėjo ant sraigtasparnio laiptelio Baltųjų rūmų pievelėje iškėlęs praskėstus smilių ir didijį pirštą – graudžiai netinkantį ženklą, kuris šįkart reiškė ne pergalę, o pralaimėjimą; tuomet durys užsidarė, Niksonas pranyko, filipiniečiai susuko raudoną kilimą, ir Džeris Fordas, veikiau pritrenktas negu pagarbus, apkabinęs žmoną iš lėto grįžo į prezidentūrą. Limpiai, ak tie limpiai...

– Po paraliais, viskas tau kelia mintis apie limpius, – sako Berė.

– Nesuvokiau, kad mąstau balsu.

– Tu niekados to nesuvoki, bet pastaruoju metu nuolat taip darai. Niksonas, limpiai – pamiršk tuos limpius. Čia limpių nėra.

Žinau, kad ji klysta. Vieną vaiskią dieną iš dyko buvimo vienas patraukiu nuo kapinių kaimelio viršuje snūdžiu vingiuotu keliu, iškilusiu virš pilies, bažnyčios, priešistorinių urvų, aikštės ir toli apačioje – upės slėnio. Mažytės lyg vaikiški žaislai tuopos ir romėnų tiltas rodo, kur eina kelias ir teka ledynmečio palikta viso šio grožio kūrėja mūsų upė. Dar niekad nebuvau ėjęs tuo keteros keliu. Imu atsipalaiduoti, juntu tai, ką jau esu patyręs: ramybę, palaimingą nieko neveikimo būseną. Dienos ima atrodyti ramios, šiltos, nusėtos nugludintais atodūsio nostalgijos akmenukais. Gamta čia tokia dosni, kad paukščiai nesulesa visų prinokusių gervuogių. Stabtelėjęs kelias nusiskinu. Burnoje pajuntu sultingai grikšint. Mano sandalai šlepsi asfaltu. Žiūriu į gėles, kurios besivaržydamos spalvomis ir formomis vilioja bites jas išžaginti. Pirmą kartą daugiau kaip po metų jaučiuosi ramus, niekas pasaulyje nereikalauja iš manęs pastangų, viskas man natūralu, vientisa ir sveika.

Už posūkio pamatau didelį pastatą, panašų į beprotnamį ar ligoninę, su užrašu „Hospice“ ant durų. Mano oda ima dilgčioti, plaukeliai ant sprando pasišiaušia, dantys susikanda. Aišku, čia juos pamatau. Jie išvežti į sodelį ir susodinti saulės atokaitoje. Tie žilaplaukiai, išbarstyti sodo žalumoje, atrodo lyg nužydėjusios pienės lauke, gležni voratinkliai, laukiantys paskutinio savo vėjelio. Limpiai. Spoksau į juos. Pamatau simptomus. Diagnozuoju jų

ligas. Einant pro šalį, jų akys, rodos, mane seka, tarsi įveikę savo silpnaprotystę jie bandytų pamoti ranka, ar pasakyti *bonjour*, ar parodyti kokį kitą žmogiškumo likutį. Tačiau jie nemoja, nesako *bonjour*, nerodo jokio kito žmogiškumo likučio. Sveikas, įdegęs saulėje, girtas, prisivalgęs gervuogių, viduje besijuokiantis ir bijantis to juoko, jaučiuosi puikiai. Visuomet puikiai jaučiuosi pamatęs limpį. Dabar aš juos myliu.

– Na, Prancūzijoje gal ir yra limpių, bet tau nereikia jais rūpintis.

Berė vėl ima valgyti artišoką, ir jos smakru nuteka padažas. Jinai jo nesišluosto. Ne tokia. Jai patinka aliejaus klampumas ir acto gaižumas. Jai patinka savo pačios nuogybė, nerūpestingumas, laisvumas ir aliejuotas smakras. Jaučiu, kad ją apima jaudulys. Ji vėl meta į mane žvilgsnį. Gal aš pasakiau tai balsu? Ne. Mudu žiūrime vienas į kitą, o padažas tuo metu varva nuo smakro jai ant krūties. Abu žiūrime. Padažas tiriamai, iš lėto šliaužia oda į pietus – spenelio link. Netardami nė žodžio spėliojame, ar aliejui pavyks iki jo nusigauti – o gal nukryps į šalį, į krūtinės duobutę ar tarp krūtų. Mintyse vėl grįžtu prie medicinos – galvoju apie pažastinių limfmazgių karcinomą. Apie mastektomiją. Galvoje pasipila krūvos skaičių. Berė šypsosi man nenujausdama, kad mintyse keliauju į mirtį. Padažas nenukrypsta į šalį – nuteka ant spenelio ir ant jo pakimba. Mudu šypsomės.

– Mesk tas įkyrias mintis apie limpius ir priėjęs jį nulaižyk.

– Jie vis vien gali sukelti man skausmą.

– Ne, negali. Nagi eikš.

Priglaudžiu lūpas prie spenelio, ir liežuvį nutvilko padažas. Pajuntu, kaip spenelis ima kilti, bet vaizduotėje esu visai kitur – širdies smūgio ištikto ligonio palatoje. Žmonių čia sausakimša, aš atėjau paskutinis. Lovoje guli jaunas ligonis. Jis intubuotas, prijungtas prie dirbtinio kvėpavimo aparato. Rezidentas bando įkišti į veną storą vamzdelį, o medicinos studentas be perstojo laksto aplink lovą. Visi esantys kambaryje žino, kad ligonis mirs. Atsiklaupusi ant lovos ligoniui uždarą širdies masažą daro viena iš

intensyviosios terapijos skyriaus seserų – rudaplaukė iš Havajų puikiomis šlaunimis ir dideliais papais. Havajiški papai. Jisai buvo jos ligonis, ir ji pirmoji atėjo nustojus plakti širdžiai. Stebiu atsistojęs tarpduryje: jos baltas sijonėlis užsismaukė į viršų, todėl lenkdamasi prie ligonio parodo visą užpakalį. Ji mūvi gėlėtomis bikinio kelnaitėmis. Pro baltų elastingų pėdkelnių siūles beveik matau jos gėdos lūpas. Galvoju apie Havajus. Aukštyn žemyn, aukštyn žemyn, jos pasturgalis juda aukštyn žemyn, o aplink vien kraujas, vėmalai, šlapimas, šūdai ir žmonės. Bangos plaka vulkaninės kilmės paplūdimius – aukštyn žemyn, aukštyn žemyn. Ne užpakaliukas, o fantastiškas prašmatnus limuzinas. Priėjęs prie jos uždedu ant jo ranką. Ji atsigręžia, pamato, kas ją liečia, sako, ė, sveikas, Rojau, ir toliau maigo krūtinę. Kol ji juda aukštyn žemyn, masažuoju jai šiknytę – mano ranka be perstojo sukasi ratu. Kuždu jai į ausį kažką nešvankaus. Suėmęs abiem rankom nutraukiu pėdkelnes, paskui iki kelių nusmaukiu kelnaites. Ji vis spaudo ligoniui krūtinę. Tuomet aš vieną ranką įkišu jai į tarpkojį, o kita braukau aukštyn žemyn per jos šlaunų vidinę pusę tuo pačiu ritmu, kaip ji maigo krūtinės ląstą bandydama atgaivinti ligonį. Laisvąja ranka ji atsagsto mano baltas kelnes ir sugriebia už stačios varpos. Neįtikėtina įtampa. Girdėti šauksmai „Adrenalino!“ ir „Defibriliatorių!“

Galop visi pasiruošia uždėti defibriliatoriaus elektrodus ant ligonio krūtinės ir paleisti elektros srovę per mirštančią širdį. Kažkas surinka: „Visi traukitės nuo lovos!“, ir havajietė šliaužte užšliaužia man ant varpos.

– Įjunkit srovę!

SSZZZZZZ.

Įjungia aparatą. Kūnas konvulsiškai pakyla į viršų, nes raumenys susitraukia nuo 3000 voltų, bet širdies monitorius brėžia tiesią liniją. Širdis nebegyva. Į palatą įeina internas Piepis. Ligonis jo. Piepis atrodo nusiminęs. Rodos, tuoj apsiašaros. Paskui pamato, kaip mudu su havajiete tvatinamės, ir jo akyse atsispindi nuostaba. Atsisukęs į jį sakau:

– Nenukabink nosies, Piepi, kai tau stovi, depresija niekuomet neapims.

Fantazija baigiasi tuo, kad jaunasis ligonis miršta, o mes visi guodžiamės dulkindamiesi ant slidžių nuo kraujo grindų. Prieš pasiekdami orgazmą mes traukiame:

– Kaip aš noriu sugrįžti į šiaudinę trobytę Kulakahoj, HaVAAAA-JUOOOOS!..

II. „DIEVO NAMAI“

Mes atvykom čia tarnauti Dievui,
taip pat praturtėti.

– Bernalas Diasas del Kastiljas,
Meksikos nukariavimo istorija

2

„Dievo namus“ 1913 metais įsteigė „Amerikos Izraelio tautos“ nariai, kai medicininį išsilavinimą įgiję jų Sūnūs ir Dukros dėl diskriminacijos negalėjo gauti gerų internatūrų gerose ligoninėse. Tas didis paminklas steigėjų pasiaukojimui netrukus ėmė vilioti ką tik iškeptus daktarus ir buvo palaimintas sąjunga su GMM – Geriausia (pasaulyje!) medicinos mokykla. Pasiekusi šį aukštą lygį, ligoninė viduje skilo į daugybę hierarchijų, kurių apačioje atsidūrė būtent tie žmonės, kuriems ji buvo sukurta, – medicinos personalas, o žemiausia šio grandimi, kaip ir reikėjo tikėtis, tapo internas.

Paleidęs šūvį iš medikų hierarchijos viršūnės, neišvengiamai kliudydavai interną, bet kitų hierarchijų apačioje šis buvo tik netiesioginis taikinys. Pasitelkę į pagalbą visokių painių gudrybių, interną bet kuriuo metu galėjo išnaudoti privatūs gydytojai, ligoninės administracija, slaugos, ligonių ir socialinės rūpybos skyrių personalas, telefonų ir pranešimų gaviklių operatoriai ir ūkio skyriaus darbuotojai. Pastarieji klodavo lovas, reguliuodavo šilumą ir šaltį, tvarkė tualetus ir patalynę bei vadovavo remonto darbams. Internai buvo visiškai jų valioje.

„Dievo namų“ medikų hierarchija buvo piramidė: jos apačioje buvo daugybė, viršuje – vienas. Turint galvoje mentalitetą, kurio reikėjo norint užsikarti į jos viršų, ji veikiau panėšėjo į ledų porciją – nusigauti į aukštybes tegali laižydamas. Kadangi nuolatos laižyda-

vai pirmą aukščiau tavęs sėdinčią subinę, iš saujelės viršūnės prieigose nebeliko nieko, išskyrus liežuvius. Pavaizduotas schematiškai toks medikas atrodė kaip homunkulas su milžinišku liežuviu, uždengiančiu beveik visas smegenis. Toji ledų porcija buvo maloni tuo, kad iš apačios aiškiai matei, kaip vyksta laižymas: subinlaižiai it godūs optimistiški vaikigaliai, vidurvasarį įsisukę į ledainę, lyžt lyžt lyžt vis laižė. Reginys buvo įspūdingas.

„Dievo namai" garsėjo savo pažangumu, ypač elgesio su medicinos personalu požiūriu. Tai buvo viena pirmųjų ligoninių, ėmusių nemokamai teikti šeimų konsultavimo paslaugas, o kai neišdegė, pradėjusi propaguoti ištuokas. Per darbo ligoninėje laikotarpį vidutiniškai kokie aštuoniasdešimt procentų medicininį išsilavinimą turinčių Sūnų ir Dukterų, pasinaudoję šiuo siūlymu, palikdavo sutuoktinius ir susidėdavo su kokia žavinga būtybe iš privačių gydytojų, ligoninės administracijos, slaugos, ligonių ir socialinės rūpybos skyrių personalo, telefonų ir pranešimų gaviklių operatorių ar ūkio skyriaus darbuotojų. Namai pažangos keliu nuėjo dar toliau: valdžia nusprendė, kad būtina supažindinti pradedančiuosius internus su jų laukiančiais ateinančių metų siaubais atsargiai, todėl pasikvietė visai dienai pokalbių, o per pertrauką pavaišino „B-M Delikatesų" parduotuvėje užsakytais pietumis. Pokalbiai vyko pirmadienį, birželio trisdešimtąją – išvakarėse dienos, kai turėjome pradėti internatūrą. Per šį renginį mus turėjo supažindinti su kiekvienos hierarchijos atstovais.

Sekmadienio popietę, prieš „B-M Delikatesų" pirmadienį, prieš šiurpųjį liepos pirmosios antradienį, gulėjau lovoje. Birželiui baigiantis paskutinį kartą skaisčiai suspindo saulė, bet aš neatitraukiau užuolaidų. Niksonas vėl buvo išvykęs į viršūnių susitikimą masturbuoti Kosygino, „Mo" Dyn netvėrė pykčiu, nežinodama, kurią suknelę rengtis į Votergeito bylos nagrinėjimą, o mane kamavo skausmas. Tai nebuvo netgi šiais laikais madingas susvetimėjimo skausmas ar nuobodulys, kuris tuo metu pjovė daugelį amerikiečių, žiūrinčių televizijos dokumentinį filmą „Laudai, Kali-

fornijos šeima“, rodžiusį tris jų automobilius, prašmatnų namą su inksto formos baseinu ir be vienintelės knygos. Skausmą man kėlė baimė. Nors visuomet būdavau šaltakraujis, šįsyk taip bijojau, kad ėjau iš proto. Siaubą man varė tai, kad tapau „Dievo namų“ internu.

Lovoje gulėjau ne vienas. Šalia buvo Berė. Mūsų santykiai, atlaikę traumą, mano patirtą per GMM praleistus metus, klestėte klestėjo: turtingi spalvų, pagardinti linksmybių, juoko, rizikos ir meilės. Be to, lovoje šalia manęs gulėjo dvi knygos, pirmoji – mano tėvo dantisto dovana – „internatūros“ knyga, pavadinta „Kaip išgelbėjau pasaulį nesusitepęs baltos uniformos“; joje internas vis atlėkdavo paskutinę akimirką, imdavo vadovauti kitiems ir šūkčiodamas trumpus nurodymus išgelbėdavo nelaimėlius, jau susiruošusius į aną pasaulį; kitą knygą nusipirkau pats, ji vadinosi „Patarimai pradedančiajam internui“. Tai buvo vadovas, kuriame surašyta viskas, ką turi žinoti. Kol jį naršiau, gydytoja psichologė Berė susirangiusi skaitė Froidą. Po kelių minučių tylos sudejavau, paleidau vadovą iš rankų ir užsitraukiau paklodę virš galvos.

– Gelbėkit, geeelbėkit! – išlemenau.

– Rojau, tavo būklė baisi.

– Ar mano popieriai prasti?

– Visai. Praėjusią savaitę paguldžiau į ligoninę pacientą, kurį aptiko susirietusį po užklotais visai kaip tu dabar, bet nerimo simptomai nebuvo tokie akivaizdūs kaip tavo.

– Ar gali paguldyti mane į ligoninę?

– Turi sveikatos draudimą?

– Gausiu tik prasidėjus internatūrai.

– Tuomet turėsi gultis į valstybinę ligoninę.

– Ką man daryti? Viską išbandžiau, bet vis tiek esu mirtinai išsigandęs.

– Pamėgink neigimo principą.

– Neigimo?

– Taip. Tai primityvi gynybos forma. Stenkis neigti, kad ta baimė egzistuoja.

Taigi pamėginau neigti ją egzistuojant. Nors sekėsi nekaip, Berė padėjo man iškęsti naktį, o kitą, „B-M Delikatesų“ pirmadienio, rytą padėjo man nusiskusti, apsirengti ir nuvežė į „Dievo namus“ miesto centre. Kažkokia jėga neleido man išlipti iš mašinos, todėl Berė atidarė dureles, meilikavimais išprašė mane lauk ir įspraudė į ranką raštelį, kuriame buvo parašyta: „Susitiksime čia 17.00. Linkiu sėkmės. Myliu, Berė“. Ji pakštelėjo man į skruostą ir nuvažiavo.

Stovėjau tvankumoje priešais didžiulį šlapimo spalvos pastatą su iškaba DIEVO NAMAI. Ekskavatorius ant grandinės pakabintu rutuliu daužė vieną namo sparną; kaip skelbė užrašas, vietoj jo turėjo išdygti ZOKO SPARNAS. Jausdamas, kaip toks pat rutulys trankosi mano smegeninėje, įėjau į Namus ir susiradau susirinkimų kambarį. Atsisėdau. Vyriausiasis rezidentas, pavarde Ungerbergas, pravardžiuojamas Unguriu, sakė sveikinimo kalbą. Žemas, putlus, baisiausiai išsičiustijęs Ungurys ką tik buvo baigęs gastroenterologijos praktiką. „Dievo namai“ kaip tik specializavosi gastroenterologijoje. Vyriausiojo rezidento pareigybė buvo pačiame ledų porcijos viduryje; Ungurys žinojo: jeigu tuos metus gerai pasistengs, aukščiau sėdintys subinlaižiai duos jam nuolatinį etatą, ir jis taps nuolatiniu subinlaižiu. Jis buvo tarsi jungiamoji grandis tarp internų ir visų kitų, todėl, girdi, jis „tikisi, jog kreipsitės į mane iškilus bet kokiai bėdai“. Tai sakant, jo žvilgsnis nuslydo į viršesniuosius subinlaižius, susėdusius prie stalo. Tas suktas žmogutis skleidė kažkokį glitų skystį. Kalbėjo jis pernelyg žvaliai, nejusdamas mūsų baimės. Negalėjau sutelkti dėmesio, tad ėmiau dairytis po kambarį į kitus pradedančiuosius internus – ant kėdės sudribusį malonų juodaodį vaikiną, prisidengusį delnu akis, tartum būtų pavargęs; didesnį įspūdį darė milžinas tankia ruda barzda, vilkintis juodu odiniu švarku, užsidėjęs prigludusius akinius nuo saulės, ant piršto sukiojantis juodą motociklininko šalmą. Kažkoks keistuolis.

– ...taigi padėsiu jums dieną naktį. O dabar su dideliu malo-

numu pristatau jums vyriausiąjį gydytoją, daktarą Koimaną.

Iš kampo, kur stovėjo, prie pranešėjo stalo nelenkdamas per kelius kojų priėjo mažytis džiūsna su klaikiu purpuriniu apgamu ant skruosto. Jis vilkėjo ilgu nelyginant mėsininko chalatu; ilgas senamadiškas stetoskopas vingiavo krūtine, pilvu ir paslaptingai dingo kelnėse. Mintyse man šmėstelėjo klausimas: KUR NUEINA TAS STETOSKOPAS? Jis buvo nefrologas: inkstai, šlapimtakiai, šlapimo pūslės, šlaplės ir geriausias užsilaikiusio šlapimo draugas Folio kateteris.

– Mūsų ligoninė ypatinga, – aiškino vyriausiasis. – Iš dalies – dėl saitų su GMM. Noriu papasakoti jums vieną istoriją apie GMM, iš kurios įsitikinau, kokie nepaprasti yra GMM ir „Dievo namai“. Tai istorija apie vieną GMM daktarą ir GMM seserį, vardu Pegė. Tą istoriją išgirdęs įsitikinau, kaip svarbu būti mokymo baze tokiai...

Mano mintys ėmė klajoti. Kojis buvo liesesnis Ungurio variantas, tarsi todėl, kad kol užuot nykęs skelbė straipsnius, idant taptų vyriausiuoju, iš jo iščiulpė visus žmogiškuosius syvus, ir jis liko perdžiūvęs, dehidravęs ir net uremiškas. Tai štai kokia ta ledų porcijos viršūnė – staiga visiems jis tapo vyriausiuoju, ir dabar nuolatos ne tiek laižė kitiems, kiek kišo, kad laižytų jam.

– ...tuomet Pegė priėjo prie manęs ir su nuostaba veide tarė: „Daktare Koimanai, kaip jūs galėjot suabejoti, ar tas nurodymas buvo įvykdytas? Jei GMM gydytojas liepia GMM seseriai ką nors padaryti, galit būti tikras, kad viskas bus atlikta, ir atlikta deramai“.

Kojis nutilo, tarsi laukdamas plojimų. Jo žodžius pasitiko tyla. Nusižiovavau ir man dingtelėjo, kad mano mintys peršoko prie dulkinimosi.

– ...jūs nudžiugsite sužinoję, kad šįmet...

– KKCHAAA! KKCHAAA!

Kojį pertraukė juodu odiniu švarku vilkinčio terno kosulio protrūkis, nuo kurio jis išsižiojęs dvilinkas susirietė ant kėdės.

– ...Pegė ateis pas mus, į Namus, iš miesto ligoninės.

Paskui Kojis ėmė dėstyti, koks šventas dalykas yra žmogaus gyvybė. Kaip popiežius savo pareiškimuose jis pabrėžė, kaip svarbu visuomet daryti viską, kad ligonis liktų gyvas. Tuo metu mes nė nenujautėme, koks pragaištingas bus šis nuncijaus patarimas. Baigęs Kojis grįžo į savo kampą ir vėl ten atsistojo. Rodės, nei Ungurys, nei Kojis gerai nesuvokia žmogiškumo esmės.

Kiti kalbėtojai buvo žmogiškesni. Tipas iš ligoninės administracijos, vilkintis mėlynu sportiniu švarku su auksinėmis sagomis, paaiškino mums, esą „ligos istorijos yra oficialūs dokumentai“, ir papasakojo, kaip Namus neseniai padavė į teismą todėl, kad kažkoks ternas norėdamas pajuokauti ligos istorijoje parašė, neva slaugos namuose ligonį taip ilgai laikė lovoje, jog atsirado pragulų, nuo kurių šis perkeltas į Namus mirė; perkaręs jaunas kardiologas, pavarde Pinkusas, kalbėjo, kokią didelę svarbą užkertant kelią širdies ligoms turį hobiai; jis pats turįs du – „bėgiojąs, kad palaikytų formą, ir žvejojąs, kad nuramintų nervus”, ir pridūrė, esą šįmet apžiūrinėjant kiekvieną ligonį mums pasirodys, jog girdime sistolinius širdies ūžesius, bet iš tikrųjų tai tik pneumatiniai kūjai Zoko sparne, todėl galim jau dabar išmesti savo stetoskopus; Namų psichiatras, liūdnos išvaizdos vyras su smailia barzdele, pažiūrėjo į mus maldaujančiomis akimis ir pranešė, kad visuomet galim kreiptis į jį pagalbos. Paskui mus visus pribloškė tardamas:

– Internatūra – ne teisės mokykla, kur liepia dairytis į šalis ir kur ne visi baigia semestrą. Čia jausite įtampą, ir visiems bus sunku. Jeigu ji pernelyg ims slėgti, na... Kasmet bent jau vienos medicinos mokyklos vadovybei – o kartais dviejų ar trijų – tenka tarp absolventų ieškoti pamainos nusižudžiusiems bendramoksliams...

– K-HMMM! K-HMMM!

Ungurys krenkštė. Jam nepatiko kalbos apie savižudybę, ir atsikrenkšdamas jis bandė padaryti joms galą.

– ...čia, „Dievo namuose“, nebūna metų, kad kas nenusižudytų...

– Ačiū, daktare Frankai, – pertraukė jį Ungurys imdamasis va-

dovauti, vėl sutepdamas susirinkimo ratus, kad jis nuriedėtų prie paskutinio kalbėtojo mediko, ligoninės privačių gydytojų atstovo daktaro Perlšteino.

Apie Perlą buvau girdėjęs dar GMM. Kadaise dirbdamas vyriausiuoju rezidentu norėdamas praturtėti netrukus metė akademinę veiklą; vyresniam partneriui išvykus į Floridą atostogų iš jo praktikos pasigrobė pakankamai pacientų savajai ir, greitai įdiegęs kompiuterių technologiją, kuria visiškai automatizavo savo kabinetą, Perlas tapo turtingiausias iš turtingųjų Namų privatų. Kaip gastroenterologas, turintis nuosavą rentgeno aparatą savo kabinete, jis aptarnavo labiausiai pasiturinčias miesto žarnas. Jis buvo gydytojas Zokų šeimos, tai jos pneumatiniai kūjai Zoko sparne privers mus išmesti stetoskopus. Tvarkingas, apsikabinėjęs brangakmeniais, su gražia eilute, jis mokėjo valdyti žmones, tad po kelių sekundžių mes atsidūrėme jo valioje:

– Klysta kiekvienas internas. Svarbiausia – nepadaryti tų pačių klaidų antrą kartą ir nepridaryti aibės klaidų vienu metu. Man atliekant internatūrą čia, šiuose Namuose, vienas kolega, trokšdamas išgarsėti akademiniame pasaulyje, numarino ligonį. Kai šio artimieji neleido atlikti skrodimo, internas vidurnaktį nusivežė numirėlį į lavoninę ir pats išskrodė. Jį sučiupo ir griežtai nubaudė – išsiuntė į gūdžius Pietus, ir ten visų užmirštas jis ligi šiol praktikuoja. Taigi atminkite: neleiskite susižavėjimui medicina užgožti jūsų atjautos žmonėms. Internatūros metai gali būti įstabūs. Man jie buvo pirmieji žingsniai link to, kas esu ir ką turiu šiandien. Nekantrauju dirbti su jumis, visais iki vieno. Geriausios kloties, vaikinai, geriausios kloties.

Kadangi lavonai man kelia pasišlykštėjimą, jis galėjo manęs ir neperspėti. Mano kolegas jo žodžiai nuteikė kitaip. Šalia manęs sėdintį Huperį, itin energingą terną, su kuriuo buvome bendrakursiai GMM, mintis pačiam atlikti skrodimą, matyt, nepaprastai sujaudino. Jo akys suspindo, jis kone tirtėdamas ėmė siūbuoti ant kėdės pirmyn atgal. Kitus audrina keisti dalykai, pamaniau.

Kai buvo padarytas šis simboliškai humanistinis pareiškimas, sėdome prie kompiuterių, o Ungurys išdalijo mums visų metų grafikus. Didžiakrūtė paauglė atsistojusi vedė mus popierių labirintu. Ji kalbėjo apie „rimtą problemą, su kuria susidursite per internatūrą – kaip rasti vietą automobiliui pastatyti". Paaiškinusi kelias painias Namų mašinų stovėjimo aikštelių schemas, ji išdalijo leidimų statyti automobilius lipdukus ir įspėjo: „Atminkite: ne vietoje pastatytas mašinas mes nutempiame, ir mums tai velniškai patinka. Kol statomas Zoko sparnas, verčiau klijuokite lipdukus iš vidinės priekinio stiklo pusės, nes pastaraisiais mėnesiais statybininkai nuplėšo visus leidimus, kuriuos tik pamato. O jei ketinate važinėti motociklais – galit pamiršti. Kas vakarą gaujos paauglių pralekia pro aikštelę su žirklėmis varžtams karpyti, todėl jokiam motociklui čia nesaugu. Dabar užpildykime blankus, kad mums galėtų sumokėti. Visi atsinešėte pusminkščius pieštukus, ar ne?"

Velniai rautų – pamiršau. Visą gyvenimą nieko daugiau neveikiau, tik stengiausi nepamiršti atsinešti tą pusminkštį pieštuką. Ko gero, nė karto neprisiminiau. Šiaip ar taip, visuomet atsirasdavo tokių, kurie prisimindavo. Blankus užpildžiau.

– Turbūt norėsite nueiti į savo skyrius susipažinti su ligoniais prieš pradėdami rytoj darbą, – pasakė Ungurys, ir susirinkimas baigėsi. Nuo šių žodžių mane nukrėtė šiurpas, taigi, nors ir kaip stengiausi, nepavyko ir toliau neigti, kad juntu baimę. Su kitais išėjau iš kambario. Atsilikęs atsidūriau ketvirtame aukšte ir pradėjau vaikščioti iš vieno koridoriaus galo į kitą. Gal dešimt metrų nuo laiptinės ant minkštasuolių sėdėjo du ligoniai. Moteris skaisčiai geltona oda, išduodančia sunkią kepenų ligą, sėdėjo prasižiojusi į dienos šviesos lempas; išskėstų jos kojų kulkšnys buvo ištinusios, skruostai įdubę. Plaukus prilaikė lankelis. Šalia jos sėdėjo sukriošęs senis; tankūs žili jo plaukai styrojo į visas puses ant gyslų išvagotos jo kaukolės. Senis kaip prisuktas šaukė:

EI DAKTARE PALAUK EI DAKTARE PALAUK EI DAKTARE...

Iš lašelinės į dilbį jam varvėjo geltonas skystis, tos pačios spalvos skystis sunkėsi ir Folio kateteriu, kurio žarnelė skaisčiai raudonu antgaliu gulėjo susirangiusi jam ant kelių lyg kokia prijaukinta gyvatė. Pradedančiųjų ternų vilkstinė turėjo pravingiuoti vorele po vieną pro tuos du nelaimėlius, tad kol juos pasivijau, susidarė eismo kamštis, ir turėjau sustojęs luktelėti. Šalia laukė tas juodaodis vaikinas ir baikeris juodu švarku. Senis, ant kurio pavardės kortelės buvo parašyta Haris Arklys, be perstojo klykė: EI DAKTARE PALAUK EI DAKTARE PALAUK...

Atsigręžiau į moterį, ant kurios kortelės buvo parašyta Džeinė Dou. Ji dainavo – vis stiprėjančiu balsu traukė chromatinę fonetinę gamą:

ŪŪŪŪ-EJJJ-YYYY-AJJJ-JŪŪŪ...

Atsiliepdama į mūsų dėmesį Džeinė Dou ėmė skeryčiotis tarsi norėdama mus paliesti, ir aš pamaniau: „Ne, tik jau neliesk manęs!“ Ji nepalietė, tik pratisai, skystai nusiperdė. Dvokai visuomet mane veikia, ir ta smarvė taip pat paveikė – vos nesusivėmiau. Ne, kol kas jie neprivers manęs susipažinti su savo ligoniais. Apsisukau. Juodaodis, vardu Čakas, žvilgtelėjo į mane.

– Kaip tau patinka? – paklausiau.

– Graudu, brolyti.

Šalia mūsų lyg koks kalnas stovėjo milžinas juodais baikerio apdarais. Jis apsirengė savo juodą švarką ir tarė mums:

– Vyručiai, kol mokiausi Kalifornijos medicinos mokykloje, tokių senių nebuvau matęs. Grįžtu namo pas žmoną.

Jis nusisuko, nuėjo koridoriumi ir pranyko žemyn važiuojančiame lifte. Ant jo juodo motociklininko švarko nugaros žvilgančiomis žalvarinėmis kniedėmis buvo parašyta:

***

RYK MANO DULKES
EDIS
***

Džeinė Dou dar kartą nusibezdėjo.

– Turi žmoną? – paklausiau Čako.

– Ne.

– Aš irgi. Bet kol kas šito negaliu ištverti. Nė už ką.

– Eime išgerti, brolau.

Susipylę nemažai burbono ir alaus, mudu su Čaku ėmėme juoktis iš bezdalės Džeinės Dou ir Hario Arklio, nepaliaujančio šaukti: EI DAKTARE PALAUK. Iš pradžių vienas kitam papasakojome apie savo pasidygėjimą, paskui – apie baimę, o galop ėmėme pasakoti apie praeitį. Čakas užaugo Memfyje, baisiai neturtingoje šeimoje. Paklausiau, kaip būdamas tokios žemos kilmės jis pasiekė akademinės medicinos viršūnę – „Dievo namus", bendradarbiaujančius su GMM.

– Buvo taip, brolyti. Vieną dieną baigiamojoje Memfio gimnazijos klasėje gavau atviruką iš Oberlino koledžo. Jame buvo parašyta: NORI PATEKTI Į OBERLINO KOLEDŽĄ? JEI TAIP, UŽPILDYK ŠĮ ATVIRUKĄ IR SIŲSK ATGAL. Štai ir viskas, brolau, nieko daugiau nereikėjo. Jokių stojamųjų egzaminų, jokių raštiškų prašymų, nieko. Taigi užpildžiau tą atviruką ir jiems nusiunčiau. Nespėju nė apsidairyti, kai gaunu laišką, kad esu priimtas ir ketverius metus gausiu visą stipendiją. O baltieji mano bendraklasiai kaip pamišę bando įstoti į kokią aukštąją. Kaip gyvas nebuvau iškėlęs kojos iš Tenesio valstijos, apie tą Oberliną nė nebuvau girdėjęs. Vieno paklausiau, ir jis atsakė, girdi, ten yra muzikos mokykla.

– Mokėjai groti kokiu muzikos instrumentu?

– Gal juokauji? Mano tėtušis skaitydavo romanus apie kaubojus – dirbo naktiniu sargu, o motušė plovė grindis. Groti galėjau tik kiaušiais. Tą dieną, kai turėjau išvažiuoti, senis sako: „Sūneli, gal geriau eik į armiją". Sėdu į autobusą, važiuojantį į Klivlendą – ten turėjau persėsti į kitą, važiuojantį į Oberliną. Atsisėdu, tik nežinau, ar į tą, bet tuomet sulipa daugybė tipų su muzikos instrumentais; sakau sau – regis, būsiu pataikęs. Taigi nuvažiuoju į Ober-

liną. Studijavau parengiamuosiuose medicinos kursuose, nes ten nieko nereikėjo daryti. Per visą laiką perskaičiau dvi knygas – „Iliadą“, bet jos visai neįkirtau, ir tą šaunią knygą apie rudąsias skruzdėles žudikes. Žinai, tą tipą sučiumpa, suriša, o tų rudųjų skruzdžių pulkai be perstojo jį puola. Puiki knyga.

– O kaip nusprendei stoti į medicinos mokyklą?

– Taip pat, brolyti, visai taip pat. Paskutiniais studijų metais gaunu atviruką iš Čikagos universiteto: NORI PATEKTI Į ČIKAGOS MEDICINOS MOKYKLĄ? JEI TAIP, UŽPILDYK ŠĮ ATVIRUKĄ IR SIŲSK ATGAL. Štai ir viskas. Jokių stojamųjų, jokių raštiškų prašymų, nieko. Visa stipendija ketveriems metams. Kaip matai, dabar aš čia.

– O kaip pakliuvai į „Dievo namus“?

– Taip pat, brolau, visai taip pat. Paskutiniai metai – atvirukas: NORI TAPTI „DIEVO NAMŲ“ INTERNU? JEI TAIP, UŽPILDYK ŠĮ ATVIRUKĄ IR SIŲSK ATGAL. Štai taip. Gal dar ko nori paklausti?

– Gerai tu juos išdūrei!

– Aš irgi taip maniau, bet, žinai, pamatęs tuos pasigailėtinus ligonius ir visa kita, pamaniau, jog tie vyrukai, siuntinėję man atvirukus, nuo pat pradžių žinojo, kad bandau juos apmulkinti visa tai gaudamas, tad patys apmovė mane leisdami visa tai gauti. Mano tėtušis buvo teisus: tas pirmas atvirukas mane pražudė. Man reikėjo eiti į armiją.

– Na, bent jau perskaitei gerą knygą apie skruzdėles žudikes.

– Taip, šito negaliu paneigti. O tu?

– Aš? Mano popieriai puikiai atrodo. Baigęs koledžą trejus metus gyvenau Anglijoje – studijavau Oksforde.

– Rupūs miltai! Tikriausiai buvai puikus sportininkas. Kokia šaka domiesi?

– Golfu.

– Gal juokauji? Varinėji tuos baltus rutuliukus?

– Taigi. Oksfordui įgriso buki sportininkai, ir tais metais jo val-

džia nusprendė priimti galvotesnių studentų. Žinai, vienas vyrukų gavo stipendiją todėl, kad lošė bridžą.

– Beje, kiek tau metų, brolau?

– Liepos ketvirtąją sueis trisdešimt.

– Velniai griebtų, tu vyresnis už mus visus. Esi senas kaip pelėsis.

– Nereikėjo man eiti į tuos „Dievo namus“. Visą gyvenimą vargstu su tais prakeiktais pusminkščiais pieštukais. Ir kaip aš nepasimokau?!

– Žinai, brolau, iš tikrųjų aš noriu būti dainininku. Turiu puikų balsą. Pasiklausyk.

Falcetu, melodiją ir žodžius brėždamas ore rankomis, Čakas užtraukė:

– Kokia graži mėnesiena... oooo, prisiglausk, mano miela... oooo...

Daina buvo nuostabi, jo balsas nuostabus, viskas buvo nuostabu, ir aš jam tai pasakiau. Abu jautėmės be galo laimingi. Turint galvoje, kas mūsų laukė, galima sakyti, kad buvom bepradedą vienas kitą įsimylėti. Dar po kelių taurelių nusprendėme, kad nuotaika pakankamai pakili, ir galime eiti. Įkišau ranką į kišenę ieškodamas pinigų sumokėti ir aptikau Berės raštelį.

– Velnias! – nusikeikiau. – Vėluoju. Eime.

Susimokėjom ir išėjom. Karštį išsklaidė vasaros lietus. Kiaurai permirkę, trankantis griaustiniui ir žybsint žaibui, mudu su Čaku pro automobilio langelį dainavome Berei. Atsisveikindamas Čakas ją pabučiavo ir pasuko prie savo automobilio. Sušukau jam pavymui:

– Ei, pamiršau paklausti, kur pradėsi rytoj?

– Nežinau, brolau, nežinau.

– Palauk – pasižiūrėsiu, – išsitraukęs grafiką pamačiau, kad iš pradžių dirbsiu su Čaku. – Ei, pradėsime kartu!

– Šaunu, brolau, šaunu. Iki pasimatymo.

Jis man patiko. Buvo juodaodis ir ištvėrė. Su juo ištversiu ir aš. Liepos pirmoji nebeatrodė tokia baisi.

Berei kėlė nerimą tai, kad baimės neigimą atmiešiau burbonu. Aš kvailiojau, o ji rimtai aiškino, girdi, pirmą kartą užmiršęs, kad turiu su ja susitikti, parodžiau, kokių problemų mums gali kilti per šiuos metus. Bandžiau papasakoti jai apie susirinkimą, bet nesugebėjau. Kai juokdamasis pasakojau apie Harį Arklį ir bezdalę Džeinę Dou, ji nesijuokė.

– Kaip gali iš to juoktis? Jie atrodo verti gailesčio.

– Jie ir yra jo verti. Man regis, neigimo principas nedavė vaisių.

– Davė. Todėl ir juokiesi.

Pašto dėželėje radau tėvo laišką. Jis buvo optimistas ir jungtukų meistras. Visus laiškus jis rašė vienodai: frazė – jungtukas – frazė.

...Žinau, kad medicinoje reikia labai daug ko išmokti ir visa tai nauja. Visą laiką tai neapsakomai įdomu ir nėra nieko įstabesnio už žmogaus kūną. Netrukus sunkioji fizinė darbo dalis pasidarys įprastas dalykas ir turi žiūrėti savo sveikatos. Trečiadienio pavakarę surinkau aštuoniasdešimt taškų ir pradedu mušti taikliau...

Berė, anksti paguldžiusi mane į lovą, grįžo namo. Netrukus mane apgaubė aksominė miego skraistė ir įsuko į sapnų kaleidoskopą. Patenkintas, netgi laimingas, nebejaučiantis baimės, šypsodamas suniurnėjau „Sveikas, sapne“, ir netrukus Anglijoje, Oksforde, pietavau Baliolo koledžo valgykloje tarp dviejų septynių šimtmečių senumo koledžo tarybos narių ir valgiau prėską maistą iš porcelianinių lėkščių – svarstėme, kaip keistuoliai vokiečiai, penkiasdešimt metų plušę prie milžiniško žodyno, į kurį norėjo įtraukti visus kada nors vartotus lotyniškus žodžius, priėjo tik prie raidės K; paskui buvau berniūkštis ir po vakarienės išbėgęs į vasaros prieblandą su beisbolo pirštine rankoje vis straksėjau šiltoje prietemoje; paskui mane pagavo baimės sūkurys, ir pamačiau, kaip keliaujantis cirkas krenta nuo stačios uolos į jūrą, ir rykliai puola taršyti mėsingas kengūras ir koalas, o grimuotas nuskendusio klouno veidas pranyksta šaltame ne žmogaus pagamintame marinate...

3

Pirmą kartą limpį man tikriausiai parodė Dručkis. Dručkis buvo mano pirmasis rezidentas, padėjęs iš GMM studento tapti „Dievo namų“ internu. Jis buvo nuostabus, kažkoks stebuklas. Gimęs Brukline, patirties įgavęs Niujorke, šnekus, draugiškas, tvirtų įsitikinimų, nepaprastai sumanus, kompetentingas, Dručkis buvo fantastiškas – pradedant žvilgančiais juodais plaukais ir guviomis juodomis akimis, atsikišusiais pagurkliais, milžinišku juosmeniu, verčiančiu diržo sagtį lyg žvilgančią žuvį pilvu į viršų, ir baigiant plačiais juodais batais. Tik Niujorkas atsitokėjęs nuo jo gimimo galėjo jį išmaitinti. Atsilygindamas Dručkis skeptiškai žiūrėjo į visą laukinį kraštą, egzistuojantį į vakarus nuo tos didžiosios sienos – Riversaid Draivo. Vienintelę šio rafinuoto provincialumo išimtį, aišku, sudarė Holivudas, Žvaigždžių Holivudas.

Liepos pirmąją pusę septynių ryto mane prarijo „Dievo namai“, ir kojos nunešė nesibaigiančiu tulžies spalvos šešto aukšto koridoriumi. Čia buvo VI pietų skyrius, kur turėjau pradėti darbą. Medicinos sesuo įspūdingai plaukuotais dilbiais parodė man skyriaus vedėjo kabinetą – čia turėjo prasidėti vizitacija. Atidariau duris ir įėjau. Mane apėmė tikrų tikriausia baimė. Kaip per Berę pasakė Froidas, mano baimė buvo „tiesus *id* šūvis“.

Prie stalo sėdėjo penkiese: Dručkis; internas Veinas Potsas, pietietis, kurį pažinojau GMM, malonus, bet depresijos kamuoja-

mas, sugniuždytas, paniuręs vyrukas, vilkintis šiugždžia balta uniforma išsipūtusiomis nuo instrumentų kišenėmis; kiti trys nekantravo griebtis darbo, tad supratau, kad jie – medicinos praktiką atliekantys GMM studentai. Kiekvienas internas ištisus metus turėjo tąsytis su vienu GMMS.

– Beveik metas, – tarė Dručkis atsikąsdamas bandelės. – Kur antras geltonsnapis?

Nusprendęs, kad jis turi galvoj Čaką, atsakiau:

– Nežinau.

– Ak tie geltonsnapiai, – tarė Dručkis. – Per juos aš pavėluosiu į pusryčius.

Suskambo pypsis, ir mudu su Potsu sustingome. Pypsėjo Dručkio aparatas: DRUČKI, SKAMBINKIT OPERATORIUI, JUMS SKAMBINA IŠ MIESTO. DRUČKI, TUOJ PAT SKAMBINKIT OPERATORIUI, JUMS SKAMBINA IŠ MIESTO.

– Sveikas, Marėjau, kas naujo? – pasakė į mikrofoną Dručkis. – Puiku! Ko? Pavardės? Žinoma, žinoma – juokų darbas, palūkėk.

Atsigręžęs į mus Dručkis paklausė:

– Na, geltonsnapiai, ar žinot kokią lengvai įsimenamą daktaro pavardę?

Galvodamas apie Berę atsakiau:

– Froidas.

– Froidas? Ne. Sugalvokit kitą. Tuč.

– Jungas.

– Jungas? Jungas. Marėjau? Sugalvojau. Pavàdink jį daktaro Jungo. Puiku. Atmink, Marėjau, mudu praturtėsim. Susikrausim milijonus. Iki.

Dručkis atsisuko į mus su patenkinta šypsena veide ir tarė:

– Turtai. Cha. Gerai, vizitaciją pradėsim be to terno.

– Puiku! – sušuko vienas iš GMMS ir pašoko ant kojų. – Aš atvešiu vežimuką su ligos istorijomis. Nuo kurio skyriaus galo pradėsim?

– Sėsk! – paliepė Dručkis. – Apie kokias ligos istorijas čia šneki?!

– Argi mes neisim vizituoti? – paklausė GMMS.

– Vizitaciją atliksim štai čia.

– Bet... bet nejaugi neisim žiūrėti ligonių?

– Terapijoje beveik nėra reikalo apžiūrinėti ligonius. Beveik visiems pacientams geriau, jeigu jų neapžiūrinėja. Matot šituos pirštus?

Įdėmiai pažvelgėm į trumpus ir storus Dručkio pirštus.

– Šitie pirštai neliečia kūnų, nebent būtų neišvengiama. Jeigu norit apžiūrinėti kūnus – eikit ir apžiūrinėkit. Aš prisižiūrėjau jų, ypač limpių, tiek, kad man užteks iki gyvenimo pabaigos.

– Kas yra limpis? – paklausiau.

– Kas yra limpis? – pakartojo Dručkis. Vos pastebimai šypsodamas jis ėmė sakyti paraidžiui: L, I...

Jis sustojo prašiepęs lūpas prieš tardamas I ir įsmeigė akis į tarpdurį. Jame stovėjo Čakas, apsivilkęs pėdas siekiantį rudą odinį apsiaustą su gelsvai rudo kailio apvadais, užsidėjęs akinius nuo saulės ir rudą odinę skrybėlę plačiais kraštais su styrančia raudona plunksna. Jis ėjo nevikriai, nes avėjo batais su platforma, ir atrodė, lyg kiaurą naktį būtų šokęs.

– Ei, brolau, kas čia dedasi? – paklausė Čakas ir sudribęs ant artimiausios kėdės prisidengė akis išvargusia ranka. Demonstratyviu gestu prasisegė apsiaustą ir numetė ant stalo stetoskopą. Įrankis buvo sulaužytas. Metęs į jį akį tarė:

– Regis, būsiu sulaužęs stetoskopą. Sunki dienelė laukia.

– Tu panašus į gatvių plėšiką, – pastebėjo kažkuris GMMS.

– Gerai sakai, brolau. Supranti, Čikagoje, iš kurios atvykau, bičai būna tik dviejų tipų – tie, kurie plėšia, ir tie, kuriuos plėšia. Taigi jeigu nesirengi kaip plėšikas, brolyti, tave iškart apiplėšia. Įkirtai?

– Įkirsti nebūtina, – atsakė Dručkis, – klausykit manęs. Neturėjau šiandien būti jūsų rezidentu. Jums buvo paskirta moteris,

vardu Džo, bet jos tėvas vakar nusižudė šokęs nuo tilto. Namų vadovybė sukeitė užduotis, tad pirmas tris savaites jūsų rezidentu būsiu aš. Po to, ką padariau pernai būdamas internu, valdžia nenori duoti man naujokų internų, bet neturėjo kitos išeities. Kodėl valdžia nenorėjo, kad jūs susipažintumėt su manim pirmąją darbo dieną? Nes sakau viską kaip yra – nemalu šūdo, o Ungurys ir Kojis nenori, kad jūs per anksti nusiviltumėt. Jie teisūs – jeigu šiandien pasiduosit tokiai depresijai, kokia apims jus vasarį, tuomet vasarį nušoksit nuo tilto kaip Džo tėtušis. Kojis ir Ungurys nori, kad puoselėtumėt iliuzijas ir nepasiduotumėt panikai. Nes aš žinau, kokie persigandę jūs, trys nauji ternai, šiandien esat.

Man jis velniškai patiko. Jis buvo pirmas, pasakęs mums, kad žino apie mus kamuojančią baimę.

– O dėl ko reikėtų pulti į depresiją? – paklausė Potsas.

– Dėl limpių, – atsakė Dručkis.

– O kas yra limpis?

Už durų pasigirdo laibas įkyrus šauksmas: TLAUKIS TLAUKIS TLAUKIS...

– Kas šiandien budi? Jūs, trys internai, budėsit pakaitomis ir ligonius priimsit hospitalizacijai tik budėjimo dieną. Kas priima šiandien?

– Aš, – atsakė Potsas.

– Gerai, nes tą baisų garsą skleidžia limpis. Jei neklystu, Ina Guber, kurią pernai priėmiau šešis kartus. Limpis, tiksliau sakant, limpė. Limpis yra žodžių Lauk Iš Mano Palatos santrumpa. Tuos žodžius norisi ištarti, kai trečią valandą nakties tau atsiunčia ligonį iš slaugos namų.

– Mano galva, tai nelabai taktiška, – paprieštaravo Potsas. – Kai kurie mūsų kitaip žiūri į senus žmones.

– Manot, aš neturiu senelės? – pasipiktinęs paklausė Dručkis. – Turiu. Jinai – mieliausia, švelniausia, nuostabiausia senutė. Jos kukuliai lipte lipa iš puodo – tenka juos prismeigti, kad galėtum suvalgyti. Jų veikiama sriuba bando kilti į orą, todėl mes valgom

pasilipę ant kopėčių – grandom maistą nuo lubų. Aš ją... – Dručkis nutilo, nusišluostė ištryškusias ašaras ir tyliai kalbėjo toliau: – Aš ją labai myliu.

Pagalvojau apie savo senelį. Aš irgi jį mylėjau.

– Tačiau limpiai nėra tik mieli senukai, – aiškino Dručkis. – Limpiai – žmonės, praradę tai, kas daro žmogum. Jie nori mirti, o mes jiems neleidžiam. Mes žiauriai elgiamės su limpiais, nes juos gelbėjam, o jie atsilygina visomis keturiomis priešindamiesi, kad juos gelbėtume. Jie kelia skausmą mums, mes keliam skausmą jiems.

– Nesuprantu, – tarė Potsas.

– Suprasi pamatęs Iną. Klausykit: nors aš neapžiūrinėju ligonių, kai manęs prireiks, visada jums padėsiu. Jei esat išmintingi, mane išnaudosit. Kaip tie išpuošti laineriai, bagažu skraidinantys limpius į Majamį: „Aš esu Dručkis, skriskit man ant sprando“. O dabar perverskim korteles.

Dručkio pasaulio veiksmingumas buvo pagrįstas aštuonių iš dvylikos centimetrų kortelėmis. Tokio dydžio kortelės jam neapsakomai patiko. Paskelbęs, esą „nėra žmogaus, kurio medicininių duomenų nebūtų galima surašyti aštuonių iš dvylikos kortelėje“, jis padėjo ant stalo du storus pluoštus. Dešinįjį pasiliko sau. Kitą su dublikatais padalijo į tris dalis ir davė po vieną kiekvienam naujokui. Kiekvienoje kortelėje buvo ligonis – mūsų ligoniai, mano ligoniai. Dručkis paaiškino, kad per vizitaciją jis atsiversiąs kurią nors kortelę, pasakysiąs pavardę ir lauksiąs, kol ternas pakomentuos pasiektą pažangą. Ne, pažangos jis nesitikįs, bet jis privaląs turėti kokių nors duomenų, kad vėliau susitikęs Ungurį ar Koją galėtų glaustai „pamalti jiems šūdo“. Kiekvieną dieną pirmiausia bus peržiūrėtos kortelės ligonių, paguldytų išvakarėse budėjusio terno. Dručkis aiškiai pasakė, kad jam nerūpi įmantrūs postringavimai apie akademines ligos teorijas. Ne, jis ne prieš akademines teorijas. Atvirkščiai, jis – vienintelis rezidentas, turintis savą visų esamų ligų žinyną, surašytą aštuonių iš dvylikos kortelėse. Jam neapsakomai patinkąs žinynas, surašytas tokio dydžio kortelėse.

Jam neapsakomai patinka viskas, kas surašyta aštuonių iš dvylikos kortelėse. Tačiau Dručkis griežtai nustatęs prioritetus, o jų svarbiausias – maistas. Kol tas įspūdingas proto bakas per tą godžią burnos žarną nebuvo pripildytas degalų, Dručkio pakantumas medicinai – tiek akademinei, tiek kitokiai – bei visam kitam buvo labai menkas.

Vizitacijai pasibaigus Dručkis nuėjo pusryčiauti, o mes – į skyrių susipažinti su mūsų kortelėse surašytais ligoniais. Pažaliavęs Potsas tarė:

– Rojau, aš nervinuosi kaip kekšė bažnyčioje.

Mano GMMS Levis norėjo apžiūrinėti ligonius su manim, bet nuvijau jį į biblioteką – GMMS ten be galo patinka. Čakas, Potsas ir aš sustojome prie gydytojų kabineto, ir sesutė apžėlusiomis rankomis pasakė Potsui, kad pirmoji pacientė, kurią tas šiandien turės hospitalizuoti, – ant neštuvų gulinti Ina Guber. Ina buvo mėsos kalnas, tiesus sėdintis ant neštuvų, lyg kokią uniformą vilkintis chalatą, kurio priekyje puikavosi užrašas „Naujosios Masados slaugos namai“. Gniauždama rankinę Ina žaibavo akimis ir laibu balsu spiegė: TLAUKIS TLAUKIS TLAUKIS...

Potsas pasielgė taip, kaip mokė vadovėliai – prisistatė tardamas:

– Laba diena, ponia Guber. Aš esu daktaras Potsas. Aš jumis rūpinsiuos.

Ina dar labiau pakėlusi balsą suspigo:

– TLAUKIS TLAUKIS TLAUKIS...

Tuomet Potsas pabandė prašnekinti ją pasitelkęs į pagalbą kitą vadovėliuose aprašytą būdą – paspaudė jai dešinę ranką. Greita lyg žaibas Ina rankine smogė jam iš kairės, ir jis atatupstas trenkėsi į pertvarą. Smūgio nuožmumas Potsą pribloškė. Kasydamasis galvą jis paklausė seselės Maksinos, ar Ina turinti privatų gydytoją, kuris galėtų suteikti jam informacijos.

– Taip, – atsakė Maksina. – Tai daktaras Kreinbergas. Mažylis Otas Kreinbergas. Jis stovi ten – rašo į Inos paskyrimo lapą nurodymus.

– Privatūs gydytojai negali rašyti nurodymų, – pareiškė Potsas. – Tokia taisyklė. Nurodymus rašo tik internai ir rezidentai.

– Mažylis Otas kitoks. Jis nenori, kad jūs rašytumėt nurodymus jo ligoniams.

– Tuoj pat su juo apie tai pasikalbėsiu.

– Nepavyks. Mažylis Otas su internais nesišneka. Jis jūsų nekenčia.

– Jis manęs nekenčia?

– Jis nekenčia visų. Matot, prieš trisdešimt metų jis padarė kažkokį išradimą, susijusį su širdim, ir tikėjosi gauti Nobelio premiją, bet negavo, todėl jį graužia apmaudas. Jis nekenčia visų, ypač internų.

– Na ką, brolyti, – tarė Čakas, – ši ligonė aiškiai nepaprasta. Iki pasimatymo.

Mintis, kad teks apžiūrinėti ligonius, taip mane baugino, jog suviduriavęs atsisėdau tualete, pasidėjęs ant kelių atverstą vadovą „Patarimai pradedančiajam internui". Pypsis pranešė: DAKTARE BAŠAI, ATEIKITE Į VI PIETŲ SKYRIŲ, DAKTARE BAŠAI...

Žinutė pataikė tiesiai į mano išangės sutraukiamąjį raumenį. Mano padėtis dabar buvo be išeities. Bėgti nebegalėjau. Nuėjau į savo skyrių ir bandžiau apžiūrinėti ligonius. Apsirengiau gydytojo uniformą, pasiėmiau savo juodą krepšį ir patraukiau į palatas. Visiškai sutrikau. Jie buvo ligoniai, o viskas, ką žinojau, buvo bibliotekose, surašyta popieriuje. Bandžiau skaityti jų ligos istorijas. Žodžiai susiliejo, mano mintys blaškėsi tarp infarktų, aprašytų „Patarimuose pradedančiajam internui", Berės, to keisto Dručkio, įnirtingo Inos išpuolio prieš vargšelį Potsą ir Mažylio Oto, kurio pavardė nepadarė įspūdžio Stokholme. Lyg vis tos pačios oro uoste grojamos melodijos mano galvoje sukosi sakinys, padedantis įsiminti išorinės miego arterijos atšakas: Ar Semą Labai Erzina Ožys, Pradūręs Sidabrinį Indą? Tiesą sakant, prisiminiau tik žodį Ožys, reiškiantį *occipitalis* – pakaušinę. Bet, po velnių, kokia iš to nauda?

Mane apėmė panika. Galų gale mane išgelbėjo riksmai, pasigirdę iš įvairių palatų. Staiga pagalvojau apie zoologijos sodą – čia iš tiesų žvėrynas, o ligoniai – gyvūnai. Senukas su žilų plaukų kuokštu, stovintis ant vienos kojos pasiremdamas ramentu ir skleidžiantis nerimastingus čirškesius, – garnys; stambi valstietiškos išvaizdos lenkė su panašiomis į ližes rankomis ir dviem krūminiais dantimis, kyšančiais iš plačios lyg ryklio nasrai burnos, virto hipopotamu. Beždžionių čia buvo daugybės rūšių, netrūko ir kiaulių. Tačiau mano zoologijos sode nebuvo didingų liūtų nei meilių koalų, nei kiškučių, nei gulbių.

Išsiskyrė du eksponatai. Pirmasis, telyčia, vardu Sofija, kurią jos privatus gydytojas hospitalizavo dėl pagrindinio nusiskundimo: „Mane apėmė depresija, man visą laiką skauda galvą". Jos privatas daktaras Pucelis kažkodėl liepė atlikti kuo nuodugniausią gastroenterologinį tyrimą, susidedantį iš bario klizmos, viršutinės virškinamojo trakto dalies patikrinimo, plonųjų žarnų kontrasto pasažo, sigmoidoskopijos ir kepenų skenavimo. Nesupratau, koks čia ryšys su depresija ir galvos skausmais. Įėjęs į jos palatą, pamačiau senutę su plinkančiu žmogeliu, kuris atsisėdęs ant lovos švelniai glostė jai ranką. Kaip miela – pamaniau – sūnus atėjo jos aplankyti. Tai buvo ne sūnus, o daktaras Bobas Pucelis, kurį Dručkis apibūdino kaip „mėgėją laikyti rankas iš turtingo rajono". Prisistačiau; man paklausus, kam reikia tirti viršutinę virškinamojo trakto dalį depresijos kamuojamai ligonei, jo išraiška pasidarė kvaila. Pasitaisęs varlytę jis burbtelėjo „susikaupusios dujos", pabučiavo Sofiją ir isskubėjo lauk. Sumišęs išsikviečiau Dručkį.

– Kam tie viršutinės virškinamojo trakto dalies tyrimai? – paklausiau. – Ji sako, kad ją apėmusi depresija ir skauda galvą.

– Žarnaknisis – šios ligoninės specializacija, – paaiškino Dručkis. – Reikia TBT – terapinio bario testo.

– Baris neturi jokių gydomųjų savybių. Jis inertiškas.

– Aišku, inertiškas. Bet žarnaknisis puikiai sutvarko vidurius.

– Ją apėmusi depresija. Jos žarnynas kuo sveikiausias.

– Aišku, kuo sveikiausias. Ji pati sveika kaip ridikas. Tiesiog jai nusibodo vaikščioti į Pucelio kabinetą, o jam nusibodo lankyti ją namie, tad juodu susėdo į jo baltą „Kontinentalį“ ir atvažiavo į mūsų ligoninę. Ji sveikutėlė, ji – MSNJAN – Miela Senutė, Neturinti Jokių Akivaizdžių Negalavimų. Manai, Pucelis to nežino? Kaskart, kai jis paima Sofiją už rankos, jam į kišenę nubyra keturiasdešimt sveikatos draudimo kompanijos „Mėlynasis kryžius“ dolerių. Susidaro milijonai. Matei tą naują pastatą – Zoko sparną? Žinai, kam jis skirtas? Turčių žarnaknisiui. Kilimai, individualūs persirengimo kambariai radiologijos skyriuje su spalvotais televizoriais ir kvadrofonine garso aparatūra. Šūduose slypi didžiuliai pinigai. Aš pats noriu tapti kokio universiteto moksliniu bendradarbiu – tirti skrandį ir žarnyną.

– Bet Sofijos atveju tai apgavystė.

– Aišku, apgavystė. Negana to, tau tenka dirbti, o pinigus susišluoja Pucelis. Tai šlykštu.

– Tai beprotystė, – siutau.

– Tai medicinos verslas pagal „Dievo namus“.

– Ką man daryti?

– Pradėk nuo to: nesikalbėk su ja. Jei su tokiais ligoniais šnekėsies, jų neatsikratysi. Paskui užsiundyk ant jos savo GMMS. Jai tai velniškai nepatiks.

– Ji limpė?

– Ar ji elgiasi žmoniškai?

– Be abejo. Jinai – miela senučiukė.

– Tu teisus. MSNJAN. Ne limpė. Bet tau tikrai turėjo duoti kokį limpį. Pažiūrėkim. Rokitanskis. Eime.

Rokitanskis buvo senas basetas. Jį, koledžo profesorių, ištiko smarkus insultas. Jis priraišiotas gulėjo ant lovos su prijungta lašeline ir kateteriu. Nejudantis, paralyžiuotas, užsimerkęs jis tolygiai kvėpavo, galbūt sapnuodamas kaulą, o gal berniuką, o gal berniuką, metantį kaulą.

– Kaip laikotės, pone Rokitanski? – paklausiau.

Neatsimerkdamas kimiu neaiškiu gomuriniu balsu, sklindančiu iš aptemusių smegenų, po penkiolikos sekundžių jis atsakė:

NEBLIOGA.

Patenkintas paklausiau:

– Pone Rokitanski, kuri šiandien mėnesio diena?

NEBLIOGA.

Į visus mano klausimus jis atsakė vienodai. Nuliūdau. Buvęs profesorius dabar – daržovė. Vėl prisiminiau savo senelį, ir kažkoks gniužulas užspaudė man gerklę. Atsisukęs į Dručkį pasakiau:

– Kaip liūdna! Jis mirs.

– Ne, nemirs, – atsakė Dručkis. – Jis nori, bet nemirs.

– Ilgai jis toks neišbus.

– Aišku, išbus. Klausyk, Bašai, „Dievo namai“ turi daug įstatymų. PIRMASIS ĮSTATYMAS: LIMPIAI NEMIRŠTA.

– Tai juokinga. Aišku, miršta.

– Dar nėkart nemačiau, kad taip nutiktų. Per visus čia praleistus metus, – atsakė Dručkis.

– Turi mirti.

– Nemiršta. Tempia ir tempia ir tempia. Jauni žmonės – tokie kaip tu ir aš – miršta, bet tik ne limpiai. Nėsyk nemačiau, kad limpis mirtų. Nė vieno karto.

– Kodėl?

– Nežinau. Niekas nežino. Tai nuostabu. Gal jie aplenkia mirtį. Tai graudu. Blogiau negali būti.

Įėjo Potsas; jis atrodė sutrikęs ir susirūpinęs. Norėjo, kad Dručkis padėtų jam su Ina Guber. Jiedviem išėjus atsisukau į Rokitanskį. Prieblandoje man pasirodė, kad senuko skruostais rieda ašaros. Man pasidarė baisiai gėda, net skrandį susuko. Nejaugi jis girdėjo, ką mes kalbėjomės?

– Jūs verkiate, pone Rokitanski? – paklausiau. Laukiau; sekundės iš lėto slinko, kaltė dejavo mano viduje.

NEBLIOGA.

– Bet ar girdėjot, ką mes kalbėjom apie limpius?

NEBLIOGA.

Išėjau ir sustojau pasiklausyti, ką Dručkis kalba apie Iną Guber.

– Bet jokie simptomai nerodo, kad reikėtų tirti žarnyną, – kalbėjo Potsas.

– Medicininių priežasčių tyrimams nėra, – sutiko Dručkis.

– O kokių dar gali būti?

– Ligoninės privatiems gydytojams – labai svarių. Pasakyk jam, Bašai, pasakyk jam.

– Pinigai, – paaiškinau. – Šūduose slypi didžiuliai pinigai.

– Be to, – tarė Dručkis, – kad ir ką darytum, Potsai, Ina išbus čia daug savaičių. Pasimatysim per vizitaciją po penkiolikos minučių.

– Dar niekad ką nors darant man nebuvo taip slogu, – aiškino Potsas keldamas nukarusią krūtį, o Ina nesiliovė spiegusi ir pririšta kaire ranka vis bandė jam užtvoti.

Po krūtimi buvo susikaupę kažkokios žalsvos į maurus panašios medžiagos, ir kai į mus tvoskė šlykštus dvokas, pamaniau, kad ta pirma diena Potsui dar sunkesnė negu man. Jis buvo žmogus, netekęs savo šaknų – iš Čarlztono Pietų Karolinos valstijoje jis atsidūrė Šiaurėje. Buvo kilęs iš turtingos senos šeimos, kuri turėjo pasakiškus namus Legaro gatvėje tarp magnolijų ir geltonųjų jazminų, vasarnamį Polio saloje, kur vieninteliai konkurentai buvo bangos ir vėjai, ir dar plantaciją prie upės; ten juodu su broliu vėsiais vasaros vakarais sėdėdavo verandoje ir skaitydavo Moljerą. Potsas padarė lemtingą klaidą: nuvyko į šiaurę, į Prinstoną, paskui dar didesnę – įstojo į GMM. Ten, prie numirėlių per patologijos paskaitas, jis susipažino su kilminga GMMS iš Bostono; kadangi ligi tol visą Potso lytinio gyvenimo patirtį sudarė „pora nerimtų susitikimų su mokytoja iš Šiaurės Čarlztono, kuriai labai patiko mano tvinkčiojantis mėlyno plieno galas“, jis leido tai stu-

dentei šuknisti jam smegenis ir pautus, tad kaip tas netikras pavasaris vasarį, kai bitės skuba padėti kiaušinėlius ir žūva atėjus pirmai šalnai, tarp dviejų GMM auklėtinių užsimezgė tai, ką vienas ir kitas vadino meile. Vestuvės įvyko prieš pat abiejų internatūras, jo – gydomosios medicinos „Dievo namuose", jos – chirurgijos GML – Geriausioje Manso ligoninėje, prestižinėje su GMM susijusioje ligoninėje kitoje miesto pusėje. Jųdviejų budėjimo grafikai retai sutapdavo, o mėgautis seksu neleido fiziniai dalykai – jokie erekcijoje dalyvaujantys audiniai negali atlaikyti dviejų internatūrų. Vargšas Potsas! Auksinė žuvelė ne savo akvariume. Jau GMM jis kartais atrodė išvargintas depresijos, o kiekvienas vėliau žengtas jo žingsnis ją tik pagilino.

– Beje, – tarė Dručkis vėl įkišdamas galvą į palatą, – užrašiau nurodymą dėl šito.

Rankoje jis laikė futbolininko šalmą su Los Andželo „Avinų" emblema.

– Kam jis? – paklausė Potsas.

– Inai, – atsakė Dručkis uždėdamas jį ligonei ant galvos ir užsegdamas dirželį. – ANTRASIS ĮSTATYMAS: LIMPIAI KRINTA.

– Ką tai reiškia? – paklausiau.

– Krinta iš lovos. Pažįstu Iną nuo pernai. Ji visai išprotėjusi, nukvakusi limpė, todėl kad ir kaip tvirtai ją pririštum, vis tiek nuolatos krenta ant žemės. Pernai ji du kartus prasiskėlė kiaušą ir išgulėjo čia daug mėnesių. Tada mes sugalvojom šalmą. Beje – nors ji dehidravusi, nieku gyvu neduokit jai skysčių. Jos dehidracija niekuo nesusijusi su jos silpnaprotyste, nors vadovėliai rašo, kad tokio ryšio esama. Jei duosit jai skysčių, ji vis tiek liks nevisprotė, bet pasidarys neįtikėtinai užgauli.

Potsas pasukęs galvą žiūrėjo į išeinantį Dručkį, o Ina tuo metu kažkaip išlaisvino kairę ranką ir jam vožė. Potsas instinktyviai pakėlė ranką jai tvoti, bet susilaikė. Dručkis ėmė kvatoti net susirietęs.

– Cha cha! Ar matėt? Myliu... myliu tuos limpius, dievaži...

Ir juokdamasis išėjo pro duris.

Ina šaukė mataruodama galvą, tad jos klyksmas TLAUKIS TLAUKIS TLAUKIS... buvo dar įspūdingesnis.

Palikę ją suraišiotomis rankomis ir kojomis, su styrančiais virš ausų avino ragais, ėjome vizituoti toliau.

Kadangi „Dievo namai" buvo GMS mokomoji bazė, kiekvienas skyrius turėjo dėstytoją – privačių gydytojų ar subinlaižių atstovą, kuris kas dieną vesdavo mokomuosius užsiėmimus. Mūsų dėstytojas buvo Džordžas Donovicas, privatus gydytojas, neblogai dirbęs tais laikais, kai dar nebuvo išrastas penicilinas. Pasirinktas ligonis buvo šiaip jau sveikas jaunuolis, kurį hospitalizavo įprastiniam inkstų funkcijos tyrimui. Mano GMMS Levis pristatė šį atvejį, o Donovico prispirtas dėl diagnozės, ką tik grįžęs iš bibliotekos, kur prisiskaitė menkai žinomų diagnozių, pareiškė „amiloidozė".

– Tipiškas GMMS elgesys, – suniurnėjo Drućkis mums susispietus aplink ligonio lovą. – GMMS išgirsta už lango kaukšint kanopas, ir pirmiausia jam šauna į galvą mintis apie zebrą. Šis vaikinas uremiškas nuo inkstus pažeidusios grįžtamosios infekcijos, patirtos vaikystėje. Beje, vaistų nuo amiloidozės nėra.

– Amiloidozė? – paklausė Donovicas. – Sumanu. Parodysiu jums paprastą šios ligos testą – ligoniui net nereikės keltis iš lovos. Kaip žinote, sergantiems šia liga lengvai atsiranda mėlynės – netgi labai lengvai.

Donovicas ištiesė ranką ir spustelėjo ligoniui dilbio odą. Nieko neatsitiko. Suglumęs jis burbtelėjo, girdi, „kartais tenka pamygti smarkiau"; suėmęs odą patempė į viršų ir iš visų jėgų pasuko. Ligonis suspigo, pašoko į viršų ir iš skausmo ėmė verkti. Nuleidęs akis Donovicas pamatė nurovęs didoką gabalą mėsos nuo vyruko dilbio. Iš žaizdos tryško kraujas. Išbalęs Donovicas nežinojo, ką daryti. Susigėdęs jis bandė prilipdyti tą mėsgalį tapšnodamas per jį, tarsi šitaip galėtų pritvirtinti. Galų gale sumurmėjo: „Labai

atsiprašau“, ir išbėgo iš palatos. Šaltakraujiškai, įgudusiais judesiais Dručkis sutvarstė žaizdą, ir mes išėjom.

– Na, tai ką sužinojote? – paklausė Dručkis. – Sužinojot, kad uremikų oda gležna ir kad mūsų privatūs gydytojai yra šūdžiai. Ką dar? Ko šitam vargšui šmikiui dabar reikia saugotis?

GMM studentai pasiūlė keletą zebrų, ir Dručkis liepė jiems užsičiaupti. Mudviem su Potsu niekas neatėjo į galvą.

– Infekcijos, – tarė Čakas. – Sergantieji uremija turi saugotis infekcijos.

– Būtent, – patvirtino Dručkis. – Bakterijų miesto. Atliksime visus bakteriologinius tyrimus. Jeigu ne Donovicas, tą vyruką rytoj būtų išrašę namo. Dabar, jeigu liks gyvas, gulės čia ne vieną savaitę. O jeigu jis apie tai žinotų, Donovico lauktų Etikos pažeidimo miestas.

Išgirdę tą mintį GMMS vėl atkuto. Jie sudarė daugumą tarp mažumos grupių, o vadinamoji socialinė medicina tuo metu buvo labai madinga. GMMS norėjo pranešti ligoniui, kad jis gali paduoti Donovicą į teismą.

– Nieko neišeis, – paaiškino Dručkis, – nes kuo prastesnis privatus gydytojas, tuo gražiau jis moka slaugyti, taigi tuo daugiau jį vertina ligonis. Jeigu gydytojas pasiduoda per televiziją peršamam „daktaro“ įvaizdžiui, ligonis – tuo labiau. Iš kur pacientas gali žinoti, kurie privatūs gydytojai turi du nulius?

– Du nulius? – paklausiau.

– Licenciją žudyti, – paaiškino Dručkis. – Metas pietauti. Išaugintos bakterijos parodys, kur Donovicas kišo pirštus prieš bandydamas nugalabyti tą vargšą uremišką bičą.

Dručkis buvo teisus. Iš žaizdos išaugo mįslingos spalvingos bakterijos, tarp jų ir rūšis, gyvenanti tik naminės anties tiesiojoje žarnoje. Dručkis susijaudino ir net norėjo parašyti straipsnį „Ančiašiknio Donovico atvejis“. Ligonis flirtavo su mirtimi, bet ištempė. Jį išrašė po mėnesio. Vyrukas pamanė, kad brangaus garbingojo gydytojo nuplėšta jam nuo rankos oda – įprasta, net būtina sėkmingo gydymo Namuose dalis.

Kai Dručkis nuėjo pietauti, o mes pasilikom, vėl apėmė siaubas. Maksina paprašė išrašyti Sofijai paskyrimą aspirinui nuo galvos skausmo, ir pasirašinėdamas suvokiau būsiąs atsakingas už visas komplikacijas, tad sustojau. Ar paklausiau Sofijos, ar ji nėra alergiška aspirinui? Nepaklausiau. Nuėjau ir pasiteiravau. Nealergiška. Vėl pradėjau išrašinėti vaistą ir vėl sustojau. Aspirinas sukelia opas. Ar noriu, kad ši vargšė MSNJAN mirtų nukraujavusi nuo opos? Reikės palaukti Dručkio ir paklausti, ar vaistas tiks. Jis grįžo.

– Noriu paklausti, Dručki.

– Atsakysiu. Aš visados turiu atsakymą.

– Ar galiu duoti Sofijai dvi tabletes aspirino nuo galvos skausmo?

Žiūrėdamas į mane taip, tarsi būčiau iš kitos planetos, Dručkis atsakė:

– Ar girdėjai, ko ką tik manęs klausei?

– Girdėjau.

– Klausyk, Rojau. Motinos duoda aspirino kūdikiams. Tu pats geri aspiriną. Ką čia sumanei?

– Man regis, aš tik bijau pasirašyti receptą.

– Ji nesunaikinama. Nusiramink. Aš juk sėdžiu čia, ar ne?

Jis užkėlė kojas ant pertvaros ir ėmė skaityti *The Wall Street Journal*. Išrašiau aspirino ir jausdamasis kaip paskutinis mulkis nuėjau aplankyti gorilos Zeiso pavarde. Šiam bjauraus būdo keturiasdešimt dvejų metų vyrui, sergančiam sunkia širdies liga, reikėjo pakeisti lašelinę. Pasisakiau pavardę ir pabandžiau. Rankos drebėjo, karštoje palatoje prakaito lašai kapsėjo ant sterilių įrankių. Nepataikiau į veną, ir Zeisas sukliko. Antrą kartą dūriau lėčiau; Zeisas pasimuistė, sudejavo ir sušuko:

– Padėkit, sesele! Skausmai krūtinėj! Atneškit nitroglicerino!

Puiku, Bašai: pirmasis tavo ligonis nesveika širdim, o tu sukelsi jam širdies smūgį.

– Man širdies smūgis!

Nuostabu. Kviesk gydytoją. Pala – tu pats esi gydytojas.

– Jūs tikras gydytojas ar kas? Neškit nitroglicerino! Greičiau!

Pakišau tabletę jam po liežuviu. Jis liepė man dingti iš akių. Visas sugniuždytas gailėjausi negalįs to padaryti.

Diena, kupina įstabių medicinos požiūriu akimirkų, slinko toliau. Mudu su Potsu glaudėmės prie Dručkio nelyginant ančiukai prie motinos. Dručkis sėdėjo ir užkėlęs kojas ant pertvaros skaitė, dėdamasis pasinėręs į akcijų, obligacijų ir prekių pasaulį, tačiau kaip karalius, pažįstantis savo karalystę ne blogiau negu savo paties kūną, savo inkstų tvinkčiojimu jaučiantis tolumoje siaučiantį potvynį, o pilnais viduriais – gausų derlių, jis, rodės, juste juto visas skyriuje kylančias problemas; jis mus mokė, įspėjo, padėjo mudviem su Potsu. Veikė jis kartą, vos vieną kartą, bet greitai ir didvyriškai. Gėdytis dėl savo veiksmų jam tikrai nereikėjo.

Į „Dievo namus" atėjo planinis ligonis, vardu Leo. Jis atiteko Potsui. Sulysęs, žilaplaukis, draugiškai nusiteikęs, šiek tiek dūstantis Leo stovėjo prie gydytojų kabineto, pasidėjęs lagaminą prie kojų. Mudu su Potsu prisistatėme jam ir ėmėme šnekučiuotis. Potsas nudžiugo, kad pagaliau atsirado ligonis, kuris gali su juo kalbėtis, kuris nėra mirtinai sergantis ir kuris jo netalžys. Mudu su Potsu nežinojome, kad Leo tuoj tuoj pamėgins mirti. Bekikendamas iš Potso anekdoto, Leo pamėlynavo ir pargriuvo ant grindų. Mudu su Potsu stovėjome netekę žado, nekrutėdami, sustingę, negalėdami pasijudinti. Mano galvoje sukosi vienintelė mintis: „Kaip nesmagu vargšeliui Leo!" Dručkis metė akį, pašoko ant kojų, sušuko: „Padaužykit jį!" Buvau apimtas tokios panikos, kad to nepadariau, be to, man tai atrodė gan melodramatiška – pribėgo prie mūsų, padaužė Leo į krūtinę, ėmė pūsti Leo į burną orą, padarė Leo uždarą širdies masažą, prijungė Leo lašelinę, šaltakraujiškai ir kartu virtuoziškai atgaivino sustojusią Leo širdį ir organizavo Leo grįžimą iš mirusiųjų pasaulio. Jam į pagalbą atskubėjo didžiulė minia, neleidusi mudviem su Potsu kuo nors prisidėti. Man buvo gėda, jaučiausi niekam tikęs. Leo juokėsi iš mūsų anekdotų;

jo bandymas mirti buvo kažkoks siurrealistiškas, ir aš neigiau jo buvimą. Dručkis pasirodė nuostabiai, jo elgesys su širdies smūgio ištiktu ligoniu buvo tikras meno kūrinys.

Kai Leo atsigavo, Dručkis nusivedė mus atgal į gydytojų kabinetą, užsikėlė kojas, vėl atsivertė laikraštį ir tarė:

– Na, gerai, jūs supanikavot ir dabar šūdinai jaučiatės. Aš žinau tą būseną. Ji baisi, bet tai ne paskutinis kartas. Tik nepamirškit to, ką matėt. TREČIASIS ĮSTATYMAS: KAI LIGONIUI SUSTOJA ŠIRDIS, PIRMIAUSIA PASIMATUOK PULSĄ.

– Man regis, dėl jo nesijaudinau todėl, kad atėjo pats, o ne buvo atvežtas kritinės būklės, – tarė Potsas.

– Tai nė velnio nereiškia, – atsakė Dručkis. – Leo būtų miręs. Jis juk pakankamai jaunas, kad mirtų.

– Jaunas? – nustebau. – Jis atrodo ne mažiau kaip septyniasdešimt penkerių.

– Jam penkiasdešimt dveji. Hiperbolemija pribaigia greičiau negu dauguma vėžio atmainų. Miršta kaip tik jo amžiaus žmonės. Sirgdamas tokia liga jis neturi jokių galimybių tapti limpiu. Štai kokį iššūkį meta tau medicina: aplink vieni limpiai, ir tu niekuo negali jiems padėti, bet staiga – BAC! – pasirodo Leo, malonus vyrukas, kuris gali mirti, ir privalai greitai suktis, kad jį išgelbėtum. Kaip vakar apie Luisą Tajentą sakė Džo Garadžiola: „Jis kraiposi vaiposi, o kai paskui paleidžia švilpiką, tas skrieja kaip meteoras“.

– Švilpiką? – paklausė Potsas.

– Dievuliau! – tarė Dručkis. – Greitą kamuolį – SAVO GREITĄ KAMUOLĮ! Iš kur jus, vaikinai, ištraukė?

Dabar aš jau ir pats savęs to klausiau, Potsas taip pat. Mudu jautėmės esą nekompetentingi. Kažkodėl Čakas buvo kitoks. Jam nereikėjo pagalbos. Jis žinojo, ką daryti. Tą pačią popietę paklausiau, kaip čia yra, kad jis iš pažiūros jau viską sugeba.

– Viskas paprasta, brolau. Supranti, aš niekuomet nieko neskaičiau. Aš tik viską dariau.

– Niekuomet nieko neskaitei?

– Tik apie tas rudąsias skruzdėles. Bet aš moku įkišti kateterį, ištraukti skysčius iš krūtinės – ką tik liepsi, aš padarysiu. O tu nemoki?

– Ne, nė vieno tų dalykų, – atsakiau prisiminęs, kaip abejojau, ar skirti Sofijai aspirino.

– Tai ką jūs visi veikėt GMM, brolyti?

– Skaitėm knygas. Žinau viską, ką galima žinoti apie mediciną, iš knygų.

– Regis, būsi padaręs klaidą, brolau. Kaip ir aš nėjęs į armiją. Gal man dar...

Užlieta liepos šviesos stovėjo sesuo, dirbanti po pietų ir vakare. Įsirėmusi delnais į klubus ji skaitė medicinos korteles – prasiskėtusi, siūbuodama pirma ant vienos pėdos krašto, paskui ant kitos. Ryški saulės šviesa beveik peršvietė jos aprangą; jos kojos buvo dailių formų – nuo plonų kulkšnių, blauzdų, iki pat tos vietos, kur suėjo visos siūlės. Ji nevilkėjo apatinuko, tad pro iškrakmolytą baltą suknelę mačiau ryškius kelnaičių raštus. Ji žinojo, kad jos persišviečia. Pro chalatą mačiau jos liemenėlės juostą su kabliuku, kuris prašyte prašėsi atsegamas. Ji buvo atsisukusi į mus nugara. Kas galėjo žinoti, kas buvo priekyje? Beveik norėjau, kad ji niekuomet neatsigręžtų, nesugadintų vaizduotės nupieštų krūtų ir veiduko.

– Ė, brolau, čia jau kas kita.

– Myliu medicinos seseris, – atsakiau.

– Kuo gi jos tave žavi?

– Tikriausiai visu tuo baltumu.

Ji atsigręžė. Aš prasižiojau iš nuostabos. Išraudau. Vaivorykštė krioklyje – nuo rauktinukais puošto priekio, prasegto žemiau raktikaulio ir rodančio tarpkrūtį, iki pilnų, standžiai prispaustų krūtų, nuo raudonai lakuotų nagų ir raudonai dažytų lūpų iki juodų blakstienų ir net spindinčio auksinio katalikių slaugos mokyklos kryželio. Po dienos tvankioje, pridvisusioje ligoninėje, nuo pat ryto stum-

domam privačių gydytojų, subinlaižių ir limpių, ji buvo sultinga atšaldyta skiltelė apelsino, ištryškusi mano burnoje. Mergina priėjo prie mūsų.

– Aš Molė.

– O aš – Čakas, mergyt.

Galvodamas, ar apie internų santykius su medicinos seserimis kalba tiesą, atsakiau:

– Aš esu Rojus.

– Jūs pirmą dieną, vaikinai?

– Taip. Aš jau galvojau viską mesti ir eiti į armiją.

– Aš irgi naujokė, – atsakė Molė. – Pradėjau praėjusį mėnesį. Baisu, ką?

– Tai jau tikrai, – patvirtino Čakas.

– Laikykitės vyručiai, kaip nors ištversim. Dar pasimatysim ligoninėj, ar ne?

Mudu su Čaku susižvalgėme; jis tarė:

– Visą dieną prasidulkinus su limpiais smagu sutikti tokią pupytę, ar ne?

Žiūrėjome, kaip Molė nueina koridoriumi ir dingsta. Ji stabtelėjo pasilabinti su Potsu, kuris kalbėjosi su jaunu ligoniu čeku, nuo kepenų ligos pageltusiu vyru. Geltonasis Žmogus paflirtavo su Mole, paskui rijo ją akimis, kai toji kikendama, kraipydama šlaunis nuėjo koridoriumi. Potsas priėjęs pasiėmė rytinius laboratorijos tyrimų rezultatus.

– Laslo kepenų funkcijos blogėja, – tarė jis.

– Jis atrodo baisiai geltonas, – pasakė Čakas. – Parodyk. Per aukštas. Tavim dėtas, Potsai, duočiau jam roidų.

– Roidų?

– Steroidų, brolau, steroidų. Beje, kieno jis ligonis?

– Mano. Toks neturtingas, kad neišgali nusamdyti privataus gydytojo.

– Aš duočiau jam steroidų. Ką gali žinoti – gal jam žaibiškas nekrotinis hepatitas. Jei taip – neduosi jam dabar roidų, ir jis mirs.

– Taip, – pritarė Potsas, – bet tyrimų rezultatai nėra labai blogi, o steroidai sukelia daug šalutinių poveikių. Verčiau parą palauksiu.

– Elkis kaip tinkamas. Bet jis atrodo baisiai pageltęs, ar ne?

Galvodamas apie tai, ką Dručkis sakė apie mirštančius jaunus žmones, atsistojau ir nuėjau padirbėti. Grįžęs į gydytojų kabinetą pamačiau dvi MSNJAN, pro storus, kataraktos nepaisančius lęšius spoksančias į lentą, kurioje buvo surašytos naujųjų skyriaus internų pavardės. Jos paminėjo mano pavardę, ir aš paklausiau, ar jos ieškančios manęs. Mažytės, per gerą sprindį už mane žemesnės, jos stebeilijosi į mane prisispaudusios viena prie kitos.

– O, taip, – patvirtino viena.

– Bet jūs ir aukštas, jaunasis daktare.

– Aukštas ir gražus, – pridūrė kita. – Taip, mes norim išgirsti naujienų apie savo brolį Icaką.

– Icaką Rokitanskį. Profesorių. Jis buvo nepaprastai protingas.

– Kaip jis laikosi, daktare Bašai?

Jaučiausi įkliuvęs į spąstus, nežinojau, ką atsakyti. Man knietėjo pasakyti NEBLIOGA, bet tariau:

– Matot... aš čia pirmą dieną. Kol kas per anksti ką nors sakyti. Pagyvensim – pamatysim.

– Jam aptemo smegenys, – aiškino viena. – Jo nuostabiosios smegenys. Džiaugiamės, kad jūs juo rūpinsitės. Susirasim jus rytoj. Mes lankom jį kiekvieną dieną.

– Dabar mes daug laiko praleidžiam lankydamos ligonius. Viso gero, daktare Bašai. Labai jums ačiū.

Nueidamas pamačiau, kad jos viena kitai rodo į mane, patenkintos, kad būsiu jų brolio daktaras. Buvau sujaudintas. Aš – daktaras. Pirmą kartą tą dieną pajutau jaudulį ir pasididžiavimą. Jos tiki manim, mano gebėjimais. Aš pasirūpinsiu jų broliu ir jomis. Pasirūpinsiu visu pasauliu – kodėl gi ne? Išdidžiai nuėjau vestibiuliu. Gan įgudusiai čiupinėjau savo chromuotą stetoskopą. Tarsi žinočiau, ką darau. Nuostabus jausmas.

Ta nuotaika ilgai neišsilaikė. Mane vis labiau pjovė nuovargis, aš vis giliau klimpau į žarnaknisio ir laboratorinių analizių liūną. Pneumatiniai kūjai Zoko sparne dvylika valandų dirgino ausies kaulelius. Neturėjau laiko papusryčiauti, papietauti ar pavakarieniauti, darbų dar nebuvau baigęs. Net neturėjau kada sutvarkyti gamtinius reikalus, nes kaskart man įėjus į tualetą mane iškrapštydavo pypsis. Jaučiausi sutrikęs ir išsunktas. Prieš išeidamas Dručkis užsuko paklausti, ar nenoriu dar apie ką nors pasikalbėti.

– Nesuprantu, – pasiskundžiau. – Čia ne medicina, čia ne tai, už ką aš pasirašiau. Tikrai nemaniau, kad turėsiu išrašinėti nurodymus klizmoms prieš žarnaknisį.

– Žarnaknisis – svarbus dalykas, – paprieštaravo Dručkis.

– Nejaugi čia nėra normalių ligonių?

– Jie ir yra normalūs ligoniai.

– Tikrai ne. Tarp jų beveik nėra jaunų.

– Sofija jauna. Jai šešiasdešimt aštuoneri.

– Kažkokia beprotystė – vien seniai ir žarnyno tyrimai. Šįryt čia atėjęs tikėjausi visai ko kito.

– Žinau. Aš irgi ne to tikėjausi. Mes visi tikimės Amerikos Medicinos Svajonės – baltų uniformų, išgydytų ligonių, rezultatų. Šiuolaikinė medicina kitokia. Jos esmė – Potsą lupa Ina. Ina, kuriai reikėjo leisti mirt prieš aštuonerius metus, kai raštu to prašė Naujosios Masados slaugos namuose. Medicina – gulėjimas lovoje iki komplikacijų, „Mėlynojo kryžiaus“ išmokos už rankų laikymą ir visa kita, ką šiandien matei. Na, dar retkarčiais įmestas mirti koks Leo.

Prisiminęs Rokitanskių senutes, pasakiau:

– Tu per daug ciniškas.

– Tai Ina aptalžė Potsą ar ne?

– Aptalžė, bet tai dar ne visa medicina.

– Gerai sakai. Nepaisant viso mūsų išmanymo, mūsų bendraamžiai miršta.

– Ciniška.

– A, taip, – atsakė Dručkis; jo akys žibėjo. – Niekas nenori, kad jau dabar tai sužinotumėt. Todėl jie ir norėjo, kad iš pradžių dirbtumėt su Džo, o ne su manim. Gaila, kad nemoku meluoti. Nesvarbu – vis vien kol kas nepavyks jūsų nuvilti. Kaip ir sekso, visko turėsit paragauti patys. Kodėl neini namo?

– Turiu darbo.

– Nepatikėsi ir tuo, bet didžioji dalis tavo padaryto darbo nueis perniek. Rūpinantis šitais limpiais tavo darbas nė velnio nepadės. Ar žinai, su kuo atsisveikini?

Nežinojau.

– Su galimu Didžiojo Amerikos medicinos išradimo – daktaro Jungo prietaiso – tėvu. Pinigų jis atneš daugiau negu žvaigždžių žarnaknisis.

– Po velnių, kas tai per išradimas?

– Pamatysi, – patikino Dručkis, – pamatysi.

Jis išėjo. Be jo man pasidarė baisu, jo žodžiai kėlė man nerimą. Turiu paragauti pats? Kai penktoje klasėje paklausiau vieno italiuko, kodėl jam patinka seksas, jis atsakė: „Todėl, kad man būna gera“. Negalėjau suprasti, kaip žmogus gali kažką daryti tik todėl, kad nuo to jam gera. Kažkokia nesąmonė!

Prieš išeidamas norėjau atsisveikinti su Mole. Sutikau ją nešančią išpilti antį. Ėjau šalia ir girdėjau, kaip šūdai teliūskuojasi metaliniame inde.

– Nelabai romantiškas būdas su kuo nors susitikti.

– Per romantiškus praeityje turėjau visokių nemalonumų, – atsakė ji. – Už tai šitoks gerokai tikroviškesnis.

Atsisveikinau ir nuvažiavau namo. Saulė buvo kažkoks svetimas pasiligojęs daiktas, skleidžiantis miestui raudonai įkaitusį užkratą. Jaučiausi toks pavargęs, kad man sunku buvo vairuoti – baltos linijos vingiavo skersai kelio lyg kokia matoma traukulių tampomo epileptiko aura. Žmonės, kuriuos mačiau, man atrodė keisti, tarsi sirgtų liga, kurią sugebėčiau diagnozuoti. Niekas neturėjo teisės būti sveikas, nes mano pasaulis buvo vien ligos. Net

liemenėlių nenešiojančios moterys, kurių krūtinių duobutėse susikaupė prakaitas ir kurių speneliai styrojo laukdami sodrios, tvankios vasaros nakties, dar erotiškesnės nuo liepos žiedų ir geidulio apimtų kūnų kvapų, man atrodė ne tiek sekso objektas, kiek anatomijos pavyzdžiai. Krūtų ligos. Ėmiau niūniuoti – ir dar bosanovos ritmu: „Dėl visko kalta karcinoma, je, je, je...“

Pašto dėžutėje radau raštelį: „Mąstau apie tave dažnai, matau apsirengusį baltai. Žinau, sunki interno dalia, bet vis tiek sugrįši pas mane. Su meile, Berė“. Nusirengdamas mąsčiau apie Berę. Mąsčiau apie Molę. Apie Potsą ir jo tvinkčiojantį mėlyno plieno galą, bet mano paties mėlyno plieno galas tą naktį netvinkčiojo, nes mane užkamavo ir man nieko nebereikėjo – sekso ir meilės taip pat. Atsiguliau ant vėsių antklodžių, kurios buvo minkštutėlės tartum kūdikio padukas, tartum kūdikio burnos vidus, ir galvojau apie tą mįslingąjį Dručkį. Galvojau, kad mirtis – keistas, velniškai keistas dalykas. Aišku kaip ir tai, kad žolė yra žalia.

4

Kai kitą rytą įėjau į VI pietų skyrių jusdamas lūkesčiu atmieštą baimę, išvydau itin keistą vaizdą: Potsas sėdėjo gydytojų kabinete, pažiūrėti – iššautas iš patrankos: balta jo uniforma purvina, lygūs šviesūs plaukai susivėlę, panagės kruvinos, batai apvemti, akys paraudusios – sergančio triušio akys. Šalia pririšiota prie kėdės vis dar su „Avinų“ šalmu ant galvos sėdėjo Ina. Potsas kažką rašė į jos ligos istoriją. Ina išsilaisvino, suspigo TLAUKIS TLAUKIS TLAUKIS... ir drožė jam kairiu kumščiu. Įsiutęs Potsas – švelnusis Moljerą skaitantis Potsas iš prašmatniosios Legaro gatvės Potsų – sušuko: „Rupūs miltai, Ina, užsičiaupk, kad tave kur velniai, ir elkis kaip žmogus!“, ir stumtelėjęs vėl pasodino ant kėdės. Negalėjau tuo patikėti. Vos vieną naktį išbudėjęs džentelmenas iš Amerikos pietų virto sadistu.

– Sveikas, Potsai, kaip sekėsi praėjusią naktį?

Pakėlęs galvą su ašaromis akyse jis atsakė:

– Kaip sekėsi? Klaikiai. Dručkis man sakė: „Nesijaudink, privatūs gydytojai žino, kad dirba nauji internai, todėl priima tik kritinius ligonius“. Ir kas atsitiko? Gavau pusšešto kritinio ligonio.

– O iš kur pusė?

– Perkėlė iš kito skyriaus į terapinį. Paklausiau apie tai Dručkio, ir jis atsakė: „Kadangi hospitalizuojant prisidėjai tik per pusę, apžiūrėk tik pusę ligonio“.

– Katrą pusę?

– Sako, katrą nori. Kai turi reikalų su tokiais ligoniais, Rojau, siūlau viršutinę.

Ina vėl pakilo. Tuo metu, kai Potsas stumtelėjo ją sodindamas ant kėdės, pasirodė Druckis su Čaku. Druckis tarė:

– Matau, nepaklausei mano patarimo ir davei Inai skysčių, ar ne?

– Taip, pone, – susigėdęs atsakė Potsas. – Daviau jai skysčių, ir jūs buvot teisus – ji ėmė smurtauti. Ėmė elgtis kaip psichopatė, todėl daviau jai raminamųjų – torazino.

– Ko jai davei? – paklausė Druckis.

– Torazino.

Druckis pratrūko juoktis. Garsus sodrus juokas riedėjo iš jo akių skruostais, pagurkliais, pilvo lašinių rievėmis.

– Torazino! – pakartojo jis. – Štai kodėl ji elgiasi kaip šimpanzė. Jos kraujospūdis ne aukštesnis kaip šešiasdešimt. Pamatuokit. Potsai, tu nepakartojamas. Pačią pirmą internatūros dieną bandai nužudyti limpę torazinu. Girdėjau, kad jūs, pietiečiai, aršūs, bet čia jau riba.

– Aš nebandžiau jos nužudyti...

– Sistolinis kraujospūdis – penkiasdešimt penki, – tarė GMMS Levis.

– Paguldykit ją ant lovos galva žemyn, – paliepė Druckis. – Tegul į ją priplūsta kraujo.

Kai Levis su medicinos seserim nunešė Iną į jos palatą, Druckis mums paaiškino, kad torazinas limpiams mažina kraujospūdį, todėl aukštesnę veiklą reguliuojantys organai negauna kraujo.

– Ina stengėsi ištrūkti, kad galėtų atsigulti. Tu vos jos nepribaigei.

– Bet praėjusią naktį ji padūko...

– Sutemų efektas, – atsakė Druckis. – Ligoninės limpius jis nuolatos veikia. Jų pojūčiai ir taip atbukę, o kai saulė nusileidžia ir stoja tamsa, jie ima kraustytis iš proto. Eime, peržvelgsime korteles. Torazinas? Geras bajeris!

Dručkis pervertė korteles, pradėdamas nuo penkių su puse ligonio, pavertusių Potsą sadistu. Kaip ir išvakarėse, paaiškėjo, kad didžiuma to, ką išmokau apie mediciną GMM, arba nereikalinga, arba klaidinga. Taigi skysčiai tik pablogino dehidravusios Inos būklę. Nuo depresijos ją gydyti reikėjo bario klizmomis, o trečiam Potso hospitalizuotam ligoniui, vyrui, kuris skundėsi pilvo skausmais ir kuris žinojo, kad „jūs, gydytojai, visi nacistai, bet dar nesu visai įsitikinęs, kuris jūsų Himleris", reikėjo ne bario klizmos ir žarnaknisio, o to, ką Dručkis pavadino ŠTIŠ Į PSICHIATRIJOS SKYRIŲ.

– Kas yra ŠTIŠ? – paklausė Potsas.

– Nuštišinti – reiškia atsikratyti, išsiųsti iš savo skyriaus į kitą ar iš Namų apskritai. Svarbiausioji sąvoka. Tai pagrindinė gydymo forma. Tik paskambink į psichiatrijos skyrių, papasakok jiems tuos tauškalus apie nacistus ir *presto* – ŠTIŠ Į PSICHIATRIJĄ.

Suplėšęs kortelę su nacistų medžiotoju ir mesdamas skiautes per petį Dručkis aiškino:

– ŠTIŠIS. Man jie velniškai patinka. Žiūrim, kas toliau.

Potsas pristatė mums paskutinį hospitalizuotą ligonį – mūsų bendraamžį, kuris žaisdamas su sūnum beisbolą pabandė atmušti smarkiai lekiantį kamuoliuką ir be sąmonės pargriuvo prie bazės.

– Kokia, jūsų manymu, diagnozė? – paklausė Dručkis.

– Vidinis kaukolės kraujavimas, – tarė Potsas. – Jo būklė sunki.

– Jis mirs, – pareiškė Dručkis. – Ar nori, kad pirma apžiūrėtų neurochirurgai?

– Jau dėl to susitariau.

– Puiku, – pagyrė Dručkis suplėšydamas mūsų bendraamžį ir pasėdamas jį ant grindų. – Potsai, tu šauniai dirbi – ŠTIŠIS Į NEUROCHIRURGIJĄ. Du ŠTIŠIAI iš trijų ligonių.

Mudu su Potsu susižvalgėme. Mums buvo liūdna, kad mūsų bendraamžis, įstabią vasaros pavakarę žaidęs beisbolą su šešiamečiu sūnum, dabar yra daržovė pilna galva kraujo ir netrukus chirurgai perskels jam kiaušą.

– Žinoma, liūdna, – kalbėjo Dručkis, – bet mes nieko negalim padaryt. Miršta būtent mūsų bendraamžiai, ir baigtas kriukis. Ligų, kuriomis susergam mes, neišgydysi jokia terapeutų ir chirurgų šūdmalyste. Kas toliau?

– Kitas atvejis sunkiausias, – kimiu balsu tarė Potsas.

– Koks?

– Tas čekas, Geltonasis Žmogus – Laslas. Vakar apie dešimtą vakaro jam prasidėjo traukuliai; kad ir ką dariau, negalėjau jų sustabdyti. Išbandžiau viską. Jo kepenų funkcijos tyrimai, atlikti praėjusią naktį, parodė visai prastus rezultatus. Jam... – Potsas pažiūrėjo į Čaką ir mane, paskui susigėdęs įsmeigė akis sau į kojas ir tarė: – Jam žaibiškas nekrotinis hepatitas. Perkėliau jį į kito skyriaus izoliatoriaus palatą. Jis nebe mano – nebe mūsų – ligonis.

Dručkis geraširdišku balsu paklausė, ar Potsas davė Geltonajam Žmogui steroidų. Potsas atsakė norėjęs jų duoti, bet apsigalvojęs.

– Kodėl nepranešei man tyrimo rezultatų? Kodėl nepasikvietei manęs į pagalbą? – paklausė Dručkis.

– Na... pamaniau, kad sugebėsiu nuspręsti, ką daryti, pats.

Mus apgaubė niūri tyla – liūdesio ir sielvarto tyla. Dručkis ištiesė storą ranką, padėjo ją Potsui ant peties ir tarė:

– Žinau, kaip šūdinai jautiesi. Šlykštesnio jausmo nėra pasaulyje. Jei bent kartą jo nepatirsi, Potsai, niekad netapsi geru gydytoju. Viskas gerai. Šiaip ar taip, steroidai niekuomet nepadeda. Vadinasi, jis nuštišintas į VI šiaurės? Žinot ką: kadangi turim tiek daug štišių, po pusryčių pademonstruosiu jums elektrinę limpio lovą.

Einant žiūrėti elektrinės limpio lovos – tik neįsivaizdavom, kas tai per daiktas – nusiminęs Potsas atsisuko į Čaką ir tarė:

– Tu buvai teisus, man reikėjo duoti jam roidų. Dabar jis tikrai mirs.

– Vis vien nebūtų jam nė kiek padėję, – atsakė Čakas. – Jo liga pernelyg toli pažengusi.

– Labai prastai jaučiuosi, – skundėsi Potsas. – Man reikia Očio.

– Kas tas Otis? – paklausiau.

– Mano šuo. Man reikia mano šuns.

Dručkis liepė mums sustoti aplink elektrinę limpio lovą, kurioje gulėjo mano ligonis ponas Rokitanskis. Dručkis paaiškino, kad terno tikslas – turėti kuo mažiau pacientų. Šis tikslas – priešingas negu privačių gydytojų, subinlaižių ir ligoninės administracijos. Kadangi, pasak PIRMOJO ĮSTATYMO: LIMPIAI NEMIRŠTA, iš terno globos jie neiškeliaus todėl, kad mirs, taigi ternas privaląs sugalvoti kokių būdų juos IŠŠTIŠINTI. Suteikti medicinos pagalbą reiškia hospitalizuoti ir IŠŠTIŠINTI ligonį. Tai esanti sukamųjų durų koncepcija. ŠTIŠIS kelia tą problemą, kad gali ATŠOKTI, t.y. gali būti PARŠTIŠINTAS atgal. Pavyzdžiui, ligonis, IŠŠTIŠINTAS Į UROLOGIJĄ todėl, kad šlapimas nepraeina pro ištinusią prostatą, gali ATŠOKTI į terapinį, kai urologijos skyriaus internui siūliškais kateteriais ir lanksčiais vedikliais pavyksta sukelti viso organizmo kraujo užkrėtimą, ir ligoniui prireikia medicininės priežiūros. Norint IŠŠTIŠINTI profesionaliai, kad pacientas NEATŠOKTŲ, aiškino Dručkis, būtina jį IŠTEPLINTI.

Mes paklausėme, ką reiškia TEPLINTI.

– Tai tas pats, kas apdažyti aplamdytą automobilį, norint jį iškišti, – paaiškino Dručkis. – Reikia limpius IŠTEPLINTI, kad IŠŠTIŠINTI kitur NEATŠOKTŲ. Niekada neturit užmiršti: jūs esat ne vieninteliai, mėginantys IŠŠTIŠINTI. Kiekvienas „Dievo namų" ternas ir rezidentas naktį negali užmigti, nes jį kamuoja mintis, kaip IŠTEPLINTI limpius ir IŠŠTIŠINTI kitur. Rezidentas chirurgas Gatas keliais aukštais žemiau šiuo metu tikriausiai skaito savo ternams tą pačią paskaitą, kaip sukelti limpiams širdies smūgį ir IŠŠTIŠINTI Į TERAPINĮ. Vienas pagrindinių medicinos įrankių, skirtų limpiams ŠTIŠINTI kitur, yra elektrinė limpio lova. Parodysiu jums pono Rokitanskio pavyzdžiu. Pone Rokitanski, kaip šiandien jaučiatės?

NEBLIOGA.

– Gerai. Leisimės į nedidelę kelionę, sutinkat?

NEBLIOGA.

– Gerai. Pirmiausia reikia atkreipti dėmesį į tai, kad elektrinė limpio lova šonuose turi turėklus. Tai visai nesvarbu. ANTRASIS ĮSTATYMAS: – kartokit paskui mane – LIMPIAI KRINTA.

Mes pakartojome:

– LIMPIAI KRINTA.

– Nesvarbu, pakelti ar nuleisti šoniniai turėklai, – aiškino Dručkis, – nesvarbu, kaip tvirtai limpiai pririšti, nesvarbu, kiek nusilpęs jų protas, nesvarbu, kad iš pažiūros jie visiškai bejėgiai – LIMPIAI KRINTA. Kitas šios limpio lovos bruožas – štai šis pedalas. Limpių kraujospūdis nekoks, ir kada jiems kaip Inai kraujas nustoja tekėjęs į rečiau lankomus smegenų centrus, jie pamyšta, ima klykti ir stengiasi KRISTI. Vidurnaktį, kai jus iškviečia todėl, kad jūsų limpio kraujospūdis pasidarė kaip amebos, spauskit šitą pedalą. Elementaru – kaip žinoti C mažor. Gerai, Maksina, pamatuok jam kraujospūdį, kad žinotume, koks buvo iš pradžių.

– Septyniasdešimt ir keturiasdešimt, – pranešė Maksina.

– Gerai, – tarė Dručkis ir nuspaudė pedalą. Elektrinė limpio lova ūždama pajudėjo. Nepraėjus nė pusei minutės ponas Rokitanskis gulėjo makaule žemyn, remdamasis į galvūgalį, o jo kojos buvo pakeltos keturiasdešimt penkių laipsnių kampu.

– Koks dabar kraujospūdis, Maksina? Kaip laikotės, pone Rokitanski?

Nors neatrodė, kad ponas Rokitanskis labai gerai laikytųsi, kai Maksina bandė pamatuoti jo pulsą beveik vertikaliai pakeltoje rankoje, jis atsakė:

NEBLIOGA.

Tikras cirko akrobatas!

– Šimtas devyniasdešimt ir šimtas, – tarė Maksina.

– Ši padėtis vadinama Trendelenbergu, – aiškino Dručkis. – Galit pasiekti, kad jūsų limpio kraujospūdis būtų toks, kokio norit – tereikia reguliuoti Trendelenbergo kampą. O kaip vadinamas at-

virkščias Trendelenbergas?

Niekas nežinojo.

– Atvirkštiniu Trendelenbergu, – atsakė Dručkis. – Kadangi limpių kraujas dažniausiai teka be jokio spaudimo, ši padėtis retai taikoma.

Paskui Dručkis parodė mums, kaip pakelti vien lovos galvūgalį sergančiam plaučių edema; kaip pakelti kojūgalį, jei ligoniui atsirado sąstovio opų pėdoje; kaip pakelti lovos vidurį, jei ligonį kamuoja juosmens negalavimai. Galų gale padaręs su limpio lova viską, tik nesusukęs jos į aštuoniukės pavidalo riestainį, kuriame Rokitanskis būtų vaizdavęs skyles, Dručkis nutaisė rimtą veidą ir susijaudinęs tarė:

– Pabaigai pasilikau svarbiausią dalyką. Šiuo mygtuku reguliuojamas aukštis. Jūs pasirengęs, pone Rokitanski?

NEBLIOGA.

– Gerai, nes mes važiuojam.

Dručkis nuspaudė mygtuką, ir lova ėmė leistis.

– Šis mygtukas reguliuoja judėjimo kryptį. Dabar judam žemyn. Turint galvoje ANTRĄJĮ ĮSTATYMĄ, tai yra...

– LIMPIAI KRINTA, – ištarėme automatiškai.

– ...juos apsaugoti galim vieninteliu būdu – paklodami čiužinius ant grindų. Sesutėms baisiai nepatinka ši padėtis, nes ančių joms tenka ieškoti keturiomis. Pabandėm pernai ir nieko neišėjo – antimis ligoniai naudojosi rečiau, ir ligoninė ėmė dvokti kaip Čikagos skerdyklos. Na, bet dabar mes kylam.

– Aukštyn! – sušuko Dručkis, nuspaudė mygtuką, ir Rokitanskis ėmė kilti. Lovai tolygiai kylant Dručkis šaukė:

– Dulkių siurbliai, moteriškas apatinis trikotažas, žaislai, – o kai Rokitanskis pakilo nuo grindų pusantro metro ir atsidūrė sulig mūsų krūtinėmis, Dručkis tarė:

– Tai viena pagrindinių padėčių. Jeigu iš tokio aukščio limpis krinta, tarpgūbrinis šlaunikaulio lūžis užtikrintas, ir jis IŠSTIŠINAMAS Į ORTOPEDIJĄ. Šis aukštis, – švytėdamas aiškino

Dručkis, – vadinamas ortopediniu. Jis priešpaskutinis. O dabar paskutinis.

Dručkis vėl nuspaudė mygtuką, Rokitanskis ėmė kilti ir sustojo mūsų galvų aukštyje.

– Šis aukštis vadinamas neurochirurginiu. Nukritęs iš jo limpis ŠTIŠINAMAS Į NEUROCHIRURGIJĄ. O iš ten jie retai kada ATŠOKA. Ačiū, ponai, pasimatysim per pietus.

– Palaukit, – sušuko GMMS Levis. – Jūs žiauriai elgiatės su ponu Rokitanskiu.

– Ką tu nori pasakyt? Pone Rokitanski, kaip jūs laikotės?

NEBLIOGA.

– Bet jis juk visuomet taip sako.

– Nejaugi? Ei, pone Rokitanski, ten, viršuje, ar norit mums dar ką nors pasakyti?

Sulaikę kvapą laukėme. Iš neurochirurginio aukščio pas mus atskriejo žodis TAIP.

– Ką?

LAIKYKIT ŽEMAI.

– Ponai, dar kartą jums dėkoju. Kaip pamatysite, nuspaudus mygtuką ponas Rokitanskis nusileis. O dabar pietūs.

– Jis, aišku, juokavo, – tarė Potsas. – Joks žmogus negali būti toks sadistas. Šitaip iškrypėliškai jis bandė pataisyti man nuotaiką.

– Man atrodo, jis aiškino rimtai, – paprieštaravau. – Man regis, jis kalbėjo kuo rimčiausiai.

– Tai beprotiška! – nesutiko Potsas. – Nori pasakyt, jis pageidauja, jog mes panaudotume tą lovą, kad senukai susilaužytų šlaunikaulius? Tai nesveika.

– O ką tu manai, Čakai?

– Nežinau, brolau, nežinau.

Mudu su Potsu atsisėdome pietauti ir žiūrėjome, kaip Dručkis kemša maistą į burną. Tą naktį budintį Čaką iškvietė hospitalizuoti pirmųjų jo ligonių. Potsas kaip prisuktas kalbėjo, kad jam reikėjo prikimšti Geltonąjį Žmogų steroidų ir kaip jis norįs būti su savo

šunim Očiu. Aš pats buvau ne tiek išsigandęs, kiek sutrikęs, suglumintas Dručkio „medicinos pagalbos" versijos. Prie mūsų prisėdo trys ternai iš kito – VI šiaurės skyriaus. Piepį, kuris atrodė iššautas iš patrankos kaip neseniai Potsas, drąsino Edis Ryk Mano Dulkes ir Hiper Huperis. Čakas, matęs Piepį anksčiau tądien, papasakojo man, kaip tas nervinosi:

– Brolyti, jis visur vaikščioja su dideliausiu paku valiumo tablečių ir kas kokias penkias minutes įsimeta tabletę į burną.

Piepiu pravardžiuojamas Haroldas Pepskis ketverius metus GMM buvo mano draugas. Iš šito kresno dviejų veiklių psichologų gaminio, rodės, kažką išanalizavo, tad nors Piepis buvo ne mažiau protingas už savo bendrakursius, tapo drovus ir tylus; jis buvo kažkoks glebokas ir ne tiek veikdavo pats, kiek reaguodavo į kitų veiksmus. Garsiai juokdavosi dažniausiai iš kitų juokelių. Piepis nemokėjo kabinti moterų. Per visas studijas GMM jis gyveno kambaryje su draugeliu, kuris buvo labiausiai ištvirkęs tarp visų kurso studentų ir retkarčiais leisdavo Piepiui pro rakto skylutę žiūrėti, ką išdarinėja, todėl priprato prie „dvimačio" sekso – žurnalų ir filmų. Iš visų pusių raginamas Piepis prieš pat internatūrą ėmė susitikinėti su poete intelektuale, vardu Džunė. Jos eilės buvo be jokio sekso ar jausmo, žodžiu, sausos lyg kaulas.

Piepis atrodė sutrikęs. Net jo ūsai nusviro. Atsisėdęs išsitraukė iš kišenės dėžutę su vaistais, užsidėjo tabletę ant mėsainio ir sužiaumojo. Mano paklaustas, ką vartoja, atsakė:

– Valiumą. Vitaminą V. Kaip gyvas tiek nesinervinau.

– Budėjai praėjusią naktį?

– Ne. Budėsiu šiąnakt. Aną naktį budėjo Huperis.

Kai paklausiau Huperio, kaip jam sekėsi, jo akys sužvilgo taip pat kaip per susirinkimą prieš prasidedant internatūrai, kai Perlas papasakojo apie slapčia atliktą skrodimą.

– Puikiai, tiesiog puikiai, – sukikenęs atsakė jis. – Du mirė. Gavau vieną leidimą skrosti. Pats stebėjau jį šįryt. Fantastiška!

– Ar valiumas padeda? – paklausė Piepio Potsas.

– Nuo jo jaučiuosi kažkoks mieguistas, bet, kita vertus, neprarandu šalto kraujo. Išrašinėju jį visiems savo ligoniams.

– Ką?! – pasibaisėjau. – Duodi valiumo ir jiems?!

– Kodėl gi ne? Jie labai nervinasi, nes aš jų daktaras. Beje, Potsai, labai ačiū už tą ligonį, kurį praėjusią naktį perkėlei, – Geltonąjį Žmogų, – sarkastiškai pridūrė Piepis. – Tiesiog nuostabu!

– Atsiprašau, – tarė Potsas. – Privalėjau duoti jam steroidų. Ar jam baigėsi traukuliai?

– Ne. Kol kas nesibaigė.

Pypsis paliepė man grįžti į skyrių. Prieš nueidamas paklausiau Ryk Mano Dulkes, kaip jam sekasi.

– Kaip sekasi? Palyginti su Kalifornija – tikras šūdas!

Kai Rokitanskikės vėl išreiškė pageidavimą su manim pasikalbėti, pasijutau puikiai. Visu garsu atsukusios klausos aparatus jos paprašė „savo brolio daktaro" naujausių žinių. Jaučiausi esąs padėties viešpats, žmogus, galįs kažką duoti kitiems. Jos gaudyte gaudė kiekvieną mano žodį. Pypsiui iškvietus mane kitur jos atsiprašė mane trukdančios – girdi, aš tikriausiai turįs svarbesnių reikalų. Kai jas palikęs pirmą kartą ėjau į ambulatorinę polikliniką, jaučiau nepaprastą jaudulį. Įėjus į liftą, žmonės į mane žiūrėjo, stengėsi perskaityti pavardę kortelėje, nes žinojo esant daktaru. Didžiavausi savo stetoskopu, kruvina rankove. Dručkis – atgyvena. Būti daktaru – nuostabu. Gali padėti žmonėms. Jie tavim tiki. Tu negali jų apvilti. Rokitanskis pasveiks.

Pasipūtęs, sugundytas iliuzijos, kad man kaip nors pavyks grąžinti Rokitanskiui jo smegenis, įėjau į ambulatorinę polikliniką. Mudu su Čaku turėjome čia dirbti tą pačią dieną, tad kartu klausėmės, ką mums aiškina. Atliksime bendrosios praktikos gydytojų vaidmenį, skirtumas tik tas, kad mums nemokės. Mums abiem davė po kabinetą – galėsime juo naudotis kartą per dvi savaites. Paskutine pagunda tapo mudviem įteiktos prisisegti kortelės. Manoji skelbė:

ROJUS G. BAŠAS, M.D. „DIEVO NAMŲ“ AMBULATORINĖ POLIKLINIKA.

Iš to pasididžiavimo įgavęs dar daugiau jėgų, apsimesdamas žinąs, ką darau, pirmąsyk vaikštinėjau po kliniką. Kaip paaiškėjo, mano ligonės, neišgalinčios susimokėti Namų privačiam gydytojui, buvo dviejų kategorijų: vyrų neturinčios penkiasdešimt dvejų metų juodaodės motinos, turinčios aukštą kraujospūdį, ir vyrų neturinčios septyniasdešimt dvejų metų žydės MSNJAN, turinčios aukštą kraujospūdį. Vyrų beveik nepamatysiu, o kiekvieną mažiau negu penkiasdešimt dvejų metų ligonę – neskaitant „sutrikusios psichikos“ ar užsikrėtusios venerine liga – drąsiai galėjau aprašyti moksliniame straipsnyje. Pirmoji mano pacientė buvo MSNJAN, kuriai reikėjo pasitikrinti sveikatą bei recepto naujam krūties protezui ir pamuštai liemenėlei su pripildomomis kišenėlėmis. Kas moka išrašyti receptą? Tik ne aš. Ji pati jį išsirašė, aš pasirašiau, ir moteriškė dėkinga išėjo. Paskui priėmiau portugalę, kuri norėjo, kad padėčiau jai dėl nuospaudų. Kas nusimano apie nuospaudas? Dingtelėjo mintis išrašyti jai receptą pėdos protezui ir pamuštam batui su pripildomomis kojinėmis, bet paskui prisiminęs Dručkį IŠŠTIŠINAU pas pedikiūrininkes. Kita MSNJAN buvo septyniasdešimt penkerių žydė; kai įėjo, pamačiau, kad vokai lipnia juosta priklijuoti jai prie kaktos. Perskaitęs seną jos ligos istoriją sužinojau, kad negalavimas – „užkritę vokai, etiologija nežinoma“ ir kad ankstesnis ternas IŠŠTIŠINO ją į oftalmologiją, o ten rezidentas liepė jai „prisiklijuoti juos lipnia juosta, kitaip operuosiu“. Ji pasirinko lipnią juostą ir buvo PARŠTIŠINTA į terapinį. Turėjau reikalą su ATŠOKA.

– Man labai patinka susitikti su jumis, maloniais jaunais daktarais, – tarė ji.

– Ar seniai klijuojate vokus juosta?

– Aštuoneri metai. Ar dar ilgai man reikės juos lipdyti?

– O kas atsitinka, kai neprilipdot?

– Vokai nepasikelia.

Išrašiau jai receptą lipniai juostai. Ji pastvėrė man ranką ir ėmė tauškėti, kokia laiminga esanti, kad esu jos daktaras. Man buvo sunku jos klausytis, nes dėl priklijuotų vokų akys iššoko ant kaktos lyg kokiai gelmių pabaisai; jai nepavyko išsipasakoti visos gyvenimo istorijos tik todėl, kad seselė atvedė kitą ligonę – šiandien paskutinę. Tai buvo hipertenziška penkiasdešimt ketverių metų juodaodė Mej, kurios pagrindinis nusiskundimas buvo: „Man gelia sąnarius, kai žaidžiu krepšinį su vaikais". Be to, ji prašė apžiūrėti jai dubenį. Apžiūrinėjama Mej ėmė skelbti Jehovos liudytojų evangeliją, o apsirengusi be perstojo tauškėjo apie religiją, šeimos istoriją ir išgyvenimus, patirtus su kitais „Dievo namų" ambulatorinės poliklinikos ternais, paskui paliko kelias Jehovos liudytojų knygeles ir išėjo. Tos moterys be galo mėgo lankytis pas daktarus.

Įėjęs į Čako kabinetą pamačiau, kad pas jį irgi MSNJAN. Jis darė kažką, ko dar nebuvau matęs darant nė vieno gydytojo. Tam jam prireikė ruletės ir krūties.

– Matai, brolyti, ši ponia sako, kad jai didėja krūtis.

– Tik viena?

– Taigi. Todėl nusprendžiau ją išmatuoti ir pažiūrėti, ar per ateinančias dvi savaites paaugs.

Grįžęs į ligoninę jaučiausi be galo pakiliai. Mane apėmė neregėtas jaudulys, kad esu daktaras. Buvau kietas studijų metais, tai kodėl negaliu būti toks pat kietas Namų gydytojas? Juk pats Perlas prieš kelias valandas pasveikino mane puikiai parengus ligonį žarnaknisiui. Jausdamasis visai kaip daktaras Kilderas, sėdėjau šiltos saulės nutviekstame gydytojų kabinete. Palatoje kitapus koridoriaus mačiau Molę, žvitriąją persišviečiančią Molę: palinkusi virš lovos ji taisė paklodę. Kojas ji laikė tiesiai, tad jos sijonėlis užsismaukė virš šlaunų, ir kai ji galop ištiesė ranką į tolimąjį lovos kraštą, sijonėlio padurkas pakilo virš užpakaliuko, nušviesdamas mane vaivorykščių ir gėlių raštais mergaičiukės kelnaičių, kurios buvo glaudžiai aptempusios sėdmenų klostes, gaubiančias ten slypintį sultingą moterišką daikčiuką. Paju-

tau nedrąsų kirbėjimą ir krebždesį baltos savo uniformos kelnėse.

– Pasilenkimas ištiestomis kojomis, – balsas buvo Dručkio. Jis atsisėdo šalia manęs ir atsivertė *The Wall Street Journal*.

– Kas?

– Medicinos sesers manevras, kai ji lenkiasi per juosmenį ir parodo užpakalį. Vadinamas Sesutės manevru pasilenkiant ištiestomis kojomis. Jo išmoksta medicinos seserų mokykloje. Kaip IŠŠTIŠINSI Sofiją? Ji jau baigia įsitaisyti, todėl perspėju – šįsyk ji ne juokais puceliuosis. Ji gali išbūti čia ne vieną mėnesį.

– Puceliuosis?

– Prisimeni, jos privatus gydytojas – Bobas Pucelis. Jis taiko įprastinį metodą: paguldo MSNJAN, atlieka vieną tyrimą, sukelia komplikacijas, atlieka kitą tyrimą, kad galėtų nustatyti komplikacijų kilmę, sukelia naujų komplikacijų, ir taip toliau, kol ligonis sulimpėja ir tampa NEBEIŠŠTIŠINAMAS. Nejaugi tu nori, kad ta MSNJAN virstų dar viena Ina Guber? Užkirsk kelią tokiems ketinimams pačioje pradžioje. Tuoj pat ko nors griebkis. Privalai padaryti, kad ji iš čia išsidangintų.

– Kaip?

– Atlik kokią skausmingą procedūrą. Ji nemėgsta skausmingų procedūrų.

– Negaliu sugalvoti nieko, kas jai tiktų.

– Na, jai skauda galvą, o vidurdienį vienu laipsniu pakyla temperatūra. Nesvarbu, kad čia beveik keturiasdešimt laipsnių ir kad visiems temperatūra pakilusi vienu laipsniu, nes jos ligos istorija jau PATEPLINTA per aukšta vidurdienio temperatūra. Be to, ji negali pasukti sprando. Taigi: galvos skausmai, karščiavimas, susuktas sprandas; diagnozė?

– Meningitas.

– Ką reikia daryti?

– Lumbalinę punkciją. Bet iš tikrųjų ji neserga meningitu.

– Dar neaišku. Jei nepunktuosi, gali pražiopsoti – kaip Potsas apsigavo su Geltonuoju Melionu. Ir nebijok sukelti skausmo So-

fijai – ji rambi. Pilkoji Pantera. Paprašyk Molės pagalbos.

Metęs akį į laikraštį, Dručkis suniurnėjo:

– Dau Džonso indeksas pakilęs, pupyte, pakilęs. Gerai. Tikrai geras momentas išradimui.

– Kam ?

– Išradimui, Išradimui! Didžiajam Amerikos Medicinos Išradimui!

Kaip galėjau nesimėgauti darydamas lumbalinę punkciją Sofijai, kai Dau Džonso indeksas pakilo virš spalvingo Amerikos užpakalio? Molė dar niekad nebuvo asistavusi punktuojant juosmenį, todėl mielai sutiko padėti. Mudu drauge įėjome į Sofijos palatą. Levis Pražuvėlis, mano GMMS, sėdėjo ant Sofijos lovos ir puceliavo jai ranką – „aiškinosi ligos istoriją". Jis buvo tik pradedąs, nes klausė:

– Kaip atsidūrėte ligoninėje?

– Kaip atsidūriau? Daktaras Pucelis atvežė mane savo baltu „Kontinentaliu".

Pertraukęs Levį pamokiau Molę, kaip laikyti Sofiją ant šono susirietusią vaisiaus įsčiose padėtyje nugara į mane. Kai Molė pasilenkusi virš Sofijos sučiupo ją už pakinklių ir sprando, išskėtusi rankas lyg Kristus ant kryžiaus, pamačiau, kad dvi viršutinės rauktinukais puoštos jos palaidinės sagutės prasisegusios, ir aš spoksau į gundantį tarpą tarp Molės krūtų, besiveržiančių iš nėriniuotų liemenėlės dubenėlių. Ji pamatė, kad aš pamačiau, ir nusišypsojusi tarė:

– Pradėkit.

Koks keistas kontrastas tarp tų dviejų moterų! Man kilo noras įkišti varpą Molei į tarpkrūtį. Tuo metu į palatą kyštelėjo galvą Potsas ir paklausė mūsų, ar nežinom, kur galima rasti Bibliją.

– Bibliją? Po galais, kam ji reikalinga?

– Paskelbti ligonį mirusiu, – atsakė Potsas ir vėl pranyko.

Mėginau prisiminti, kaip daroma lumbalinė punkcija. GMM man tai ypač prastai sekėsi, o punktuoti seną žmogų buvo dar sunkiau, nes raiščiai tarp stuburo slankstelių sukietėję nelyginant guanas

ant senų uolų. Ir dar riebalai. Tie – mirtis ternui. Riebaluose išnyksta visi anatominiai orientyrai, todėl pro liumpsinčius lašinius užčiuopti laisvomis guminėmis pirštinėmis Sofijos juosmenį buvo neįmanoma. Pamanęs, kad jį aptikau, suvariau adatą; Sofija suspigusi pašoko į viršų, o kai kišau adatą giliau, ji vėl suklykė ir pašoko. Molės plaukai išsileido – šviesiu kriokliu užkrito ant seno, prakaituoto Sofijos liemens. Kaskart, kai žiūrėjau į Molės tarpkrūtį, man kildavo geismas, kaskart, kai Levis ką nors pasakydavo, mane apimdavo įsiūtis ir norėjau jį aptalžyti, ir kaskart, kai įkišdavau adatą giliau, Sofija iš skausmo pašokdavo. Mane ėmė pilti prakaitas. Pabandžiau durti į kitą tašką riebioje Sofijos nugaroje. Pro šalį. Pamėginau dar vieną. Vėl nepataikiau. Pastebėjau, kad iš odos sunkiasi kraujas, tad supratau, jog adata ne ten, kur turi būti. Kurgi durti? Sudrėkę nuo prakaito mano akiniai nukrito į sterilų lauką ir jį užteršė. Tą pat akimirką Molė paleido ligonę; Sofija išsitiesė, ir jau atrodė, kad KRIS kiek žemiau negu iš ortopedinio aukščio, bet mes laiku ją sugriebėme. Susigėdęs, savo pasipūtimą ištaškęs prakaitu Sofijai nuo galvos iki kojų, liepiau Leviui liautis kvailai šypsotis ir surasti Dručkį. Tas atėjo, akimirksniu privertė Molę apnuoginti papus, o Sofiją – kiaulišką nugarą, niūniuodamas televizijos reklamos melodiją, kuri skambėjo panašiai kaip „Ak, kad būčiau Oskaras Veineris“, tiksliu dūriu, kuris nebūtų padaręs gėdos Semui Snidui, be jokių pastangų prarėžė lašinius ir įbedė adatą į subarachnoidinį tarpą. Jo virtuoziškumas mane apstulbino. Žiūrėjome į besisunkiantį nugaros smegenų kanalo skystį. Dručkis pasivedėjo mane į šalį, kaip koks treneris apkabino per pečius ir sušnabždėjo:

– Dūrei per sprindį nuo juosmens. Pataikei arba į inkstą, arba į žarnas. Melskis, kad į inkstą, nes jei į žarnas – Infekcijos miestas, ir ji gali būti paskutinį kartą IŠŠTIŠINTA – į patologiją.

– Į patologiją?

– Į lavoninę. Tada NEBEATŠOKS. Bet, man regis, pavyko. Klausykis.

AŠ NORIU NAMO AŠ NORIU NAMO AŠ NORIU...

Mane apėmė baimė, kad sukėliau infekciją, nuo kurios Sofija parkeliaus namo visiems laikams. Tarsi patvirtindamas mano nuogąstavimus Potsas už širmos tvarkėsi su pirmuoju negyvėliu. Mirė jo pacientas, jaunasis tėvas, kuris išvakarėse pargriuvo žaisdamas su sūnum beisbolą. Potsą iškvietė paskelbti ligonį mirusiu, kaip reikalavo įstatymai. Įkišom nosį pro širmą: Potsas stovėjo kojūgalyje, šalia – jo GMMS, laikantis Bibliją, ant kurios internas buvo padėjęs ranką. Kitą ranką jis buvo iškėlęs virš kūno, kuris gulėjo išbalęs kaip numirėlis – šiuo atveju toks ir buvo. Mums stebint Potsas progiesmiu traukė:

– Šios didžios šalies ir liaudies suteikta man galia skelbiu tave, Eliotai Redžinaldai Nidelmanai, mirusiu.

Molė, taip prisiglaudusi prie manęs, kad kairė krūtis lietė mano ranką, paklausė:

– Ar to iš tikrųjų reikia?

Atsakiau nežinąs ir paklausiau Dručkio, o tas tarė:

– Aišku, nereikia. Federaliniai įstatymai tik liepia išsiimti iš batų dvi cento vertės monetas ir uždėti mirusiajam ant akių.

Potsas visas susitraukęs sėdėjo su mumis gydytojų kabinete; jo akys buvo pasruvusios krauju.

– Aš jį pribaigiau, – tarė jis. Jam vėlėsi liežuvis. – Gal man reikėjo anksčiau perkelti jį į chirurginį. Turėjau ko nors griebtis. Bet kai jį atvežė, buvau toks pavargęs, kad negalėjau nė mąstyti.

– Padarei viską, ką galėjai, – atsakiau. – Jam trūko arterija – čia niekas nebūtų padėję. Chirurgai atsisakė operuoti.

– Taip, sakė, per vėlu. Jei būčiau veikęs greičiau, gal...

– Užteks tų šnekų, – pertarė Dručkis. – Paklausyk manęs, Potsai. Turi įsidėmėti vieną ĮSTATYMĄ, KETVIRTĄJĮ: LIGA – PACIENTO RŪPESTIS. Supratai?

Nespėjus įsidėti pamokymo į galvą, mus pertraukė vyriausiasis rezidentas Ungurys. Iš veido buvo matyti, kad jis susirūpinęs. Paaiškino, kad ir Nidelmanas, ir Geltonasis Žmogus

buvo ne privačių gydytojų, o Namų ligoniai, todėl Ungurys buvo iš dalies už juos atsakingas.

– Aš ypač domiuosi kepenų ligomis, – tarė Ungurys. – Neseniai turėjau progą peržvelgti, kas pasaulyje rašoma žaibiško nekrotinio hepatito klausimu. Laslo atvejis galėtų būti labai įdomi mokslinio tyrimo tema. Gal Namų personalas pageidautų jos imtis?

Niekas nepasisiūlė nagrinėti šios temos.

– Tačiau mudviem su Koimanu atrodo, kad jūs, daktare Potsai, per ilgai delsėte ir nedavėte steroidų, jūs suprantat?

Potsas atrodė, lyg jam būtų dūrę peiliu.

– Jūs teisus, – tarė. – Aš suprantu.

– Einu į ekspromtu sušauktą pasitarimą Laslo klausimu. Mes pasikvietėm australą, garsiausią pasaulyje šios ligos žinovą. Iš šalies atrodo nekaip – jūs per ilgai delsėte. Ir dar vienas dalykas, – tarė Ungurys žiūrėdamas į Čaką. Tas neryšėjo kaklaraiščio, o balta uniforma buvo purvina, marškiniai neužsagstyti. – Jūsų apranga, Čakai. Ji neprofesionali ir neatitinka mūsų ligoninės lygio. Čia priimta vilkėti švaria uniforma ir ryšėti kaklaraištį, supratot?

– Gerai, gerai, – sutiko Čakas.

– O jūs, Rojau, – tarė Ungurys rodydamas į cigaretę, kurią ką tik užsidegiau, – mėgaukitės ja, nes ji atims iš jūsų tris gyvenimo minutes.

Netvėriau pykčiu. Ungurys koridoriumi nunėrė į pasitarimą. Mus apgaubė nemaloni tyla. Ją nutraukė Dručkis iškošdamas:

– Šmikis! Atmink, Potsai: jei nori tapt toks kaip tas suskis – tikėk juo. Jei nenori, klausyk manęs: LIGA – PACIENTO RŪPESTIS.

– Tu iš tikrųjų pradėsi tvarkingiau rengtis? – paklausiau Čako.

– Žinoma, ne, brolau, žinoma, ne. Memfyje mes nesirišam kaklaraiščio net į laidotuves. Tie limpiai, brolyti, ne tokie. Nė vienas iš mano paguldytų keturių ligonių netiki, kad aš tikrai jų daktaras. Visi mano, kad aš tarnas.

– Kas?

– Tarnas. Juodaodis tarnas. Iki pasimatymo.

Įsmeigęs akis pro langą Potsas kažką niurnėjo panosėje, girdi, reikėjo duoti Geltonajam Žmogui roidų, ber Dručkis jį pertraukė paliepdamas:

– Eik namo, Potsai.

– Namo? Į Čarlztoną? Žinai, šią akimirką mano brolis – jis statybininkas – tikriausiai guli hamake Polio saloje ir gurkšnoja viskį su soda. O gal kur nors kaime, kur aplink viskas žalia ir vėsu. Man niekad nereikėjo išvažiuot. Ungurys teisingai sakė, bet jeigu čia būtų Pietūs, jis nebūtų išdrįsęs to pasakyt. Nieko panašaus. Mano motina tokius kaip jis vadina prasčiokais. Tačiau aš pasirinkau savo kelią, ar ne? Ką gi, eisiu namo. Ačiū Dievui, ten Otis.

– O kur tavo žmona?

– Šįvakar budi GML. Mudu su Očiu būsim vieni. Tai puiku, nes jis irgi mane myli. Parėjęs rasiu jį knarkiantį ant lovos, išvertusį kiaušius. Bus malonu grįžti pas jį namo. Iki rytojaus.

Žiūrėjom, kaip Potsas klupiniuoja koridoriumi. Priėjęs prie palatos, kurioje gulėjo Geltonasis Žmogus, o dabar dar ir vyko pasitarimas, tartum gėdydamasis neįkišęs nosies vidun nukėblino toliau ir išėjo pro duris.

– Tai beprotiška, – pasakiau Dručkiui. – Visai kitaip įsivaizdavau tą internatūrą. Kuo mes padedam tiems ligoniams? Jie arba miršta, arba mes juos NUTEPLINAM ir IŠŠTIŠINAM į kitą Namų skyrių.

– Nieko čia beprotiško – tai šiuolaikinė medicina.

– Aš tuo netikiu. Dar netikiu.

– Aišku, netiki. Būtum pamišėlis, jei patikėtum. Tau tik antra diena. Palauk rytojaus, kol mudu su tavim budėsim. Einu namo. Melskis, kad tas supistas Dau Džonsas nenusileistų.

Kam tai galėjo rūpėti?

Baigęs darbą koridorium pasukau prie lifto. Minia, apspitusi australų specialistą, skirstėsi, ir iš jos pasirodė Piepis. Jis atrodė gerokai prasčiau. Paklausiau, kas dedasi, ir jis atsakė:

– Australas pasakė, kad reikia atlikti perpylimą – visą seną kraują pakeisti nauju.

– Tai niekuomet nepadeda. Kraujas vis tiek turi pereiti per kepenis, o jų nėra. Jis mirs.

– Jie visi taip sakė, bet kadangi jis jaunas ir vakar dar vaikščiojo, mano, kad pamėginti verta. Liepė man šįvakar perpilti, o aš mirtinai bijau.

Iš palatos pasigirdo šauksmai. Geltonasis Žmogus blaškėsi ant lovos lyg kobiniu persmeigtas tunas ir klykė. Prie mūsų priėjo sanitaras, stumdamas du didžiulius vežimėlius, prikrautus patalynės, chalatų, operacinės drabužių ir didžiulių polietileninių maišų su užrašu „Pavojinga – užterštos atliekos". Vyriausioji sesuo pranešė Piepiui, kad kraujas bus paruoštas už pusvalandžio ir kad jam padės tik viena seselė, nes kitos bijančios įsidurti adata ir užsikrėsti ta nepagydoma liga. Jos atsisakančios dirbti toje palatoje. Mudu su Piepiu žiūrėjom, kaip sesuo nueina, o sanitaras švilpaudamas dingsta lifte. Piepis pažvelgė į mane siaubo kupinomis akimis, paskui padėjo galvą man ant peties ir apsiverkė. Nežinojau, ką daryti. Būčiau pasisiūlęs padėti, bet baisiai bijojau užsikrėsti tuo negeru dalyku, nuo kurio vieną dieną vaikštinėji be jokio rūpestėlio, o kitą blaškaisi kaip persmeigtas tunas.

– Padaryk man paslaugą, – paprašė Piepis. – Jeigu mirsiu, paimk pinigus iš mano globos fondo ir padovanok juos GMM. Įsteik premiją tam studentui, kuris pirmas supras viso šio reikalo beprotystę ir metęs mokslus imsis ko nors kito.

Padėjau jam apsirengti sterilius operacinės drabužius, užsimauti pirštines, kaukę ir kepuraitę. Panašus į astronautą jis nevikriais judesiais nušlepeno į palatą ir pradėjo procedūrą. Pasirodė maišeliai su šviežiu krauju. Jausdamas gerklėje kamuolį išėjau ir pasukau koridoriumi. Šauksmai, dvokai, keisčiausi vaizdai varpė man galvą kaip kulkos kažkokiam košmariškam kare. Nors neprisiliečiau prie Geltonojo Žmogaus, nuėjau į tualetą ir ilgai šveičiau rankas lyg koks chirurgas prieš operaciją. Jaučiausi klaikiai. Piepis

man patiko, o jis įsidurs užkrėsta adata, susirgs tuo kepenis draskančiu hepatitu, pagels, ims spurdėti nelyginant kobiniu persmeigta žuvis ir mirs. O kam?

Tartum būčiau pasinėręs į vandens cisterną, klausiausi Berės skaitydamas naujausią tėvo laišką:

...Dabar tu jau tikriausiai pripratai prie darbo ir viskas nuo šiol tekės įprasta vaga. Žinau, kad išmokti reikia labai daug ir kad tam turėsi skirti visą dėmesį. Mediko profesija nepaprasta ir nuostabus dalykas sugebėti išgydyti sergančius. Šeštadienį žaidžiau golfo partiją ir ištverti padėjo puskibiris arbatos su ledais bei taiklus smūgis į aštuntą...

Kitaip negu mano tėvui, Berei ne tiek rūpėjo išsaugoti rožinę medicinos iliuziją, kiek suprasti mano potyrius. Ji paklausė manęs, kaip man viskas atrodo. Bandžiau jai paaiškinti, bet suvokiau, kad nieko panašaus dar neteko patirti, tad man nepavyko.

– Bet kodėl buvo taip sunku? Dėl nuovargio?

– Ne. Man rodos, visi sunkumai kilo dėl limpių ir Dručkio.

– Papasakok man apie juos, mielasis.

Pasakiau jai negalįs apsispręsti, ar tai, ką apie mediciną mokė Dručkis, beprotystė. Kuo daugiau pamačiau, tuo labiau jutau, kad Dručkio žodžiuose yra tiesos. Vienu metu net buvau bepradedąs manyti esąs pamišęs, nes pamišėliu laikau jį. Kaip pavyzdį papasakojau Berei apie limpius ir kaip mes juokėmės iš Inos, kai toji su „Avinų“ šalmu ant galvos talžė Potsą rankine.

– Man atrodo, kad vadinti senus žmones limpiais – gynybos forma.

– Limpiai nėra tik seni žmonės. Dručkis sako, kad myli senukus, ir aš juo tikiu, nes jam akyse pasirodo ašaros, kai ima pasakoti apie savo senelę ir jos kukulius, kuriuos jie valgo nugrandę nuo lubų stovėdami ant kopėčių.

– Juoktis iš tos Inos – nesveika.

– Dabar išties atrodo nesveika, bet tuo metu taip neatrodė.

– Kodėl tu iš jos juokeisi?

– Nežinau. Tuo metu tai atrodė pašėlusiai linksma.

– Norėčiau suprasti. Pamėgink rasti kitokį paaiškinimą.

– Negaliu.

– Rojau, pamėgink išsipasakoti, atsikratyti to, kas tave slegia, prašau...

– Ne! Nenoriu apie tai daugiau galvoti.

Aš nebepravėriau burnos. Ji padūko. Berė negalėjo žinoti, jog tuo metu man tik reikėjo, kad manim kas nors rūpintųsi. Viskas rutuliojosi labai sparčiai. Praėjo vos dvi dienos, o aš pakėliau akis ir pamačiau, tartum plaukčiau stiprioje srovėje: mano gyvenimas toli – už visos amžinybės – pasroviui, artimojo kranto nebematyti. Atsivėrė kažkokia praraja. Ligi tol mudu su Bere gyvenome viename pasaulyje, anapus „Dievo namų". Dabar mano pasaulis buvo juose, su bendraamžiu Geltonuoju Žmogumi ir Piepiu, kurie abu tuoj palūš, su bendraamžiu tėveliu, kuriam trūko arterija žaidžiant beisbolą, su privačiais gydytojais, subinlaižiais ir limpiais. Ir su Mole. Toji žinojo, kas yra limpiai ir ko mes juokėmės. Kol kas su ja kalbų nebuvo – vien pasilenkimai ištiestomis kojomis, tarpkrūčiai, apskritos duobutės po raktikauliais, raudoni nagai, mėlyni vokai ir kelnaitės, išmargintos gėlėmis bei vaivorykštėmis, ir dar juokas tarp limpių ir numirėlių. Molė buvo prie mano rankos prisispaudusios krūties pažadas. Molė buvo atgaiva.

Kita vertus, Molė tolino mane nuo daugelio dalykų, kuriuos mylėjau. Aš nenorėjau juoktis iš ligonių. Jeigu viskas iš tikrųjų taip beviltiška, kaip teigia Dručkis, pasitrauksiu dabar. Man nepatiko šis nesutarimas su Bere, todėl mintyse nusprendęs, kad Dručkis vis dėlto trenktas ir kad juo tikėdamas kažkodėl prarasiu Berę, tariau:

– Tu teisi. Nesveika juoktis iš senų žmonių. Atleisk.

Akimirką vaizdavausi esąs tikras daktaras, kuris atskuodęs išgelbsti žmones; mudu su Bere kartu padūsavome, susiglaudėme,

kartu nusirengėme, vienas kitą mylėjome, prisispaudę, šilti ir drėgni, o tas grėsmingas nesantaikos plyšys tarp mūsų užsitraukė.

Berė užmigo. Aš gulėjau nemiegodamas, baimindamasis rytojaus – manęs laukiančios pirmosios budėjimo nakties.

5

Kai kitą rytą nuėjau pažadinti Čako, jis atrodė klaikiai: trumpi garbanoti plaukai prisiplоję prie vienos pakaušio pusės, veidas nuo paklodžių išmargintas raukšlių, labiau panašių į randus, vienos akies baltymas paraudęs, kita tokia užtinusi, kad nė nematyti.

– Kas atsitiko tavo akiai?

– Blakė įkando. Ta supista blakė įkando tiesiai į akį. Šitam budėjimo kambary kažkokios labai aršios blakės.

– Kita tavo akis irgi atrodo siaubingai.

– Brolyti, reikėtų tau čia pabūti, tada pats pamatytum. Paskambinau į ūkio skyrių, paprašiau švarių paklodžių, bet žinai, kaip būna. Į iškvietimus neatsiliepiau, kol nepradėjo siuntinėti tų pranešimų. Su ūkio skyrium susitvarkyti galima tik vienu būdu, ir aš juo pasinaudosiu.

– Kas tai per būdas?

– Meilė. Patalynės keitėjoms vadovauja tokia Heizel – stambi kubietė. Žinau, kad galėčiau ją mylėt.

Peržvelgiant korteles Potsas paklausė Čako, kaip jam sekėsi.

– Puikiai. Hospitalizavau šešis, jauniausią – septyniasdešimt ketverių.

– Kada atsigulei?

– Vidurnaktį.

Potsas apstulbęs paklausė:

– Kaip?! Kaip tu spėjai padaryti įrašus ligos istorijose?

– Lengvai, brolau. Įrašai – šūdas, o ne darbas.

– Svarbiausia, – įsiterpė Družkis, – įsivaizduoti, kad dirbi šūdiną darbą. Jeigu susitaikai, kad reikia jį atlikti, nieko nelaukęs ir padarai. Turint galvoje, kad sudarot visai menką ternų dalį ir esat vienoje geriausių pasaulio internatūrų, dirbat puikiai, tiesiog neprilygstamai. Nepamirškit, kad keturi iš dešimties Amerikos internų nemoka angliškai.

– Vadinasi, viskas buvo neblogai, Čakai? – viltingai paklausiau.

– Neblogai? Dar ir kaip blogai. Brolyti, praėjusią naktį mane panaudojo kaip kokį popiergalį.

Piepis akivaizdžiausiai man parodė, kad nieko gero negaliu tikėtis. Kai tą rytą įėjau į Namus ir iš skaistaus, sveiko vidurvasario atsidūriau ligotame dienos šviesos lempų apšviestame koridoriuje, dvokiančiame jokio metų laiko nerodančiais kvapais, pakili nuotaika bemat dingo. Praėjau pro Geltonojo Žmogaus palatą. Prie durų gulėjo maišai su užrašu „Pavojinga – užterštos atliekos“, pilni kruvinų paklodžių, rankšluosčių ir plastiko žarnelių. Palata buvo aptaškyta kraujais. Budinti seselė, lyg astronautė apsikutojusi steriliais drabužiais, sėdėjo kiek įmanoma toliau nuo ligonio ir skaitė „Kaip padaryti namus ir sodą gražius“. Geltonasis Žmogus gulėjo ramiai, nė nekrusteldamas. Piepio palatoje nebuvo matyti.

Jį pamačiau tik per pietus. Jis buvo pilkas kaip cigaro pelenai. Edis Ryk Mano Dulkes ir Hiper Huperis vedėsi jį prie pietų stalo lyg šunį už pasaito. Kai Piepis padėjo ant stalo savo padėklą, pamatėme, kad ant jo nieko nėra – tik stalo įrankiai. Niekas balsu to nepasakė.

– Aš mirsiu, – pranešė Piepis išsitraukdamas dėželę su vaistais.

– Nemirsi, – atsakė Huperis. – Tu niekuomet nemirsi.

Piepis papasakojo mums apie kraujo perpylimą – kaip ištraukė seną kraują iš vienos venos, o naują suleido į kitą.

– Sekėsi visai neblogai. Tuomet ištraukiau adatą iš kirkšnies ir norėjau įdurti ją į paskutinį kraujo maišelį, o ta jūros kiaulė sesuo

Silija ištraukė antrąją adatą iš Geltonojo Žmogaus pilvo ir... suvarė man į ranką.

Stojo mirtina tyla. Piepis mirs.

– Staiga man pasidarė silpna. Pamačiau, kaip mano gyvybės syvai mane palieka. Silija sako: „Vaje – atsiprašau", aš jai atsakau: „Po paraliais, viskas gerai, tai tik reiškia, kad aš numirsiu; Geltonajam Melionui dvidešimt vieneri, man – dvidešimt septyneri, taigi jau išgyvenau šešeriais metais ilgiau negu jis ir paskutinę naktį dariau tai, ką žinojau esant visiškai nereikalinga, ir dabar mes kartu mirsime, jis ir aš, bet nieko baisaus, Silija".

Piepis patylėjo, paskui suriko:

– GIRDI MANE, SILIJA?! NIEKO BAISAUS! Atsiguliau ketvirtą ryto ir neabejojau, kad nebeprabusiu.

– Bet inkubacinis laikotarpis nuo keturių iki šešių mėnesių.

– Na ir kas? Vadinasi, po keturių mėnesių vienas iš jūsų perpylinės man kraują.

– Dėl visko kaltas aš, – tarė Potsas, – reikėjo privaryt jam steroidų.

Kitiems išėjus Piepis man pasakė norįs kai ką prisipažinti.

– Dėl trečiojo ligonio, kurį praėjusią naktį priėmiau. Vidury viso to šūdo su Geltonuoju Žmogum į priimamąjį įėjo vaikinas, ir aš... aš neturėjau jėgų jo imtis. Pasiūliau jam penkis dolerius, jei grįš namo. Jis paėmė ir išėjo.

Bakštinamas mano baimės, kad laikas likti budėti vienam ateis, jis atėjo. Potsas perdavė savo ligonius man ir grįžo namo pas Otį. Persigandęs sėdėjau gydytojų kabinete žiūrėdamas, kaip miršta liūdna saulė. Mąsčiau apie Berę ir norėjau būti su ja, daryti tai, kas ir dera jauniems žmonėms, tokiems kaip mes, kol dar turime sveikatos. Mano baimė augo kaip ant mielių. Priėjo Čakas, pasirašė žurnale ir manęs paklausė:

– Ei, brolau, ar matai ką nors naujo?

Nemačiau.

– Mano pypsis išjungtas, brolyti. Dabar jie manęs nesugaus.

Žiūrėjau, kaip jis nueina ilgu koridoriumi. Norėjau sušukti jam pavymui: „Neišeik, nepalik manęs čia vieno“, – bet neprasižiojau. Jaučiausi toks vienišas, kad norėjau verkti. Matydamas, kad vis labiau nervinuosi, Dručkis tą popietę bandė mane padrąsinti – girdi, jis budėsiąs su manim visą naktį.

– Be to, – pridūrė, – ši naktis nepaprasta – „Ozo burtininko“ ir blynelių su sūrio įdaru.

– „Ozo burtininko ir blynelių su sūrio įdaru“? – nustebau. – Kas tai?

– Žinai, viesulas, geltonų plytų kelias ir tas šaunus Geležinis Medkirtys, bandantis įlįsti Dorotei į kelnaites. Puikus filmas. O dešimtą vakaro – blyneliai su sūrio įdaru. Mes ištaisysim sau puotą.

Jo kalbos nelabai man padėjo. Kai bandžiau įveikti skyriuje vyraujančią sumaištį – tvarkiausi su skysčių pusiausvyrą jau atgavusia smurtaujančia Ina Guber ir slaugiau karščiuojančią Sofiją, kuri dabar taip atitoko nuo lumbalinės punkcijos, kad užpuolė Pucelį, vos nedrebėjau iš baimės laukdamas to, kas bus. O kai atėjo mano laikas – vos neuždusau. Betupint ant unitazo, pranešimų gaviklių operatorė, sėdinti šešiais aukštais žemiau ryšio linijų bunkeryje, smogė man tiesiai į kaktą:

DAKTARE BAŠAI, ATVYKITE Į PRIIMAMĄJĮ, JŪSŲ LAUKIA LIGONIS, DAKTARE BAŠAI... Priimamajame kažkas miršta, ir jam reikia manęs? Tai protelis – atvykti į mokomąją ligoninę pirmą liepos savaitę! Daktaro jis nepamatys – tik mane. O ką aš moku? Mintyse vėl ėmė suktis Semo Ožys ir jausdamas, kaip daužosi širdis, susiradau Dručkį, kuris televizoriaus kambaryje negalėjo atplėšti akių nuo „Ozo burtininko“. Kramsnodamas saliamį jis dainavo pritardamas filmui: „Todėl, todėl, todėl, kad jis žavingas. Mūsų laukia smagi kelionė pas Ozo burtininką...“

Buvo sunku jį pertraukti. Man pasirodė keista, jog jį domina tokie vaikiški dalykai kaip „Ozo burtininkas“, bet netrukus pamačiau, kad šis jo domėjimasis kaip ir daug kuo kitu buvo iškrypėliškas:

– Įvaryk, – niurnėjo Dručkis, – įvaryk Dorotei tepalinę. Apsuk ją ant savo skrybėlės, Kaliause, apsuk ją ant savo skrybėlės.

– Turiu tau kai ką pasakyti, – tariau.

– Klok.

– Priimamajame laukia ligonė.

– Gerai. Eik jos apžiūrėt. Juk tu dabar daktaras, prisimeni? O daktarai apžiūrinėja ligonius. Patvarkyk ją, Kaliause, patvarkyk TUČ!

– Žinau, – cyptelėjau, – bet aš... Supranti, kažkas ten merdės, o aš...

Atitraukęs akis nuo televizoriaus Dručkis pažiūrėjo į mane ir tarė geraširdišku balsu:

– Supratau. Baisu, ką?

Linktelėjau ir pasakiau, kad į galvą man neateina jokių minčių – vien Semo Ožys.

– Gerai, tu išsigandęs. Kam nebūtų baisu pirmąją budėjimo naktį? Net aš bijojau. Eime. Turime paskubėti. Iki vakarienės dešimtą teliko pusvalandis. Iš kurių ji slaugos namų?

– Nežinau, – atsakiau mums einant prie lifto.

– Nežinai? Velnias! Jie tikriausiai jau pardavė jos lovą, tad mums nepavyks PARŠTIŠINTI jos atgal. Kai slaugos namai parduoda ligonio lovą, medikams įvyksta viena rimčiausių nelaimių.

– Iš kur žinai, kad ten bus limpė?

– Tokia galimybė labiausiai tikėtina.

Atsidarė lifto durys, ir pamatėme VI šiaurės skyriaus terną Ryk Mano Dulkes Edį, stovintį šalia vežimėlio, ant kurio drybsojo pirmasis jo priimamojo ligonis – šimtas keturiasdešimt kilogramų mėsos, nuogas, tik su nešvariomis trumpikėmis, su didžiulėmis pilvo sienelės išvaržomis, didžiuliu kimštu kamuoliu vietoj galvos, kuriame buvo prapjauti siauri plyšeliai akims, nosiai ir burnai; plikas kiaušas skersai išilgai išraižytas neurochirurgų randų, todėl panašus į šunų ėdalą. Visą tą masę tampė traukuliai.

– Rojau, – tarė Ryk Mano Dulkes, – susipažink su Maksu.

– Sveikas, Maksai, – pasisveikinau.

– SVEIKAS DŽONAI SVEIKAS DŽONAI SVEIKAS DŽONAI, – atsakė Maksas.

– Maksas užsispyręs viską kartoja, – paaiškino RMD. – Jam atjungė kaktinę smegenų skiltį.

– Šešiasdešimt treji metai serga Parkinsono liga, – tarė Dručkis. – Mūsų ligoninės rekordas. Maksas gulasi pas mus, kai jam užsikemša žarnos. Matot tą žarną, kuri veržiasi pro pilvo randus? Matot tuos guzus?

Matėm.

– Jeigu juos peršviesit rentgenu, pamatysit, kad ten fekalijos. Kai Maksas praėjusį kartą čia gulėjo, prireikė devynių savaičių, kol jį išvalėm. Galų gale padėjo tik japonų violončelininkė mažomis rankomis – ji dar ir GMM studentė; davėm specialias ginekologines pirštines ir prižadėjom kokią tik panorės internatūrą, jeigu iškraus Maksą rankomis. Ar norit išgirsti „sutvarkykit tą guzą“?

Norėjom.

– Maksai, – kreipėsi į jį Dručkis, – ką norėtum, kad tau padarytume?

– SUTVARKYKIT TĄ GUZĄ SUTVARKYKIT TĄ GUZĄ SUTVARKYKIT TĄ GUZĄ, – atsakė Maksas.

Ryk Mano Dulkes Edis ir jo GMMS surėmę pečius nustūmė vežimėlį, ir įgavęs pagreitį Maksas nuriedėjo dienos šviesos lempų saulėlydžiu. Atrodė, kad toji sukinkyta trijulė kėblina ratu aplink Skaistyklos kalną. Leidžiantis liftu atitokęs paklausiau Dručkio, kodėl susidaro toks vaizdas, kad jis pažįsta visus ligonius, tokius kaip Maksas, Ina ir ponas Rokitanskis.

– „Dievo namų“ limpių skaičius ribotas, – paaiškino jis, – o kadangi LIMPIAI NEMIRŠTA, jie apsilanko ligoninėje kelis kartus per metus. Atrodo, tarsi metinį grafiką jie gautų liepą – kaip ir mes. Imi pažinti juos iš būdingų klyksmų. O kokiomis ligomis serga tavo limpė?

– Nežinau. Dar jos nemačiau.

– Nesvarbu. Išsirink organą – bet kurį.

Negalėjau prasižioti – mane apėmė tokia baimė, kad sunku buvo net sugalvoti kokį nors organą.

– Kas čia dabar? Iš kur tave traukė? Davė pagal kvotą? Gal žydams teikiama pirmenybė kaip mažumų atstovams? Kas yra krūtinės ląstoje ir plaka?

– Širdis.

– Gerai. Vadinasi, limpė serga hiperbolemija. Kas dar?

– Plaučiai.

– Puiku. Pradėjai judinti smegenėles. Plaučių uždegimas. Tavo limpė serga hiperbolemija ir pneumonija, jai sepsis nuo seniai įleisto kateterio, ji atsisako valgyti, nori mirti, ją kamuoja silpnaprotystė, o kraujospūdžio neįmanoma pamatuoti. Ką reikia daryti iš pradžių – kas svarbiausia?

Pagalvojau apie septinio šoko diagnozę ir pasiūliau LP.

– Ne. Čia iš GMM vadovėlių. Pamiršk vadovėlius. Dabar tavo vadovėlis – aš. Šiąnakt tau nepadės niekas, ko išmokai GMM. Klausyk – pagrindinė sąvoka – PENKTASIS ĮSTATYMAS: SVARBIAUSIA ĮTAISYTI LIGONĮ KITUR.

– Man atrodo, tu truputį perlenki lazdą. Noriu pasakyt, spėlioji visokius dalykus apie tą žmogų. Elgiesi su juo kaip su kokiu lagaminu.

– Nejaugi? Aš ir vėl esu šiurkštus, žiaurus ir ciniškas, ar ne? Nieko nejaučiu ligoniams. Žinok: jaučiu. Aš verkiu žiūrėdamas filmus. Dvidešimt septynias žydų Velykas aplink mane šokinėjo mieliausia senelė, kurią kada nors yra turėjęs Bruklino vaikigalis. Bet limpė „Dievo namuose" yra kas kita. Šiąnakt pats tuo įsitikinsi.

Mudu stovėjome prie priimamojojo gydytojų kabineto. Čia sėdėjo keletas kitų: Hovardas Grinspunas, naujasis budintis priimamojo ternas, ir du policininkai. Hovardą pažinojau nuo GMM laikų. Jis buvo apvaizdos apdovanotas dviem bruožais, kurie labai pravers jam medicinoje: nesiskaitė su savim ir nesiskaitė su kitais.

Dideliu protu nepasižymintis Hovardas mokslus GMM baigė laižydamas subines, o į Namus pakliuvo padaręs kažką su šlapimu – ar ištyręs jį kompiuteriu, ar padaręs, kad kompiuteriai veiktų nuo šlapimo. Šitaip jis įsiteikė kitam uremikui – Kojui. Darbo pelė ir mėgėjas viską planuoti Hovardas naudojo IBM kompiuterio korteles, kai reikėdavo diagnozuoti ligą ar nustatyti vaistų dozę. Prieš prasidedant internatūrai jis išmoko puikiai slaugyti, ir tai slėpė velnišką jo neryžtingumą. Nors Hovardas norėjo „pristatyti ligos atvejį“ Dručkiui ir man, rajūnas nekreipė į jį dėmesio ir iškart sužiuro į policininkus. Vienas farų buvo statinės pavidalo milžinas rudais plaukais, augančiais iš visų riebaus raudono veido dalių ir jų viduje. Kitas buvo kaip degtukas, gražiai balta veido oda, juodaplaukis, budrių akių, su didele nerimastinga burna ir daugybe nevienodų dantų.

– Aš – seržantas Gilynis, – prisistatė statinės pavidalo raudonveidis, – Fintonas Gilynis, o čia pareigūnas Kvikas. Daktare Rojau Bašai, sveiki ir *šalom*.

– Jūs nepanašus į žydą, – atsakiau.

– Nereikia būti žydu, kad mėgtum karštas nesijotų ruginių miltų bandeles, be to, žydai ir airiai vienu atžvilgiu panašūs.

– Kokiu?

– Pagarba šeimai ir kad dėl jos susipisa gyvenimą.

Suirzęs, kad jo niekas nepastebi, Hovardas vėl bandė papasakoti apie ligonę, kurią turėsiu priimti. Dručkis bemat užčiaupė jam burną.

– Bet jūs nieko apie ją nežinot! – piktinosi Hovardas.

– Pasakyk man, koks jos spygsmas, ir aš viską apie ją papasakosiu.

– Jos kas?

– Jos spygsmas. Kokius garsus ji leidžia.

– Ji iš tikrųjų spiegia, – sutiko Hovardas. – Štai taip: RŪDL.

– Ana O., – atsakė Dručkis. – Iš Hebrajų namų nepagydomiesiems. Bus priimta maždaug aštuoniasdešimt šeštą kartą. Pradėk

nuo šimto šešiasdešimties miligramų diuretiko lazikso, o paskui didink dozę.

– Iš kur jūs visa tai žinot? – paklausė Hovardas.

Nekreipdamas į jį dėmesio Dručkis atsisuko į policininkus ir tarė:

– Akivaizdu, kad Hovardas nepadarė svarbiausio dalyko šiuo atveju. Tikiuosi, judu, ponai, to nepamiršote?

– Nors esam tik policininkai, patruliuojantys mieste, taip pat „Dievo namų" kaimynystėje, ir dažnai susėdę gerdami kavą šnekučiuojamės su gabiais jaunais medikais, – tarė Gilynis, – kartais mes vis dėlto prisidedam, kai reikia neatidėliotinos medicinos pagalbos.

– Mes – įstatymų sergėtojai, – aiškino Kvikas, – todėl mes laikomės Namų įstatymo: SVARBIAUSIA ĮTAISYTI LIGONĮ KITUR ir paskambinom į Hebrajų namus. Deja, kol Aną O. greitoji vežė čionai, jos lovą pardavė.

– Labai blogai, – tarė Dručkis. – Na, iš Anos O. bent jau puiku mokytis. Ji išmokė medicinos aibę Namų temų. Eik ir apžiūrėk ją, Rojau. Iki vakarienės turi dvidešimt minučių. Aš palauksiu čia ir paplepėsiu su mūsų draugais farais.

– Puiku! – nudžiugo rudaplaukis policininkas, pražysdamas plačia saulėta šypsena. – Dvidešimt minučių Dručkio plepėjimo – dovanotas arklys, kuriam į dantis mes tikrai nežiūrėsim.

Paklausiau Gilynio, iš kur juodu su Kviku taip gerai informuoti apie neatidėliotiną medicinos pagalbą. Mane suglumino jo atsakymas:

– Jei nebūtume informuoti, argi galėtume būti policininkai?

Palikau Dručkį ir tuos du farus jau gyviau besišnekučiuojančius. Priėjau prie 116 palatos durų ir vėl pasijutau vienišas ir išsigandęs. Giliai įkvėpiau ir žengiau vidun. Kambario sienos buvo klotos žaliomis plytelėmis, nerūdijančio plieno įrengimai žvilgėjo nuo skaisčių dienos šviesos lempų. Atrodė, tartum būčiau įžengęs į kapą, nes neliko jokių abejonių, kad kažkokiu būdu prisiliečiau

prie tos nelemtosios giltinės. Palatos viduryje stovėjo vežimėlis. Viduryje gulėjo Ana O. Ji tysojo nekrusteldama, sulenkusi kelius, palenkusi pečius jų link, tad neprilaikoma jos galva vos nesiekė šlaunų. Iš šono ji atrodė kaip apversta raidė M. Gal ji negyva? Šūktelėjau. Jokio atsakymo. Pabandžiau užčiuopti pulsą. Nėra. Širdies dūžiai? Nėra. Kvėpavimas? Nėra. Moteris buvo negyva. Kaip kilnu, pamaniau: jai mirus visas kūnas pamėgdžioja persekiojamos žydų tautos atstovės nosį. Pajutau palengvėjimą, kad ji nebegyva, kad manęs nebeslėgs priedermė ja rūpintis. Pamatęs kuokštelį žilų plaukų, prisiminiau savo senelę, gulinčią karste, ir mane apėmė netekties liūdesys. Ties juosmeniu susidarė kažkoks gumulas, jis ėmė tampyti širdies kraštą, pakilo man į gerklę. Pajutau tą keistą šilumą, kuri visuomet užlieja prieš apsiverkiant. Man atvipo apatinė lūpa. Norėdamas susitvardyti atsisėdau.

Įlėkė Dručkis ir tarė:

– Gerai, Bašai, karštos bandelės jau... Ei, kas tau pasidarė?

– Ji mirė.

– Kas mirė?

– Ta vargšė moteris. Ana O.

– Paistalai. Gal iš proto išsikraustei?!

Nieko jam neatsakiau. Gal aš iš tikro išprotėjau, ir tie keisti policininkai bei limpė buvo tik mano haliucinacijos? Pajutęs, kad aš nuliūdęs, Dručkis atsisėdo šalia.

– Ar aš lig šiol blogai tau vadovavau?

– Tu per daug ciniškas, bet visa, ką sakai, panašu į tiesą. Nors tai ir beprotiška.

– Būtent. Todėl klausyk manęs, ir aš tau pasakysiu, kada verkti, nes per šią internatūrą bus akimirkų, kai turėsi verkti, o jeigu tada neišsiverksi, nušoksi nuo šio pastato ir tave nugrandys nuo mašinų aikštelės ir sumes į plastiko maišą. Galų gale virsi maišu šlykščios, lipnios košės. Supratai?

Atsakiau, kad supratau.

– Bet aš tau sakau, kad dabar ne metas verkti, nes ta Ana O.

yra tikra limpė, o PIRMASIS ĮSTATYMAS: LIMPIAI NEMIRŠTA.

– Betgi ji negyva. Tik pažvelk į ją.

– Taip, ji iš tiesų atrodo negyva – aš su tavim sutinku.

– Ji tikrai mirė. Aš jai sušukau, bandžiau užčiuopti pulsą, klausiausi širdies, žiūrėjau, ar kvėpuoja. Nieko. Ji negyva.

– Kai turi reikalų su Ana, reikia griebtis apversto stetoskopo metodo. Stebėk.

Dručkis nusiėmė stetoskopą, įkišo antgalius Anai O. į ausis, o membraną naudodamas kaip megafoną suriko:

– Ausies sraige, atsiliepk, ausies sraige, atsiliepk, ar girdi mane, ausies sraige...

Staiga palata sprogo. Ana O. lyg raketa šaudė ant vežimėlio aukštyn žemyn, spiegdama aukštu, stipriu balsu: RŪDL RŪDL RŪŪŪŪ...DL!

Dručkis ištraukė stetoskopą jai iš ausų, stvėrė mane už rankos ir išsitempė iš palatos. Anos O. klyksmai aidėjo po visą priimamąjį, ir gydytojų kabinete sėdintis Hovardas įsmeigė į mus akis. Jį pamatęs Dručkis suriko:

– Ligoniui sustojo širdis! 116 palatoj!

Hovardas pašokęs ant kojų pasileido tekinas, o Dručkis juokdamasis įtempė mane į liftą ir nuspaudė kavinės aukšto mygtuką. Išsišiepęs ligi ausų tarė:

– Kartok paskui mane: LIMPIAI NEMIRŠTA.

– LIMPIAI NEMIRŠTA.

– Čia kaip dukart du keturi. Eime pavalgyti.

Mažai kas galėjo būti šlykščiau, negu žiūrėti, kaip Dručkis kemšasi vakarykščias bandeles, be perstojo plepėdamas apie tokius skirtingus dalykus kaip pornografijos motyvas „Ozo burtininke", bjauraus maisto, kurį valgėme, pranašumus, o galų gale, kai likome vieni, apie savo perspektyvas, susijusias su tuo, ką jis vadino tik Didžiuoju Amerikos Medicinos Išradimu. Mano mintys nuklydo kitur, ir netrukus mudu su Bere birželį gulėjome paplūdimyje,

kupini meilės jaudulio ir bendrų galimybių. Vaikštinėjome po Lanseloto Brauno suprojektuotus sodus. Žavėjomės Anglijos peizažais. Glėbesčiavomės neatplėšdami akių vienas nuo kito, ant lūpų jausdami jūros sūrumą...

– Užteks, Bašai. Dar kiek ten pabūsi ir grįžęs į šitą sušiktą skylę neatlaikysi.

Iš kur jis galėjo žinoti? Ką jie man padarė – už ką surišo su šituo bepročiu?

– Nesu pamišėlis, – tarė Dručkis. – Aš tik be užuolankų kloju tai, ką jaučia kiekvienas kitas gydytojas, o dauguma jų suskysta ir leidžiasi graužiami iš vidaus. Pernai numečiau svorio. Aš! Tada tariau sau: „Tik neįsitaisyk skrandžio gleivinės uždegimo, brangusis Dručki – tik ne už tuos skatikus, kuriuos tau moka! Tau opos nereikia". Ir štai aš – gyvas ir sveikas.

Pasisotinus jam pasitaisė nuotaika.

– Klausyk, Rojau, – toliau kalbėjo jis, – tie limpiai turi įstabų talentą: jie moko mus medicinos. Mudu eisim į skyrių ir mano padedama Ana O. išmokys tave daugiau naudingų medicinos procedūrų per valandą, negu iš gležno jauno ligonio galėtum išmokti per savaitę. ŠEŠTASIS ĮSTATYMAS: NĖRA KŪNO ERTMĖS, KURIOS NEGALĖTUM PASIEKTI KETURIOLIKTO NUMERIO ADATA IR GERA, STIPRIA RANKA. Iš limpių mokaisi, todėl kai į „Dievo namus" patenka koks merdintis jaunuolis...

Mano širdis praleido vieną tvinksnį.

– ...žinai, ką reikia daryti, gerai padarai ir jį išgelbėji. Šita dalis labai įdomi. Palauk ir pamatysi, kokį jaudulį patiri aklai suvarydamas adatą į krūtinę, kad nustatytum diagnozę ir išgelbėtum kokį jauną žmogų. Patikėk manim – tai fantastiškas jausmas. Eime.

Nuėjome. Dručkio vadovaujamas išmokau traukti skysčius iš krūtinės ląstos ir kelio, prijungti lašelines, tinkamai atlikti LP ir daugelio kitų invazinių procedūrų. Jis buvo teisus. Įgudęs valdyti adatą

ėmiau jaustis geriau, labiau savimi pasitikėti, ir man ėmė rusenti viltis tapti kompetentingu daktaru. Ėmiau nebebijoti, tad suvokęs, kas darosi, širdies gilumoje pajutau jėgų antplūdį ir neapsakomą jaudulį.

– Gerai, – tarė Dručkis, – diagnozuoti pramokom. Dabar gydymas. Ką darom esant širdies nepakankamumui? Kokią lazikso dozę duodam?

Iš kur galėjau žinoti? GMM manęs nieko nemokė apie praktinį gydymą.

– SEPTINTASIS ĮSTATYMAS: AMŽIUS + LAK = LAZIKSO DOZEI.

Tai buvo nesąmonė. Nors LAK – liekamasis azotas kraujuje – netiesiogiai rodė širdies nepakankamumą, buvo akivaizdu, kad Dručkis vėl pokštauja, todėl atsakiau:

– Šita lygtis – nesąmonė.

– Aišku, kad taip. Bet ji kiekvieną kartą pasiteisina. Anai devyniasdešimt penkeri, o jos LAK – aštuoniasdešimt. Šimtas septyniasdešimt penki miligramai. Suapvalinam iki dviejų šimtų. Gali nertis iš kailio, bet ji pradės myžti tik tada, kai duosi jai du šimtus. Ir nepamiršk, Bašai, PATEPLINTI jos ligos istoriją. Bylinėjimasis – bjaurus dalykas, todėl ją pagražink taip, kad blizgėtų.

– Gerai, – atsakiau, – bet kaip man elgtis – pirma sutvarkyti širdies nepakankamumą ir tik tada atlikti žarnaknisį?

– Žarnaknisį? Gal nuo proto nušokai? Ji ne privati ligonė, ji tavo pacientė. Jai žarnyno tirti nėra reikalo.

Jusdamas dėkingumą, džiaugdamasis, kad šis medicinos burtininkas šalia, pasakiau:

– Žinai, kas esi, Dručki?

– Kas?

– Didis amerikietis.

– O jeigu pasiseks, netrukus būsiu dar ir turtingas. Dručkiui metas čiūčia liūlia. Atmink, Rojau, *primum non nocere* ir *hasta la vista*, motinkrušy.

Jis, aišku, buvo teisus. Kai pildžiau ligos istorijas pacientų, kuriuos tą dieną priėmiau, ir TEPLINAU jų ligos istorijas, pamėginau duoti Anai mažesnę lazikso dozę, ir išėjo šnipštas. Sėdėjau gydytojų kabinete ir klausiausi limpių burkavimo, sumišusio su širdies monitorių PYPT PYPT. Tie garsai ramino lyg lopšinė:

PYPT PYPT, SUTVARKYKIT TĄ GUZĄ, PYPT PYPT, RŪDL RŪDL.

TLAUKIS, RŪDL RŪDL, SUTVARKYKIT TĄ GUZĄ, PYPT PYPT.

PYPT PYPT...

Lesas Braunas ir jo garsusis limpių orkestras traukė serenadas, kol laukiau, kada Ana nusičiurlins. Gavusi 175 miligramus ji išspaudė kelis lašus, po 200 – pratrūko kaip fontanas. Kažkokia beprotystė! Šiaip ar taip, pamačius šlapimą mano krūtinė išsipūtė iš pasididžiavimo lyg tėvo, išvydusio savo naujagimį. Pranešiau apie šį įvykį Molei.

– Vaje, Rojau, tai nuostabu! Tu pastatysi tą mielą senutę ant kojų. Šaunu. Gerai išsimiegok naktį. Aš būsiu čia. Mudu kartu viskuo rūpinsimės. Labai tavim pasitikiu. Sveikinu su liepos ketvirtąja.

Pažiūrėjau į laikrodį: antra nakties, netrukus išauš šlovingoji Nepriklausomybės diena. Išdidus, pakilios nuotaikos, jausdamasis kompetentingas tuščiu koridoriumi pasukau į budėjimo kambarį. Visagalis! Mano rankose viskas. Kaip internas toje knygoje pajutau nukratant malonų šiurpą. Įstabu!

Lova buvo nepaklota, chirurgo pižamos negalėjau rasti, ant viršutinės lovos knarkė pražuvėlis GMMS Levis, bet buvau toks išvargęs, kad man viskas buvo nė motais. Keliaudamas į sapnų karalystę, klausydamasis PYPT PYPT, ėmiau galvoti apie žmones, kuriems sustoja širdis. Peržvelgiau mintyse viską, ką žinojau apie šią būklę, netrukus liko vien tai, ko nežinojau. Ėmiau nerimauti. Negalėjau užmigti, nes bet kurią akimirką mane galėjo iškviesti pas ligonį, kuriam nustojo plakusi širdis – ką tuomet dary-

siu? Mane kažkas kumštelėjo – Molė. Ji priglaudė pirštą prie lūpų liepdama tylėti. Atsisėdusi lovos galūgalyje nusiavė baltus batelius, nusitraukė baltas pėdkelnes ir kelnaites. Pakėlusi apklotą kažką pasakė – girdi, nenorinti, kad uniforma susiglamžytų, ir sukryžiavusi kojas atsisėdo ant manęs. Ji atsisagstė palaidinę ir pasilenkusi karštai pabučiavo mane į lūpas. Uždėjau ranką ant glotnutėlio jos užpakaliuko, ir jos kvepalai...

Kažkas tapšnojo mane per petį. Užuodžiau kvepalus. Atsisukęs į tapšnotojo pusę pamačiau žiūrįs tiesiai Molei į šlaunis: ji pritūpusi mane žadino. Po paraliais – aš sapnavau, bet dabar jau buvo ne sapnas! Taip iš tikrųjų nutiks. Ji uždėjo ranką man ant peties. Dievuliau, ji išties šoks pas mane į lovą!

Klydau. Ji atėjo dėl ligonės, vienos iš Mažylio Oto širdininkių, kuri pririšiota prie lovos nieku gyvu nenorėjo ramiai gulėti. Slėpdamas krūvą spygaujančių žmogeliukų, kurie vaidino erotines fantazijas baltose mano kelnėse, išsvirduliavau į koridorių ir mirksėdamas nuo ryškios šviesos nusekiau paskui tą dailų strykčiojantį užpakaliuką į ligonės palatą. Pasigirdo sprogimas. Įbėgę pamatėme NUKRITUSIĄ moterį; ji nuoga stovėjo palatoje ir rėkavo nešvankybes savo atspindžiui veidrodyje. Ji paėmė lašelinės butelį ir spiegdama: „Štai! Štai! Ta senė veidrodyje!“ sviedė į savo atspindį ir sudaužė veidrodį į šipulius. Pamačiusi mane atsiklaupė ant šukių, sugriebė už kelių ir ėmė maldauti:

– Pone, būkit geras, nesiųskit manęs namo!

Graudus reginys. Nuo jos sklido nemalonus dvokas. Bandėme ją nuraminti. Vėl pririšome prie lovos.

Tai buvo vienas iš visos virtinės sprogimų, kuriais buvo pažymėta Nepriklausomybės diena. Kai paskambinau Mažyliui pranešti, kad jo ligonė įsiaudrino, Otas vos nesprogo iš pykčio. Jis apkaltino mane, kad neduodu ramybės jo ligonei savo neprotingu dėmesiu. Girdi, ji maloni moteris, ir aš tikriausiai ją sunervinęs. Baigdamas paliepė man palikti ją ramybėje.

Tuomet atsidarė lifto durys ir ištrūkę iš dar vieno pragaro rato

pasirodė Ryk Mano Dulkes Edis su savo GMMS. Jie vežė dar vienus žmogaus griaučius į tolimąjį koridoriaus galą. Šįsyk tai buvo vyras, tiksliau, kaulėtas moliuskas, kuriam iš kiaušo kyšojo raudonas gumbas. Jis sėdėjo stingus kaip lavonas ir giedojo:

RUGALA RUGALA RUGALA RUG,
RUGALA RUGALA RUGALA GUG...

– Hospitalizuoju jau ketvirtą, – tarė Edis, – vadinasi, dabar bus tavo eilė. Metas ir tau pamatyti, kas dedasi priimamajame.

Atėjo mano eilė? Man tai netilpo galvoje. Grįžau į lovą ir užmigau. Pūčiau į akį, kol mano pirštas, savarankiškai švenčiantis liepos ketvirtąją, sprogo iš skausmo. Paleidau kakarinę taip garsiai, kad Levis nusirito nuo viršutinės lovos, o Molė atlėkė iš skyriaus ir savo smagiomis šlaunimis atsitrenkė į mano marmūzę.

– Kažkas man įkando! – surikau.

– Prisiekiu, daktare Bašai, – ne aš! – teisinosi Levis.

Mano pirštas ėmė tinti. Skausmas buvo nepakeliamas.

– Šiaip ar taip, ėjau jūsų kviesti, – tarė Molė. – Priimamajame laukia dar vienas ligonis.

– O, ne. Dar vieno limpio šiąnakt neištversiu.

– Ne limpis. Jam penkiasdešimt, ir jis rimtai serga. Jis pats gydytojas.

Vydamas šalin paniką nuėjau į priimamąjį. Perskaičiau ligos istoriją: daktaras Sandersas. Penkiasdešimt vienerių. Juodaodis. „Dievo namų“ darbuotojas. Sirgo paausinės liaukos ir hipofizės navikais su baisiomis komplikacijomis. Šį kartą skundžiasi skausmais krūtinėje, vis krintančiu svoriu, mieguistumu ir sunkumu kvėpuojant. Kviesti Druckį ar ne? Ne. Pirma pats apžiūrėsiu. Įėjau į palatą.

Daktaras Sandersas paslikas gulėjo ant vežimėlio – juodaodis, atrodantis dvidešimčia metų vyresnis, negu iš tikrųjų buvo. Pabandė paspausti man ranką, bet buvo pernelyg nusilpęs. Suėmiau jo delną ir prisistačiau.

– Džiaugiuosi, kad esat mano gydytojas, – tarė jis.

Mane sujaudino jo bejėgiškumas, tas glebus delnas patikliai gulintis tarp mano pirštų, ir man pasidarė liūdna dėl jo.

– Papasakokit, kas nutiko.

Jis ėmė pasakoti. Iš pradžių taip nervinausi, kad beveik negalėjau klausytis. Tai pajutęs jis tarė:

– Nesijaudinkit, jums gerai seksis. Tik pamirškit, kad esu gydytojas. Atsiduodu į jūsų rankas. Prieš daugelį metų buvau visai toks kaip jūs. Buvau pirmas „Dievo namų" internas negras.

Ėmiau galvoti apie tai, ko mane išmokė Dručkis, ir pamažu ėmiau labiau savimi pasitikėti, o miegai visiškai išsilakstė. Nervinausi, bet kartu jutau malonų jaudulį. Tas vyras man patiko. Jis prašė juo pasirūpinti, ir aš stengsiuosi kiek įmanydamas. Ėmiausi darbo. Kai rentgenas parodė skystį krūtinės ląstoje, ir supratau, kad reikia jo ištraukti ir sužinoti, kokios jis kilmės, nusprendžiau nusiųsti žinutę į Dručkio pranešimų gaviklį. Prieš pat jam ateinant apibendrinau visus duomenis ir supratau, kad labiausiai tikėtina diagnozė – piktybinis auglys. Man ėmė sukti vidurius. Dručkis, su chirurgo pižama panašus į linksmą žalią dirižablį, įsklendė į palatą ir, persimetęs vos keliais žodžiais, su daktaru Sandersu užmezgė puikų ryšį. Kambarį pripildė šiluma, pasitikėjimas, maldavimas padėti ir pažadas pasistengti. Štai kokia gali būti medicina! Ištraukiau iš krūtinės skysčio. Kadangi praktikavausi su Ana O., buvo lengva. Dručkis buvo teisus: su limpiais rizikavai ir mokeisi, tad, atėjus metui veikti, viskas klojosi gerai. Ir supratau, kad Namų subinlaižiai toleravo Dručkio keistenybes todėl, kad buvo nuostabus daktaras. Pucelio veidrodinis atspindys. Man baigus traukti skystį, daktaras Sandersas, kuris dabar pradėjo lengviau kvėpuoti, tarė:

– Būtinai pasakykit man, kokia to skysčio citologija, gerai? Kad ir kas paaiškėtų.

– Sužinosim tik po kelių dienų, – atsakiau.

– Tai po kelių dienų man ir pasakykit. Jeigu piktybinis navikas, turiu kai ką nuveikti. Vakarų Virdžinijoje gyvena brolis, tėvas paliko mums šiek tiek žemės. Aš pernelyg ilgai atidėliojau žūklę su broliu.

Išėjus iš palatos kūnas man ėjo pagaugais nuo minties, kas gali būti mėgintuvėliuose, gulinčiuose mano kišenėse.

– Ar matei jo veidą? – išgirdau Dručkį klausiant.

– Kuo jis ypatingas?

– Įsidėmėk. Tai mirštančio žmogaus veidas. Labanakt.

– Ei, palauk. Aš supratau: tau leidžia šitaip išsipisinėti, nes esi geras daktaras.

– Geras? Ne, daugiau negu geras. Labai geras. Netgi nuostabus. Labanakt.

Nuvežiau daktarą Sandersą atgal į skyrių. Kai atsiguliau, aušra buvo besusprogdinanti šlykščią karštą naktį. Nenustygstantys chirurgai ką tik pradėjo rytinę vizitaciją ruošdamiesi dienai, kada darys gražius doriems piliečiams pritinkančius darbus, pavyzdžiui, prisiuvinės žmonėms nutrauktas plaštakas, o pirmosios pamainos ūkio skyriaus darbuotojai davėsi po Namų vidurius. Užsimoviau kojines ketindamas eiti pas Dručkį vartyti kortelių ir suvokiau, kad jaučiuosi kaip kojinės: suprakaitavęs, dvokiantis, sustabarėjęs, nešiotas dieną ilgiau, negu derėjo. Po kortelių vartymo viskas ėmė skysti, lietis į daiktą, ir atėjus pietų metui buvau toks apdujęs, kad Čakui su Potsu teko vesti mane iš kavinės eilės prie staliuko. Ant padėklo pasidėjau tik didelę stiklinę kavos su ledu. Man taip sutriko judesių koordinacija, kad bandydamas atsisėsti trenkiau blauzdikauliu į stalo koją, kluptelėjau ir išpyliau kavą ant savo baltos uniformos. Pajutau, kaip vėsa sunkiasi tarpkoju, bet jis atrodė kažkur toli, atitrūkęs nuo manęs. Tą popietę Kojis kaip vyriausiasis gydytojas nusprendė vadovauti mūsų grupės vizitacijai. Jis atėjo vestibiuliu kaip visuomet apsivilkęs baltu ilgu nelyginant mėsininko chalatu, pasikabinęs tą ilgą stetoskopą, vingiuojantį krūtine ir sukištą į kelnes; jis švilpavo „Rita, Rita, – sakyk, ar myli, tik nemeluooook". Kai apžiūrinėjo ligonį, man knietėjo stumtelti Levį į Kojį, kad abu griūtų ant lovos pas limpį, kurį žūtbūt stengėsi išgelbėti. Įsivaizdavau, kad „Kojis" – užšifruota žodžių „Ko jis nori iš mano limpių" santrumpa, ir mintyse mačiau, kaip jis veda

limpius iš taikaus mirties krašto į ilgo, apgailėtino, kupino kančių gyvenimo vergiją, kaip jis velka kojas ir godžiai ryja neraugintą duoną dainuodamas „Rita, Rita, – sakyk, ar myli, tik nemeluooook“.

Mano mintyse siautė visiškas chaosas. Ničnieko nebesusigaudžiau. Maniau, kad nebeištversiu iki dienos galo. Priėjusi medicinos sesuo pasakė, kad mano vienintelė ligonė italė, pravardžiuojama Bum Bum, neserganti jokia širdies liga, pajuto skausmus krūtinėje. Įėjau į palatą, kurioje aštuoni artimieji šnekučiavosi itališkai. Padariau EKG – ji buvo normali. Paskui, pasijutęs fokusininku, stebimu aštuonių žiūrovų, nusprendžiau parodyti Dručkio apversto stetoskopo metodą. Sukišau antgalius Bum Bum į ausis ir surikau į megafoną:

– Ausies sraige, atsiliepk, ausies sraige, atsiliepk, ar girdi mane, ausies sraige...

Bum Bum atsimerkė, suspigo, pašoko, pridėjo kumštį prie krūtinės, šiuo klasikiniu gestu parodydama, kad jai skauda širdį, nustojo kvėpuoti ir pamėlo. Supratau, kad aš su aštuoniais italais matau ligonę, kuriai sustojo širdis. Padaužiau Bum Bum per krūtinę, šitaip išgaudamas dar vieną klyksmą, rodantį, kad ji dar gyva. Bandydamas patikinti artimuosius, kad visa tai – įprasti dalykai, išvedžiau iš palatos ir sušukau kodą, pranešantį, jog ligoniui sustojo širdis. Pirmiausia pasirodė ūkio skyriaus darbuotoja, kažkodėl – su puokšte lelijų; paskui atėjo anesteziologas pakistanietis. Kadangi man ausyse tebeskambėjo italų delegacijos balsai, pasijutau tarsi būčiau Jungtinėse Tautose. Atėjo daugiau žmonių, bet Bum Bum būklė jau buvo geresnė. Dručkis pažiūrėjo į naująją EKG ir tarė:

– Rojau, tai nuostabiausia diena šios moters gyvenime, nes pagaliau ją ištiko tikrų tikriausias infarktas.

Bandžiau prikalbinti intensyviosios terapijos skyriaus interną perimti ją iš mano globos, bet metęs vienintelį žvilgsnį ir tarstelėjęs „Gal juokus kreti“ jis atsisakė ją ŠTIŠINTI. Jausdamasis kaip mulkis, stengdamasis išvengti Bum Bum artimųjų, nusliūkinau ko-

ridoriumi. Dručkis pranešė vertingą Namų ĮSTATYMĄ, AŠTUNTĄJĮ: TAVE VISUOMET GALI DAR LABIAU ĮSKAUDINTI. Baigęs dienos darbus vis dar apkvaitęs nusiunčiau žinutę Potsui, kad perimtų mano ligonius nakčiai. Paklausiau, kaip jam sekasi.

– Prastai. Ina kažko pašėlo – vagia batus ir į juos myža. Be reikalo daviau jai valiumo. Maniau šitaip ją sutramdyti. Piepiui padėjo, tai pamėginau išbandyti su ja. Ji tik dar labiau padūko.

Eidamas su Dručkiu prie lifto pasakiau:

– Žinai, man regis, tie limpiai stengiasi mane įskaudinti.

– Žinoma. Jie stengiasi visus įskaudinti.

– Bet kodėl? Aš juk nedariau jiems nieko bloga, tai kodėl jie man kenkia?

– Čia ir yra šiuolaikinės medicinos esmė.

– Tu pamišėlis!

– Tik pamišėlis gali dirbti tokį darbą.

– Bet jeigu tai viskas, ką mes galim daryti, aš neištversiu. Nieku gyvu.

– Ištversi, Rojau. Atsijok iš savo iliuzijų šiukšles, ir pasaulis pramins taką iki tavo durų.

Jis pranyko. Prie ligoninės laukiau, kada mane paims Berė. Mane pamačius jos veidas persikreipė iš pasišlykštėjimo.

– Rojau, tu žalias! Fe! Ir dar dvoki! Žalias ir prasmirdęs! Kas nutiko?

– Jie mane nustekeno.

– Nustekeno?

– Taip. Jie mane pribaigė.

– Kas?

– Limpiai. Bet Dručkis man ką tik pasakė, kad jie skaudina visus ir kad tokia šiuolaikinė medicina, tad nebežinau nė ką manyti. Jis liepė man atsijoti iš savo iliuzijų šiukšles – tada pasaulis pramins taką iki mano durų.

– Kažkokia keista mintis.

– Aš irgi taip atsakiau, bet dabar nebesu tuo įsitikinęs.

– Galiu padaryti, kad pasijustum geriau, – tarė Berė.

– Paguldyk mane į lovą, ir tiek.

– Ką?

– Tik paguldyk mane į lovą ir apkamšyk.

– Bet šiandien tavo gimtadienis. Gal pamiršai – eisime vakarieniauti.

– Pamiršau.

– Pamiršai savo paties gimtadienį?

– Taip. Aš žalias ir prasmirdęs. Paguldyk mane į lovą, ir gana.

Ji paguldė mane, apkamšė, ir nors buvau žalias ir prasmirdęs, pasakė, kad vis tiek mane myli, aš atsakiau, kad irgi ją myliu, bet sakiau netiesą, nes jie kažką sunaikino manyje – kažką geismingą, kas susiję su meile, ir aš užmigau nespėjus jai uždaryti durų.

Suskambo telefonas, ir ragelyje išgirdau pažįstamą melodiją: „Su gimimo diena, su gimimo diena, su gimimo diena, brangus Rojau, sveikinam tave“. Mano gimtadienis – užmirštas, vėliau prisimintas, paskui vėl užmirštas. Mano tėvai. Tėvas pasakė:

– Tikiuosi, nesi pavargęs, ir turi būti nuostabu galų gale turėti savo ligonių.

Supratau jį manant, kad šiuolaikinė medicina – didžiausias išradimas po greitaeigių stomatologinių grąžtų. Padėjęs ragelį galvojau apie daktarą Sandersą, kuris mirs, ir limpius, kurie nemirs, ir bandžiau nuspręsti, kas yra iliuzijos, o kas ne. Kaip toje knygoje „Kaip išgelbėjau pasaulį nesusitepęs baltos uniformos“ tikėjausi vis atlėkti paskutinę akimirką ir išgelbėti žmones, o dabar štai žiūriu, kaip palūžusį pietietį tvatija per makaulę limpė su futbolo šalmu, padabintu avino ragais, ir storas burtininkas, nežinia – pamišėlis ar genijus – vis kala man į galvą, kad šiuolaikinės medicinos pagalbos esmė – nieko nedaryti, tik TEPLINTI ir ŠTIŠINTI. Naktį tuščiame koridoriuje ir dieną sausakimšame lifte jaučiausi visagalis, o akis į akį su limpiais ir nugeibusiais nepagydomais jaunais žmonėmis buvau visiškai bejėgis. Taip, uniformos tikrai baltos, Pu-

celio „Kontinentalis“ taip pat tviska baltumu, bet švari uniforma buvo apdirbta vėmalais, krauju, myžalais ir šūdais, nešvariuose pataluose veisiasi blakės, kandančios tiesiai į pirštą ir akį, o Pucelis – šmikis. Praeis keli mėnesiai, ir daktaras Sandersas mirs. Jeigu žinočiau, kad man liko gyventi keletas mėnesių, ar šitaip leisčiau laiką? Ne. Mano mirtingas kūnas sveikas, bet mano absurdiškas gyvenimas ligotas. Laukiu, kol atlėks stipriai sviestas kamuoliukas, tada arterija mano smegenų kamiene trūks ištaškydama kraują po visą smegenų žievę, ir kamienas liks sausutėlis. Išeities dabar nebeturiu. Tapau ternu dvokiančioje internatūroje žaliuose „Dievo namuose“.

6

Pasibaigus trečiai savaitei Družkį pagal rotaciją IŠŠTIŠINO iš „Dievo namų“ į gretimą viešąją ligoninę, jo paties žodžiais, „ant Šv. Kiturkio kalno“. Nors jis ir toliau budės kaip rezidentas su manim kas trečią naktį, tuštumą, atsivėrusią pranykus storam jo pasturgaliui, užpildė naujoji skyriaus rezidentė, vardu Džo, kurios tėtušis ką tik pasidarė galą šokęs nuo tilto. Kaip labai dažnas mūsų, medikų, Džo tapo sėkmės auka. Išaugusi žema, liesa ir raumeninga, negraži, bet tvirto būdo, paauglė būdama Džo nepaisė motinos raginimų rodytis aukštojoje visuomenėje, sutelkė dėmesį į biologiją ir, užuot ėjusi į pobūvius, ėmė pjaustyti varles ir triušius. Pirmą kartą sėkmės auka ji tapo sėkmingai sunaikinusi brolį dvynį, nes įstojo į Redklifo universitetą, o tas išvyko į kažkokį Vidurio vakarų miestelį, kuriame visi pliumpino alų ir kurio vienintelis pasididžiavimas buvo futbolo komanda, ir tapo dūdų orkestro trombonininku. Studijų metais ji ėmė vis labiau reikštis, tad nespėjusi iki galo subręsti lytiškai lyg raketa įlėkė į GMM; meteorišką jos skrydį į aukštybes tik šiek tiek pristabdė motinos involiucinė psichozė, kokių Amerikoje būna apstu ir nuo kurios jos tėtušis virto tirtančia į drebučius panašia mase. Šeimos irimas paspartino jos medicinos laimėjimus, tarsi išmokusi tirti tiesiąją žarną ji galėtų aptikti psichologinį vėžį, graužiantį jos šeimą. Taigi Džo ėmė dirbti „Dievo namuose“ ir tapo negailestingiausia rezidente, sugebančia konkuruoti su visais.

Nuo pat pirmos dienos, kai Džo prasižergusi, susidėjusi rankas ant klubų kaip koks laivo kapitonas atsistojo prieš mus ir pasakė: „Sveiki atvykę į mūsų laivą“, tapo aišku, kad ji tokia nepanaši į Dručkį, jog kyla grėsmė viskam, ko tas mus išmokė. Ta žema, tvarkinga moteris apkramsnotais juodais plaukais, atsikišusiu žandikauliu, su juodais ratilais paakiuose vilkėjo baltu sijonu ir baltu švarku, o specialiame dėkle, pritvirtintame prie diržo, nešiojosi penkių centimetrų storio sąsiuvinį, į kurį pati perrašė tris tūkstančius „Vidaus medicinos principų“ puslapių. Viskas, kas netilpo jos galvoje, buvo ant jos klubo. Ji kalbėjo keistu monotonišku balsu, kuriame nebuvo jokio jausmo. Jai rūpėjo vien faktai. Humoro ji nepripažino.

– Atleiskite, kad nebuvau čia, kai turėjau būti pagal grafiką, – tarė ji Čakui, Potsui, man ir GMM studentams tą pirmąją dieną. – Dėl asmeninių priežasčių turėjau išvykti.

– Taip, mes girdėjom, – atsakė Potsas. – Kokia padėtis dabar?

– Viskas gerai. Tokių dalykų retkarčiais atsitinka. Žiūriu į juos ramiai. Džiaugiuosi grįžusi į darbą – galėsiu apie tai nebegalvoti. Žinau, pirmas tris savaites jus mokė Dručkis, ir noriu, kad suprastumėt, jog aš dirbu kitaip. Elkitės taip kaip aš, ir puikiai sutarsim. Vadovaudama skyriui nepakenčiu nė menkiausio aplaidumo. Jokios netvarkos. Na, įgula, eime į vizitaciją. Atvežkit ligos istorijas.

Be galo nudžiugęs Levis Pražuvėlis pašoko jų vežti.

– Kai mums vadovavo Dručkis, – pasakiau, – vizitaciją mes atlikdavome sėdėdami čia. Tai puikiai ramino, buvo veiksminga...

– Ir aplaidu. Kiekvieną ligonį aš pamatau kiekvieną dieną. Negali būti jokio pasiteisinimo to nedaryti. Netrukus įsitikinsit, kad kuo daugiau darysite gydydami, tuo veiksmingesnė bus jūsų pagalba. Aš darau viską, ką galiu. Užtrunku kiek ilgiau, bet to nesigailiu. Beje, tai reiškia, kad vizitacija prasidės šiek tiek anksčiau – pusę septynių. Supratot? Puiku. Mano laive tvarka griežta. Jokio aplaidumo. Kaip gydytoja domiuosi kardiologija. Nuo kitų metų

gaunu NSI mokslinio bendradarbio vietą. Klausysimės daugybės širdžių. Atminkit: jei turėsit kokių nusiskundimų, būtinai man sakykit. Klokit viską atvirai. Na ką, įgula, keliam bures.

Mudu su Čaku nieku gyvu neateisime į vizitaciją valanda anksčiau negu ligi šiol. Ėjome paskui Džo, kai ta žygiavo iš palatos į palatą genama fanatizmo, pažįstamo tik persistengėliui – tam, kurį nuolatos persekioja baimė, kad kažkoks šešėlyje tūnantis atsilikėlis staiga nušvitus protui jį pranoks. Mes ridenome vežimuką su ligos istorijomis į palatas su keturiasdešimt penkiais skyriaus ligoniais ir iš jų, o Džo apžiūrinėjo visus pacientus iki vieno, kaskart perskaitydama paskaitą iš užrašų, kabančių dėkle ant klubo, bei aiškindama kiekvienam ternui, ką šis užmiršęs padaryti. Mane apniko bloga nuojauta. Kaip mes gyvi ją ištversim? Ji stojo prieš viską, ko išmokė Dručkis. Ji mus į kapus nuvarys.

Prie Anos O. palatos durų Džo peržvelgė jos ligos istoriją ir įėjusi apžiūrėjo pacientę; nepaisydama Zoko sparne bildančių pneumatinių kūjų daugiausia dėmesio skyrė Anos širdžiai. Kol Džo klausėsi, baksnojo ir stukseno, Ana vis labiau piktinosi ir šaukė:

RŪDL RŪDL RŪŪŪŪŪ-DL!

Baigusi Džo manęs paklausė, kas yra svarbiausia gydant Aną.

Prisiminęs Dručkio ĮSTATYMUS, atsakiau:

– SVARBIAUSIA ĮTAISYTI LIGONĮ KITUR.

– Ką?!

– SVARBIAUSIA ĮTAISYTI LIGONĮ KITUR.

– Kas jus to išmokė?

– Dručkis.

– Nesąmonės, – atsakė Džo. – Ši moteris serga sunkia senatvinės silpnaprotystės forma. Ji nesigaudo nei kur, nei kas esanti, nei kurie dabar metai ir diena, ji tik kartoja RŪDL, ji viską daro po savim ir yra sumišusi. Silpnaprotystę sukelia kelios priežastys, viena jų – smegenų auglys, kurį galima operuoti. Turim nuodugniai visas ištirti. Aš jums apie jas papasakosiu.

Džo drožė paskaitą apie pagydomas silpnaprotystės priežastis,

minėjo gausybę neaiškių nervų anatomijos smulkmenų. Besiklausydamas prisiminiau girdėtą istoriją, kaip ji laikė anatomijos egzaminą GMM. Tą egzaminą buvo neįmanoma išlaikyti, pažymių vidurkis sudarė keturiasdešimt du, o Džo gavo devyniasdešimt devynis balus. Ji neatsakė į vienintelį klausimą – nesugebėjo parodyti, „kur yra Poldžio žiedas". Tas klausimas buvo spąstai, nes minėtas žiedas buvo pėsčiųjų salelė prieš pat GMM bendrabučio duris. Džo paskaita apie Aną buvo glausta, užbaigta, rišli ir nuosekli. Baigusi ji atrodė patenkinta, lyg būtų ką tik gerai išsituštinusi.

– Pradėkit skirti nurodymus tyrimams, – Džo paliepė man, – mes viską išsiaiškinsim. Kuo nuodugniausiai. Niekas negalės prikišti, kad dirbam aplaidžiai.

– Bet Dručkis sakė, kad Ana O. visuomet tokia ir kad devyniasdešimt penkerių metų žmogui silpnaprotystė yra normalu.

– Silpnaprotystė niekuomet nėra normalu, – atšovė Džo, – niekuomet!

– Gal ir ne, – nusileidau, – bet Dručkis sakė, kad ją gydyti reikia nieko nedarant, tik velniškai stengiantis rasti jai kitą lovą slaugos namuose.

– Aš niekuomet nesėdžiu sudėjusi rankas. Aš esu gydytoja – aš teikiu medicinos pagalbą.

– Dručkis sakė, kad limpiams medicinos pagalbą teikiame nieko nedarydami. Pasak jo, jei ką nors darysi, bus tik blogiau. Kaip tąkart, kai Potsas hidravo Iną Guber – nuo to ji taip ir neatsitokėjo.

– Ir jūs juo patikėjot? – paklausė Džo.

– Na, Anos atveju tai, regis, pasiteisina, – atsakiau.

– Klausyk manęs, proto bokšte, – tarė Džo apstulbinta, pajutusi jai kylančią grėsmę. – Pirma, Dručkis beprotis; antra, jei netiki manim, paklausk bet kurio kito Namų darbuotojo; trečia, todėl jam ir neleidžia mokyti pradedančiųjų internų; ketvirta, aš šio laivo kapitonė ir aš teikiu medicinos pagalbą, o tai – tavo žiniai – reiškia

ne nieko nedaryti, o kažką daryti. Netgi daryti viską, ką gali – supratai?

– Bemaž. Bet Dručkis sakė, kad blogiausia, ką...

– Gana! Nenoriu nė girdėti. Ištirkit, ar nėra kokios pagydomos silpnaprotystės priežasties. Padarykit LP, skenuokit smegenis, atlikit kraujo tyrimus, peršvieskit kiaušą. Viską padarykit ir jeigu nieko nerasit, tada galėsim kalbėtis, kaip įtaisyti ligonę kitur. Absurdiška! Na, gerai, įgula, atsistumiam nuo kranto ir plaukiam toliau.

Praplaukėme pro Rokitanskį, Sofiją, Iną su futbolininko šalmu, kurį Džo nuėmė, pasiligojusį daktarą Sandersą ir visus kitus; beveik visiems galų gale ji įtaisė ligi tol neaptiktą širdies ligą – savo specializacijos objektą. Baigėme palei Geltonojo Žmogaus palatos duris, ties VI šiaurės skyriaus valdų riba. Nors jis nebuvo mūsų ligonis, Džo negalėjo jo neapžiūrėti. Išėjusi iš palatos ji atsisuko į Potsą ir tarė:

– Girdėjau apie šį atvejį. Žaibiškas nekrotinis hepatitas. Mirtinas, nebent anksti nustatytas ir gydomas steroidais. Aš jums apie jį papasakosiu.

Ji pradėjo paskaitą apie šią ligą, nepastebėdama skausmo Potso veide. Baigusi pasakė atsiųsianti mums literatūros šiuo klausimu sąrašo fotokopijas ir nuėjo papasakoti vizituojantiems Unguriui ir Kojui, kaip mums sekėsi. Jai kažkaip pavyko atimti iš mūsų visų pasitikėjimą savim. Nuo jos ore liko kažkas tvyroti – kažkas kieto, sunkaus ir pilko, kaip viduriai, susukti šokant nuo tilto į vandenį.

– Ji tikrai nė kiek nepanaši į Dručkį, – tarė Čakas.

– Jau spėjau jo pasiilgti, – prisipažinau.

– Susidaro įspūdis, kad visi žino apie Geltonąjį Žmogų, – tarė Potsas.

– Kaip manot – ar man atlikti Anos O. silpnaprotystės etiologijos tyrimą?

– Neatrodo, kad turėtum kitą išeitį, brolyti.

– Drūčkis neklydo – nė karto, – pasakiau.

– Man regis, pasaulyje nėra nė vieno žmogaus, kuris geriau nusimanytų apie limpius negu Drūčkis, – tarė Čakas. – Kietai jis apie juos varo. Neprarask šalto kraujo, Rojau, neprarask šalto kraujo.

Bakštinamas baimės, kad ką nors pražiopsosiu ir nebeturėsiu ramybės, kaip Potsui nedavė ramybės Geltonasis Žmogus, pirmas darbo su Džo savaites dariau viską, ką ji siūlė. Nurodžiau visus tyrimus, kokius tik galėjau sugalvoti visiems savo ligoniams, ir viską užrašinėjau jų ligos istorijose. Džo padedamas išnašose net nurodžiau literatūros šaltinius. Ligos istorijos netrukus atrodė nuostabiai, taip IŠTEPLINTOS, kad žvilgėte žvilgėjo. Namų subinlaižiai, tokie kaip Ungurys ir Kojis, mesdavo akį į žvilgančias IŠTEPLINTAS ligos istorijas ir jų veidai nušvisdavo gražiomis, žvilgančiomis šypsenomis. PATEPLINĘS ligos istorijas savaime PATEPLINDAVAI subinlaižius. Negana to, netrukus pastebėjau, kad kuo daugiau tyrimų liepdavau atlikti, tuo daugiau rasdavosi komplikacijų, tuo ilgiau ligoniai gulėdavo „Dievo namuose“, tuo daugiau pinigėlių susižerdavo privatai. PATEPLINĘS ligos istorijas savaime PATEPLINDAVAI privačius Namų gydytojus. Džo buvo teisi: kuo daugiau dirbai, tuo labiau IŠTEPLINDAVAI daktarus.

Bėda buvo tik ligoniai, ypač limpiai. Dėl limpių Džo velniškai klydo. Kuo daugiau dariau, tuo jų būklė prastėjo. Tuo metu, kai Džo pasirodė, Anos O. elektrolitų balansas buvo kuo puikiausias – kiekviena organų sistema veikė taip gerai, kaip gali veikti 1878 metų gamybos mašinos dalys. Mano galva, tai galėjai pasakyti ir apie jos smegenis, juk argi silpnaprotystė nėra patikima raminanti užmarštis, slepianti nuo mašinos, kaip ji susidėvėjo? Per plauką NEPARŠTIŠINTOS į Hebrajų namus nepagydomiesiems, tvankiomis rugpjūčio savaitėmis trankomos po „Dievo namus“ tai peršviesti kiaušo, tai LP atlikti, Anos būklė pablogėjo, gerokai pablogėjo. Silpnaprotystės etiologijos tyrimų įtampos neatlaikė

visos jos organų sistemos: lyg kokiai grandininei reakcijai vykstant, suleidus radioaktyviųjų dažų smegenims skenuoti nustojo veikę jos inkstai, tiriant inkstus dažais buvo perkrauta jos širdis, nuo vaistų širdžiai ji ėmė vemti, todėl elektrolitų balansas taip sutriko, kad kilo pavojus gyvybei, silpnaprotystė pasireiškė dar smarkiau, o žarnynas atsisakė veikti, todėl prireikė nuodugnaus žarnaknisio, bet jam reikalingos klizmos Aną dehidravo bei visiškai pribaigė iškankintus inkstus, todėl prasidėjo infekcija ir prireikė dializės, taigi visos tos rimtos ligos rimtai komplikavosi. Mudu su ja visai išsekome, ir ji pasidarė baisiausia ligonė. Kaip ir Geltonasis Žmogus ji patyrė traukulių, panašių į pasmeigto tuno, stadiją, paskui dar šiurpesnę, kai tysojo ant lovos nekrusteldama lyg negyvėlis ir, ko gero, merdėjo. Man pasidarė liūdna, nes per tą laiką Ana ėmė man patikti. Dabar nemažai laiko praleisdavau sėdėdamas prie jos ir mąstydamas. Dručkis budėjo su manim kas trečią naktį kaip rezidentas pagalbininkas. Vieną vakarą susiradęs mane, kad galėtume kartu eiti vakarienės dešimtą, aptiko mane prie Anos stebintį ją stengiantis mirti.

– Ką, po velnių, dirbi? – paklausė jis.

Pasakiau.

– Ana buvo begrįžtanti į Hebrajų namus. Kas atsitiko – palauk, nepasakok. Džo nusprendė atlikti išsamų silpnaprotystės etiologijos tyrimą, ar ne?

– Taip. Rodos, ji mirs.

– Mirti Ana gali tik tada, jei nužudysi darydamas, ką liepia Džo.

– Taip, bet kaip aš galiu nepaklusti, kai Džo seka kiekvieną mano žingsnį?

– Paprastai. Anai nieko nedaryk ir slėpk tai nuo Džo.

– Slėpt nuo Džo?

– Žinoma. Tyrimus tęsk tik vaizduotėje, TEPLINK ligos istoriją įsivaizduojamais įsivaizduojamų tyrimų rezultatais, Ana vėl taps paprasta silpnaprote, tyrimai parodys, kad nėra jokios išgydomos jos ligos priežasties, ir visi bus laimingi. Juokų darbas.

– Nesu įsitikinęs, kad tai etiška.

– O žudyti šią mielą limpę tavo tyrimais etiška?

Čia aš negalėjau nieko atsakyti.

– Pats matai, kaip yra. Eime valgyt.

Dešimtą, prie vakarienės stalo, paklausiau Dručkio apie Džo. Jis surimtėjo ir atsakė, girdi, ją kamuojanti baisi depresija. Apie ją jis tokios pat nuomonės kaip ir apie Ungurį, Kojį ir daugelį kitų subinlaižių: puikūs medicinos tekstai, kuriems stinga sveiko proto. Jie visi įsitikinę, kad liga – kažkokia gauruota laukinė pabaisa, kurią būtina uždaryti į tvarkingus diferencinės diagnostikos ir gydymo narvus. Tereikia šiek tiek antžmogiškų pastangų, ir viskas bus gerai. Visą gyvenimą Džo deda tokias pastangas, todėl jai lieka mažai energijos kam nors kitam. Pasak Dručkio, visą gyvenimą ji aukojanti medicinai:

– Tai labai liūdna, ir visi tai žino. Džo daug metų rengėsi tai akimirkai, kai taps skyriaus rezidente, o dabar, kai toji akimirka atėjo, Džo privirs košės. Tų ligonių jai taip reikia jos gyvenimo tuštumai užpildyti, kad ateina į „Dievo namus“ sekmadieniais ir tom naktim, kai nebudi. Ji nesijaučia esanti reikalinga kitiems, tik įsivaizduoja, kad jos ternai ir ligoniai be jos negali, bet taip nėra, nes ji tikra nevėkšla ir kaip gydytoja praktikė, ir bendraudama su žmonėmis. Svarbiausias vaistas gydant Aną O. būtų surasti jos pamestus akinius. Džo reikėtų imtis mokslinių tyrimų, bet taip padariusi patvirtintų, ką visi ir taip žino – kad ji visiškai nemoka bendrauti su žmonėmis.

Prisiminęs Berę atsakiau:

– Kalbi kaip vyras, niekinantis moteris.

– Aš? – nustebo Dručkis. – Ką aš tokio pasakiau?

– Tu teigi, esą tokios moterys kaip Džo sumautos gydytojos vien todėl, kad jos moterys.

– Ne. Aš tik sakau, kad tokios moterys kaip Džo sumauti žmonės todėl, kad jos gydytojos – visai kaip kai kurie vyrai. Ši profesija – liga. Jai nerūpi lytis. Ji gali įvilioti į spąstus – visai akivaizdu,

kad Džo jau įviliojo. Tai baisu. Tau reikėtų pamatyti jos butą – jis atrodo, tarsi niekas jame negyventų. Džo įsigijo jį daugiau kaip prieš metus, bet vis dar neišpakavo muzikinio centro.

Mes sėdėjome prislėgti į spąstus įkliuvusios Džo gyvenimo ir apie jį mąstėme, kol galų gale liovėmės ir vėl pralinksmėjęs Dručkis tarė:

– Ei, ar aš tau kada nors esu pasakojęs apie savo svajonę – Išradimą?

– Ne.

– Apie Daktaro Jungo Analinį Veidrodėlį – Didįjį Amerikos Medicinos Išradimą?

– Daktaro Jungo Analinį Veidrodėlį? Kas tai per velnias?

– Argi neprisimeni, kaip medicinos mokykloje per gastroenterologijos kursą dėstytojas liepė jums „apžiūrėti savo išeinamąją angą su veidrodėlio pagalba“?

– Prisimenu.

– Ar tau pavyko?

– Ne.

– Žinoma, nepavyko. Neįmanoma. O su Daktaro Jungo Veidrodėliu įmanoma. Kiekvienas gali apžiūrėti savo išeinamąją angą patogiai įsitaisęs, niekieno netrukdomas savo namuose.

– Kas tai per velnias? – paklausiau baisiai susidomėjęs jo pokštu.

Jis parodė man, kas tai yra. Ant servetėlės nupiešė sudėtingą sistemą, susidedančią iš dviejų atspindinčių veidrodžių ir didelio fokusavimo lęšio, pritvirtintų ant reguliuojamų nerūdijančio plieno strypelių. Jis nupiešė, kaip šviesos spinduliai sklinda nuo išangės iki akies obuolio ir atgal, išmargino piešinį spalvingomis vaivorykštėmis ir įmantriais spektrais, papildė sudėtingomis lygtimis ir diagramomis. Baigęs tarė:

– Ar žinai, kiek amerikiečių kasdien jaučia skausmą tuštindamiesi ir ištepa krauju tualetinį popierių ar klozetą? Milijonai.

– Kodėl tik amerikiečių? – juokais paklausiau. – Kodėl ne viso pasaulio gyventojų?

– Būtent. Vienintelė problema – vertimas. Jeigu tokių Amerikoje milijonai, vadinasi, pasaulyje – milijardai. Išangė domina beveik visą žmoniją. Kiekvienas norėtų ją pamatyti, bet niekas negali. Tai tarsi tamsiausia Afrika prieš pasirodant misionieriams. Kūno Kongas.

Plaukeliai ant sprando ėmė kutenti pagalvojus, kad tai gal ir ne pokštas.

– Tu juokauji, – tariau.

Dručkis nieko neatsakė.

– Tai pats absurdiškiausias sumanymas, kurį kada nors esu girdėjęs.

– Ne. Be to, taip visuomet kalba apie didžiuosius išradimus. Čia kažkas panašaus į tuos makšties veidrodėlius, kuriuos dalija ginekologai – beje, Analinį Veidrodėlį galima pritaikyti, kad pažvelgtum ten taip pat – moterys makšties veidrodėliais tiria savo makštis. Mano prietaisas tinka abiem lytim. PAŽINK SAVO ŠIKNASKYLĘ.

Vedžiodamas pirštu ore, tarsi skaitytų lipduką ant mašinos buferio ar užrašą reklaminiame plakate, Dručkis tarė:

– ŠIKNASKYLĖS GRAŽIOS. LAISVĘ ŠIKNASKYLĖMS! Potencialių pirkėjų – aibės, pelnas gali būti milžiniškas. Galima baisiausiai pralobti.

– Tai idiotiška.

– Todėl juos ir pirks.

– Bet tu juokauji, ar ne? Tu nepagaminai jokio analinio veidrodėlio?

Dručkis nieko nematančiomis akimis žiūrėjo priešais save.

Nesmagiai pasijutęs tariau:

– Liaukis, Dručki, – ir ėmiau maldauti, kad pasakytų man tiesą. Tai buvo taip absurdiška, kad visai galėjo būti tiesa, o per pastaruosius dešimtį metų kaskart, kai ką nors Amerikoje palaikydavau pramanu – pradedant Džeku Rubiu, ištaškiusiu Li Harvio Osvaldo žarnas visų amerikiečių televizorių ekranuose, ir bai-

giant popieriniais pinigų maišais, perduotais Spirui Agniui jo viceprezidento kabinete, – vis klydau, velniškai klydau, nes visuomet gerokai pritrūkdavau vaizduotės, ir tai, ką maniau esant absurdu, neišvengiamai išaiškėdavo esant tiesa.

– Nagi, Dručki, – ėmiau šaukti, – sakyk, velniai griebtų, tiesą! Tu rimtai ar juokauji?!

– Ar aš rimtai? – rodės, jis prabudo iš svajų, kuriose buvo paskendęs, ir atitokęs tarė: – Aišku, juokauju – argi ne? Juk niekas negali rimtai galvoti apie tokius pamišėliškus dalykus, sakysi, ne? Atmink, Bašai, ką reikia daryti su Ana ir kitais limpiais: TEPLINK ligos istorijas ir slėpk tai nuo Džo. Iki pasimatymo.

Bandžiau daryti, kaip jis mokė. Nusprendžiau ne juokais griebtis Anos O. ir kiek įmanoma nieko jai nedaryti. Sverdėjančią ant bedugnės krašto prieš ilgą šuolį į mirtį Aną sulaikė PIRMASIS ĮSTATYMAS: LIMPIAI NEMIRŠTA. Galų gale eidamas pro jos palatą išgirdau sveiką silpnaprotišką RŪDL! ir mano širdis išdidžiai apsisuko krūtinėje, nes supratau, kad puikiai suvokdamas savo veiksmų padarinius įrodžiau, jog, kaip ir sakė Dručkis, nieko nedarydamas limpiams padedu, ir kad kuo sąžiningiau nieko nedarysiu, tuo labiau jie taisysis, todėl pasiryžau nuo šiol daryti limpiams mažiau negu bet kuris kitas „Dievo namų“ ternas. Kaip nuslėpti nuo Džo, kad nieko nedarau – kaip nors sugalvosiu.

Vis dar buvo neaišku, kaip tradiciniai Džo gydymo būdai pagelbės tiems, kurie, pasak Dručkio, gali mirti – nelimpiams, jauniems žmonėms. Tuo metu, kai mus kamavo kupini prakaito ir dvokų vasaros mėnesiai, kai Amerika šėlo nuo pranešimų, išgirstų iš Baltųjų rūmų biurokratėlio, Baterfildo pavarde, atskleidusio paslaptį, kad Niksonas be galo susijaudino esąs prezidentas ir įrengė sistemą, įrašančią kiekvieną nemirtingą prezidento žodį, ir jog tuos nemirtingus žodžius jis velniškai stengėsi nuslėpti nuo Sirikos ir Kokso, pasitelkęs į pagalbą gudrybę, pavadintą „prezidento privilegija“, – taigi tuo metu mudu su Čaku dieną atsiduodavom Džo fanatizmui, nukreiptam į mirštančius jaunus žmones, ir

leidom jai rodyti, kaip reikia daryti viską, kas įmanoma, tiems nelimpiškiems ligoniams. Dieną vilkdavomės su ja ir panaudodavom kaip gyvą vadovėlį, be to, kadangi ji nieko neleisdavo mums daryti savarankiškai, apsimesdavome neišmanėliais, kad priverstume ją atlikti visokias nemalonias procedūras, tokias kaip klizmos. Papasakojau Čakui ir Potsui Dručkio požiūrį į Džo. Iš pradžių su ja buvome santūrūs, vaikščiojom aplink, tarsi ji būtų koks kortų namelis, galintis kiekvieną akimirką sugriūti. Slėpėme nuo jos savo panieką, be to, mudu su Čaku slėpėme nuo jos nieko nedarą limpiams. Ilgas, nuobodžias, kaip du vandens lašai viena į kitą panašias dienas stūmiau su Džo, neleisdamas Dručkiui mirti manyje, o kas trečią naktį mudu vėl budėdavome drauge. Prisiminęs jį sakant: „Aš tik be užuolankų kloju tai, ką jaučia kiekvienas kitas gydytojas, o dauguma jų suskysta ir leidžiasi graužiami iš vidaus", ėmiau tirti Džo, bandydamas aptikti jos opos simptomus, Ungurį, norėdamas pastebėti jo didžiąją opą, ir Kojį, kad diagnozuočiau milžinišką jo opą. Raminanti stora Dručkio esybė visą laiką bolavo šalia, prie pat regos lauko ribų, kaskart vis aiškiau – rodės, tuoj pavyks jį paliesti.

Turėjau Dručkį, Čakas – pats save (turint galvoje, kad prisikentė daugiau už limpius, to pakako), o Potsas – ne kažin ką, todėl jam buvo velniškai sunku. Nudegęs nagus, kai nepapasakojo Dručkiui apie Geltonojo Žmogaus kepenų funkcijas, Potsas vengė slėpti duomenis nuo Džo. Džo visuomet budėdavo su Potsu, tad kiekviena naktis Potsui buvo tokia pat kaip diena – Džo vis ujo jį „pašerti katę" – daryti viską, kas įmanoma, visiems keturiasdešimt penkiems ligoniams. Net jeigu būtų panorėjęs pamėginti nieko nedaryti vienam ar porai limpių, Potsas nebūtų sugebėjęs to nuslėpti, nes negalinti nieku kitu pasikliauti Džo daugmaž perėmė Potso pareigas ir pati jas vykdė. Kaip per daug uoli GMM studentė, besistengianti gauti aukščiausią pažymį, Džo nemiegodavo kiaurą naktį ir rašydavo ligos istorijose postringavimus su nuoro-

domis į niekam negirdėtus literatūros šaltinius apie „be galo įdomius atvejus“; kiekvienas širdies monitoriaus pyptelėjimas, kiekvienas ligonio šūktelėjimas ir kiekvienas medicinos sesers klausimas, aidu atsimušę nuo vienišų plytelėmis klotų sienų, rodė Džo, koks prasmingas jos gyvenimas ir kokia ji reikalinga – už „Dievo namų“ sienų ji to niekuomet nepastebėdavo.

Taigi Potso popieriai buvo prasti. Dėl agresyvių Džo gydymo būdų limpiai vis blogo, ir jų niekas negalėjo IŠŠTIŠINTI, o mirštantys jauni žmonės merdėjo ilgiau, todėl Potsui padidėjo krūvis – iš keturiasdešimt penkių ligonių jam atiteko dvidešimt penki. Kai Džo davė jam daugiau darbo, budėjimo naktimis jis negalėjo miegoti, o dienomis turėjo daugiau ir ilgiau dirbti, kad viską aprėptų. Mudu su Čaku dažnai būdavome laisvi tais pačiais vakarais, tad vis labiau susidraugavome, o Potsas niekad negalėjo su mumis pramogauti už Namų sienų, tad darėsi vis tylesnis, vis uždaresnis. Jo žmona, kutenama ant chirurgijos internatūros kankinimų suolo Geriausioje Manso ligoninėje, kur budėjo ne rečiau kaip kas antrą naktį, galima sakyti, pranyko iš jo gyvenimo. Mes stebėjome, kaip Potsas galuojasi, ir kuo labiau jis galavosi, tuo sunkiau darėsi su juo bendrauti. Jo šuo ėmė nykti.

Rugpjūčio pabaigoje kilus audrai Geltonasis Žmogus ėmė spiegti, ir žiūrėdamas į Potso veidą, kai išgirdo riksmą, galėjai pamanyti, kad čia iš skausmo spiegia jo paties draskomos kepenys. Taip jau sutapo, kad Potsas gavo dar vieną ligonį nesveikomis kepenimis. Lazaras buvo pusamžis sargas, kuriam pritrūko proto, bet nepritrūko sėkmės visą gyvenimą dirbti naktimis, o tai leido jam atsisėdus žudyti savo kepenis pigiais svaigalais. Lazaro kepenų liga nebuvo kokia nors rafinuota – paprasčiausia mirtį garantuojanti cirozė, kurią matai kliukinant iš rudu popieriumi apvynioto butelio kakliuko kiekviename pasaulio gatvės kampe. Lazaras ketino mirti ir iš paskutiniųjų stengėsi tai padaryti. Jam trukdė Džo ir Potsas. Jų pastangos pradžioje buvo didvyriškos, ir apie jas „Dievo namuose“ ėmė sklisti legendos. Retkarčiais mudu su

Čaku bandydavome nuteikti Potsą jaustis geriau dėl Lazaro kalbėdami, kaip liūdna, kad jam cirozė ir kad jis miršta.

– Taip, – atsakė kartą Potsas, – tos supistos kepenys mane kiekvieną kartą išveikia.

– Kodėl jūs paprasčiausiai neleidžiat jam mirti? – paklausiau.

– Džo sako, jis ištemps.

– Kokiu būdu, brolau, – užsiaugins naujas kepenis? – nusišaipė Čakas.

– Džo sako, turiu padėti jam kaip įmanydamas.

– Tu ir nori tai daryti?

– Ne. Nuo cirozės vaistų nėra, be to, pasakysiu jums dar kai ką: kai paskutinį kartą Lazaras buvo atgavęs sąmonę, jis man sakė norįs mirti. Jį kamavo tokie baisūs skausmai, kad maldavo manęs leisti jam mirt. Kai paskutinį kartą jam kraujavo iš stemplės ir jis skendo savo paties kraujyje, jis mirtinai išsigando. Aš noriu leisti jam mirti, ir tiek, bet bijau pasakyt Džo.

– Brolyti, tu girdėjai, ką ji sakė. Ji nori išgirsti mūsų nusiskundimus.

– Na, taip, – sutiko Potsas, – ji iš tiesų sakė „atvirai klokit visus nusiskundimus“. Pasakysiu jai, kad nėr prasmės palaikyti jo gyvybę.

Pamanęs, kad Džo primins Geltonąjį Žmogų, atsakiau:

– Nieko jai nesakyk. Ji sudraskys tave į gabalėlius.

– Ji nori išgirsti, – prieštaravo Potsas, – ji pati sakė, kad nori išgirsti.

– Nenori, – atsakiau. – Nė už ką.

– Nori, ji pati sakė, – ginčijosi Potsas.

– Nenori. Jei pasakysi – sudraskys tave į gabalėlius.

Potsas pasakė Džo, kad jam neatrodo, jog ji teisingai elgiasi liepdama jam palaikyti Lazaro gyvybę, ir ta sudraskė jį į gabalėlius. Kaip Potso klaidą priminė jam Geltonąjį Žmogų.

7

Penkias tvankias savaites stumdydamiesi su Džo, mudu su Čaku daug išmokome. Vienas pagrindinių mūsų įgūdžių buvo nuostabiai IŠTEPLINTI bet kurią ligos istoriją taip, kad ji patenkintų Džo, toji tuomet galėdavo patenkinti Ungurį, tas – Kojį, o pastarasis – kiekvieną, kurį jam reikėjo patenkinti. Be to, mudu su Čaku išmokome slėpti nuo Džo, ką iš tikrųjų darome limpiams, nes iš tikrųjų nedarėme nieko uoliau negu bet kurie kiti Namų ternai. Retkarčiais perskaičiusi apie milžiniškas mūsų pastangas limpių ligos istorijose, paskui pamačiusi, kaip gerai laikosi patys limpiai, Džo didžiuodamasi kreipdavosi į Čaką ir mane: „Šauniai padirbėta. Dievaži, velniškai šauniai padirbėta. Juk sakiau, kad Dručkis nieko neraukia apie ligonių gydymą, ar ne?"

Patys to nesuvokdami mudu su Čaku kišome kaklą į kilpą. Kai eidavome vizituoti su Džo, mūsų ligos istorijos atrodydavo taip nuostabiai IŠTEPLINTOS, kad eidama vizituoti su Unguriu Džo rodydavo jas jam, tas eidamas vizituoti su Koju – anam, ir visi stulbdavo. Štai ji, medicinos pagalba! O tos išnašos! Tie išgydyti ligoniai! Taigi Kojis nusprendė, kad mudu su Čaku reikia apdovanoti.

– Kaip juos apdovanosime? – paklausė Ungurys Kojo.

– Duosime jiems didžiausią apdovanojimą, kokio tik gali trokšti kiekvienas internas, – atsakė Kojis. – Kai aš buvau internas,

pešdavomės dėl sunkiausių ligonių, kad galėtume parodyti vyriausiajam gydytojui, ką sugebame. Tai ir bus jų apdovanojimas – galimybė parodyti man, ką sugeba. Duosim jiems sunkiukus. Perduok tai jiems.

– Duosim jiems sunkiukus, – tarė Ungurys Džo.

– Jie duos jums sunkiukus, – pasakė mums Džo.

– Sunkiukus? – atsakiau. – Kas jie tokie?

– Sunkiausi iš visų ligonių, gydomų „Dievo namuose“.

– Ką? Kodėl?

– Taip, brolau, ką bloga mes padarėm?

– Būtent, – atsakė Džo. – Nepadarėt nieko bloga. Kojis šitaip jums dėkoja – žiūrėdamas, kaip susidorosit su sunkiukais. Man rodos, tai nuostabu. Judviem reikėtų pamatyti ligonius, kuriuos dabar gausit.

Netrukus pamatėme ligonius, kuriuos tada gavom. Jie iš tiesų buvo patys sunkiausi. Tai buvo „Dievo namų“ katastrofos, daugiausia – jauni vyrai ir moterys ant mirties slenksčio, sergantys klaikiomis nebepagydomomis ligomis, tokiomis kaip leukemija, melanoma, hepatoma, limfoma, karcinoma ir visokiomis kitokiomis siaubomomis, nuo kurių nėra vaistų nei šiame pasaulyje, nei jokiame kitame. Taigi mudu su Čaku nėrėmės iš kailio ir VI pietų skyriuje sukūrėme kiečiausią Namų padalinį. Patys to nesuvokdami, patys to nenorėdami – tiesą sakant, visą laiką norėjome visiškai priešingo – mes buvome priversti išmokti gydyti sunkiausias ligas, kokias tik galėjo parodyti mums Namai. Prakaitavome, keikėmės, nekentėme padėties, kurioje atsidūrėme, bet pasikliaudami vienas kitu – jis manim, kai reikėdavo faktų ir skaičių, aš juo, kai reikėdavo praktinių dalykų, – rizikavome ir mokėmės. Mirštančių jaunų žmonių gausėjo, todėl sumažėjo žarnaknisių galvos skausmų priežasčiai nustatyti, limpių apyvarta sumenko – Rokitanskis buvo išsiųstas į savo slaugos namus, o Sofija parvežta namo Pucelio „Kontinentaliu“. Ina su Ana, mūsų neapgalvotai agresyvios gydymo taktikos likučiai, vis dar gulėjo skyriuje ir iš lėto

grįžo į guodžiančią silpnaprotystę. Paaiškėjo, kad daktaras Sandersas serga toli pažengusia ir nebepagydoma Hodžkinso liga. Jam buvo pradėta chemoterapija ir jis išsiųstas namo ruoštis į paskutinę žūklę su broliu Vakarų Virdžinijoje. Geltonasis Žmogus paslikas gulėjo lovoje, susitraukęs kaip pirmas gelstantis rudens lapas.

Su Čaku išsiaiškinę, kad abu baisiausiai mėgstame krepšinį, ėmėme žaisti menkiausiai progai pasitaikius. Du iš trijų vakarų, kai nebudėdavome, mudu su Čaku padėdavome vienas kitam baigti darbus, išsisukdavome nuo Džo, perduodavome ligonius Potsui, sukišdavome savo juodus krepšius į spinteles, pasiimdavome krepšinio kamuolį, apsiaudavome žemus juodus sportbačius, kuriuos varstant kildavo jaudinantys prisiminimai apie pasirengimą svarbioms rungtynėms, apsirengdavome žalias vienkartines chirurgų pižamas, lengvu žingsniu perbėgdavome Namų koridoriumi ir išbėgdavome į gatvę patirdami jau ketvirtį amžiaus mums pažįstamą džiugesį – tą patį, kuris apima mokinuką pasibaigus pamokoms. Jei žaidimų aikštelėje, be mūsų, nieko daugiau nebūdavo, žaisdavome vienas prieš vieną ir atsidurdavome devintam danguj kaskart, kai vikriu judesiu apmulkindavome geriausią draugą. Kai susirinkdavo daugiau žmonių, žaisdavome vienoje komandoje ir pajusdavome tą komandinio žaidimo jaudulį, kai tinkamai derini individualius veiksmus su nesavanaudiškais perdavimais. Žaisdami su keista maišalyne žvairakių žydų GMM studentų ir kietų juodaodžių vaikiščių, lakstydavome, šūkaudavome, lekuodavome ir nerimaudavome, ar skausmas krūtinėje nereiškia, kad tuoj sustos širdis, negailestingai trankydavomės alkūnėmis, bjauriai stumdydavomės po krepšiais, visa gerkle ginčydavomės su penkiolikmečiais dėl abejotinų pražangų ir užribių, nors iš tikrųjų alkūnėmis tálžėme Džo, Ungurį, Kojį, mirtis, ligas ir perniek nuėjusias sveikas akimirkas, praleistas „Dievo namų“ narve. Paskui eidavome į barus arba Čako butą, kuris dėl akį rėžiančių baldų panėšėjo į televizijos reklamą – atsisėdę gerdavome burboną su alum, žiūrė-

davome beisbolo rungtynes arba išjungę televizoriaus garsą ir pasileidę čikagietišką *soul* muziką žiūrėdavome kokį filmą. Ėmėme vienas kitą suprasti. „Dievo namų“ įtampos paversti dešimtmečiais, susidraugavome, kaip tegali dešimtmečiai, ir vieną dieną nutiko kai kas, dėl ko suvokiau, ką visuomet įtariau: mano draugo abejingumas tėra apsimestas.

Kartą mudu su Čaku žaidėme krepšinį su GMM studentais, kurie manė esą velniškai geri žaidėjai. Griebęsi to paties nuožmumo, kuris padėjo jiems patekti į GMM, tie vaikinai ėmė žaisti šiurkščiai: laikyti varžovą rankomis, daryti pražangas ir skirti pražangas mums už menkiausią klaidelę bei ginčytis, kieno turi būti kamuolys, tarsi laimėję jie būtų gavę aukščiausią pažymį iš chirurgijos egzamino. Čako priešininkas buvo bjauriausias – vyrukas, kuris per bambagyslę ir krūtį gavo pasipūtimo – bruožą, už kurį motina jį mylėjo. Tokių visi nekenčia, o krepšinio aikštelėje jie žaidžia sirgaliams, o ne savo malonumui, net tada, kai tų sirgalių nėra. Kaskart, kai Čakas gaudavo kamuolį, tas vaikinas kirsdavo jam per rankas, o mesdamas į krepšį pats šaukdavo, neva Čakas prasižengęs. Nors Čaką nuolat neleistinai stabdė, jis nė sykio nepasiskundė, kad varžovas prasižengė. Galų gale, kai priešininkas paskyrė jam baudą, nors Čakas nė nebandė trukdyti jam mesti, net to gudručio komandos draugai paliepė jam: „Žaisk ir tylėk, Erni, gerai?“ Tuomet Ernis tarė Čakui: „Jei neprasižengei man metant, kodėl to nepasakai?“, o šis teatsakė: „Gerai, gerai – žaiskim“, ir atidavė jam kamuolį.

Tuose „gerai, gerai“ buvo justi kažkas grėsminga, ir nuo tada Čakas iš tikrųjų ėmė žaisti. Jis ėmė pataikyti nuo tritaškio linijos arba įsiverždavo į baudos aikštelę ir įmesdavo iš arti, nors Ernis ir prasižengdavo, arba apsimesdavo metąs iš toli, bet apgaulingu judesiu apeidavo jį, arba apsimesdavo varysiąs kamuolį, bet netikėtai sustodavo ir švysteldavo tiesiai į krepšį; šitaip jis pelnė vieną tašką po kito, o Ernis vis labiau siuto, vis smarkiau trankė jam per rankas, bet tai paveikė Čaką ne daugiau negu musės įkandimas

lenktyninį žirgą. Rungtynės tapo jėgos, apgaulingų judesių ir taiklių metimų baletu. Dabar žaidė nebe komanda prieš komandą, o mirtinoje tyloje juodu vienas prieš kitą. Čakas mulkino Ernį, kol kažkas galų gale pareiškė, kad per tamsu ir nebematyti lanko. Čakas paprašė Ernio grąžinti mūsų kamuolį, ir tas švystelėjo jį į krūmus. Stojo tyla. Man knietėjo vožti Erniui į dantis. Čakas tarė:

– Na, ką, Rojau, dabar, kai laimėjom rungtynes, eisiu pasiimti mūsų kamuolio.

Mes išėjome šypsodamiesi, apsikabinę vienas kito prakaituotus pečius, išdidūs, kad laimėjome. Vėliau, su juo gerdamas, pasakiau:

– Rupūs miltai, tu puikus krepšininkas. Žaidei koledže?

– Taip. Antrame kurse atstovavau koledžui Amerikos aukštųjų mokyklų pirmenybėse.

– Aš tave perpratau, – atsakiau. – Tavo abejingumas – vien tik vaidyba. Tau rūpi viskas, ką darai.

– Žinoma, brolau, žinoma, rūpi.

– Tai kodėl apsimetinėji, kad nerūpi?

– Kai esi paliktas likimo valiai, tik taip ir gali elgtis. Jei išsiduosi, kas esi, koks esi, ką turi ir kaip kiti gali tavim pasinaudoti, tave dar labiau mindys. Kaip Džo Potsą. Jeigu man bus skaudu, brolyti, niekas to nežinos. Jei nori likti gyvas, turi būti kietas.

– Nuostabu. Ten, iš kur esu kilęs, atvirkščiai: nuolatos rodai visiems, kaip tau skauda, kad niekas prie tavęs nelįstų. Ką apie tai manai?

– Ką manau? Manau, kad gerai, brolau, manau, kad šitaip gerai.

Tomis retomis dienomis, kai Potsas ateidavo pažaisti krepšinį, būdavo nesmagu į jį žiūrėti. Jis buvo nevikrus ir drovus, bijojo ką nors užgauti, bijojo išsiskirti. Kai nedengiamas gaudavo kamuolį, užuot metęs į krepšį perduodavo kitam. Susiginčijęs su varžovu visuomet nusileisdavo. Retai kada šaukdavo. Pradėjus raudonuoti klevams, kai į ruduojančius laukus pasipylė vaikai žaisti amerikie-

tiškojo futbolo, o pavakarės darėsi žvarbesnės, Potso būklė ėmė vis labiau blogėti. Likęs už Čako ir mano gyvenimo rato, ištisas savaites paliekamas žmonos, nerimaujantis, kad auksinis jo retriveris vis labiau inkščia, persekiojamas Geltonojo Žmogaus ir Džo, Potsas bijojo rizikuoti. Kadangi išmokti medicinos galėjai tik rizikuodamas tomis sunkiomis valandomis, kai likdavai su ligoniu vienas, Potsui prastai sekėsi mokytis. Susigėdęs ir išsigandęs Potsas pagal kompiuterio sudarytą grafiką, išdalytą mums pirmąją dieną, gavo naują užduotį ir išėjo iš mūsų skyriaus.

Jį pakeitė Piepis. Jo pasirodymo dieną mudu su Čaku sėdėjome gydytojų kabinete ir užkėlę kojas ant stalo gėrėme imbierinį limonadą, kurį laikėme dideliuose Namų ledo kibiruose. Žinodami, kaip jis nervinsis, mudu su Čaku pritraukėme švirkštą valiumo ir juosta prilipdėme po jo pavarde lentoje užrašę: „Pasirodžius suleisti į dešinį sėdmenį“. Užrašais lentoje privatūs „Dievo namų“ gydytojai bendraudavo su ternais visais su ligoniais susijusiais klausimais. Po mano pavarde buvo užrašas:

***

VI

***

Šis paslaptingas užrašas ėmė rodytis visuose Namuose. Jis visuomet būdavo vienodas, visuomet siejamas su mano pavarde, ir niekas nežinojo, kas jį palieka. Neseniai išsiaiškinome, kad santrumpa reiškia Vertingiausią interną. Sklido gandai, neva tarp internų vykstąs konkursas, finansuojamas Ungurio ir Kojo, šiam ***VI*** titului gauti. Kadangi šis užrašas visur buvo rašomas tik šalia mano pavardės, žmonės ėmė kreiptis į mane kaip į „***VI***“ ir dažnai pasisveikindavo žodžiais „štai ateina ***VI***“. Paklausiau Ungurio, ar aš iš tikrųjų pirmauju varžantis dėl ***VI*** titulo. Jis atsakė nežinojęs, kad įsteigtas prizas. Atsakiau girdėjęs Kojį sakant, kad prizo esama ir kad jis – „viena

iš ypatingų Namų tradicijų". Tuomet paklausiau Kojo, ir šis atsakė nežinojęs, kad prizas įsteigtas, ir pridūriau, neva girdėjau Ungurį sakant, kad prizo esama ir kad jis – „viena iš ypatingų Namų tradicijų". Ėmiau skųstis Unguriui esąs nepatenkintas, kad visuose Namuose prie mano pavardės kergiamas tas ***VI***, ir Ungurys pažadėjo liepti Namų apsauginiams imtis šio reikalo; pastarosiomis dienomis pastebėjau persirengusius tvarkos sergėtojus dirsčiojančius iš už kampų viliantis nutverti tą, kuris prirašinėjo prie mano pavardės ***VI***.

Vis dėlto ***VI*** labiausiai erzino privatus, o iš privatų labiausiai irzo Mažylis Otas Kreinbergas, gydytojas, kurio pavardė vis dar nedarė įspūdžio Stokholme. Kadangi Otas nesikalbėjo su ternais ir kadangi lenta buvo vienintelė bendravimo su ternais priemonė, o dėl ***VI*** vietos žinutėms nebelikdavo, Mažylis Otas ėjo iš proto. Mudu su Čaku atsisėdę matydavome, kaip Otas įžengia į kabinetą, nusikeikia, nutrina ***VI***, parašo man žinutę ir išeina. Beveik tuoj jam išėjus, kai tik apsauginis nusigręždavo, po mano pavarde lentoje pasirodydavo:

***
VI
***

Kai tie užrašai ir toliau dauginosi, tokie nykštukai kaip Otas vis daugiau laiko praleisdavo darbuodamiesi kempinėmis. O dingus kempinėms Mažylis Otas stačiai ėmė augti iš pykčio. Juo labiau niršo Otas, juo labiau aš niršau ant Ungurio su Koju ir piktinausi, kad mano pavardė šitaip valkiojama. Matydami mano pasipiktinimą jie samdėsi vis daugiau apsauginių dirsčioti iš už vis daugiau kampų; kadangi premija susilaukė tokio didelio dėmesio, kiti ternai ėmė skųstis Unguriui ir Kojui, kad Bašas, kuris tiek daug laiko praleidžia užkėlęs ant stalo juodais krepšinio bateliais apautas kojas gurkšnodamas imbierinį limonadą, negali pirmauti varžantis dėl

VI premijos, kuri, ko gero, neegzistuoja niekur, išskyrus Namų lentas.

– *Hombre*?

– Ė, Heizel! – nudžiugo Čakas. – Užeik, mergyt.

Tarpduryje stovėjo Heizel iš ūkio skyriaus. Buvau matęs ją stumdant šluotas ir tuštinant šiukšlių kibirus, bet dar nemačiau taip atrodančios: ji mūvėjo glaudžiai aptemptus baltus triko ir žalia uniforma, standžiai prigludusia prie krūtinės, tad sagos veržėsi ištrūkti iš audeklo, kuris prasiskyrė ir parodė gundančius juodų krūtų lopinėlius, kyšančius iš baltos liemenėlės. Jos veidas buvo įstabus: juodos lūpos dažytos rubino raudonio lūpdažiu, šviesiai rudi plaukai sušukuoti į apskritą kupetą, antakiai ir vokai padažyti, priklijuotos blakstienos, be to, buvo apsikarsčiusi apyrankėmis. Liežuvis panėšėjo į pagalvėlę, tysančią ant minkštos burnos kušetės. Dantys buvo nelyginant mėnulio akmenys.

– Turi karšto vandens ir švarių paklodžių, Čakai?

– Turiu, Heizel, nieko netrūksta, mergyt, ačiū.

– O tavo automobilis? Gal jį reikia paremontuot?

– O taip, Heizel, mano automobilis prastai važiuoja. Reikia gerokai prie jo padirbėti. Mano automobilį netrukus tikrai reikės taisyti. Matai, reikėtų patvarkyti mano priekinį galą. Taip, tikrai – mano priekinį galą.

– Priekinį galą? Ak, tu šelmi! O kada nori įvaryti savo automobilį į garažą?

– Pala, pagalvosiu – rytoj, mergyt, – ar rytoj tiks?

– Gerai, – kikendama sutiko Heizel, – rytoj. Sakai, priekinis galas? Tikras šelmis! *Adiós*.

Buvau apstulbintas. Žinojau, kad Čakui rūpi Heizel, bet nenumaniau, kaip toli juodu pažengė. Net tai Kubos petardai išėjus, jos dūmai ar, tiksliau sakant, raudonai įkaitusios jos įvaizdžio liekanos vis dar tvyrojo ore aplink mus.

– Bet Heizel – ne ispaniškas vardas, – pasakiau.

– Žinai, brolau, kaip būna. Tikrasis jos vardas ne toks.

– O koks?

– Chesulita. Be to, mes kalbėjomės ne apie automobilių remontą.

Chesulita. Tai buvo dar vienas dalykas, prasidėjęs „Dievo namuose“, – internatūros seksualizacija. Patys nesuvokdami gresiančios pražūties, augant mūsų kompetencijai ir didėjant nepasitenkinimui, kad mus šitaip muštruoja Džo ir subinlaižiai, bemaž nenujausdami, Čako žodžiais tariant, ėmėme „tempti į lovą“ erotiškas Namų darbuotojas.

Galvojau apie Molę, gražią moterį, nusivylusią romantiška meile ir katalikų slaugos mokykloje gavusią aukščiausią pažymį už pasilenkimą ištiestomis kojomis, ir kaip su ja artimiau susipažinau. Viskas prasidėjo gan nekaltai: vieną dieną pamačiau ją apsiašarojusią prie gydytojų kabineto ir mano paklausta, ko verkia, atsakė bijanti, kad mirs, nes turinti apgamą ant šlaunies – ant viršutinės jos dalies, – kuris ėmė augti, ir aš atsakiau: „Parodyk man“, tad lyg kokie išdykę vaikiūkščiai nuėjome į budėjimo kambarį, ir atsigulusi ant apatinės lovos ji nusismaukė pėdkelnes ir man parodė, Dievuliau, šlaunis buvo nuostabi, ir aš, aišku, pamačiau tas fantastiškas kelnaites su gėlytėmis virš tos išsikišusios šviesiais plaukučiais apžėlusios gaktos, bet apgamas iš tikrųjų buvo juodas ir negeras, ir ji turėjo mirti. Bet aš ničnieko neišmaniau apie apgamus, tad apsimečiau esąs didelis šulas ir pasinaudojęs „daktaro Bašo“ titulu tą rytą susitariau, kad ją apžiūrėtų odos ligų klinikoje, ir jos rezidentas visas apsiseilėjo, nes vietoj įprastų psoriazės pažeistų limpių odos lopų pamatė jos plaukučius ir kelnaites, jis paėmė mažą audinio gabalėlį ištirti, ir nė parai nepraėjus pranešė, kad apgamas nė kiek ne piktybinis ir kad ji nemirs. Ji pasijuto man dėkinga, kad išgelbėjau ją nuo mirties, ir pakvietė vakarienės. Vaišino klaikiu troškiniu, ir tą vakarą pabandžiau įsitempti ją į lovą, bet man tepavyko atsigulti šalia jos, uždėti delnus ant panašių į mažos mergytės krūtų ilgais speneliais ir išgirsti NE NE NE, bet ne nuostabų TAIP po visko ir dar išgirsti davatkišką JEIGU LEI-

SIU, BŪSIU ATIDAVUSI TAU VISKĄ, taigi kol kas, velniai griebtų, pavyko pasiekti tik tiek, erotiniu požiūriu tupėjau tarp limpių, bet tuo pat metu ant žmonijai šimtmečius žinomos gundančios uolos atbrailos virš žiojinčios prarajos, vadinamos romanu, blaškiausi tarp naujos mylimosios ir senos, ir tik senoji suprato trauką mylimajam, bet pasipasakojęs jai, kol pati nesužinojo, būčiau viską sužlugdęs. Šiapus „Dievo namų" Berė, rodės, neegzistuoja, ir net anapus, kai būdavau su Mole, jos, rodės, irgi nėra. Taigi mudviem su Čaku tapo aišku, kad išgyventi tegalime per seksą. Tai siaubingai glumino lytiniu požiūriu niekam tikusią mūsų rezidentę Džo, nes prastus pažymius per visą studijų GMM laiką ji gavo vienintelį kartą – iš žmogaus seksualumo medicininių aspektų egzamino. Jos lytinis potraukis išėjo į parduotuvę ir nebegrįžo. Todėl lošdami su Džo kaip kozirį visuomet galėjome mesti seksą.

Kai pasirodė Piepis, taip nervinosi – nes aštuonias savaites dirbo su du nulius turinčiu rezidentu Pasiutusio Šuns pravarde, Hiper Huperiu ir Ryk Mano Dulkes Edžiu, nes buvo girdėjęs apie „sunkiukus", laukiančius mūsų skyriuje, nes gyveno slegiamas baimės mirti, kadangi jam įdūrė adata, ištraukta iš Geltonojo Žmogaus kirkšnies, ir dar dėl savo intelektualiosios poetės Džunės, kuri tūžo ant jo, kad skiria jai per mažai laiko, – taigi Piepis taip nervinosi, kad, rodės, sklando ore, gyvena pakibęs per plaštaką nuo grindų. Jo plaukai nutriušo, ūsai, rodės, virto gyvais padarais, tad jis nuolat tampė tai vieną jų galą, tai kitą. Mudu su Čaku bandėme jį raminti, bet veltui, tad iškvietėme Molę, kad suleistų jam valiumo.

– Na, brolau, – paliepė Čakas, – nusismauk kelnes.

– Čia? Gal išprotėjai?

– Daryk, ką tau liepia, – paraginau, – mes viską jau paruošėm.

Piepis nusismaukė kelnes ir palinko virš rašomojo stalo. Į kabinetą įėjo Molė su drauge, medicinos seserim iš ISS – intensyviosios slaugos skyriaus, – vardu Andžela. Pastaroji buvo krūtinga rudaplaukė kreminio gymio airė raumeningomis šlaunimis. Skli-

do gandai, kad darbas ISS, „Dievo namų“ mirtininkų sparne, padarė ją seksualesnę ir kad jau ne vieneri metai Andžela intensyviai tenkina ne tik ligonių, bet ir internų vyrų reikmes. Šiaip ar taip, mūsų grupė dar neturėjo progos įsitikinti, ar šis jos talentas neprasimanytas.

– Mole, – pasakiau, – susipažink su naujuoju internu Piepiu.

– Malonu susipažinti, – atsakė Molė. – Čia Andžela.

Pasukęs sprandą Piepis išraudo, jo *bulbococcygeals* susitraukė, todėl *testes* pašoko kapšelyje į viršų nelyginant žuvys tvenkinyje įmerkus į jį elektros laidus, ir jis pralemeno:

– Malonu susipažinti. Man... man dar neteko su kuo susipažinti būnant tokioje padėtyje. Čia jų sumanymas, ne mano.

– Ai, čia, – mostas į orą, – nieko naujo, – mostas į save, – seselei, – atsakė Andžela.

Buvo be galo keista matyti, kad Andželai sunku regzti žodžius nemosuojant rankomis, bet turbūt tai išdavė ją nervinantis, kad susipažino su Piepiu iš užpakalio. Rodės, Andžela vos tvardosi nepriėjusi prie Piepio ir neperbraukusi kreminiais delnais jam per geidulingai atkištą gumbuotą pasturgalį, bules, sėklides, net išangės ambrazūras – kodėl gi ne? Susitarėme, kad Andžela suleis dozę valiumo, ir tai ji padarė kaip tikra profesionalė, o baigusi pabučiavo įdurtą vietą. Seselėms išėjus paklausėme Piepio, kaip tas jaučiasi, ir jis atsakė, kad gerai, be to, jis pamilęs Andželą, bet vis dar mirtinai bijąs imtis skyriaus sunkiukų.

– Brolyti, nėra ko baimintis, – ramino Čakas. – Nesvarbu, kad paveldėjai Potso nelaimėlius – paveldėjai dar ir Taulą.

– Kas tas Taulas?

– Taulas? Taulai, brolau, eikš čionai, tuč! – sušuko Čakas. – Taulas, po šimts pypkių, geriausias GMMS, kurį kada nors matei.

Jis sakė tiesą. Į kabinetą įėjo metro dvidešimties centimetrų ūgio žmogiukas su akiniais storais juodais rėmeliais ir stora juoda oda, gargždžiu rikiuotės seržanto balsu ir trumpu bei šiurkščiu kaip jis pats žodynu. Visus žodžius, kuriuos Taulas žinojo, tardavo velda-

mas liežuviu; pagrindinis jo pranašumas buvo ne kalbos, o veiksmai. Tai buvo tikrų tikriausias lokomotyvas iš Džordžijos valstijos.

– Taulai, – tarė Čakas, – čia Piepis. Nuo rytojaus jis bus tavo naujasis internas.

– Hmmmmmmmmm hmmmmmm sveikas, Piepi, – suurzgė Taulas.

– Brolau, – tarė Čakas, – turėsi padėti Piepiui tvarkytis skyriuje, kaip padėjai Potsui, gerai? Dabar papasakok apie jo ligonius.

– Hmmmmmmmmm hmmmmmm dvidešimt du pacientai: vienuolika limpių, penki tikri ligoniai ir šeši mulkiai, kurių čia apskritai neturėtų būti. Devyni pasivažinėjo amerikietiškais kalneliais.

– Amerikietiškais kalneliais?

– Taip, – atsakė Taulas ranka parodydamas, kaip kalneliais važiuoja vežimėlis – aukštyn žemyn, aukštyn žemyn, o paskui pakilęs išlekia į kosminę erdvę.

– Jis turi galvoje, IŠŠTIŠINTI iš Namų, – paaiškinau.

– O tikri ligoniai? – paklausė Piepis. – Man tikriausiai reikėtų nieko nelaukus juos apžiūrėti?

– Hmmmmmmmmm hmmmmmm ne. Nereikia. Aš jais rūpinuosi. Niekuomet neleidžiu naujokui ternui jų liesti, kol įsitikinu, kad jis žino, ką daro.

– Bet tu negali išrašinėti paskyrimų, – paprieštaravo Piepis.

– Išrašinėti galiu, tik negaliu pasirašinėti. Eik namo, Piepi, ir ateik rytoj. Turiu užbaigti savo šūdinus reikalus skyriuj, kad galėčiau anksti išeiti. Iki rytojaus, Piepi.

Nors buvome pasirengę, Džo ir VI pietų skyrius ėmė gniuždyti Piepį. Su juo budinti Džo tęsė Pasiutusio Šuns pradėtą darbą – kalė Piepiui į galvą, jog bus per mažai, kad ir kiek dirbtų, ir kad nieko nedarytų pirma su ja nepasitaręs. Piepis bijojo rizikuoti ir todėl nieko neišmoko. Dėl agresyvios Džo taktikos limpių atžvilgiu Piepio ligoniai netrukus tapo sunkiausi, labiausiai verti pasigailėjimo visame skyriuje. Piepis visiškai sutriko; negana to, jei

ligonio būklė būdavo nekokia, jis manydavo esąs kaltas. Ėmė kraujuoti Lazaras – kaltas jis. Paukštiškos išvaizdos moteris užkietėjusiais viduriais negali išsituštinti – kaltas jis. Piepis vis ilgiau kalbėdavosi su ligoniais ir taip prisirišo prie vieno senuko, kad kaskart jam pasirodžius tas čiupdavo jį už alkūnės, apsiverkdavo, imdavo bučiuoti jam ranką sakydamas, kad Piepis – vienintelis jo draugas, o kai tas mėgindavo išeiti, senis vėl puldavo bučiuoti jam ranką, apsiašarodavo ir imdavo brukti vis tą pačią dovaną – nešiotą varlytę. Kad ir kaip mes su Čaku ir Taulu stengėmės, Piepį graužė kaltės jausmas. Mes matėme, kaip tai nutiko Potsui, ir nenorėjome, kad nutiktų dar kartą. Mudu su Čaku nusprendėme, kad jeigu Piepiui pavyktų pakabinti Andželą, jis įgytų šiek tiek pasitikėjimo savim. Jo poetei nusibodo, jog jis taip pasinėręs į mediciną, kad nebeskaito jos epinių poemų, ir pareikalavo, kad tas miegotų ant kušetės svetainėje. Tačiau Piepiui baisiai stigo pasitikėjimo, todėl nedrįso pakviesti Andželos į pasimatymą.

– Kodėl jos kur nors nepakvieti? – vis klausinėjau. – Gal ji tau nepatinka?

– Nepatinka? Einu dėl jos iš proto. Svajoju apie ją. Ji graži. Tai tokia moteris, su kuria mano motina niekuomet neleistų susitikinėti. Tokia, kokias ketverius metus GMM stebėjau barškinant savo kambario draugą Normaną. Dešimt balų.

– Tai kodėl nepakvieti jos į pasimatymą?

– Man baisu, kad jai nepatinku ir ji atsisakys.

– Na ir kas? Ką prarasi?

– Galimybę – jei pasakys „ne“ – kad būtų pasakiusi „taip“. Kad ir ką daryčiau, šios galimybės nenoriu prarasti.

– Klausyk, brolau, – mokė Čakas, – žinok, kol neįgusi greičiau judinti savo pimpalą, medicinos jokiu būdu neišmoksi.

– Kuo čia dėtas pimpalas?

– Kas žino, brolau, kas žino?

Taigi užuot pakvietęs Andželą į pasimatymą Piepis ligoninėje toliau kepurnėjosi kaltėje, poetės svetainėje be perstojo vartėsi

ant kušetės, vis vaikščiojo į mirusių jaunų savo ligonių laidotuves ir leido Džo kasdien trumpinti jam *šlongą* kalbomis apie tai, ko tas nepadaręs, ir tarsi viso to dar būtų buvę maža, pasiūlius poetei, kuri pas savo psichoanalitiką jau senokai pasiekė analinio sadizmo stadiją, Piepis patraukė šiuo gydymo keliu, nuo kurio jau kadaise jo hiperanalizuotoje šeimoje jam susisuko penis, ir grįžo pas psichiatrą, studijų GMM metais padėjusį atsikratyti kančios, keliamos pisliojo kambario draugo Normano, kuris turėjo elektrinius vargonėlius ir grodavo tik vieną dainą – „Jei pažinotum Sjuzę taip, kaip Sjuzę pažįstu aš"; tą dainą jis pasirinko todėl, kad visos jo merginos buvo Sjuzės, ir kiekviena ak kaip netvėrė džiaugsmu, kai pabeldus į Normano duris tas puldavo prie vargonėlių šaukdamas „Užeik, Sjuze" ir, pasak visų Sjuzių, „sugrodavo mano dainą".

Vieną baisiai karštą ir tvankią naktį, kai budėjau, užtrukęs darbe Piepis atsisakė trauktis nuo vieno ligonio, kurio būklė buvo labai rimta. Raginau Piepį eiti namo, paskui – paskambinti Andželai ir pakviesti ją į pasimatymą, bet tas nesutiko daryti nei viena, nei kita. Taulas išėjo namo anksčiau, tad Piepis buvo sutrikęs ir nežinojo, ką daryti su ligoniais; didžiausią rūpestį kėlė Rizenšein, MSNJAN, kurios kaulų čiulpus sugraužė mūsų citotoksinės medžiagos, ir todėl jie nebegamino kraujo kūnelių, o tai reiškė, kad senutė pasmerkta mirti. Piepis vis klausinėjo manęs, ką su ja daryti. Buvau užsiėmęs – priiminėjau naujus ligonius ir bandžiau palaikyti tvarką sunkiukų skyriuje, – tad netekęs kantrybės atšoviau:

– Nešdinkis velniop! Aš viskuo pasirūpinsiu. Eik namo!

– Nenoriu namo. Namie Džunė. Jei grįšiu, imsime vaidytis dėl jos analinio sadizmo.

– Iki pasimatymo, – tarstelėjau nueidamas.

– Kur eini?

– Į tualetą, – atsakiau. – Aš gripuoju.

Pasislėpiau tualeto prieglaudoje; ant kabinos sienos puikavosi naujas užrašas: AR ŠV. PRANCIŠKUS BUVO IŠ ASYŽIAUS?

– Ką man daryti? – už durų aimanavo Piepis.

– Skambink Andželai.

– Bijau. Beje, kodėl turėčiau jai skambint?

Nesulaukęs atsakymo pamindžikavo tyloje ir atsakė:

– Gerai. Rupūs miltai! Vos nepamiršau – vėluoju į psichoterapijos seansą. Paskambinsiu jai grįžęs.

– Ne. Skambink dabar ir negrįžk. Aš čia budžiu, aišku?

Taigi jis galų gale jai paskambino, pakvietė į pasimatymą ir nulėkė pasikalbėti apie tai su savo psichoanalitiku, kuriam mokėjo penkiasdešimt žalių už valandą, kad tas ištrauktų iš jo varpos visą krakmolą. Sėdėjau gydytojų kabinete, iškamuotas įkyraus gripo, nuo kurio kas valandą laksčiau šikti, prislėgtas minčių apie laukiančius darbus. Saulė leidosi už gelstančių lapų, ir nors buvo pasiutusiai karštas bobų vasaros vakaras, žinojau, kad netrukus ateis vaiskios, giedros dienos – futbolo oras, kai rangaisi su megztuko nenusivilkusia moterimi po antklode, prisigeri, kad nejaustum šalčio, bučiuoji ją į lūpas ir tirti...

– Ponia Bailz parvežta po širdies kateterizacijos, – pranešė mano GMMS Pražuvėlis Brusas Levis. – Vyrukai iš kateterizacijos kabineto jos ligos istorijoje parašė: „Poniai Bailz smarkiai kraujuoja adatos žaizdelė kirkšnyje“. Turiu išsiaiškinti, daktare Bašai – gal jai koks kraujotakos sutrikimas.

Poniai Bailz nebuvo jokio kraujotakos sutrikimo. Kateterizacijos kabineto vyrukai visuomet rašydavo „smarkiai kraujuoja“, kad PATEPLINTŲ ligos istorijas, jei kartais tektų bylinėtis. Iš tikrųjų Mažylio Oto pacientė ponia Bailz net nesirgo jokia širdies liga, tik bursitu – apie tai žinojo visi, Otas taip pat. Mažylis Otas gviešėsi didelio pinigo. GMMS Brusas Levis žaidė žaidimą „Prasimanyk mažai žinomą ligą ir gausi aukščiausią pažymį iš medicinos“. Kas aš toks, kad stočiau jam skersai kelio?

– Įdomu, Brusai. Kaip aiškinsies?

Brusas išvardijo kelis kraujo tyrimus, kuriuos tuoj užsakys.

– Pala, – tarė Džo, ketinusi išeiti, bet stabtelėjusi įsitikinti, kad

viskas gerai, prieš grįždama ten, kur buvo tik vieniša senmergė, o ne „Dievo namų“ limpių admirolė. – Tie tyrimai nepaprastai brangūs. Kokių turi duomenų, kad jai sutrikusi kraujotaka? Tu, pavyzdžiui, paklausei, ar jai kada nors iš nosies teka kraujas?

– O, puikiai sumanyta! – sušuko Brusas ir nuskuodė koridoriumi paklausti. Grįžęs tarė:

– Taip, jai iš nosies kraujas kartais išties teka. Puiku!

– Pala, – įsiterpiau, – kiekvienas šitaip atsakys, jei paklausi, gal ne?

– Gerai sakai, – baisiai nusiminęs atsakė Brusas.

– Paklausei, ar jai teka kraujas ištraukus dantį? – pasiteiravo Džo.

– O, nuostabi mintis! – sušuko Brusas ir vėl nudulkėjo.

– Taip, kai jai ištraukia dantį, ji pasiutusiai kraujuoja.

– Brusuk, visi mes pasiutusiai kraujuojam ištraukus dantį.

– Velniai griebtų, daktare Bašai, jūs teisus, – sutiko GMMS; jis atrodė nuliūdęs, nes norėdamas tapti internu GMM sistemoje turėjo gauti aukščiausią pažymį, o tam reikėjo prasimanyti ligą, idant galėtų rasti nuo jos vaistų ir perskaityti apie tai paskaitą, tad jau vaizdavosi, kaip gauna vos patenkinamą balą ir internatūros yra išsiunčiamas į vakarus nuo Hudzono upės.

– Klausyk, Brusuk, o kaip mėlynės? – paklausiau abejingu balsu.

– Mėlynės? O, fantastiška mintis...

– PALA! Pataupyk kojas. Ji atsakys, kad mėlynės jai lengvai atsiranda, ar ne?

– Taip, daktare Bašai. Kas taip nesakytų?

– Visi sakytų, – patvirtinau. – Bet kaip gali patikrinti, kad tuo įsitikintum?

– Nežinau, – atsakė Brusukas įremdamas kumštį į kaktą.

– Labai gaila, – atsakiau. – Kraujotakos sutrikimai – be galo įdomi sritis.

Staiga Brusukas visas nušvito ir sušukęs „Žinau!“ pasileido ko-

ridoriumi; po kelių sekundžių iki mūsų ataidėjo VALIOOOOO! ir netrukus Brusukas grįžo, išsišiepęs iki ausų, tarė: „Padariau" ir ištraukė iš kišenės lapelius hematologiniams tyrimams.

– Padarei? Ką padarei? – išpūtusi akis paklausė Džo.

– Padariau jai mėlynę.

– KĄ?! KĄ TU JAI PADAREI?!

– Kaip jūs ir siūlėt, Džo, padariau poniai Bailz mėlynę. Sudaviau jai į dilbį. Jūs buvot teisi – nereikėjo užsakinėti tų brangių tyrimų, kol savo rankomis nepadariau mėlynės.

Prieš pat Piepiui grįžtant iš psichoterapijos seanso, jo keturiasdešimt dvejų metų ligoniui sustojo širdis, ir einant koridoriumi jį pralenkė intubuotas pacientas, vežimėliu gabenamas Ryk Mano Dulkes Edžio, kuriam atėjo eilė dirbti skyriuje. Piepis persigandęs tarė:

– Taip atsitiko todėl, kad aš kažką ne taip padariau.

– Nebūk kvailas, – atsakiau, – gerai IŠŠTIŠINAI. O dabar nešdinkis iš čia, nes pavėluosi į pasimatymą su Perkūno Šlaunimis.

– Aš neisiu.

– Eisi. Galvok apie tuos rudus kūšplaukius.

– Negaliu. Verčiau aplankysiu ponią Rizenšein. Man baisu, kad visi tie jauni ligoniai miršta.

– KETVIRTASIS ĮSTATYMAS: LIGA – PACIENTO RŪPESTIS. Nešdinkis velniop, – paliepiau stumdamas Piepį pro duris. – Šiaušk.

– Paskambinsiu tau iš kinų restorano.

– Paskambink man, kai jau būsi įvaręs, arba visai neskambink.

– Bet kam? Kam? – šaukė jis lyg koks prekybos agentas įkišęs koją tarp durų, kad neleistų jų uždaryti. – Kam aš taip darau?

– Todėl, kad jis suglebo.

– Kas suglebo?

– Tavo prakeiktas aparatas. Iki pasimatymo.

Jis išėjo. Kaip paprastai, skyriuje užvirė tikrų tikriausias pragaras, daugiausia dėl Piepio ligonių. Piepis išmoko agresyviai elgtis

su limpiais ir atsargiai su merdinčiais jaunais žmonėmis, o kadangi mudu su Čaku beveik įsitikinome Dručkį esant teisų – medicinos pagalba turi būti priešinga, – Piepio pacientai vadavosi mirtimi, todėl budėjimo naktį pirmiausia juos gelbėdavome – slapčia, saugodamiesi Džo ir Piepio, nieko nerašydami į ligos istorijas. Vogčia įsliūkindavau į palatą jaunos astmatikės, kuri būtų mirusi be steroidų, mat Piepis bijojo jų duoti, ir BAM BAM suvarydavau didelę dozę, padėsiančią jai ištempti iki ryto; paskui imdavausi mielos leukemikės, kurios gyvybę palaikė Taulas, ir slapčia perpildavau jai dar šešias dozes trombocitų masės, be kurios ji nukraujuotų prieš patekant saulei; paskutinė siauboma buvo Lazaras, sargas alkoholikas, kuris visuomet buvo šoko būklės, visuomet infekuotas ir kurį Piepis, bijodamas padaryti ką nors ne taip, visuomet gydė minimaliomis vaistų dozėmis. Kasdien Lazaras ryžtingai mėgindavo mirti, paprastai – nukraujavęs iš nosies, lūpos, žarnų ar kiaušių, ir kasnakt mudu su Čaku atlikdavome slaptą, beveik religinę operaciją – ištraukdavom iš jo šūdus, kad rytojaus dieną jis vėl būtų pasiruošęs jaudinantiems nuotykiams su išglebusiu, sutrikusiu internu, mirtinai bijančiu žengti menkiausią bent kiek rimtesnį žingsnį. Tą vakarą prisiminiau užmiršęs, ką Piepis man sakė prieš išeidamas pirmą kartą, kai jo paklausiau, ar ištraukė užkrato pilnus serozinius skysčius iš Lazaro pilvo.

– Jis gerai laikosi, – nusukdamas akis atsakė Piepis.

– Palauk, – atsakiau, – tai ištraukei jam iš pilvo skysčius ar ne?

– Ne.

– Dievuliau brangus! Rupūs miltai, kodėl neištraukei?

– Taip ir neišmokau. Reikia durti didele adata, o man... Man baisu, kad jam skaudės.

Ištižėlis. Keikdamasis nuėjau į Lazaro palatą, kur tas kuo rimčiausiai bandė iškeliauti į aną pasaulį. Kadangi tokį jį matydavau kas antrą budėjimo naktį, žinojau, ką reikia daryti, ir vėl ėmiau jį gelbėti. Tuo metu priėjo Molė ir pranešė, kad man skambina telefonu.

– Kaip jaučiasi ponia Rizenšein? – išgirdau Piepio balsą.

– Gerai, bet Lazaras ką tik bandė nukratyti kojas, – atsakiau mintyse įsakydamas sau nešaukti ant jo, kad neištraukė skysčių iš pilvo.

– Turėjau ištraukti jam iš pilvo skysčius.

– Kur esi?

– Kinų kvartale. Bet kaip Lazaras?

– Ką valgėt?

– *Lo mein, mu gu gei pen* ir krūvą ryžių, bet kaip jis laikosi?

– Tikriausiai buvo skanu, jis ruošėsi į aną pasaulį, – atsakiau.

– O, Dieve! Aš atvažiuoju!

– Bet aš jį išgelbėjau.

– Puiku!

– Palauk, – tariau matydamas, kaip Molė moja ranka iš Lazaro palatos. – Jis vėl ruošiasi į aną pasaulį.

– Aš atvažiuoju!

– Ką veiksit po vakarienės?

– Ketinau parsivesti ją namo.

– Ką?! Kai ten Džunė?! Gal nuo proto nušokai?!

– Kodėl gi ne?

– Bala nematė. Turiu eiti. Klausyk, daryk ką nori, tik nesivesk jos pas save. Eik pas ją. Atmink: APSIMESK, KAD DOMINA VIRŠUS, PULK APAČIĄ. Iki.

Kažkodėl į „Dievo namus" ligoniai patekdavo grupelėmis: trys širdininkai, du inkstininkai, keturi plautininkai. Tą karštą ir gūdžią naktį ir liga buvo tinkama: Namuose buvo vėžio naktis. Pirmas pasirodė nedidukas siuvėjas Solas. Man skaitant jo ligos istoriją priimamajame, Hovardas, – ternas, kuriam, rodės, be galo patinka visi internatūros aspektai ir kurio už tai nekenčiau, – degdamas susijaudinimu, „kad iš tikrųjų yra daktaras", pranešė, jog Solas serga plaučių uždegimu. Kraujo tepinėlis man parodė, kad Solui – ūmi leukemija, o plaučių uždegimas tik bendro kraujo užkrėtimo dalis, kadangi baltieji jo kraujo kūneliai nefunkcionuoja. Solas ži-

nojo sergąs, tik kol kas nežinojo, kaip sunkiai; nuridenęs jį vežimėliu į rentgeno kabinetą norėdamas peršviesti krūtinės ląstą paklausiau, ar jis nepadedamas gali atsistoti.

– Atsistoti? Aš galėčiau sužaisti visas beisbolo rungtynes, – atsakė Solas ir pargriuvo. Prilaikiau tą mažutį, kaulėtą, pakankamai jauną, kad mirtų, vyrą, kuriam ką tik pranešiau, jog serga leukemija. Kai palikau jį vieną prieš rentgeno aparatą, jam nusmuko trumpikės.

– Solai, – pasakiau, – tuoj pamesi trumpikes.

– Taip? Na ir kas? Aš tuoj mirsiu, o jūs man sakot, kad tuoj pamesiu trumpikes.

Susigraudinau. Jis buvo tikras mūsų senelių palikuonis. Su spartietišku žydų diasporos atstovo nuolankumu jis stebėjo, kaip paskutinis nacistas – leukemija – išvaro jį iš vienintelių tikrų namų – jo gyvenimo. Leukemija įkūnijo mano bejėgiškumą, nes gydyti tegalėjau bombarduodamas kaulų čiulpus ląstelių nuodais, vadinamaisiais citotoksinais, kol po mikroskopu čiulpai atrodys visai kaip Hirosima – pajuodę, tušti, išdeginti. O paskui turėjai stebėti, ką čiulpai vėl ims gaminti – sveikas ląsteles ar tą patį vėžį. Kadangi ateis metas, kai nebeliks kraujo kūnelių – baltųjų kovoti su infekcija, raudonųjų deguoniui pernešti ir trombocitų kraujavimui sustabdyti, – pagelbėti tebus galima kovojant su infekcija ir perpilant raudonųjų kūnelių, kad organai gautų deguonies, trombocitų, kad stabdytų kraujavimą, kaskart sukeliant vis didesnį kraujavimą ir anemiją, nes kraujas bus imamas begalei tyrimų. Puikumėlis! Jau patyriau tai su daktaru Sandersu, ir man tai buvo nepakenčiama. Pradedant šį šiurpų gydymą reikėjo suleisti Solui tiesiai į venas pagerintų žiurknuodžių, pramintų Raudonąja mirtimi dėl spalvos ir dėl to, kad sugrauždavo aptaškytą jais odą. Galvodamas „Sudiev, kaulų čiulpai“, jų suleidau, jausdamas baisiausią pasišlykštėjimą.

Antras priimtas ligonis: vardas – Džimis, liga – vėžys. Toks jaunas, kad tikrai mirs. Šypsodamas putlaveidis Hovardas, kaip ir

tas per televiziją vis rodomas daktaras rūkantis pūstašonę pypkę, pranešė man diagnozę: plaučių uždegimas, bet Hovardas manąs, kad jis galįs sirgti leukemija. Metęs žvilgsnį į Džimio krūtinės ląstos rentgeno nuotrauką pamačiau, kad Hovardas nepastebėjo mazginio plaučių vėžio, kuris gan greitai pribaigs Džimį. Kai tvarkiausi su juo priimamajame, bandydamas nuvyti į šalį pristojusį Hovardą, išgirdau, kaip už kitos širmos Huperis grumiasi su limpe. Limpė, trečia tą naktį jo priimta ligonė, stengėsi įspirti jam į kiaušius. Paklausiau Huperio, kaip jam sekasi.

– Baisiai. BSS, Rojau, BSS.

– BSS?

– Baigianti Subyrėti Santuoka. Abu darom viską, ką galim – lankom Kalifornijos stiliaus sauną, kur peria karštomis eukaliptų vantomis ir veda grupinius psichoterapijos seansus nuogiems sulindusiems į vandenį, bet nemanau, kad tai padės. Mano moteriškaitė pikta kaip velnias, kad būnu čia visą laiką ir kad susidomėjau mirtim.

– Susidomėjai mirtim?

– O kas ja nesidomi? Juk ten mes visi keliaujam.

– Negaliu to paneigti, bet manęs ji taip neįkvepia kaip tave. Apgailestauju dėl BSS, – pridūriau svarstydamas, ar mano NR – Nesantuokinis Ryšys – per internatūrą pasieks BS stadiją.

– Nieko baisaus, – atsakė tas nenormaliai aktyvus ternas, – vaikų neturim. Kalifornijoje išgyvenęs su žmona dvejus metus jau patenki į statistinį vidurkį. Ei, noriu tavęs paklausti: kaip manai, ar teisėta prašyti, kad ta moteris kartu su draudimo polisu pasirašytų ir leidimą atlikti jai skrodimą?

– Gal ir teisėta, bet nesu įsitikinęs, kad tai etiška.

– Puiku, – atsakė Huperis, – nusimato dar vienas skrodimas. Sozalite niekas nėra girdėjęs apie etiką. Ačiū. Šiaip ar taip, nenorėjau ir toliau gyvent susituokęs su ta kale. Matytum, ką aš užmezgiau lavoninėje.

– Lavoninėje?

– Su patologijos rezidente iš Izraelio. Ne moteris, o dinamitas. Mirties instinktas jai sukelia kaifą – kaip ir man. Romeo ir Džuljeta, vyruti. Iki pasimatymo.

Sėdėjau priimamojo gydytojų kabinete mąstydamas apie tai, kad Kojis su Unguriu palaimino mūsų skyrių sunkiukais, merdinčiais jaunais žmonėmis, tokiais kaip Džimis, kaip mano draugas Sandersas, išvykęs į paskutinę žūklę prieš paskutinį savo rudenį...

– Nelengva, kai matai prieš save merdinčiuosius ir mirusiuosius.

Pakėliau akis. Vienas iš policininkų – storulis Gilynis.

– Reikia tvirto būdo, – kalbėjo antrasis – Kvikas, – o jis ant medžių neauga.

– Ir jokioj parduotuvėj jo nenusipirksi, – pridūrė rudaplaukis. – Esu įsitikinęs, kad jį įgyji pratindamasis tvarkingai atlikti gamtinius reikalus. Taip sakė Froidas ir Kouenas.

– Kur airis faras sužinojo apie Froidą? – nustebau.

– Kur? Ogi čia, brolyti, nes čia per pastaruosius dvidešimt metų praleidau penkias naktis per savaitę diskutuodamas su savo bendradarbiu ir puikiais jaunais, be galo išprususiais vyrais, tokiais kaip jūs. Geriau negu vakarinė mokykla – daugiau disciplinų, naudingesnių dalykų sužinai. Be to, dar ir moka už tai, kad lankom.

– Tai dar ne viskas, – pridūrė Kvikas. – Išgirsti visokių prieštaringų požiūrių. Per dvidešimt metų daug ko išmoksti. Šiuo metu chirurgas, pavarde Gatas, pasakoja mums naujienas iš Ramiojo vandenyno pietų, o su Kouenu pasiekėme psichoanalitinės minties aukso klodų vidurį.

– Kas tas Kouenas?

– Itin išprusęs šmaikštuolis, viską be jokių užuolankų mėgstantis kloti psichiatrijos rezidentas, – atsakė Kvikas. – Tikrų tikriausias vadovėlis.

– Būtinai turit su juo susipažinti, – tarė Gilynis. Trūkčiojantys rudi antakiai privertė jo veidą nušvisti švarplėta šypsena. Jis kalbėjo toliau: – Nekantriai laukiam išgirsti kalbant jus, Oksfordo

auklėtinį, žmogų, pasižymintį neeilinėmis kūno ir proto savybėmis, patirties įgijusį visuose Žemės rutulio kampeliuose, tokiuose kaip Anglija, Prancūzija ir gimtoji Smaragdų sala, kurioje pats lankiausi tik du kartus.

– Vaikščiojantį vadovėlį, – pridūrė Kvikas.

Viršuj vos baigus tvarkytis su Džimiu, kuriam prikaišiojau vamzdelių ir žarnelių ir pradėjau gydyti nepagydomas jo ligas, sustojo ponios Rizenšein širdis, ir gaivindamas ją nustebau išgirdęs, kaip panosėje burbu: „Ak, kad ji mirtų, ir aš galėčiau numigti“, ir buvau pritrenktas, kai suvokiau, jog ką tik troškau, kad žmogus mirtų, nes tuomet galėčiau pamiegoti. Gyvulys! Ryk Mano Dulkes Edis iš ISS atrideno vežimuką, kad išvežtų Rizenšein, paklausiau jo, kaip sekasi.

– Džiaugiuosi, kad paklausei. Viskas klojasi tiesiog puikiai. Bobai, – linktelėjo jis savo GMMS, – būk geras, nuvežk vežimėlį į skyrių. Nenustok pumpavęs jai deguonį ir žiūrėk, kad neužsikimštų žarnelės, o aš minutėlei pasikelsiu į aštuntą aukštą ir nusižudysiu iššokdamas per langą.

Jis išėjo, išėjo ir Molė – švari, graži, seksuali, nebudinti – ir aš nelaimingas žiūrėjau, kaip ji tolsta. Man irgi reikėjo eiti su ja. Vėl paskambino Piepis.

– Kokia Lazaro būklė? – paklausė.

– Stabili. Kur esi?

– Pas Andželą. Man baisu. Kaip laikosi Rizenšein?

– Nėra ko bijoti. Rizenšein sustojo širdis, ir ją nuvežė į ISS.

– O, Dieve! Tuoj pat atvažiuoju!

– Jei atvažiuosi, aš tave nudėsiu. Pakviesk Andželą.

– Sveisveikas, Rojau, – išgirdau sveiką girtą balsą. – Aš, – rankos mostas, – pripriѕilupau.

– Puiku. Klausyk, Andžela, man neramu dėl Piepio. Jis neištvers, jei neįgis pasitikėjimo. Jis šaunus vyrukas, bet jam stinga pasitikėjimo savim. Mudu su Čaku labai susirūpinę – kad jis nenusižudytų – štai dėl ko mes susirūpinę.

– Nenusinusižudytų? – mostas. – Oho! Kaipgaliupadėti?

Susakiau Andželai, kaip ji gali padėti, kad Piepis nenusižudytų.

– Nenusinusižudytų? – mostas. – Nori pasakyt, kad jis laisvas?

– Kol kas ne, Andže. Kol kas jis dar paukštis narvelyje. Atidaryk jį, Andžela, išvaduok, leisk jam skristi.

– Skriskristi, – mostas, – skriskriskateate, – ir padėjo ragelį.

Sukaitęs, suprakaitavęs, prakaito druska lyg smėliu aplipusiais vokais, kamuojamas gripo, kuris pasireiškė bendru negalavimu, fotofobija, raumenų skausmais, šleikštuliu ir viduriavimu, keikdamasis, kad turiu būti ligoninėje, kai Molė išėjusi, Berė taip pat – kur ir su kuo? – ir kol Piepį gundė, kad nenusinusižudytų, bandžiau baigti aprašinėti jauną ir netrukus mirsiantį Džimį. Pasirodė putlaveidis Hovardas – išsišiepęs, papsėdamas pypkę.

– Ko, velniai rautų, čia tau reikia?

– Man tik panūdo pasižiūrėti, kaip einasi Džimiui. Be galo įdomus atvejis. Kaip suprantu, jo dainelė sudainuota, ar ne? Tiesa, dar norėjau paklausti apie tą seselę iš ISS, Andželą. Puiki mergina, ketinu pakviesti ją į pasimatymą.

Žiūrėjau, kaip jis papsi savo pypkę, ir nekęsdamas už tai, kad laimingas gyvenimas net Namuose jam tėra pypkės papsėjimas, atsakiau:

– Vadinasi, negirdėjai apie Piepį ir Andželą?

– Ne. Nori pasakyt, kad...

– Būtent. Kaip tik šią akimirką. Hovardai, paklausyk įdėmiai: kad būtum matęs, ką ji išdarinėja burna!

– Kuo kuo?

– Burna, – atsakiau žinodamas, kad iki ryto Hovardas jau bus išpapsėjęs, ką Andžela išdarinėja burna visiems „Dievo namams“. – Ji atkiša lūpas ir suima jomis jam...

– Nenoriu apie tai girdėti ir džiaugiuosi, kad įspėjai mane, kol jos dar nepakviečiau. Bet man rūpi, kodėl sistolinis Džimio kraujospūdis, kai ką tik matavau, buvo tik keturiasdešimt?

– Kiek?!

Pasileidau į Džimio palatą ir pamačiau, kad jo sistolinis kraujospūdis tikrai keturiasdešimt ir kad jis bando nieko nelaukęs mirti. Puoliau į paniką. Nežinojau, nuo ko pradėti jį gelbėti. Žvilgtelėjau į Hovardą – tas nerūpestingai atsirėmęs į durų staktą šypsodamas degėsi pypkę – ir pasakiau:

– Hovardai, padėk man.

– Tikrai? Ir kuo aš galiu padėti?

Nežinojau, ką jis galėtų daryti ar ką pats galėčiau, bet tuomet prisiminiau Dručkį ir paliepiau:

– Nusiųsk žinutę Dručkiui, tuč.

– Tikrai? Manai, jis tau reikalingas? Ne, Rojau, gali susitvarkyti pats. Be to, sako, negali tapti tikru daktaru, kol nenugalabijai bent jau kelių ligonių.

– Kaip nors padėk man, – atsakiau bandydamas blaiviai mąstyti.

– Ką galėčiau padaryti?

Pasirodė Dručkis, uždusęs nuo bėgimo laiptais, ir pajutęs mano paniką liepė pasimatuoti pulsą. Kol matavausi, jis ėmėsi žygių, kad Džimis tuoj pat nemirtų. Dručkis puolė prie Džimio su jam būdinga fantastiška kompetencija – kiekvienas jo veiksmas buvo toks tikslus, kad atrodė atliekamas pagal negirdimai tiksintį laikrodį. Dirbdamas Dručkis plepėjo. Jo komentarai buvo skirti visiems, trys jų ir seselei ir moteriai, vardu Greisė, iš dietos ir mitybos skyriaus, kuri tokį vėlų metą kažkodėl buvo su juo – lovoje?!

– Kuo serga Džimis? – paklausė Dručkis durdamas didele adata.

– Plaučių vėžiu, – atsakiau.

– Dievuliau, – tarė Dručkis, – jis pakankamai jaunas, kad mirtų.

– Tavim dėta pamėginčiau letrilį, – tarė Greisė iš dietos ir mitybos skyriaus.

– Pamėgintum ką? – perklausė Dručkis.

– Letrilį. Vaistą nuo vėžio, – atsakė Greisė.

– Ką nuo ko? – bijodamas pajudėti paklausė Dručkis.

– Meksikiečiai nustatė, kad abrikosų kauliukų ekstraktas, vadinamas letriliu, gali išgydyti vėžį. Abejotina, bet...

– Bet galima susikrauti didelius turtus, – žvilgančiomis akimis atsakė Dručkis. – Klausyk, turiu daugiau apie tai išgirsti, Rojau, – tarė jis ruošdamasis išeiti.

– Dručki, palauk! – sušukau. – Dar nepalik manęs!

– Ar girdėjai, ką sakė Greisė, Rojau? Vaistas nuo vėžio. Eime, Greise, noriu, kad daugiau man apie jį papasakotum.

– Paistalai, – tariau. – Vaistų nuo vėžio nėr. Pramanas.

– Visai ne pramanas, – pasipiktinusi atšovė Greisė iš dietos ir mitybos skyriaus. – Jis padėjo mano pusseserės vyrui. Merdėjo, o dabar sveikas.

– Merdėjo, o dabar sveikas, – pakartojo Dručkis, paskui eidamas durų link lyg transo ištiktas vėl suniurnėjo: – Merdėjo, o dabar sveikas.

– Būk geras, Dručki, – maldavau, – dar nepalik manęs vieno, – nes Džimis vėl buvo bemirštąs, o aš bepuoląs į paniką.

– Kodėl? – suglumęs paklausė Dručkis.

– Man velniškai baisu.

– Dar ir dabar? Tau vis dar reikia pagalbos?

– Taip, reikia.

– Ką gi – tuomet sulauksi. Kibkim į darbą.

Kibom į darbą, bet netrukus susigriebiau, kad Dručkis nepastebimai išsprūdo, ir aš likau vienas su Džimiu, Hovardu ir naktine seserim Maksina. Tuomet supratau, kad išsmukdamas ir palikdamas mane vadovauti Dručkis parodė žinąs, jog pajėgsiu susidoroti, ir pajutau, kaip mane užlieja šilta banga. Buvau pajėgus tvarkytis pats, ir nors troškau tik vieno – lupti Hovardą tol, kol tas šiknius nebepasikels, kankinausi su Džimiu, kol tapo aišku, jog jam reikia prijungti dirbtinio kvėpavimo aparatą, kitais žodžiais tariant, IŠŠTIŠINTI į ISCHS – intensyviosios slaugos chirurginį skyrių, ir žiūrėdamas, kaip žvalus sadistiškos išvaizdos rezidentas išveža Džimį, kuris dabar buvo taip apraizgytas žarnelėmis, kad panėšėjo į mėsos kukulį spagečių lėkštėje, pajutau neapsakomą palengvėjimą, kol išgirdau Hovardą sakant: „Įspūdingai padirbėta

prie sunkaus ligonio“, ir jam išeinant neapykanta man lindo pro pakaušį.

Prakaitui varvant nuo kaktos ant Džimio ligos istorijos, gripui sunkiantis iš visų raumenų skaidulų ir žarnų gaurelių, baigiau aprašą ir liepiau Mėlynių Meistrui nunešti istoriją į ISCHS. Atsisėdęs mąsčiau: ši naktis buvo baisiausia mano gyvenime, bet dabar ji baigėsi, ir galiu eiti miegoti. Niekas manęs nebenutvers. Pro atvirą langą sklido raminantis ant karšto asfalto ką tik iškritusio lietaus kvapas. Įėjo sesuo ir pranešė:

– Ponas Lazaras ką tik išsituštino vienais kraujais.

– Labai juokinga, Maksina. Tavo humoro jausmas nepakartojamas.

– Ne, aš rimtai. Lovoj vienas kraujas.

Jie norėjo, kad triūsčiau toliau, o aš negalėjau. Pasaulis, rodės, tuoj atsitrenks į kokią planetą. Toliau taip tęstis negalėjo.

– Šiąnakt nieko daugiau negaliu padaryti, – išgirdau savo balsą. – Pasimatysim iš ryto.

– Klausyk, Rojau, nejaugi tu nesupranti? Iš jo ką tik išbėgo puskibiris kraujo. Jis guli kraujo klane. Tu esi daktaras ir privalai jam kaip nors padėti.

Kupinas neapykantos, stengdamasis atsikratyti minčių, kad Lazaras nori mirti ir aš noriu, jog jis mirtų, bet turiu, rupūs miltai, iš kailio nertis, kad neleisčiau jam padėti šaukštą, įėjau į palatą ir išvydau juodą, lipnų, dvokiantį, drėgną kraują. Lyg koks robotas kibau į darbą. Paskutinis vaizdas, kurį aiškiai prisimenu, buvo, kaip pro nosį įkišau Lazarui į skrandį zondą ir kaip tas vartydamas mirties nebijančias akis mane nuo galvos iki kojų aptaškė kruvinais vėmalais.

Iškart po Lazaro, prieš pat auštant, grįžo nuo chemoterapijos nuplikęs daktaras Sandersas. Jam teko nutraukti žūklę, nes prasidėjo infekcija ir kraujavimas.

– Džiaugiuosi, kad vėl manim rūpinsitės, – išlemeno jis.

– Aš taip pat, – atsakiau galvodamas, ar šis jo prisipažini-

mas nebus paskutinis, ir suvokiau, kaip prie jo prisirišau.

– Tik atminkit: kad nebūtų jokio kuždėjimosi man už nugaros, Rojau. O jeigu reikės kokių didvyriškų priemonių – pasikalbėsim apie jas drauge.

Paguldžiau jį į leukemiją sergančio siuvėjo Solo palatą, ir man dingtelėjo, jog Sandersas mirs, o Solas, ko gero, pakankamai senas, kad išgyventų. Argi ne pamišėliška mintis?! Kai nenusivilkęs apvemtos uniformos atsiguliau valandą numigti, susigriebiau spėliojąs, kur dabar Molė, daugiau, negu kur dabar Berė, ir pagalvojau, ar tai nereiškia BSRM – Baigiančios Subyrėti Romantiškos Meilės – pradžios, ir su malonumu prisiminiau, kaip apie pirmą nakties man paskambino Piepio poetė Džunė paklausti, ar nežinau, kur jis; mintyse kikendamas sukūriau laišką, kurį perduosiu Piepiui rytą: „Sveikinu su – *bravo!* – trimatės meilės naktimi. Kartu esi kaltinamas išžaginimu. Turėčiau įspėti: rudi kūšplaukiai – teismui priimtinas daiktinis įrodymas". Paskui man dingtelėjo – kad jį kur velnias! – Piepis žino, ką Andžela išdarinėja burna, o aš tenusigavau iki ilgų Molės spenelių, bet galų gale prisiminiau, kad iš tikrųjų kol kas niekas nežino, ką Andžela išdarinėja burna, nes aš viską prasimaniau norėdamas pakankinti tą optimistą Hovardą, kuris suprato, jog būti daktaru – jėga. Tuomet suvokiau, kad nuvaryti mane labiau, negu nuvarė tą naktį, niekas negalės ir kad iš tokios sumaišties turi rastis pasitikėjimas ir kompetencija. Kažkas nutiko, kol buvau su Solu, Džimiu, Lazaru ir daktaru Sandersu, ir nors gerai nesupratau kas, žinojau, kad rizikuodamas, mokydamasis ir prisimindamas Dručkį prismeigiau savo baimę prie žemės ir susprogdinau į gabalėlius. Po tos nakties panika „Dievo namuose" tikrai man nebegrės. Tai buvo jaudinanti mintis – beveik kaip romanuose apie internus, Hovardo smegeninėje ir mano tėvo laiškuose, – kol mane apėmė nerimas supratus, kad neišmokau gelbėti nė vieno – nei daktaro Sanderso ar Lazaro, nei Džimio ar Anos O. – ir kad mane jaudina tai, jog pradedu išmokti gelbėtis pats.

8

Pagal Džo grafiką iki rugsėjo vidurio nei aš, nei joks kitas ternas dar neturėjo išmokti save gelbėti. Kitą rytą, kai besibaigiančios vasaros saulės šiluma prasisunkė pro plunksninius debesis ir gaivų orą, kai futbolui tinkama giedra pažvelgė į mūsų skyrių pro Zoko sparno griaučius, kurie lyg kalėjimo grotos kilo vis aukščiau mūsų langų, pusvalandžiu pavėlavau į vizitaciją, bet iš ternų pasirodžiau pirmas. Džo įsiuto, o kai pavėlavęs visa valanda įdriblino Čakas, kaip visuomet apsivilkęs nešvarią baltą uniformą, kaip visuomet prasegtu užtrauktuku, kaip visuomet be kaklaraiščio, pratrūko pykčiu:

– Sakiau tau, Čakai, kad vizitacija prasideda pusę septynių, supratai?!

– Gerai, gerai.

– Kur buvai?

– Man taisė automobilį.

Vos pasibaigus vizitacijai įlėkė Piepis. Plaukai buvo susivėlę, diržas atsisegęs, marškiniai išsipešioję, stetoskopas karojo iš užpakalinės kišenės, o netveriančiame džiaugsmu veide švietė plačiausia šypsena. Jis buvo neregėtai susijaudinęs.

– Nesveikuoji? – paklausė Džo.

– Ne, velniai griebtų. Jaučiuosi puuuuikiai.

– Kur buvai?

– Dulkinausi tol, kol akyse aptemo, – atsakė Piepis, nusikvatojo, apglėbė mudu su Čaku per pečius ir nutaisęs idiotišką šypseną garsiai spygtelėjo.

– Ką darei? – paklausė Džo.

– Barškinausi. Pisausi. Na, žinai, kai į varpos kraujagysles priplūsta kraujo, ji sukietėja, ir vyras įkiša ją į...

– Tai nepadoru...

– Ei, Džo, – tarė Piepis žvilgsniu prašydamas mūsų paramos. Paskui nusprendęs, kad neverta paisyti jos jausmų, pridūrė: – Atsipisk, gerai?

Tuomet mudu su Čaku supratome sukūrę monstrą ir todėl be galo smagiai pasijutome, bet Čakas pastebėjo, kad padėtis dabar tokia, tarsi stebėtum, kaip anyta tavo kadilaku nuvažiuoja nuo stačios uolos į prarają, nes abu žinom, jog Džo užuot atsipisusi nueis papasakoti Unguriui, šis papasakos Kojui, o tas duos mums geros pylos, nes kiekvienos hierarchijos esmė – atpildas. Džo vadovavo likusiai vizitacijos daliai nepraverdama burnos, kol priėjome prie ligonio, vardu Džimis, IŠŠTIŠINTO į ISCHS. Džo užsispyrė, kad turime jį aplankyti, ir mūsų vilkstinei patraukus koridoriumi, nepaprastai susijaudino ir nebesitvardydama prasitarė:

– Klausyk, Rojau, rodos, čia nuostabus atvejis.

Nieko negalvodamas, prisiminęs, kaip išveikė mane Džimis, lyg iš šalies – nors žinojau, kad man sufleruoja kažkokios tulžingos mano gelmės, – išgirdau savo paties sukurtą naują DEVINTĄJĮ ĮSTATYMĄ: VIENINTELIS GERAS LIGONIS – NEGYVAS LIGONIS, ir Džo sustojo kaip įbesta, visai kaip po kelių minučių sustojome mes su Čaku ir Piepiu, kai slampinėdami po ISCHS, kol Džo vargino Džimį, pamatėme žmogaus likučius, apraizgytus ortopediniame aparate. Buvo akivaizdu, kad nuo galvos iki kojų pirštų galiukų aptvarstytas ligonis su kažkuo susidūrė ir kad didžiausias smūgis kliuvo jo sėklidėms. Jos buvo didžiausio Kalifornijoje užauginto arbūzo dydžio. Prieš mus gulėjo nebepanašus į kitus „pragaro angelas“, kuris savo harliu kaktomuša tren-

kėsi į medį. Ženklas lovos kojūgalyje skelbė: BE KIAUŠIŲ HARLIU NEPAVAŽIUOSI.

Nė vienas mūsų neįsivaizdavome, kokia puiki mechanikė Andžela, kol iš Piepio neišgirdome, kaip jau patį pirmą kartą ji sutaisė nediduką jo automobilį:

– Vakar buvau toks nusiminęs dėl to, kas vyksta ligoninėj, kad atvažiavus į jos butą negalėjau aiškiai mąstyti. Nežinau, ką pasakei jai telefonu, Rojau, bet kai ji padėjo ragelį, viskas ėmė klotis kur kas sklandžiau. Ji įpylė taurelę, bet man galvoje sukosi tik Lazaras su Rizenšein ir užrašas virš pisuaro tame kinų restorane: STOKIS ARČIAU, JIS TRUMPESNIS, NEGU TU MANAI. Taigi ji klausia, ar norėčiau pažiūrėti televizorių, atsakau, kad mielai. Sėdim ant sofos, nežinau, ar jai patinku, tik staiga ji prisispaudžia papu prie manęs, paleidžia rudus plaukus, tie krenta jai ant menčių, ir iškart pasijuntu geriau. Ji sako, Čia ne itin patogu, gal žiūrėkime, kur jaukiau, išjungia teliką ir nusineša į miegamąjį. Negaliu tuo patikėt! Įbedu nosį jai į kaklą, o ji sako, Drabužiai taip varžo, ir nusivelka megztuką ir sijoną. Ji ima leisti kimius garsus, o kadangi megztuką jau nusirengusi, nusegu liemenėlę. Puikumėlis! Dideli, minkšti papai! Numaunu jai kelnaites, – pasakojo Piepis nusmaukdamas Andželai kelnaites mums prieš akis gydytojų kabineto viduryje, – o ji nutraukia man kelnes. Neįtikėtina!

– O jos kūšplaukiai? – klausiu.

– Skaisčiai rudi! – atsako Piepis, ir jo akyse suspindi laukiniai žiburėliai. – Gražumėlis! Prieš įkišdamas aš šiek tiek sudvejoju – imu galvoti apie mirštantį Lazarą ir panašiai, ir jis... na, jis irgi man numiršta.

– Velniava! – sako Čakas.

– Bet ji nieko nelaukusi ima jį į ranką, ir jis bemat vėl atsistoja, o kai įkišu, ji jau drėgna ir pasiruošusi, ne taip kaip Džunė ar visos kitos, kurios visuomet patiko mano motinai. Pirmą kartą nekaip pasisekė – per anksti baigiau, bet nespėjus man atsitokėti ji kiša ranką man į tarpkojį, ir mudu vėl imame smagintis. Cha cha! Dvi-

dešimt tris minutes – žiūrėjau į laikrodį. Paskui prieš pat patirdama orgazmą ji sako, Kaip geeee-ra! ar kažką panašaus, ir tie žodžiai mane paakina lyg botago kirtis. Suskamba varpai, žemė ima drebėti. Eeeech! O kitą kartą...

Mudu su Čaku susižvalgome.

– ...ji guli atsisukusi nugara į mane, manau, miega, bet ne, ji ištiesia ranką, ima tampyti man varpą ir nė pats nepajuntu, kaip įkiša ją į vidų, mudu vėl tvatijamės, ir, man regis, tuomet viskas ir įvyko. Taip!

– Kas įvyko?

– Įvyko tai, ką jūs ir sakėt įvyksiant, vyručiai, – tapau daktaru. Mes barškinomės ir barškinomės, ji dejavo, kažką šūkčiojo, aš prakaitavau ir inkščiau – ir prieš pat abiem pasitenkinant ji ėmė sakyti, iš pradžių pašnibždomis, paskui garsiau, galų gale visu balsu klykti, net išsigandau, kad kas nors gali išgirsti, DAKTARE PEPSKI DAKTARE PEPSKI DAKTARE PEP-SKIIII!, o kai viskas buvo baigta, prisiglaudė prie manęs, išleido tą nuostabų pasitenkinimo atodūsį ir tarė, Piepi, tu puikus daktaras, labanakt, o paskutinis dalykas, kurį mačiau šįryt, buvo saulės spinduliai, žėrintys tuose ruduose kūšplaukiuose. Už viską esu skolingas judviem. Dabar nebėra nieko, ko aš neišmėginčiau, nieko!

– Rupūs mìltai, – nusikeikė Čakas, – Piepi, tu nė kiek nebesinervini.

– Tikrai taip. Laukiu nesulaukiu, kol pasakysiu tai bejausmei kalei Džunei, kad viskas baigta. Poezija? Cha – su ja visai ne poezija, poezija su Andžela. Žinot, kas bus toliau?

Nei Čakas, nei aš nežinojom, kas bus toliau.

– Paragausiu jos kūšplaukių, nes širdies gilumoj jaučiu, kad jie žemuogių skonio. Rojau, aš tik noriu padėkoti. Ačiū, kad vakar perėmei mano ligonius, ačiū, kad man padėjai ir kad išspyrei iš Namų į lovą su Andžela.

Šitaip pažingsniui Piepis papasakojo mums pirmąją savo meilės nuotykių su Andžela seriją. Iš pradžių mudu su Čaku jautėmės

kiek nesmagiai klausydamiesi intymių smulkmenų rytą po kiekvieno jaudinančio epizodo, bet nebuvo taip nepatogu, kad negalėtume klausytis, ir mudu suvokėme, jog Piepis išgyvena tą sveiką raidos stadiją, kurią mes abu perėjome prieš kokią dešimtį metų. Be to, tie pasakojimai pasaldino mums valandas Namuose. Atsidėkodami mokėme Piepį medicinos ir, kaskart vis labiau jausdami draugo petį, padėjome vienas kitam tvarkytis „Dievo namuose“.

Netrukus po pirmojo Piepio automobilio remonto išaiškėjo tikroji Čako didybė. Pirmiausia – dirbant su Lazaru. Mudu su Čaku, stengdamiesi palengvinti naštą Piepiui, traukėm dėl Lazaro burtus, ir jis tapo Čako ligoniu. Vieną dieną per vizitaciją sustojome už durų palatos, kurioje nuo liepos gulėjo Lazaras. Iš jos aidėjo riksmai. Memorialinėje Lazaro lovoje gulėjo naujas limpis.

– Kas atsitiko ponui Lazarui? – paklausė Džo.

– A, jis negyvas, – atsakė Čakas.

– Negyvas? Kas atsitiko?

– Nežinau, mergyt, nežinau. Manau, kad mirė.

– Potsas, aš ir Piepis palaikėme jo gyvybę tris mėnesius, o pirmąją tavo budėjimo naktį jis miršta? Kas čia darosi?!

– Kad aš žinočiau.

– Skrodimą darei?

– Ne.

– Kodėl?

– Kas žino, mergyt, kas žino?

Tą pačią dieną Čakas prisispyrė, kad sustotume prie durų palatos, kurioje gulėjo moteris, išgarsinsianti jį visoje ligoninėje.

– Be galo nuostabus dalykas, – pasakojo Čakas. – Mane iškviečia į priimamąjį apžiūrėti vienos banginės. Ją jau buvo apžiūrėję Hovardas, Pasiutęs Šuo ir Pucelis. Ji guli, kvėpavimas – visai šūdinas, bet niekas nesupranta kodėl. Įėjau ir apžiūrėjau pats. Sakau sau: Nekvėpuoja, ką? Hmm – reikia pažiūrėti jai į burną. Pražiodau ir dirsteliu vidun. Po šimts, sakau, – kas ten tas didelis žalias daiktas? Užsimaunu kokias keturias poras pirštinių, įkišu ranką ir štai ką randu.

Jis ištraukė iš kišenės stiklinį indą, kuriame gulėjo didžiulis brokolio gabalas.

– Brokolis! – sušuko Mėlynių Meistras, vieną iš retų kartų pataikęs atsakyti.

– Būtent, – patvirtino Čakas. – Hovardas, Pasiutęs Šuo, Pucelis – nė vienas tų bičų nesusiprotėjo pažiūrėti senutei į burną.

– Brokolių dama, – tariau. – Išgelbėta gyvybė!

– Be bajerio. Užeikit ir į ją pasižiūrėkit.

Brokolių dama buvo didžiulė, limpiška ir dvokė. Ji vis dar nekvėpavo, tik retkarčiais krūtinė spazmiškai trūkteldavo. Neatrodė, kad jos būklė būtų itin gera.

– Puikiai laikosi, ar ne? – paklausė Čakas.

– Tikrai ją išgelbėjai, – gyrė Piepis.

– Kaip ją gydai? – paklausė Džo.

– Kaip ją gydau? Ogi prirašiau jai dietą, kurioje mažai brokolių, mergyt, – ką dar galėjau padaryt?

Nuo to laiko Namuose į Čaką ėmė žiūrėti ne kaip į buką juočkį, priimtą kaip mažumų atstovą, bet kaip į sumanų terną. Darydamiesi kompetentingi, jis, aš ir net Piepis ėmėme suprasti, jog kadangi niekas kitas nenorėtų daryti to, ką mes, ternai, esame verčiami daryti, mes tampame nepakeičiami. Mes buvome reikalingi Namams. Namai manė, jog jiems mūsų reikia, kad kažką darytume limpiams ir merdintiems jauniems žmonėms.

Iš tikrųjų Namams buvome reikalingi tam, kad nieko nedarytume limpiams ir ištvertume pagalbos mirštantiems jauniems žmonėms bejėgiškumą. Įrudenėjus, kai darėsi vis labiau tikėtina, kad ir Agnius, ir Niksonas vienu metu bus sukišti į cypę, nuo savo šnipės Džo kaip įmanydami stengėmės nuslėpti, jog nieko nedarome. Vizitacijos tapo virtuoziškais veidmainystės spektakliais – stengėmės prisiminti, kokius įsivaizduojamus tyrimus prirašėme, kokios įsivaizduojamos komplikacijos dėl jų kilo, kokį įsivaizduojamą tyrimą nuo įsivaizduojamų komplikacijų pradėjome ir kokia buvo įsivaizduojama ligonių reakcija, visą tą laiką velniškai steng-

damiesi įtaisyti limpį kitur. Įtampa buvo tokia didžiulė, kad kartais nebeatlaikydavome. Vieną dieną palaužtas Džo kamantinėjimų, kodėl gydydamas tariamai karščiuojančią Aną O. neliepiau matuoti jai temperatūros ketvirtą valandą ryto, leptelėjau dar vieną – DEŠIMTĄJĮ ĮSTATYMĄ: JEI NEMATUOJI TEMPERATŪROS, NESUŽINAI, KAD LIGONIS KARŠČIUOJA, ir ėmiau grupuoti kitus dalykus, kurių gali nedaryti, kad nesukeltum ligų, kurių nereikėtų gydyti, tad pakeičiau TEMPERATŪRĄ ir KARŠČIAVIMĄ EKG ir ŠIRDIES ARITMIJA ir priėjau iki KRŪTINĖS LĄSTOS RENTGENO ir PLAUČIŲ UŽDEGIMO, bet Čakas su Piepiu čiupo mane už apykaklės ir ištraukė iš Džo gniaužų.

Norėdami atsipalaiduoti nuo įtampos, mudu su Čaku vis daugiau laiko praleisdavome užsikėlę kojas ant stalo gydytojų kabinete gerdami imbierinį limonadą ir nieko neveikdami. Nors Piepis mažumą apsiramino, vis dar buvo pernelyg įsitempęs, kad galėtų sėdėti su mumis. Jo GMMS Taulas buvo ramus; prisipylęs indelį imbierinio limonado stenėdamas užkėlė kojas ant stalo.

– Taulai, norėjau paklausti tavęs apie Enidą, – tarė Piepis. – Ji vis dar neparengta žarnaknisiui.

– Hmmmmmmmmm hmmmmmm žinau, na ir kas?

– Tai ką man daryti? Ji turi būti švari, bet kad ir ką daryčiau, jai auga svoris, nors nieko nevalgo, ir pastarąsias tris savaites nesituštino. Duktė sako, kad ji pati nedarė didelio aštuonerius metus. Nuostabu: ji paverčia vandenį šūdu.

– Hmmmmmmmmm hmmmmmm žinau. Kam tau reikia tirti žarnyną?

– Todėl, kad ji tam čia ir guli.

– Taip, bet aš turiu galvoj, ar tu iš tikrųjų nori atlikti jai žarnyno tyrimą, ar tik apsimesti, kad jį atlieki? Nuo tada, kai perdaviau ją tau, nežinau, kas jai daroma.

Piepis susigėdęs pasakė, kad žarnyno tyrimą atlikti prašąs Enidos privatas Pucelis, o jis, Piepis, iš tiesų stengiasi jį atlikti.

– Hmmmmmmmmm hmmmmmm tuomet duok jai pieno su me-

lasa, per burną ir per kitą galą vienu metu.

– Pieno su melasa?

– Taip. Pieno su melasa. Per abu galus. Ji sprogs.

Mums gurkšnojant imbierinį limonadą, lyg koks parduotuvės administratorius būtinai pasirodydavo Ungurys. Šįsyk jis priėjo ir vengdamas žiūrėti mums į akis tarė:

– Sveiki, vyručiai, kaip sekasi? – ir nespėjęs išgirsti, kaip mums sekasi, pridūrė: – Jūs juk žinot, kad atrodot ne kaip gydytojai.

– Gerai, gerai, – nukeldamas kojas nuo stalo atsakė Čakas.

Norėdamas paerzinti Ungurį užsirūkau cigaretę.

– Džo man sakė, kad tu vėluoji.

– Taip, – prisipažino Čakas, – dėl visko kaltas mano automobilis. Vis genda, tad nuolat turiu varyti jį į dirbtuves.

– A, čia kas kita. Turi gerą mechaniką? Jei nori, gali paprašyti manojo. Sutvarkys tą prakeiktą kledarą kartą ir visiems laikams, nebereikės sukti dėl jo galvos. Tiesa, dar vienas dalykas: tavo rašyba klaiki. Kartu peržiūrėsime kelias tavo užpildytas ligos istorijas, gerai?

– Gerai, gerai.

– Man tik neaiškus vienas dalykas, – pasakiau. – Niekaip negaliu suprasti – geriu todėl, kad mężu, ar mężu todėl, kad geriu.

– Negerk ir pasižiūrėk, kas atsitiks.

– Bandžiau. Ištroškau.

– Gal sergi Adisono liga, – tarė Ungurys. Jo dėmesys nukrypo į mano cigaretę, kol nebeištvėrė ir tarė: – Nesuprantu, kaip tiek daug žinodamas apie plaučių vėžį ir toliau rūkai. Gal tu neįtrauki dūmų?

Dūmų aš neįtraukdavau, todėl atsakiau:

– Įtraukiu.

– Kam tada rūkai?

– Todėl, kad man gera.

– Jeigu visi darytų tai, nuo ko jiems gera, kas tada būtų?

– Visi gerai jaustųsi.

– Tu bevalis, – gėdijo Ungurys. – Nesuprantu, kaip tu gali taip gerai dirbti būdamas toks bevalis. Mėgaukis ta cigarete, daktare Bašai, nes ji sutrumpins tavo gyvenimą dar trim minutėm.

Kaip tik tą akimirką įžengė Mažylis Otas ir priėjo prie lentos, norėdamas palikti man žinutę, bet pamatęs, kad visą vietą užėmęs šviežutėlis

***

VI

***

amtelėjo taip šaižiai, kad mes visi į jį atsisukome, o tas neradęs kempinės apspjaudė užrašą ir urgzdamas nušluostė rankove.

– Man velniškai apmaudu, – tariau Unguriui, – kad visuose Namuose po mano pavarde tepliojamas tas prakeiktas ***VI***. Tavo iškrypę tvarkdariai nieko negali padaryti. Nejaugi negali padaryti tam galo?

– Mėginau, – atsakė Ungurys, – bet nieko neišėjo. Šiaip ar taip, visas tas reikalas gal tėra pokštas.

– O aš girdėjau kitką. Girdėjau, kad prizas ***VI*** – nemokama kelionė dviem į AMA susitikimą Atlantik Sityje birželį kartu su tavim ir Koju.

– Aš to negirdėjau, – atsakė Ungurys ir buvo beišeinąs.

– Po paraliais! – sušuko Čakas. – Brolyčiai, jūs tik pažiūrėkit!

Ungurys, aš, Taulas ir Mažylis Otas pasižiūrėjome: ant lentos po mano pavarde visomis vaivorykštės spalvomis puikavosi tvarkingas įmantrus užrašas:

***

*** Rojus G. Bašas ***

***

VI

***

Tą pačią savaitę Kojis su Unguriu sušaukė susirinkimą su „B-M Delikatesų“ parduotuvėje užsakytais pietumis ir paskelbė apie dar vieną premiją, kurią mes praminėme Juodąja Varna. Kadangi po liepos pirmosios tai buvo pirmas kartas, kai visi susirinkome, pasisveikinome vieni su kitais šiltai ir su palengvėjimu. Per tą laiką nutiko visokių dalykų. Dauguma mūsų išmoko pakankamai medicinos, kad mažiau nerimautų dėl to, kaip gelbėti ligonius, ir daugiau – kaip gelbėtis patiems. Nors kai kurie gelbėjimosi būdai buvo bepradedą atrodyti keistai, vis dėlto jie dar nebuvo pavojingi ar netoleruotini. Dairydamasis aplink, klausydamasis lėtai verdančių pašmaikštavimų ir plepalų, kurie retkarčiais nukeldavo dangtį ir išsiliedavo per kraštus linksmu riaumojimu, suvokiau, kokie atjautūs vieni kitiems tapome. Mes kūrėme kodeksą, liepiantį padėti vienas kitam anksčiau išeiti po darbo, pakęsti vienas kito keistenybes, išklausyti vienas kito dejones ir draudžiantį krėsti vienas kitam šunybes. Visų mūsų gyvenimus kraipė ir ženklino antspaudais. Mus visus siejo kažkoks didelis, žudikiškas ir didingas bendrumas. Tai pajutęs vos neapsiašarojau. Mes buvome betampą daktarais.

Ryk Mano Dulkes Edis, nuvarytas nuo kojų mirtininkų skyriuje ISTS, atrodė baisiai. Jis pasakojo apie praėjusią budėjimo naktį:

– Priimu šeštą ligonį dėl sustojusios širdies, ir tuo metu man skambina iš priimamojo – tu, Huperi, – ir sakai, kad pas jus vyrukas, kuriam sustojo širdis, ir jeigu liks gyvas, ketinat atsiųsti jį man. Dedu ragelį, klaupiuosi ir meldžiuosi: Būk geras, Dieve, nužudyk tą vyruką! Klūpodamas prašiau, garbės žodis, KLŪPODAMAS!

– Jis mirė, – pranešė Huperis. – Jis buvo Džo ligonis, ir ta norėjo toliau maigyti jam krūtinę, bet aš pasakiau: „Mano akimis, šitas vyrukas mirė prieš dešimt minučių“ ir išėjau.

– Huperi, tu šaunus vyras, – pagyrė RMD. – Mielai tave pabučiuočiau.

– Jei nori, gali bučiuoti, bet aš žinau tik viena: jei toks nelaimėlis būtų pasirodęs Sozalite, jo išvis nebūtų priėmę į ligoninę, kol nebūtų pasirašęs leidimo atlikti skrodimą.

– Man regis, tai ne itin subtilu, – išsišiepęs tarė Hovardas.

– Jei tau sustos širdis – nevažiuok į Sozalitą.

Atėjo pavėlavęs Potsas, susitepė menkutį sumuštinį ir atsisėdo. Prisiminiau, kad Geltonasis Žmogus dar nemiręs. Potsą jis persekiojo lyg koks vaiduoklis, juodu suaugo į daiktą, todėl kaskart išvydę Potsą matydavome Geltonąjį Žmogų. Potsas darėsi uždaresnis. Jis neidavo žaisti su mumis futbolo. Jis buvo medis, kuriam nuplėšė šaką, ir buvo matyti baisi balta žaizda. Niekas niekuomet neužsimindavo jam apie Geltonąjį Žmogų. Piepiui taip pat. Bet jeigu Piepis užsikrėtė, jis bent prieš mirdamas spėjo pažaisti su Andžela malonių paleistuviškų žaidimų. Paklausiau Potso, kaip jis laikosi.

– Nežinau. Tikriausiai gerai. Očiui baisiai patinka ruduo, lapai. Vis galvoju, kad prastai dirbu.

– Jūs visi gerai dirbat, – atsistojęs prieš mus tarė Kojis, – bet visi kartu paėmus gaunat per mažai leidimų skrosti. Sunku apsakyti skrodimo svarbą. Skrodimas – medicinos širdis, ne – gėlė, raudona rožė. Didysis Virčovas, Patologijos Tėvas, savo rankomis atliko dvidešimt penkis tūkstančius skrodimų. Be skrodimo neįmanoma perprasti ligos. Pavyzdžiui, tas čekas, pravardžiuojamas – kaip jį pravardžiavo, daktare Ungerbergai?

– Ne pravardžiavo, pone, o pravardžiuoja. Geltonuoju žmogumi, pone.

– Taip, paimkime, pavyzdžiui, Geltonąjį Žmogų...

Kojis toliau nagrinėjo Geltonojo Žmogaus pavyzdį, pabrėždamas, kaip svarbu mums būtų gauti leidimą skrosti, kai jis mirs, ir jam kalbant kiekvienas žodis, rodės, draskyte drasko vargšą nebylų Potsą.

– Kai aš buvau internas, – žvaliai pasakojo Kojis, – septyniasdešimt penki procentai ligonių davė sutikimą skrosti. Aišku, tais laikais skrosdavome patys, bet, žinokit, mes neprieštaravome, kadangi šitaip prisidėjome prie medicinos mokslo pažangos.

Kojis pareiškė, esą ternai gauna per mažai leidimų atlikti skrodimus, o kadangi jis žinąs, „kaip sunku kreiptis į artimuosius leidi-

mo jiems sunkią valandą“, jis sugalvojęs „skatinimo būdą – premiją. Ji atiteks internui, per metus gavusiam daugiausia leidimų skrosti. Premija – nemokama kelionė dviem į AMA susitikimą Atlantik Sityje birželį kartu su daktaru Ungerbergu ir manim“.

Stojo kapų tyla. Niekas nežinojo, ką sakyti. Galų gale Hovardas papsėdamas pypkę ir šypsodamas pasakė:

– Velniškai geras sumanymas, viršininke, bet ar ne geriau būtų kelionė į Amerikos patologų asociacijos susitikimą?

– Nemanau, kad reikėtų varžytis dėl to, kas gaus daugiausia leidimų skrosti, – tariau neabejodamas, kad Kojis juokauja. – Juk tuomet išeitų, kad premija skiriama už mirtį? Nugalėtų tikriausiai tas ternas, iš kurio ligonių mirtų daugiausia, todėl mes neskubėtume gydyti ar, dar blogiau, imtume galabyti, kad gautume prizą.

– Taip, – tarė Edis, – gal prizą reikėtų skirti tam, kurio didžiausias procentas ligonių mirtų?

Kojis su Unguriu nenusijuokė, ir susirinkimui pasibaigus nė vienas nebuvome įsitikinęs, ar jie kalbėjo rimtai.

– Aišku, rimtai, – tarė Hiper Huperis, – ir tą prizą gausiu aš. Juodoji Varna! Atlantik Siti, aš atvažiuoju! Sūrūs irisai, pasivaikščiojimai jūros tiltu.

Jis išsišiepė ir uždainavo:

– Po jūros tiltąąąą mes vaikštinėėėėsim...

Taigi, jeigu jie kalbėjo rimtai, atsirado Juodosios Varnos prizas – bent jau ne mažiau tikroviškas negu ***VI***. Hiper Huperis, ternas, kuris kaifavo nuo mirties, dabar iš tiesų užkaifavo, o mes, kuriems mirtis nepatiko ir kurie dar labiau dygėjomės skrodimais, dar sykį pajutome, kad gyvųjų šansai sumažėjo ir kad mes turim dar labiau stengtis, idant apsaugotume vargšus nieko neįtariančius ligonius, kurie gulasi į „Dievo namus“ nė nenujausdami, jog dėl Juodosios Varnos mes suinteresuoti jų mirtimi ir skrodimais. Huperis negaišo laiko, nes jau kitą popietę diktuodamas epikrizę už širmos išgirstu pažįstamą jo balsą:

– Ligonė buvo hospitalizuota geros sveikatos, išskyrus šlapimtakio infekciją...

Diktuoju toliau, bet po kelių sekundžių suklūstu:

– ...temperatūra pakilo iki 41,7, iš stuburo smegenų skysčio kultūros išaugo atspari *Pseudomonas* atmaina...

Iš stuburo smegenų skysčio? Maniau, kad viskas prasidėjo nuo šlapimo trakto?

– ...internas buvo pakviestas apžiūrėti ligonės ir pamatė, kad ji nereaguoja į išorės dirgiklius. Po trijų valandų ji mirė. Buvo gautas leidimas atlikti skrodimą. Valio! Čia daktaras H. Huperis.

Sučiupau jį išbėgantį už rankos ir paklausiau, kas atsitiko.

– Įprastas dalykas, – atsakė jis, – Mirties miestas, o aš gavau leidimą skrosti. Atlantik Siti, aš atvažiuoju, Juodoji Varna, Juodosios Kelnės ir visa kita.

– Bet ji buvo sveika, kai paguldėm.

– Taip, bet paskui padėjo šaukštą, ir aš gavau leidimą skrosti. Juodoji Varna neliks neįteikta. Iki pasimatymo.

– Tas prizas – pokštas. Negali būti, kad jie kalbėjo rimtai.

– Visai ne pokštas. Skrodimai – medicinos gėlė, ne – raudona rožė. Kojui reikia daugiau skrodimų, kad gerai atrodytų.

– Prieš ką?

– Koks skirtumas? Turėdamas tą klaikų apgamą jis išmėgins bet kokią kosmetinę procedūrą. Klausyk, turiu eiti. Mudu su mano moteriškaite šįvakar vėl einam į Eukaliptų kambarį. Bandysim gelbėti tą BSS. *Ciao*!

Taigi internas, pirmas atsiplėšęs nuo starto trinkelių lenktynėse dėl Juodosios Varnos premijos, nurūko koridoriumi, išlėkė iš „Dievo namų“, ir jo akyse mačiau spindesį, tą patį, kaip Dručkio akyse valgant ar kalbant apie savo Išradimą, tą patį, kurį mudu su Čaku matėm Piepio akyse, kai tas pornografiškai pasakojo apie Perkūno Šlaunis, tą patį, kurį mačiau Čako akyse, kai tas krepšinio aikštelėje malė į miltus Ernį ar šnekėjo apie Heizel, tą patį, kuris pasirodydavo mano akyse kaskart, kai svajodavau apie Molę.

Kaskart, kai svajodavau apie Molę, prisimindavau jos pasilenkimus ir nėriniuotus apatinukus, ir ašaras, kurias ji liejo, kai žinodama, jog mirs, nusismaukė kelnaites ir parodė man apgamą ant šlaunies. Kaskart, kai svajodavau apie Molę, kažkas imdavo vartytis mano kelnėse ir pasijusdavau jaunesnis, negu buvau, o akys sutviksdavo, ir prisimindavau savo pirmąją meilę bei tą karčiai saldžią sumaištį, virpančiais pirštais atsegamus kabliukus, diržus ir užtrauktukus, slapstymąsi nuo tėvų, gulinėjimą ant sofų, ant priekinių automobilių sėdynių, ant užpakalinių sėdynių, ant kino teatrų salių kėdžių, ant uolų – visur, išskyrus lovas. Molė mano vaizduotėje buvo jauna, nekalta ir smagi.

Jauna ir nekalta? Iš kur aš galėjau žinoti, kad šis apibūdinimas tebuvo mano fantazijos vaisius? Jausdamasis kaltas, jog stengiuosi sugundyti šią jauną, nekaltą ir smagią būtybę, iš kailio nėriausi, kad ją sugundyčiau. Ligoninėje, kai dirbdavome kartu, uždėdavau delną jai ant peties ar šlaunies. Ji perbraukdavo krūtim man per ranką, palikdavo suknelę prasegtą ir, be pasilenkimo, parodė kitus savo repertuaro numerius, tarp jų ir tą, kurį Dručkis pavadino „įspūdinguoju atsisėdimu“, kai jai atsisėdus prieš sukryžiuojant kojas akimirką švysteli fantastiškas trikampis, prancūziškos kelnaitės, aptempusios pūkuotus gūbrelius, tarsi spinakeris, išpūstas švelnių šviesių, plaukuotų pasatų. Nors viską žinojau apie šį organą medicininiu požiūriu ir nuolatos į sergančius kaišiojau ranką, vis tiek jo norėjau, o kadangi jis buvo įsivaizduojamas, sveikas, jaunas, šviežias, minkštas, aitriai kvepiantis ir apaugęs šviesiais pūkeliais, norėjau dar labiau.

Galų gale eidama pasilinksminti su kitomis seselėmis Molė pakvietė ir mane, ir mes nuėjome į barą, kur roko muzika trupina ausų kaulelius tik tokiems kaip aš, persiritusiems per tris dešimtis, bet visai neveikia jaunesnių, kuriems reikia, kad grotų dar tranklau, ir ji mane mokė šokio, apie kurį kaip gyvas nebuvau girdėjęs, grojant muzikai, kurios kaip gyvas nebuvau girdėjęs, o paskui nuėjome į jos butą, kuriame ji gyveno su dantų krapštuko plonu-

mo sesele, vardu Nensė, ir Molė manęs paklausė, ar anksčiau esu buvęs jos bute, o aš pamelavau, pasakiau Ne, ji pradėjo man viską rodyti, ir mes įėjome į kambarį tuo metu, kai Nensė nusirenginėjo, ir Molė pasakė, Aš rodau jam mūsų butą, o Nensė, prisiminusi, kad čia jau buvau, atsakė, Jis jau čia buvo, ir Molė pažiūrėjo man tiesiai į akis, ir aš nurijau seiles ir atsakiau, Taip, aš jau esu čia buvęs, o ji tarė, Eime, parodysiu savo miegamąjį.

Nuostabu, nuostabu. Ji rodo man miegamąjį su mažos mergytės niekučiais, kailiniais žaisliukais ir gyvu gauruotu kačiuku, ir Helovino kaukėmis, ir varpeliais iš Tolimųjų Rytų šventyklų, ir kosmetikos rinkiniu, ir šviesomis kaip teatro grimo kambaryje, ir populiariomis reprodukcijomis, ir išmėtytomis pėdkelnėmis bei liemenėlėmis, ir tuomet apimtas romantikos, kuriai bijojau esąs per senas, ją apkabinu, virpančiais pirštais atseginėju jos liemenėlės kabliukus ir jie man vis kliūva, pats nesuprantu, ko taip jaudinuosi, ji truputį pasipriešina, bet netrukus ilgi speneliai jau mano burnoje, o mano ranka – ant jos gauruoto daikto, mes vos ne galynėjamės, ji atsiduria ant manęs, tarp daugybės NE ji sako OI, ir aš įeinu į ją, ir ji atskleidžia man savo paslaptį: ji dulkinasi ne kaip nekalta maža mergaitė, o inkščianti Bizantijos kurtizanė – vien auksas, šilti aliejai ir mira.

– Dabar žinai mano silpnybę, – kitą dieną gydytojų kabinete sako Molė lyg pistoletą laikydama rankoje klizmą.

– Kokią? – klausiu.

– Aš labai aistringa.

– Kodėl tai silpnybė?

– Silpnybė, ir tiek.

– Jei sugebi valdyti – ne.

– Ką čia šneki – kaip galima valdyti silpnybę?

– To bruožo mano silpnybe nepavadintum, ar ne? – klausiu.

– Tai skirtingi dalykai, tu juk vyras.

– Tikiuosi, nepradėsi man aiškinti, kad vyrai pranašesni už moteris?

– Nepradėsiu.

– Tai štai: tai visai ne silpnybė, nei tavo, nei mano. Tiesiog turi išmokti ją valdyti.

– Taip, – atsakė ji, bet iš jos balso negalėjau suprasti, ar jai tai kelia nerimą, – tikriausiai turėsiu to išmokti.

Tik vėliau, kai mudviem pasidarė akivaizdu, jog be galo mėgstame seksą ir tam tikra prasme vienas kitą net mylime, kai dejuojantys gūbreliai iš mažos mergytės miegamojo persikėlė į budėtojų kambario lovą, kai tik man pavykdavo atsikratyti Mėlynių Meistro, paskui į skyriaus tualetą penkių minučių linksmybėms sėdint ant unitazo, o vieną vėlią naktį net šalia sentimentaliai nūniuojančio garsiojo limpių ansamblio ar į tamsų skyriaus kampą, kur stovėdami skubėjome pasitenkinti, kol dar nepriėjo po visą ligoninę vaikštantis budintis sargas, tik tada Molė – kuri glamones vadino jausmu, tarsi po visą kūną vaikščiotų šimtakojis, apsiavęs auksu kaustytais batais, – tik tada ji man pasakė, jog jai nusispjauti, kad turiu kitą moterį, su kuria rimtai bendrauju, nes nuo „tokių santykių“ ji jau nudegusi, įskaudinta vienuolių, plakusių savo dvasiniais rimbais, ir kad ji „už laisvą ryšį“, ir aš maniau, kad tai be galo nuostabu, tiesiog neįtikėtina, kol pradėjau galvoti, ar kas nors kitas, apsiavęs auksu kaustytais batais, negirdi tų dejonių, aimanų ir žėrinčių orgazmo vaivorykščių, kai būnu su savo sena meile Bere.

Berė tikriausiai įtarė, kad kažkas ne taip. Ji sakė pastebėjusi, kad mano nuotaika pasikeitusi, kad ėmiau ją įtarinėti, kaltinti, neva mieganti su kitais vyrais, kol aš budžiu Namuose. Turbūt ji suprato, kad man pavydą sukelia kaltė, mano įtūžis iš pavydo tam, kuris būna su ja ar Mole, kai aš nebūnu su jomis. Susidarė įtampa, tik iš pradžių mažiausia buvo emocinė įtampa. Man buvo be galo smagu tą pačią dieną mylėtis su dviem moterimis, ir mėgavausi galįs atskirti, kurių grupių raumenis gelia nuo katros. Sunkiausiai man buvo paslėpti Molę nuo Berės. Molei pradėjus pas mane ateidinėti kaip įmanydamas slėpiau jos pėdsakus: plaukus ant pagalvės, suteptas paklodes, plaukų segtuką ant komodos, auska-

rą, paliktą ant vonios lentynėlės, jos kvepalų aromatą ore. Visą laiką ką nors skalbiau. Bijojau, kad suskambs telefonas. Tačiau Berei negalėjau pasisakyti. Ji man buvo pernelyg brangi. Man buvo baisiai gėda. Per daug galėjau netekti.

Mudu su Bere manėme, kad galėtume pabandyti gyventi kartu, bet kai pamatėme, jog po budėjimo virstu nuožmiu lokiu, nusprendėme, kad šis sumanymas netikęs. Dar nusprendėme, kad nesimatysime po mano budėjimo naktų, nes tuomet mes tik vaidydavomės ir užgauliodavome vienas kitą. Taigi liko kas trečias vakaras, kai aš lyg ir turėjau būti neišvargęs. Kadangi vis mažiau matėmės, o Molė priminė apie save dilgčiojimu *rectus abdominus* ir kiaušius prilaikančių *cremaster* grupių raumenyse, ir dar todėl, kad psichologė praktikė Berė galvojo vien apie psichiką, o aš vien apie kūną, mudu ėmėme vienas nuo kito tolti. Man ėmė rodytis, kad net jos katė manęs nekenčia.

Stengėmės mėgautis rudeniu. Nuėjome į futbolo rungtynes, bet vietoj pakilios, žvalios nuotaikos, kurią prisiminiau iš koledžo laikų, kai eidavau žiūrėti rungtynių, tą šaltą, drėgną ir niūrią dieną abu pajutome vien artėjančios žiemos baimę. Išvargę, bemaž netardami žodžio, jausdami, kaip oda kliūva už šerpetotų mūsų meilės briaunų, parsivilkome į mano butą, ir Berė, apdujusi nuo gripo, su savo kate susirangė mano lovoje. Berė užmigo – jai buvo saugu ir šilta lyg gemalo kamuoliukui įsčiose. Jos katė murkė, atsisukusi į mane užmerktomis akimis. Berė užknarkė. Buvau apimtas tokios meilės jai, tokio noro saugoti ją nuo gripo, pasaulio, savo įtūžio ir kaltės, kad netvėriau džiaugsmu. Tačiau prasiveržusį mano džiaugsmą dėl to, kas buvo, ir to, kas galėtų būti, sugniuždė liūdesys dėl to, kas atsitiko. Koks aš baisus šūdžius!

Ji pabudo, ir mudu ėmėme kalbėtis. Šnekėjomės apie limpius ir tai, kaip mane siutina Džo, Ungurys ir Kojis, bei apie tai, kad Berė tikriausiai to negali suprasti.

– Žinai, kokia tavo bėda? – paklausė ji.

– Kokia?

– Tu neturi sektino pavyzdžio. Tu negali lygiuotis nė į vieną jų.

– O į Druckį?

– Jis nesveikas.

– Ką čia tauški?! – įpykau. – Be to, yra dar Čakas, Piepis, Huperis ir Ryk Mano Dulkes. Ir Potsas.

– Na, taip, bičiulių netrūksta, ir tu teisus – vyrai eina kariauti vien tam, kad mirtų kartu su draugužiais, bet man rodos, ta internatūra tau ima virsti institutu – *à la Goffman*.

– Ką tu pasakei? – paklausiau apsimesdamas esąs ramutėlis, o iš tikrųjų gniauždamas įsiūtį dėl tos įmantrios mano skausmo teorijos.

Berė pradėjo kartoti savo žodžius, bet pamačiusi, kad jų nesuvokiu, tarė:

– Bala nematė.

– Kodėl bala nematė?

– Todėl, kad tau nė motais. Velniai griebtų, Rojau, tu pasidarei toks konkretus. Tu nenori kalbėti apie nieką daugiau, tik internatūrą.

Pasijutęs užverstas žodžiais nė pats nepastebėjau, kaip ėmiau šaukti lyg tas asenizatorius Ralfas Kremdenas iš televizijos serialo:

– Po šimts pypkių, aš nenoriu galvoti, nes kai tik pradedu, man ateina į galvą tie šlykštūs dalykai, kuriuos darau kasdien, ir man darosi taip baisu, kad kyla noras nusižudyti – supratai?!

– Tu įsivaizduoji, kad pasakodamas, ką jauti, pasidarysi galą?

– Būtent.

– Tai liguistos vaizduotės padarinys.

– Kas?

– Liguistos vaizduotės padarinys. Kodėl tau nesikreipus pagalbos?

– Pagalbos?

– Psichologo.

Mudu susikivirčijome. Tikriausiai ji suprato, kad mes pyksta-

mės dėl seniai mirštančio daktaro Sanderso, dėl iliuzijų mano tėvo laiškuose, dėl gausybės sektinų pavyzdžių, kurių iš tikrųjų neturėjau, ir dėl iškerojusios idėjos, kad limpiai ne mūsų ligoniai, o priešininkai, bet labiausiai mes vaidijomės dėl kaltės, kurią jaučiau už tai, kad imu Molę stačiomis tamsioje skyriaus kertėje – tą Molę, kuri kaip ir aš nė akimirkos nesusimąsto ir neanalizuoja savo jausmų, nes ėmusi galvoti apie tai, kaip žiūri į klizmas ir vėmalus, ji nustotų tikėjusi net savo šimtakoju, ir jai taip pat kiltų noras nusižudyti. Mūsų peštynės nebuvo smarkios, rėksmingos – tokios, kurios neleidžia užgesti meilės likučiams, bet vangios, begarsės, kai besipešantieji laikosi toli vienas nuo kito ir vengia suduoti, nes bijo užmušti. Tai štai, pagalvojau niūriai, praėjo keturi internatūros mėnesiai, ir virtau gyvuliu, briedžiu su samanomis vietoj smegenų, kuris negalvoja ir nekalba, nes negali ir nenori, ir mes, mano viso gyvenimo meilė, mano artimiausia draugė Berė ir aš, lyg kokio vėžio išsekinto žvėries, jo sulaukėme – taip, mes sulaukėme jo, baigiančio subyrėti ryšio, BSR.

9

– Dručkis? – negalėjau patikėti savo ausimis.

– Laidoje „Šiandienos šou“! – patvirtino Piepis išvirtusiomis ant kaktos akimis.

– „Šiandienos šou“?! – suklykiau.

– Dručkis! – vėl patvirtino Piepis.

Pasijutau, lyg šokčiau į vandenį nuo dešimtmetrinio tramplino.

– Nejaugi tu tikrai jį matei „Šiandienos šou“? – paklausiau.

– Nemačiau, – atsakė Piepis, – bet kažkas sakė matęs jį apsimetusį daktaru Jungu, o Barbara Volters klausinėjo jį apie kažkokį idiotišką daiktą, pavadintą...

– Analiniu veidrodėliu. Viską apie jį žinau.

– Sako, Barbara be perstojo kikeno. Klausyk, Rojau, nori sužinot, ką ji išdarinėja burna?

– Barbara Volters?

– Ne, Andžela. Supranti, ji atkiša lūpas ir suima jomis man...

– Vėliau, – atsakiau. – Pirmiausia turiu susirasti Dručkį.

Žinojau, kad rasiu jį valgantį, nes buvo pietų metas. Nors buvo išsiųstas į Šv. Kiturkio kalną, jis susitarė dėl kažkokios išimties – Dručkis amžinai susitardavo dėl išimčių – su Greise iš dietos ir mitybos skyriaus, ir ta leido jam valgyti „Dievo namuose“ nemokamai. Jusdamas, kaip vartosi kūliais skrandis, prisėdau prie šio medicinos Gargantiua.

– Koks gardus gandas, – juokdamasis atsakė Dručkis. – Ak, kad tai būtų tiesa. Kartais svajoju apie tai, kad Kronkaitas ima iš manęs interviu per CBS vakaro žinias.

– Kodėl Kronkaitas? – paklausiau. Galva ėmė suktis įsivaizduojant tokią keistenybę: į geraširdį tėvelį panašus Volteris Kronkaitas staiga ima rodyti analinį veidrodėlį milijonams šaunių amerikiečių, kurie tikisi vien karo ir Niksono su jo atsikišusiu smakru.

– Žmonės kalba, esą jam trūkusi išangė. Pats žinai: dauguma pasaulio ligų atsispindi išangėje, ir aš vis galvoju, kad tinkamai pateiktas sergančios išeinamosios angos atspindys galėtų mane praturtinti. Tik pagalvok: jei būtų analinis veidrodėlis ir Niksonas jį turėtų, kasdien galėtų gerai matyti, kas jis iš tikrųjų yra. Man rūpi vien pinigai. Noriu praturtėti, kol manęs nepribaigė suvisuomeninta medicina. Izaokas Zingeris buvo teisus.

– Rašytojas Zingeris?

– Ne, Zingeris siuvimo mašina. Jis sakė: „Šis išradimas man nė motais – man rūpi centai“. Bet žinai, Bašai, ta letrilio idėja aną vakarą buvo tikras dinamitas. Ten kvepia pinigais.

– Letrilis? Apgaulė. Jis nieko nevertas. Placebas.

– O kuo blogi placebai? Nežinai apie jų poveikį?

– Aišku, žinau.

– Tai va. Placebai gali numalšinti krūtinės anginos skausmą. Jei kratai kojas nuo vėžio, nieko negali būti šauniau už placebus. Kaip nepatirti orgazmo per lytinį aktą.

– Kodėl? – man sukosi galva besistengiant suprasti jo palyginimą.

– Žinai, ką žmonės sako: geriau nepatirti orgazmo, negu nė karto nepasidulkinti.

– Tu pamišęs.

– Įsivaizduok: gaunam letrilį iš meksikietiškų abrikosų, kuriuos mainais gausim už analinius veidrodėlius.

– Mėginsi parduoti daktaro Jungo analinius veidrodėlius meksikiečiams?

– Aišku, ne daktaro Jungo. Daktaro Korteso analinius veidrodėlius. Meksikoje viduriuoja begalės. Žinai, kaip meksikietis sužino esąs išalkęs?

– Kaip?

– Jam nustoja degusi šiknaskylė. Cha! Bet Meksikoje turim būti atsargūs – gali paduoti į teismą už aplaidumą.

– Kodėl?

– Nors išversim įspėjimą į ispanų kalbą, vis tiek išlieka pavojus, kad koks šmikis panaudos analinį veidrodėlį lauke giedrą, saulėtą dieną, o tuomet ar žinai, kas atsitiks?

– Ne.

– Lęšis sutelks saulės šviesą, ta atsimuš nuo dviejų veidrodėlių ir ŽIBT šikna suliepsnoja. Teismo miestas. Pareikalaus grąžinti pinigus ir panašiai.

– O iš kur imsi visam tam lėšų?

– Iš loterijos ir mokslinių tyrimų.

– Kokios loterijos ir kokių tyrimų?

– Matai, Šv. Kiturkio kalne ketinu surengti loteriją – panašią kaip toje Las Vegaso ligoninėje. Jei operacija paskirta pirmadienį, o tu, užuot atėjęs į ligoninę sekmadienio vakare, pasirodai penktadienį, gauni nemokamus bilietus į loteriją, kurios prizas – kelionė jūra. Šitaip Šv. Kiturkio ligoninė užpildytų lovas, o aš gaučiau savo dalį. Jei laimi prizą, bet miršti operuojamas, kelionė atitenka tavo artimiesiems.

– O moksliniai tyrimai?

– Verčiau nesakysiu. Jie bus atliekami iš dolerių, kuriuos atiduodi mokesčiams, ir bus visiškai neteisėti.

– Kaip?

– Pagal rotaciją toliau turėsiu dirbti Veteranų administracijos ligoninėje. Visi žino, kaip sukčiaujama VAL, ar ne? Didžiuliai kyšiai – visai kaip Votergeite. Kyšių miestas.

– Visa tai išsigalvojai, gal ne? – paklausiau galvodamas, ką apie tai pasakytų Berė. – Kad duotum peno dykoms savo smegenims.

Tu juk nieko tokio nedarytum, ar ne, Dručki?

Kurį laiką jis nieko nesakė, ir mane nukrėtė šiurpas.

– Pinigai – ne šūdas, – pagaliau tarė. – Jų nereikia gėdytis. Ši šalis gali pasigirti ilga, šlovinga kyšininkavimo, korupcijos ir išnaudojimo istorija. Tik pagalvok, ką mes padarėm su ištisais žemynais ir visomis valstybėlėmis, kimšte prisikimšusiomis menkiau išsivysčiusių žmogeliukų, su kuriais mes elgėmės kaip su graužikais – ką darome su individais, aš išvis nekalbėsiu. Kodėl man – ar mums – reiktų susilaikyti? Ar susilaikė tas antisemitas Henris Fordas? Ar susilaikė Spiras Agnius? O gal Džo Makartis ar Džo Dimadžijas – žinai, tas „jankių kliperis“ dabar bando iškišti per televiziją tirpią kavą. Gal Merilina Monro susilaikė ir neleido vėjui nors kokioje pasaulio požeminėje perėjoje pūsti po lengvute jos suknele ir švilpti aplink frigidiškus jos lyties organus? Ar Normanas Meileris kada nors nuo ko nors susilaikė? Ar susilaikė CŽV ar FT, rupūs miltai, B?! Nė velnio nesusilaikė, Bašai, nė velnio. Privalai tai padaryti, apsitvarkyti ir pasiimti pinigus, kuriuos už tai moka.

– Už apgavystę?

– Už tai, kad matom Amerikietiškąją svajonę. Šiuo atveju – Amerikietiškąją medicinos svajonę.

Piepis su Čaku prisėdo šalia mudviejų, ir Piepis, lyg televizijos serialas, kurio negali išjungti, išklojo paskutinį pikantišką „Perrrrkūno Šlaunų“ epizodą:

– Kaip visuomet buvo nepasotinama. Žiūrėjom teliką, ji ėmė trinti man šlaunų vidinę pusę, žinioms pasibaigus išsirengė ir nuėjo į miegamąjį. Ji nenorėjo ilgos įžangos ir pirmą kartą kažką pasakė – tai mane taip sujaudino, kad netvėriau kailyje.

– Ką, brolau, ji pasakė?

– Gerai nesupratau, tik žinau, kad pavartojo žodį „kūšis“. Jinai – aukso gysla. Įnikau tirti jos kūną, ir po kurio laiko ji turėjo pradėti tirti manąjį. Kramsnojau jos *labia* – jos gražios, plonos – lyg šuniuko ausytės – ir kadangi vis vaizdavausi, neva mokykloje ją pa-

tvarkė ir ji pagimdė vaiką, bandžiau įlįsti giliau ir pamatyti epiziotomijos randą, bet per arti prisikišau, ir man aprasojo akių obuoliai. Artinomės prie kažko tikrai nepaprasto. Susirangėm į kažkokią fantastišką pozą – nelyginant šuniukai: ji sėdėjo man ant veido, kaip kadaise moterys mano kambario draugui Normanui, ir pasilenkusi žaidė su mano pimpalu, tada aš smagiai šlerptelėjau jos kūšies ir švelniai palenkiau jos galvą prie savo tarpukojo. Patikėkit, ji tiesiog...

Visi nustojome kramtyti.

– ...pakvaišo!

– Pakvaišo? – paklausė Dručkis atvipusiu žandikauliu.

– Visai pakvaišo, – patvirtino Piepis. – CHA! Mes virtom tikrų tikriausiais gyvuliais. Davėmės po visą lovą. Ji sukiojosi man ant veido, ir jutau jos dantis savo dalyko pagrindu. Tai bent! Merginos, kurios patikdavo mano motinai, imdavo spiegti, kai per kelnes pajusdavo, kad man stovi. O žinot, ką ji pasakė, kai įkišau?

Mes nežinojome, ką Andžela pasakė, kai Piepis jai įkišo.

– Ji pasakė: „Oi, daktare Pepski, jūsų toks diiiiidelis!“

Net pats prieš mus sėdintis Piepis dabar atrodė kažkoks didelis.

– Šįryt ji davė man šepetuką, ir nuėjęs į vonią pamačiau, kad ten padėti dar du.

Dručkis nustojo valgyti maždaug tuo metu, kai Perkūno Šlaunys palietė Piepio varpą lūpomis; spoksodamas į Piepį, tarsi tas būtų beprotis, Dručkis paklausė:

– Po velnių, ką jūs, vyručiai, čia išdarinėjat?!

Tada mes jam papasakojom. Išklojom apie Čaką ir Heizel, apie mane ir Molę, apie tai, kaip Taulo ir Perkūno padedamas Piepis ėmė augti. Papasakojom jam apie Aukso amžių – kaip ėmė sklisti legendos apie mūsų gebėjimus gydyti sunkiukus ir apie mūsų ryšius, nes Heizel dėka paklodės dabar švarios, čiužiniai be blakių, o Molės dėka ligoniais rūpinamasi puikiai. Mes pasigyrėme iškilę aukštai kaip tie lapai spalio nugelsvintose klevų viršūnėse, krentantys pro nėščius Zoko sparno griaučius.

– Trūksta tik vieno, – pasiguodžiau, – nepavyksta įtaisyti ligonių kitur. Vis dar nesugebam atsikratyti limpių. Ana su Ina tebėra čia.

– Nieko baisaus, – atsakė Dručkis, – įtaisyti ligonį kitur – juokų darbas. Kas turi rasti vietas limpiams?

– Socialinis skyrius.

– Taip, Socialioji skylė. Trečias dantų šepetukas reiškia, kad Andžela neatsisako miegoti su dviem, tai kodėl jūs to nedarot? Jums, vyručiai, reikia padulkint Socialiąją skylę. Tiesa, atminkit: jei norit pasismagint su bibliotekininke, turit kalbėti apie Šekspyrą. Iki pasimatymo ir linkiu sėkmės.

Aišku, jo siūlymas buvo genialus. Kiekvienas skyrius turėjo Socialiąją skylę, kuriai buvo patikėta rasti vietas limpiams. Ta užduotis buvo neįvykdoma. Vargšų limpių visi kratėsi. Slaugos namai sakydavo, esą limpis sveikutėlis ir jų nereikalingas, artimieji tvirtindavo, neva limpis sunkiausias ligonis ir jam reikia slaugos namų, privatai teigdavo, girdi, limpis visiškas ligonis, todėl jį būtina laikyti „Dievo namuose“ ir lupti pinigus iš „Mėlynojo kryžiaus“, o mes, ternai, aiškindavome negalį pakęsti brokolių damų, kurios tvatija mus už tai, kad neleidžiame numirti, todėl tegul Skylė malonėja ištrenkti jas velniop. Limpiai savo nuomonės neišsakydavo.

Socialinis skyrius buvo suteneris. Jį sudarė dviejų rūšių moterys, pirmos – jaunos, veiklios idealistės, kurias dirbti vertė jausmas kaltės dėl to, kad paliko tėvus bei senelius, ir kurios visą laiką stengėsi sugauti poną Tinkamiausiąjį, privalėjusį turėti kišenėje stetoskopą; antros buvo po menopauzės, išsiskyrusios, paliktos vaikų, tokių kaip pirmo tipo Skylės, neveiklios, tik atjaučios ir verksmingos, ciniškos ir mazochistiškos, besibaiminančios artėjančios senatvės ir visą laiką ieškančios antro ar trečio pono Tinkamiausiojo, privalančio turėti kelnėse šį tą nepanašaus į stetoskopą. Mūsų skyriuje tokia jaunesnė Skylė buvo Rozalė Kouen, mergina, kurios panašus į picą veidas, nusėtas paauglės inkštirų, niekad į nieką nereaguodavo. Norėdama atitraukti nuo jo dėmesį, turėjo įprotį

atsisagstyti palaidinukę iki bambos. Vyresnioji, arba Vyriausioji Skylė, buvo Selma didele, kreiva nosimi. Su ja besiglamonėdamas internas rizikavo, kad jam bus pradurtas akies obuolys, tačiau žemiau kaklo Selma buvo graži. Besikapanodama pro šalį plūstančio gyvenimo sraute Selma tapo seksuali, pasidavė verčiančiam būti labiau emancipuotoms negu vaikai sindromui, siaubusiam Ameriką aštuntajame dešimtmetyje ir sukūrusiam mamytę, kuri rūkė žolytę, ir dukrytę, žliumbiančią: „Mama, būk gera, duok užplėšti dūmo". Selma iškart puolė man į glėbį:

– Dalyvavau toje nuostabioje vizitacijoje, kurioje jūs akcentavote, kad ligoniai „Dievo namuose" laikomi per ilgai, daktare Bašai, ir noriu jums pasakyti, kad puikiai susidorojote su kritikais.

Čakas metė akį į mane, paskui į Piepį, tas į jį, paskui į mane, aš į Čaką ir vėl į Selmą, o toji varė toliau:

– Trisdešimt metų bandžiau išmokti šitaip išlieti savo pyktį, o jūs tai jau sugebate. Norėčiau, kad parodytumėt man, kaip tai daroma. Žinokit – daug psichoterapeutų, geriausių šiame mieste, veltui mėgino mane to išmokyti.

Gundomai šypsodamas, jausdamas, kaip širdis ritasi į kulnus, supratau esąs pasmerktas ją mokyti.

Kitą rytą į Džo vizitaciją pirmas atėjo Čakas, pavėlavęs pusvalandį. Po valandos įsliūkinau aš, kiek vėliau įsirito Piepis. Kai atsikratėme pykčiu putojančios Džo, papasakojau Čakui ir Piepiui, kaip išvakarėse nuėjau pas Selmą, kaip mudu pradėjome klausytis kietojo roko, kaip Selma ėmė pasakoti apie savo vienatvę ir trukdančią gyventi nosį, kaip po taurelės ir cigaretės su marihuana Selma pasakė norinti, kad pasilikčiau. Gūžiausi nuo tos minties, nes ji priminė mano motiną, bet pagalvojęs apie priedermę savo draugužiams pasirengiau blogiausiam. Kai Selma pritamsino šviesas ir nusisegė liemenėlę, buvau pritrenktas.

– Prastos, ką? Brolau, mes niekuomet neatsikratysim tų limpių.

– Ne, ne prastos. Geros. Nuostabios! Jos krūtys gražios. Tikra Ava Gardner – pagaminta 1916 metais, bet vis dar dinamitas.

– Kaip jai tai pavyksta, brolyti?

– Paklausiau jos. Premarinas.

– Premarinas? Premarinas?!

– Premarinas. Estrogenų papildas. Moteriškas hormonas, veikiantis visą kūną. Jautiesi tartum mylėtumeis su išgryninta molekuline moterim. Įstabu!

Visą tą laiką Piepis tylėjo, bet man baigus puolė pasakoti savo istoriją – girdi, praleido naktį su Rozale Kouen; tai išgirdęs Čakas nutaisė rūgščią miną ir paklausė:

– Barškinaisi su ta baisuokle? Fe!

– Buvo nuoooostabu, – atsakė Piepis nušvisdamas savo maniakiška šypsena.

– Vyras, Padulkinęs Rozalę Kouen, – pasakiau. – Čakai, mes sukūrėm monstrą.

– Brolau, koks jausmas pabudus šalia mielosios Rozalės?

– Kiek įmanydamas stengiausi nežiūrėti į jos veidą, – atsakė Piepis.

Limpiai pradėjo kraustytis iš „Dievo namų". Prasidėjo tikrasis Aukso amžius. Nė vienas iš hierarchijos, pradedant Koju ir baigiant Mėlynių Meistru, negalėjo suprasti, kaip slaugos namų durys kuo lengviausiai atsidaro VI pietų skyriui, tik ne jokiam kitam. Mūsų Skylės per žingsnelį nuo mirties esančius mūsų limpius raštu apibūdindavo kaip „turinčius puikių reabilitacijos perspektyvų", tad slaugos namai juos priimdavo vos atsilaisvinus lovoms. Limpiai, aptriedę visą skyrių, pasak ligos istorijų, buvo „laikantys išmatas ir šlapimą" ir, šikdami ant neštuvų, šikdami lifte žemyn, šikdami koridoriuje, vedančiame prie greitosios, šikdami, kol juos vežė su kaukiančia sirena, baigdavo šikti iki nemirtingumo artimųjų pasirinktuose slaugos namuose, tokiuose kaip „Naujosios Masados", kur jų kūnus paskirstydavo į aukštus nelygu mirties artumas: tuos, kuriuos manė esant arčiausiai mirties, guldydavo viršutiniuose aukštuose, matyt, todėl, kad nuo čia buvo mažiausias atstumas iki dan-

gaus. Ana ir Ina išbuvo „Dievo namuose“ keturis mėnesius, tad buvo liūdna matant, kaip jos išvyksta, bet jeigu jos ir pajuto, jog mintyse su jomis atsisveikiname, atsakė tik RŪDL ir TLAUKIS. Sunkiai alsuojanti, dvokianti Brokolių dama taip pat buvo išboginta. Egzodas nesiliovė.

Limpiams išvykus skyriuje pagausėjo sunkiukų, ir retkarčiais kurį nors iš tų merdinčių jaunų žmonių pavykdavo išgelbėti. Vieną dieną leukemiško siuvėjo Solo kaulų čiulpų mėginyje lyg šafranai pajuodusiuose Hirosimos laukuose sumirgėjo normalūs baltieji kraujo kūneliai.

– Ką?! – išsprūdo man bežiūrint pro mikroskopą į milijonus tų gėlių, kurios reiškė, kad Solas gali išgyventi. – Remisija! Žiūrėkit!

– Po velnių – čia jau kažkas kita, – žiūrėdamas tarė Čakas.

– Hmmmmmmmmm hmmmmmm tikrai nuostabus dalykas!

– Fantastiška! – sušukau tik dabar suvokęs, jog neleidau sau turėti jokių vilčių dėl Solo, nes tų pumpurėlių pasirodymo tikimybė buvo visai menkutė, tad nuskuodžiau į jo palatą ir gaudydamas kvapą sušukau:

– Solai, tau remisija!

– Matyt, prasti popieriai, – tarė jis, – iš pradžių leukemija, dabar remisija. Oi!

– Ne, remisija reiškia, kad sveiksti. Stebuklas! Tu nemirsi.

– Nemirsiu? Kaip nemirsiu?

– Dar ne dabar.

Mėlynių nusėtas žmogeliukas nutilo. Nebebandė šmaikštauti – žiūrėjo man į akis susmukęs lovoje.

– A... kol kas nemirsiu – ne tuoj pat.

– Taip, Solai, nemirsi. Tu gyvensi.

– A... Ačiū Dievui, ačiū... – jis stvėrė mane, padėjo galvą man ant peties ir, po šitiek šimtmečių ir metų, per kuriuos nėsyk neišdrįso viltis, ėmė raudoti, ir liesas jo kūnas lyg vaiko drebėjo prigludęs prie manęs. – Tai ką? Vadinasi, dar galėsiu pasidžiaugti žmona? Ak, kaip gera, neapsakomai gera. Ačiū Dievui – žinokit,

daktare Bašai, iki šiol Jis mažai padarė mano labui, bet dabar... tai gyvenimas... tai kaip gimęs kūdikis...

Buvome nepaprastai laimingi. Visas pasaulis buvo išgydomas, seksualus ir smagus, o mes sklandėme padebesiuose – kietuoliai, prigludę prie „Dievo namų“ krūtinių, spenelių ir šlaunų. Ta mintis mane ramino kaip sukvežimiai, dardantys į kalną akmenimis grįsta Bronkso gatve, kurie užliūliuodavo mane kadaise vaikystėje, kai likdavau pas tetą Lilę, ir viskas buvo be galo lengva, viskas velniškai smagu.

Iš tikrųjų nebuvo nei lengva, nei smagu. Nedorėlis mūsų viceprezidentas atsistatydino, ir dorasis Džeris Fordas nieko nelaukęs ėmė trankyti galvą į sraigtasparnio duris. Sekmadienį po Niksono šeštadienio vakaro skerdynių, kai jis pabandė sustabdyti norinčius atsikratyti jo žmones atsikratydamas jų, pabudęs išgirdau kauksmą, pamačiau, kad išaušusi vėlyvo rudens diena, pasipuošusi visų spalvų lapais, ir džiaugiausi esąs gyvas, kol ateinančioms trisdešimt šešioms valandoms įžengiau į gyvąją „Dievo namų“ mirtį. Sekmadieniais ligoninėje visuomet jausdavausi kaip nubaustas vaikas, kuris užrakintas namie dairosi pro langą. Už lango palikta Džo visą gyvenimą stengėsi pažvelgti į vidų ir nenorėdama patikėti savojo skyriaus tokiems seksualiniams maniakams ir iškrypėliams kaip mes sekmadienį, savo laisvą dieną, visuomet ateidavo į ligoninę padėti.

Praėjusią savaitę Džo pasikvietė mane vakarienės. Jos butas buvo nejaukus kaip motelio kambarys. Muzikinis centras vis dar neišpakuotas. Jokio augalo. Nuo valgomojo stalo teko nurinkti mokslinius žurnalus ir užrašus. Per visą vakarienę sėdėjome įsitempę ir bandėme šnekučiuotis. Pasinėriau į jos vienatvę. Kai ji ėmė aiškinti, kaip sunku būti medike ir bendrauti su vyrais už ligoninės sienų, ką galėjau jai pasakyti? Ji, girdi, labai stengiasi mus suprasti, netgi su mumis susidraugauti. Jai nepatinkanti skyriuje tvyranti įtampa. Kadangi mane išsirinko kaip vyriausiąjį ir,

kaip jai atrodo, visų lyderį, paklausė, kas, mano galva, trukdo.

– Privalai labiau mumis pasitikėti, – tariau. – Atsipalaiduok. Juk ne nusikaltimas, jei negali nuolatos daryti viską, ką gali, kiekvienam ligoniui, ar ne?

– Ne nusikaltimas, – nervingai gniaužydama rankas sutiko ji, – bet man sunku su tuo susitaikyti.

– Pąsistenk.

– Ką turėčiau daryti?

– Sakyčiau, be kita ko, galėtum neateiti, kai budėsiu kitą sekmadienį. Būtų gera pradžia.

– Gerai. Pamėginsiu. Ačiū, Rojau, labai ačiū.

Tą sekmadienį Džo pasirodė „Dievo namuose" anksčiau už mane.

Vos tvardydamasis pasakiau:

– Negalėjai neateiti?

– Mėginau, Rojau, patikėk manim, mėginau. Bet man nusibodo ruoštis egzaminui. Be to, tau gali prireikti pagalbos.

Supratau įkliuvęs į spąstus. Nors siutau, negalėjau išdėti jos į šuns dienas, nes bijojau, kad nešoktų nuo tilto. Ternai kankino ją savo lytinėmis išdaigomis, skaudino kiekviena užuomina apie jas ir todėl ji pasijusdavo vis labiau atstumta. Laimingą ją darė vien ligoninės medicinos hierarchija, vien Namai, kur ji galėjo pasidaryti galą atlikinėdama neregėtai atsidavusio medicinos kaskadininko triukus.

Džo, Mėlynių Meistras ir pirmas tą dieną mano priimtas ligonis tarsi susimokę mane parklupdė. Koks ligonis? Henris buvo dvidešimt trejų metų, inkstų veikla sutrikusi, atsiųstas iš kažkurio Šv. Kiturkio kalno, kai šis inkstininkas buvo paverstas infekuota uremiška mėsos mase, viena koja karste. Be to, Henris buvo protiškai atsilikęs. Norėdamas išgelbėti jį, turėjau susipažinti su Šv. Kiturkio kalno atsiųsta ligos istorija, o jos fotokopija buvo neryški, be numerio ir parašyta kažkokios užsienio šalies medicinos mokyklos absolvento, todėl man nepavyko jos perskaityti. Atėjęs

Mėlynių Meistras bandė man padėti balsu skaitydamas istorijos ištraukas. Pasakiau jam, kad čia ne GMM atvejis ir kad gali nešdintis. Prieš išeidamas jis paklausė:

– Kas jam?

– Mikromalkija.

– Kas tai?

– Pasižiūrėk žinyne.

Jam išėjus dar kartą pamėginau perskaityti ligos istoriją, bet nesugebėjau. Žiūrėjau į rudenį už lango. Jauna porelė mėtėsi lapais, ir tie lipo prie jų baltų megztinių. Akys patvino ašaromis. Dusino apmaudas dėl to, kad negaliu išgerti antro puodelio kavos lovoje su moterimi, perskaityti sekmadienio *Times*, pajusti, kaip gelia plaučius nuo ledinio rytmečio oro. Įėjo Džo ir paprašė manęs „pristatyti ligonį". Nesusivaldžiau. Viską pamiršęs ėmiau klykti, kad jeigu pasiliks dar vieną minutę, aš išeisiu. Klykiau visokius nemalonius dalykus apie ją, jos emocines problemas, jos nepasotinamą troškimą viską žinoti. Atsistojau šalia jos – lyg milžinas – ir rėkiau, kol pamėlau, o skruostais pabiro ašaros, ir nesilioviau, kol išgrūdau tą kvaišelę sėkmės auką pro duris, liftu į pirmą aukštą ir lauk iš „Dievo namų".

Grįžau prie Guviojo Henrio ligos istorijos. Sėdėjau ir verkiau. Per daug bėdų užgriuvo vienu metu. Be perstojo trankiau stalą kumščiu, šitaip talžydamas pasaulį. Ilgiau taip nebegaliu. Prisiminiau, ką galvojau vaikystėje žaisdamas Supermeną: jeigu darysiu viską, ką galiu, visuomet būsiu teisus. Susitvardžiau. Nuėjau apžiūrėti Guviojo Henrio, pilko jauno vyro nevispročio veidu, juokingai perskirtais per vidurį plaukais; jo balsas kas antras žodis šokinėjo nuo boso prie falceto. Paklausiau, kaip jaučiasi, ir jis atsakė:

– Daktare, jeigu rytoj numirčiau, būčiau laimingiausias iš visų gyvųjų.

Kažkodėl jo žodžiai man padėjo, ir nuėjau aiškintis, kaip galiu jam pagelbėti. Tą bjaurią dieną man dar padėjo Mėlynių Meist-

ras, vienui vienas sunaikinęs Džo skyrių. Jis ėmėsi antros tą dieną priimtos ligonės, jaunos moters juodu nėriniuotu apatinuku, sergančios opiniu kolitu. Mėlynių Meistrą sujaudino kraujas ir gleivės, kuriuos pamatė ant savo piršto tirdamas tiesiąją žarną, tad panūdo tą pačią dieną atlikti jai sigmoidoskopiją ir „akis išdegęs lėkti į biblioteką pasiskaityti apie išmatas", bet jį nesmagiai nuteikė erotinis tyrimo aspektas. Mat, Mėlynių Meistro nelaimei, jis patiko ligonei, ir toji nuoga nuo galvos iki kojų visaip leido jam suprasti, kad jo apžiūrinėjama jaučia ne tik malonumą, bet ir kylantį geismą. Tai supratęs, Mėlynių Meistras persigando, pasiraitė kulnus ir tirtėdamas atlėkė pas mane.

– Kaip gyvas nebuvau matęs nuogos moters, o dar jaunos. Mūsų tokių dalykų nemokė. Man taip gėda!

– Gėda? Ką, po velnių, tu jai padarei?

– Nieko. Man gėda, kad į galvą lenda medikui nepriderančios mintys.

Jis taip sutriko, kad atsisakė toliau ją apžiūrinėti, kol nepasikalbėjo apie tai su savo psichologu, todėl leidau jam imtis ponios Bailz, tariamai sergančios širdies liga, kuriai padarė mėlynę, kai buvo paguldyta į „Dievo namus". Pirmą valandą nakties Mėlynių Meistras išdygęs prieš mane pranešė:

– Ką tik baigiau hipnotizuoti ponią Bailz.

– Ką padarei kam? – abejingai paklausiau.

– Užhipnotizavau ponią Bailz, kad numalšinčiau širdies skausmus.

– Be bajerio? O daktaras Kreinbergas žino?

– Ne. Dar nesakiau.

– Klausyk, jam tikrai būtų įdomu sužinoti. Kodėl jam nepaskambinus?

– Dabar? – nustebo Mėlynių Meistras. – Pirmą nakties?

– Na ir kas? Jam rūpi viskas, kas daroma jo ligoniams.

Mėlynių Meistras paskambino Mažyliui Otui Kreinbergui:

– Sveiki, daktare Kreinbergai, čia daktaras Levis... Brusas Le-

vis... Taip, jūs teisus, iš tikrųjų aš ne daktaras, aš GMMS, bet... Taip... Matot, įpratau vadinti save daktaru Leviu... Taip, norėjau jums pasakyti, kad ką tik baigiau hipnotizuoti ponią Bailz, nes ją kama... hipnotizuoti... h-i-p-n-o... taip, kaip burtininkas, ir ji... Ją kamavo nerimas, ir aš... Taip?.. be abejo... a... aaaa... Bet tai įprastas... Gerai. Atleiskit... Taip, aš ją tučtuojau pažadinsiu iš transo. Viso gero, pone.

Su kvaila mina veide Mėlynių Meistras buvo bespūdinąs iš kambario. Paklausiau jo, ar negalėtų padaryti man paslaugą.

– Kokią? – paklausė jis pamanęs, kad gaus progą išpirkti kaltę.

– Visą dieną buvau užsiėmęs ir neturėjau kada nueiti į tualetą. Ar negalėtum suvaikščioti už mane? Didelio. Mažą padariau.

– Negalit su manim šitaip elgtis. Be to, ieškojau žinyne žodžio „mikromalkija“. Tokios ligos nėra.

– Mikromalkijos? Aišku, yra: „žaidimas su ne visa kortų malka“. Labanakt.

Nuėjau gulti. Molė budėjo naktį, ir visiems mūsų bandymams sugulti į lovą sukliudė pirma Mėlynių Meistras, paskui limpiai. Bet dabar Levis sėdėjo bibliotekoje, o limpius aš nakčiai PATEPLINAU, tad nuogas atsisėdau ant budinčiojo gydytojo lovos ir ėmiau laukti savo seselės. Heizel PATEPLINO paklodes, o šalia „Dievo namų“ pagalvės gulėjo lėlė, padaryta iš guminių žarnelių ir marlės tamponų, su prismeigtu rašteliu: „Rojus – išdykęs berniukas, Molė – linksma mergaitė, jei rasi laisvą minutę, duosimės net sukaitę“. Pagaliau!

Nekantriai laukdamas saldžių akimirkų ėmiau dirsčioti į medicinos seserų mokyklos bendrabučio langus. Viename kambarių nusirenginėjo seselė. Ji nusivilko uniformą, paskui padarė tą nuostabų judesį: atlenkė alkūnes kiek galėdama daugiau už nugaros, kad atsisegtų liemenėlę. Jos krūtys pasileido tą akimirką, kai į kambarį įėjo Molė. Gražumėlis. Aš spėjau pavirsti delstine bomba. Molė atsisėdo ant lovos, ir parodžiau jai, ką stebėjau. Atsagsčiau jos

suknelę, nusegiau liemenėlę ir sugriebiau tas mažos mergytės krūtis už išsiilgusių spenelių. Lyg kokia kruša ant manęs pasipylė jos suknelė, pėdkelnės, kelnaitės. Prisiminiau, kad anglui tobulybė – kai vienu metu varpa trykšta, žadintuvas čirškia, meilužė krykščia. Prieš pat sukišant tą stangrų, smagų daiktą į tuščiavidurį jos piltuvėlį ji vis aikčiodama iš pasitenkinimo tarė:

– Ar rodžiau, ką vienuolės moko seseles daryti, kai ligoniui atsistoja?

– Ne.

– Vienuolės liepia per jį pliaukštelti, kad nukartų.

– Nori, kad jis nukartų?

– Ne, noriu, kad stovėtų ir mane padulkintų.

Mes vis labiau vis labiau vis labiau vis labiau vis labiau įsismaginome, ir kai buvome bebaigią, pasigirdo neįtikėtinai garsus TRINKT, nuo kurio net lova sudrebėjo, ir iškart paskambino pypsio operatorė, norinti, kad tuoj pat pasirodyčiau, bet Molė labiau norėjo manęs tuoj pat ir vapėjo: Viešpatie Aukščiausiasis dar truputį dar dar aaaa aaaaaaa!

O tas TRINKT, kaip paaiškėjo, pasigirdo tada, kai Mėlynių Meistras, bandydamas ištaisyti visas tą dieną padarytas klaidas, nusprendė man padėti, pasitelkęs į pagalbą ŠTIŠINIMO įrankį – elektrinę limpio lovą, kad IŠŠTIŠINTŲ ponią Bailz, pagražintą mėlyne ir užhipnotizuotą Mažylio Oto ligonę, kitur. Jis pasirinko ortopedinį aukštį, ir, sprendžiant iš statmeno linkio ponios Bailz kairio šlaunikaulio gūbryje, jai lūžo klubas.

– Padariau tai dėl jūsų, daktare Bašai, – išdidžiai šypsodamas tarė Mėlynių Meistras. – Aš jau nusiunčiau žinutę ortopedijos skyriui.

– Mėlynių Meistre, nemalonu, bet turiu pasakyti: dėkingas už tai, ką padarei, bet tos kalbos apie limpių lovą tebuvo pokštas.

– Kas?

– Pokštas. Dručkis juokavo.

– O, Dieve! O, Dieve brangus! Atrodo, būsiu padaręs baisią

klaidą. Turiu nedelsdamas paskambinti daktarui Kreinbergui.

– Mėlynių Meistre?

– Ką?

– Pirma paskambink savo psichologui.

Daugelis iš merdinčių jaunų žmonių mirė. Džimis, gulėjęs ISCHS palatoje kartu su BE KIAUŠIŲ HARLIU NEPAVAŽIUOSI auka, buvo gydomas žiurknuodžiais, paprastai vartojamais vėžio pažeistiems kaulų čiulpams užslopinti, ir mirė nuplikęs, infekuotas, nusėtas mėlynių, paplūdęs krauju. Išsipildė Guviojo Henrio – kaip paaiškėjo, jis taip pat sirgo vėžiu – troškimas tapti laimingiausiam iš visų gyvųjų, kai vieną dieną jis mirė. Mirė daug kitų jaunų ligonių. Kai paklausiau Čako: „Ei, kaip čia yra, kad miršta mūsų amžiaus žmonės?“, jis atsakė:

– Nežinau, bet mūsų gyvenimas dabar iš tikrųjų puikus, ar ne?

Visi žinojo, kad galų gale Geltonasis Žmogus mirs, o daktaras Sandersas merdėjo visą tą laiką.

Mirtimi daktaras Sandersas vadavosi seniai. Nuplikęs, infekuotas, ramus, visiškai išsekęs, jis rengėsi atsisveikinti su šiuo pasauliu. Mudu buvome draugai. Jis merdėjo kupinas ramios tvirtybės, tarsi žengimas anapus būtų jo gyvenimo dalis. Buvau jį bepamilstąs. Pradėjau vengti užsukti į jo palatą.

– Suprantu, – kalbėjo jis, – būti daktaru mirštantiesiems – sunkiausias mūsų darbas.

Užėjus kalbai apie mediciną karčiai papasakojau jam, kad vis ciniškiau žiūriu į savo galimybes, ir jis atsakė:

– Taip, mes neišgydome. Aš irgi niekad neužkibau ant tos meškerės. Ir pats žiūrėjau taip ciniškai: šitiek mokslų, o paskui toks bejėgiškumas. Vis dėlto nepaisant visų mūsų abejonių padėti mes galime. Ne, ne išgydyti. Jėgų mums atsiranda tuomet, kai išmokstame būti atjautūs, mylėti. O didžiausia meilės apraiška – būti su ligoniu, kaip tu būni su manim.

Stengiausi sėdėti prie jo. Žiūrėdavau, kaip rūpestingai Molė nu-

karpo jam rankų ir kojų nagus, kad jis neįsibrėžtų ir nepradėtų kraujuoti ar kad nepakliūtų užkratas. Mačiau, kaip visi stengiasi, kad aplink jo lovą būtų sterilu. Stebėjau, kaip Džo elgiasi su juo kaip su „retu atveju", kaip onkologas kuo bešališkiausiai šnekučiuojasi su juo apie neišvengiamą mirtį, ir visą laiką vyliausi, nors žinojau, jog tai neįmanoma, kad mirtų jis gražiai.

Mirė jis klaikiai. Iškviestas vidury nakties pamačiau, kad jis baigia nukraujuoti, nors gavo milžiniškas dozes trombocitų – juos ištirpdė citotoksiniai žiurknuodžiai, kurių buvo grūste prigrūstas jo organizmas. Kai priėjau, buvo beveik be sąmonės, kraujospūdis, galima sakyti, lygus nuliui, iš šnervių bei išpurtusių, pamėlusių lūpų kampučių sruveno snapučių raudonio kraujas, ir supratau, kad kraujas trykšta iš visų net menkiausių trūkusių žarnų kapiliarų. Sąmonės jam užteko tik tiek, kad išlementų: „Padėkit man, maldauju, padėkit".

Suvokiau, kad padėti jam negaliu niekaip, tik rodydamas meilę, kaip jis pats mokė, – būdamas šalia. Pasidėjau jo galvą ant kelių, nušluosčiau kempine kraują, pažiūrėjau į nereginčias akis ir pasakiau: „Aš čia", ir, man regis, jis suprato.

– Padėkit man, padėkit.

Vėl ištryško kraujas. Nušluosčiau, pasakiau: „Aš čia" ir apsiverkiau. Raudojau patyliukais – kad jo neišgąsdinčiau.

– Sveikas, Rojau, kaip sekasi?

Hovardas stovėjo tarpduryje, užpildęs jį savo asiliška šypsena ir pypkės dūmais.

– Nešdinkis iš čia! – sušnypščiau.

Atsisėdęs ant kėdės kitame palatos gale papsėdamas pypkę jis paklausė:

– Rodos, daktaro Sanderso reikalai prasti, ar ne? Varge, kaip bjauru.

– Nešdinkis iš čia velniop! Tučtuojau!

– Neprieštarausi, jei pasižiūrėsiu? Įdomu – baigiamoji ligos stadija. Priimamajame neįdomu, nes nematai, kaip progresuoja tavo

hospitalizuotų pacientų liga. Man visuomet patinka stebėti ligos eigą. Pajunti baigtumą. Kaip ateina galas. Daug ko sužinai.

– Būk geras, Hovardai, dink iš čia.

– Padėkit man.

Tekėjo kraujas, ir mano keliai juo permirko. Akys blausėsi.

– Aš čia, – ir jį apkabinau.

– Leidimą skrosti gausi? – paklausė Hovardas.

Norėjau pašokti ir jį nudėti, bet negalėjau – buvau pasiryžęs nepalikti daktaro Sanderso, kol jis nepaliks manęs. Dar kartą maldavau Hovardo išeiti, tas nusišypsojo, pareiškė, kad labai sunku, kai miršta artimas žmogus, užsitraukė dūmą ir niekur nėjo.

– Padėkit.

Stengiausi nekreipti į Hovardą dėmesio. Jusdamas, kaip merkia skystas daktaro Sanderso kraujas, troškau tik vieno: kad galėčiau pribaigti nelaimėlį kaip nors neskausmingai ir tvarkingai, užuot bejėgiškai sėdėjęs šalia.

– Padėkit man... Dieve, koks siaub...

Bandžiau galvoti apie ką nors gera – moterį Oksforde, kuri sėdėdama plokščiadugnės valties gale braukia pirštu per lapų prikritusį Červelo kanalo vandenį, bet į galvą lindo vien šiandienos laikraščiuose skaitytos naujienos, šešiolikmetė, pabėgusi iš namų pamatyti pasaulio, kurią jūroje prie Floridos rado nuogą sugrūstą į akmenų prikrautą lagaminą, ir sumuštą vaiką, kurį į teismo salę įvežė susirangiusį lovelėje kaip gemalą – jis virto daržove ir „niekuomet nebepasitaisys“; pasak gydytojo, pirmąsyk pamatęs vaikelį jis nė nesuprato, į ką žiūrįs, nes prieš jį gulėjo jau senokai pūvančios mėsos masė, o nuskriausto vargšelio nugaroje buvo išdegintos apšašusios raidės: V-E-R-K-S-N-Y-S.

Nuleidęs akis pamačiau, kad daktaras Sandersas nebegyvas. Didžioji dalis krauju atmiešto vandens, kuris ką tik buvo juo, išsiliejo ant manęs.

Laikiau jo galvą ant kelių, kol nesveikas jį nužudęs kraujas ištekėjo iš širdies ir smegenų į žarnas, odą, visur kitur, kur jo niekuo-

met neturėjo būti, ir nesukrešėjęs ištekėjo iš visų kūno kiaurymių, paskiausiai – iš atsipalaidavusios išangės. Laikiau nuplikusią jo galvą suspaudęs rankomis ant kelių, kol kraujas nustojo tryškęs. Paskui paguldžiau ant lovos, atsargiai užklojau antklode ir apsiverkiau. Jis buvo pirmasis miręs mano mylimas ligonis. Nuėjau į gydytojų kabinetą. Matydamas, kaip viena mano pėda už kitos mechaniškai liečia grindis, prisiminiau lėtine šizofrenija sergančią aktorę, vaidinusią Zigfeldo trupėje – beprotnamyje ją laikė nuo „Kvailysčių“ laikų: kas dieną, kad ir koks būtų oras, ji kiūtindavo pievele ryžtingu, tiksliu žingsniu, kuo tiesiausia linija, kurią pamačius būtų džiaugusis kiekvieno matininko širdis – KLUMŠ KLUMŠ KLUMŠ – ėjo ji niekur, tuščia viduje.

– Daktaras Sandersas mirė, – pranešiau sėsdamasis.

– Kaip gaila. Leidimą skrosti gavai? – paklausė Džo.

– Ką?

– Klausiu, ar gavai leidimą skrosti?

Vaizdavausi, kaip pakeliu tą mažąją gudruolę suėmęs už liesų pečių, kratau, kol smegenys išsitaško į kaukolę ir ją ima tampyti traukuliai, tuomet spardau į vidurius ir sumaitoju kiaušides tiek, kad jos niekuomet nebepajėgtų išspjauti dar vieno kiaušinio, paskui šveičiu pro šešto aukšto langą, kad ištikštų ir ją tektų susiurbti galingomis, triukšmingomis vakuuminėmis mašinomis, ir galų gale lavoninėje ją, virtusią maišu košės, rakinėja ir košia Hiper Huperio patologė rezidentė iš Izraelio. Bet Džo buvo verta tik gailesčio, todėl sugriežiau dantimis ir atsakiau:

– Ne.

– Kodėl?

– Nenorėjau.

– Čia ne pasiteisinimas, – papriekaištavo Džo.

– Nenorėjau žiūrėti, kaip jo kūną lavoninėje drasko į skutelius.

– Nesuprantu, ką nori pasakyti.

– Per daug jį mylėjau, kad galėčiau žiūrėti, kaip jo kūną taršo rūsyje.

– Šių laikų medikui nedera taip kalbėti.

– Tada nesiklausyk, – atšoviau nebesitvardydamas.

– Skrodimas – svarbus dalykas, – nenusileido Džo. – Tai medicinos mokslo gėlė. Pati susisieksiu su artimiausiu giminaičiu.

– Nedrįsk! – užrikau. – Jei taip padarysi – užmušiu!

– Kas, tavo manymu, leidžia mums taip kvalifikuotai teikti medicinos pagalbą tiems, kuriuos gydyti mums patikėta? – paklausė Džo.

– Nemalk šūdo – jokios pagalbos mes neteikiam, – atšoviau.

– Gal išprotėjai?! Šį skyrių – mano skyrių – gerbia visi „Dievo namai“, nes mes pasiekiam geriausių rezultatų. Joks kitas nesugeba įtaisyti tiek ligonių į slaugos namus ar taip meistriškai rūpintis sunkiukais. Apie mano skyrių sklinda legendos. Po šimts, – tarė Džo atkišdama smakrą į priekį, – tą leidimą aš privalau gauti.

– Eik velniop, Džo.

– Turėsiu pranešti apie tai Unguriui ir Kojui. Neleisiu kvailiems sentimentams sužlugdyti mano skyrių. Jis tapo legendinis.

– Ar žinai, kodėl jis toks tapo? Abejoju, ar norėtum išgirsti.

– Žinoma, norėčiau, nors aš ir taip žinau.

Tada aš jai viską išklojau. Iš pradžių papasakojau, kaip mudu su Čaku, atlikę originalų praktinį bandymą su Ana O., ėmėme nertis iš kailio, kad nepajudintume nė piršto, ir kaip melavome apie tai Džo, kaip pūtėme jai arabus apie visokius įsivaizduojamus tyrimus ir TEPLINOME ligos istorijas. Papasakojau apie gan panašią taktiką su merdinčiais jaunais žmonėmis – jie vis tiek mirė, tačiau bent jau nepridarę mums rūpesčių, be skausmo, be kančių, kurios kitaip galėjo ilgiausiai užsitęsti. Galų gale paminėjau jai ligonius, išsiųstus į slaugos namus.

– Slaugos namai ėmė priimti daugiau ligonių todėl, kad patikau socialinei tarnybai, ir todėl, kad puikiai vadovauju savo skyriui, – sunerimusi tarė Džo.

– Džo, visi tavęs nekenčia, o daugiau ligonių atiduodame slaugos namams tik todėl, kad Piepis dulkina Rozalę Kouen, o aš –

Selmą. Apie švarias paklodes nekalbėsiu.

– Ką norėjai pasakyt apie švarias paklodes?

– Čakas barškina Heizel iš ūkio skyriaus.

– Aš tavim netikiu. Niekas negalėtų šitaip su manim pasielgti.

– Jei tik turėtų galimybę – pasielgtų, bet tavo ternams lengviausia.

– Manai esąs aukščiau viso to, – tarė Džo. – Manai esąs geresnis už kitus, todėl tau nereikia žemintis prašant leidimų skrosti. Tu bijai bjauriosios medicinos pusės, ar ne?

– Nebijau, viršininke.

– Nori pasakyti, kad nebijai bjauriosios medicinos pusės? – paklausė Kojis. Jo akys lakstė po krauju aptaškytą mano baltą pižamą.

– Taip, sere, kaip pastebėjau, nebijau.

Apsivilkęs ilgą kaip mėsininko baltą chalatą, su stetoskopu kaip visuomet vingiuojančiu Dievas težino kur, Kojis stovėjo ir žvelgė pro langą laikydamas rankoje mano gyvenimo aprašymą. Atrodė vienišas. Tikriausiai taip atrodė ir Niksonas. Aš stovėjau priešais didelį jo stalą. Lyg musės iš visų pusių mane buvo apspitę diplomai. Mane apkerėjo spalvoto vandens pripildytas šlapimo trakto modelis, kuriame elektros motoriuko varinėjamas burbuliuodamas greitai cirkuliavo raudonas šlapimas. Negalėjau galvoti apie nieką – vien apie tai, kaip daktaras Sandersas virto kraujo maišu – išpampusiu, šliuksinčiu, negyvu.

– Žinai, – mosuodamas mano gyvenimo aprašymu kalbėjo Kojis, – popieriuje atrodai puikiai, Rojau. Džiaugiausi, kai surinkau tavo pavardę kompiuteryje pasirinkdamas šiai internatūrai. Maniau, galėsi būti internų ir rezidentų lyderiu, o vieną gražią dieną net tapsi vyriausiuoju rezidentu.

– Taip, sere, suprantu.

– Armijoje netarnavai, ar ne?

– Ne, sere.

– Taip ir supratau, nes kreipiesi į mane „sere“. Šis kreipinys

priimtas armijoje, supranti?

– Na ir kas?

– Tarnavusieji armijoje šitaip niekuomet į mane nesikreipia.

– Tikrai? Kodėl?

– Nežinau kodėl. Gal tu žinai?

– Nežinau, bet man taip atrodo tinkama.

– Be galo keista. Man rodos, turėtų būti atvirkščiai, ar ne?

– Ką tai galėtų reikšti?

– Nežinau. Gal tu žinai?

– Ne. Tai išties be galo keista. Sere.

– Taip, neapsakomai keista...

Jis nutilo ir įsispoksojo pro langą. Mačiau jį savo vaizduotėje: visą gyvenimą jis prisiekinėjo nebūsiąs toks šaltas kaip jo tėtušis, tačiau, kaip ir Džo, Kojis tapo sėkmės auka, laižydamas subines nusigavo į viršūnes ir pasidarė toks šaltas, kad jo paties sūnus tikriausiai jau lankėsi pas psichologą, kad padėtų atsikratyti pasidygėjimo savo bejausmiu tėtušiu ir troškimo, kad tas taptų toks šiltas ir mylintis kaip senelis – tėtušio tėtušis. Visą gyvenimą Kojis paaukojo tai jaudinančiai akimirkai, kai koks jo padarytas medicinos atradimas išsklaidys kokios nors ligos dvoką, ir visi ims karštai ploti, kaip jo tėtušis niekad jam neplojo. Jis manė, kad privers visus pavaldinius jį mylėti, jei „Dievo namuose“ atliks Van der Grafo generatoriaus vaidmenį.

– Žinai, Rojau, anoje – miesto – ligoninėje mano vaikinai mane mylėjo. Jie visuomet – patikėk manim, visuomet – mane mylėjo, kartu mes praleidome nuostabių akimirkų, bet čia, Namuose...

– Klausau, sere.

– Ar žinai, kodėl manęs čia nemyli?

– Gal tai susiję su jūsų požiūriu į mediciną, ypač į limpius.

– Į ką?

– Į lėtinių ligų kamuojamus silpnapročius, kurių vieta geriatrijos slaugos namuose, sere. Rodos, esate įsitikinęs, kad kuo daugiau daroma jų labui, tuo labiau jie taisosi.

– Tikrai taip. Jie serga, ir, prisiekiu Dievu, mes gydome jų ligas – agresyviai, objektyviai, visapusiškai, ir niekada nenuleidžiame rankų.

– Būtent. O mane moko, kad norint juos gydyti reikia nedaryti nieko. Nes kuo daugiau juos gydai, tuo labiau blogėja jų būklė.

– Ką? Kas tave to moko?

– Dručkis.

Tas žodis išarė dvi vagas džiūsnos kaktoje.

– Tu juk netiki Dručkiu – o gal sakysi, tiki?

– Iš pradžių išties maniau, kad tai beprotystė, bet paskui pabandžiau pats ir, mano nuostabai, jo teorija pasitvirtino. Kai bandžiau elgtis, kaip mokote jūs – kaip moko Džo, – sukėliau tiems ligoniams baisiausių komplikacijų. Kol kas nesu visiškai įsitikinęs, bet, man regis, Dručkis teisus. O jis – ne koks kvailelis. Sere.

– Nesuprantu. Dručkis jus moko, kad neteikti jokios medicinos pagalbos – geriausia, ką galite daryti?

– Dručkis sakė, kad šitaip ir teikiama medicinos pagalba.

– Ką?! Nieko nedarant?

– Tai nemažai.

– Šeštas pietų skyrius – geriausias Namuose, o tu nori man pasakyti, kad jis nieko nedaro?

– Čia ir yra darbas. Mes darom kiek įmanydami mažiau ir stengiamės, kad Džo to nesužinotų.

– Šitaip ir į slaugos namus įtaisote?

– Čia jau kita kalba.

– Gerai, šiandien kalbų užteks, – tarė Kojis priblokštas, pašiurpęs nuo Dručkio, kurio manė atsikratęs, kai išsiuntė į Šv. Kiturkio kalną. – Vadinasi, visas tas aplaidumas, apie kurį kalba Džo – JEI NEMATUOJI TEMPERATŪROS, NESUŽINAI, KAD LIGONIS KARŠČIUOJA – tai vis tos jūsų pastangos padėti nieko nedarant, teisingai?

– Teisingai. Šiek tiek pakeistas principas *Primum non nocere*, – atsakiau.

– *Primum non*... Tai kodėl tuomet daktarai apskritai ką nors daro?

– Dručkis sako, tam, kad sukeltų komplikacijas.

– Kam daktarams reikia komplikacijų?

– Kad užsidirbtų pinigų.

Žodis „pinigų“ skaudžiai sudavė Kojui, priminė jam kažką kita, ir jis tarė:

– Prisiminiau: daktaras Otas Kreinbergas sakė, kad jūs netinkamai elgiatės su jo ligoniais – darote jiems mėlynes, hipnotizuojate, pakeliate jų lovas į pavojingą aukštį. Tas mažytis žmogeliukas Otas prieš daugelį metų pretendavo į Nobelio premiją. Ką pasakysi apie tuos dalykus?

– Tai dariau ne aš, sere, o Brusas Levis.

– Bet jis – tavo GMM globotinis.

– Na ir kas?

– Ogi tas, kad, velniai griebtų, tu už jį atsakai, kaip Džo atsako už tave, daktaras Ungerbergas už ją, o aš už jį. Levis tavo globotinis, supranti? Pasikalbėk su juo. Išaiškink jam viską.

Pamanęs, kad geriau neklausti Kojo, kas atsako už jį, tariau:

– Bandžiau, sere, bet nepavyko. Levis atsakė, kad negaliu prisiimti atsakomybės už jo veiksmus – privaląs pats už juos atsakyti.

– Ką?! Tai prieštarauja mano ką tik pasakytai sampratai.

– Žinau, sere, bet jis lanko psichoanalizės seansus, ir jo psichologas kala jam tai į galvą, o Levis kala tai į galvą man.

Susigriebiau svarstąs, kas – kai Agnius ir Niksonas vienu metu bus sukišti į cypę – kas imsis atsakomybės už Ameriką, tą prašmatnų paradą.

– Nori pasakyti, kad tiki tuo, ką sako Dručkis?

– Nesu įsitikinęs, sere. Aš tik keturis mėnesius esu internas.

– Gerai, nes jeigu visi galvotų kaip jis, internų išvis nebūtų.

– Būtent, sere. Jų nereikėtų. Dručkis sako, internai šitaip stengiasi tam, kad išliktų gydomosios medicinos poreikis – kitaip visi būtų chirurgai arba pediatrai. Arba advokatai.

– Nesąmonė. Jeigu jis teisus, kodėl protingi žmonės, tokie kaip aš ir kitų ligoninių vyriausieji gydytojai, tiki gydomąja medicina? Kodėl?

– O kas mums lieka? – atsakiau regėdamas, kaip kraujas iš daktaro Sanderso šnervių teka man ant kelių. – Juk negalim nueiti šalin.

– Gerai sakai, mano berniuk, gerai sakai! Mes gydome, ar girdi, mes gydome?!

– Aš čia jau keturi mėnesiai, bet kol kas nieko neišgydžiau. Ir negirdėjau, kad kas būtų išgydęs. Kol kas didžiausias laimėjimas – vienintelė remisija.

Stojo bjauri tyla. Kojis nusigręžė į langą, kelis kartus giliai įkvėpęs oro išpūtė Dručkį iš nosies, ryklės bei plaučių ir patenkintas, kad kažką įrodė, vėl atsisuko į mane:

– Daktaras Sandersas mirė, bet leidimo skrosti negavai – kodėl? Gal jis tavęs prašė jo neskrosti? Kartais žmonės – netgi gydytojai – dygisi ko nereikia.

– Ne. Jis sakė, kad galėsiu skrosti, jei norėsiu.

– Tai kodėl neprašei leidimo?

– Nenorėjau žiūrėti, kaip jo kūną rūsyje drasko į skutelius.

– Nesuprantu.

– Per daug jį mylėjau, kad leisčiau jį skrosti.

– Tau neatrodo, kad aš jį taip pat mylėjau? Ar žinai, kad mudu su Valteriu buvome artimi bičiuliai? Jis buvo pirmasis negras Namuose. Kartu lankėme internatūrą. Dievuliau, ko tik mums neteko patirti! Kokią daugybę jaudinančių medikų gyvenimo akimirkų išgyvenome! Kai nuo galvos iki kojų nukrečia malonus šiurpas. Puikus žmogus. Nepaisant viso to, – kalbėjo Kojis gręždamasis į mane su nuolankia lyg popiežiaus mina, – leisk tavęs paklausti, ar, tavo manymu, nepaisant viso to būčiau pabijojęs prašyti leidimo skrosti?

– Ne, sere, aš taip nemanau. Manau, kad leidimą jūs būtumėt gavęs.

– Tu velniškai teisus, Bašai, velniškai teisus – būčiau jį gavęs.

– Ar galiu kai ką pasakyti, sere?
– Žinoma, mano berniuk. Drožk.
– Jūs įsitikinęs, kad atlaikysit?
– Tapau tuo, kuo esu, ne todėl, kad ko nors neatlaikiau. Klok.
– Būtent todėl pavaldiniai jūsų nemyli.

Mes juos – tiksliau, jas – mylėjome, tad kadangi po savaitės turėjau iš VI pietų skyriaus pereiti dirbti į priimamąjį, nusprendėme, kad, turint galvoje trečią dantų šepetėlį, nelieka nieko kito, kaip parodyti joms savo meilę ir padaryti tai tų šunsnukių Namuose. Taigi Čakas, aš ir tas keturmatis lytinis maniakas Piepis – kuris dabar puolė kiekvieną sijonu vilkintį padarą, net lytiškai ne visai subrendusią fizioterapijos specialistę putlios aštuonmetės veidu ir putlios penkiolikmetės figūra, kurią sugundė paskyręs fizioterapijos procedūras savo limpiams šešis kartus per dieną ir kurią grabaliojo tarp lygiagrečių ir galūnių protezų, kol jos dėmesys buvo nukreiptas į limpius, kuriuos mokė vaikščioti – svarstėme, kaip, po šimts, galim parodyti trims nuostabioms moterims, tokioms kaip Andžela, Molė ir Heizel, o gal dar ir ketvirtai nuostabiai moteriai, tokiai kaip Selma, kaip karštai jas mylime ir kokie dėkingi esame, kad prisidėjo paverčiant mus kietais ternais kietame „Dievo namų" skyriuje.

Tas spalvingas renginys buvo neteisėtas. Mudu su Piepiu laukėme kitų budėjimo kambaryje, kuriame neturėjome būti. Kaušteléjęs nuo burbono ir alaus, apsivilkęs Namų naktinius, užsidėjęs ant galvos peruką, kad panėšėčiau į limpį, gulėjau ant apatinės lovos, o Piepis vapėdamas apie lytinę brandą prijungė man širdies monitorių. Kai raudonai apšviestame kambaryje pasigirdo PYPT iš ekrano su žaliomis linijomis, man dingtelėjo, kad trūksta tik geltono šviesoforo, ir Čakas pamanys atsidūręs namie, Memfio gatvės sankryžoje. Kai pasakiau Berei, kad daktaras Sandersas mirė, ji paklausė, Kur jis dabar? ir aš atsakiau, Tik mumyse, ir ėmiau mąstyti, kaip jo gyvybė plasnojo aplink mane nelyginant drugelis

mirštantį rudenį, sužvarbusi pašėlusiai daužėsi man į blakstienas šaukdama neleisti gimti žiemai. Ką paskutiniame laiške rašė tėvas?

...Žiema ateina ir tu, be abejo, pripratai prie ilgų darbo valandų bei stresų. Turi puikią progą išmokti medicinos ir pradėti bendrauti su žmonėmis...

Į duris pabeldė kartą, paskui du – tai buvo mūsų sutartas ženklas. Apsivilkusios seselių uniformomis tarpduryje stovėjo Andžela ir Molė. Žiūrėjau, kaip Perkūno Šlaunys apkabina ir pabučiuoja Piepį. Jis atrodė susigėdęs.

– Sveikas, – mostas Piepio link, – Piepi. Kaippovelniųgyveni?

– Sveika, Andže Vandže, – droviai atsakė Piepis.

Andžė Vandžė paėmė jo delną, pakišo sau po sijonu ir prispaudė prie savo audringo užpakaliuko. Piepis dirstelėjo į Molę – kaip toji pažiūrės į tokį atvirumą. Molė priėjo prie jo iš už nugaros, ėmė bučiuoti į kaklą, braukdama pirštais aukštyn žemyn tarp raktikaulio duobutės ir tarpkojo. Limpio falcetu suklykiau GIALBĖKIT SESELE GIALBĖKIT SESELE GIALBĖKIT, ir jos priėjo prie manęs. Atitraukė apatinę lovą dengiančią užuolaidą ir palinko prie manęs, abi atsisagsčiusios drabužių priekį, kad būtų matyti keturios fantastiškos stangrios krūtys su dviem tarpeliais, kyšančios iš nėrinių jūros putos. Ak, koks malonumas prisiglausti prie jų nosimi, paliesti jas įsiūčio ir liūdesio graužiama galva, glaustytis ir godžiai ryti, kaip ištroškęs bukas arklys ryja vandenį. Čiulpti. Vieną, du, tris – keturis spenelius! Kai pabandžiau tai padaryti, jos stumtelėjusios paguldė ir nusprendė, jog esu limpis, o kadangi LIMPIAI KRINTA, mane reikia priraišioti prie lovos, ir jos ėmė uoliai mazgyti.

...Kada nors prisiminsi šį sunkaus triūso laikotarpį ir įgyta patirtis visuomet išliks. Kam kitam, be žmogaus, tai duota?..

Muisčiausi priraišiotas, o jos ruošėsi numazgoti mane spiritu suvilgyta kempine. Besistengiant ištrūkti man pavyko perplėšti Molės suknelę beveik iki juosmens, tad jų vėl pargriautas aukštielninkas grožėjausi jos žvilgančia permatoma prancūziška liemenėle, lyg šilkas aptempusia styrančius spenelius; prancūzaitėms vaikštinėjant Eliziejaus laukais tokių liemenėlių prilaikomos krūtys laksto į šalis, kad mergų ištroškę amerikiečiai išsižioję į jas spoksotų. Paklausiau, kokio ilgio jos speneliai, ir pradėjau virsti limpiu su stačiu. Jos ėmė šluostyti mane kempine, tik pirma Andžela diskretiškai uždengė mano styrantį linksmakotį ir mano žvaliai tabaluojančius kiaušius. Mačiau, kad ne tik Piepis, bet ir Andžela gašliai žvilgčioja į Molės krūtis, ir man dingtelėjo, jog trečias dantų šepetėlis gali būti Molės – kodėl gi ne? Pririštas, bejėgiškai stebintis, kaip dvi pusnuogės moterys aušina mano karštį garuojančio spirito vėsa, nukeliavau į vaikystės laikus, kai gulėdavau karščiuodamas, ir neapsakomai įsiaudrinau. Ekrane pypsintis mano pulsas pašoko iki 110, ir, kai buvau besprogstąs, Piepis nusitempė Andželą į šalį.

Palaima. Molė šluostė mane visą kempine, švelniai bučiavo, bet vis dar laikė pririštą. Kaskart, kai prisiartindavo, bandžiau ją sugriebti, ir ekranas dabar pypsėjo 130 kartų per minutę. Ji ėmė braukyti drėgna kempine *corpus spongiosum*, erekciją sukeliantį audinį mano varpos apačioje, paskui kramsnoti, gnaibyti, ryti ir čiulpti, nepaleisdama mano *testes*, kurie dabar jautėsi lyg kiaušiniai aksominėje pirštinėje. Maldavau, kad mane atrištų, bet ji toliau mane kandžiojo ir glostė. Pasidaviau. Lūpos, papai liečia, gnaibo visą mano kūną. Prieš pat man iššaunant Molė išsineria iš suknelės, nusismaukia kelnaites, sėdasi man ant veido ir vėl suima varpą lūpomis. Mano uodžiamoji skiltis blokuojasi, ir mūsų mašina spjaudydama kumštelinius velenus, ratlankius ir krumpliaračius išlekia į devINTĄ DANNNNGŲ!!

...Politikos naujienose vien tik tas patologiškas melagis Niksonas ir aš tikiuosi, kad jam gerai įkrės...

Mudu gulime kartu, kol monitorius ima pypsėti rečiau, o kreivės palėkštėja, tada jinai atsikelia, pabučiuoja ir dingsta už užuolaidos. Ji grįžta, ir prašau mane atrišti, dėl Dievo meilės. Nieko nesakydama ji vėl imasi mano pimpalo, tas netrukus nustoja ašaroti ir atsistojęs tiesut tiesutėlis užtraukia makabėjų karo dainą visai kaip Senajame Testamente, o ji apsižergia mane, paima jo galiuką ir priglaudžia prie to nykštuko valties vairininko – savo klitorio. Tamsą ima raižyti elektros kibirkštys, jos meilios *labiae* mane apglėbia ir leidžiasi mano trinamos. Tuomet nusprendžiu: rupūs miltai, jeigu jau esu limpis – tik ne *šlongu* – tai juo ir būsiu, ir atsipalaiduoju. Ji ima judėti ant manęs lėtai, ritmingai, kaip tesugeba moterys, puikiai valdančios savo aistrą, ir prieš pat tą saldžiąją akimirką pasilenkia prie manęs.

– Andžela?

– Rojau.

– Rojau!

– Andžela.

...Tikiuosi, prie visko pripratai ir nepersidirbi...

– Nusprendžiau, – mostas dangaus link, – tau atsidėkoti, – mostas užuolaidos link, – kad atsiuntei man, – mostas grindų link, – Piepį.

Tai ji darė be perstojo kilnodamasi ir leisdama garselius, kuriuos prastai girdėjau, o kai atsisėdo tiesiai ir įsikibo į viršutinės lovos spyruokles, gestais aiškiau negu žodžiais pasakė, kad mudu dabar panašūs į porelę, besimylinčią naktį traukinyje, važiuojančiame Europos geležinkeliu, pastryksėjo lyg mergaitė kieme ant laipynių ir staiga sustojo.

– Kas atsitiko? – paklausiau.

– Man rodos, ten, – mostas į dangų, – kažkas yra.

Įsiklausėm ir iš tikrųjų išgirdom:

– O Chesu Chesu Čakuti CHEE-ZUUUU...

Perkūno Šlaunys mane atrišo, bet vos tik mano rankos ir kojos išsilaisvino, visomis keturiomis apglėbiau ją, baksnodamas varpa lyg limpis po jaunystės grąžinimo kurso *Ponce de León* klinikose – Dručkio scenarijus? – paskui parvertęs aukštielninką ne juokais griebiausi to, ką storžievis pavadintų pisimu, ir tvatydamas kaip *León* įsivaizdavau vožiąs Kojui į nosį, paskui Andžela ėmė aimanuoti ir vapėti kažką, kas be gestų panėšėjo į Varyk giliau pupuli varyk giliau pupuli varyk giliau pupuli, PYPT vėl pašėlusiai padažnėjo, mano vainikinės arterijos susitraukė, ėmė protestuoti, ir linksmybių karuselė sukosi toliau.

...Tikiuosi, esi sveikas, ir netrukus tave pamatysim...

Vėliau, kai visi susispietėme drauge ir Čakui dainuojant „Kokia graži mėnesieeeeena“ pritardami niūniavome „lialia“, kažkas kartą pabeldė į duris.

– Patikrinimas! – sukliko Heizel.

Bet paskui pabeldė dar dukart, ir mes pamatėme Selmą.

– Atleiskit, kad pavėlavau, vaikučiai, – tarė ir prisidėjo prie linksmybių.

Viskas man susiliejo. Prisimenu matęs, kaip Piepis rangosi Selmai ant kelių, kaip Molė, Andžela ir Selma ima glaustinėtis, ir, plūduriuodamas draugiškų genitalijų jūroje, grabinėdamas vienas, baksnodamas į kitas, pamaniau, kad trečiasis dantų šepetėlis galėjo būti tiek vyro, tiek moters ir kad tos moterys labiau emancipuotos ir smagesnės už mus visus, o pačioje pabaigoje visi pripažinome, kad vakarėlis buvo nuostabus, ir iškilmingu *dulcissimo* sudainavome:

SUDIE ŠVELNIAI SAKOME DAKTARUI BAŠUI,
SEKSUALIAJAM MŪSŲ ***VI***.

10

– ... mergše.

– Ką? – paklausiau.

– Rojau, nejaugi visai manęs nesiklausai?

Berė. Kas galėjo žinoti, kur mes? Valgiau austrę. Vyliausi, kad esu Prancūzijoje, Bordo, ir valgau austrę iš Mareno, arba Anglijoje, Londone, ir valgau Vylerio austrę, bet baiminausi, kad esu JAV ir valgau Long Ailendo austrę – baiminausi Amerikos todėl, kad Amerikoje buvo „Dievo namai" ir juose praleidau didžiąją dalį laiko, bet dėl tos gyvenimo pilnatvės už jų sienų dabar man buvo labiau nepakeliama negu Namuose. Atsakiau Berei, kad klausausi jos išpūtęs ausis.

– Anądien mačiau Džudę, ir ji man sakė, kad mieste kaskart sutinkanti tave su kokia mergše.

Mergšė – amerikietiška, austrė – amerikietiška.

– Po šimts pypkių, – atsakiau, – tos austrės amerikietiškos, ar ne?

– Ką?! – keistai į mane pažiūrėjusi tarė Berė, bet iškart suprato, kad mintyse klajoju kitur, ir su užuojauta tarė: – Rojau, tau ėmė kilti kažkokios keistos asociacijos.

– Negana to, pasak Džudės, dar turiu mergšių.

– Nieko tokio, – atsakė Berė smeigdama šakute sultingiausią austrės dalį. – Aš suprantu. Visa tai – pirminis procesas.

– Kas tas pirminis procesas?

– Infantiliškas malonumas. Malonumo principas. Mergšės, austrės, net aš – bet kokie malonumai, ir visi iš karto. Priešedipinė stadija, regresija nuo edipiško konflikto su tėvu dėl motinos prie ankstesnių, kūdikiškų rūpesčių. Aš tik viliuosi, jog antrinio proceso Rojaus liko pakankamai, kad aprėptų ir mane savo narcizišku-mu. Kitaip mudviem neabejotinai šakės, supratai?

– Ne visai, – atsakiau neįsitikinęs, ar šitaip ji leidžia suprasti žinanti apie Molę. Gal man apie tai užsiminti? Mudviejų santykiuose su Bere – bent jau kol kas – nusistovėjo nepatvari pusiausvyra, palaikoma to, ką ji vadino „ribomis", ir pagrįsta balsu neišsakomu kito laisvės pripažinimu. Ne, nieko nesakysiu. Kuriems galams?

– Kur dirbsi toliau? Kur tave siunčia pagal rotaciją?

– Pagal rotaciją? – pakartojau mintyse vaizduodamasis esąs asteroidas, skriejantis ratu aplink Venerą. – Rytoj – į priimamąjį. Nuo lapkričio pirmos iki Naujųjų metų.

– Koks ten bus darbas?

Išgirdus jos klausimą mano mintys grįžo į Angliją, į vieną iš ryškesnių dykinėjimo Oksforde metų akimirkų. Tą pirmąją Merės Kvont mini sijonėlių vasarą man besitrainiojant judrioje gatvėje staiga kilo sambrūzdis ir pasigirdo besiartinančios greitosios YYY-OOO. Visi stovėjome, smalsūs ir susirūpinę, kol automobilis pralėkė pro šalį, bandydami dirstelti į dramą, vykstančią jo viduje. Gyvenimas ar mirtis. Kūnas nuėjo pagaugais. Pamaniau: „Argi nenuostabu būti tuo, pas kurį baigsis ši greitosios kelionė?" Ta mintis grąžino mane į Ameriką su jos austrėmis, Molėmis ir geriausiomis MM. Ir tokiomis ligoninėmis kaip „Dievo namai". Tai minčiai nesiliaujant suktis galvoje į Berės klausimą tesugebėjau atsakyti:

– Manau, kad priimamajame taip skaudu nebus.

– Vargšas Rojus – net viltis bijo. Imk, valgyk kiek nori.

* * *

Sulig kiekvienu nauju Votergeito bombos sprogimu amerikiečiai ėmė vis labiau suprasti, kad Niksono „Kandoro operacija“ – siaubingas melas. Tą dieną, kai specialiuoju kaltintoju paskirtas Leonas Javorskis pakeitė Arčibaldą Koksą, maždaug tuo metu, kai Ronas Zigleris atmetė Kisindžerio pasiūlymą Niksonui pasakyti atgailos kalbą tardamas: „Su atgaila galima nusišluostyti šikną“, įėjau į Namus pro automatines priimamojo duris. Laukiamajame pamačiau vienintelį žmogų – seną žvitriaakį grifą, kuris siūbuodamas stovėjo kampe pasidėjęs prie kojų išsipūtusį polietileno maišą. Gerai. Reikės apžiūrėti tik vieną ligonį. Ramybė apskritomis plytelėmis klotame priimamajame buvo taiki, bet pranašaujanti kažką negera. Linksmas klegesys ir juokas sklido iš pagrindinio gydytojų kabineto. Čia sėdėjo keletas: vyriausioji medicinos sesuo, vardu Dinė; juodaodė seselė Silvija; du chirurgai – iš Alabamos kilęs gumą nuolatos kramtantis rezidentas Gatas ir internas Elijas, aukštas, kumpanosis žydas sefardas garbanota pusiau žydiška, pusiau afrikietiška šukuosena, pasak gandų – prasčiausias chirurgijos internas per visą Namų istoriją.

Čia sėdėjo ir abu policininkai, Gilynis ir Kvikas. Pamatęs mane įeinant rudaplaukis sumaurojo:

– Sveiki atvykę! Malonu jus matyti šiame Airijos lopinėlyje pačiame Hebrajų namų viduryje. Jus aplenkė pranešimai apie išdykusį skyrių šeštame aukšte, todėl neabejojam, kad mūsų laukiančiais ilgais žvarbiais vakarais linksminsite mus pasakojimais apie aistrą.

– Ar vėl išgirsiu istoriją apie airius ir žydus?

– Per ką tik pasibaigusias šventas dienas girdėjau puikią istoriją, – tarė Gilynis, – apie airę tarnaitę, atėjusią dirbti žydų šeimoje. Ar esat girdėjęs?

Nebuvau.

– Tai štai ta maloni airė nori įsidarbinti žydų šeimoje maždaug

per Roš Hasaną – Naujuosius metus – ir klausia durininko, koks čia darbas. Na, atsako tas, viskas gerai, brangute. Jie švenčia visas šventes. Pavyzdžiui, per Naujuosius metus surengiama didelė šeimos vakarienė, šeimynos galva atsistoja prieš visus ir iš padėkos pučia *šofarą*. Moteriškaitė susiraukia ir klausia: „Plūsta šoferį? Bet, tikiuosi, su tarnaitėmis gerai elgiasi?"

Juokui nutilus paklausiau, pas ką atvykęs ligonis su polietileno maišu laukiamajame – pas chirurgą ar pas terapeutą.

– Ligonis? Koks ligonis? – paklausė Dinė.

– A, jis turi galvoje Eibą, – tarė Flešas, priimamojo sanitaras, jaunas neūžauga su kiškio lūpa ir randu, kuris prasidėjo ties lūpa ir ėjo velniaižin kur. Susidarė įspūdis, kad jam vaikystėje rimtai sutriko chromosomos. – Jis joks ne ligonis, o Pamišėlis Eibas. Jis ten gyvena, ir tiek.

– Jis gyvena laukiamajame?

– Galima sakyti taip, – atsakė Dinė. – Prieš daugelį metų jo giminaičiai mirdami paaukojo Namams krūvą žalių. Dabar jis neturi namų, todėl leidžiam jam ten būti. Bėdos su juo neturim, tik jam nepatinka, kai laukiamajame susirenka per daug žmonių, be to, per Kalėdas kiek įsisiautėja.

Kaip geraširdiška – leisti vargšui gyventi laukiamajame. Baigę budėjimą policininkai atsistojo eiti.

– Mes dar susitiksim, kai sutaps mūsų pamainos, – tarė Kvikas. – Kadangi budim naktimis, didelę dalį to tamsaus, šalto paros meto leidžiame gerdami kavą šiame šviesiame, šiltame kambary, kur negresia jokie nakties pavojai. Gero jums ryto ir telaimina jus Dievas.

Prieš išeidamas Gilynis tarė:

– Netrukus susipažinsite su psichiatrijos rezidentu Kouenu. Froido sekėjas.

– Tikrų tikriausias vadovėlis, – užsiveriant durims pridūrė Kvikas.

Dinė nusivedė mane su Eliju aprodyti skyriaus. Nors buvo pa-

traukli, į ją žiūrint kažkas kėlė nerimą. Kas? Akys. Jos akys buvo kieti, tušti diskai, pro kuriuos nieko negalėjai įžvelgti. Šiame forposte ji išdirbo dvylika metų. Ji parodė mums įvairias palatas: ginekologijos, chirurgijos, terapijos, o paskiausiai – 116-ąją, su švelnia gaidele pavadinusi ją Granatos palata.

– Prieš daugelį metų šitaip ją pavadino Dableris. Granatos palatos Dableris. Čia guldom bjauriausius iš klykiančių limpių. Vieną vakarą, kai čia buvo paguldyti trys tokie, Dableris mus suvadino, išsitraukė iš kišenės granatą, atidarė duris, ištraukė žiedą, sviedė granatą vidun ir ėmė laukti sprogimo.

Mudu su Eliju susižvalgėme negalėdami tuo patikėti.

– Nusiraminkit, – tarė Dinė, – granata buvo netikra.

Grįžome į gydytojų kambarį, kur kabojo daugybė lentų su surašytomis ligonių pavardėmis ir nusiskundimais. Po sočių pusryčių ir antro kavos puodelio ėmė plūsti „ligoniai". Laukiamasis buvo sausakimšas. Pajutęs, kad darosi ankšta, Pamišėlis Eibas ėmė jaudintis. Negalėjai žinoti, ką jis iškrės, kai susijaudins ne juokais. Gatas nuėjo į priekinę liniją – aiškintis, kurie iš nepalikusių Eibui vietos reikalingi pagalbos pirmiausia. Seselės jau spėjo paversti žmones pacientais, vilkinčiais ligoninės drabužiais, pamatavo pulsą, temperatūrą, kraujospūdį ir vėl sėdosi. Dinė atsuko į Eliją ir mane kietus, tuščius diskus ir tarė:

– Viskas jums paruošta. Kibkit į darbą.

Mudu su Eliju taip ir padarėm.

Atsistojau prie ginekologijos palatos ir perskaičiau pirmos ligonės aprašą: Princesė Houp, šešiolikos metų, juodaodė, pilvo skausmai. Galvoje pasidarė tuščia kaip per pirmas internatūros savaites. Ką žinau apie pilvo skausmus? Kas, kad man pačiam yra skaudėję pilvą – moterims viskas kitaip. Organų daug, tą patį skausmą gali sukelti pūvantis sumuštinis su tunu ir negimdinis nėštumas, nuo kurio mergina po pusvalandžio mirs. Stovėjau už durų nesiryždamas įeiti.

– Eikit, – sušuko Silvija, – jai nieko nėra.

Įėjau. Devynios ligonės iš dešimties šioje palatoje atsidurdavo dėl niekų: VL, makštoperšos, šlapimo trakto infekcijos ar tuno sumuštinio. Šįsyk nusprendžiau, kad reikalas rimtas – apendicitas. Grįžau į gydytojų kabinetą.

– Jei taip ilgai terliositės su vienu ligoniu, per dieną priimsit tik kokius dešimt, ir Eibas jus nudės, – įspėjo Silvija.

– Man rodos, jai apendicitas.

– Velnias! Jūs girdėjot? Duokš man skalpelį, brangute.

Išgirdęs žodį „skalpelis“ Gatas bemat atsidūrė šalia manęs. Nekantriai, bet skeptiškai jis išklausė mano diagnozę ir nuėjo į palatą. Nervindamasis dėl grėsmės, iškilusios mano reputacijai, užsidariau tualete. Po kelių minučių už durų išgirdau balsą, šaukiantį Alabamos tartimi:

– Bašai, vyruti! Ei, vaikine, tu čia?

– Čia.

– Ar negalėtume visi susirinkti?

– Kam?

– Tavęs pasveikinti. Daktaro Dveino Gato, šio priimamojo chirurgijos rezidento, nuomone, turim laimikį. Valio!

– Kas yra laimikis?

– Laimikis? Apendiksas. Prapjauni plieno geležte, surandi jį ir niekam neatiduodi – tavo laimikis. Klausyk: VIENINTELIS GYDYMO BŪDAS – ŠALTU PLIENU. Bašai, tu davei išalkusiam chirurgui progą pjauti, o GALIMYBĖ PJAUTI YRA GALIMYBĖ IŠGYDYTI. Išoperuosim mieląją Princesę taip sparčiai, kad nė mirktelti nespės.

Nusibraukęs nuo kaktos prakaitą atidariau tualeto duris ir atsidūriau akis į akį su švytinčiu Mieluoju Alabamiečiu, ką tik davusiu progą savo draugužiui chirurgui pjaustyti žmogų.

Pasijutęs geriau pradėjau apžiūrinėti kitus ligonius. Lyg į liūną klimpau tarp vienišų siaubomomis sergančių žmogelių, MSNJAN ir limpių, sergančių daugybę organų apimančiomis ligomis, ir dar tokių sunkių formų, kad, pasak vadovėlių, „mirtis neišvengiama ir

greita". Įnikau į jų ligas, ėmiausi to, ką veikiau terapijos skyriuje – dariau įrašus ligos istorijoje, apžiūrinėjau, jungiau lašelines ir Folio kateterius, išrašinėjau vaistus, kad jie vėl galėtų pradėti virsti silpnapročiais. Apžiūrėjęs kokius tris, grįžau į gydytojų kabinetą ir pamačiau, kad kortelių ant mano stalo – per pusę sprindžio. Mane apėmė bejėgiškumo jausmas. Su šita kūnų sankaupa aš niekaip nesusidorosiu. Kaip galiu visais jais pasirūpinti? Kaip galiu išgyventi?

– Nori čia išgyventi? – paklausė Dinė nusitempusi mane į šalį.

– Noriu.

– Gerai. Dvi taisyklės. Pirma: imkis tik tų, kurių gyvybei gresia pavojus; antra: visus kitus ŠTIŠINK. Žinai, ką reiškia ŠTIŠINTI?

– Taip, Dručkis man išaiškino.

– Tikrai? Puiku. Vadinasi, esi visiškai pasiruošęs. Jo žodžiais, TEPLINK ir ŠTIŠINK. Rimtus ligonius nuo simuliantų sunku atskirti, ypač per šventes, o IŠŠTIŠINTI taip, kad NEATŠOKTŲ – dar sunkiau. Tai menas. Jeigu atvejis nėra rimtas, mes jo visai nesiimam. O dabar grįžk ir TEPLINK ir ŠTIŠINK išsijuosęs!

Net lengviau pasidarė – pažįstama Dručkio teritorija. Tie poilsio ištroškę kūnai jo čia nesulauks. Arba bus IŠŠTIŠINTI atgal į gatvę ar į terapijos skyrius, arba – jei mirs – žemyn į lavoninę. Net jeigu pasirodys groteskiškiausias klykiantis limpis, galiu jo imtis ramiai, būdamas įsitikinęs, kad netrukus jis bus IŠŠTIŠINTAS kitur. Stulbinanti mintis: medicinos pagalbos esmė – TEPLINTI ir ŠTIŠINTI pagalbos ieškantįjį kitur. Vienerios sukamosios durys, pro kurias išėjus galų gale vėl laukia kitos.

Svarbiausia buvo atskirti tikrą ligą nuo hipochondrijos. Kai laukiamasis grūste prisigrūdęs vienišų, alkanų kūnų, ieškančių šiltos vietelės žiemos nakčiai praleisti, ir dar su švaria patalyne, geru maistu ir aplink tave šokinėjančiais žvitria sesute apvaliu užpakaliuku ir tikru daktaru, PASILABINTI ir IŠSPIRTI buvo nelengva.

Daugelį metų turėję reikalų su „Dievo namais" tariami ligoniai prasimanė rafinuotų būdų, kaip į juos patekti. Buvau internu mažiau nei šešis mėnesius, o kai kurie jų į ligoninę gulėsi beveik devyniasdešimt metų. Kartais užteko to, jog kadaise apmulkino vieną terną ir todėl senoje ligos istorijoje turėjo įrašą, mat bijodamas bylinėjimosi nė vienas mūsų nesiryžo nepaisyti raštiškai patvirtintos ligos. Prisiskaitę vietos bibliotekoje, tie žmogeliai patys PATEPLINDAVO savo ligos istorijas ir daugiau už mane žinojo apie savo negalavimus. Kiekvieną vakarą kuris nors seniai raštiškai užfiksuotos ligos simptomas galėjo taip „paūmėti", kad „Dievo namams" nelikdavo nieko kito, kaip vargšelį apkabinti ir priglausti prie savo papo.

Ėmiau dorotis su išsikerojusiu patyrusiu blogiu. BETEPLINDAMAS vieną limpį pajutau kažką baksnojant man į koją prie pat bato. Nuleidęs akis pamačiau Čaką ir Piepį – lyg kokie kokerspanielių šunyčiai zoologijos parduotuvės vitrinoje jie žvelgė į mane. Už jų stovėjo Dručkis.

– Nieko nesakykit, – tariau. – Pamėginsiu atspėti, ką sumanėt.

Vis dėlto jie pasakė patys. Jie maldaują atsiklaupę.

– Ar žinai, brolau, kodėl? – paklausė Čakas.

– Todėl, kad pastarąsias dvylika savaičių Hovardas dirba priimamajame. Jis taip bijo ką nors pražiopsoti ir išsiųsti ligonį namo, kad priima visus iki vieno. Jis – RĖTIS.

– RĖTIS? – nustebau.

– Taip, – patvirtino Dručkis. – Jis praleidžia visus. Belvju klinikoje registratorė būtų IŠŠTIŠINUSI pusę tų, kuriuos hospitalizavo Hovis. Arba jie patys būtų gėdiję prašyti, kad paguldytų. Niujorkiečiai taip nesižemina – jie dar turi orumo. Hovis priima tiek ligonių, kad vienam ternui per dieną jų tenka šeši. Šitie vargšai vaikinai parklupdyti. Atsimeni – jie buvo tavo draugai.

– Jie ir dabar mano draugai, – atsakiau. – Kaip galiu padėti?

– Brolau, – prašė Čakas, – būk SIENA. Neguldyk nė vieno.

– Kartą Niujorke, – pasakojo Dručkis, – mes bandėme išsiaiš-

kinti, kiek ilgiausiai ligoninė gali nepriimti ligonio. Rekordas – trisdešimt septynios valandos. Būtumėt matę, kokius mes išspyrėm!

– Galit manim pasitikėti, – pažadėjau.

Jie išėjo.

Tą pačią popietę sėdėjau gydytojų kabinete mąstydamas apie RĖČIUS ir SIENAS...

– Automobilyje žmogus, ištiktas širdies smūgio!

Laukujų durų tarpduryje klykė moteris. Pirmiausia pagalvojau, kad ji pamišusi, paskui pagalvojau, kodėl širdies smūgio ištiktas žmogus automobilyje, o ne greitojoje – turbūt ji juokauja, – ir puoliau į paniką. Nespėjus nė pajudėti Gatas su seselėmis stumdami vežimuką pasileido prie durų. Kai atsistojau, jie jau maigė tam vyrukui krūtinę, darė dirbtinį kvėpavimą, Gatas dūrė lašelinės adatą į stambias kaklo kraujagysles, ir visi nė akimirkos nestabteldami skuodė į reanimacijos palatą. Tirtėdamas mintyse įsižiebiau ĮSTATYMĄ: KAI LIGONIUI SUSTOJA ŠIRDIS, PIRMIAUSIA PASIMATUOK PULSĄ. Padėjo. Nusekiau jiems įkandin. Vyras gan jaunas, oda išblyškusi, pamėlusi kaip negyvėlio. Gatas kišo žarnelę į širdį, Dinė matavo kraujospūdį, Flešas darė dirbtinį kvėpavimą, Silvija jungė EKG aparatą. Stovėjau apdujęs, sutrikęs kaip paskutinis mulkis. Mane išgelbėjo EKG. Vos pamatęs rausvo popieriaus juostą su mėlynais langeliais, pradėjau veikti. Jis nebebuvo penkeriais metais už mane vyresnis vyras, pasmerktas mirti, jis virto „ligoniu su priekiniu MI, kuriam įvyko AV jungties tachikardija, pabloginusi plaučių kraujotaką ir sukėlusi MI išplitimo grėsmę“. Jis tapo virtine simptomų ir skaičių, o juos, galimas daiktas, tinkamomis priemonėmis pavyks pakeisti. Jo būklė persidavė man į galvą, ir CINKT nušvito reklaminis šūkis ELEKTROS PRIETAISAI PALENGVINS JUMS GYVENIMĄ, ir aš pasakiau:

– Atlikim jam defibriliaciją.

Taip ir padarėm. Grįžo normalus sinusinis ritmas, pamėlusios lyg lavono lūpos paraudo, vyriškis atgavo sąmonę, atėjęs ISTS

rezidentas NUSIŠTIŠINO jį pas save, o aš vėl atsisėdau drebėdamas visu kūnu.

– Kaip pirmą kartą – neblogai, – sausai konstatavo Dinė.

– Supanikavau, tik nežinau kodėl, – atsakiau. – Juk daug kartų dalyvavau gaivinant širdies smūgio ištiktus žmones.

– Terapijos skyriuose viskas kitaip, – aiškino ji. – Ten jūs turit duomenų apie ligonį, žinot, ko galima tikėtis. Čia matot vien tik pro duris gabenamus kūnus. Viskas netikėta, iš anksto neparuošta. Todėl man čia velniškai patinka.

– Velniškai patinka?

– Taip. Pro tas duris įvažiuoja nežinia koks sunkus ligonis, ir, kai sugebi šį tą padaryti, apima neapsakomas jaudulys. Pasikalbėkit su jo žmona. Kai išgyvena, ta užduotis lengvesnė. Pasišnekėkit, ir pats nusiraminsit.

Aptaškytas vėmalais ir kraujais išėjau iš palatos, kurioje žmona matė dingstant mirštantį vyrą. Kupinu nerimo, maldaujančiu žvilgsniu ji žiūrėjo į mane bandydama atspėti, ką tuoj pasakysiu. Gyvas ar negyvas? Kai pranešiau, kad vyras gyvas ir nugabentas į ISTS, apsiašarojo. Sugriebė mane už pečių, apkabino ir raudodama ėmė dėkoti, kad išgelbėjau jam gyvybę. Jusdamas gerklėje kamuolį pažiūrėjau jai per petį ir pamačiau Eibą; liovęsis siūbuoti jis spoksojo į mus skvarbiomis kaip lazeris akimis – rodės, net girdžiu zvimbiant. Vėl grįžau pro automatiškai atsidarančias duris įsivaizduodamas tuos kartus, kai turėsiu pranešti: „Jis mirė“. Nepasakiau jai, kad jeigu būtų uždelsusi penkias minutes, kaip tik tai ir būtų iš manęs išgirdusi. Kelionė į ligoninę būtų buvusi paskutinė jo gyvenime.

Viskas klojosi gerai. Toliau tvarkiausi su neskubiais atvejais, stengdamasis būti gera SIENA. Vakarop Gatas prisėdo šalia ir tarė:

– Vyruti, turiu tau staigmeną. Užsimerk ir ištiesk ranką. Noriu, kad atspėtum, kas čia.

Pajutau delne kažkokį drėgną, glotnų, į kirmėlę panašų daiktą

ir pabandžiau spėti:

– Susitraukusi dešrelė?

– Ne. Laimikis.

Atsimerkiau. Jis sakė tiesą.

– Buvo pribrendęs – dar kiek, ir būtų trūkęs. OPERACIJOS ŽMONĖMS Į SVEIKATĄ, sakysi, ne? Padėjai man, aš padėsiu tau. Jeigu tik prireiks – kvieskis.

Čia buvo kažkas nauja. „Dievo namuose" – ir visai gera? Nekantriai lauki, kas įriedės pro duris. Išgelbsti žmogui gyvybę? Netgi dviem? Pajutau pasididžiavimą. Sunkiai pagydomų, visai nepagydomų ligonių, kurių kratosi visi slaugos namai, naštą mano galvoje išstūmė fantazija, kad esu tikras daktaras ir gydau tikras ligas. Prieš vidurnaktį laukdamas, kada mane pakeis Ryk Mano Dulkes Edis, sėdėjau gydytojų kabinete ir šnekučiavausi su dviem jau gerai pažįstamais policininkais, kurie užsuko išgerti po pirmą puodelį kavos prieš ryždamiesi stoti akis į akį su nakties pavojais.

– Jus apvėmė, – pastebėjo Gilynis.

– Buvot pakrikštytas ugnim, – pridūrė Kvikas. – Atleiskit, kad pavartojau Romos katalikų metaforą.

– Kinkos tikrai virpėjo, – prisipažinau.

Atėjo budinti sesuo – turinti paskutinį prašymą. Rodydama ranka į sunerimusius vyrą ir moterį, stovinčius prie durų, paaiškino, kad jiems buvo pranešta, neva jų duktė buvo atvežta į Namus dėl per didelės narkotikų dozės.

– Dėl per didelės narkotikų dozės čia neatvežė nė vieno, – atsakiau.

– Žinau – patikrinau, bet vis tiek su jais pasišnekėkit.

Pasišnekėjau. Pasiturintys žydai, jis – inžinierius, ji – namų šeimininkė. Jiems neramu dėl dukros, kitoje gatvės pusėje įsikūrusio merginų koledžo studentės. Pasisiūliau paskambinti į GML ir sužinoti, ar ji nenuvežta ten. Paskambinau. Registratorė patikrino. Taip, atvežta – jau negyva.

Policininkai į mane sužiuro. Gerklėje vėl sustojo kamuolys.

Grįžau prie merginos tėvų nesumodamas, ką sakyti.

– Ją nuvežė į GML. Eikite ten.

– Ačiū Dievui, – tarė moteris. – Eime, Šeldonai.

– Gerai. Ačiū, daktare. Gal, kai jos būklė pagerės, ją perkels čia. Mes gydomės šitoj ligoninėj.

– Gal ir perkels, – nesiryžau pasakyti tiesos.

Grįžau į gydytojų kambarį, graužiamas kaltės dėl savo bailumo, atsisėdau ir ėmiau galvoti apie visus, kurie buvo gyvi, o dabar mirę.

– Kaip sunku išlikti atviram mirties akivaizdoje, – tarė Gilynis.

– Bjauriau, negu gauti nuo limpės kaulėta alkūne, – patvirtino Kvikas.

– Kita vertus, mirtis iškelia aikštėn mums visiems būdingą švelnumą, – postringavo rudaplaukis, – mūsų dvasią, kuri verčia mus ašaroti per krikštynas, vestuves, šermenis ir tomis sunkiomis akimirkomis, kai duobkasio grumstai pabyra ant karsto antvožo. Be to, ji daro mus humaniškesnius. Taip, šis priimamasis nėra kokia šlykšti, niūri skylė, ar ne?

– Anaiptol ne šlykšti nei niūri skylė, – pritarė Kvikas.

Pasirodė Ryk Mano Dulkes, sutiktas griausmingo policininkų „Sveiki atvykę!“ Palinkėjęs visiems labos nakties pasukau per laukiamąjį. Eibas liovėsi siūbavęs ir persmeigė mane savo skvarbiomis akimis, kuriose dūzgė elektros srovė.

– Jūs žydas? – paklausė.

– Taip, žydas.

– Kol kas tvarkotės gerai. Vairuokit atsargiai nuo lietaus kelias slidus labanakt.

Jis buvo teisus dėl mano tautybės, dėl to, kad gerai padirbėjau, dėl lietaus ir slidaus kelio. Kaip galėjau nesidžiaugti?! Jaučiausi esąs žmogus. Pirmą kartą šešiolika valandų „Dievo namuose“ buvo žmoniškos.

11

Du vienodi, juodi lyg degutas, apsipylę prakaitu arkliai putotais nasrais kepurnėjasi anglies šachtos klampynėje ieškodami tvirto pagrindo po kojomis, kad galėtų išlipti į viršų. Šoku į tą tižę ir juos iškinkau. Jiems ropščiantis drėgno, šlapio purvo gniužulai tykšta į šalis, ir vienas PLIUMPT teškia man į nuogą kaklą. Pasidygėjęs tiesiu ranką norėdamas jį nusišluostyti...

– OJJJ! Rojau, tu sudavei man į akį. Bučiavau – norėjau pažadint.

Berė. Užvožiau jai į akį. Kur aš? Automobilyje, savo gimtajame miestelyje.

– Atleisk. Nesusigaudžiau, kur esu.

– Jau čia. Vairavau tol, kol įvykdžiau visus tavo nurodymus. Turi parodyt, kaip privažiuot iki tavo namų. Žiūrėk – čia snigta. Argi nenuostabu? Pirmasis sniegas šįmet.

Iš tikrųjų buvo nuostabu. Juodi medžių kamienai, šalia baltutėlis sniegas, ir viskas skendi drėgnoje lapkričio migloje. Padėkos diena. Tokios tokelės. Nors mūsų nesantuokinis ryšys baudžiasi subyrėti, mudu su Bere važiuojame į mano namus švęsti Padėkos dienos. Rytą visą naktį išbudėjusi ji su mašina pasitiko prie „Dievo namų" priimamojo durų ir atvežė iki mano namų sibiriškoje Niujorko valstijos šiaurėje. Tundra. Banginių medžiotojų, kekšių, barų, bažnyčių miestelis. Daugiausia gyventojų jame buvo prieš pat

Amerikos revoliuciją; dabar jis laikėsi tik iš dviejų cemento gamyklų, kurios kasnakt nuklodavo miestą cemento dulkėmis. Gamyklų darbininkai išlaikė kekšes, barus, bažnyčias, „Liūtus", „Elnius", „Briedžius" ir kitas žmogaus žvėriškumo žmogui liekanas.

– Tavo miestelis toks savitas, – tarė Berė.

– Nusipirkti prezervatyvų čia būdavo nelengva.

– Kas privertė tėvą persikelti čia iš Niujorko?

Prisiminiau tėvą pasakojant, kaip po karo jis Niujorke bandė verstis taisydamas dantis; juodu su motina miegodavo ant sudedamosios lovos, kuri dieną atstodavo laukiamojo kušetę. Dar prisiminiau motiną pasakojant, kaip tėvas po pirmos darbo šiame miestelyje dienos parėjo laikydamas rankoje aštuoniasdešimt penkis dolerius, džiaugdamasis lyg vaikas, gavęs žaislą, be to, prisiminiau, kad tėvas labai mėgsta golfą, todėl atsakiau:

– Pinigai, baimė ir golfas.

– Baimė?

– Taip. Kad Niujorke yra niekas.

Privažiavus pagrindinės gatvės vidurį, visiškai suglumęs, nes Prekybos rūmai išniekino mano jaunystės prisiminimus sukeitę pastatų paskirtis, todėl nebežinojau, kur kas dabar darosi, kur išgėriau pirmą bokalą alaus, kur pirmą kartą pabučiavau merginą ar kur pirmą kartą mane priplumpino italai už tai, kad susitikinėjau su jų seserim, nors ta sesuo norėjo su manim susitikinėti, seno namo antro aukšto lange pamačiau iškabą, kurios nusilupinėjusių dažų nepaslėpė sniegas:

DANTISTAS.

Mano tėvo iškaba. Jau dvidešimt septynerius metus čia kabo. Tėvas norėjo tapti gydytoju, bet iš to išėjo šūdas – dėl ketvirtajame dešimtmetyje žydams nustatytų kvotų Niujorko medicinos mokyklose. Jis ir jo karta pristatė tokių ligoninių kaip „Dievo namai", kad užsitikrintų sau ateitį. Graudu žiūrėti į tą iškabėlę. Akys priplūdo ašarų. Man kur kas lengviau buvo liūdėti ir to neslėpti, kai buvau toli nuo jų, kai nematiau jo žvaliai švilpaujančio „Vieną įstabų

vakarą“, nepailstamai besiskeryčiojančio ir besiviliančio, kad jo svajonės išsipildys per mane.

Taigi neapsiašarojau, kai pamačiau juos namie. Išvydus mane su Bere, visiems iškart kilo vilčių, kad susituoksiu. Motina, garsėjusi gebėjimu išskirti poras, – atmintyje geriausiai išliko tas kartas prieš daugelį metų, kai per Padėkos dieną po vakarienės ji pareiškė mano senmergės pusseserės sužadėtiniui: „Atėjo laikas mudviem atvirai pasikalbėti, Rodžeri“, ir išbuvo užsirakinusi su juo kambaryje valandą, o kai baigė taršyti, niekas Rodžerio daugiau nebematė, – šįsyk nieko nelaukusi ėmė remti mane prie sienos. Nuovargis privertė mane numigti, tad atsiprašiau negalėsiąs atsakyti į visus jų klausimus ir užmigęs sapnavau kuo gyviausius sapnus. Prabudau iš to gilaus sapno, nuo kurio tavo paties seilės drimba ant pagalvės, bet per vakarienę vis dar jaučiausi apdujęs. Per kelias pastarąsias paras per dažnai visą naktį budėjau priimamajame ir bandžiau susitvarkyti su žmonijos vandenynu, banguojančiu ir siūbuojančiu prieš akis. Motinai nepatiko, kad nuėjau prigulti ir kad esu pavargęs, bet kadangi šalia buvo Berė, dalį dėmesio nukreipė į ją, tad jos balsas aukščiau *mezzo* nepakilo.

Po vakarienės padėtis ėmė taisytis. Ką tik buvo nustatyta, kad Baltųjų rūmų juostoje trūksta 18,5 minučių įrašo, ir tai suteikė mums neapsakomą malonumą. Keturios Bašų kartos dūgzte dūzgė naujienomis apie Rozmerę Ryč. Įkvėpti rodomos nuotraukos, kurioje Rozmerė išsiskėtusi gulėjo tarp savo magnetofono pedalo ir telefono už nugaros, tarsi nekantraudama pasivartyti šiene su Niksonu, leipome juokais – girdi, galų gale padulkins ir patį Niksoną. Valio mums! Valio Amerikai! Pradedant mažiausia Baše – mano brolio keturmete dukra, kuri mokėsi žaisti vaikišku telefonu pakeldama ragelį, išsitiesdama išskėstomis kojomis ir klykdama RO-MERĖ RYČ RO-MERĖ RYČ, mano broliu, rodos, labiau už visus kitus iš mūsų niekinusiu Niksoną, mano tėvu, kurį domino techniniai ištrinto įrašo aspektai, todėl užbėgo už akių ekspertų komisijai, nenuginčijamai įrodysiančiai, kad „juosta skirtingu metu

ranka trinta nuo keturių iki devynių kartų", ir padarysiančiai išvadą, jog „tai negalėjo būti padaryta atsitiktinai", ir baigiant mano seneliu, vieninteliu gyvu savo kartos atstovu, kuris išmintingai šypsojosi ir tepasakė: „Po šitiek metų puiku tai matyti".

Pašnekesiui nutrūkus senelis atsistojo ir tarė:

– Ką gi, daktare, dabar aš gausiu nemokamą konsultaciją. Eime.

Mudu nuėjome į mano kambarį ir atsisėdome.

– Ne, man nereikia tavo konsultacijos, – tarė jis, prisitraukė kėdę priešais mane ir palinko į priekį, kaip mėgsta seniai; prisiminiau jau mirusią jo žmoną, kuri amžinai sėdėdavo jam už nugaros lyg koks šešėlis.

– Žinai, kad esi vyriausias anūkas, – porino jis, – ir aš atsimenu dieną, kai tu gimei. Tą žinią išgirdau Saratogoje. Buvau Italų kilmės amerikiečių Manheteno bakalėjininkų asociacijos prezidentas. Tais metais ten vyko mūsų suvažiavimas.

– Žydas – italų kilmės amerikiečių bakalėjininkų prezidentas?

– Taip. Visi bakalėjininkai buvo žydai. Klausiu tavęs kaip apsišvietusio žmogaus – ar pirktum ką nors iš italo? Jie net spagečius pirkdavo iš mūsų. Po lenkų ir jidiš kalbų pirmiausia išmokau italų. Tik paskui anglų. Bašo italų kilmės amerikiečių bakalėjos parduotuvė tais laikais buvo mano. Gaudavau laiškų iš mafijos – tuo metu ji vadinosi Juodąja ranka. Mes buvom bakalėjininkai dar gyvendami Kolomyjoje, Lenkijoje. Visus pinigus tėvas uždirbo per karą su Japonija. Jis supirkinėjo odas, o žmonės jam sakė: „Tu pamišai, kam tu perki tas odas?", o jis atsakydavo: „Šiaip sau". Prasidėjus karui tų odų prireikė.

– Kam?

– Kareiviškiems batams. Kad galėtų žygiuoti į Japoniją. Mano sveikata ne per prasčiausia – tik su kojomis truputį vargstu. Aš tik noriu žinoti, ar nesergu kokia rimta liga, nes dabar viską pagydo. Pažinojau vieną italą, tokį malonų vyruką iš Devintosios aveniu. Kaip jį supjaustė – randas ėjo nuo čia iki čia, o kitas nuo štai čia iki štai čia. Bet paskui lakstė kaip vijurkas. Ne taip kaip kai kurie.

Kitam iššoka gumbas, ir ką jis sako? Neturiu kada, neturiu kada – aibės darbų. O paskui bumt – ir krenta negyvas. Aš iš paskutiniųjų kabinsiuos į gyvenimą, – jis nutilo, pasislinko arčiau, kol keliai vos nelietė manųjų, ir pamačiau jo akis aptraukusius valkčio debesėlius. – Ta tavo mergina maloni, ar ne?

– Taip, maloni.

– Tai ko lauki? Kitos juk neturi?

Susitvardžiau neišsidavęs, kad turiu.

– Tai ko tau laukti? Būk *mensch*! Aš nelaukiau. Aišku, tais laikais laukti negalėjai, bet ar žinai, kad tavo senelė visai nenorėjo už manęs tekėti? Žinai, ką padariau? Pasiėmiau pistoletą, prikišau jai prie galvos ir pasakiau, Geiger, tekėk už manęs, o jei ne – nušausiu. Kaip tau patinka?

Mudu ėmėme kikenti, bet paskui jis nuliūdo ir tarė:

– Žinai, per tuos metus su ja aš nė karto neturėjau kitos moters. Nė vieno. Nors progų netrūko, patikėk. Saratogoj. Turėjau daugybę progų.

Pasijutau nesmagiai dėl savo santykių su Mole.

– Esi protingas vyras. Savo ligoninėj nuolatos matai žmones iš slaugos namų, ar ne? Juos guldo pas jus?

– Taip, seneli.

– Baisiai nenorėjau keltis iš namų Mego gatvėj, tiesiog baisiai. Ten buvo mano klubas, draugai. Senelei mirus tavo tėvas privertė mane keltis į tuos slaugos namus. Įsivaizduok, kaip ten gyventi tokiam žmogui kaip aš. Žinoma, kai kuriais atžvilgiais ten nėra blogai – yra su kuo pažaisti pokerį, sinagoga visai šalia.

– Be to, ten saugu, – pridūriau prisiminęs, kaip kadaise jį sumušė ir apiplėšė gatvėje.

– Saugu? Saugumas man nė motais. Ne, man jis visai nerūpi. Niekad nerūpėjo. Yra svarbesnių dalykų. Triukšmas – ar gali patikėti, lėktuvai į Kenedžio oro uostą skrenda virš mūsų namų? Su mumis elgiasi prasčiau negu su šunimis. Šitiek dėl jų padariau per savo gyvenimą, o dabar štai ko susilaukiau. Kasdien kas nors

miršta. Siaubinga, tiesiog siaubinga...

Jis apsiverkė. Mane apėmė neviltis.

– Man ten labai sunku. Niekas nelanko. Pasikalbėk su tėvu, pasakyk, kad nenoriu ten gyventi kaip koks gyvulys. Jis tavęs paklausys. Man labai patiko mūsų namai Mego gatvėje. Aš ne kūdikis – galėjau ten gyventi vienas. Ar prisimeni namus Mego gatvėje?

– Žinoma, seneli, – atsakiau ir vaizduotėje pamačiau ištaigingas purpurines kanapas tamsiame vestibiulyje, girgždantį liftą su metalinėmis grotelėmis ir jaudulį, kurį vaikystėje patirdavau, kai atskuodus keistai kvepiančiu koridoriumi prie senelės ir senelio durų jos plačiai atsidarydavo, ir juodu imdavo mane glėbesčiuoti. – Žinoma.

– Tavo tėvas privertė mane išsikelti. Pasikalbėk su juo – man dar nevėlu išeiti iš tų namų. Štai – paimkit truputį *gelt* savo kabinetui, daktare Bašai.

Paėmiau dešimties dolerių banknotą ir sėdėjau toliau, kai jis atsistojo. Žinau, kaip viskas klaiku. Iškilus klausimui, ką daryti su vienu likusiu pagyvenusiu gimdytoju, tėvas sutriko ir galų gale pasielgė kaip tipiškas vidurinės klasės atstovas – išgrūdo į limpių namus. Lyg kokį galviją prekiniame vagone. Įsiutau. Tuo metu, kai tėvas taip pasielgė, paklausiau jo kodėl, bet jis teatsakė:

– Jam ten bus geriausia. Vienas likti senelių namuose jis negali. O slaugos namuose jauku. Mes juos matėm. Ten jis turės daugybę pramogų, o rūpinasi jais visai neblogai.

Kiek daug prisikentėjo mano senelis, ir kiek mažai jam dabar liko. Jis virs limpiu. Geriau už jį žinojau, kur pasibaigs kelionė iš slaugos namų. Man dingtelėjo šiurpi mintis: kai protas ims jam silpti, užsuksiu į slaugos namus vietoj saldainio įsidėjęs į kišenę švirkštą su kalio cianidu. Ne, limpis jis nebus.

Prisidėjome prie kitų. Visų nuotaika buvo žvali ir pakili. Pajutusi mano dviprasmišką požiūrį į mediciną, motina išpyškino tokią istoriją:

– Tu amžinai nepatenkintas, Rojau. Tu panašus į mano senelio iš tėvo pusės brolį Talerį. Visi Taleriai buvo Rusijos pirkliai – turėjo rimtą nuolatinį verslą, prekiavo audiniais, maistu, man regis, net turėjo mieste licenciją prekiauti svaigalais. Bet mano senelio brolis norėjo tapti skulptorium. Skulptorium? Kur tai girdėta?! Visa šeima iš jo juokėsi. Liepė jam elgtis taip kaip visi. Kartą vidury nakties jis įsliūkino į klojimą, pasivogė geriausią arklį ir išjojo. Niekas daugiau jo nematė ir apie jį negirdėjo.

Po kelių valandų Berė vėl mane išleido prie „Dievo namų" priimamojo durų. Vidurnaktį įėjau į laukiamąjį ir pasilabinau su Eibu, mintyse džiaugdamasis, kad per Padėkos šventę su artimaisiais pavyko šiek tiek numigti.

Policininkai sėdėjo gydytojų kabinete, tarsi būtų laukę manęs pasirodant vidurnaktį.

– Su šventėmis, daktare Rojau, – užbaubė sveikindamasis Gilynis. – Tikiuosi, tarp artimųjų ir šalia merginos gražiame raudoname „Volvo" puikiai praleidot laiką.

Kažkodėl pajutau palengvėjimą juos čia pamatęs. Paklausiau, ar jie taip pat smagiai praleido Padėkos dieną.

– Raudona spalva – puiki, – tarė rudaplaukis. – Pasak Froido ir rezidento Koueno, pasąmonės procesai nenutrūkstami, jie vyksta būnant namie, pramogaujant, dirbant, o tęstinumas Padėkos šventės spanguolių padažo ir pralieto žmogaus kraujo raudonio, kurį kasnakt galim tikėtis išvysti budėdami, maloniai veikia mūsų pojūčius.

– Tas Kouenas kalbasi su judviem apie pasąmonę? – nustebęs paklausiau.

– Kaip išsiaiškino Froidas ir kaip sako Kouenas, – porino Kvikas, – laisvų asociacijų procesas išvaduoja žmogų, leidžia vaiko policininko tamsą nušviesti suaugusiojo supratimu. Matot šią švino prigrūstą lazdą?

Mačiau.

– Didžiam televizijos trilerių scenaristų siaubui, smūgis į alkūnę

šia švinine lazda – patikimiausias ir saugiausias, – aiškino Kvikas. – Jei voži per alkūnę suprasdamas vaikystės pasąmonės vaizdinius, galima sakyti, nė kiek nenusikalsti.

– Už tai, kad išmokė laisvų asociacijų metodo, turim dėkoti tik Kouenui, – tarė Gilynis.

– Kouenui ir tam žydų tautos milžinui Froidui. Mes siejam su jumis dideles viltis, Rojau, nes jūsų laimėjimų sąrašas kaip ir to lenktyninio žirgo – vienas iš geriausių.

– Popieriuose jūs atrodot puikiai, – kalbėjo Gilynis, – esat humaniškas ir atletiškas. Roudso 1903 metais rašytame testamente, kaip pamenu, liepta pasirinkti „geriausius vyrus kovai už pasaulį“, ar ne?

Mus pertraukė klyksmas iš Granatos palatos:

TLAUKIS TLAUKIS TLAUKIS...

Nusiminiau. Limpė, tinkama 116 palatai. Net bandyti ją TEPLINTI prieš IŠSTIŠINANT į viršų kol kas būtų beprasmiška.

– „Nesitikėk, – prašneko Gilynis, – vienas vagių buvo užmuštas; neprarask vilties, vienas vagių buvo išgelbėtas“.

– Be abejo, Augustinas, – tarė Kvikas.

– Po velnių – iš kur tai išmokot? – leptelėjau nepagalvojęs ir nuraudau susigriebęs, kad leidau suprasti, jog jie tėra du buki airiai.

– Šio pobūdžio žinių šaltinis mums buvo nuostabus karštakošis mažutis kaip nykštukas žydas. Tikrų tikriausias Herclis, – nekreipdamas dėmesio į nemandagų mano klausimą atsakė Gilynis.

– Jo pavardę minės visi, ji įrašyta mūsų visų širdyse, o ryškiausiai – virš 116 palatos, pavadintos jo garbei, staktos.

– Granatos palatos Dableris? – paklausiau.

– Tobulas internas. Dableris žinojo visus pagrindus ir suktus trumpiausius kelius į sėkmę, todėl buvo tikras medicinos burtininkas. „Dievo namuose“ dirbame jau dvidešimt metų ir drąsiai galime teigti, kad Dableris buvo geriausias.

– Norėčiau apie jį daugiau sužinoti, bet turiu eiti pas tą limpę, –

pakilau pasiėmęs krepšį, nors man knietėjo išgirsti daugiau apie tą įdomųjį, ekscentriškąjį Dablerį.

– Nereikia, vyruti, – uždėdamas storą delną man ant rankos tarė Gilynis, – nereikia. Visi ją pažįstam – Ina Guber, tipiškiausia limpė. Mes jau PATEPLINOM ją kiek galėjom. Šią akimirką ji su jūsų draugužiu Čaku.

– Jūs ją gydėt? – gerokai nustebęs paklausiau.

– Ji nepagydoma. Jai nereikia nieko, tik naujos lovos slaugos namuose, nes tą, kurioje gulėjo, pardavė. Neverta eiti pas ją, nes šiuo metu ją tikriausiai liftu veža aukštyn.

Jie neklydo. Atėjęs iš 116 palatos Čakas padėjo savo krepšį ant stalo ir tarė:

– Sveikas, Rojau. Kaip einasi? Puikus atvejis, ką?

– Nuostabus. Kaip su ja sekėsi?

– Tiesiog šauniai. Ji laiko mane Džeksonu, negru ternu, kuris ja rūpinosi pernai. O kaskart, kai pamato Lerojų iš ambulatorinės poliklinikos, mano, kad tai aš.

– Lerojus – kitas juodosios rasės atstovas? – paklausė Kvikas.

– Tikrai taip. Taigi ji mus visus painioja. Nieko baisaus, brolau, nes dar nesu matęs limpio, kuris atskirtų du negrus gydytojus. Žinot, kaip būna. Iki pasimatymo. Ir būk SIENA.

– Prieš mudviem išeinant patruliuoti, – tarė Gilynis, – užteks laiko papasakoti dar vieną istoriją apie Granatos palatos Dablerį. Jam užmezgus draugystės ryšius su mumis, atsidėkodami už tai, jog tiesiog enciklopedinės įvairovės žinias iš savo smegenų perduoda mūsiškėms, mudu su Kviku pasisiūlėme supažindinti jūsų kolegą Dablerį su pornografiškesniais mūsų patruliavimo aspektais. Kartą, kai jis jau susijaudino tikėdamasis seksualinių potyrių, vidurnaktį pasiėmėm jį iš šio kabineto pasakę, kad susitarėme su „naktine peteliške“, jog galės su ja išdarinėti visokius šlykščius dalykus, jei suprantat, ką turiu galvoj.

– Vairavo šaunusis Gilynis, aš sėdėjau ant keleivio sėdynės šalia, – toliau pasakojo Kvikas, – o Dableris – ant užpakalinės. Ra-

jone, vadinamame Stripu, kur trainiojasi jūreiviai, sustabdėme automobilį ir leidome tokiai mūsų pažįstamai Lulu šokti ant užpakalinės sėdynės šalia Dablerio. Lulu buvo karšto sekso ir pigių jaudinančių gudrybių įkūnijimas.

– Iš anksto buvom išaiškinę Dableriui, kad su Lulu galės išdarinėti ką nori ir kad mes nežiūrėsime į užpakalinio vaizdo veidrodėlį. Taigi įsijungėm radiją ir ėmėm važinėti po miestą mirksėdami nuo ryškių šviesų.

– Dableris su Lulu negaišo laiko, – pasakojo Kvikas. – Jo pirštai palietė krūtį, ir ta iš aistros ėmė tiesiog tirtėti. Ilgai dvejojęs Nju Džersio Granatsvaidininkas sukaupė drąsą ir pakišo karštą delną po trumpu sijonėliu. Užpakalinio vaizdo veidrodėlyje žiūrėjom, kaip delnas slenka šlaunim vis aukščiau.

– Staiga jis atsitrenkė į kažką kietą, – porino Gilynis, – kietą ir ilgą – stovintį XY chromosomų tipo vyro organą.

– Mažąjį Granatsvaidininką lyg elektra būtų nukrėtusi. Mes sustabdėm automobilį, Lulu iššoko pro vienerias dureles, Dableris pro kitas. Daug dienų praėjo, kol nustojom kvatoję – kas dar lieka žmogui po šitokio pokšto?

– Dableris mums atleido, bet negreit.

– Ir tik kai išaiškinom šitaip šviętę jį, nes tam tikra prasme mes patys esam tikrų tikriausi vadovėliai, tik kitokie.

– Juk kaip gali ko nors išmokti, jei ne keisdamasis mintimis su kitais? – žvaliai tarė rudaplaukis. – Mums jau metas eiti. Atsidėkodami už tai, kad noriai klausotės, ir už perspektyvą mokytis iš jūsų, per aštuonių valandų pamainą visus girtuoklius, nelaimingų atsitikimų ir susišaudymų aukas bei praeivius užgauliojančias kekšes iš „Dievo namų“ kaimynystės vešime į kitą miesto galą, į GML – Geriausios Manso ligoninės – priimamąjį. Naktis jums turėtų būti lengva. Labanakt.

– Kodėl jūs sukiojatės čia, o ne GML? – paklausiau. – Ir kodėl tokie malonūs man?

– Geriausioje Manso ligoninėje žmonės nedraugiški. Ten apstu

persistengėlių, kuriems stinga žmogui būdingo humoro jausmo. Tokį kaip Pamišėlis Eibas jie akimirksniu įkištų į beprotnamį. Kaip žydas žinot, kad ten knibžda entuziastingų, rimtų nežydų. Kaip policininkai katalikai mes žinom, kad ten knibžda entuziastingų, rimtų protestantų. Jeigu ir pasitaiko koks žydas, jis tik daro gėdą savo proseniams. Mes, pavyzdžiui, žinom, kad Granatos palatos Dableris, kaip ir jūs, nebuvo priimtas į GML, nors sprendžiant tiek iš jūsų popierių, tiek iš žmogiškųjų savybių esat tinkamiausias. Jūsų abiejų prašymai buvo atmesti dėl jūsų „pažiūrų".

– Iš kur jūs tiek daug apie mane žinot? – sušukau, kai jie buvo beišeiną pro automatines duris, nes man dingtelėjo, kad tik kompiuteris, ieškojęs man internatūros, žinojo, jog GML nurodžiau kaip labiau pageidaujamą variantą negu „Dievo namai", o kompiuterio paieška garsėjo slaptumu. – Kodėl jūs tokie įsitikinę, kad viskas yra taip, kaip jūs sakot?

Švelniai atidvelkęs pro užsidarančias duris ant įsivaizduojamo kabliuko ore grakščiai lyg šilkinis fokusininko šalikėlis pakibo jų atsakymas:

– Kokie būtume policininkai, jei nežinotume?

12

Kalėdų Senelių buvo apstu. Pabirę po tikrą gerovės pasaulį lyg kokie skyrybos ženklai, fantazijos ir prisiminimų kableliais jie daužė žmonėms per galvas ir juos apiplėšinėjo. Galėjai pamatyti Gelbėjimo armijos Senelį, karingai skambinantį savo varpeliu, aišku, su tromboną pučiančiu džiovininku už nugaros; turtingą Senelį, tarsi kokį iš Rubenso drobių nužengusį pašą, spūsties valandą važiuojantį šoferio vairuojamu kadilaku; net šizofreniškos išvaizdos, bet vis tiek Kalėdų Senelį, per parką jojantį ant sužvarbusio dramblio. Kalėdų Senelį, aišku, galėjai pamatyti ir „Dievo namuose" – tarp siaubų ir skausmų jis švirkštė džiaugsmą.

Geriausias Kalėdų Senelis buvo Dručkis. Gagenantiems ambulatoriniams jo poliklinikos ligoniams jis buvo Storasis Mesijas. Žinodamas, koks jis stačiokiškas ir kaip griausmingai juokiasi, nustebau pamatęs, kaip jį myli ligoniai. Vieną dieną prieš Kalėdas ėjau su juo į mūsų klinikas.

– Aišku, jie mane myli, – patvirtino Dručkis. – Mane myli visi. Aplinkiniai mane mylėjo visą gyvenimą – išskyrus tuos, kurie man pavydi. Žinai, vaikai žaidimų aikštelėje visuomet apspinta vieną berniūkštį, nuolatos eina pas jį į namus. Toks visuomet buvo Dručkis iš Fletbušo. Skirtumas tik tas, kad tuos vaikigalius dabar vadinam ligoniais. Niekas nepasikeitė. Jie visi mane myli. Nuostabu!

– Nors tu toks storžievis ir cinikas?

– Kas sakė, kad aš toks? O jeigu ir toks – na ir kas?

– Tai už ką jie tave myli?

– Štai už ką: kalbu su jais atvirai ir priverčiu juoktis iš savęs. Užuot dėjęsis niūriu teisuoliu kaip Kojis ar su ašaromis akyse laikęs už rankos kaip Pucelis, kad jie pasijustų esą ant mirties slenksčio, parodau, jog aplink verda gyvenimas, jog jie dalyvauja įgyvendinant kažkokį didingą pamišėlišką sumanymą. Nepalieku jų vienų su savo ligomis, kurios dažniausiai – ypač klinikoje – būna tik prasimanytos. Su manim jie jaučiasi tebesą žmonių padermės atstovai.

– O tavo sarkazmas?

– Parodyk man bent vieną nesarkastišką žmogų. Daktarai nė kiek nesiskiria nuo kitų – jie tik apsimeta esą kitokie, kad jaustųsi esą svarbūs. Dievuliau, man neduoda ramybės visai kas kita – tas mokslinio tyrimo projektas. Žinai, dėl ko turiu bėdų?

– Nežinau. Dėl ko?

– Mane graužia sąžinė. Gali tuo patikėti? Drebu net nuo minties, kad VA ligoninėje apiplėšinėju federalinę vyriausybę. Kažkokia beprotystė. Uždirbu tik keturiasdešimt procentų to, ką galėčiau. Siaubas!

– Užjaučiu, – atsakiau. Buvom beprieiną kliniką, todėl man iškart pabjuro nuotaika pagalvojus, kad teks turėti reikalų su tomis vyrų neturinčiomis hipertoniškomis MSNJAN, kvailai reikalaujančiomis, kad jomis rūpinčiausi, ir atsidusau.

– Kas atsitiko? – paklausė Dručkis.

– Mintys, kaip padėti toms moterims mano klinikoje, baigia išvaryti mane iš proto.

– Padėti?! Nori pasakyti, kad mėgini kažką daryti?

– Žinoma. O tu nemėgini?

– Beveik niekada. Kiek įmanydamas stengiuosi nieko nedaryti savo klinikoje. Palauk – dar neik ten, – paliepė jis ir pasislėpęs už durų nusitempė mane į šalį. – Matai tą minią viduj?

Mačiau. Laukiamajame sukiojosi žmonių pulkas, margas lyg Jungtinės Tautos per *bar micvą*.

– Mano ambulatoriniai ligoniai. Kaip gydytojas nieko jiems nedarau, ir jie mane myli. Žinai, kiek gėrimų, maisto ir brangių prekių ta minia atneš man dovanų Hanukos ir Kalėdų proga? Ir vien todėl, kad nė velnio jiems nepadedu kaip medikas.

– Vėl man sakai, kad gydymas blogiau už ligą?

– Ne. Aš tau sakau, kad gydymas ir yra liga. Pagrindinis ligų šaltinis šiame pasaulyje yra paties daktaro liga – manija bandyti išgydyti ir saviapgaulė, kad gali tai padaryti. Dabar, kai visuomenė visiems teigia, neva kūnas iš prigimties yra ydingas ir jam gresia susinaikinimas, nieko nedaryti nėra lengva. Žmonės visą laiką bijo esą ant mirties slenksčio ir mano, jog jiems nieko nelaukus reikia eiti pas gydytoją, kad apžiūrėtų. Cha – ar nors kartą esi daug sužinojęs apžiūrinėdamas ligonį?

– Nesu, – atsakiau ir suvokiau, kad tai tiesa.

– Žinoma. Tai visai neseniai atsiradęs lūkestis, įpirštas reklamos. Mūsų pareiga – aiškinti žmonėms, kad paprastė sveikata yra ir visuomet buvo geriausia sveikata ir kad jeigu su jų kūnais ima darytis kokie nors negeri dalykai, dažniausiai mes nedaug kuo galim padėti. Na, ligas gal mes iš tikrųjų diagnozuojame – bet kas iš to? Išgydome retai.

– Nepasakyčiau.

– Ką turi omeny? Ar bent vieną išgydei per pusę metų?

– Turėjau vieną remisijos atvejį.

– Įstabu. Mes gydomės patys, ir tiek. Eime. Mudu pasimesim toj minioj, Bašai, tad LINKSMŲŲŲŲ tau KALĖĖĖĖDŲ, ir ateityje visuomet žiūrėk, kur kiši pirštą.

Ir vėl suglumęs, jausdamas, kad jis kaip paprastai sukrėtė man smegenis ir kad, ko gero, yra teisus, kurį laiką stovėjau ir žiūrėjau, kaip jis artinasi prie minios. Pamatę Dručkį, žmonės džiugiai klykdami jį apspito. Dažnas jų pusantrų metų kas savaitę pas jį ėjo, ir beveik visi vieni kitus pažinojo. Jie buvo didelė laiminga šeima, o jos galva – šis storulis daktaras. Visi šypsojosi, įteikinėjo dovanas. Dručkis patenkintas atsisėdo laukiamojo viduryje. Retkar-

čiais pasisodindavo ant kelių kokį vaikutį ir paklausdavo, ko tas norėtų gauti dovanų Kalėdoms. Buvau sujaudintas. Štai kokia gali būti medicina – žmogus tiesia ranką kitam. Kaip sudaužytose mūsų svajonėse. Nuliūdęs nuėjau į savo kabinetą – berniūkštis, nepakviestas žaisti Dručkio namuose.

Šitaip pamokytas Dručkio net nustebau, pamatęs, kad klinikoje man visai smagu. Susitaikęs su mintimi, kad nesveikas mano noras bandyti išgydyti yra vienintelė tikroji mano pacientų liga, pajutau palengvėjimą, atsilošiau ant kėdės ir leidausi įtraukiamas į jų gyvenimą. Kaip viskas pasikeitė! Mano artritiška juodaodė krepšininkė, kai nekreipdamas dėmesio į jos skaudamus kelius pasiteiravau apie vaikus, ėmė linksmai tarškėti ir atsivedė savo atžalas su manim susipažinti. Išeidama ji pirmą kartą pamiršo palikti Jehovos liudytojų knygelę. Dauguma kitų mano ligonių atnešė dovanų: MSNJAN su lipnia juosta priklijuotais vokais atsivedė savo dukterėčią, Izraelyje gimusią pasakiško grožio žydaitę įdegusiu veidu, sunkumų kilnotojo pečiais ir gundančia kaip Džafos apelsinas šypsena; mano krūties protezas atnešė butelį viskio, o kojos protezas iš Portugalijos – butelį vyno. Šios dovanos buvo už tai, kad joms „padėjau“. Iš tikrųjų toms moteriškėms padėjau tik tuo, kad NEIŠŠTIŠINAU kitur. Štai ir visa esmė: jausdami, kad medicinos pagalbos durys sukasi didžiuliu greičiu, stengdamosi išmesti juos lauk, jausdami, kaip kiekvienas planetos daktaras lyg pašėlęs bando PATEPLINTI ir IŠŠTIŠINTI kitur, tie žmogeliai įgudo rasti nejudantį centrą ir jame išsilaikyti. Tokį kaip Dručkis jie pastebėdavo iš mylios atstumo. Tiems žmonėms jų ligos ar „pasveikimas“ buvo nė motais; jiems reikėjo to paties, kaip ir visiems – pajusti savo rankoje artimo ranką, pajusti, kad gydytojas gali būti neabejingas.

Aš nebuvau abejingas. Įtraukiau savo ligonius į Dručkio orbitą.

Priimamajame irgi negalėjau atitokti nuo sukrėtimo, kad jaučiuosi esąs žmogus. Mane apėmė pakili nuotaika, jaudulys, pasididžia-

vimas savo gebėjimais. Nebesiutino, kad turiu eiti į darbą, o būnant už „Dievo namų“ sienų mintys apie juos nebebuvo nepakeliamos. Sėdėdamas priimamajame jaučiausi lyg ant suolelio Luvre: man prieš akis be paliovos audėsi žmonijos gobelenas. Kaip ir Paryžius, priimamasis neturėjo laiko ribų: man išėjus, jis lyg niekur nieko gyveno, kol grįždavau. Žeminanti bekraštė ligų amžinybė. Mėgaudamasis ŠTIŠINIMO prabanga įsijaučiau į vaidmenį tėvo laiškų „daktaro“ – pakankamai kompetentingo, kad pagelbėčiau kiekvienam, pasirodysiančiam greitosios pagalbos mašinos kelionės gale ir priimamojo tarpduryje.

Vieną šeštadienio popietę prieš Kalėdas, tomis ramiomis valandėlėmis prieš šeštadienio nakties audrą, mudu su Gatu sėdėjome gydytojų kabinete. Pamišėlis Eibas dvi naktis nesirodė, ir todėl visi šiek tiek nervinosi. Seselės buvo piktesnės, ir net sanitaras Flešas irzo – matyt, ėmė reikštis kažkokia seniai neveikusi smegenų dalis. Iškrito sunkus, šlapias sniegas, ir aš jau suteikiau pagalbą keliems miokardo infarkto ištiktiems ligoniams, kurių pasirodymas nebuvo nė kiek netikėtas – tie nutukę, nuo fizinių krūvių atpratę pusamžiai tėveliai iš prabangių priemiesčių išėjo valyti sniego priešais namus. Pasakiau Gatui, kad šis atrodo nusiminęs.

– Taip ir yra, – atsakė jis. – Dėl Elijo – jis neskiria savo šiknos nuo alkūnės, todėl stebiu viską, ką jis daro. Susiuvu žaizdas. Ar gali įsivaizduoti mano sugebėjimų chirurgą siuvant žaizdas?! Bet jeigu duosiu Elijui laisvės, šis priimamasis virs skerdykla. Bus kaip tais laikais, kai chirurgijos skyriui vadovavo Franis. Žinai, ką apie jį kalbėjo?

– Ką?

– Esą nužudęs daugiau žydų negu Hitleris. Nors rimtų ligonių čia jau nebeveža. Jokių pacientų su šautinėmis žaizdomis, nelaimingų atsitikimų aukų – vien pilvo skausmai, žaizdelės ir ligotos dziundzės. Man šleikštu darosi.

Sesuo padavė mums po kortelę. Gatas tik žvilgtelėjo ir pavargusiu judesiu užsidengė akis delnu.

– Žinai, kas čia, vyruti? – paklausė. – Dziundzė. Ligota dziundzė. Gal aš baltasis Alabamos rasistas, bet dėl Dievo meilės, nors kartą duokit man ką nors rimta. Visos tos ligotos dziundzės griauna vargšo vaikino lytinį gyvenimą.

Mano kortelėje buvo trisdešimt trejų metų baltaodis dantų krapštukas, atvežtas iš tualeto priešais viešąją biblioteką. Metro devyniasdešimt centimetrų ūgio Zalmanas svėrė trisdešimt septynis kilogramus. Jis atrodė kaip iš koncentracijos stovyklos – vien sėdmenys, šonkauliai ir žandikaulis, ir toks vangus, kad negalėjo nieko – tik kalbėti: mėsos jis nenorįs valgyti, nes gyvūnų sielos persikelia iš vieno į kitą kaip ir žmonių, jis esąs bedarbis filosofas, pasaulyje apstu nekompetencijos, paprastai pietums jis suvalgąs vieną vynuogę be kauliuko. Nuostabu. ŠTIŠINU į psichiatriją. Telefono pokalbį su psichiatrijos rezidentu nutraukia mano antras sniegą valęs MI, rimtai susiruošęs į aną pasaulį. Gatas, Elijas ir aš grąžiname jį į šį.

Kol gelbėjom sniego valytoją, kortelių susidarė visa krūva. Pirmi nemokantieji plaukti, užklupti šeštadienio vakaro potvynio. Kai pasiėmęs kelias korteles pasukau atgal į palatas, mane sustabdė plinkantis vyrukas – mano bendraamžis, vilkintis džinsais ir juodu megztiniu aukšta atlenkiama apykakle.

– Daktare Bašai, aš esu Džefas Kouenas, psichiatrijos rezidentas. Ką tik pasilabinau su jūsų anorektiku Zalmanu.

– Malonu susipažinti. Policininkai man daug apie jus pasakojo. Taip, Zalmanas – neįtikėtinas. Jam reikia jūsų paslaugų.

– Papasakokit apie jį, – sėsdamasis tarė Kouenas. Buvo matyti, kad jis tikrai susidomėjęs.

– Dabar neturiu laiko, – atsakiau.

– Gerai, tuomet vėliau. Mums jo reikia, bet dar ne dabar. Mes neliečiam pacientų, kol neištirta jų fizinė būklė. Mes visuomet vengiam su jais bet kokio sąlyčio.

– Vengiat? Visuomet? Niekuomet prie jų neprisiliečiat?

– Nesistebėkit. Fizinio sąlyčio neturi būti – jis trukdo perteikti

mintis. Matau, kad jūs nekantraujat, aš pats einu į viršų šio to pasiskaityti. Pasikalbėsim apie jį vėliau, jei turėsit laiko. Vyrai itin retai serga anoreksija. Tai nuostabūs atvejai. Atsiųskit man žinutę į pypsį, gerai? Iki pasimatymo.

Žiūrėjau jam pavymui. Jis buvo kitoks: jis klausėsi. „Dievo namuose", kaip ir kituose žydų namuose, vienam kalbant kiti nesiklausydavo. Jutau, kad Kouenui tikrai rūpi tai, ką galiu jam pasakyti. Šiuo atžvilgiu jis panėšėjo į Druckį, tik nebuvo cinikas. Svarbiausia, jam rūpėjo jo ligoniai! Man buvo aišku viena: Zalmano kaulai kur kas mažiau įdomūs negu jo gyvenimo istorija. Net aš pakerėtas jos klausiausi. O Kouenas turi laiko skaityti per budėjimą? Stačiai, bliamba, neįtikėtina!

Vėl atsidūriau pagreitį įgaunančiame šeštadienio vakare. Vaikinas iš pobūvio atnešė persimetęs per petį merginą – nekvėpuojančią, mėlstančią. Akimirksniu – PRESTO – mudu su Gatu bemaž mirtiną dozę gavusią ligonę – nedaug trūko, kad būtų tekę rašyti Į LIGONINĘ ATVEŽTA JAU NEGYVA – pavertėm ožius lupančia isteriška paciente ir IŠŠTIŠINOME Džefui Kouenui. Šokinėdamas aplink Kalėdų Senelį, kuriam dėl per didelio rūgštingumo nevirškino skrandis, pamačiau Gatą įkalbinėjant įeiti tarpduryje stovintį jaunuolį. Vyriškis nesijudino iš vietos ir įtariai dėbčiojo į mus iš po rožinių šilkinių moteriškų kelnaičių, kurias buvo užsimaukšlinęs ant galvos. Vėl pasirodęs Kouenas bandė su juo kalbėtis, bet numojo ranka. Kai paklausiau, kas čia darosi, atsakė:

– Paranojinė homoseksualinė panika. Išskirtinis šių laikų bruožas. Laikykitės nuo jo atokiau. Mes palauksim.

Kouenas ėmėsi „Jėzaus Kristaus", aš nuėjau apžiūrėti „Čarlio Čaplino sūnaus", kurį kamavo baisiausias galvos skausmas ir kuris reikalavo kodeino – IŠŠTIŠINAU jį atgal į gatvę. Pradėjau suprasti, kad daugeliui šių žmonių Koueno reikėjo labiau negu manęs. Per pertraukėlę, kai stebėjau, kaip Elijas, jo paties žodžiais, „standartiniu būdu" žadina pantagriueliškai girtą norvegą – kiša

prie kiaušių ledo kubelius – sesuo man pranešė, kad nedelsdamas turiu apžiūrėti vieną vyriškį, nes jo kraujospūdis „patentuotas virš 300".

– Patentuotas virš 300? Ką, po velnių, tai reiškia?

– Aparato skalės viršuje, kur baigiasi gyvsidabrio stulpelis, parašyta „Patentuotas". Aukščiau to užrašo kraujospūdis nebepakyla.

Naujas „Dievo namų" rekordas. Norvegas pabudo iš girto miego ir klykdamas BUČIUOK ŠUNSNUKI MANO KARALIŠKĄ NORVEGIŠKĄ SUBINĘ ėmė vaikytis Eliją po gydytojų kabinetą. Mudu su Gatu slapčia troškome, kad girtuokliui pavyktų jį sugauti.

Nuėjau apžiūrėti ligonio su patentuotu kraujospūdžiu. Tai buvo storas juodaodis vyras nervingai lakstančiomis akimis; jo kulkšnys buvo ištinusios, plaučiai karkė, ir jam siaubingai skaudėjo galvą. Jis leido prijungti lašelinę, ir kai išaiškinau, kad bet kurią akimirką smegenyse jam gali sprogti arterijos, sutiko įeiti į ligoninę. Tačiau tuomet jis išplėšė lašelinės adatą ir taškydamasis krauju pareiškė, esą pirma turįs „sutvarkyti vieną reikaliuką", susijusį su sidabriniu kadilaku bei dviem moterim, ir išdramblino lauk. Žmogus, pasiekęs Namų kraujospūdžio rekordą, IŠSIŠTIŠINO į gatvę ir nepakenkė mano kaip SIENOS reputacijai.

Prieš vienuoliktą įvyko kažkas nuostabaus: erotikos protrūkis. Vienas iš retų gydytojavimo malonumų – prisidengęs mediko diplomu galėjau fantazijas, kuriose nurenginėjau seksualias moteris, paversti tikrove. Pradėjęs nuo persų princesės, baigiau vieniša koledžo studente – kadangi blaškėsi, neapsispręsdama, ar likti namie su tėvu, ar eiti į pasimatymą su vaikinu, staiga jai pasidarė sunku ryti, ir šitaip liūdną šeštadienio vakarą gavo jauną daktarą žydą, o šis – progą pusiau mediciniškam, pusiau seksualiam sąlyčiui su jos burna liežuviu tonzilėmis nosim rykle kaklu gerkle raktikauliais krūtinės ląsta krūtim netgi speneliu – kodėl gi ne?

Įstabiausia moteris buvo danė. Žvilgantys baltutėliai dantys, švie-

sūs plaukai, šviesios blakstienos, vadinasi, ir šviesūs gaktos plaukai, rausvi žvarbios žiemos skruostai, žydros fiordų akys; vilkėjo vieną petį apnuoginančia prigludusia susisiaučiama auksine suknele, pro kurią veržėsi ištrūkti speneliai. Pagrindinis jos nusiskundimas: „Patempiau kaklo raumenis iki pat krūtų". Smagumėlis, smagumėlis! Juokavau, flirtavau, paklausiau, kaip tai atsitiko. Turėjau nuspręsti, ar reikia, kad ji nusirengtų. Sudvejojau. Įtampa pakilo. Stojo tyla, ir ji klausiamai į mane pažiūrėjo. Pamaniau, kad būsiu viską sugadinęs. Nuraudęs pasakiau:

– Man reiktų įdėmiau pasižiūrėti. Ar negalėtumėt apsirengti ligoninės chalatą?

Ji pažvelgė man tiesiai į akis, bet nieko neatsakė. Pamaniau: dideli nemalonumai, dabar ji mane kam nors apskųs, ir pamačiau rytojaus laikraščio antraštę: NORVEGŲ JŪREIVIS NUŽUDO „DIEVO NAMŲ" INTERNĄ. „*CRIME DE PASSION*" – TEIGIA DAILAUS STOTO DANĖ.

– Mielai, – atsakė ji nusišypsodama žydra šviesiaplauke šypsena.

Ji viską suprato ir sutinka su mano žaidimo taisyklėmis! Priėjau prie kitos užuolaidos pusės, o ten su sesele buvo kita jauna moteris. Paklausus, kokios bėdos, sesuo atsakė:

– Suvalgė per didelę dozę šunų ėdalo.

– Šit kaip? O kokia yra normali šunų ėdalo dozė? – įžūlokai paklausiau.

Ėmiau apžiūrinėti šunų ėdalą. Ji irgi buvo erotiška, tik kitaip; mieguista, nė kiek nesigėdydama išsirengusi iki juosmens ji vėmė. Prikišęs stetoskopą jai prie krūtinės veidrodyje tarp užuolaidų pamačiau kitoje kabinoje nusirengiančią danę. Rūpestingai, grakščiai ji atsisegė prigludusią auksinę suknelę ir ją nusivilko. Nuoga, vien su auksinėmis kelnaitėmis, atsisėdo ant kušetės ir žiovaudama pasirąžė. Mano smilkinio arterijos taip tvinksėjo, kad, rodės, girdžiu, kaip garsas atsimuša nuo plytelėmis dengtų sienų. Jai pasidarė žvarbu, tad apsiglėbė rankomis. Speneliai buvo stangrios

rudos sagutės, styrančios iš glotnių it šilkas krūtų. Prieš paimdama Namų chalatą, ji nuleido į juos akis – nelyginant vaikas, žiūrintis į du jaudinančius žaislus, ir vieną po kito apibraukė lengvu it pūkas prisilietimu, paskui taip pat švelniai perbraukė per pilvą, per šlaunį. Nuo tų judesių viskas – jos speneliai, mano *šlongas*, Namų stetoskopas – pašoko sutartinai tartum išalkę žydai pasibaigus paskutinei *Jom Kipuro* pasninko maldai. Gniauždamas įsimylėjėlio nekantravimą tyčia kuo ilgiau apžiūrinėjau šunų ėdalą, paskui įėjau į kambarį, kur sėdėjo danė.

– Kaip jie? – net pats nustebau taip kvailai paklausęs.

– Jie?

– Kaklo skausmai.

– A, taip... Nemalšta.

– Jums leidus prasegsiu, – tariau atrišdamas Namų chalatą ir nusmaukdamas iki juosmens. – Turiu jus apžiūrėti.

Leidau sau ja mėgautis. Mano rankos ir mintys klajojo. Jutau, kaip geismas kunkuliuote kunkuliuoja aplink, skleisdamas stangrius erotikos muilo burbulus, kurie žvilgėdami skriejo aplink, vis labiau pūtėsi ir sproginėjo grynai iš meilės. Mano delnas paliečia rausvą jos skruostą – ar skauda susitraukiant trapeciniam raumeniui; jos delnas liečia mano dilbį, kai tikrindamas, ar skausmą sukelia ne bursitas, liečiu jos sukamąjį ir tokį mielą minkštą deltinį raumenį. Pirštais palyčiu jos šonkaulius, krūtį, taip, netgi perbraukiu per tuos styrančius geismingus spenelius – kaip galiu to išvengti? Ar etiška ją kabinti? Piepio GMM laikų kambario draugas Normanas kažkokiam priimamajame pakabino našlę – nereikia nė sakyti, kad jos vardas buvo Sjuzė – ir paskui turėjo kelis mėnesius gydyti instrumentą.

– Daktare Bašai, – tarė ji, kai nenoromis baigęs žiūrėdamas, kaip ji vėl užsidengia krūtis, liepiau išgerti dvi aspirino tabletes, nors norėjau pasakyti, kad apsilankytų pas mane iš ryto, – ar galiu jūsų kai ko paklausti?

KO TIK NORI. GAL NET AR GALI PASIMĖGAUTI TUO

DAILIU AGURKU MANO KELNĖSE.

– Ar jums nesunku visą laiką matant... tiek daug ligų?

– Sunku, – patvirtinau sukdamas galvą, kaip pakviesti ją į pasimatymą.

– Matau, kad aš jums atrodau patraukli.

KĄ GI – TU MANE PERPRATAI!

– Jūs man taip pat patinkat. Jūsų geros rankos – švelnios, bet tvirtos.

GALŲ GALE VISKAS ĮVYKS KAIP RAŠO KNYGOSE!

– Kaip gaila, kad rytoj išskrendu į Kopenhagą, ar ne?

VaaajEEE!

– Na, drauguži, kaip jos tau patinka? – sėsdamasis šalia gydytojų kambaryje paklausė Gatas.

– Neįtikėtina! Tai bent sėkmės ruožas, ką?

– Kokia ten, velniai griebtų, sėkmė! Rūšiavau ligonius – virš juosmens tau, žemiau – Elijui. Visos tos gleivėtos pažaliavusios dziundzės jo lytiniam gyvenimui nepakenks, ar ne? Kad jį kur devynios – tik pažiūrėk – grįžo Pamišėlis Eibas! Mielasis Eibas parsirado!

Jis nemelavo. Spigindamas tomis elektriškai žvilgančiomis akimis Eibas pamojo mums vos įėjęs pro automatines duris. Flešas pribėgęs jį apkabino, sesutėms iškart pasitaisė nuotaika. Koks nuostabus vakaras! Kas gali nesidžiaugti, kai tyruose paklydęs senukas galų gale randa kelią atgal į Dievo namus?!

Prieš vidurnaktį sėdėjau kartu su policininkais. Prie mūsų prisidėjo Kouenas, pradėjęs pildyti kortelę jauno šizofreniko, kurį atvežė komos būsenos – sutraukė į plaučius visą purškiamo dezodoranto flakonėlį.

– Sveiki, daktare Džefri Kouenai, – užriaumojo Gilynis, o paskui atsigręžęs į mane tarė: – Atleiskit, kad visą dėmesį skirsim Kouenui, tačiau mes turim pasinaudoti proga, nes jis budi tik kas septintą naktį. Kur kas žmogiškesnis grafikas negu jūsų, daktare Bašai. Tai įrodo, kaip išmintingai daktaras Koue-

nas pasielgė pasirinkdamas psichiatriją. Šitaip jis parodė, kad jo gimtajame mieste ne veltui sakoma: „Galima ištraukti vaikiną iš Pietų Filadelfijos, bet neįmanoma ištraukti Pietų Filadelfijos iš vaikino".

Apstulbintas minties, kad galima budėti vos kas septintą naktį, klausiausi, kaip Gilynis kamantinėja Koueną:

– Į kokias neregėtas žmogaus psichikos gelmes pasinėrėte šįvakar? Ir kokį bendrą įspūdį jums daro jaunasis šizofrenikas, apdujęs nuo dezodoranto?

– Šizofreniją nulemia artumo problemos, – atsakė Kouenas. – Kaip pastebėjo Froidas, mus visus kamuoja egodistoniniai neurotiniai konfliktai.

– Kaip esat mums sakęs, – priminė Kvikas, – niekad neišaugi iš neurozės poreikio.

– Tiesa, – pritarė Kouenas, – bet šizofreniški prieštaravimai yra gerokai ankstesni, prenataliniai, ir jų esmę sudaro asmenybės ribos – kiek gali suartėti su artimu, kad neprarastum savęs. Daviau jam stelazino.

– Ar dezodoranto griebtasi ne iš savižudiškų paskatų? – paklausė Gilynis.

– Be abejo, – atsakė Kouenas. – DEZODORANTAS NUMALŠINA SUARTĖJIMO NERIMĄ.

– Būtų neprošal visiems miesto policininkams ateiti pas jus, daktare Kouenai, – siūlė Kvikas. – Galėtumėt surengti milžinišką grupinės terapijos seansą.

– Puikiai žinom, kas jūs, policininkai, esat, – mirkteldamas man tarė Kouenas. – Gauja iškrypėlių.

– Ką jūs, daktare Kouenai! – pasipiktino Kvikas. – Negalima daryti tokių apibendrinimų!

– Reikalas tas, – aiškino Gilynis, – kad mes gyvenam nuolatinėje mirties baimėje. Todėl kraujospūdis mums šaudo į viršų kaip geizeris Arabijoje, o įtampa sukelia tokius galvos skausmus, kad nuo jų buliui persikreiptų žandinės antys ir nulėktų kiaušiai.

– Turiu prisipažinti, – tarė Kvikas, – kad pajutau keistą potraukį prie lanksčių, garankštėtų plastiko šiaudelių. O kai aną vakarą žmona ėmė ant manęs rėkti, liepiau jai eiti bezdėti. Kas man darosi?

– Matot? – vėl atsigręžė į mane Kouenas; jo akys žvilgėjo. – Kaip ir sakiau – visi jie homoseksualai.

Pasirodė Ryk Mano Dulkes Edis, atėjęs manęs pakeisti. Man buvo taip smagu, kad nė nenorėjau eiti. Laukiamajame mane pasitiko Eibas, išdrįsęs palikti savo kampą, kur, be jo polietileno maišo, buvo dar ir jaunuolis su rožinio šilko kelnaitėmis ant galvos, varstęs mane įtariais žvilgsniais.

– Ar džiaugiatės, kad grįžau? – paklausė Eibas.

– Taip, džiaugiuosi.

– Kol kas tvarkotės gerai. Susidraugavau su vienu žmogum jis štai ten kampe. Žinot kai atveža mažai ligonių šiame kambary naktį pasijunti vienišas bet kai per daug žmonių prisigrūda man irgi nepatinka. Tas vyrukas keistas bet jis draugas. Nesikalba su niekuo tik su manim. Išeina kad jis mano draugas. Mano draugas. Vairuokit atsargiai nuo sniego kelias slidus labanakt.

Pasijutau pilnas vilties. Šešiolika valandų praėjo taip, kaip ir turėjo – kaip rašo romanai, kaip rašo vadovėliai. Ne budėjimas, o vadovėlis. Tikrų tikriausias.

* * *

Spindesys ir slydis. Spalvotų prožektorių nutvieksta ratu skrieja pora, brėždama figūras, kurias rodyti ilgai treniravosi, todėl dabar gali atlikti be jokių pastangų. Jos drabužis dengia visai menką kūno dalį; kadangi prožektoriaus spindulys nukreiptas į liemenį, nematyti, kad blizgučiais nusagtytus krūtų ir gaktos papuošalus prilaiko juostelės. Pora stipriomis, stambiomis kojomis be perstojo sukasi ratais, rodydama sudėtingas figūras, paryškinančias jos lytinį baletą. Galop baigiant pasirodymą jis aukštai ją iškelia ir slysta

baltutėliu ledu; prožektorių šviesa atsimuša nuo jos pačiūžų. Vyras ir moteris sustingsta – kulminacija tokia pat glotni ir audringa kaip ledas. Kaip dažnai nutinka, mano dėmesys sutelktas į smulkmenas: jo nykštys sėdmens raumeniu nuslysta iki *labia*, klit...

– Ooo! Argi ne fantastiška, Rojau?

Automatiškai, nespėjęs susigaudyti, su katra moterim esu, atsakau:

– Taip.

– Viskas taip – na – įstabu, dailu ir švaru.

Molė. Kur mes? – Aaa, „Ledo kvailystėse".

– Žinai, – plepa ji kišdama ranką man po megztiniu, paskubomis perbraukdama aukštyn krūtinės link, paskui iškart kišdama žemyn, ten, kur jis jau vadavosi iš miegų, – nuo tokių vaizdų aš ne juokais įsiaudrinu. Kaip Andžela sako Piepiui: „Taip noriu, kad net dejuoju". Turiu tau Kalėdų dovaną. Savo bute. Eime.

Tikrai Molė, tikrai „Ledo kvailystės". Čiuožėjų pora baigė savąsias ledo kvailystes apsisukdama ir staiga sustodama; moteris atsigulė ir prasižergė merkdama man akį žėrinčiais blizgučiais išpuoštomis genitalijomis. Mudviem išeinant galvojau apie priimamojo ginekologijos kabinetą, apie visas tas plačiai kojas praskėtusias moteris, apie pilkas, suglebusias limpių tarpvietes. Molė nusivedė mane per miestą, nuo lapkričio iki kovo žliuginamą šlapdribos, į savo namus ir neapsakomai skubėjo prasegti man kelnes, ir kai sniegas nukrito nuo jos skrybėlės man ant *šlongo*, suklykau ir visas nusipurčiau, bet ji tik nusijuokė ir tarė, A, Oskarą reikia sušildyti, ar ne? ir būtent tai padarė savo burna – kodėl tų seselių burnos taip ištroškusios gimnastikos? Įsiaudrinau ir nebepajėgdamas aiškiai mąstyti paklausiau, kaip čia mano varpa ką tik buvo pakrikštyta Oskaru, o ji atsakė, Taip labai miela – aš daviau vardus savo krūtims vos tik jos išdygo. Žiūrėk. Nusirengusi megztinį ir atsisegusi liemenėlę jas atkišusi paaiškino man, kad dešinioji, kiek didesnė, vardu Tonė, o kairioji, kiek rausvesnė – Sju. Čia buvo paskutinis lašas. Aš ėmiau sukioti Tonę ir čiulpti Sju, ir lim-

pių pilkų dziundzių, ir ligotų baltaodžių, juodaodžių ir indėnių dziundzių, skurdžių ir turtuolių dziundzių vizijas išstūmė garbanotos šviesiaplaukės danių dziundzės, ir dailus plyšys, besirangantis tarp tų blizgučiais išdabintų sėdmenų. Mudu taip norėjom, kad net dejavom.

„Kvailystės“ buvo dieninis spektaklis; iš Molės turėjau eiti tiesiai į priimamąjį, budėti nuo aštuntos vakaro iki aštuonių ryto. Kutenau Tonę ir seilėjau Sju, kol Molė prabudo ir pamačiusi, kad išeinu, tarė:

– Oi, Rojau, palauk, užmiršau atiduoti tau Kalėdų dovaną.

Ji pašoko, nuleidusi Tonę žemiau už Sju nuskuodė prie tualetinio staliuko, ir man besistebint genijumi, sukūrusiu tokį šiltą, rusvapapį, minkštadziundzį padarą kaip moteris, atkišo man dėžutę, apvyniotą mažos mergaičiukės popieriumi. Išvyniojau ir apstulbęs pamačiau kaklaraiščio segtuką su užrašu:

***

VI

***

– Raides pirkau, o prilitavau pati, – paaiškino Molė. – Man tu išties ***VI***. Man rodos, esi protingiausias žmogus, kurį kada nors esu sutikusi. Tikriausiai manai, kad esu velniškai kvaila. Bet man nė motais. Man tiesiog būna labai gera su tavim.

Ideali dovana. Mano galvoje susidūrė prieštaringos mintys – apie senelį, klausiantį, ar neturiu kitos moters, ir apie tai, kokia brangi man Molė.

– Nemanai, kad esu paskutinis šunsnukis – juk turėdamas Berę susitikinėju su tavim?

– Ne, tikrai nemanau, Rojau.

– Neįtikėtina, – atsakiau. – Tu tokia graži, tokia seksuali, tokia... smagi ir laisva, kad net sunku patikėt. Neįsivaizdavau, kad tokia kaip tu apskritai gali egzistuoti. Man tu labai brangi.

– Galima sakyti, kad myliu tave, Rojau, nors žiūri į mane tik kaip į kvaišelę medicinos seserį.

– Tu nesi kvaišelė medicinos sesuo.

– Ne, nesu. Aš tik katalikė, kuriai religija eina per pakaušį ir kuriai iki gyvo įgriso tarp vienuolių. Dabar aš noriu atsigriebti už prarastą laiką ir pažaisti.

– Vadinasi, nelaikai manęs šunsnukiu?

– Liaukis, Rojau. Mudu su tavim smaginsimės, ir tiek, gerai?

Pamaniau, kad šitaip tikrai bus gerai, tad apglėbiau, pabučiavau ją, Tonę ir Sju bei tą drėgną, apžėlusį daiktą, kurio vardo nenugirdau ir kuris mokėjo suspausti Oskarą kaip tesugeba dvidešimt procentų makšties skliautų, o ji pabučiavo mane, mudu pabučiavome visus, ir nuo šilumos, bučinių, kaklaraiščio segtuko ir viso kito vėl įsiaudrinome, taigi stebuklas, kad atsisveikinęs aš su didžiuoju Oskaru sugebėjau išvis paeiti, juolab išeiti į gatvę, į šlapdribą ir patraukti į gerojo senojo Dievo Namus.

Ar tik ne tokį vakarą mano senelio brolis Taleris įsliūkino į klojimą, pasivogė geriausią arklį, išjojo, ir niekas daugiau jo nematė ir apie jį negirdėjo?

13

Bet tuo viskas ir baigėsi. Ta naktinė pamaina buvo mano internatūros „Dievo namuose“ posūkio taškas. Smagybės pasibaigė. Prasidėjo įžeidinėjimai.

Jie prasidėjo, kai įėjęs į laukiamąjį pamačiau savo kampe Eibą – vieną, su šilkinėmis moteriškomis kelnaitėmis ant galvos. Jis plūdo laukiančiuosius, o tie buvo bepradedą atsikirtinėti. Pamatęs mane Eibas dirstelėjo kaip į nepažįstamą ir piktai paklausė:

– Tu žydas?

– Taip, žydas.

– Jūsų žydų bėda ta kad jūs apipjaustyti.

Pablogėjusi Eibo būklė nuliūdino sesutes, tad tos įkalbinėjo Koueną ko nors imtis, kad neatsitiktų neišvengiama – kad Eibo vėl neuždarytų į valstijos beprotnamį. Kouenas atrodė susirūpinęs. Policininkai turėjo pasirodyti tik vidurnaktį. Flešas pasiėmė atostogų – autostopu iškeliavo į kažkokią Dievo pamirštą skylę šalies gilumoj – ten jį maitos protiškai atsilikę giminaičiai žemdirbiai.

Priėjau apžiūrėti visus užgauliojančio girtuoklio.

– Mane užgavo prekių vežimėlis drabužių siuvykloj, – pasiskundė tas, – ir dabar turiu bėdų su kojom.

– Kada jus užgavo?

– Prieš šešerius metus.

– Vadinasi, tai ne skubus atvejis. Grįžkite į kliniką pirmadienį.

Tas nė už ką nenorėjo išeiti, todėl pasišaukiau Gatą, ir mudu bandėme prikalbinti jį išeiti, bet tas tik ėmė raitotis kairę kelnių kišką kalbėdamas:

– Jūs tik pažiūrėkit, gerai?

Pasikėlus geltoniems kraujo dėmėmis išmargintiems skarmalams, mane ėmė tąsyti, o Gatas suspigo:

– TIK NERODYK!

– Kodėl gi ne? – piktdžiugiškai paklausė girtuoklis. – Jūs juk daktarai. Žiūrėkit.

Pūlių geltonio draiskalai pasikėlė, ir mes pamatėm klaikiai dvokiančias, šlapiuojančias, iki pat kaulo įsigraužusias opas – tokių baisių nė vienas nebuvom matęs. Mane supykino. Gatas iš pykčio net pamėlo. Prikišęs veidą prie pat girtuoklio jis ėmė šaukti:

– NEGALĖJAI NEPARODYT, AR NE, ŠUNSNUKI?!

Nuo tos akimirkos reikalai ėjo tik prastyn. Į užgauliojimų choralą įsitraukė visi: gavusieji per mažą svaigalų ar narkotikų dozę ir jų padauginę, šlapjurgiai, psichopatai, kekšės, pacientės su VL ir makštoperšomis, suteikusios man malonumą sėdėti priešais ginekologo kėdę ir stebeilytis į ligotą Švenčių pasaulio vamzdį. Bandydavau numigti, bet man nuolatos sukliudydavo. Trečią nakties apžiūrinėjau namų šeimininkę iš pasiturinčio priemiesčio, atvežtą vyro.

– Negaliu tiesiai stovėti, – susikūprinusi aiškino ji.

– Ar seniai tuo skundžiatės? – paklausiau nepajėgdamas gerai atsimerkti.

– Jau trys mėnesiai.

– Tai kodėl atvykot šiąnakt?

– Šiąnakt pasijutau blogiau. Suprantat, štai šitaip stovėti galiu, – šnekėjo ji susikūprinusi, – bet taip negaliu, – ji išsitiesė.

– Taip ir stovit, – pastebėjau.

– Žinau, bet man labiau patinka anaip.

IŠŠTIŠINAU ją lauk; mažumą paplūdusi mane ji išėjo. Pusę penkių mane pažadino nesiliaujantis OJ OJ OJ, ir supratau, kad atvežė ligonį. Sesuo padavė man kortelę sakydama:

– Nesijaudinkit, atvejis beviltiškas: paskutinė krūties vėžio stadija, metastazės išplitusios po visą pilvo sritį ir nugarkaulį.

Šiurpus vaizdas: susitraukusi kaip špyga, neįtikėtinai persikreipusi nuo skoliozės moteris, pamišusi nuo vėžio, išplitusio į smegenis, lyg skausmo draskomas žvėris priešinosi neleisdama man padėti. Nuo jos nesitraukė dvi seserys, reikalaujančios daryti viską, kad tik jai pagelbėčiau. Liga buvo šlykšti ir skausminga. Seserys erzino savo absurdiška viltimi. Tas padaras jau nebuvo gyvas, vilties nebeliko. Čia buvo mirtis. Čia buvo neviltis, tas retas dirstelėjimas į veidrodį, kai pamatai imančią gesti gyvastį – pirmą žilą sruogą, žylį. Čia buvo bedugnė panika, kad nebeliko glotnių kaip vaikystėj skruostų, kad nebesi jaunas. Niršau ant tos moters, nes tai – jos galo pradžia – man pridarė darbo. Jausdamas didžiulį pasidygėjimą ją hospitalizavau. Pakilo saulė ir nutraukė tą tokią svarbią man naktinę pamainą. Tas dangaus šviesulys man pasirodė kažkoks ydingas, menkas, mažareikšmis, pavargęs taškelis bekraštėje nematomoje tarpžvaigždinėje tamsybėje. Išeinant iš priimamojo lyg šūdas ant galvos pasipylė Eibo užgaulės. Įtarus ir įpykęs jutau, jog pasaulis toks tuščias, kad manojo kartėlio nė nenuplaus. Sniege puvo vaiko supamasis arkliukas. Ką galėjau žinoti – gal mano šlapimo pūslėje jau mezgėsi pirmosios vėžio ląstelės. Gal mano nuosavas krabas, pasiklydęs žiemos prieblandos apgaubtame krante, straksėjo tarp negyvų nuolaužų su pasitikėjimu, nežinančiu laiko ribų, ieškodamas ėdesio mano paskutiniame atoslūgyje.

– Stokis, Rojau, – purtydamas mane kažkas šiurkščiai pasakė. – Rooo-jau!

Berė. Aplink mane stojosi gerai apsirengę žmonės.

– Nagi stokis, Rojau. Visi gieda „Aleliuja".

Atsistojau. Kur aš? A... Simfonijos salėje. Klausiausi tos priešpaskutinės granatos – „Mesijo", atliekamo vienišų gergždžiabalsių Hendelio draugijos narių. Dar vienas dieninis spektaklis. Kaip ir

visos pramogos už „Dievo namų“ sienų, „Mesijas“ iškart mane užmigdė. VISAGALIS DIEVAS VIEŠPATAUJA! ALELIUJA! Dainuokit, vyručiai. Iš kur jūs galit žinoti, kad Jis, regis, menkai teviešpatauja „Dievo namuose“. IR VIEŠPATAUS PER AMŽIŲ AMŽIUS. PER AMŽIUS! ALELIUJA! ALELIUJA! Tiesą sakant, toji granata – tas „Mesijas“ – visai ne prasta granata. Permetu akimis klausytojus, susėdusius tarp didžiulių vargonų ant scenos ir gausybės eilių girgždančių suolų salės gale. Daugybė abiejų lyčių limpių, ypač priekyje. Žili kuokštai, nesveikai priplūdę kraujo mėsgaliai virš įdubusių skruostų. LIMPĖS NEMIRŠTA! ALELIUJA! ALELIUJA! PER AMŽIŲ AMŽIUS! JOS GYVENA PER AMŽIUS! Bilietai priekyje buvo brangiausi, todėl ten sėdėjo limpiai, o salės gale – vaikai. Mudu su Bere buvom priėję kelio iki turtingų limpių pusiaukelę.

– Sėskis, Rojau. Sėsk – supranti?!

Kažkokia moteris aštriais dantimis užtraukė ŽINAU, KAD MANO ATPIRKĖJAS GYVAS tokiu balsu, lyg ją kamuotų menstruaciniai skausmai, ir mudu su Bere išėjome. Kojos permirko nuo pažliugusio sniego.

– Prastai jaučiuosi, – pasakiau. – Krūtinėj jaučiu kažkokį sunkumą – nežinau, kaip jo atsikratyti.

– Kvėpuoji taip, lyg būtų susikaupę karkalų, – patvirtino Berė.

– Kaip manai, ką man reiktų daryti? Aš nė nekosčiu.

– Visa bėda, kad nekosti. Tau reikia kokios nors priemonės, kad padėtų atsikosėti.

– Tu taip manai? Nepagalvojau. Ką siūlai?

– Rojau, kas čia dabar? Tu juk gydytojas, ne aš.

– Tu teisi. Kažkaip nepagalvojau.

– Atsajumas. Tu nuo visko atsisieji. Tikriausiai tave apėmusi rimta depresija.

– O ką – aš tau nesakiau? Policininkai teigia, kad pasidariau paranojiškas. Jie yra matę, kaip tai nutinka internams. Viskas nuo darbo priimamajame.

– Maniau, kad tau ten patinka?

– Patikdavo. Buvo labai smagu. Pasitaikydavo ne vien limpių. Buvo ir tokių, kuriems išgelbėjau gyvybę – tikrąja šių žodžių prasme.

– Tai kas atsitiko?

– Įgijau kompetencijos tvarkantis su rimtais ligoniais, o visi kiti tik užgaulioja. Drabsto tave šūdais. Narkomanai, kurie stengiasi tave apmulkinti, kad duotum jiems kaifo, girtuokliai, vargšai, tripernininkai, vienišiai – nekenčiu jų visų. Nė vienu nepasitikiu. Viskas todėl, kad jie ant manęs vemia, spjaudo, šaukia ir bando išdurti. Kiekvienas stengiasi priversti mane kaip nors pagelbėti, padėti nuo prasimanytos ligos. Dabar pirmiausia bandau išsiaiškinti, ar jie nemėgina mane apstumti. Supranti – tai paranoja.

– Paranoja – nieko bloga, – atsakė Berė, – tai tik primityvesnė gynybos forma. Jei manai, kad kas nors tave stebi, įsivaizduoji nesąs vienišas. Ji neleidžia vienatvės nevilčiai užvaldyti tavo minčių. Įniršis taip pat. Pastaruoju metu tu toks prislėgtas, toks nusiminęs, Rojau, kad baisu net žiūrėti. Tu pasikeitei.

Nuo jos žodžių man akys pritvinko ašarų. Praraja tarp žmogiškumo, kurį jutau šalia šios protingos, rūpestingos moters, ir nužmogėjimo, kurį patirdavau tarp limpių ir užgauliotojų, pasidarė nepakeliama. Springdamas ašaromis panarinau galvą ir nė pats nepastebėjau, kaip leptelėjau turįs jai kai ką pasakyti – kad susidėjau su sesute. Laukiau sprogimo.

– Manai, kad aš to nežinojau? – paklausė Berė.

– Žinojai? – nustebau.

– Be abejo. Mergšės, austrės ir visa kita – atsimeni? Aš neprieštarauju, Rojau. Svarbiausia, kad nė vienas nesijustume kvailio vietoje.

– Tikrai? Ką turi galvoj?

– Tikrai, – tarė ji ir žiūrėdama man tiesiai į akis pridūrė: – Kadangi ta internatūra baigia tave sugniuždyti, mūsų santykiai negali likti tokie, kokie buvo. Tai akivaizdu jau keli mėnesiai. Mus ir

toliau sies meilė, Rojau, aš dėl jos kovosiu. Bet atmink: tavo laisvė reiškia, kad aš taip pat esu laisva. Susitarėm, drauguži?

Gniauždamas pavydą atsakiau:

– Žinoma, drauguže... žinoma, mieloji.

Apkabinau ją, pabučiavau ir su ašaromis akyse tariau:

– Teliko savaitė priimamajame, bet man ne juokais neramu dėl to, kas gali nutikti. Galiu neištverti. Man baisu, kad vieną tokią naktį, kai šalia nieko nebus, kas nors pradės mane įžeidinėti, ir aš nesusivaldęs taip užtvatysiu tą vargšą šunsnukį, kad tik šūdai liks.

– Įspėju tave, Rojau: ateinanti savaitė, tarp Kalėdų ir Naujųjų, psichiatrams sunkiausia. Tai mirties savaitė. Būk atsargus ir pasirenk tam. Bus siaubinga.

– Holokaustas.

– Būtent. Dėsis laukiniai dalykai.

– Kaip man išgyventi?

– Kaip? Gal kaip tie žmonės koncentracijos stovyklose. Išgyvenk, kad galėtum paliudyti, papasakoti apie tuos, kuriems nepavyko išgyventi.

Vėliau, kai pašėlęs seksas užleido vietą švelnioms glamonėms, ėmiau pasakoti apie Gilynį, Kviką ir Koueną. Pradėjau juoktis, Berė irgi, ir netrukus lova, kambarys, visas pasaulis virto viena milžiniška elipsiškai pražiota iš juoko burna, liežuviu ir dantimis.

– Iš tavo pasakojimo jie atrodo neįtikėtinai keisti, – tarė Berė. – Ar jie tikrai taip kalba? Kaip iš vadovėlių? Kaip jie tokie pasidarė?

– Jie sako, kad todėl, jog dvidešimt metų trinasi po „Dievo namų" priimamąjį ir kalbasi su tokiais protingais vyrukais kaip aš. Dvidešimt metų jie periminėja iš kiekvieno interno viską, ką šie žino humanitarinių mokslų srityje.

– Tau jie labai patinka, ar ne?

– Taip, jie šaunuoliai. Jie neleidžia man nuleisti rankas.

– O Kouenas tave glumina ir domina.

– Taip. Žinai, ką jis man sakė? Kad niekad neprisiliečia prie

žmogaus. Rupūs miltai, jei man nereikėtų jų čiupinėti, aš irgi mielai klausyčiausi.

– Nori pasakyti, kad jis nekriokia ant limpių per stetoskopą?

– Stetoskopo jis nė neturi. Darbe jis mūvi džinsais.

– O kaip jis bendrauja su limpiais?

– Nebendrauja.

– Ne? – gundančiu balsu paklausė Berė.

– Po šimts – tikrai nebendrauja! Gal ir man reiktų tapti psichologu?

Tuomet vėl nuskardėjo juokas. Psichiatrijos rezidentas, psichiatras? Jokių limpių, jokių pūvančių dziundzių, jokių makštoperšų, jokių perštinčių, dėmėmis išmargintų pimpalų, jokių opomis nusėtų kojų, jokių tiesiosios žarnos tyrimų, ne per daug budėjimų. Vien tik malonūs, velniai griebtų, pašnekesiai. O daugumai kaip tik to ir reikėjo – visiems tiems šmikiams, kurie bandė iškaulyti iš daktarų to, ko tie negalėjo duoti. Galėčiau išmesti savo stetoskopą, o darbe mūvėti džinsais.

Mudu su Bere susiruošėme į Kojo Kalėdų vakarėlį. Ji apsivilko prigludusią juodą suknelę, aš – baltą „Dievo namų“ uniformą, nes vidurnaktį turėjau prisistatyti į priimamąjį. Nekantraujanti susipažinti su Unguriu ir Koju Berė tarė:

– Man knieti įsitikinti, kokia dalis to, ką man papasakojai, aiškintina transferencija.

– Kas yra transferencija?

– Pasąmonės jėgų iškraipyti tikrieji santykiai. Gal tu nekenti Ungurio ir Kojo todėl, kad jie primena tau tėvą.

– Tėvą aš myliu.

– Tai gal motiną?

– Ungurys su Koju man primena smarkią moteriškę, kuri laikosi košerio principų?

Vakarėlis vyko Kojų namuose, priemiesčio pakraštyje. Prie pastato vedė prašmatnus žiedas. Myžalai nešė didelius pinigus. Vestibiulyje mus pasitiko Kojis; jo akys iškart nukrypo į mano pavar-

dės kortelę ir Berės papus. Kai pasakiau „Labas, sere“, tas mažiukas pislius atrodė sutrikęs – supratau, kad bando prisiminti, ar aš tarnavau armijoje. Likus valandai iki budėjimo priimamajame, nusprendžiau pamėginti išgerti kuo daugiau šampano, tad netrukus stovėjau pilnas burbulų ir apsinešęs, kai pasirodė Čakas. Vilkėjo purvina balta uniforma, mat atvažiavo tiesiai iš VI pietų skyriaus, kaip visuomet aplipęs ligonių išskyromis. Kojis džiugiai sušuko: „O, sveiki, ėėėė...“ – kai galų gale pamatė kortelę, pridūrė: „Ėėė Čarlzai. Jūs... ėėė iš darbo?“

– Ne, – atsakė Čakas, – aš visuomet taip atrodau, viršininke. Žinot, kaip būna.

Pobūvis tęsėsi. Kojo žmona buvo tokia pat seksuali kaip kateteris. Daktarai kalbėjo vien apie mediciną, o jų antrosios pusės, daugiausia moterys, apie tai, kokia sunki našta jiems medicina. Mudu su Čaku įsimylėjome kažkokią moterį, tik negalėjom suprasti kodėl. Kai dar labiau prisišniojau, man ėmė rodytis, kad Berės išraiška darosi vis labiau sutrikusi. Ji susipažino ir su Koju, ir su Unguriu. Po keturiasdešimties minučių ji priėjo prie mudviejų ir pasakė išeinanti. Dar nebuvau matęs jos tokios įtūžusios. Abu su Čaku paklausėm, ko ji siunta.

– Judu prisigėrėt, – tarė ji, – ir aš suprantu kodėl. Aš irgi nusilakčiau, jei man tektų turėti reikalų su tais šmikiais. Čia ne transferencija – čia įkyri neurozė. Jie suviduriuoja, jeigu tu netyčia išlieji gėrimą. Nenuostabu, kad daktarai dažniausiai žudosi, skiriasi, tampa narkomanais arba alkoholikais ir miršta pirma laiko. Ir tikriausiai pirma laiko išlieja spermą. Per tas dvi valandas čia niekas nieko apie mane nepaklausė. Tarsi būčiau tik tavo apendiksas.

Laimikis, pagalvojau.

– Rojau, dar niekad nesijaučiau tokia pažeminta. Žinai, kas tie žmonės? Bybčiulpiai. Iki pasimatymo.

Ji pabučiavo mus abu į skruostą, apsivilko paltą ir išėjo. Išgėrę kiek dar tilpo šampano, mudu su Čaku parvažiavome į Namus.

– Velniai griebtų, ta Berė ne tokia kaip kitos.

– Taip, ji šauni. Ei, stenkis nenuvažiuoti nuo kelio, gerai? Ji dėl tavęs nerimauja.

– Ko ji, brolau, nerimauja?

Buvau toks girtas, kad jam išpliurpiau. Pasakiau, kad ji pastebėjusi, jog jis gerokai nutukęs, praradęs formą. Kad jis ne valgo, o kimšte kemša maistą, kad nustojo rūpinęsis savo kūnu, kad pradėjo daug gerti.

– Gryna tiesa. Buvau puikios formos, o dabar pažiūrėk, kokiu lepšiu virtau. Graudu, brolyti, graudu.

– Jinai sako, kad čia dėl pykčio – mes visi tokie įsiutę, kad imam keistai elgtis. Tavo bėdos, pasak jos, oralinės. Jai neramu, kad tu virsti alkoholiku.

Automobilį jis pastatė kaip alkoholikas – statmenai baltoms „Dievo namų“ linijoms. Mes išlipome ir nebyliai išreiškėme nepagarbą nusimyždami aikštelėje. Du garo kamuoliai teikė mums paguodą.

– Sakai, Berei šiek tiek neramu dėl manęs? – paklausė Čakas.

– Taip. Daugiau negu šiek tiek. Ir man dėl tavęs neramu.

– Atskleisiu tau nedidelę paslaptį, Rojau: man taip pat, brolau, man taip pat.

Sučirškė žadintuvas. Palikau šiltnamį – antklodes, po kuriomis gulėjau su Bere. Ėmiau dejuoti. Mirė Potso tėvas, tad Potsas išvyko į Čarlztoną. Ryk Mano Dulkes Edis perėmė Potso skyrių, o aš vietoj Edžio turėjau dirbti priimamajame dvidešimt keturių valandų pamainą. Rytas buvo toks šaltas, kad nors buvau kaip reikiant apsitūlojęs, ėmiau visas tirtėti, kai šikna palietė automobilio sėdynę. Drebėjau iki pat Namų ir visą kelią galvojau apie Veiną Potsą.

Įdomiausia, kad Potsas nesielgė keistai. Gal pasidarė tylesnis, uždaresnis. Vieną vakarą pamačiau jį sėdintį gydytojų kabinete suglumusiu lyg vaiko per laidotuves veidu.

– Sveikas, Rojau, – tarė. – Žinai, ką tik buvau aplankyti Geltonojo Žmogaus. Galiu prisiekti, kad jis žiūrėjo tiesiai į mane ir paži-

no, bet kai pažvelgiau antrąsyk, vėl buvo kaip visada – užsimerkęs, komos būsenos.

Potsas šiaip taip stūmėsi į priekį. Kadangi žmona nuolat kaifavo GML – nuo galios, kurios jai teikė chirurgijos internatūra, ten ji patyrė vieną orgazmą po kito, Potsas daug laiko išbūdavo vienas. Mes dažnai susitikdavom, ir jis ėmė man patikti. Jo šaknys taip ir liko Pietuose, ir tai mus artino, nes aš vis dar jutau meilę Anglijai, kurioje spėjau įleisti šaknis: Oksfordui su jo puošmenomis – braškėms su grietinėle, šampanu, patiekiamu lygutėlėse penkioliktojo šimtmečio kiemų vejose. Susidraugavome iš dalies todėl, kad abu niekinome tarpusavyje besivaržančius subinlaižius iš Šiaurės ir abu ilgėjomės pastovumo, praeities tvirtybės. Susėsdavome jo namuose, šnekučiuodavomės, klausydami bliuzų ir spiričiuelių. Potsui labiausiai patikdavo baladė apie mirtį „Džonas Hertas nuo Misisipės krantų“:

Kai baigsis mano žemiškos kančios, įmeskit mano kūną į vandenyną –
nereikės mokėt duobkasiams, ten linksmins mane undinės.

Vieną dieną kalbėjomės, kaip tapom medikais.

– Prisimenu vieną vasarą Polio saloje, man buvo gal dvylika. Motina išmetė tėtį, ir tą vasarą su ja ir broliu nuvažiavome prie jūros. Vieną dieną užsipyliau karšto aliejaus ant rankos, baisiai ją nudeginau. Motina kuo skubiausiai parsivežė mane į Čarlztoną, pas šeimos gydytoją. Jis teturėjo du senoviškus, didelius kambarius – raudonmedžio plokštėmis muštomis sienomis, su bronzinėmis durų rankenomis ir baldų rankenėlėmis, su vaistais, sudėtais į stalčiukus, metalinėmis dėželėmis – tikriausiai pats esi tokių matęs. Sutvarstęs man ranką jis paklausė: „Berniuk, tau juk patinka meškerioti, ar ne?“ „Taip, sere.“ „Kokias žuvis mėgsti gaudyti, berniuk?“ „Didžiadantes ir melsvažuves, sere.“ „Ar melsvažuvės jau kimba?“ „Ne, sere.“ „Tai štai – kai jos pradės kibti, tu jau būsi

pagijęs, pamatysi.“ Kas antrą dieną ėjau pas jį pertvarstyti rankos. Jis tepė žaizdą kažkokiu specialiu tepalu; pamenu, kai po kokios savaitės pas jį atėjau, jis sako: „Žinai, man baigėsi tas tepalas. Paskambinau į Nju Džersį ją gaminančiai kompanijai, bet man pasakė, kad kažkokia valdžios įstaiga uždraudė jį naudoti žmonėms, nes jis pakenkęs baltosioms pelėms. Tas tepalas nieko bloga nedaro, berniuk, aš tai žinau, kadangi naudoju jį beveik dvidešimt metų. Taigi nuvažiavau į savo ūkį ir parsivežiau tepalo, kuriuo gydydavau arklius. Mąstau taip: jeigu padeda jiems, tai ir tau padės“. Taip ir buvo – ranka puikiai sugijo. Tą vasarą, kaip jis ir sakė, jau gaudžiau melsvažuves. Ėmiau prie jo trainiotis, kartu važiuodavau pas ligonius. Ko tik neprisižiūrėjau! Kad ir kur jis atvažiuotų, žmonės puldavo atidaryti jam durų. Visą naktį išbuvęs negrų lūšnoje prie gimdyvės, iš kurios priėmė dvynius, važiuodavo į prašmatniausius namus Rytų Bateryje – mazgodavo rankas kvapniu muilu, gerdavo liokajaus atneštą kavą atviroje terasoje, kur vėjelis nuo Fort Samterio nešė sausmedžio žiedų kvapą iš sodo už namo. Daug ką dariau su juo, daug ko pamačiau ir nieko taip nenorėjau, kaip tapti panašus į jį.

– Kas jam atsitiko?

– Jis vis dar ten gyvena. Laukia, kol baigsiu čia internatūrą – tuomet su juo padirbėsiu, kol išeis į pensiją, ir perimsiu jo praktiką. Manau, kad tai galėtų įvykti jau kitąmet.

– Sakyčiau, nuostabu. Tu to ir nori?

– Taip, bet, man rodos, tai tik svajonė.

– Kodėl tik svajonė?

– Čia aš mokausi ne tokios medicinos, ar ne? Nežinočiau, nuo ko pradėti priiminėti dvynukus. O mano žmona nenori mesti chirurgijos GML. Ji visai nenori važiuoti į Pietus.

Per Kojo vakarėlį Berė paklausė manęs, kuris Potsas, ir aš parodžiau. Jis vienintelis nebuvo prisisegęs pavardės kortelės, ir Berė manęs paklausė kodėl.

– Jis ją pametė.

– Kitos neįsigijo?

– Ne.

– Sakyčiau, ne itin sveikas poelgis. Nebent jis būtų ekstravagantiškas.

– Potsas ekstravagantiškas? Tikrai ne.

– Neatrodo, kad jis pernelyg savim rūpintųsi.

– Per daug pasinešei į psichoanalizę, – ėmiau irzti.

– Gal, bet tavim dėta dėl jo nerimaučiau, Rojau.

– Ačiū už profesionalią diagnozę, bet dėl Potso nemiga manęs nekamuos.

Klydau. Vieną naktį gulėjau negalėdamas užmigti, nes mąsčiau apie jį. Galvojau apie dalykus, varančius jam neviltį: žmoną, pernelyg akademišką internatūrą, nykstančią svajonę grįžti į Čarlztoną gydytojauti, apie jo liūdną šunį. Ėmiau nervintis. Prieš kelias dienas mudu sėdėdami jo miegamajame žiūrėjome per televiziją, kaip Alabamos „Avietinis potvynis" triuškina Džordžijos „Tekus". Šalia jo lovos gulėjo užtaisytas, išimtas iš dėklo keturiasdešimt ketvirto kalibro revolveris.

Palikęs mašiną Namų aikštelėje, nuskubėjau į priimamąjį. Kai telefonu pasakiau Potsui užjaučiąs dėl tėvo mirties, jis atsakė:

– Man jo negaila. Jis mirė pakelės griovyje, kai susimušė su kitu girtuokliu. Taip ir maniau, kad susilauks tokio galo. Jaučiu savotišką palengvėjimą.

– Palengvėjimą?

– Taip. Žinok tokį dalyką, Rojau: daug metų jis įeidavo į mano miegamąjį, manydamas, kad miegu, ir stovėdamas tamsoje spoksodavo į mane. Ir retkarčiais pamatydavau, kaip žvilga šviesa, atsispindinti nuo rankoje laikomo revolverio vamzdžio. Į laidotuves važiuoju vien tam, kad pamatyčiau motiną. Atleisk, kad tau tenka mane pavaduoti. Aš tau atsilyginsiu.

Taigi atėjo žvarbus sekmadienis per vidurį nykios savaitės tarp Kalėdų ir Naujųjų metų. Per paros budėjimą tikėjausi pamatyti vieną kitą rimtą traumą ir daugiau menkų nusiskundimų kamuoja-

mų žmogelių, besistengiančių patekti į Namus, kad sušiltų. Koks trumparegis buvau, manydamas, kad tą sekmadienį matysiu vien tos dienos gaminius. Prieš du tūkstančius metų Kristus padėjo šaukštą, prieš kelis šimtus metų kažkoks Renesanso kietuolis sugalvojo ligonines, prieš penkiasdešimt metų kažkoks žydų kietuolis sugalvojo Namus, prieš du mėnesius Dievas reinkarnavo žiemą, prieš kelias dienas kažkoks televizijos programų sudarinėtojas vietoj įnirtingų profesionalų futbolo rungtynių dar kartą parodė tą teutonų granatą „Haidę“, nuo kurios visiems šalies vyrams pakilo kraujospūdis, o išvakarėse nutiko du nepaprastos svarbos įvykiai: pirma, siekiant „šviesti visuomenę“ per televiziją buvo parodyta laida apie „širdies smūgio požymius“; antra, atėjo šeštadienio vakaras sugižusiame mieste. Jie mane prigriebs. Klausimas tik kokiu būdu ir kaip smarkiai.

Jau aštuntą ryto laukiamasis buvo sausakimšas, daugiausia moterų ir beveik vien negrių. Pamišėlis Eibas straksėdamas tarp jų ėmė man spiegti JŪSŲ BĖDA TA KAD JŪS APIPJAUSTYTI JŪSŲ BĖDA... Gydytojų kabinete tvyrojo nekokios nuotaikos. Išblyškęs Hovardas Grinspunas sėdėjo su Gatu, Elijum, Kouenu ir abiem policininkais; Hovis gėrė kavą – dar nebuvau matęs jį tai darant, nes jo IBM kortelės rodė, jog esama tiesioginės priklausomybės tarp išgertos kavos kiekio ir šlapimo pūslės vėžio. Hovis pasakojo susirinkusiesiems, kas nutiko:

– Prieš valandą įeinu į tualetą antrame aukšte. Tuo metu kažkoks vaikinas atidaro duris, įkiša šautuvą ir pareikalauja pinigų. Daviau jam tris žalius, o paskiau iškrėčiau kvailystę – atidaviau jam savo koledžo žiedą. Kaip aš galėjau?! Tas žiedas man velniškai patiko, dievaži. Jis manęs jo net neprašė, o aš pats pasiūliau. Kodėl? KODĖL?

– Nuostabu, – atsakė Gilynis, – bet geriau, kad jo nebėra, o jūs čia, negu atvirkščiai.

Hovis išėjo, bet policininkai pasiliko, ir Kvikas ėmė aiškinti:

– Dabar – siaubo metas, todėl mūsų paprašė pabudėti dar aš-

tuonias valandas, iki ketvirtos vakaro. Pasak kariškių, iki šešiolikos nulis nulis, ar ne, karinio jūrų laivyno karininke Gatai?

– Taip, taip, bičiuli, – patvirtino Gatas. – Kaip noriu, kad atvežtų kokių rimtų ligonių, ne vien visų tų moterų su makštoperšomis. Aš taip bjauriai nusiteikęs, kad galėčiau eiti medžioti lokių vien su rimbu rankoje.

– Nuostabus pareiškimas – visai kaip ką tik praėjusi naktis, – tarė Gilynis, – kai mudu su Kviku per policijos raciją iškvietė į striptizo barą dėl tariamo šaudymo. Mums įėjus, muzika nutilo, visų galvos pasisuko į mus. Įstatymo sergėtojai. Tyla. „Per daug ramu“, – kuždu aš Kvikui, kai mudu stebime baro savininką, iš lėto šluojantį grindis ir neigiantį, kad jo įstaigoje kas nors šaudė. Tuomet Kvikas pamatė įkaltį.

– Klanas, kurį valė baro savininkas, buvo raudonas. Alus ne raudonas – ne taip kaip kraujas, – dėstė Kvikas.

– Tada aš pamačiau tris vyrus, sėdinčius prie pat sienos, ir paliepiau jiems atsitraukti. Kai jie pakluso, vidurinysis nugriuvo negyvas. Jie taip nustebo, kad mes susilaikėm nepašventinę jų šviniais bananais ir šitaip išvengėm daugelio mėnesių darbo su Kouenu, kad atsikratytume graužiančios kaltės. Pavojingas metas.

– Vulgariai raudonas metas, kai žodžiai užleidžia vietą veiksmams, – pridūrė Kvikas.

– Visi privalome būti atsargūs, – tarė rudaplaukis. – Jei pasiseks, vėl pasimatysime su jumis gražią popietę šešioliktą nulis nulis. Viso gero.

Jiems išėjus, mano mintis aptraukė baimė ir niūrumas. Kortelių krūva augo, vyravo sunerimę vyrai, matę televizijos laidą „Ką daryti, kad ištiktų širdies smūgis“, ir moterys, kurioms po šeštadienio vakaro suskaudo pilvą. Paėmęs ligos istoriją surizikavau iškišti nosį į dienos šviesą. Galvoje aidėjo žodžiai ATJAUTA ir NEAPYKANTA. Jokių rimtų atvejų nebuvo, kaip ir jokio humoro – vien tik juodas įniršis, akivaizdžiai išverstas į tai, ką Kouenas vadino „kūno ego“. Labiausiai jis reiškėsi pilvo ir genitalijų srityse,

tad pagrindinį nusiskundimą – „man skauda pilvą“ – girdėjau nuolatos. Teko apžiūrėti kibirus šlapimo, ištirti dešimtis pilvų ir daryti tai kruopščiai, nes retkarčiais galėjo pasitaikyti „laimikių“.

Su viena moterimi ištiko katastrofa. Atlikęs išsamų tyrimą ir nieko neradęs, grįžau į palatą ir pasakiau jai nerandąs nieko bloga, ką galėčiau gydyti. Ji su tuo susitaikė ir ėmė rengtis, bet jos vaikinas taip lengvai nenusileido.

– Ei, vyruti, palūkėk, – tarė jis. – Nori man pasakyt, kad niekuo jai nepagelbėsi? Ničniekuo?

– Nerandu nieko, ką galėčiau gydyti.

– Klausyk, vyruti, mano moteriai skauda, labai skauda, ir aš noriu, kad jai duotum kokių nors vaistų.

– Nežinau, nuo ko jai skauda, ir nenoriu duoti jai jokių vaistų, nes jeigu būklė pablogės, man reikia, kad ji grįžusi apie tai praneštų. Aš nenoriu vaistais užslėpti ligos simptomų.

– Velniai griebtų, tu į ją pažiūrėk – kaip ji kenčia. Tuoj pat duok jai kokių nors vaistų skausmui numalšint.

Atsakiau, kad neduosiu. Grįžau į gydytojų kabinetą aprašyti, ką sužinojęs. Vyrukas atlėkė man iš paskos, ir nors moteris susigėdusi stovėjo prie durų norėdama išeiti, jis niekur nesiruošė ir prisigrūdusiame žmonių kabinete pasijutęs lyg sakykloje ėmė kalbėti:

– Kad tave kur velnias! Žinojau, kad čia mes nesulauksim pagalbos. Tu tik nori, kad ji kentėtų, nes tau tai labai patinka. Jums, baltukams, ant visko nusišikt – kad tik mes išsinešdintume velniop.

Įsiutau ir pajutau, kaip karšto kraujo priplūsta palei ausis, į sprandą. Norėjau prišokti ir taip jį prilupti, kad tik šūdai tikštų – arba kad jis mane taip priluptų. Jis negalėjo žinoti, kad aš irgi jaučiuosi esąs auka, kad kaip ir jį mane varo į neviltį ligos, visas gyvenimas ir tai, jog juodaodes moteris gniuždo jėgos, kurių mes nepajėgūs valdyti. Aš net pasidariau toks pat paranojiškas kaip jis. Nesugebėjau jam viso to paaiškinti, o jis nepajėgė klausytis. Abu buvome

paralyžiuoti įniršio, to paties, kuris išvarpė kulkomis Kenedžius ir Kingą.

– Pasakiau jums viską, ką galėjau, – grieždamas dantim tariau. – Nieko daugiau iš manęs neišgirsit.

Seselės iškvietė Namų apsauginius, tie sukiojosi kaišiodami netikrus Vest Pointo karo akademijos medalionus, kol moteriškės tempiamas vyras pagaliau išėjo. Sėdėjau tirtėdamas, visas išsunktas. Negalėjau padaryti įrašo kortelėje – ranka per daug drebėjo. Negalėjau nė pasijudinti.

– Tu išbalęs kaip paklodė, – tarė Kouenas. – Tas vyrukas gerai tave išvanojo.

– Nežinau, kaip aš ištversiu dar dvidešimt tris tokias valandas.

– Neleisk pasireikšti savo libido. Viską darydamas jį slopink. Tuomet jausies, lyg skristum įsijungęs autopilotą, vilkėdamas astronauto skafandru. Užsisklęsk emociškai, tarsi būtum visai ne čia. Svarbiausia – išgyventi, aišku?

– Aišku. Gaila, kad neturiu astronauto skafandro.

– Nekalbu apie tikrą astronauto skafandrą. Užgniaužtas libido yra vidinis astronauto skafandras. Beveik visi darbai nuslopina libido. Žinai kodėl?

– Kodėl?

– Nes visi darbai nuobodūs, išskyrus šį. Pamėgink daryti kaip sakau.

Apsirengiau įsivaizduojamą astronauto skafandrą, įsijungiau autopilotą ir libido nuslopinau taip, kad tas nė cyptelti nebegalėjo. Braidžiojau po šlapimo balas, pasinėriau į nenutrūkstamą srautą išsigandusių vyrų nuo šešiolikos iki aštuoniasdešimt šešerių metų, kurie matė tą televizijos laidą ir kurių pagrindinis nusiskundimas buvo „skausmas krūtinėje“. Pagrindinis tikslas, kurio pasiekė toji laida, buvo tai, kad visi Amerikos vyrai ėmė neišmanyti anatomijos. Iš tikrųjų nė vienam mano ligoniui krūtinė neskaudėjo – jiems sopėjo pilvas, ranka, nugara, kirkšnis, o vienam – vidurinis kojos pirštas, kaip paaiškėjo, nuo podagros. Plūkdamasis su tomis nor-

maliomis EKG, jutau didžiausią panieką sumanymui „šviesti visuomenę“ šios ligos klausimu. Vieną dieną kažkoks televizijos pamokslininkas propaguoja „širdies smūgius“ – kitą visos šalies ternai darosi galus. Vienintelis ligonis su MI, kurį pamačiau tą dieną, buvo mano amžiaus vyriškis, kurį atvežė jau negyvą. Mano bendraamžis. O aš tuos kelerius iki MI likusius metus stengiuosi save atbukinti, kad išgyvenčiau.

Pavakarė. Atokvėpis. Alsuoti astronauto skafandre darosi kiek lengviau, imu manyti, kad, ko gero, ištversiu. Staiga su trenksmu atsidaro durys. Mane, Gatą ir Eliją išsviedžia į siurrealistišką laiko tarpsnį, kokius sukelia tikra nelaimė. Sirenoms kaukiant, šviesoms žybsint, iš vienos pusės nešamas kunigo, iš kitos – Kviko, pasirodo Gilynis. Jis baltas kaip drobė, visas dešinysis šonas kruvinas. Mes prišokam ir akimirksniu atsiduriam rimtų traumų kabinete. Gilynis gyvas, tik ištiktas šoko. Sesutė nukarpo drabužius, mes sukišam storus vamzdelius ir tikrinam svarbiausius organus – smegenis, širdį, plaučius, o Kvikas sukrėstas pasakoja mums, kas įvyko:

– Apiplėšė ledų krautuvėlę. Mes imamės vytis vagį, o tas atsisuka ir pykšteli iš šratinio šautuvo į Fintoną.

– Pareigūne Kvikai, – paliepė Gatas, – verčiau išeikite iš kambario.

Jaučiuosi gyvas kaip niekad, darau penkis dalykus iš karto. Nors visą dėmesį sutelkęs į Gilynį, mintyse stebiuosi: sekmadienio popietę, šalčiausią metų dieną, kažkoks šunsnukis apiplėšia parduotuvę, ledų krautuvėlę, ir dar ginkluotas, su šratiniu šautuvu. Kiek pinigų galėjo būti ledų parduotuvėje sekmadienio popietę spaudžiant tokiam speigui? Žiūrėdamas į kruviną košę, kuri visai neseniai buvo dešinysis policininko šonas, troškau, kad plėšikas būtų šiame kabinete – būčiau taip pritvatijęs, kad liktų tik šūdo krūva.

Gilyniui pasisekė. Koja, ko gero, niekuomet gerai nebevaikščios, bet neatrodė, kad jis mirs. Gatas, sukrėstas ne mažiau už mus visus, narsiai bandė juokauti – pasakė Gilyniui, kad OPERACIJOS ŽMONĖMS Į SVEIKATĄ ir kad rudaplaukį ope-

ruos. Sėdėjau prie Gilynio, kol šis laukė, kada nuveš į operacinę, – žiūrėjau, kad jam nenutiktų nieko bloga. Atėjo sukrėstas Kvikas ir atsisėdo, paskui pasirodė kunigas su didžiausiu policininku, kokį kada nors buvau matęs, su keturiomis žvaigždėmis ant kiekvieno peties, galionais puoštu mėlynu apsiaustu, su dideliu auksiniu ženklu, žilaplaukis, su elegantiškais akiniais oranžiniais lęšiais.

– Kuo geriausio jums ryto, narsusis seržante Fintonai Gilyni.

– Čia komisaras?

– Ne kas kitas. Jaunasis daktaras sako, kad atlikus operaciją ir pademonstravus, koks naudingas yra skalpelis, jūs liksit gyvas.

Vadinasi, šita keista kalbos maniera atėjusi iš pačių viršūnių. Man rūpėjo, kiek metų komisaras tarnauja „Dievo namuose“.

– Daktare Bašai, kaip suprantu, paskutinio patepimo man dabar nereikia. Jeigu taip, tai gal kunigas galėtų išeiti? Jis mane baugina, nes primena, kaip arti dangaus ar tos kitos karštos vietelės atsidūriau.

– Ar nenorėtumėt perduoti kokios žinutės mažajai moteriškaitei – savo žmonai? – kunigui išėjus paklausė komisaras.

– Taip. Tik neskambinkit jai. Suprantat, aš jai sakiau, kad ką nors atsiųsiu. Jei jūs paskambinsit, ji pamanys, kad aš negyvas. Kadangi duktė serga epilepsija, o žmonai nuolatos pakrinka nervai, tai būtų nedovanotina klaida. Todėl nusiųskit ką nors į namus, sere, jei tik galit.

– Nueisiu pats. Beje, plėšiką sučiupom. Taip, – braškindamas krumplius kalbėjo komisaras, – o jį sulaikę paprašėme „minutėlę užeiti į kvotos kambarį“, jei pagaunat mano mintį. Kvota buvo ilga ir nuodugni, nes jus labai vertiname kaip policininką. Tiesą sakant, ir pats uždaviau keletą skaudžių klausimų. Ką gi, geriausios kloties, vaikine, einu pas jūsų žmoną – paguosiu ją savo žavia berniukiška išvaizda ir televizijos faro laikysena. Sudie, o šiam jaunajam mokslinčiui, išgelbėjusiam jūsų gražią rudą galvą, – ŠALOM ir telaimina Dievas.

Kažkokie laukiniai dalykai dedasi, dievaži. Gilynį išvežė ope-

ruoti, o Kvikas visą dieną sėdėjo su mumis pritrenktas ir išsekęs. Eibas, matęs beveik visus šiuos įvykius, iš pykčio visai pasiuto. Nors Kouenas bandė tramdyti, jis be paliovos šaukė: AŠ JUOS UŽMUŠIU AŠ JUOS UŽMUŠIU, todėl galų gale teko surištomis rankomis ir kojomis išvežti jį į valdišką beprotnamį.

Diena praėjo, atėjo naktis. Gilynis ištempė. Kvikas grįžo namo. Eibo nebebuvo. Šiaip ne taip pratraukiau iki dviejų; prieš pat kietai įmigdamas pamaniau, kad ši savotiškos pabėgimo ekstazės akimirka būtų tinkamiausias metas mirti. Trečią – vis dar gyvą – mane pažadino. Bandžiau sutelkti dėmesį į kortelę: ištekėjusi dvidešimt trejų metų moteris; pagrindinis nusiskundimas – „einančią namo mane išprievartavo". Negali būti, lauke minus dvidešimt. Nuėjęs ją pamačiau: vienuoliktą vakaro ji ėjo namo iš draugės. Iš tarpuvartės iššoko kažkoks vyras, prikišo prie galvos pistoletą ir išžagino. Ji buvo ištikta šoko, nieko nesigaudė. Negalėjo eiti namo pas vyrą. Sėdėjo ištisą parą veikiančioje užkandinėje ir galų gale atėjo į „Dievo namus".

– Ar paskambinot vyrui?

– Ne... man baisiai gėda, – atsakė ji, pirmą kartą pakėlė galvą ir pažiūrėjo man į akis. Iš pradžių jos akys buvo sausos šaltos sienos, paskui pamačiau, kad jos subyra į šlapius gabalėlius, ir pajutau palengvėjimą. Tuomet ėmė nepertraukiamai aimanuoti. Apkabinau ją, leidau raudoti ir pats apsiverkiau. Kai šiek tiek apsiramino, paklausiau vyro telefono. Apžiūrėjęs išžaginimo požymius jam paskambinau. Jis baisiausiai nerimavo ir nudžiugo, kad ji gyva. Jis dar nežinojo, kad viena jos dalis jau mirusi. Po kelių minučių jis pasirodė. Sėdėjau gydytojų kabinete, kai jis nuėjo jos aplankyti, nepasijudinau, kai juodu susiruošė eiti. Jinai man padėkojo; žiūrėjau, kaip juodu eina ilgu plytelėmis klotu koridoriumi. Jis norėjo ją apkabinti, bet ji atstūmė jo ranką gestu, kuris, žinojau, bylojo apie pasidygėjimą vyru, išniekinusiu jos kūną. Jie atskirai išėjo į tą laukinį pasaulį. Pasišlykštėjimas. Koktumas. Aš taip ir jaučiausi: pasidygėjęs, įsiutęs stūmiau nuo savęs ranką, nes ranka

niekuomet negali padėti, nes tai tik pramanas, kad ranka gali palytėti mirusią žmogaus dalį.

Tos nakties finaliniu akordu tapo alkoholikas homoseksualas, susileidęs potencialiai mirtiną kažkokio preparato dozę. Tą žmogelį baltomis kelnėmis, baltais batais, balta jūreivio palaidine su raudonu šalikėliu ir balta jūrininko skrybėle, baltai dažytais nagais ištiko koma, ir jis buvo per žingsnį nuo mirties. Nusprendęs, kad susileido metadono, prijungiau lašelinę su priešnuodžiu. Atgavęs sąmonę jis ėmė visus užgaulioti. Išsitraukė iš kišenės peilį. Pamaniau, kad mane puls, bet apsirikau. Jis sučiupo lašelinės žarnelę ir ją nupjovė. Paskui atsikėlė ir pasuko prie automatinių durų. Kad būtų lengviau jį gelbėti, jei ims kratyti kojas, įkišau didelio skersmens adatą, tad dabar lengvai iš jos tekantis kraujas dideliais raudonais lašais tiško ant išblizgintų grindų.

– Klausykit, leiskit bent jau atjungti lašelinę prieš jums išeinant, – tariau.

– Ne, – mosuodamas peiliu atrėžė jis, – aš niekur neišeinu. Aš noriu nukraujuoti čia, štai ant šitų grindų. Suprantat – aš noriu mirti.

– A, čia kas kita, – atsakiau ir iškviečiau apsaugos žaliūkus.

Sėdėjome, bijodami jį suerzinti, ir žiūrėjome, kaip raudoni taškai ant grindų susilieja į dėmes, paskui į balutes. Prašmatniais baltais batais jis išterliojo kraują po grindis. Kai susidarė visa bala, tėškė jį į mus, ir ant grindų liko kraujo pėdsakai, panašūs į majų aukojimo apeigų saulutę. Užsakiau du litrus kraujo, ir Flešas kraujo banke laukė mano skambučio, pasiruošęs skubiai jį atgabenti. Sėdėjau ten prarytas nevilties ir mėginau savo minties rankomis apglėbti tą laukinę dieną. Nepavyko. Laukiau, kol žmogelis nualps.

Mudu su Bere nuvykom į šalies sostinę aplankyti Džerio ir Filo, su kuriais kartu studijavau Oksforde. Aš pasirinkau Amerikos medicinos fanatizmą, jie – Amerikos teisės mokyklos. Jie abu dirbo Aukščiausiojo Teismo teisėjų padėjėjais – galima sakyti, at-

liko internatūrą, panašią į mano. Įžvelgiau daug paralelių tarp jų ir mūsų. Aukščiausiojo Teismo teisėjai, kaip ir „Dievo namų“ gydytojai, buvo įvairaus plauko, vieni gana nekompetentingi, kiti alkoholikai, treti visiški mulkiai, o kai kurie – tuščia vieta kaip Kojis ir Ungurys. Tik Džeriui ir Filui buvo patikėta užduotis kurti svarbiausius šalies įstatymus, o man – vargti su tikrais kūnais ir numirėliais. Pagrindinis jų darbas buvo retkarčiais įaudrinti savo teisėjus, pastūmėti juos priimti vienokį ar kitokį sprendimą, kuris paveiks milijonus šaunių amerikiečių. Tiesą sakant, didelę dalį laiko jie praleisdavo *de facto* „aukščiausiajame teisme“ – krepšinio aikštelėje viršutiniame aukšte, tiesiai virš kiek žemesnio *de jure* Aukščiausiojo Teismo patalpų. Bene didžiausią pasitenkinimą jie jusdavo alkūnėmis tvatydami gražuolį Niksono paskirtą teisėją, kuriam visur vaidenosi komunistai.

Nepaisant neseniai atsiradusio mano polinkio žiūrėti į visus žmones kaip į ligonius ir neseniai atsiradusio jų polinkio žiūrėti į visus žmones kaip į kaltinamuosius, kurį laiką mums klojosi neblogai. Vaikštinėdami po Teismo rūmus, kur balsai garsiai aidėjo atsimušę nuo marmuro sienų, mes juokėmės iš įvairių komiškų situacijų, aprašytų laikraščių skyreliuose, skirtuose asmeniniam garsenybių gyvenimui. Pikantiškiausias buvo gandas, esą vienas reporteris, pasislėpęs ant uolų virš San Klementės, pro galingus žiūronus stebėdamas juodais kostiumais apsirengusius Niksoną ir Bebą Rebozą, vaikštinėjančius paplūdimiu, pamatė, kaip prezidentas sustojo, atsigręžė ir pabučiavo Bebą tiesiai į lūpas.

Vis dėlto nei draugai, nei savaitgalis už Namų sienų nepajėgė numalšinti mano įtūžio. Pasijutus laisvam, daugiau žmogum negu daktaru, kontrastas tarp tų dviejų būsenų buvo dar skaudesnis. Man nepavyko atsikratyti savo įtarumo ir paniekos. Vienu tarpu Džerį su Filu nustebino mano rūstybė ir kad savo pažiūromis taip nutolau nuo kairuolių Anglijos socialistų ir priartėjau prie Dveino Gato tipo Alabamos dešiniųjų. Kažkodėl mano draugų cinizmas nevirto paranoja. Viešnagė apkarto. Skrendant lėktuvu atgal Berė tarė:

– Teks iš naujo išmokyti tave bendrauti su žmonėmis, Rojau. Niekas negali gyventi šiame pasaulyje tarp kitų turėdamas tiek pykčio. Tavo draugai ne juokais dėl tavęs sunerimę.

– Tu teisi, – atsakiau galvodamas, kad visos mano gyvenimo sritys nukentėjo nuo to, ką patyriau „Dievo namuose", ir kad nuo tos gausybės Veneros ligų net mano lytinis gyvenimas baigia nueiti šuniui ant uodegos.

Padėtis tik pablogėjo. Per Naujųjų metų vakarėlį, iš kurio turėjau anksti išeiti, nes vidurnaktį paskutinį kartą privalėjau prisistatyti į Namų priimamąjį, ir per kurį gerokai nusitašiau, Berė mane užsipuolė:

– Aš tavęs nebepažįstu, Rojau. Tu ne toks, koks buvai.

– Buvai teisi, kalbėdama apie šį metų laiką, – išeidamas pasakiau. – Jis nesveikas, pamišėliškas ir šlykštus. Iki pasimatymo.

Išėjau pro duris į speigą, per sušalusį sniegą ir nuo miesto purvo pajuodusią pusnį pasukau prie savo automobilio. Žiojėjo bauginanti praraja tarp to, kas buvo meilė, ir to, kas iš jos liko. Sėdėjau pasišlykštėjęs, vienas; žydra gyvsidabrio lempų šviesa darė naktį dar siurrealistiškesnę. Pasirodė Berė ir pabandė vėl paversti mane žmogum. Įkišusi galvą pro langelį apkabino, pabučiavo, palinkėjo laimingų Naujųjų metų ir tarė:

– Galvok apie tai, kad Naujieji reiškia, jog pusę jau ištvėrei.

Jausdamasis esąs apgautas – man pažadėjo gyvenimą, bet užkrovė ant pečių mirtį – girtas nuėjau į priimamąjį ieškoti to apgaviko. Lygiai vidurnaktį, kai senieji metai persivertė ant šono ir parodė savo baltą papilvę, o naujieji ėmė žįsti pirmąjį savo juodą rytą, kažkoks nuogas girtuoklis iš to džiaugsmo išvėmė kažką baisaus sau ant kelių. Sėdėjau gydytojų kabinete, o seselės aplinkui bergždžiai bandė ištaisyti vakarėlį. Žiūrėjau, kaip Elijas su Flešu kraipydami šlaunis, kaukšėdami kulnimis bando šokti horą, bet man jie priminė „Kvailystes" Treblinkoje. Paskui ėmiau galvoti apie nuotraukas, kurias sąjungininkių kariai padarė išvadavę koncentracijos stovyklas. Nuotraukos vaizdavo pro spygliuotos vielos tvoras

spoksančius išsekusius vyrus, kurių buvo likusios vien akys. Ak, tos akys, tos akys! Juodi tušti diskai. Mano akys irgi virto juodais tuščiais diskais. Tačiau už jų kažkas buvo, ir, taip, tai buvo blogiausia. Blogiausia ir buvo tai, kad turėjau gyventi su tuo, kas buvo už jų, ir tai, kad tai, kas už jų yra, visiems kitiems žmonės nevalia niekuomet pamatyti, nes tai skiria mane nuo jų, kaip ką tik atskyrė nuo tų, kurie neseniai buvo geriausi draugai, kaip atskyrė nuo mano vienintelės senos meilės Berės. Už mano akių driekėsi vien įniršis, aplipdęs viską nelyginant išsiliejusi iš tanklaivio nafta kirus. Mane įskaudino, ir smarkiai. Nebetikėjau kitais šio pasaulio gyventojais. O medicinos pagalba? Farsas. ŠTIŠINK ir TEPLINK. Sukamosios durys. Aš nesėdžiu ten, kur baigiasi greitosios kelionė, ne. Čia – jokios šlovės. Pirmoji mano Naujųjų metų pacientė buvo penkerių metų mergaitė kruvinu veidu, kurią aptiko skalbinių džiovyklėje. Ją sumušė nėščia motina – be perstojo talžė vėzdu, pasidarytu iš stiklo šukių prigrūstų pėdkelnių.

Kaip galėjau likti gyvas?

14

Velniškai vyliausi, kad Dručkis mane išgelbės.

Putlus, trykštantis sveikata, kunkuliuojantis šviežiu naujametiniame lopšyje besisūpuojančio kūdikio optimizmu, Dručkis grįžo ir vėl tapo „Dievo namų" skyriaus rezidentu. Pasiilgau jo, kol jis ilgai klajojo po įvairias Šv. Kiturkio kalno ir Veteranų administracijos ligonines. Man jis visuomet atrodė galiūnas, o sunkiausiomis akimirkomis jo pamokymai padėdavo man ištempti. Pastaruosius mėnesius vienas apie kitą sužinodavome daugiausia iš gandų. Pasak Dručkio, viskas klojosi kuo puikiausiai. Vis dėlto kuo daugiau jį pažinau, tuo prieštaringesnė man atrodė jo asmenybė. Nors juokėsi iš sistemos, išugdžiusios Džo, Ungurį, Mažylį Otą ir Kojį, Dručkis, rodės, ne tik sugeba joje išlikti, bet dar ir panaudoti ją saviems tikslams ir net tuo mėgautis.

Tarp gandų, atskriejusių iš ilgosios Dručkio kelionės, buvo ir keletas apie daktaro Jungo analinį veidrodėlį; pasak vieno jų, vyrams skirtas žurnalas *Esquire* paskelbė savąjį Gražiausių pasaulio šiknaskylių sąrašą. Tačiau apie savo išradimą Dručkis kalbėdavo vien tariamąja nuosaka: „būtų" ir „galėtų", o ne „bus" ir „gali". Nors Namuose Dručkis būdavo labai draugingas, iš jų išėjęs dingo kaip į vandenį. Siūliau susitikti kur nors mieste, bet nė karto nepavyko. Nors Namuose palaikė kažkokius erotinius ryšius su Greise iš dietos ir mitybos skyriaus, niekas nieko nekalbėjo apie

jo santykius su moterimis išėjus dirbti kitur. Didelių ambicijų turintis Dručkis neleido moterims jam trukdyti. Net jo gyvenimo tikslas – „susikrauti turtus“ – buvo sudėtingas. Kaskart, kai jo paklausdavau, kaip sekasi jo siekti, jo akys pasidarydavo liūdnai mąslios ir jis atsakydavo: „Man stinga suktumo“ ir pridurdavo, kad vien per pastaruosius metus neišnaudojo dešimties progų pralobti.

– Ak, kad mano širdis ir protas būtų tokie kaip Votergeito vyrukų, – dūsaudavo jis, – ak, kad būčiau Dž. Gordonas Lidis.

Gerai žinojau, kad jis nori gauti gastroenterologijos doktorantūros stipendiją, kad jis – vienintelis Bruklino koledžo absolventas, priimtas į „Dievo namus“ per visą jų istoriją, ir kad jis – vienintelis tikras genijus, kurį esu sutikęs per savo gyvenimą. Dabar, storas ir šmaikštus, su aukso žiedeliu ant riebaus riebios rankos piršto ir žvilgančia auksine grandinėle ant didžiulio lyg iš gumos padaryto sprando, kurio beveik nebuvo, nes stora, glotni, juodaplaukė galva, rodės, uždėta iškart ant pečių kalno, atnešė į Namus žvalią nuotaiką, sudariusią keistą kontrastą žvarbiai žiemai, kuri laikė miestą savo speigų replėse nuo sausio iki atlydžių. Iš kitų ternų šnekų žinojau, kad šis skyrius – IV šiaurės – bus sunkiausias. Kadangi mūsų rezidentu buvo paskirtas Dručkis, vyliausi, kad taip nebus.

– Šis skyrius bus sunkiausias, – tarė Dručkis putliais pirštais laikoma kreida keverzodamas ant budėtojų kabineto lentos SUNKIAUSIAS. – Šis skyrius įsileidžia šaunius jaunus vyrus ir juos palaužia, – lentoje atsirado JUOS PALAUŽIA. – Tačiau pernai aš ištempiau, o šįmet, kadangi tuos tris mėnesius čia dirbsiu, jūs, vaikinai, irgi ištempsit.

Hiper Huperis, vienas iš ternų, paklausė:

– O kodėl šis skyrius sunkiausias?

– Spėk, – paliepė Dručkis.

– Dėl ligonių?

– Sunkiausi.

– Dėl seserų?

– Selė ir Bonė – jos abi dėvi kepuraites ir alavinius slaugių mokyklos ženklelius lyg kokios vaistininko padėjėjos – su limpiais kalbasi maždaug taip: „Dabar suvalgysime savo kremą, brangute". Blogiausios.

– Vizituojantis gydytojas?

– Ungurys.

Trečiasis ternas – Ryk Mano Dulkes Edis – išleido kupiną nevilties atodūsį.

– Neatlaikysiu, – tarė jis. – Negaliu pakęsti to Ungurio. Jis gastroenterologas, o aš nebegaliu girdėti daugiau kalbų apie šūdus.

– Tavęs pasiklausius galima pagalvoti, kad Kalifornijoje niekas niekuomet nešika, – nusišaipė Dručkis. Paskui surimtėjo, palinko į priekį ir pridūrė: – Tu man priminei – mano prašymas priimti į doktorantūrą. Bandau gauti stipendiją nuo liepos pirmosios. Kojis dar neparašė rekomendacijos, o nuo jos viskas priklauso. Girdi, pažiūrės, kaip aš vadovausiu šiam skyriui. Neiškrėskit man kiaulystės – nepalikit manęs be rekomendacijos, girdit?! Darbas šiame skyriuje vadinsis „Užtikrinkime Dručkiui doktorantūrą", aišku?

– Kur nori rašyti disertaciją? – pasmalsavo Huperis.

– Kur? Los Andžele, Holivude.

Ryk Mano Dulkes sudejavęs užsidengė veidą rankomis.

– „Žvaigždžių žarnaknisis", – tarė Dručkis, ir tamsiose jo akyse sužvilgo žvaigždės.

Dručkis taikėsi į didelį pinigą. Jis užaugo skurde. Per didžiąsias žydų šventes, Roš Hasaną ir Jom Kipurą, motina užkaisdavo ant krosnies puodus, nors neturėdavo iš ko virti sriubą – kad jeigu kas užeitų, pamanytų, jog juose viralas. Artimųjų popinamas kaip tikras genijus, jis šovė į viršų lyg vargingojo Fletbušo meteoras, kumščiais prasiskynė sau kelią iki diplomo Bruklino koledže, kur studijavo gamtos mokslus, per kitų lavonus baigė Einšteino medicinos mokyklą ir gavo geriausią GMM internatūrą – „Dievo na-

muose“. Dabar, pasak jo, jis „nesustos iki pat viršūnės“. Matyt, iš Fletbušo aukščiausioji viršūnė atrodė Holivudas.

– Įsivaizduok, kad atlieki sigmoidoskopiją Graučui Marksui, – mėgdavo sakyti jis. – Ar Mej Vest, Fej Rej, King Kongui! Visoms toms žvaigždėms, manančioms, kad *rectum* šitaip vadinasi todėl, kad kvepia raktažolėmis.

Mano mintys grįžo iš klajonių Dručkiui aiškinant:

– Šis skyrius – gastroenterologo rojus, bet, kita vertus, ir jo pragaras. Kaip jūs, ternai, išgyvensite?

– Pasidarę galą, – atsakė Edis.

– Klysti, – rimtai atsakė Dručkis. – Galo jūs nesidarysit. Jūs – mano rinktinė komanda, dabar jau visi žinot, ką darot. Jūs išgyvensit plaukdami pasroviui.

– Plaukdami pasroviui? – nustebau.

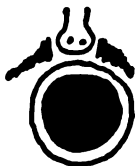
– Būtent. Tik įsivaizduokit, kad esat lošėjai – slėpkit kortas.

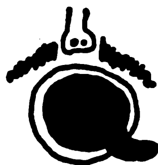
Slėpti kortas? Pamaniau, kad šis siūlymas šiek tiek skiriasi nuo to, ką Dručkis kalbėdavo anksčiau. Kodėl šis skyrius sunkiausias? Juk slėpti nuo Dručkio, kad nieko nedarome, nereikės, antra vertus, po to, ką patyriau kituose skyriuose ir priimamajame, niekas nebeabejos, kad susidorosiu bemaž su viskuo. Numaniau sunkiausia būsiant todėl, kad limpiai stengsis mus kankinti lyg apkasuose įsitvirtinę „Dievo namuose“ ir šitaip reikalaudami medicinos pagalbos; subinlaižiai ir privatai taip pat stengsis mus kamuoti, kiekvienas savaip, bet tvirtai. Sunkiausia čia bus kaip tik todėl, kad nebus jokio dviveidiškumo ar apsimetinėjimo, tik amžinos, neką mažiau aršios negu kova už būvį pastangos įgyvendinti sukamųjų durų principą taip, kaip įprasta „Dievo namuose“.

– Atminkit, – baigdamas mokė Dručkis, – jeigu nieko nedarysit, jie taip pat negalės nieko jums padaryti. Norit tikėkit, vyručiai, norit ne, bet mes dar sulauksim šventės. Gerai, mes pasirengę eiti į skyrių. Skirstomės!

Išsiskirstėm taip pat entuziastingai kaip vidurinės mokyklos futbolo komandos nariai iš persirengimo kambario, palikę visą narsą

unitazuose, nes žino, kad tuoj juos negailestingai sutriuškins. IV šiaurės skyrius buvo klotas geltonomis plytelėmis, prasmirdęs ir susisukęs kaip limpis. Ėjom iš palatos į palatą; kiekvienoje stovėjo keturios lovos, ant kiekvienos gulėjo horizontalus žmogėnas, nerodantis beveik jokių žmogui būdingų požymių, išskyrus tai, kad gulėjo ant lovos. Jau nebemaniau, kad beprotiška ar žiauru vadinti tuos nelaimėlius limpiais. Tačiau kažkoks kirminas viduje kuždėjo, kad beprotiška ir žiauru, jog šitaip nebemanau. Vienoje vyrų palatoje limpis mėšlungiškais judesiais tampė savo kateterį ir dejavo kažką panašaus į PAZTRAMI PAZTRAMI PAZTRAAA-MI. Jį pamatęs Ryk Mano Dulkes ėmė leisti man į ausį vemiančio šuns garsus. Išėję į koridorių pamatėme dar du vyrus, gulinčius šalia. Jie skyrėsi tik savo burnomis, o jos atrodė šitaip:

Dručkis paklausė GMMS – persigandusių, žinių ištroškusių, idealistiškų GMMS, – kokias ligas diagnozuotume apžiūrėję tuodu vyriškius, bet jie neturėjo menkiausio supratimo. Dručkis paaiškino:

– Čia klasikiniai ženklai – O kairėje ir Q dešinėje. Ženklas O rodo, kad padėtis nėra beviltiška, bet kai jis virsta Q, ji gali tik blogėti.

Ėjome toliau koridoriumi. Staiga ant gretimų krėslų sėdinčius pamatėme du ligonius – tuos pačius, nuo kurių mudu su Čaku nusigręžėme pačią pirmąją dieną – Harį Arklį (EI DAKTARE PALAUK EI DAKTARE PALAUK) ir Džeinę Dou (ŪŪŪŪ-EJJJ-YYYY-AJJJ-JŪŪŪ). Jie vis dar čia! Lyg užhipnotizuoti stovėjome priešais juos.

– Eime, eime, – tempdamas mus koridoriumi ragino Dručkis. –

Štai bjauriausioji – Rožių palata. Čia ir yra ta palata, kuri įsileidžia šaunius jaunus vyrus ir juos palaužia. Prie jos durų turėtų stovėti automatas, nemokamai dalijantis antidepresantus. Kaskart, kai išėjus iš Rožių palatos jums kils noras žudytis, prisiminkit, kad serga jos, gulinčios toje palatoje, o ne jūs. LIGA – PACIENTO RŪPESTIS.

– O kodėl ši palata vadinama Rožių? – paklausėme.

– Ji vadinama Rožių palata, nes visose keturiose lovose visuomet guli limpės, vardu Rožės – taip jau visuomet sutampa.

Neprasižiodami stovėjome blausiai apšviestos Rožių palatos vidury. Tvyrojo vaiduokliška ramybė, visos keturios Rožės kuo taikiausiai tysojo horizontaliai, net suvystę jas antklotai buvo beveik be raukšlelės. Viskas buvo labai gražu, kol tvokstelėjo dvokas, o tuomet pasidygėjome. Dvokė šūdais. Negalėjau ištverti. Išėjau. Koridoriuje girdėjau, kaip Dručkis toliau skaito paskaitą. Žiaukčiodamas išėjo RMD. Dručkis vis dar kalbėjo. Šnerkšdamas išbėgo Hiper Huperis. Dručkis nesiliovė šnekėjęs. Trys GMM naujokai, kvailai įsivaizduojantys, kad jeigu išeis iš Rožių palatos pirma Dručkio, negaus didesnio pažymio negu lavoninei tolygus trejetas, laikėsi. Dručkis monotonišku balsu varė toliau. Pagaliau unkšdami ir žiaukčiodami, užsidengę burnas nosinėmis, išlėkė GMMS. Tuo metu, kai Dručkis postringavo sau ir limpiškoms Rožėms, GMMS pravėrė langą ir iškišo galvas. Zoko sparno konstrukcijas kniedijantys augaloti statybininkai rodė į juos pirštais ir juokėsi; atrodė, kad tas juokas sklinda iš toli. Pavydėjau tiems žaliūkams su šalmais, esantiems toli nuo šūdų dvoko. Dručkis varė sau pačiam. Pamaniau, kad atėjo eilė išbėgti kuriai nors Rožei. Galų gale pasirodė mūsų vadovas.

– Kas atsitiko, vyručiai? – paklausė.

Mes paaiškinom, kad dėl visko kaltas aromatas.

– Iš to aromato daug ko galit išmokti. Jei pasiseks, po trijų mėnesių galėsit stovėti tos palatos vidury ir, kai skirtingi žarnų kvapai pasieks jūsų uoslės skiltis, sugebėsit pateikti keturias skirtin-

gas diagnozes. Nepatikėsit, bet kaip tik šiandien susidūriau su steatorėja, žarnų karcinoma, viršutiniojo žarnų pasaito nepakankamumu, sukėlusiu žarnyno išemiją ir viduriavimą, o viską vainikavo?.. Taip! Dujų sankaupos, vos prasiskverbusios pro seniai užkietėjusias fekalijas.

– Klausyk, Dručki, – tarė Huperis, – ar nevertėtų ant Rožių palatos durų staktos pakabinti dėželę su leidimų skrosti blankais?

– PIRMASIS ĮSTATYMAS: LIMPIAI NEMIRŠTA, – atsakė Dručkis.

– Huperi, koks velnias tave apsėdo su tais skrodimais? – paklausiau.

– Juodosios Varnos premija, – atsakė tas.

– Tai buvo tik pokštas, – paprieštaravau.

– Ne pokštas. Skrodimai – medicinos gėlė, ne – raudona rožė.

Huperiui nueinant koridoriumi pamaniau, koks jis laimingas pasidarė dabar, kai jo santuoka baigia galutinai subyrėti ir kai jo patologijos rezidentė izraelietė atlikusi jam skrodimus tą pačią dieną su juo pasibarškina. Juodosios Varnos premijos trokštantis Huperis nekentė iš pažiūros nemirtingų limpių ir ieškojo jaunesnių – galinčių mirti – ligonių. Jis ypač vertino pasiturinčius jaunus žmones, kurie, pasak neseniai pasirodžiusio „Patologijos žurnalo“ numerio, dažniausiai patys pasirašo leidimus juos skrosti. Kartais kas nors užsimindavo Huperiui, girdi, šis pernelyg pasinešęs į mirtį, bet jis tik nusišypsodavo savo kalifornietiška vaikigalio šypsena, pastraksėdavo aukštyn žemyn kaip Peliukas Muškietininkas ir atšaudavo:

– Betgi mes visi ten traukiam, gal ne?

Žvaliajam mažajam Sozalito piliečiui mirtis tapo gyvybiškai svarbiu dalyku.

Iš Rožių palatos dvoko Dručkis nuėjo tiesiai pusryčiauti, tad mudu su Edžiu likome vieni. Jis pažvelgė į mane nervingai lakstančiomis į šonus akimis ir tarė:

– Negaliu pakelti – vieni limpiai.

– Gauni nuostabią progą išnaudoti savo dvidešimt šešerių metų mokslų ir brandos patirtį teikdamas medicinos pagalbą jos taip reikalingai geriatriškajai gyventojų daliai.

Nė kiek neatsiliekantis nuo Huperio kovoje dėl Juodosios Varnos Edis pasinėrė į sadomazochizmo gelmes; ypač jis kaifavo nuo to, kad ligoniai jį „skaudina" ar kad jis „skaudina" juos. Pamėginau pakeisti temą:

– Girdėjau, tavo žmona laukiasi kūdikio?

– Ko?

– Kūdikio. Tavo žmona, Sara. Prisimeni?

– Taip, žmona gimdys savo kūdikį. Netrukus.

– Jis ne vien jos – jis ir tavo! – surikau.

– Taip. Ar matei juos? Vieni limpiai. Jeigu tris jų pamatytų Kalifornijoje, bemat uždarytų visus kelius į valstiją. Jie dvokia, o aš negaliu pakęsti smarvės. Limpiai, limpiai ir dar daugiau limpių. Ir, – jis pažvelgė į mane sutrikęs, beveik maldaudamas, – ...ir limpiai. Supranti, ką turiu galvoj?

– Taip, suprantu, – atsakiau. – Nesijaudink, mes vienas kitam padėsim ištverti.

– Aš norėjau pasakyti, kad čia limpiai... vieni limpiai.

– Brangusis, – pasakiau praradęs viltį jį perkalbėti, – čia juk Limpių miestas.

Ungurys buvo nuostabus. Sukištomis į kišenes rankomis, į padebesius iškelta galva, jis buvo taip savotiškai kvanktelėjęs, kad beveik po kiekvieno pašnekesio su juo norėjai bėgti kam nors apie jį pasakoti, nes jis keistai paveikdavo tau smegenis – tartum kas būtų ištiesinęs keletą vingių. Galėjai prisiekti, kad turi reikalų ne su vyriausiuoju rezidentu, o su bepročiu. Pirmąją dieną vadovaudamas vizitacijai jis priėjo prie mūsų.

– Sveiki, vyručiai, – pasilabino Ungurys, – kaip sekasi?

Nusukęs nuo mūsų akis, nespėjęs išgirsti, kaip mums sekasi, Ungurys tarė:

– Eime apžiūrėti ligonių, gerai?

– Sveikas atvykęs, Ungury, – pasveikino jį tarp Hario Arklio ir Džeinės Dou stovintis Dručkis. – Mudu abu – gastroenterologai, o čia esama puikios medžiagos mūsų specializacijos gydytojams, sakysi, ne?

Džeinė Dou pratisai, skystai susiperdė.

– Ar aš tau nesakiau, Ungury? – nudžiugo Dručkis. – Gė E traktas!

– Gė E traktas mane ypač domina, – atsakė Ungurys. – Tokie dalykai kaip meteorizmas. Neseniai turėjau progą perskaityti viską, kas pasaulyje rašoma apie dujų kaupimąsi žarnyne sergant kepenų ligomis. Tiesą sakant, dujų kaupimasis žarnyne sergant kepenų ligomis būtų labai įdomi mokslinių tyrimų tema. Gal kas nors iš Namų darbuotojų norėtų jos imtis?

Niekas neatsakė esąs ja susidomėjęs.

– Leiskit jūsų paklausti štai ko, – žiūrėdamas į Huperį tarė Ungurys. – Dėl kokio fermento stygiaus sergant kepenų liga žarnyne kaupiasi dujos?

– Nežinau, – atsakė Huperis.

– Puiku, – pagyrė Ungurys. – Atsakyti į klausimą, patys žinot, taip lengva. Gan dažnai čia, per vizitaciją, sunkiau atsakyti „Nežinau“. Kai kuriose ligoninėse, tokiose kaip GML, sulauktum nepasitenkinimo pasakęs „Nežinau“. Bet aš noriu, kad „Dievo namai“ būtų tokia ligoninė, kur internas galėtų didžiuotis tuo, kad sako „Nežinau“. Gerai, Huperi. Edi? Kas yra fermentas?

– Nežinau, – atsakė Ryk Mano Dulkes.

– Rojau?

– Nežinau, – atsakiau.

– Dručki? – sunerimęs paklausė Ungurys.

Po įtemptos pauzės tas atsakė:

– Nežinau.

Ungurys atrodė šiek tiek sumišęs, kad visi atsakė „Nežinau“. Džeinė Dou vėl pagadino orą, ir suirzęs Ungurys tarė:

– GE traktas man patinka ne mažiau negu kam nors kitam, bet neprofesionalu leisti žmogui, šitaip nevaldančiam savo žarnų, sėdėti koridoriaus viduryje. Pernelyg aplaidu. Paguldykit ją į palatą.

– Negalim, – paprieštaravo Druckis. – Savo palatoje ji ne juokais padūksta. Bet nesijaudink – aš ėmiausi žygių užkirsti kelią tam bezdėjimui. Tai VŽV projekto dalis.

– VŽV? Kas tas VŽV?

– Visiškas žarnų valdymas. Mokslinio tyrimo VA ligoninėje dalis.

– Atleiskit, Ungury, – tarė Edis, – bet ar negalėtumėt pasakyti mums atsakymą į klausimą apie tą fermentą?

– Ką? Kad aš nežinau.

– Ir jūs nežinot? – nustebo Edis.

– Nežinau ir didžiuojuosi tai sakydamas. Tikėjausi, kad kuris nors iš jūsų žinos. Bet pasakysiu jums štai ką: rytoj per vizitaciją žinosiu.

Kadangi Limpių mieste apie ligonių įtaisymą kitur galėjai tik svajoti, susitarti su Socialiąja skyle taip pat buvo neįmanoma. Netrukus po mūsų seksualinio karnavalo rudenį mano pasismaginimai su premarinine Selma užsiraukė. Tą pačią pirmąją dieną per vizitaciją Selma ir Rozalė Kouen laikėsi draugiškai, bet atsargiai. Man buvo nė motais. Nesilioviau galvojęs apie tai, ką spėjau pamatyti „sunkiausiame“ skyriuje, tad man buvo nelengva sutelkti dėmesį į tai, kas vyko per susitikimą su Socialiosiomis skylėmis. Nugirdau Edį murmant „Pakeliu akis ir pamatau vienus limpius“ ar kažką panašaus, o seseles reikalaujant, kad peržvelgtume trijų dalių hospitalizacijos anketą, ypatingą dėmesį atkreipdami į tokius klausimus kaip: „Įtrintas: Taip/Ne Data“ ir „Nelaikymas: paskutinė pūslės žarnos klizma“. Vizitacijai baigiantis susigriebiau, kad neatitraukiu akių nuo jauno šviesiaplaukio fantastiškai įdegusio vyruko žydromis lyg kūdikio akimis, kuris retkarčiais vis kresteldavo ant kaktos užkritusią garbaną.

Vėliau su Huperiu ir Edžiu sėdėjome budėtojų kabinete – bandėme prasimanyti naujų žaidimų su stetoskopais. Išdarinėjome su jais viską, kas šaudavo į galvą, tik nekišom į burną. Iškėliau klausimą:

– Kodėl šiame skyriuje vieni limpiai?

Huperis ir Edis suglumę susižvalgė. Nė vienas nežinojo.

– Kodėl tau nepaskambinus PAGALBAI ir nepaklausus? – pasiūlė Huperis.

– Nepaskambinus kam?

– P-A-G-A-L-B-A-I. Tam mėlynšvarkiam vaikinui. Čia naujas Namų sumanymas: jei tau prireikia kokios nors pagalbos, surenki žodį PAGALBA.

Surinkau žodį PAGALBA ir pasakiau: „Alio, man reikia pagalbos... Ne, aš ne ligonis, aš iš priešininkų komandos – iš daktarų, ir man reikia vieno iš tų mėlynšvarkių... Kuris? Rupūs miltai! Taip, ketvirtas aukštas... Iki“.

Atsisukęs į kolegas paaiškinau:

– Kiekvienas aukštas turi savą Švarką, mūsiškis vardu Lajonelis.

– Nuostabu, – tarė Edis. – Įdomu, kiek tiems juokdariams moka?

Pasirodė Mėlynšvarkis. Tas pats, kurį mačiau per vizitaciją, ir atrodė jis taip pat fantastiškai kaip tada. Pasisveikinę pakvietėme atsisėsti. Jis taip ir padarė, be galo įspūdingu aristokratišku judesiu krestelėjęs riešą ir užkritusią ant kaktos garbaną. Kojas užkėlė vieną ant kitos nepaprastai elegantiškai, parodydamas, kad pagaliau matome vyruką, puikiai mokantį atsisėsti ir užkelti kojas.

Atsitiko keistas dalykas. Apipylėme Švarką visokiais klausimais: kas jis ir PAGALBA yra ir ką jie veikia, ir kiek PAGALBAI moka, ir „Kodėl šiame skyriuje vieni limpiai“. Lajonelis į kiekvieną klausimą atsakinėjo nuoširdžiu, raminančiu balsu; galėjai pamanyti, kad jis – tikras sandėlis informacijos, kuria mielai dalijasi su sunkiai triūsiančiais ternais, „be kurių „Dievo namai“ sugriūtų

lyg kortų namelis". Tačiau kiekvienas raminantis jo atsakymas buvo kaip ta cukraus vata – nurijęs nepajusdavai ką nors turėjęs burnoj. Iš tikrųjų Lajonelis nieko mums nepasakė. O Limpių mieste mums žūtbūt reikėjo gauti atsakymus, nes net jeigu IŠŠTIŠINTUME visus limpius, bet kiekvieną ŠTIŠĮ pakeistų naujas, kokia prasmė apskritai stengtis? Mes įpykome, ir mūsų klausimai pasidarė kandūs. Iš to buvo tik mažiau naudos. Kai visi trys jau buvom bepradedą virti pykčiu, į kabinetą įėjo Dručkis. Iš karto įvertinęs padėtį, jis pasakė keletą raminančių frazių Lajoneliui, ir tas išskuodė. Tuomet atsisukęs į mus Dručkis paklausė:

– Ką jūs čia, vyručiai, išdarinėjat?

Papasakojom.

– Na ir kas? – Dručkis šypsodamas atsisėdo. – Kas iš to?

– Ogi tas, kad tas bybis taip mums ir nepasakė, ką veikia PAGALBA ir kiek jam moka. Ten, iš kur aš atvykęs, tokiems pagalbininkams moka tiek, kiek jie verti – šūdą, – aiškino Edis.

– Nesikarščiuok, – ramino jį Dručkis. – Plauk pasroviui. Beprasmiška pykti ant tokių šmikių.

– Man rūpi, kodėl čia vieni limpiai, – pasakiau.

– Tikrai? Tai rūpi ir man, ir visiems kitiems. Ir žinai ką? Niekuomet nesužinosi. Tai ko čia pradedi siusti?

– Aš nepradedu siusti, – atšoviau. – Aš *jau* įsiutęs.

– Na ir kas? Kokia iš to nauda? Slėpk kortas, Bašai, slėpk kortas.

Į kabinetą įkišo nosį Greisė iš dietos ir mitybos skyriaus. Rankoje ji laikė lašelinės buteliuką su geltonu skysčiu. Iškėlusi jį pranešė:

– Ekstraktas paruoštas, brangusis!

– Puiku, – nudžiugo Dručkis, – eime, išbandysim jai.

Nusekę koridoriumi paskui Dručkį ir Greisę, žiūrėjome, kaip toji pakeičia Džeinės Dou lašelinės indą „ekstrakto" buteliuku. Panaudojęs apversto stetoskopo metodą Dručkis sušuko Džeinei į ausis:

– NUO JO NUSTOSITE NEVALINGAI TUŠTINTIS, DŽEINE. JIS SUKIETINS JUMS VIDURIUS!

– Kas čia per ekstraktas? – paklausiau.

– A, čia tai, ką aš išmąsčiau, o Greisė paruošė. Čia VŽV dalis, dalis tyrimo VAL, iš kurio aš susikrausiu turtus.

– Švieži vaisiai – paties Dievo duotas vidurių paleidžiamasis vaistas, – aiškino Greisė. – Tikimės, kad čia – jų priešingybė. Ekstraktas vien iš organinių medžiagų – kaip ir letrilis.

Paklausiau Dručkio apie tuos tyrimus VAL, ir jis papasakojo, kad kažkoks „sukčius“ gavęs „didelę vyriausybės dotaciją“ naujo antibiotiko bandymams su tomis amžinomis jūrų kiaulytėmis – sprogstančių sviedinių kontūzytais visų apleistais veteranais. Dručkis sudarė sutartį su tuo sukčiumi – tas mokėsiąs tam tikrą procentą už kiekvieną veteraną, kuriam jis paskirsiąs antibiotiką, tad Dručkis paskyrė vaistą visiems.

– Kaip jis veikia? – paklausiau, bet iškart susizgribau, kad klausimas kvailas, nes vaistas buvo duodamas ne kam nors gydyti.

– Puikiai, – atsakė Dručkis, – išskyrus vieną dalyką – šalutinį poveikį.

– Šalutinį poveikį?

– Taip. Supranti, jis sunaikino visą žarnyno florą, o tada ėmė reikštis vienas latentinis žarnyno virusas ir sukėlė neįtikėtiną viduriavimą, kurio niekas negali sustabdyti. Tai yra kol kas negali. Todėl mes siejam dideles viltis su šiuo ekstraktu, aišku?

– Taip, bet kas čia baisaus, jei žmogus truputį viduriuoja? – paklausė Huperis.

– Truputį viduriuoja? – paklausė Dručkis išpūsdamas akis. – Truputį... – ir jis pratrūko juoktis žvaliais, riebiais juoko gūsiais, kurie vis smarkėjo ir smarkėjo, kol pagaliau jam teko susiimti už žarnų, tarsi tos baustųsi ištrūkti ir pasklisti po visas plytelėmis klotas grindis; Greisė, aš, Edis ir Huveris taip pat ėmėme juoktis. Galų gale Dručkis žvilgančiomis nuo ašarų akimis pasivedėjo mus į šalį ir paaiškino:

– Triedžia jie ne truputį, vyručiai, o kaip reikiant. Tai rimtas užkrečiamas viduriavimas. Ta pirmoji VŽV pusė – tas VAL antibiotikas – kiekvienam žmogui gali sukelti viduriavimą. Jei būčiau žinojęs, kokį bjaurų šalutinį poveikį jis sukels, niekad nebūčiau jo skyręs. Štai kodėl turiu surasti antrąją pusę – vaistą. Matot, tas viduriavimas – toks užkrečiamas ir toks nesuvaldomas šunsnukis, kokio gastroenterologijos pasaulis dar nebuvo regėjęs.

Galų gale nuėjau pasirašyti žurnale pas budintį RMD. Paklausiau, kaip jam sekasi.

– Palyginti su Kalifornija – tikras šūdas! Važiuoja trečia ligonė, kurią turėsiu paguldyti. Mane jau parklupdė.

– Kodėl?

– Ji atvažiuoja net iš Olbanio. Iš už penkių šimtų kilometrų. Taksi.

– Taksi?

– Taksi. Visiškai nukvakusi, surambėjusi limpė, pasak žvalgų pranešimo, nesišlapinusi jau daug savaičių. Jai taip pasimaišęs protas, kad net nepasirašo sutikimo dializei. Artimuosius ji tiek iškankino, kad tie Olbanyje slapčia ĮŠTIŠINO ją į vos pavažiuojantį taksi, ir ji nuo vidurdienio čia keliauja. Ją siunčia dializei.

– Jeigu ji atsisakė pasirašyti sutikimą ten, kodėl jie mano, kad sutiks pasirašyti čia?

– Nes, kaip pats sakei: „Brangusis, čia juk Limpių miestas". Ji bus privati paties Kojo pacientė. Tai bus reikšmingiausia diena jos gyvenime.

Man važiuojant namo, saulė atrodė rūsti, nuožmi; tarsi išvargusi nuo viduržiemio, įsiutusi ant ledo pilkumos, čaižė įkypais spinduliais. Šalau, jaučiausi likęs be prieglobsčio, sutrikęs. Taip tikėjausi, kad Dručkis mane išgelbės, o tas liepė man nepykti ant Mėlynšvarkio.

– Jis liepė man tvardytis, o aš nenoriu, – pasakiau Berei. – Tu juk nuolatos mane ragini išlieti, ką jaučiu, aš bijau, kad tvardydamasis išprotėsiu. Kaip galiu paklusti ir jam, ir tau?

– Gal tarp jo ir mano pamokymų yra šis tas bendra, – atsakė Berė. – Bet, man regis, tu bijosi net pamėginti viską ištverti, jei judu nesutarsit. Ką jis sako apie visus tuos limpius?

Nuliūdau pastebėjęs, kad net Berė ėmė vadinti tuos gailesčio vertus senukus limpiais.

– Sako, kad juos myli, – atsakiau.

– Čia tik kontrafobija. Antrinis narcisizmas.

– Kas čia per velnias?

– Kontrafobija pasireiškia tuo, kad darai tai, ką labiausiai bijai daryti: vyriškis, kurį baugina aukštis, tampa tiltų dažytoju. Pirminis narcisizmas – kai žmogus kaip Narcizas prie vandens stengiasi save pamilti, bet jam nepavyksta, nes jis negali apkabinti savo atspindžio. Antrinis narcisizmas – kai žmogus apglėbia kitus, tie jį už tai myli, o jis dar labiau pamilsta save. Dručkis glėbesčiuoja limpius.

– Jis glėbesčiuoja limpius?

– Ir visi už tai jį myli.

...Visi myli savo daktarą ir aš esu įsitikinęs, kad dabar visi ligoniai išties tave myli. Tikiuosi, pacientų tau netrūksta ir tu puikiai atlieki savo pareigas. Per kabelinę žiūrėjau „Niksų" rungtynes ir jie įrodo, kad krepšinis iš esmės yra komandinis žaidimas...

Dručkis pavadino mus savo „rinktine komanda". Kokia gi iš jos būtų komanda, jei ***VI*** imtų abejoti treneriu?

15

– Noriu valgyti, – tarė Tina – moteris, atsiųsta taksi.

– Jums negalima valgyti, – atsakė Ryk Mano Dulkes Edis.

– Aš noriu valgyti.

– Jums negalima.

– Kodėl man negalima valgyti?

– Todėl, kad jūsų inkstai nedirba.

– Dirba.

– Nedirba.

– O aš sakau, kad dirba.

– Nedirba. Kada paskutinį kartą šlapinotės?

– Neprisimenu.

– Matot? Jie nedirba.

– Aš noriu valgyti.

– Jūsų inkstai nedirba, todėl jums nevalia valgyti! Jūs pasirašysit sutikimą dializei ir kamuositės.

– Tuomet aš noriu mirti.

– Čia jau kas kita, čia tai kita kalba! – tarė Edis. Mudu su juo prasprukome pro taksistą, bandantį atsiimti daugiau nei du šimtus dolerių už kelionę, ir palikę Tiną atsisėdome kabinete, kur vyko Dručkio „vizitacija“.

– Pirmoji kortelė, – tarė Dručkis. – Golda M.

– Įstabus atvejis, – atsakė Edis. – Utėlių dama. Septyniasde-

šimt devynerių, atvežta į ligoninę nuo savo kambario grindų; rasta daranti grimasas, lyg būtų lėlė Barbė, vaidinanti „Egzorciste“. Visas kūnas nusėtas limfmazgiais, dydžio sulig slyva. Įsivaizduoja važiuojanti traukiniu Sent Luise; turi utėlių.

– Utėlių?

– Taip. Tų krebždančių bužių.

– Nieko baisaus, – atsakė Drūčkis. – Norint ją IŠŠTIŠINTI, reikia rasti vėžį arba alergiją. Reikia iš odos mėginių nustatyti, kam ji alergiška: TBC baciloms, balkšvagrybiams, streptokokams, musių šūdams, kiniškam omletui su pupų ūgliais, žodžiu, patikrinti viską. Vienintelis teigiamas rezultatas paaiškins limfmazgių atsiradimą, ir ji vėl bus PARŠTIŠINTA ant savo kambario grindų.

– Jos privatas Pucelis sako neleisiąs vargšei senutei ten grįžti. Jis reikalauja, kad įtaisytume ją į slaugos namus.

– Puiku, – tarė Drūčkis, – aš paskambinsiu Selmai. Kas toliau? Semas Levinas?

– Beje, – tarė RMD, – nespėjau papasakoti Puceliui apie bužes. Dabar jis pas ją.

Šliaužiantis perversmas.

– Semas – aštuoniasdešimt dvejų metų silpnaprotis, visų apleistas žmogėnas, gyvenantis nuomojamame bute. Policijos suimtas už valkatavimą. Farų paklaustas, kur gyvena, atsakė „Jeruzalėje“, paskui apsimetė nualpęs, todėl jie ATŠTIŠINO jį čia. Sunki diabeto forma. Gerai žinomas iškrypėlis. Pagrindinis nusiskundimas – „Aš alkanas“.

– Aišku, jis alkanas, – patvirtino Drūčkis. – Diabetui reikia maisto, tad ėda jo kūną. Utėlės ir iškrypimas? Kur ritasi žydai?!

– Juodosios Varnos link, – atsakė Huperis.

– Insulino miestas, – atsakė Drūčkis. – Pavargsim, kol IŠŠTIŠINSIM. Kitas?

– Privalot žinoti, – įspėjo Edis, – kad Semas Levinas – žmogus, kuris valgo viską. Saugok savo maistą, Drūčki!

Dručkis atsistojęs užrakino spintelę, kurioje laikė savo maisto atsargas, tarp jų ir didžiai vertingą Nacionalinės hebrajų užeigos saliamį.

– Kita – Greitoji Tina, Moteris Iš Taksi, – pristatė Edis, – privati Kojo pacientė.

Tuo metu taksistas ėmė klykti reikalaudamas savo pinigų, ir Dručkis IŠŠTIŠINO jį pas Mėlynšvarkį. Taksistas keikdamasis nuėjo. Į kabinetą įėjo Bonė ir pranešė Edžiui:

– Jūsų ligonės Tinos Tokerman lašelinės buteliukas pasibaigė. Ką dabar pakabinti?

– Tiną, – atsakė Edis.

– Kalbat nepadoriai. Dėl tų utėlių: jas naikinti ne mūsų pareiga, o internų.

– Šūdas, – atrėžė RMD, – čia seselių darbas, nes jos ir taip utėlėtos.

– Ką?! Na, gerai – aš tuoj pat pranešiu savo vyriausiajai! O dėl utėlių skambinsiu PAGALBAI! Mums nepavyksta rasti bendros kalbos. Sudiev.

– Šiaip ar taip, – toliau dėstė Edis, – pasirodė Tina. Hm – pamaniau – silpnaprotystė. Nieko nelaukęs nusprendžiau papurtyti jos kapšą. Pradėjau nuo LP.

– Pradėjai nuo LP?! Ar prieš ją darydamas atsiklausei Kojo?

– Ne.

– Privačią Kojo pacientę atsiunčia penkis šimtus kilometrų taksi, o tu atlieki skausmingą invazinę procedūrą pirma jo neatsiklausęs? Kodėl?

– Kodėl? Man reikėjo rinktis – jinai arba aš, štai kodėl.

– Tikiuosi, ji neprieštaravo? – paklausė Dručkis.

– O, dar ir kaip prieštaravo. Spiegė lyg skerdžiama. O trečią ryto išgirdau kažkokį maniaką švilpaujant „Rita, Rita, – sakyk, ar myli, tik nemeluooook“.

– Rita, Rita... – žiūrėdamas pro langą į veidą šalmuotam statybininkui, kuris lyg voras kabojo ant kylančio Zoko sparno karka-

so, tarė Dručkis. – Tokiu metu Kojis negalėjo ateiti. Ko jam eiti? Tokerman sparno juk nėra, ar ne?

– Tina taip įsiuto, kad vožė man per nosį – visą veidą nudiegė, ašaros iš akių pasipylė. Tuomet aš supratau, kad reikia įvaryti jai į vidinę jungo veną kaklo srityje storą kateterį.

– Storo CVS kateterio tu neįkišai – puikiai žinai, kad Kojis jų nekenčia, nes jo laikais apsieidavo be jų, be to, jis nesupranta, kam jie reikalingi. Juk neįkišai?

– Ne, neįkišau.

– Šaunuolis, Edi, šaunuolis, – pagyrė Dručkis.

– Bet aš velniškai stengiausi, ir man besistengiant įėjo Kojis ir paklausė Tinos: „Gal kas nors negerai, brangute?", o ta ėmė spiegti: „Taip, ta adata mano kakle!" Tada Kojis atsisuko į mane ir tarė: „Mano laikais apsieidavom be jų. Ištrauk ją ir iš ryto ateik į mano kabinetą". O Tina atsisako pasirašyti sutikimą dializei.

– Edi, – ramiai mokė Dručkis, – nedaryk to. Patikėk manim: neverta tų vyrukų kiršinti. Nedaryk nieko drastiško – visuomet geriau nedaryti nieko drastiško, supranti. Taip, šis atvejis sunkus: vienintelė priemonė, kuri pagelbėtų nuo jos silpnaprotystės, yra dializė, bet ji nepasirašo sutikimo tik todėl, kad yra silpnaprotė. Tikrai teks pavargti, kol IŠŠTIŠINSIM.

– O gal įsprausti jai į ranką rašiklį ir jos ranka išvedžioti parašą? – pasiūlė Huperis. – Aš šitaip gaunu limpių leidimus skrosti.

– Liaukis tai daręs – įstatymai draudžia! – užriko Dručkis.

– Juokų darbas, – tarė Edis. – Naktį, kai budėsiu, Tina supras esanti visiškai mano valioje ir pasirašys, Dručki, tikrai pasirašys.

Vėliau tą rytą Huperis, Dručkis ir aš sėdėjome gydytojų kabinete. Dručkis buvo įnikęs į savo *The Wall Street Journal*, o mudu su Huperiu stebėjome, kas darosi aplink. Mes vis dar kikenome, prisiminę, kaip Lajonelis iš PAGALBOS, pypsiu iškviestas seselės, ieškojo reikiamo durų numerio, o paskui dabitos judesiu pasitaisęs švarką ir sruogą ant kaktos įėjo į tų šlykščių padarų knibždančią Utėlių damos palatą. Kojis išsikvietė Edį

į savo kabinetą, ir mes nerimavome, bet lengviau atsikvėpėme, pamatę Kojį einantį koridoriumi su juo, apsikabinusį Edį per pečius. Kol laukėme Ungurio, kad galėtume pradėti vizitaciją su ilgakoju savo viršininku, Dručkis čiupo Edį už apykaklės, suvarė mus visus į budėjimo kabinetą ir užrakino duris.

– Tai štai, Edi, – tarė Dručkis, – įkliuvai į rimtą bėdą.

– Ką tu nori pasakyt? Mes maloniai pasišnekučiavom. Jis man tepasakė: „Atsargiai elkis su Tina". Kai ėjom čia, jis mane net apkabino.

– Aš ir turėjau galvoj tą ranką, – aiškino Dručkis. – Ar bent kartą įdėmiai pažvelgei į jos anatomiją? Pirštai lyg medvarlės, su čiulptuvėliais galuose. Arachnodaktilija. Krumplių sąnariai dvigubi, riešo, alkūnės ir pečių lankstosi į visas puses. Kai Kojis ką nors apkabina, dažnai tai reiškia daug žadančios karjeros pabaigą. Paskutinis vyrukas, kurį jis apkabino, buvo Granatos palatos Dableris. Ar žinai, kur jis išvažiavo į doktorantūrą?

– Ne.

– Ir niekas to nežino. Abejoju, ar kur nors į žemyninę JAV dalį. Kojis apkabina tave per pečius ir sušnabžda į ausį „Akronas" ar „Juta", arba „Kvala Lummm-pūūūras – ten ir iškeliauji. Nenoriu rašyti savo disertacijos Gulage, supratai?

– Savo? – paklausė Edis. – O mano? Iš onkologijos.

– Ką? Tu? Apie vėžį?

– Žinoma. Kas gali būti geriau už limpį vėžininką?

Prieš prasidedant vyriausiojo gydytojo vizitacijai Ungurys pristatė ligonį. Jis pasirinko tokį Kirštą, žaliūką sunkvežimio vairuotoją, kuris spaudžiant speigui gavo laukti, kol prisipildys baką, nes dėl naftos krizės susidarė eilės. Jis sirgo reta kraujo liga krioglobulinemija, pasireiškiančia tuo, kad nuo šalčio smulkiuosiuose kraujo induose sukreša kraujas. Kiršto vidurinis kojos pirštas sustiro ir pabalo nelyginant numirėlis ant lavoninės stalo.

– Koks puikus atvejis! – sušuko Kojis. – Leiskit užduoti jums keletą klausimų.

Į pirmą klausimą, tikrai sudėtingą, kurį jis pateikė Huperiui, tas atsakė „Nežinau“, tad Kojis atsakė į jį pats ir perskaitė trumpą paskaitą šia tema. Į kitą klausimą, gan lengvą, užduotą Edžiui, tas atsakė „Nežinau“. Kojis juo patikėjo ir perskaitė trumpą paskaitą, iš kurios nei Edis, nei kas nors kitas nesužinojome nieko nauja. Ungurys su Dručkiu ėmė nujausti, ką mes sumanėme; įtampa padidėjo, kai Kojis atsigręžė į mane ir uždavė tokį paprastą klausimą, kad į jį būtų atsakęs kiekvienas *Time* skaitantis mulkis. Suraukiau kaktą, apsimesdamas, kad galvoju, ir atsakiau „Aš... sere, aš tiesiog nežinau“.

– Sakai, nežinai?

– Ne, sere, nežinau, ir didžiuojuosi tai sakydamas.

Apstulbęs ir sunerimęs Kojis tarė:

– Mano laikais „Dievo namai“ buvo ligoninė, kurioje per vyriausiojo gydytojo vizitaciją internas gėdydavosi sakyti „Nežinau“. Kas čia darosi?!

– Suprantat, sere, Ungurys sakė norįs, kad Namai būtų tokia ligoninė, kur mes didžiuodamiesi galėtume pasakyti „Nežinau“. Velniai rautų, viršininke, mes tikrai tuo didžiuojamės.

– Didžiuojatės? Ungurys taip sakė? Jis... bala nematė. Eime apžiūrėti Kiršto.

Vyriausiasis degė nekantrumu imtis Kiršto piršto, bet priėjęs prie jo lovos kažkodėl iškart ėmė gosliai šniukštinėti kepenis. Galų gale Kojis priėjo prie Kiršto kojos piršto, bet niekas vėliau gerai negalėjo pasakyti, kas tuomet nutiko. Pirštas buvo baltas ir šaltas; Kojis kalbėdamasis su juo, tarsi tas galėtų jam papasakoti apie visus didžius mirusius praeities kojų pirštus, apžiūrėjo, išpalpavo, pasukiojo į šonus, paskui padarė jam kažką savo burna. Stebėjome aštuoniese; paskui rasis aštuonios skirtingos nuomonės dėl to, ką Kojis padarė su Kiršto pirštu. Vieni sakė, kad žiūrėjo, kiti, kad čiulpė kaip moteris vyro varpą, treti, kad laižė kaip vyras moteriai kūšį. Apstulbę spoksojome, kaip Kojis išsitiesia, nesuvokdamas, ką daro, glosto pirštą, tartum tas būtų bičiulis, su

kuriuo ką tik susidraugavo, ir klausia Kiršto Piršto, koks pojūtis, o tas atsako:

– Neblogai, drauguži, bet jeigu jau pradėjai, ar negalėtum padaryti to paties kiek aukščiau?

– „Dešimt Dievo įsakymų ir vištiena"? – paklausiau Dručkio tą vakarą, kai laukėme naujų ligonių ir vakarienės dešimtą.

– Tikrai taip. Čarltonas Hestonas, žydai, sutraiškyti akmenimis, ir „Dievo namų" „vištiena su padangos pėdsakais". Ir Tedis.

– Kas tas Tedis?

Paaiškėjo, kad Tedis – vienas iš Dručkį mylinčių pacientų. Jį, gyvą likusį koncentracijos stovyklos belaisvį, atvežė į „Dievo namų" priimamąjį dėl kraujuojančios opos vieną vakarą, kai budėjo Dručkis. Tas IŠŠTIŠINO jį į chirurginį; netekęs pusės skrandžio Tedis buvo įsitikinęs, kad Dručkis išgelbėjo jam gyvybę. Tedis „yra kulinarijos parduotuvės savininkas, jis vienišas, todėl ateina į ligoninę, kai aš budžiu, ir atsineša maišą maisto. Padabinu jį balta uniforma, duodu stetoskopą, ir jis apsimeta esąs daktaras. Tas Tedis – malonus vyrukas". Ir iš tikrųjų, kai mudu su Dručkiu ir Umbertas, mano GMMS meksikietis, susėdę televizoriaus kambaryje žiūrėjome, kaip ima riaumoti MGM liūtas, įėjo liesas, nerimastingos išvaizdos vyrukas varganais juodais apdarais su radiju, grojančiu melancholišką Šumano melodiją vienoje rankoje, ir dideliu riebalų dėmėmis išmargintu popieriniu maišu kitoje. Kol Mozė iš kūdikėlio, vaikančio statistus italus, išaugo į beveik metro devyniasdešimties centimetrų egiptiečių kietuolį, panašų į Čarltoną Hestoną, mes su Dručkiu, Tedžiu ir Umbertu skyriui vadovavome per Belo išrastą telefono sistemą. Maždaug tuo metu, kai Dievas, vaidinantis daktarą, paskelbė dešimt įstatymų, tardamas: „Imkit šias akmens plyteles ir paskambinkit man iš ryto", Hariui Arkliui susopo krūtinę. Nusiunčiau Umbertą padaryti EKG; jam grįžus Dručkis į ją nė nepažiūrėjęs pasakė, kad Hariui „impulsus

generuoja ne sinusinis mazgas, o A-V jungtis. Tai ir sukėlė krūtinės skausmą". Jis buvo teisus.

– Aišku, aš teisus. Hario privatas, Mažylis Otas, sugalvojo būdą, kaip laikyti jį čia amžinai: kai tik Hario būklė pagerėja, ir jį galima ŠTIŠINTI, Otas jam pasako, kad jį išrašo. Tada Haris priverčia savo širdį plakti tuo pamišėlišku ritmu, jam ima skaudėti širdį, ir Otas pasako, kad jo neišrašo. Haris – vienintelis žmogus per visą istoriją, gebantis sąmoningai valdyti savo A-V jungtį.

– Neįmanoma sąmoningai valdyti A-V jungties.

– Haris Arklys sugeba.

– Tai kaip mes jį IŠŠTIŠINSIM?

– Pasakysim, kad gali likti.

– Bet tuomet jis pasiliks čia amžinai.

– Na ir kas? Jis tautietis, mūsų brolis. Malonus žmogus.

– Ogi tas, kad tau nereikia juo rūpintis, o man reikia, – atšoviau suirzęs.

– Rūpesčių jis tau nepridaro. Tegul sau būna. Jam čia labai patinka. Kam nepatinka?

– Man irgi labai patinka, – atsakė Tedis. – Čia praleidau šešias laimingiausias savo gyvenimo savaites.

Pasibaigus „Dešimčiai Dievo įsakymų", paskambino iš priimamojo, kad atvežtas ligonis. Dručkis mus pasivadinęs tarė:

– Vyručiai, melskitės, kad čia būtų mūsų miego bilietas.

– Ką? – nustebo Tedis. – Jums reikia bilietų, kad galėtumėt čia miegoti?

– Mums reikia, kad apie vienuoliktą atvežtų ligonį, su kuriuo nereiktų daug terliotis. Tada galėtume numigti, jei tik nauja pamaina nepriimtų kito paciento ketvirtą ryto. Melskitės, vyrai, melskitės Mozei, Izraeliui, Jėzui Kristui ir visai meksikiečių tautai.

Viešpats išgirdo. Bernardas buvo aštuoniasdešimt trejų, bet ne visai susenęs, ne limpis ir galėjo kalbėti. Jį perkėlė iš GML, „Dievo namų" konkurentės. Baltųjų anglosaksų protestantų įsteigta dar tada, kai JAV buvo Anglijos kolonija, GML ėmė įsileisti neanglo-

saksus ir neprotestantus tik dvidešimtojo amžiaus viduryje, kai priėmė saujelę mikliarankių Rytų chirurgų, o galų gale ir saujelę kietų terapeutų žydų. Šiaip ar taip, GML ir toliau liko britiška, kaip Namai – žydiški. GML žydų slaptažodis buvo „Renkis kaip britas, galvok kaip žydas". Ligonius iš GML itin retai ŠTIŠINDAVO į „Dievo namus", todėl Dručkiui buvo smalsu:

– Bernardai, tu gulėjai GML, ten puikiai tave ištyrė, bet kai jie baigė tyrimus, panorai būti perkeltas čia. Kodėl?

– Tiesą sakant, nežinau, – atsakė Bernardas.

– Gal dėl tenykščių daktarų? Gal tau nepatiko daktarai?

– Dėl daktarų? Ne, daktarais negaliu skųstis.

– Tai gal dėl tyrimų ar dėl palatos?

– Dėl tyrimų ar palatos? Ne, jais negaliu skųstis.

– Tai gal dėl seselių? Gal dėl maisto? – kamantinėjo Dručkis, bet Bernardas tik purtė galvą – ne.

– Klausyk, Berni, – nusijuokęs tarė Dručkis, – gulėjai GML, jie puikiai tave prižiūrėjo, o kai klausiu, kodėl atvykai į „Dievo namus", tu atsakai tik: „Ne, skųstis negaliu". Tai kodėl tu čia atvažiavai, Berni? Kodėl, Berni, sakyk kodėl?

– Kodėl aš čia atvažiavau? Na, čia aš galiu skųstis.

Man einant į skyrių miegoti priėjusi budinti seselė paprašė manęs paslaugos. Neturėjau jokio noro jai padėti, bet paklausiau, ko reikia.

– Ta moteris, kurią vakar perkėlė iš chirurginio skyriaus, ponia Stein.

– Vėžys su metastazėmis, – atsakiau. – Neoperuojamas.

– Jinai žino, kad chirurgai ją prapjovė, pasižiūrėjo ir nieko nepadarę vėl susiuvo.

– Tai kas?

– Ji klausia, ką tai reiškia, bet privatas jai nesako. Manau, kas nors turėtų paaiškinti, ir tiek.

Norėdamas išvengti šios nemalonios scenos, atsakiau:

– Čia jos privato pareiga, ne mano.

– Labai prašau, – maldavo seselė. – Ji nori žinoti. Kas nors privalo...

– Kas jos privatas? – paklausė Dručkis.

– Pucelis.

– A. Viskas gerai, Rojau, aš pats tuo pasirūpinsiu.

– Tu? Kodėl?

– Todėl, kad tas kirminas Pucelis niekad jai nepasakys. Aš vadovauju skyriui, pats tuo ir pasirūpinsiu. Eik miegoti.

– Bet argi tu nesakei man su Edžiu nekišti nosies kur nereikia?

– Sakiau. Bet čia kas kita – ta moteris turi žinoti.

Žiūrėjau, kaip jis įeina į jos palatą ir atsisėda ant lovos. Moteriai buvo keturiasdešimt. Ji buvo liesa ir tokia išblyškusi, kad negalėjai atskirti nuo patalų. Įsivaizdavau jos stuburo rentgeno nuotrauką – koriu virtusius vėžio sugraužtus kaulus. Pernelyg staigiai pajudėjusi ji nusilaužtų slankstelį, nutrauktų stuburo smegenis ir ją paralyžiuotų. Kaklo įtvaras darė ją stoiškesnę, negu iš tikrųjų buvo. Akys pageltusiame kaip vaškas veide atrodė neapsakomai didelės. Iš koridoriaus stebėjau, kaip ji užduoda Dručkiui savo klausimą, o paskui įdėmiai žiūri į jį laukdama atsakymo. Kai Dručkis prabilo, jos akys pritvinko ašarų. Pamačiau, kaip Dručkis ištiesia ranką ir motinišku judesiu suima jos delnus. Negalėjau žiūrėti. Apimtas nevilties nuėjau miegoti.

Ketvirtą ryto mane pažadino – atvežė ligonį. Keikdamasis nusvirduliavau į priimamojo kabiną ir išvydau leukemija sergantį siuvėją Solą, dėl kurio remisijos spalį iš džiaugsmo verkėme. Solas merdėjo. Tartum įsiutę, kad jiems sutrukdė strimgalviais pulti į mirtį, Solo kaulų čiulpai pašėlo: ėmė spjaudytis šlykščiomis kaulų vėžio ląstelėmis, todėl vargšelis taip karščiavo, kad net kliedėjo, jam iš visur ėmė sunktis kraujas, jis tapo anemiškas, jį varstė skausmai, o ten, kur piktybiniams baltiesiems kūneliams nepavyko sukliudyti išplisti normaliai odos florai, kūną nusėjo į kirmėles panašūs stafilokokų pūlinėliai. Per silpnas, kad pajudėtų, pernelyg įsiutęs, kad

verktų, ištinusiomis dantenomis, pamėlusiu liežuviu, jis nuvijo žmoną ir pamojęs man pasilenkti sukuždėjo:

– Dabar jau viskas, daktare Bašai, ar ne? Čia jau galas?

– Gal mums pavyks dar kartą pasiekti remisiją, – atsakiau pats tuo netikėdamas.

– Nepliaukškit man apie remisiją. Tai pragaras. Klausykit – noriu, kad mane pribaigtumėt.

– Ką?

– Pribaikit mane. Aš nebegyvas, tad leiskit man mirti. Nenorėjau jokio gydymo – ji mane privertė. Aš pasirengęs, jūs – mano daktaras, tai duokit man ką nors, kad pribaigtų, gerai?

– Negaliu to padaryti, Solai.

– Nemalkit šūdo! Prisimenat Sandersą? Aš buvau šalia, gretimoj lovoj. Viską mačiau. Ar kentėjo? Klaikiai. Neleiskit man išeiti, kaip išėjo jis. Na? Jei norit, kad ką nors pasirašyčiau – pasirašysiu. Pribaikit mane.

– Negaliu, Solai, – pats žinai.

– Tuomet raskit žmogų, kuris tai padarytų.

– Prižadu, kad tau neskaudės. Niekuo daugiau negaliu padėti.

– Neskaudės? O skausmas viduj, mano širdy? Ką turiu daryti, daktare Bašai, – paklausė piktai, – maldauti? Jūs juk nenorit, kad kankinčiausi kaip Sandersas. Jis jums irgi patiko, žinau.

Pažiūrėjau į krauju pasruvusias jo akis – infekcija vokais šliaužė į akių gleivinės indus, o tie buvo išbalę nuo raudonųjų kūnelių stygiaus – ir norėjau pasakyti: „Ne, aš nenoriu, kad tu kankintumeis, Solai, noriu, kad ramiai numirtum".

– Tai juk juokų darbas. Maldauju – pribaikit mane.

Toliau prieštaravau, bet prisiminus, kaip kamavosi ir mirė Sandersas, šmėstelėjo siaubinga mintis – siaubinga todėl, kad akimirką ji man tokia neatrodė, tartum žvelgdamas į kūdikį galvočiau, kaip suvarau jam į momenėlį ledo kirtiklį. Toji mintis buvo tokia: taip, Solai, aš tai padarysiu, aš tave pribaigsiu. Lyg pašėlęs pradėjau jį gelbėti.

Grįžęs į skyrių ėjau pro palatą, kurioje gulėjo Pucelio ligonė, serganti paskutine vėžio stadija. Dručkis tebebuvo pas ją – lošė kortomis ir šnekučiavosi. Man praėjus, žaidime, matyt, nutiko kažkas neįprasta, nes nuaidėjo šauksmas, ir abu lošikai pratrūko juoku.

Kitą rytą pervertus korteles, kai Dručkis nuėjo valgyti, o Huperis į patologiją, RMD kvaila mina veide pasakė man, kad Lajonelis Švarkas atsiuntęs jam į pypsį žinutę prašydamas pažiūrėti į kažkokius „raudonus padarėlius“ ant įspūdingosios jo gaktos, nuo kurių jam pasiutusiai niežti. Edis paklausė manęs, ką jam daryti.

– Ką daryti? – atsakiau. – Esi daktaras, tai ir daryk, ką daro daktarai – apžiūrėk jį. Gali apžiūrinėti jį čia, tik duok man penkias minutes.

Paprašęs operatorės nusiųsti Dručkiui, Huperiui, Selmai, seselėms, Unguriui ir kam nors iš ūkio skyriaus žinutę, kad TUČ ateitų į Limpių miestą, žiūrėjau, kaip Lajonelis atėjęs koridoriumi atsargiai apsidairo ir įeina į budėtojų kabinetą. Priėjau prie išsikviesto būrelio ir tariau:

– Man per pypsį pranešė TUČ eiti į budėtojų kabinetą! – Ir dešimt mūsų įpuolėme į vidų. Mėlynas Lajonelio švarkas dengė tik viršutinę pusę; jis sėdėjo ant stalo nuogas iki juosmens ir grabaliojosi po rudus gaktos plaukus. Ryk Mano Dulkes giliai susimąstęs sėdėjo kitapus stalo. Mus pamatęs Lajonelis išraudo ir ėmė aiškinti. Susizgribęs, kad aiškinti nebūtina, nutilo, paskui raudonas kaip burokas tarstelėjo:

– Medicininė problema.

– Gaktinės utėlės, – paaiškino Edis. – Lajonelį užpuolė venerinės utėlės.

– Medicininė problema? – pasakiau. – Žinot, mes negalim dėl to kaltinti Lajonelio, jokiu būdu. Galim kaltinti tik sistemą, dėl kurios paramedikų personalas stengiasi gauti medikų konsultaciją nemokamai. Patys žinot, kaip dažnai čia, Namuose, tau per petį

kas nors patapšnoja ir išgirsti: „Klausykit, daktare, turiu nedidelę bėdą – gal turit laisvą minutę?“

Lajonelis užsimovė trumpikes su trikampių burių raštais, elegantiškas pilkas kelnes ir išėjo. Nuo to laiko kiekvienas mūsų kaskart jį susitikęs įsivaizduodavom jį tik be švarko, su utėlėmis aplipusiu *šlongu*.

– Nereikėjo to daryti, Bašai, – eidamas į skyrių kartu su manim papriekaištavo Dručkis.

– Kodėl?

– Todėl, kad prieš tokius vyrukus kaip Švarkai negali laimėti – praloší vos tik įsivėlęs į peštynes. Lajonelio viršininkas, tas palaižūnas Martinas, skirstantis priimtus ligonius, apkartins tau gyvenimą. Klausyk, Rojau, esi vyresnis už Huperį ir Edį – nekišk nosies, kur nereikia, plauk pasroviui. Ir taip nelengva – nereikia, kad dar ir Švarkai, privatai ir subinlaižiai ant mūsų užsisėstų.

– Nusileisti tiems šikniams?

– Niekad to nesakiau.

– O kas dar lieka? – paklausiau atvirai rodydamas jam nepaklūstąs.

– Nesileisk jų išnaudojamas, Rojau. Pats juos išnaudok.

– Kaip?

– Kad ir taip, – tarė Dručkis, sėsdamasis prieš Džeinę Dou ir išsitraukdamas savo chronometrą. – Stebėk.

– Ką čia darai?

– Išnaudoju juos. Po dešimties minučių paaiškinsiu.

– Klausyk, aš noriu eit namo. Einu perduoti pamainos Huperiui.

– Eik, po dešimties minučių grįžk, ir aš tau paaiškinsiu.

Nuėjau į budėtojų kabinetą, pasirašiau žurnale ir papasakojau Huperiui apie ligonius. Žinojau, kad jis negirdi nė vieno mano žodžio, bet man buvo nė motais. Atsistojau eiti namo. Huperis skaitė vadovą, kuriuo naudojausi metų pradžioje – „Patarimus pradedančiajam internui“, skyrelį „Kaip punktuoti krūtinę“. Man tai pa-

sirodė keista, kadangi dirbome jau daugiau negu pusmetį, ir per tą laiką krūtinės punktavimas tapo papraščiausia procedūra. Kadangi įpratome vienas kitam padėti, nors kartais dėl to tekdavo kiek ilgiau pasilikti ligoninėje, paklausiau Huperio, ar jam nereikia pagalbos.

– Turi galvoje Lajonelį? – paklausė jis.

– Ne, save.

– Nereikia, – atsakė jis, – aš tik pasiskaitysiu šį vadovą ir papunktuosiu Rožei Badz krūtinę.

Palikau jį įsikniaubusį į knygą ir nukreipusį savo pirštą sau į krūtinę įsivaizduojama adatos trajektorija, kuria jis durs Rožei Badz. Skyriuje priėjau prie Dručkio; tas nuspaudė chronometrą, atsisuko į mane ir paklausė:

– Ko neatsitiko?

– Nežinau.

– Praėjo dešimt minučių, Bašai, o Džeinė Dou nenusiperdė.

– Na ir kas?

– Ogi tas, kad jos žarnos pirmą kartą, kiek prisimena Namai, visiškai užrauktos. Šitas ekstraktas gali būti tinkamiausias vaistas nuo to VAL viduriavimo. Tiesiog žygdarbis – kvepia turtais. Būtent tai, ko reikia man ir pasauliui. Išnaudok juos, Bašai, išnaudok.

– Ar judu su Dručkiu ėmėt geriau sutarti? – paklausė Berė.

– Blogiau, – atsakiau. – Negana to, kad jis myli limpius, dar elgiasi kaip skautas. Be perstojo liepia man plaukti pasroviui, priverčia po visą ligoninę ieškoti silpnaprotės devyniasdešimt septynerių metų senutės akinių, o paskui kiaurą naktį prasėdi šalia moters, sergančios paskutine vėžio stadija, pirma pasakęs jai, kad tuoj mirs.

– Jis tikrai taip pasielgė?

– Taip, kodėl klausi?

– Niekados neįsivaizdavau jo šitaip elgiantis. Iš tavo pasakoji-

mų jis man pasirodė toks ciniškas, toks nesveikas. Dabar nebesu tuo įsitikinusi.

– Jam trūksta cinizmo. Jis virto lepšiu. Man net atrodo, kad jis nuo manęs gręžiasi.

– Man atrodo, kad jis pasidarė išmintingesnis. O tavo elgesys nesveikas.

– Labai ačiū.

– Man neramu, Rojau. Šitokia bravūra pavojinga. Ko gero, Dručkis teisus: kažkas tikrai nusvils.

Atsigulęs svarsčiau apie tai, kas kėlė nerimą Berei. Smagu buvo sakyti „Nežinau", kad įgelčiau Unguriui, smagu buvo įgelti Lajoneliui, lakstyti po ligoninę juokiantis ir šaipantis, bet tame elgesyje buvo užuomazgų kartėlio, kuris galėjo peraugti į nirtulį, paversiantį mane tokiu liūdnu, kad pasidarysiu galą, arba tokiu pamišusiu, kad imsiu kandžiotis. Bandžiau suimti tą nerimą į rankas, bet kaip tas vaikas, mėginantis sugauti saulės spindulį, atgniaužęs saują pamačiau, kad šviesa virtusi tamsa, o šilumos nebelikę. Nukeliavau į sapnų karalystę ir atsidūręs cirke regėjau dramblį, taip, dramblį, ir papingą paną ant to suplėkusio dramblio. Tas padaras žeme besivelkančiu *šlongu* pūtė dulkinas pjuvenas ant scenos darbininkų, papingos mergos, ant visos į papus panašios cirko palapinės... – PALA! – gerokai sunerimęs suvokiau, kad Hiper Huperis atsisėdęs budėtojų kabinete skaito mano knygą, pirštu nelyginant adata rodydamas – ne, negali būti, bet taip išties yra – rodydamas tiesiu taikymu MSNJAN Rožei Badz į širdį.

16

– Gerai, Huperi, pasiklausykim Rožės Badz skrodimo išvadų. Pasiklausykim, ko pridarei vieninteliu adatos dūriu.

Dručkis vartė korteles mums gūžiantis lediniame negyvo vasario skilvelyje, o tas gūžėsi metų lavone. Buvo akivaizdu, kad Edis, Huperis ir aš parklupdyti ir kad jie mus baigia palaužti. Didžiuma Namų hierarchų mūsų nekentė. Limpių miestas rodė, kad jis iš tikrųjų sunkiausias. Mes juo nesirūpinome – toli gražu. Jis rūpinosi mumis.

– Rožės Badz skrodimas patvirtino tai, ką mes spėjome, kai buvo ištirta adata, kurią aš panaudojau, – dėstė Huperis atgailaujančiu tonu, sumišusiu su tam tikru profesiniu pasididžiavimu. – Aš kliudžiau blužnį, plautį, skrandį, širdį ir... ir kepenis.

Huperis nutilo, kurį laiką žiūrėjo į barbenantį pirštais į stalą Dručkį, paskui kalbėjo toliau:

– Kitaip sakant, Dručki, visus organus, kuriuos anądien paminėjai, be to, užgriebiau kepenis ir skrandį. Mano galva, tai naujas organų, pradurtų viena adata, pasaulio rekordas.

– Sakai, kepenis? Kepenys visai ne ten, kur tu dūrei.

Prisiminiau dieną, kai Hiper Huperis papasakojo apie savo bandymą punktuoti Rožei Badz krūtinę. Anot jo, „ligonė truputį kraujavusi“. Kai kalifornietis kalba šitaip santūriai, žinok, kad įvyko tragedija. Huperis turėjo galvoje, kad Rožė merdi. Jis išsiuntė Rožę

į ISTS, ir Dručkis, sunerimęs, kad Huperis pasielgė nekompetentingai, nusivedė savo Limpių miesto rinktinę komandą į ISTS pasižiūrėti, kur buvo įdurta adata. Skylutė Rožės krūtinėje buvo priekyje, tiesiai virš širdies.

– Huperi, tu juk nedūrei adatos čia? – paklausė Dručkis.

– Čia, nes taip buvo parodyta Rojaus vadove – nebent aš laikiau jį aukštyn kojom.

Kai Dručkis pasakė: „Jokiu būdu negalima punktuoti iš priekio, nes trukdo tokie organai kaip širdis", Huperis iš pradžių atrodė nusiminęs, tačiau bemat pralinksmėjo ir tarė:

– Viskas gerai, Dručki – ji puikiai tiks skrodimui.

Paskui pridūrė:

– Žinau, kad paprastai kepenų toje vietoje nebūna, bet atrodo, kad ji turėjo kažkokią netipišką ataugą.

– Bjauriai IŠŠTIŠINAI, Huperi, bjauriai, – rimtu balsu tarė Dručkis iš lėto draskydamas Rožę Badz į skutelius. Huperiui ir vėl pavyko išplėšti pralaimėjimą, kai pergalė atrodė neišvengiama. Iškėlęs kitą kortelę Dručkis sušuko:

– Tina! Edi?

– Negyva, – atsakė Ryk Mano Dulkes.

– Ką? – suklykė Dručkis. – Tina taip pat? Kaip? Kas ją nužudė?!

– Ne aš, – atsakė Edis. – Aš tik įtikinau ją pasirašyti sutikimą dializei. Visa kita padarė puikioji Kojo dializės brigada.

Tiną netyčia nugalabijo dializės kabineto seselė, supainiojusi buteliukus. Užuot praskiedęs Greitosios Tinos kraują, aparatas jį dar labiau sutirštino, todėl iš moters kūno buvo ištrauktas visas vanduo ir, kol sesutė atsisėdusi skaitė *Cosmopolitan*, Tinos smegenys susitraukė ir ėmė barškėti kauše kaip koks žirnis. Paskui vargšės smegenėlės tol barškėdamos tempėsi, kol arterija tarp jos sprando ir tarpinių smegenų gumburo trūko, ir ji mirtinai nukraujavo.

– Gaila, Huperi, – tarė Edis, – bet kadangi Tina buvo mano ligonė, vaikiui atitenka dar vienas skrodimas.

– Liaukis! – sudraudė Dručkis. – Tina buvo Kojo pacientė. Jokių skrodimų.

– Bet juk Kojui labai patinka skrodimai. Jis pavadino juos medicinos gė...

– Tik ne tuomet, kai jie įrodo medikų kompetencijos stoką! – tarė Dručkis plėšydamas Tinos korteles. Iš jo balso supratom, kad prieštarauti beprasmiška. – Kas toliau? Džeinė Dou?

– Laikosi puikiai, – tarė Huperis. – Man pasirodė, kad šiandien ji išsitiesė ir nuoširdžiai pasisveikino...

– Nepliaukšk niekų, – pertarė jį Dručkis. – Ta moteris dar niekad nuoširdžiai nesisveikino su jokiu internu ir tikrai nepradės nuo tokio kaip tu, kuris drimbančiom seilėm laukia jos lavono. Ar jau buvo kokia nors peristaltika?

– Ne. Žarnos neišleidžia nė menkiausio garso. Ko gero, jos nebegyvos. Jokios veiklos nuo tada, kai praėjusį mėnesį uždavėt to savo „ekstrakto".

– Tas preparatas – tikras dinamitas, – tarė Dručkis. – Toliau leisk tą VAL antibiotiką, Huperi. Privalom išjudinti tas žarnas. Kas toliau?

Peržvelgėm visus kitus ligonius ir galop priėjome prie Utėlių damos. Dručkis paklausė Ryk Mano Dulkių, ar tas aptikęs vėžį arba alergiją.

– Ką aš galiu žinoti? – atsakė Edis. – Aš AŠL.

– AŠL? Ką, po velnių, reiškia AŠL?

– Atsisakau Šios Ligonės, – atsakė Edis. – Nauja sąvoka.

– Liaukis. Tvardykis. Negali AŠL.

– Kodėl?

– Todėl, kad esi jos daktaras, supratai?! – šluostydamasis kaktą atsakė Dručkis. – Dieve brangus! Tai aptikai vėžį arba alergiją ar ne?

– Ne, – atsakė Edžio GMMS, – mes aptikom tik spermos. Pastaruosiuose trijuose šlapimo tyrimų lapeliuose buvo parašyta tik „sperma".

– Sperma? SPERMA?! Silpnaprotės septyniasdešimt devynerių metų limpės kūne?

– Sperma. Mes manom, kad ji Semo Levino, jūsų iškrypėlio diabetiko.

Tą rytą Ungurys vežė mus „pasižmonėti“. Kojis per pypsį išsikvietė Huperį, ir kol jo laukėme, spėliodami, ko viršininkas iš jo nori – duoti pylos už tai, kad nugalabijo vargšelę Rožę Badz, ar pasveikinti, kad šiaip ne taip gavo leidimą ją skrosti, mudu su Edžiu ir toliau kankinome Ungurį, kaip jau buvome įpratę, galų gale įtariai mus nužvelgęs jis nuėjo derinti paskutinių reikalų. Huperiui grįžus, Ungurys susisodino mus į savo automobilį, ir mes leidomės į kelią. Važiuojant jis nuoširdžiai kalbėjo apie tai, kaip Huperis nuknekcino Rožę Badz:

– Žinot, vargu ar galima tikėtis išmokti medicinos nepakišus po velėna kelių pacientų. Aš pats esu keletą nužudęs. Taip, kaskart, kai nužudydavau ligonį, kai ko iš to sužinodavau.

Sunku buvo patikėti, kad jis iš tikrųjų taip kalba; ėmiau vaizduotis Ungurį porinant:

– Ligonių žudymas mane ypač domina. Neseniai turėjau progą perskaityti viską, kas pasaulyje rašoma apie ligonių žudymą. Tiesą sakant, tai būtų labai įdomi mokslinių tyrimų tema...

Kai atsitokėjau, jau buvome Perlo raštinėje.

Tai buvo antroji mūsų išvyka. Ungurys mus išsiveždavo, kad ištrauktų iš „Dievo namų“ – idant kuo mažiau pakenktume jam kaip vyriausiajam rezidentui ir būsimai jo karjerai. Pirmąsyk žmonėtis jis mus nuvežė į negrų gyvenamo rajono sveikatos centrą. Ten Ungurys jautėsi ne itin smagiai. Čia viskas buvo atvirkščiai. Perlas prasimušė iš Namų subinlaižių taip lengvai, kad Ungurys galėjo tik pavydėti, ir dabar buvo turtingiausias „Dievo namų“, miesto ir gal net viso pasaulio privatas. Jo raštinėje viskas buvo automatizuota ir visur grojo tos pačios nuvalkiotos melodijos kaip oro uostuose ir geležinkelio stotyse. Mums įėjus skambėjo miu-

ziklas „Smuikininkas ant stogo“. Raštinėje buvo sausakimša: MSNJAN duodamos kraują niūniavo SAULĖ KYLA, SAULĖ LEIDŽIAS, laukdamos, kol pereis į kitą kambarį – ten, kol bus daroma EKG, su technike niūniuos TRADIIIIICIJOS, o dar toliau, praėjusios ženklą „Anatevka – į dešinę“, ten, kur MSNJAN turės duoti šlapimo mėginį, ją išties užlies karčiai saldūs ANATEVKOS – dainos apie prarastą smuikininko gimtinę – garsai. Kelionės gale mūsų ir MSNJAN savo kabinete laukė ir kviestinis solistas – pats Perlas, įnikęs į kompiuterių apdorotus tyrimų rezultatus. Iš garsiakalbių skambėjo „Jei būčiau turtingas“; už dvigubo stovelio vėliavėlėms, kuriame styrojo ir Izraelis, ir JAV, sėdėjo Perlas, apsuptas Šagalo originalų ir kažko panašaus į Hipokrato priesaikos originalą. Jis buvo lipšnus, geraširdiškas ir kilnus – toks geriausias, velniai griebtų, daktaras – ir jis mums pasakė, kad per dieną vidutiniškai priima šimtą devyniolika MSNJAN. Ir jokių limpių. Važiuojant namo apskaičiavau, kad jis per dvi dienas uždirba tiek, kiek aš užkalu per visus internatūros metus. Atsisukęs į Storąjį Kalną, sėdintį už manęs, tariau:

– Dručki, čia buvo Pinigų miestas.

– Žinoma. Net iš nežvaigždžių žarnų galima susikrauti milžiniškus turtus.

Po vakarienės dešimtą nuėjau pas Molę į šeštą aukštą. Ji užsiuto ant manęs, nes pamiršau, kad šiandien Šv. Valentino diena ir neatnešiau jai dovanos. Ji mane aprėkė, ir pasijutau kaltas, nes ji man iš tiesų patiko, ir kartais net susigriebdavau apie ją svajojąs, o tai tikriausiai reiškė, kad aš lyg ir ją myliu, be to, man velniškai patiko su ja mylėtis, kadangi kiekvieną kartą, po šimts, ji vis dar dejuodavo lyg kokia drėgna mesopotamietė. Šiaip jau ji ir dabar mane vis taip pat domino, tebeįsivaizdavau ją kaip šokėją trumpu sijonėliu iš Šv. Mesopotamijos vidurinės mokyklos, kuri žygiuoja įdegusius kelius kilnodama čia į vieno šaligatvio, čia į kito pusę bei didžiausia iš visų merginų lazda masturbuodama tarp tų plačių šlaunų ir šitaip sukeldama MI nukaršusiems legionieriams, sustojusiems

abipus gatvės, kuria traukia orkestras, bet Limpių mieste mane apmėtė bombomis, todėl mano lytinis potraukis buvo prislopintas. Žinojau, kad barškinuosi su ja iš dalies tam, kad teigčiau gyvenimą, todėl man dingtelėjo tokia mintis, lyg ir dedukcinė išvada: kadangi dabar retai ją pabirbinu, ar tai reiškia, jog aš gyvenimo nebeteigiu? Klausiausi ją aiškinant, girdi, aš pasidaręs nuobodus, elgiąsis lyg trisdešimtmetis, ir suvokiau, jog tam tikra prasme taip ir yra, nes man dabar reikėjo didžiulių pastangų, kad išeičiau į skustuvais raižantį vėją ir žvarbų speigą su ja pasimatyti, nors šalia jos jusdavau geismą ir pavydą, kad gal dabar karšta alyva ir mira ji nuo galvos iki kojų apipila kokį kitą vyriškį, avintį auksu kaustytais batais. Skyriaus viduryje pajutau jai švelnumą, ėmiau įsivaizduoti ją seksualią ir mylinčią, pakišau abi rankas po jos papais, iškeltais liemenėlės, priplotais dailios seselės uniformos, perbraukiau per kūšplaukius, prie kurių ne kartą glausčiausi padėjęs galvą, prisitraukęs pradėjau bučiuoti, prisimindamas ratus, kuriuos ji suka šlaunimis ir lūpomis, ir mudu buvome beįsiaudriną kaip nesyk lovoje. Mintyse klausiau savęs, kur dingo mano noras įveikti tas menkas kliūtis, trukdančias su ja būti, ir ėmiau regzti planus, kaip su ja tą naktį permiegojus, bet ji atsitraukė nuo manęs ir paprašė paslaugos – apžiūrėti agoniškai kvėpuojantį ligonį.

– Jeigu jis kvėpuoja agoniškai, vadinasi, merdi. Jis turi mirti?

– Kaip tik todėl ir prašau, kad nesu įsitikinusi. Jam paskutinė daugybinės mielomos stadija, inkstų nepakankamumas, daug savaičių jis neatsigauna po komos, tačiau daktaras Pucelis lig šiol nepranešė jo artimiesiems, be to, mes ginčijamės, ar tęsti jam dializę ir dėl to, kada jis mirs. Viskas labai painu.

Nuėjau jo apžiūrėti. Vaizdas nepakeliamas. Merdintis jaunas pražilęs žmogus, nuo kurio kvėpavimo palata pradviko amoniu. Jo kvėpavimo centrai buvo negyvi, tad filogenetikos požiūriu jis kvėpavo kaip į krantą išmesta žuvis. Grįžęs pas Molę pasakiau:

– Jis mirs po penkiolikos minučių. Jis nejaučia jokio skausmo?

– Ne. Piepis visą naktį leidžia jam morfijų.

– Gerai.

Apimtas švelnumo, nes mudu su ja buvom jauni ir nemerdėjom, nors vieną dieną ir mirsim, jei pasiseks – grūste prigrūsti morfijaus – pasakiau:

– Užtrauk užuolaidą, mylimoji, atsisėsk šalia – pasišnekėsim.

„Dievo namai" labai nenoriai leisdavo jaunam žmogui, sergančiam paskutine nepagydomos ligos stadija, mirti ramiai, be skausmo. Nors Pucelis su Piepiu susitarė leisti Vyrui Su Agoniniu Kvėpavimu mirti tą naktį, nelaimėlio inkstų konsultantas, Namų kietuolis Mikis, koledže buvęs futbolo žvaigždė, atėjęs apžiūrėjo Agonijos Žmogų ir parskuodęs pas mus per pypsį paliepė Piepiui TUČ prisistatyti. Mikis net apsiputojęs tūžo, kad jo ligonis miršta. Priminiau jam, kad jaunuoliui paskutinė kaulų vėžio stadija.

– Taip, bet jam prie rankos prijungtas aštuonis gabalus kainuojantis dializės šuntas ir kas trečią dieną brigada pasiekia, kad jo kraujo rodikliai būtų kuo puikiausi.

Supratęs, kad tuoj kils maišatis, išėjau. Iš lifto įsiutęs atlėkė Piepis ir nuskuodė ilgu koridoriumi; jo stetoskopas maskatavo į šonus lyg dramblio straublys. Įsivaizdavau sergančiojo daugybine mieloma kaulus: vėžio sugraužti jie pasidaro trapūs lyg ryžių traškučiai. Po kelių minučių Vyrui Su Agoniniu Kvėpavimu sustos širdis. Jei Mikis pamėgins maigyti krūtinę, kaulai sutrupės į mažyčius gabalėlius. Net Mikis, patikėjęs Kojo filosofija, kad kiekvienam ligoniui reikia daryti viską amžinai, neišdrįs kviestis pagalbos.

Mikis iškvietė pagalbą. Iš visų „Dievo namų" į palatą sulėkė ternai ir rezidentai gelbėti Vyro Su Agoniniu Kvėpavimu nuo ramios, neskausmingos mirties. Įėjęs pamačiau, kad maišatis dar didesnė, negu įsivaizdavau: Mikis maigė krūtinę, ir buvo girdėti, kaip po mėsingomis jo rankomis lūžinėdami traška ir pokši trapūs kaulai; anesteziologas indas lovos galvūgalyje pumpavo deguonį su atjaučia panieka žvelgdamas į visą tą velniavą ir galbūt prisi-

mindamas negyvus elgetas, nuklojusius auštančio Bombėjaus gatves; apsiašarojusi Molė bandė vykdyti nurodymus, Piepis šaukė: „Sustokit! Negaivinkit jo!", o Mikis laužydamas, trupindamas kaulus klykė: „Darom viską, ką galim! Kas trečią dieną jo kraujo rodikliai buvo kuo puikiausi!"

Tačiau šlykščiausia buvo, kai Hovardas, lyg žąslus įsikandęs tarp dantų pypkę, įlėkė į palatą, nervingai šypsodamas nusprendė imtis vadovauti ir visai kaip tas ternas iš „Kaip išgelbėjau pasaulį" suriko: „Prijunkit jam storą vamzdelį, TUČ!", pats stvėrė nežmoniškai didelę adatą, pamatęs pulsuojantį kraujo indą dilbyje – iš tikrųjų ten būta specialiai sukonstruoto, neapsakomai branginamo šunto, jungiančio arteriją su vena, Mikio dializės brigados pasididžiavimo ir džiaugsmo, – ir švytinčiomis iš susijaudinimo šaunuolio terno akimis ją suvarė ir šitaip palaidojo Mikio viltis toliau kas trys dienos pasiekti puikių rezultatų. Tai pamatęs Mikis liovėsi trupinęs kaulus, jo akyse sužvilgo atsitraukusio saugo žiaurumas ir jis kaip beprotis ėmė kriokti:

– Čia mano šuntas! Šikniau, čia mano šuntas! Tu sugadinai šuntą, kurį pagaminti kainavo aštuonis gabalus!

Man tai buvo paskutinis lašas. Išėjau galvodamas: bent jau čia viskas ir baigsis – jie neperkels Vyro Su Agoniniu Kvėpavimu Ir Sutraiškytais Kaulais į ISTS.

Vyrą perkėlė į ISTS, kur budėjo Čakas. Kai nuėjau jo aplankyti, pamačiau ISTS koridoriuje raudančius artimuosius – Mikis jiems aiškino, kas atsitiko. Permirkęs kraujais Čakas buvo palinkęs virš šiurpių likučių Agoniškai Kvėpuojančio Vyro, kuris dabar apskritai nebealsavo – deguonį varinėjo tik dirbtinio kvėpavimo aparatas. Čakas pakėlė akis nuo šitos klaikybės ir tarė:

– Sveikas, brolau. Puikus atvejis, ar ne?

– Kaip laikaisi?

– Apgailėtinai. Žinai, ką man liepė Mikis? Padaryk, kad jis ištemptų iki rytojaus – dėl artimųjų. Ir dar kai ką.

– Po velnių, kam mes tai darom?

– Dėl pinigų. Brolyti, noriu būti labai turtingas. Kad mane laidotų kaip gangsterį – prašmatniu juodu katafalku su padangomis baltomis sienelėmis ir vainiku ant galinio stiklo.

Sėdėjome personalo kambaryje gurkšnodami Čako burboną. Atsilošęs kėdėje jis falcetu traukė „Kokia graži mėnesiena...“, o aš klausydamasis mąsčiau apie tai, kad mudviejų draugystė pasidarė tokia pat efemeriška kaip Čako svajonė tapti dainininku. Čakui velniškai sunkiai sekėsi prisitaikyti naujame mieste, be kita ko, todėl, kad neperprato vietos subtilybių. Sustabdytas už viršytą greitį, kaip buvo įpratęs Čikagoje, padavė farui vairuotojo pažymėjimą su dešimtine ir susilaukė rūsčios paskaitos apie „mėginimą papirkti pareigūną“ bei maksimalios baudos. Sutrikęs, jausdamasis esąs čia svetimas, jis nekišo nosies iš namų – tik miegojo, valgė, gėrė ir žiūrėjo televizorių. Jo kančią atspindėjo juosmuo ir pagirios. Kelis kartus bandžiau su juo apie tai pasikalbėti, bet jis vis nutaisydavo abejingą miną ir pasakydavo man – man! – „Gerai, gerai“. Mudu abu vis giliau lindome į savo kiautą. Kuo labiau mums reikėjo paramos, tuo labiau seklėjo mūsų draugystė; kuo daugiau nuoširdumo mums reikėjo, tuo sarkastiškesni darėmės. Tarp ternų nerašyta taisykle tapo nepasakoti kitiems, ką jauti, nes parodęs kurią savo silpnybę sugniuši. Nes įsivaizdavome, kad jausmai gali mus pražudyti – kaip didžiąsias begarsio filmo žvaigždes pražudė garsas.

Įėjęs į kambarį Piepis atsiprašė Čako, kad ATŠTIŠINO Vyrą Su Agoniniu Kvėpavimu, bet tuoj pat įlėkė Mikis ir paklausė, kaip laikosi Vyras.

– Puikiai, – atsakė Čakas, – tiesiog puikiai.

– Tai gerai. Jokiu būdu nereikėjo duoti jam to morfijaus.

– Jis vadavosi mirtim ir kentė skausmus, – ėmė niršti Piepis, – jam...

– Tiek to. Aš išeinu. Tik padarykit, kad jis ištemptų iki ryto.

– Iki kelintos valandos? – paklausiau abejingu balsu.

– Maždaug iki pusės devynių ar be ketvirčio... – pradėjo Mi-

kis, bet susigriebė, koks kvailys prieš mus pasirodė, užsičiaupė ir apkeikęs išėjo.

Sėdėjome baigdami gerti butelį. Piepis nukreipė kalbą į savo mėgstamą temą – seksą. Tas knaisiojimasis po genitalijas siekiant rasti save, sušvelninti internatūros traumą kartais pasidarydavo nevaldomas. Kartą užklupau jį kalbantį telefonu. Visas išraudęs jis šaukė į ragelį:

– Taip, aš tikrai kurį laiką nebuvau namie ir neketinu jums pasakoti, kur buvau. Ne jūsų reikalas, – uždengęs mikrofoną delnu Piepis išsišiepė savo kreiva šypsena ir pasakė, kad skambina tėvai, paskui vėl kalbėjo į ragelį: – Kaip sekasi psichoanalizės seansai? Mečiau... Džunė? Mečiau ir ją... Žinau, kad ji miela, motin, – todėl ir mečiau. Dabar turiu seselę – labai karšta. Jums reiktų ją pamatyti...

Nusprendžiau, kad jeigu Piepis ims pasakoti, ką Andžela išdarinėja burna, stversiu iš jo ragelį ir kalbėsiu pats.

– Rupūs miltai, motin, – liaukis!.. Gerai, nori žinoti, ką ji daro? Kad būtum matęs, ką ji išdarinėja su savo...

– Alio. Čia jūs, daktare Pepski? – išplėšęs ragelį iš Piepio pasakiau. – Čia jūsų sūnaus draugas Rojus Bašas.

Abu daktarai pasilabino.

– Nėra ko nerimauti, žmonės. Haroldui klojasi tiesiog puikiai.

– Man pasirodė, kad jis labai ant manęs pyksta, – tarė daktarė Pepski.

– Na, tai tik dėl pirminio proceso, – pasakiau prisiminęs Berę. – Nedidelė regresija. Betgi tai, velniai griebtų, niekai, ar ne?

– Taip, – vienu balsu pritarė abu psichologai, – tikriausiai jūs teisus.

– Pažįstu tą seselę. Ji labai miela. Nesijaudinkit. Viso gero.

Piepis ant manęs įsiuto.

– Dešimt metų laukiau, kada galėsiu tai padaryt! – sakė jis man.

– Negali šitaip elgtis.

– Kodėl? Jie mano tėvai.

– Todėl ir negali, Piepi, – nes jie tavo tėvai.

– Na ir kas?

– Ogi tas, kad negali pliurpti tėvams apie tai, kad kažkokia seselė sėdasi tau ant veido! – surikau. – Dieve brangus, nejaugi tu visiškai nebenaudoji aukštesniųjų smegenų žievės centrų?

Piepis virto grynu testosteronu. Nei Čakas, nei aš nenorėjom klausytis apie naujausią griausmingą Haroldo Pepskio pasidulkinimą, tad susiruošėm eiti. Prieš atsisveikindamas Piepis paklausė, ar pastebėjome kokią nors jo permainą.

– Aš nepageltau, – paaiškino jis. – Praėjo daugiau negu šeši mėnesiai, kai įsidūriau adata, ištraukta iš Geltonojo Žmogaus, ir nepageltau. Inkubacinis laikotarpis praėjo. Aš nemirsiu.

Džiaugiausi, kad Piepis nekeliauja į aną pasaulį – bent jau ne sparčiau už mus visus, bet pagalvojau apie Potsą ir kaip jam dabar sunku. Geltonasis Žmogus vis dar buvo komos būsenos – nei gyvas, nei miręs. Potsui teko patirti vieną nusivylimą po kito, paskiausiai – kai turėjo tramdyti motiną, įsisiautėjusią per tėvo laidotuves. Kai paskutinį kartą jį mačiau, jis sakė esąs nusiminęs – kaip vaikystėje, kai šeima uždarydavo vasarnamį Polio saloje prieš žiemą. Motina išnešdavo iš jo kambario visus daiktus, kuriuos jis brangino, ir prieš išvažiuodamas jis žvelgdavo į plikas grindis, paklodę, užmestą ant jo kėdės, vienaakę lėlę, atremtą į žalvarinį jo lovos galvūgalį. Nors Potsas niekino Šiaurę, jis buvo pernelyg mandagus, kad išsakytų balsu savo kartėlį. Jis tapo tylesnis. Mano klausimai ir kvietimai susitikti, rodės, aidi tuščiuose jo kambariuose. Jis elgėsi taip, kad draugauti su juo buvo sunku.

Palikdamas Čaką ISTS, pasakiau:

– Turi puikų balsą. Ne šiaip gerą, brangusis Čakai, bet stačiai nuostabų.

– Pats žinau. Neprarask šalto kraujo, Rojau, neprarask šalto kraujo.

Tą naktį neprarasti šalto kraujo Limpių mieste buvo nelengva. Vidurnaktį palinkęs virš vienos Rožių palatos Rožės lovos tran-

kiau per ją kumščiu be perstojo švokšdamas NEKENČIU ŠITO NEKENČIU ŠITO. Tačiau mane pribaigė Haris Arklys. Mudu su Umbertu viską kruopščiai suplanavome: patikinę Harį, kad tas galės pasilikti ligoninėje, ketinome tą naktį apkvaišinti jį valiumu ir kitą rytą patys išvežti į slaugos namus. Niekam apie tai nepasakojome, net Družkiui. Ankstų rytą mane pažadino sesuo: Hario širdis plakanti pamišusiu ritmu, jam skauda krūtinę, atrodo, kad miršta – ar kviestis pagalbos ir jį gaivinti? Suspiegęs pažadinau ant viršutinės lovos miegantį Umbertą, šokau ant kojų ir pasileidęs pro duris sustojau taip staigiai, kad iš paskos lekiantis Umbertas trenkėsi į mane kaip nevėkšla faras iš to britų serialo „Kystouno policininkai“.

– Pasilik čia, amigo, – tariau. – Turint galvoj tavo patirtį, tau nereikėtų matyti tokių dalykų.

Įbėgau į Hario palatą, kur tas susiėmęs už krūtinės kartojo EI DAKTARE PALAUK, ir nelaukdamas, kol jis užsičiaups, sušukau:

– Kas tau pasakė, Hari? Kas tau pasakė, kad tave išrašo namo?

Žinodamas, kad dabar galės pasilikti „Dievo namuose“, Haris atsakė:

– P... P-p-p-p... Pucelis.

– Pucelis? Pucelis ne tavo daktaras, Hari. Tave gydo Mažylis Otas. Tu juk turėjai galvoje daktarą Kreinbergą, ar ne?

– Ne... P-p-p-p... Pucelį.

Pucelis? Taigi Hariui pavyko sumažinti kraujo srautą į skilvelį tiek, kad pasiliktų Limpių mieste dar pusantro mėnesio – dviem savaitėm ilgiau negu aš, Edis, Družkis ar Huperis. Taigi ateis nauji internai ir rezidentai, kuriuos jis galės kur kas lengviau mulkinti, nes jie tikriausiai prieš IŠŠTIŠINDAMI jam praneš, taigi jis turės marias laiko sutrikdyti savo širdies ritmą. Aš pralaimėjau. Haris Arklys pasiekė pergalę.

Grįždamas į lovą praėjau pro palatą, kurioje gulėjo leukemija

sergantis siuvėjas Solas. Bandydamas prieš jo valią antrą kartą pasiekti remisiją jį nukankinau, ir jo būklė tik gerokai pablogėjo. Jis buvo komos būsenos ir negyvas beveik pagal visus teisinius kriterijus. Jis nebeatsigaus, tačiau aš galėjau dar ilgai palaikyti jam gyvybę. Pasižiūrėjau į išbalusį veidą. Pasiklausiau, kaip alsavimo bangos ridena skreplių akmenukus aukštyn žemyn. Jis net nebegalėjo maldauti, kad pribaigčiau. Solo žmona kankinosi ir, matydama, kaip tirpsta jų senatvei sukauptos santaupos, ėmė pykti.

– Kiek gi galima? – ne kartą sakė ji man. – Kada jūs leisit jam numirt?

Galėjau jį pribaigti – tokia pagunda kilo. Negalėjau likti abejingas jų kančiai. Eidamas pro Solo palatos duris paspartinau žingsnį.

Bandžiau užmigti, bet toji fantasmagoriška naktis siautė toliau; iki aušros įvyko tokia daugybė mane sukrėtusių dalykų, jog stovėdamas prie lifto durų, laukdamas, kol jis nusileis ir galėsiu pakilęs į Limpių miestą vartyti korteles, buvau toks įsiutęs, kad nedaug trūko ir būčiau sprogęs.

Liftas nejudėjo. Laukiau, trankiau per mygtuką, bet jis vis tiek nevažiavo. Staiga aš tarsi pamišau. Ėmiau daužyti duris, spardyti žvilgantį metalą jų apačioje, tvatinti žvilgantį metalą jų viršuje ir klykti: PASIRODYK, TU ŠUNSNUKI, PASIRODYK. Pats stebėjausi, ką, po velnių, čia darau, bet vis tiek nesilioviau daužyti, spardyti ir klykti kaip ta kretinė akromegalikė, per gimdymą klykianti savo vaisiui: PASIRODYK, TU ŠUNSNUKI, PASIRODYK!

Laimė, pasirodė Edis Ryk Mano Dulkes ir nusivedė mane vartyti kortelių. Kai paklausiau, ar, jo manymu, visiškai nebesivaldau, jis atsakė:

– Nebesivaldai? Ką tu, Rojau! Man regis, davei tam liftui pylos, kurios tas pydaras seniai nusipelnė!

Vartant tą rytą korteles mąsčiau, kaip Pucelis mane apipucelino ir sukliudė IŠSTIŠINTI Harį Arklį, tad nusprendžiau duoti atkirtį –

paskleisti gandą. Paklausiau Edžio, ar tas negirdėjęs girdų, esą kažkoks ternas grasinęs nužudyti Pucelį – paleisti kulką jam į makaulę.

– Medicinai nuo to būtų tik geriau. Tas pydaras seniai to nusipelnė!

– O kam kulką? – paklausė Hiper Huperis. – Reikia prijungti miną prie jo sigmoidoskopo – kad jam nuspaudus įjungimo mygtuką sprogtų!

– Klausykit manęs, vyručiai, privalot palikti Pucelį ramybėj, – sudraudė Dručkis. – Tuoj pat liaukitės skleidę tuos gandus.

– Neramu dėl savo doktorantūros? – patraukiau jį per dantį.

– Man neramu dėl savo rinktinės komandos. Jeigu ir toliau taip elgsitės, neištempsit iki galo. Patikėkit, aš tai žinau – patyriau savo kailiu.

– Reikia suplėšyti jam kaklo veną, – aiškino Ryk Mano Dulkes, tarsi nebūtų girdėjęs nė vieno Dručkio žodžio. – Reikia prijungti sprogmenį prie jo stetoskopo. Bubum.

Edžiui išsiplėtė akys apie tai pagalvojus. Jis apsilaižė lūpas ir sukriokė:

– BUBUM!

Po dviejų dienų, kai naktį vėl budėjau, Berė užsispyrė mane aplankyti. Sunerimusi, jos žodžiais, dėl „maniakiško mano elgesio“ ir mano „beveik nepadorių“ kalbų apie tai, ką limpiai darą man, o aš jiems, ji pamanė, kad praverstų viską pamatyti pačiai. Be to, ji norėjo susipažinti su Dručkiu. Mudu su Umbertu aprodėme jai Limpių miestą. Berė pamatė juos visus. Iš pradžių ji bandė kalbėtis su limpiais kaip su kitais žmonėmis, bet pamačiusi, kad tai beprasmiška, netrukus užsičiaupė. Po paskutinio mūsų stabtelėjimo Rožių palatoje, kur priverčiau per savo stetoskopą pasiklausyti astmiško vienos iš Rožių kvėpavimo, ji atrodė kontūzyta.

– Puikus atvejis ta paskutinė Rožė, ar ne? – sarkastiškai paklausiau.

– Man liūdna, – atsakė Berė.

– Vakarienė dešimtą bemat pataisys tau nuotaiką.

Per vakarienę ji žiūrėjo, kaip mes, internai, žaidžiame „limpių žaidimą“: kas nors sušunka tariamai limpio duotą atsakymą, tarkim, tūkstantis devyni šimtai dvylika, o kiti mėginame sugalvoti klausimus, į kuriuos šitaip buvo atsakyta, pavyzdžiui: „Kada paskutinį kartą tuštinotės?“ ar „Kiek kartų esate gulėjusi mūsų ligoninėj?“, arba „Kiek jums metų?“, ar „Kurie dabar metai?“, ar net „Kas jūs?“, „Kas aš?“ ir „Oi?“

– Šlykštu, – po vakarienės niūriai, beveik piktai tarė Berė, – tai tikrai šlykštu.

– Aš juk tau sakiau, kad tie limpiai klaikūs.

– Ne jie – jūs. Mane jie liūdina, bet jūsų elgesys, tas šaipymasis iš jų, tartum jie būtų gyvuliai, koktus. Jūs, vyručiai, nesveiki.

– Tiesiog tu prie jų nepratusi, – paprieštaravau.

– Manai, kad jumis dėta aš irgi tokia pasidaryčiau?

– Taip.

– Gal. Na, gerai, baikime šią temą. Vesk mane pas savo vadą.

Dručkį radome Limpių mieste – rankomis tuštino Parkinsono liga sergančio Makso žarnas. Užsimovę dvi poras pirštinių, užsidėję chirurgo kaukę, kad neužuostų dvoko, Tedis ir Dručkis kasė nesibaigiantį fekalijų srautą iš Makso didelės gaubtinės žarnos, o tuo metu iš didžiulės plikos galvos su purpuriniu randu nesibaigiančiu srautu liejosi SUTVARKYKIT TĄ GUZĄ SUTVARKYKIT TĄ GUZĄ SUTVARKYKIT TĄ GUZĄ!

Tedžio radijas grojo Bramsą. Viską nustelbė šviežių šūdų tvaikas.

– Dručki, – pasakiau nuo tarpdurio, – susipažink su Bere.

– Ką? – nustebęs paklausė Dručkis. – O, varge! Sveika, Bere. Bašai, mulki, nejaugi nori, kad ji tai pamatytų? Nešdinkitės iš čia. Tuoj pas jus ateisiu.

– Atėjau čia pamatyti visko savo akimis, – tarė Berė. – Pasakykit man, ką darot.

Ji įėjo į vidų. Dručkis ėmė aiškinti, ką jie daro, bet kai smarvė tvoskė jai į šnerves, Berė užsidengė burną ir išbėgo iš palatos.

– Bašai, kartais tu elgiesi kaip jūrų pėstininkas, išleidęs smegenis atostogų. Tedi, pabaik. Turiu pasikalbėti su ta vargše moterim, kuri ant sprando užsikorė tą jauną tuščiagalvį Bašą.

Kai Berė išėjo iš tualeto, man pasirodė, kad ji verkė. Pamačiusi Dručkį tarė:

– Kaip... kaip jūs galit? Tai šlykštu.

– Taip, – atsakė Dručkis, – šlykštu. Kaip aš galiu? Suprantat, Bere, kai mes pasensim ir pasidarysim šlykštūs, kas mus gydys? Kas mumis rūpinsis? Kažkas privalo tai daryti. Mes negalim nusigręžti ir nueiti.

Dručkis atrodė nuliūdęs.

– Jūsų reakcija primena, kaip tai koktu, – tęsė jis. – Baisūs dalykai, bet mes priversti tai užmiršti. Tai ką? Eime į mano kabinetą, – tarė jis stora ranka apkabindamas ją per pečius. – Turiu užsislėpęs pipirinukės. Tokiomis akimirkomis ji labai padeda.

Juodu pasuko į budėtojų kabinetą, o aš ėjau iš paskos kalbėdamas:

– Nuostabus atvejis, Dručki. Žinai, Bere, dauguma žmonių panašūs į tave ir mane – jie nekenčia šūdų, o Dručkis juos myli. Pats ketina imtis gastroenterologijos.

– Liaukis, Rojau, – pyktelėjo Berė.

– Ar žinai, kas būna, kai gastroenterologas žiūri pro sigmoidoskopo vamzdį?

– LIAUKIS! Eik šalin. Noriu pasikalbėti su Dručkiu be tavęs.

– Be manęs? Kodėl?

– Ne tavo reikalas. Eik šalin.

Apimtas pykčio ir pavydo žiūrėjau, kaip juodu nueina.

– Šūdas žiūri į šūdą – štai kas tuomet būna! – sušukau jiems pavymui.

Dručkis atsigręžęs piktai tarė:

– Nekalbėk šitaip!

– Užgavau, Dručki?

– Ne, bet ją užgauni. Negalima mūsų profesinių juokelių pasakoti kitiems, tokiems kaip jinai.

– Kodėl negalima? Jie turi suprasti...

– NETURI! – suklykė Dručkis. – Neturi ir jiems nereikia to suprasti! Yra dalykų, kurie turi būti saugomi paslaptyje, Bašai. Manai, tėvai nori girdėti, kaip mokytojai šaiposi iš jų vaikų? Krutink savo smegenėles, kad tave kur galas! Turi gerą moterį, o susirasti tokią ir jos neprarasti nelengva, ypač jei esi daktaras. Pyktis mane ima matant, kaip su ja elgiesi.

Po valandos jie atsiuntė per pypsį žinutę, kad ateičiau. Jaučiausi lyg prieš karinį tribunolą. Berė pasakė, kad jiedviem su Dručkiu neramu dėl manęs – dėl to kandaus mano sarkazmo ir įtūžio.

– Maniau, liepei man išlieti tai, ką jaučiu, – papriekaištavau.

– Žodžiais, – atsakė Berė, – bet ne veiksmais. Neišliejant savo įtūžio ant ligonių ir gydytojų – Dručkis man papasakojo gandą, kurį paleidai apie daktarą Pucelį.

– Jie tave prigriebs, Rojau, – gąsdino Dručkis. – Gerai įkrės tau į kailį.

– Nieko jie negali man padaryti. Be internų Namams jie nepavadovaus. Galiu daryti, ką noriu. Be manęs jie kaip be rankų. Todėl aš nepažeidžiamas.

– Tai pavojinga, – perspėjo Berė. – Eksternalizavimas – prasta gynyba.

– Vėl tu pradedi savo dainelę, – atšoviau. – Kas yra eksternalizavimas?

– Įsivaizdavimas, neva konfliktas vyksta už tavęs. Iš tikrųjų problema glūdi ne išorėje, o tavyje. Kai tai suvoksi, palūši.

– Privalau šitaip elgtis, kad ištverčiau.

– Neprivalai. Pažiūrėk į Dručkį – patekęs į šią neįtikėtiną padėtį jis elgiasi sveikai. Jis atjautus, turi humoro. Jis moka juoktis.

– Aš irgi moku, – atšoviau. – Ir juokiuosi.

– Ne, tu nesijuoki. Tu klyki.

– Ne kas kitas, kaip tu, vadindavai jį ciniku ir nesveiku. Ir ne kas kitas, kaip jis, išmokė mane vadinti tuos mielus senukus limpiais.

– Bet jis sugebėjo išlikti atjautus. Apie tave to nepasakysi.

– Klausykit, – rimtai tarė Dručkis, – baikim tas kalbas, ką? Negalim jam nurodinėti, kaip elgtis. Nežinau, ar sugebėsi tai įsivaizduoti, bet pernai aš buvau dar bjauresnis už jį, ir niekas negalėjo man nieko pasakyti. Dar praėjusią liepą toks buvau. Šiais metais atėjo tavo eilė, Rojau. Aš žinau, kaip sunku – čia pragaras.

– Mane baugina ta istorija su Puceliu, – tarė Berė. – Kodėl pasirinkai jį?

– Todėl, kad kiekvieną dieną jis atsistoja priešais veidrodį, pasitaiso savo varlytę ir sako sau: „Žinai, brangusis Puci, esi nuostabus gydytojas. Ne šiaip geras, bet stačiai nuostabus". Nekenčiu jo. Manai, kad tu išsigandusi? Tau reiktų pasižiūrėti į jį! Jis bijo savo šešėlio! Bet kurią akimirką gali susileisti. CHA!

– Kalbu ne apie Pucelį, o apie tave, – tarė Berė. – Tu nekenti kažko savo paties viduj, supratai?

– Nesupratau, ir taip nėra. Dručkis žino, koks šiknius Pucelis.

– Nedaryk to, – įtikinėjo Berė. – Pakenksi tik sau.

– Dručki?

– Pucelis – mulkis, – tarė Dručkis, – godus pinigų, nekompetentingas šmikis. Bet jis nėra pabaisa, kokia jį vaizduoji. Jis – niekam bloga nedarantis lepšis. Man jo gaila. Atstok nuo jo. Nežinau, ką sumanei, bet nedaryk to.

Nepaklausiau. Leidau gandui savaitę graužti Pucelį. Pagaliau išmušė mano valanda. Pamatęs Pucelį, laikantį kažkurios Rožės ranką, prisėlinau jam iš už nugaros ir kužtelėjau į ausį:

– Dabar aš su tavim atsiskaitysiu, Puceli! Prisiekiu – nepraėjus nė dvidešimt keturioms valandoms aš tave nudėsiu!

Pucelis pašoko nuo lovos, metė į mane kupiną panikos žvilgsnį ir išskuodė iš palatos. Išėjau į koridorių ir žiūrėjau, kaip ma-

žasis žarnaknisio imperatorius tolsta šliedamasis nugara prie sienos, vis šmurkšteldamas į tarpdurius, tarsi bijotų kulkos. Nukiūtinau vizituoti ligonių.

Iki jų taip ir nepriėjau. Mane užpuolė du Namų apsauginiai; užlaužę rankas už nugaros nutempė mane į budėtojų kabinetą. Pastatę prie sienos apieškojo, ar neturiu ginklo, paskui pasodino priešais Lajonelį, Ungurį, Družkį ir tirtantį kampe Pucelį.

– Ei, kas čia, po velnių, dedasi? – paklausiau.

Visi sužiuro į Pucelį.

– Girdėjau gandų apie kažkokį interną, kuris ketina mane pribaigti... – galų gale prašneko tas, – paskui... paskui jis sušnabždėjo man į ausį, kad per ateinančias dvidešimt keturias valandas mane nudės.

Sulaukęs, kol tyla pasidarys nepakeliama, ramiu balsu paklausiau:

– Ką jūs sakėt?

– Jūs pasakėt, kad mane... nudėsit.

– Daktare Puceli, – mano balsas rodė, kad negaliu tuo patikėti, – gal jūs pamišote?

– Jūs taip sakėt! Aš girdėjau jus taip sakant! Tik neneikit, kad to nesakėt!

Paneigiau tai sakęs ir pridūriau, kad kiekvienas, manantis, neva „Dievo namų" internas galėtų grasinti nužudyti ligoninės privatą, yra pamišėlis, ir liepiau apsauginiams mane paleisti.

– Ne! Nepaleiskit jo! – klykė Pucelis apsikabindamas sieną lyg koks persigandęs maniakas.

– Klausykit, – dėsčiau, – aš tik internas, bandantis atlikti savo pareigą. Negaliu imtis atsakomybės už šitą beprotį. Iki pasimatymo.

– NE! NEEeee! – staugė Pucelis vartydamas akis lyg koks pamišėlis.

– Ką mums daryti? – apsauginiai paklausė Ungurio.

– Nežinau, – atsakė tas. – Družki?

– Tokių dalykų kaip gyvas nebuvau matęs, – atsakė Dručkis. – Aišku viena: daktaras Pucelis elgiasi be galo keistai.

– Be galo keistas dalykas, – tarė Kojis, kai atsisėdau jo kabinete – mat jie nusprendė, kad tik ten saugu mane siųsti, – taip, be galo keistas...

Jis mintimis nuklydo pro langą ten, kur galėjo rasti keistų dalykų paaiškinimus.

– Noriu pasakyti, kad iš tikrųjų tu juk negrasinai jį nužudysiąs – aišku, kad negrasinai! – nuo to pasibaisėjimo šiurpusis jo apgamas dar tirščiau išraudo.

– Kaip aš galėjau šitaip pasielgti, sere?!

– Būtent. Tiesiog neįtikėtina.

– Ar galiu jums kai ką pasakyti konfidencialiai?

– Klok, – tarė jis rengdamasis dar kartą atlaikyti šoką.

– Manau, kad daktaras Pucelis nesveikas.

– Nesveikas? „Dievo namų“ privatas nesveikas, Rojau?

– Persidirbęs. Jam reikia poilsio. O kam jo nereikia, sere, kam jo nereikia?

Viršininkas suglumęs susimąstė, paskui visas nušvito sugalvojęs atsakymą:

– Žinoma, jo reikia visiems. Visiems iki vieno. Pasakysiu daktarui Puceliui, kad jam reikia pailsėti – kaip ir visiems kitiems. Ačiū, Rojau, ir plušėkite toliau.

– Plušėti? Kam?

– Kam? Ė... ėėė dėl premijų. Taip, plušėkite toliau dėl premijų.

Mano nuotaika buvo gera. Netgi puiki. Šiek tiek apmaudu buvo tik todėl, kad pasismaginau vienas, be Berės ir Dručkio – tų, kurie teigė dėl manęs nerimaują, tų, kuriuos tikėjausi mane išgelbėsiant.

17

Tas Votergeito kovas kėlė vien įniršį, todėl dauguma didžiųjų amerikiečių pasinaudojo proga sprogti. Džeinė Dou, išpampusi ir išsipūtusi nuo leidžiamų VAL antibiotikų, pradėjo nuo laibo pirstelėjimo, užfiksuoto Dručkio budriuoju chronometru, paskui, mums visiems stebint, išliejo savo įtūžį ant mūsų galinga šiknaskylės garsų kakofonija, tada skystų bezdalų, o galų gale ištuštino savo žarnas nenutrūkstamu srautu išmatų, kurios, kaip mums pasirodė, ten brendo per amžius. Ričardas Niksonas, išpampęs nuo galios ir abejonių, pradėjo nuo pirstelėjimo, kai teisėjas Sirika įvardijo jį kaip neapkaltintą Votergeito berniukų bendrininką, o paskui išpylė bezdalų gausybės ragą per nacionalinę televiziją ir šitokia neadekvačia reakcija bei paranojišku kitų didžių amerikiečių užsipuolimu įtikino beveik visus didžius amerikiečius esąs kaltas, kaip visi ir įsivaizdavo. Visi mes pajutome didžiulį palengvėjimą: nepaisant visų kitų dalykų, dar ilgai galėsime juoktis iš Niksono ir jį spardyti. Tam tikra prasme būtent to po Vietnamo karo ir reikėjo šaliai – tokio gėdingo prezidento.

Limpių mieste mes, ternai, irgi sproginėjome. Pirmasis neatlaikė Ryk Mano Dulkes Edis. Palinkęs po savo sadomazochizmo našta, jis palūžo. Atsisakė visų limpių, kol galų gale jo ligonius perėmė jo GMMS; apie limpius Edis kalbėdavo tik tokius dalykus: „Kaip aš galiu šiandien sukelti skausmą tam vyrukui?“ arba

„Kai kurie jų nori mus užmušti, kiti ne. Noriu, kad jie apsispręstų, nes jau imu painiotis, kur katrie“. GMMS neištvėrė įtampos ir netrukus pasidavė iškrypėliškoms Edžio idėjoms, tad vieną dieną, kai itin užsispyrusi limpė kelias valandas nesiliovė šaukusi POLY-YYYCIJA! POLYYYYCIJA!, Edis su savo GMMS apsirengę skolintomis uniformomis atėjo prie jos lovos ir tarė:

– Taip, ponia, čia patrulis Edis ir pareigūnas Kacas. Kuo galėtume padėti?

– Kodėl tu juos kankini? – klausinėdavo Dručkis.

– Todėl, kad jie kankina mane, – atšaudavo Edis. – Jie mane parklupdė, ar girdi?! PARKLUPDĖ!

Tą dieną, kai jo žmonai prasidėjo sąrėmiai, užvirė tikrų tikriausias pragaras. Edis pasirodė apsitaisęs juodais rokerio apdarais: su skrybėle ir ilgaauliais batais, juodais saulės akiniais veidrodiniais stiklais ir odiniu švarku, ant kurio nugaros sidabrinėmis kniedėmis buvo užrašyta

***

RYK MANO DULKES

EDIS

***

Pasiėmęs fotoaparatą su blykste ėjo nuo vieno limpio prie kito ir traukė juos „atminimui“. Skyrius pakriko. Persigandę limpiai ėmė spiegti. Pasklido zoologijos sodo garsai ir dvokai. Kiekvienas Namų skyrius atsiuntė savo atstovą. Edį radome budėtojų kabinete: užsikėlęs batus ant stalo, išsišiepęs iki ausų skaitė žurnalą *Rolling Stone*. Į visus klausimus atsakinėjo vienodai: „Jie mane palaužė. AŠL“. Vėliau, kai jis manęs paklausė, ar manau jį elgiantis neprotingai, užuot tai patvirtinęs, prisiminiau, ką jis man sakė, kai daužiau lifto duris, ir atsakiau:

– Neprotingai? Ką tu, Edi! Man regis, davei jiems pylos, kurios jie seniai nusipelnė!

– Jis pamišo, – pasakiau Dručkiui.

– Taip. Haliucinacijos. Paranojinė psichozė. Baisu žiūrėti. Ką gi, Bašai, jie turės leisti jam pailsėti.

– Neleis, – atsakiau. – Nėra kam jį pavaduoti.

– Nėra tokių, kuriems nereikėtų poilsio, – tarė Kojis Unguriui, kai juodu svarstė, ką daryti su Edžiu. – Nė vieno. Tik pažiūrėk į vargšą daktarą Pucelį. Pasakysiu Edžiui, kad jam reikia pailsėti kaip ir visiems kitiems.

– O kas jį pavaduos? – paklausė Ungurys.

– Kas? Taigi kiti. Mano vaikinai sulėkę padės.

Kitą rytą vartant korteles Edis nepasirodė, o kai paskambinau jam į namus atsakė:

– Kurį laiką AŠL. Atleiskit, kad pridariau jums rūpesčių, vaikinai, bet Kojis nebeįsileidžia manęs į Namus. Jis mano, kad dar kiek pabuvęs ten galiu nužudyti kokį limpį, ir ligoninę paduos į teismą. Ko gero, jis teisus.

– Taip, – pritariau, – kalbėkim atvirai: tu jau buvai netoli tos ribos.

– Bet sumanymas visai neblogas, ar ne?

– Įstatymai tai draudžia. Kaip kūdikis?

– Turi galvoj tą limpę? – paklausė Edis.

– Limpę?

– Taip, limpę: nelaikančią išmatų ir šlapimo, nevaikštančią ir nekalbančią, nieko nesusigaudančią, o naktį miegančią supančiotą. Limpė. 811 palata. Nežinau, kaip ji laikosi, nes manęs neįleidžia į Namus jos aplankyti.

– Neleidžia pamatyti tavo paties kūdikio?

– Neleidžia. Kai pasakiau, kad noriu nufotografuoti, jie atėmė iš manęs aparatą, taigi laikinai AŠL – savo mažylės limpės taip pat.

Ungurys pasakė mudviem su Huperiu, kad norėdami užpildyti spragą, susidariusią dėl pakrikusių Edžio nervų, juodu su Koju nusprendę per pastarąsias savaites Limpių mieste skirti mus bu-

dėti kas antrą naktį. Tiesa, mums bus rodomas ypatingas dėmesys.

– O, Dieve, – pasakiau, – tikiuosi, kad vėl neduos mums „sunkiukų“.

– „Sunkiukų“ negausit, – patikino Ungurys. – Jums bus sudarytos išskirtinės sąlygos.

Tų išskirtinių sąlygų esmė buvo ta, kad kartą per dieną mums nereikėjo dalyvauti priimant naują ligonį. Vos nesidžiaugėme, kol paaiškėjo, kad už tą lengvatą mus žadins trečią nakties guldyti ligonio, iš Šv. Kiturkio kalno per Granatos palatą tiesiu taikymu atsiųsto į Limpių miestą – už tai turėjom dėkoti Marvinui ir Švarkams. Tas kas antrą naktį paryčiais atsiųstas ligonis būdavo baisiausias. Po savaitės išskirtinių sąlygų Umbertas, Tedis ir aš tapome neką menkesniais pamišėliais už Edį. Pirmasis neatlaikė Tedis – ėmė reikštis jo opa. Sumurmėjęs kažką apie „mėšlungį“, o gal „mėšlą“, jis išėjo namo.

Paskui išėjo – iš manęs – Molė. Nuo Limpių miesto įtampos mūsų su Mole romaniukas jau kuris mėnuo blėso, o kai dėl išskirtinių sąlygų turėjau trisdešimt šešias valandas budėti ir tik dvylika ilsėtis, išėjęs iš „Dievo namų“ nieko daugiau neveikiau, tik miegojau. Kartais susitikdavau Molę jos skyriuje ir aiškiai mačiau, kad vis mažiau ją dominu. Vieną dieną pamačiau Hovardą, padedantį jai kloti lovą. Buvau priblokštas. Karšti aliejai ir mira – Hoviui? Paklausiau Molės, kas čia darosi.

– Taip, aš susitikinėju su Hovardu Grinspunu. Dabar jis mūsų skyriaus ternas. Man regis, aš tavęs nebesuprantu, Rojau.

– Ką nori pasakyt?

– Tu pasidarei toks cinikas. Tu šaipaisi iš tų vargšų ligonių.

– Visi šaiposi iš tų vargšų ligonių.

– Tik ne Hovardas Grinspunas. Jis pagarbiai su jais elgiasi. Vadinasi, tu lyg ir šaipaisi iš mano darbo. Prisimeni, kaip išėjai, kai gelbėjom tą mieloma sergantį vyrą, kuriam sustojo širdis?

– Taip, nes ten buvo klaiku.

– Galbūt, bet Hovardas liko iki pat galo.

– Hovis? Mudu su tavim iš jo juokdavomės!

– Gal, bet žmonės juk keičiasi. Klausyk, man teko sunkiai dirbti, kol tapau, kuo esu. Aš nekalta, kad tau viskas lengvai sekėsi ir tapai daktaru nė piršto nepajudinęs. Tuo metu, kai visi tau glostė galvą, mane vanojo vienuolės. Ar žinai, kokia didelė ir baisi mažai mergaitei atrodo nuo galvos iki kojų juodai apsitaisiusi vienuolė? Turbūt ne. O Hovardas sako, kad žino.

– Jis žino? – atsakiau galvodamas, kad Hovis vis dėlto nėra paskutinis mulkis.

– Tikrai žino. Jis nuoširdus. Niekas tavęs tokiu nepavadintų.

– Vadinasi, turiu grąžinti savo auksu kaustytus batus?

– Ak, Rojau, – tarė ji prisimindama, kaip meiliai glaustydavosi prie manęs, – aš tiesiog nežinau. Aš vis dar tau neabejinga. Viskas turbūt priklausys nuo to, ką pasakys Hovis.

Dieve brangus! Mano mira priklauso nuo Hovio! Nuo Hovio, to terno, kuris pasijusdavo didvyriu kaskart, kai prijungdavo lašelinę kokiai silpnaprotei senelei, ir pūsdavosi iš pasididžiavimo, kai įėjęs į negydytojų prisigrūdusį liftą išgirsdavo kuždantis: „Štai vienas iš jų, daktarų". Hovio, kuris įtikėjo, kad daktarai – ne šiaip sau mirtingieji, bet „geresni" žmonės. Hovio, kuris mergins Molę ir lovoje išdarinės su ja viską, ką tik įsivaizdavo save darant, kuris manys mylįs Molę ir atsikeršys savo tėvams vesdamas Molę, seselę *šiksą*, susilauks su ja trijų vaikų, o paskui, paskui, po penkiolikos metų, kai Molė atsibudusi suvoks, kad tekėdama už Hovio tik keršijo vienuolėms, ir tars sau, po velnių, kodėl gi nepasidulkinus su tuo šauniu vyruku, atėjusiu taisyti skalbyklės, ir kodėl gi nepalikus Hovio, taigi tuomet, po penkiolikos metų, susigriebęs, kad per savo fanatišką aukojimąsi medicinai tapo šūdinu vyru, tėvu ir meilužiu ir kad, nors yra medikas, negali išgydyti nė vieno ligonio nuo nė vienos ligos, jis vienas užsidarys motelio kambaryje ir pirmąsyk gyvenime šoko ištiktas turės nuspręsti vieną esminį dalyką: ar neskausmingai nukratyti pentinus išgėrus penkis gra-

mus fenobarbo, kurį nusidžiovė iš ligoninės vaistų spintos sužinojęs, kad žmona su vaikais jį paliko. Ar man priešintis? Ar mesti Hoviui pirštinę dėl Molės? Ne, dabar tam reikėtų per daug pastangų, be to, ji teisi: pasidariau pernelyg ciniškas, pernelyg destruktyvus jai.

Hiper Huperis ir aš verkėme kitaip negu Ryk Mano Dulkes. Nors Huperis ir mirtis vis dar vaikščiojo susikibę rankomis, Huperis, kuris dabar, kol Edis namuose pildėsi degalus, dar įnirtingiau plėšėsi dėl Juodosios Varnos, paveiktas Limpių miesto įtampos, pats ėmė elgtis kaip limpis. Jis sublogo, iš jo liko vieni kaulai, jis nustojo rūpintis asmenine higiena. Stovėdamas siūbuodavo į šalis kaip koks šizofrenikas ar besimeldžiantis senas žydas. Netekęs žmonos, buvo beprarandąs ir savo patologę. Kartais aptikdavau jį miegantį ant krėslo šalia Džeinės Dou, pražiojusį burną O ŽENKLU, o kai Ungurys prispirdavo mus eiti į vizitaciją, Huperis įsitaisydavo invalido vežimėlyje ir riedėdavo traukdamas chromatinę Džeinės gamą. Kartą Ungurio subartas jis atsisuko ir atrėžė:

– Šiaušk, gydytojūkšti.

Didžiausios bėdos prasidėjo, kai jis įjunko miegoti elektrinėse limpių lovose; vieną dieną atėjęs pamačiau jį gipsuota kulkšnimi. Paklaustas, kas atsitiko, jis teatsakė:

– LIMPIAI KRINTA.

Jis taip ir padarė, ir susilaužė kulkšnies kaulelį, tad dabar galėjo kasdien per vizitaciją važiuoti vežimėliu.

Paskutinis mūsų sprogimas įvyko per vieną Socialiosios skylės inspekciją. Siūbuodami į šonus, plepėdami, laidydami juokelius, kvatodamiesi, mudu su Huperiu sugebėjome išvesti iš kantrybės visą Namų hierarchiją. Su Lajoneliu susipešėme dėl iškrypėlio Semo, Žmogaus, Kuris Valgė Viską, kurį IŠŠTIŠINOME tiesiai į šaltį ir atsisakėme priimti atgal, kai sužinojome, kad jis diena iš dienos šluoja mūsų maisto atsargas. Švarkai priėmė jį atgal – į aštuntą aukštą ir bandė prikalbinti mus vėl jį pasiguldyti pas save. Kai apstulbusi Selma paklausė Lajonelio, kas juo rūpinasi,

turint galvoje jo diabetą ir lytinius iškrypimus, tas atsakė:

– Mes, PAGALBOS tarnybos darbuotojai.

– Jūs? – paklausė Selma. – PAGALBA gydo jį nuo diabeto? Tai draudžiama.

Tuomet aš pralinksmėjęs tariau:

– Sprendžiant iš to, ką žinau apie tas PAGALBOS petunijas, Selma, jos gal ir nemoka gydyti diabeto, bet velniškai gerai tvarkosi su jo iškrypimais.

Lajonelis pašokęs puolė iš kambario, o aš aukštielninkas išsitiesiau jam skersai kelio ir ėmiau šaukti:

– Gelbėkit, Selma, geeeelbėkit! Pakeliu akis, o ten vieni mėlyni švarkai!

Selės ir Bonės priešiškumą užsitraukėme po nepavykusio Edžio bandymo IŠŠTIŠINTI Utėlių damą; kai kalbėdami apie tą atvejį paminėjome žodį „kūšis", jiedvi ir GMM studentės išlėkė iš kambario. Susirinkimas virto visiška suirute, kai mudu su Huperiu ėmėme sinchroniškai siūbuoti į šonus murmėdami: „Vienintelė išeitis – masturbuoti". Ungurys, kuriam akys iššoko ant kaktos nelyginant jūros ešeriui, ėmėsi vadovauti ir TUČ išsivežė mus „pasižmonėti" – pietauti į kinų kvartalą.

Iš kur mes galėjom žinoti, kad per linksmus kiniškus pietus „Dievo namuose" jau prasidėjo dundesys ir kad tas dundesys jau buvo bepradedąs susilieti su senesniu, gilesniu dundesiu, tvinkstančiu mūsų viršininko Kojo viduriuose. Visi įžeisti skyrių atstovai paskambino Kojui, ir tas įsiuto. Sunku įsivaizduoti mūsų nuostabą, kai sotūs ir patenkinti grįžę į Namus išvydome iš tolimojo koridoriaus galo mūsų link atšnopščiantį Kojį. Jam artinantis pamatėme, kad šypsena jo veide – kokios niekas dar nebuvo regėjęs. Ungurys visas drebėdamas atsisuko į mus su Huperiu ir tarė:

– Saugokitės, vyručiai – dabar jums tikrai klius.

Mudu su Huperiu apstulbę susižvalgėme. Iš Huperio akių supratau, kad jis nesusigaudo visai kaip ir aš – kurių galų Kojui mus barti? Ką bloga mes padarėme?

Pasirengėme bet kokiam netikėtumui. Nesilankstančios kojos priartėjo, šypsena dar praplatėjo, tad atrodė, jog ji perplėš įsitempusį veidą ir viskas, kas slypi po tuo purpuriniu apgamu, pažirs ant Limpių miesto grindų. Kai jis buvo taip arti, kad net įžiūrėjau firmos pavadinimą ant stetoskopo, vinguriuojančio į jo genitalijų džiungles, judesiu, kurį keistumu galėjai prilyginti nebent amino rūgščiai kiniškame patiekale, ne vienas, o iškart abu delnai pasisuko ir ilgos rankos išsiskėtusios nusileido ant dviejų mentikaulių – viena ant Dručkio, kita ant Ungurio. Įsmeigęs į juos akis Kojis piktai paklausė:

– Kas atsakingas? Kas atsako už šiuos vargšus internus, už šį tragišką skyrių? Mano pareiga sužinoti kas. Judu eikite su manim.

– Iš kailio nėriausi, – vėliau pasakojo Dručkis, – bet vis dėlto man pavyko jį apmaldyti – bent jau dėl pagrindinių dalykų. Jis buvo įkliuvęs į loginius spąstus. Turėjo dvi išeitis: atsigriebti jums, internams, arba tiems, kurie už jus atsakingi. Edžio jau buvo netekęs, taigi akivaizdu, kad išgiežti pyktį ant jūsų negalėjo – teko padaryti tai ant atsakingųjų. Taip, aš už jus atsakau, bet Ungurys atsako už mane, ir spėkit, kas atsako už Ungurį?

– Vyriausiasis.

– Būtent. Taigi jis atsidūrė aklavietėj. Padėjau jam išsigelbėti iš šios beviltiškos padėties, bet man nepavyko numaldyti jo emocijų. Suprantat, Kojui nė motais, ką jūs iškrėtėt Utėlių damai, alkanajam iškrypėliui Semui, Puceliui, Švarkams, seselėms, GMM studentėms, Tinai, Hariui, Džeinei ar Rožėms, kurias Huperis be perstojo žudo. Jis net nepyksta už jūsų pasiektus Namų rekordus – žemiausios gyvo žmogaus temperatūros, skaičiaus organų, persmeigtų vieninteliu adatos dūriu, ar žarnaknisių, atliktų per vieną naktį. Jis mano, kad daugeliu atžvilgių dirbate puikiai, ypač skrodimų srityje. Tačiau jis negali atleisti jums, vyručiai, už tai, kad jo nemėgstat. Negali pakęsti, kad esat jam abejingi. Jis net įtaria, kad iš jo šaipotės jam už nugaros – ar galit įsivaizduoti? Rodyda-

mi jo nemėgstą, jūs užgaunat jam nervą, o tuomet jis virsta pamišėliu. O pamišėlio nenumaldys niekas, – mąsliai patylėjęs Dručkis dėstė toliau: – Kadangi esu vienas iš atsakingųjų, jis kurį laiką dar nerašys man rekomendacijos dėl doktorantūros. Man neramu, kad teks ją atlikti Samoa salose. Paskutiniai jo žodžiai man buvo tokie: „Vyručiai, sukitės kaip išmanydami, tik nieko nedarykit. Nedarykit nieko – supranti?“ Įsivaizduokit, kad jis man pasakė tokį dalyką!

– Tu, aišku, jam atsakei, – tariau, – kad nieko nedaryti – didžiausias tavo išradimas, medicinos pagalbos esmė?

– Žinoma – kam tenkintis Samoa, jei galima dar labiau pasistengti ir patekti į Gulagą?

Dručkis nutilo. Huperis išėjo, ir aš paklausiau Dručkio, kas jam neduoda ramybės.

– Gal viskas rimčiau, negu man atrodo. Gal čia nemalonumai. Atsidanginau net iš Bruklino, tiek egzaminų išlaikiau, tiek kepurnėjausi, kol čia įsitaisiau. O dabar, kai iki džiugaus holivudiško „Sveikas, Dručki“ beliko pusė žingsnio, staiga man dingteli, kad viskas gali žlugti. Man tai nepatinka. Tai gali reikšti sudiev Los Andželui, sudiev svajonėms. Kartais man atrodo, kad neverta – ar ne, Bašai?

– Kas neverta?

– Įsivaizduoti. Svajoti.

Potsas stovėjo priešais mane Limpių mieste – tamsoje, antrą valandą nakties, ir pilkame jo veide kaip visuomet atsispindėjo Geltonasis Žmogus.

– Ką čia veiki tokį metą? – paklausiau, bet jis neatsakė, tik stovėjo ir spoksojo. Pakartojau savo klausimą.

– Geltonasis Žmogus ką tik mirė.

Kūnas nuėjo pagaugais. Potsas atrodė išbalęs ir pašiurpęs, jo akys – niūrios ir negyvos.

– Užjaučiu, – tariau. – Nuoširdžiai užjaučiu.

– Taip, – atsakė Potsas nenustygdamas vietoje, tarsi jau nebebūtų viename pasaulyje su manim, – taip, jis vis tiek turėjo mirti – tai buvo tik... laiko klausimas.

– Tu teisus, – pasakiau galvodamas, kaip Potsas kankinosi kiekvieną dieną, kol Geltonasis Žmogus buvo gyvas. – Kaip tu jautiesi?

– Kas – aš? Aš gerai... tiesiog man nelengva... Nepaprašiau leidimo skrosti. Nenorėjau jo gauti, – aiškino Potsas kone maldaudamas, kad jam pritarčiau.

– Žinoma. Suprantu tavo savijautą. Aš irgi neprašiau leidimo skrosti daktarą Sandersą. Sėsk ir pasikalbėkim apie tai, gerai?

– Ne. Turbūt eisiu į viršų, dar sykį į jį pasižiūrėsiu, o paskui gal pasivaikščiosiu.

– Gerai. Jei apsigalvosi – rasi mane čia.

– Ačiū. Be reikalo nedaviau jam steroidų.

– Liaukis. Niekas nebūtų padėję.

– Taip, bet steroidai gal būtų. Tą vakarą su Očiu smagiai padūkom, ar ne?

– Labai smagiai, Veinai. Padūksim dar kartą, gerai?

– Taip. Netrukus. Jei rasiu laiko.

Žiūrėdamas, kaip jis tolsta koridoriumi ir pranyksta lifte, prisiminiau, kaip mes tuokart dūkome. Nuėjau pas jį; nors netvarka bute ir tas užtaisytas revolveris prie lovos kėlė slogias mintis, tą vėsų kovo vakarą mudu su Potsu išvedę Otį pasilakstyti šnekėjomės apie Pietus. Jis man papasakojo apie ponios Begli šokių pamokas, kiekvieno penktadienio vakarą rengiamas prašmatniame užmiesčio klube. Imigrantė ponia Begli pasirodydavo šifono suknia persmaugtu liemeniu, nutaikydavo patefono adatą į plokštelės griovelį, ir pasigirsdavo „Charelles“ garsai. Poros mokydavosi šokti suspaudusios nosimis graikinį riešutą, o metai po metų svarbiausias renginys būdavo paskutinis penktadienio vakaras, kai Potsas ir mažiau drovūs seni šeimos bičiuliai trankiai grojant polkai „Ridenkit statines“ pažerdavo ant grindų šautuvo šratus. Tą dieną man pasi-

rodė keista, kad Potsas nė neužsiminė apie neseniai nužudytą tėvą.

Staiga suvokiau, kas atsitiks. Kvailys! Nubėgau prie lifto ir ėmiau maigyti mygtuką, bet liftas nepajudėjo. Tada pasileidau laiptais į aštuntą aukštą, be perstojo keikdamas save, kad laiku to nesupratau, ir melsdamasis, kad būčiau suklydęs.

Neklydau. Kol leidausi liūliuojamas Potso prisiminimų apie ponios Begli šokius, jis užvažiavo liftu į aštuntą aukštą, atsidarė langą, iššoko ir užsimušė. Pro langą mačiau ištiškusią košę automobilių aikštelėje; gaudydamas kvapą ir tirtėdamas nuo šalčio išgirdau kaukiant pirmąją sireną. Atsišliejęs kakta į lango rėmą ėmiau raudoti.

– Ar jis paliko raštelį? – paklausė Berė.

– Taip. Prisegė jį prie Geltonojo Žmogaus. Jame buvo parašyta „Pašerkit katę“. Jokios katės nebuvo.

– Ką jis norėjo pasakyti?

– Raštelis buvo skirtas Džo. Kartą, kai mes su Potsu ir Čaku buvome skyriuje, Džo vis graužė Potsą geriau rūpintis ligoniais – „pašerti katę“. Džo pareiškė, girdi, jei Potsas būtų buvęs budresnis, Geltonąjį Žmogų, ko gero, būtų pavykę išgelbėti.

Mano mintyse Potsas buvo tragiška asmenybė; vaikystėje tą šviesiaplaukį berniūkštį mielai būtum ėmęs kartu į žūklę. Jis per klaidą atsidėjo akademinei medicinai, nors būtų buvęs laimingas ėmęsis šeimos verslo, ir dabar virto koše ligoninės automobilių aikštelėje, mieste, kurį niekino. Kuo ta medicina taip gundo? Kodėl?

– Jie jį nužudė.

– Kas? – paklausė Berė.

– Džo, Ungurys, kiti...

Dauguma mūsų Namuose jutome tuštumą, nežinojome, ką sakyti ar daryti, bet kiti turėjo aiškių minčių. Džo – ko gero, galvodama apie savo tėtušio šuolį nuo tilto į mirtį – pasiūlė atlikti skro-

dimą „siekiant nustatyti, ar jo nepastūmėjo kokie nors organiniai veiksniai". Ungurys nuoširdžiai aiškino, girdi, „savižudybė visuomet yra egzistencijos alternatyva". Kojis atrodė nusiminęs, suglumęs, kad vienas iš jo berniukų, juolab tas, kuris, jo manymu, mylėjo jį labiau nei daugelis kitų, savo noru pasitraukė iš gyvenimo. Jis kalbėjo apie „internatūros metų įtampą" ir apie „perniek nuėjusį didį talentą". Kojis patikino norįs duoti mums trumpas atostogas gedului, tačiau negalįs to padaryti. Tiesą sakant, mes visi turėsime dirbti netgi kiek daugiau: „Visi privalėsite ištiesti vienas kitam pagalbos ranką".

Mūsų vadų reakcija į šį kaip ir į daugelį kitų įvykių „Dievo namuose" buvo tokia kvaila, kad atrodė, jog mes viską tik įsivaizduojam. Jeigu iš tikrųjų tik įsivaizdavome, tai darėme visi. Niekas neužsiminė apie tai, kaip Namų medikų hierarchija kankino Potsą dėl Geltonojo Žmogaus, kaip nepaisė jo skausmo. Stengėmės kuo greičiau pamiršti Potsą, bet labai ilgai negalėjome, nes kas dieną palikdami mašinas aikštelėje matydavome dėmę ant asfalto ir iš paskutiniųjų stengėmės jos išvengti. Niekas iš mūsų nenorėjo pervažiuoti per Potsą savo automobiliu, nors jis ir buvo nebegyvas. Iš pradžių vengti tos dėmės turėjome pagrindą, nes prie pavasariop atsileidžiančio asfalto buvo prilipę tikro kraujo, plaukų ir kaulų nuolaužų. Kadangi stengėmės vengti tos dėmės, mašinas statyti pasidarė sunkiau, todėl ligoninės valdžia nusiuntė ūkio skyriaus darbuotojų jos nušveisti. Nors ir kaip jie stengėsi ir nugrandė plaukus bei kaulų skeveldras, dėmė nesidavė nuplaunama. Taip, ji vis šviesėjo, bet keblumas buvo tas, kad ji plačiau išplito po aikštelę, tad darėsi vis sunkiau jos išvengti; kas dieną slapčia pešėmės, kad nereikėtų statyti mašinos virš Potso. Visi stengėmės palikti automobilius aikštelės pakraščiuose. Kai kurie net atvažiuodavo į ligoninę anksčiau, kad netektų statyti mašinos aikštelės viduryje. Žodžiu, dabar, išdraikę Potsą į šalis, priminė mums apie jį dar aiškiau. Kiekvienas mūsų metęs akį į blankią, neryškią dėmę mintyse išvysdavo kaulų nuolaužas, kraują ir plaukų kuokštelius, pas-

kui krintantį Potsą, tada šokantį pro langą Potsą, netrukus – su liūdesiu – gyvą Potsą ir galų gale Potsą, sugniuždytą kaltės, kad nedavė Geltonajam Žmogui steroidų. Mes niršdavome prisiminę, kaip kankino Potsą, kol tas pasidarė galą, nes dažnas mūsų manėme, kad atjautusis, švelnusis Potsas būtų tapęs nuostabiu daktaru. Tačiau negyvas ne kas kitas, o jis. Siaubinga!

– Kodėl žmonės žudosi? – paklausiau Berės.

– Eikš, – tarė ji prisitraukdama mane prie savęs, – priglausk galvą čia. Užsimerk. Ką jauti?

Tuštuma. Paskui įniršis.

– Aš įsiutęs. Aš toks įtūžęs, kad galėčiau užmušti žmogų!

– Taip žmonės ir nusižudo. Slegiami neįtikėtinos įtampos, vieniši, nepalaikomi viršininkų, daugelis jūsų prasimanėt keistų būdų – Huperis griebėsi mirties, Piepis – sekso manijos – savo pykčiui nukreipti į išorę. Potsas to nedarė. Jis niekuomet keistai nesielgė, niekad neįsiusdavo. Jis slėpė įtūžį savyje ir todėl sprogo. Tai vadinasi introjekcija. Tavo elgesys priešingas, Rojau.

– Ką aš darau?

– Tu ant visko siunti, esi sarkastiškas ir elgiesi gan nepakenčiamai, bet tu pasirinkai šį būdą norėdamas išgyventi.

Išgyventi? Toli gražu nebuvo aišku, ar aš išgyvensiu Limpių mieste. Nieko gerai nebežinojau, išskyrus tai, kad esu pakliuvęs į rimtą bėdą, kad elgiuosi lyg beprotis ir kad man tai nė motais.

Mudu su Dručkiu sėdėjome budėtojų kambaryje. Ore sklandė mirtis. Dručkis atrodė nusiminęs, tad paklausiau, apie ką jis mąsto.

– Apie Granatos palatos Dablerį ir jo tarnybą PL.

– Tarnybą PL?

– Taip, tarnybą Palaikykit Liftą. Kai Dableris dirbo čia, Limpių mieste, jam taip įgriso – tokie sklinda gandai, – kad jis ėmė galabyti limpius neregėtu tempu. Jis suleisdavo į veną KCL, nes per skrodimą jo neaptinka. Kai tik liftas važiuodavo žemyn, jis surikdavo „Palaikykit liftą!“, įridendavo lavoną ir leisdavosi su juo į

lavoninę. Sako, Dableris retai važiuodavo liftu vienas.

– KĄ?! Jis knekcindavo limpius?

– Gandai, Bašai, tai tik gandai.

Sėdėjome drauge, ir mano mintys sukosi apie šią tarnybą PL, siuvėją Solą ir Veiną Potsą. Buvau pastėręs. Po kelių minučių pakėliau akis. Dručkis verkė. Jo akys priplūdo tylių ašarų – riebių, šlapių nevilties ir netekties ašarų. Jos riedėjo skruostais. Jis sėdėjo nekrusteldamas – įveiktas didvyris.

– Ko tu verki?

– Aš verkiu Potso, Rojau. Ir savęs.

Iš tolo išgirdau savo galvoj melodiją: ne žvalų, trankų Dž. F. Sūzos maršą, skardenamą trombonų ir žvanginamą lėkščių žvilgančiam dūdų orkestrui žygiuojant gatve su tokiu stebuklu kaip Molė priekyje, ne. Ne, melodija, kurią girdėjau regėdamas verkiantį Dručkį, buvo ta, kurią visuomet grodavo vienišas trimitininkas; ji skriejo virš žole apaugusios kalvelės, nusėtos alebastro plokštėmis, ir ją girdėjo žmonės, raudantys taip, kaip raudojo Kenedžio našlė ir našlaičiai – neapsakomos vienatvės melodija, skelbianti gedulą.

Leukemija sergantis siuvėjas Solas kentė pragariškas kančias. Visi, tarp jų ir žvalusis onkologas, nesugebėjęs išgydyti jo leukemijos, nuleido rankas ir laukė, kada jis mirs. Neatsigaunantis iš komos, jis lėtai merdėjo ir dar ilgai galėjo tempti. Blogiausia buvo tai, kad Solas kentė baisius skausmus; užnuodyti jo kaulų čiulpai varstė jo širdį ir galvą skausmo ir spygsmo bangomis, kurios prasiverždavo lauk dejonėmis ir ašaromis. Solas neklykdavo – jis verkdavo. Tai nebuvo įprastas žmogaus verksmas, mat po kelių infarktų jo miego ciklas visiškai sutriko, ir jis niekuomet nemiegodavo. Verksmas buvo nesiliaujantis, gyvuliškas – skausmo aimanos ir ašarų upeliai ant skruostų. Tas verksmas varė visus iš proto. Nekenčiau jo, nekenčiau Solo.

Vieną naktį degdamas įtūžiu daug negalvodamas paslapčiomis

atsidariau vaistų spintą, pasiėmiau KCL, švirkštą ir, įsitikinęs, kad niekas nemato, įėjau į Solo palatą. Jis gulėjo savo išmatose – krūva žarnelių, lipnios juostos, mėlynių, supuvusios odos ir tuščių kaulų, bandančių išlįsti lauk pro krūtinės ląstą, alkūnes ir kelius. Pagalvojau apie tai, ką ketinu daryti, ir stabtelėjau. Mintyse šmėstelėjo mirštantis Sandersas; pamačiau, kaip jis srūdamas krauju sako: „Dieve, koks siaub...“, ir išgirdau Solą manęs prašant: „Pribaikit mane. Nejaugi turiu šito maldauti? Pribaikit mane!“ Susigriebiau galvojąs apie Potsą. Solas suklykė. Įpykęs nuėmiau švirkšto adatos antgalį, suradau lašelinės žarnelę ir įšvirkščiau tiek KCL, kad jį pribaigtų. Žiūrėjau, kaip jis gaudo kvapą – širdies veikla sutriko, – kaip sunku jam darosi alsuoti, kaip trūkteli ranka ir kaip paskui jį apima visiška ramybė – išskyrus agonišką kvėpavimą, kuris, rodės, niekada nesibaigs. Užgesinau šviesą ir išėjau pabūti pats vienas. Budinti seselė iškvietė mane per pypsį – Solas mirė.

Šv. Patriko dieną mane iškvietė į priimamąjį vėlai naktį – mes vis dar mėgavomės išskirtinėmis sąlygomis, Ungurio prasimanytomis, kad paverstų mus bepročiais, ir apstulbęs išvydau bene bjauriausių pasaulyje ligonių intermediją: Čako gaivinamą negyvą vienuolę; iš kalėjimo ATŠTIŠINTĄ žudiką homoseksualą, kuris savo terną Piepį palaikė mergina, nors šis su ūsais; du kambario draugus, kurie merdėjo padauginę heroino; daugybę limpių. Pasiėmęs korteles pasukau į Granatos palatą. Spėliojau, kur Dručkis, nors iš tikrųjų man tai menkai terūpėjo. Ilgai spėlioti neteko: atidaręs duris pamačiau Dručkį, Umbertą ir policininkus, apsivilkusius iš pažiūros žaliomis uniformomis, mat buvo Šv. Patriko diena, ir limpę – aišku, vardu Rožė; Dručkis ir Umbertas buvo aptaškyti vėmalais, išmatomis, šlapimu ir krauju.

– Labasirnuostabusvakaras, – pasisveikino girtas Gilynis mosuodamas airiška kuoka. – Tiesą sakant, mudu su geruoju pareigūnu Kviku eidami pareigas pylėmės sau į kūnus „Gineso“ putelės, todėl esame kauštelėję.

– Mat darbas yra girtuoklio prakeiksmas, – pridūrė Kvikas.

– Norėdami pagrrrerbti Žmogų, Išvijusį Gyvates Iš Airijos, – aiškino rudaplaukis, – mes suradome tinkamą Rožę!

Dručkio ir Umberto padedami jie pasodino Rožę, ir aš pamačiau, kad jie prisegę jai prie naktinių marškinių žalią popieriaus lapą, apkraštuotą trilapiais dobilais, su užrašu PABUČIUOKIT MANE – AŠ AIRĖ.

Pradėjęs juoktis paslydau ant šūdo ir išgriuvau tarpduryje. Gulėjau išmatose ir juokiausi; Dručkis priėjęs pasilenkė prie manęs, pamojavo man panosėje mėgintuvėliu ir tarė:

– Matai? Čia visas jos penkių dienų šlapimas, pusė jo – diuretikas, kurį jai daviau. Jos lova parduota amžiams. Ji turėjo penkis elektros šoko terapijos kursus nuo depresijos, paskutinį kartą – 1947 metais.

Limpė suklykė: RYYY-RYYY-RYYYY..., o aš gulėjau jų visų akivaizdoje ant plytelėmis klotų grindų ir leipau iš juoko.

– Jos kaklas toks sustabarėjęs, kad ji gali gulėti pakėlusi galvą be jokios pagalvės ir nejusti skausmo, – aiškino Dručkis. – Ji nereaguoja nė į vieną mūsų išmėgintą dirginimą.

RYYY-RYYY-RYYYY...

O aš gulėjau ant grindų ir kvatojau.

– Įkišau jai į burną mentelę. Ji ėmė taip smarkiai ją čiulpti, kad nesugebėjau jos ištraukti – niekam kitam irgi nepavyko. Per visą žmonijos istoriją dar niekas neturėjo tokio stipraus čiulpimo reflekso. Be abejo, tai reiškia, kad jos kaktinė skiltis nefunkcionuoja, visiškai nefunkcionuoja. Žinai kodėl? Todėl, kad 1948 metais jai buvo atlikta lobotomija. Cha cha CHA!

O aš vis tysojau ir juokiausi, juokiausi, juokiausi.

– Limpio kvintesencija – ir ji atitenka tau, vien tik tau, ***VI***! CHOCHO!

RYYY-RYYY-RYYYY...

Ašaros riedėjo mano skruostais; suvokiau, kad tie limpiai laimėjo, kad jie pergyveno mane ir ištemps Limpių mieste, kai po dviejų savaičių iš jo išeisiu palikęs visus juos mėginti palaužti mane

pakeisiantį Hovį, bet negalėjau padaryti nieko – tik verkiau ir, gulėdamas ant grindų šūduose, juokiausi.

Nebegalėjau juoktis, kai suvokiau, kad Potso nebėra ir daktaro Sanderso vis dar nebėra, ir Solo nebėra, ir Molė susitikinėja su Hoviu, ir Ryk Mano Dulkes Edžio kaip ir nėra, nes kuoktelėjo, ir Hiper Huperio, galima sakyti, nebėra, ir Tedžio nebėra, ir pusės Tedžio skrandžio taip pat, ir Dručkis netrukus išvyks toli nuo manęs į savo doktorantūrą nežinia kur, ir kad vieninteliai tebesantys čia yra limpiai. Kol kas dar nemačiau „Dievo namuose“ mirusio limpio – pamatyčiau nebent tada, jei padėtų Hiper Huperis su savo injekcijomis ar mulkiai iš dializės brigados, sumažinę Greitosios Tinos smegenis iki žirnio dydžio – betgi klaidų, velniai griebtų, pasitaiko, ar ne? Nebeliko bemaž nė vieno man brangaus žmogaus, jie susproginėjo į milijardą korpuskulų, kaip gali sprogti Vietname Didžioji Amerikos Granata, pažerdama šrapnelį kaip konfeti, tik tie konfeti nebuvo maloniai minkšti, raudoni, balti ir mėlyni, nes jie tave klupdė, gniuždė, kėlė tau skausmą ir paliko negyjančias žaizdas ir nekrešantį vandeningą užnuodytą kraują, kuris niekuomet neišsiskalbs iš tavo baltos uniformos, bei vaizdus, kurie niekuomet neišbluks kaip tos dėmės automobilių aikštelėje, kurios kadaise buvo Veinu Potsu. Mūsų, besiblaškančių tylos ir skausmo tinkle, beveik nebebuvo, o mirusieji, ko gero, gulėjo neramiai ir net aname pasaulyje bijojo dar klaikesnės mirties ar dar ko baisesnio.

Gulėjau ant lovos. Įėjo Berė. Nieko nepasakiau. Berė atsisėdo ant krašto ir ėmė mane kalbinti, bet aš tylėjau. Nesijaučiau pavargęs, nuliūdęs ar įsiutęs. Ji paguldė mano galvą sau ant kelių, pažvelgė man į akis ir pravirko. Pabandė išeiti. Porąsyk grįžo po kelių žingsnių, bet galų gale padvejojo tarpduryje kaip gedintysis prieš leisdamas užvožti karstą ir išėjo. Liūdnų jos žingsnių laiptais aidas po kurio laiko nutilo; nesijaučiau liūdnas. Nebuvau pavargęs nei įtūžęs. Gulėjau ant lovos ir nemiegojau. Įsivaizdavau juntąs tai, ką jaučia limpiai – tuštumą. Nenutuokiau, koks pakrikęs esu,

tik žinojau negalįs daryti to, ką liepė man daktaras Sandersas – „būti su jais“. Negalėjau būti su kitais, nes pats buvau kitur, kažkokioje šaltoje vietoje – nemigos kankinamas žmogus tarp miegalių, toli toli nuo meilės šalies.

III. ZOKO SPARNAS

Bet kaip tas vargšas gali įgyti idealios kvalifikacijos, reikalingos jo profesijai?

– Zigmundas Froidas,
Baigtinė ir nebaigtinė analizė

18

Buvau pasirengęs atsiduoti mechanizmų valiai. Melagių dienos rytą atsidūriau prie hermetiškų dvigubų durų ISTS – intensyviosios slaugos terapijos skyriaus, kurį Dručkis pavadino mauzoliejumi koridoriaus gale. Kaip aptemusios sąmonės žmogelis, iš Niujorko priemiesčio patraukęs į Volstritą ir po trijų dienų pamatęs esąs Detroite ir nieko nebesusigaudąs, taip ir aš neturėjau nei praeities, nei ateities – buvau, ir tiek. Man buvo baisu. Ateinantį mėnesį būsiu atsakingas už intensyvią slaugą gulinčiųjų rogutėse, pavojingai pakrypusiose virš slidžios nuokalnės, kurios apačioje laukė mirtis. Budėsiu kas antrą naktį, pakaitomis su rezidentu. Mano akį patraukė bronzinė plokštė ant sienos: KILNIADVASIŠKA PONO IR PONIOS ZOKŲ DOVANA, 1957 metai. Zokas – tas, kurio Zoko sparnas? Kada pamatysiu kokį nors tikrą Zoką? Abejingai kaip koks technokratiškas astronautas pastūmiau tas dvigubas duris ir hermetiškai užsidariau viduje.

O ten buvo itin tylu, itin švaru ir itin mažai gyvybės požymių. Ta pati muzika kaip oro uostuose ir geležinkelio stotyse skėlė sterilią atmosferą nelyginant prancūziško restorano virėjas mieguistą kiaušinį anksti pakirdusiam viešbučio svečiui. Klajojau po aštuonių lovų skyrių ieškodamas, kas gi čia intensyvu. Ligoniai gulėjo savo lovose ramiai, taikiai; viskas, prie ko jie prisiliesdavo, buvo jiems gerai pažįstama. Lyg jokio rūpestėlio neturinčios žuvys jie vis plū-

duriavo, ir tiek. Susigriebiau linksmai niūniuojąs iš garsiakalbių sklindančią „Vieną užburtą vaaakarąąąą...“; sustojau priešais kompiuterio valdymo pultą – jis bemat užliejo mane prisiminimais pagarbios baimės, su kuria vaikystėje stebėdavau raketas, kylančias iš Kanaveralio kyšulio, ir siaubo, kurį patyriau žiūrėdamas filmą „2001 metai“ jau būdamas paauglys. Žiūrėjau į blyksinčias skaisčias švieseles, į osciloskopą, kuriame žybsėjo kažkas panašaus į širdies dūžių virtines. Tuo metu pultas nemaloniai suzvimbė, švieselės sumirksėjo, viena širdies dūžių virtinė sustingo erdvėje ir laike, ir lauk išlėkė rausvas EKG liežuvis mėlynais langeliais. Tuoj pat iš gretimo kambario išlėkė seselė. Ji metė akį į EKG, į oscilografo ekraną, nepažiūrėjo į ligonį ir pusiau apmaudžiai, pusiau pataikaujamai tarė pultui:

– Velniai tave griebtų, Oli, prabusk ir susiimk, dėl Dievo meilės!

Tarsi bausdama sudavė per kelis mygtukus *fortissimo*, ir tas daiktas vėl ėmė niūniuoti pritardamas iš garsiakalbių pasigirdusiai naujai – sambos – melodijai: „Kai praaasiiiiideda jų...“

Nudžiugęs, kad pamačiau šiltakraujį padarą šioje keistoje roplių laboratorijoje, atsisukau į ją ir pasisveikinau:

– Labas. Aš esu Rojus Bašas.

– Naujasis ternas? – paklausė ji įtariai.

– Taip. Kas čia per daiktas?

– Daiktas? Ne visai. Čia Olis Kompiuteris. Oli, pasilabink su Rojum Bašu, mūsų naujuoju ternu.

Pasufleruotas kelių gyvybiškai svarbių dalių mygtelėjimų Olis išspjovė rausvą EKG liežuvį mėlynais langeliais, ant kurio buvo išspausdinta: LABAS, ROJAU, IR SVEKAS ATVYKĘS. AŠ ESU OLIS.

Paklausiau sesutės, kur galiu pasidėti daiktus, ir ji liepė man eiti iš paskos. Ji buvo apsisiautusi žaliu medvilniniu operacinės chalatu, kuris nedengė nugaros nuo kaklo iki IV juosmens slankstelio, tos nugaros srities, kur stuburas ima riestis žavinga kreive link tos vietos, kur kadaise būta uodegos ir kur dabar praaasiiiiideda tas

rubuilis *gluteus maximus* ar, kitaip sakant, subinė. Jai einant jos nugara brėžė įsivaizduojamas kreives ISTS erdvėje. Kaip tinka, pamaniau, šiems jauniems stangriems raumenims, užlietiems nuvalkiotos muzikos, šokti tokį neurofiziologiniu požiūriu tobulą šokį.

...Nieko nėra įstabesnio už žmogaus kūną ir tu jau tapai tikru jo žinovu...

Personalo kambarėlis buvo pilnas seserų, spurgų ir paskalų. Savo pasirodymu pradūriau plepalų balioną, ir iš jo iššnypštė tyla. Tuomet Andžela – Piepio Andžela – atsistojo, priėjo prie manęs, apkabino ir tarė:

– Noriu, – gestas mano pusėn, – pristatyti Rojų Bašą, interną. Pasakojau, – gestas seserų link, – joms apie, – mostas į mane, – tave. Mes, – gestas dangop, – džiaugiamės, kad tu, – mostas į žemę, – čia. Gal nori, – gestas spurgų link, – spurgų?

Išsirinkau su kremu. Užmiršęs darbą, prisidėjau prie šio draugiško pulkelio, nudžiugęs, kad čia tokia laisva atmosfera. Smegenyse nuspaudžiau mygtuką IŠJUNGTI.

Paskalos buvo apie skyriui vadovaujančią rezidentę Džo. Per čia išbūtas savaites Džo seseles apstulbino, išgąsdino, o galų gale nuteikė prieš save – ši archajiška įvykių seka kartojasi nuolatos, kai daktarės dirba su sesutėmis. Nors Džo paprastai pradėdavo savo vizitaciją anksčiau už visus gydytojus, tą dieną jos niekur nebuvo matyti.

– Ji išbuvo visą praėjusią naktį čia, nors turėjo laisvą, – aiškino viena seselė. – Sėdėjo šalia ponios Pedli, niekaip negalėdama suprasti, kodėl toji dar gyva. Iš tikrųjų Pedli būtų kuo sveikiausia – jei ne Džo gydymas. Tikriausiai daktarė pramiegojo. Tai sius!

Džo atėjo netverdama pykčiu. Mane nužvelgė įtariai – prisiminė, kaip mes su Čaku ir Piepiu nebeišlaikę ją kankinome ligoninės viršuje, – bet tik atkišo smakrą ir delną.

– Sveikas, Rojau. Sveikas atvykęs į laivą. Pamiršk, kas atsitiko anam skyriuj – tau čia patiks. Čia medicina pasireiškia visa savo galybe. Laivas kompaktiškas – kompaktiškiausias visuose Namuose. Pradėsim viską iš naujo. Pamiršim visus nesutarimus ir pykčius. Pamiršim?

– Pamiršim, Džo.

– Gerai. Mano specializacija – kardiologija. Liepą išvažiuoju į Betesdą – į doktorantūrą NSI ligoninėje. Taigi laikykis šalia manęs ir neįtikėtinai daug ko išmoksi. Šiame skyriuje kontroliuojame visus širdies parametrus. Įtampa didžiulė, bet jei sunkiai dirbsim, išgelbėsim žmonėms gyvybes, ir bus nepaprastai smagu. Eime.

Tuo metu, kai Džo, vyriausioji medicinos sesuo ir aš ridenome vežimėlį su kortelėmis į pirmąją palatą, atstriksėjo Pinkusas, skyriaus konsultantas, pasirengęs pradėti mokomąsias vizitacijas. Pinkusas buvo aukštas, perkaręs etatinis Namų kardiologas, baigiąs trečią dešimtį. Iš Arizonos universiteto IŠŠTIŠINTAS į GMM ir „Dievo namus" Pinkusas buvo legenda, fanatikas tiek asmeniniame, tiek profesiniame gyvenime. Kalbėjo, esą jis retai išeinąs iš ligoninės. Pats daug naktų mačiau jį slankiojantį koridoriais – apsimetinėjantį, neva stebįs konsultuojamų širdininkų būklę. Bet kuriuo paros metu su manim jis būdavo kantrus, pagalbus, mandagus, pasirengęs parodyti kokį straipsnį, įleisti širdies stimuliatorių ar paplepėti. Jis taip noriai kiurksodavo „Dievo namuose", kad apie jį sklandė gandai, neva žmona ir trys dukros sužinodavo, kad jo būta namie, tik iš pakelto unitazo dangčio.

Pinkuso fanatizmas pasireiškė dar ir tuo, kad liguistai vengė širdies ligų rizikos veiksnių. Cigaretės, kava, nutukimas, aukštas kraujospūdis, riebus maistas, cholesterolis ir nejudrumas jam prilygo mirčiai. Pasak gandų, Pinkusas kadaise nesikeldavo nuo kėdės, buvo nervingas, turėjo antsvorį, spurgas šlamšte šlamšdavo, o kavą maukė kibirais. Padėjęs daug pastangų, dabar jis visiškai sulyso, paniškai bijojo cholesterolio ir bėgiodamas įgijo tokią neįtikėtiną formą, kad pastaruosius dvejus metus per Balandžio maratoną

įveikė distanciją per tris valandas su trupučiu. Pinkusui kažkaip pavyko sumažinti ir paskutinį rizikos veiksnį – pakeisti asmenybės tipą. Jis sugebėjo virsti visai kitu žmogumi: buvo A tipo (nervingas), tapo B tipo (ramus).

Trumpai išdėję į šuns dienas sumautą vizitacijų grafiką, Pinkusas ir Džo nusprendė šią dieną sujungti visas vizitacijas į vieną ir pradėti ją nedelsiant. Nors buvo rimtesnių problemų, ir Pinkusą, ir Džo labiau domino moteris, su kuria daktarė praleido pastarąją naktį – Pedli. Šią malonią septyniasdešimt penkerių metų senutę į Namus ATŠTIŠINO Pucelis atlikti įprastinio žarnaknisio, mat toji skundėsi, kad suvalgiusi kiniško maisto raugėja ir perdžia. Žarnų tyrimas jokios patologijos neparodė. Deja, kažkoks kietuolis pažiūrėjęs į EKG pastebėjo, kad Pedli vaikštinėja turėdama A-V jungties tachikardiją, pasak vadovėlių – „aritmiją, neišvengiamai besibaigiančią ligonio mirtimi“. Išsigandęs ternas nieko nelaukęs NUŠTIŠINO ponią Pedli į ISTS, kur ji tapo Džo auka, mat toji, vos metusi akį į EKG, nusprendė, kad senutė miršta, todėl prijungė elektros šoko gnybtus ir nudegino jai krūtinę, nes pamiršo ją sutepti. Pedli širdis, įsižeidusi, kad šokas privertė ją plakti normaliu sinusiniu ritmu, klausė vos kelias minutes, o paskui vėl ėmė tvinksėti, kaip liepė jos būgnininkė tachikardija. Džo padūko ir dar keturis kartus nudegino poniai Pedli krūtinę, kol pasirodė Pinkusas ir nutraukė šį kepsnių vakarėlį. Pastarąją savaitę senutei vėl laikėsi tachikardija. Jei ne pūliuojančios nudegimo žaizdos krūtinėje, jos savijauta buvo kuo puikiausia – MSNJAN, ir tiek. Pinkusas ir Džo, užuodę straipsnį, kurį būtų galima paskelbti spaudoje, griebėsi srities, kurioje tas buvo didžiai kompetentingas – kardioterapijos. Pedli buvo duodami visi įmanomi vaistai nuo širdies, bet veltui. Tuo metu, kai pasirodžiau skyriuje, Pinkusas gydė ją vaistais, kuriuos tik jis vienas būtų drįsęs vartoti, pradedant preparatais nuo tokių nieko bendra su širdimi neturinčių ligų kaip *lupus erythematosus* (imuninės sistemos sutrikimas) ir baigiant *tinea pedis* (kojų tarpupirščių grybeliu). Nelaisvėje atsidūrusi Ped-

li, kenčianti nuo šalutinio visų šių vaistų poveikio, norėjo ištrūkti iš ligoninės. Kasdien Pinkusas ir Džo įkalbinėdavo ponią Pedli išbandyti ką nors nauja, tą dieną – „norplasą“, pagamintą iš tepalo, kuriuo Olio EKG monitoriaus laidai buvo tvirtinami prie ligonio krūtinės ląstos.

– Sveika, brangute. Kaip mūsų mergytė jaučiasi šiandien? – paklausė Pinkusas.

– Noriu namo. Jaučiuosi puikiai, jaunuoli. Paleiskit mane.

– Ar turit kokį hobį? – toliau klausinėjo Pinkusas.

– Manęs to klausiat kasdien, – atrėžė Pedli, – ir kasdien jums atsakau: mano hobis – gyventi ne čia. Jei būčiau žinojusi, kad per kinų maistą čia atsidursiu, niekad nebūčiau skambinusi Puceliui. Aš dar jį pričiupsiu. Čia jis manęs nelanko – bijo.

– O mano hobiai – bėgiojimas ir žūklė, – kalbėjo Pinkusas. – Bėgioju, kad palaikyčiau formą, ir žvejoju, kad nuraminčiau nervus. Girdėjau, Džo dėl jūsų nerimavo praėjusią naktį.

– Ji nerimauja – aš ne. Paleiskit mane.

– Noriu, kad šiandien išmėgintumėt naują vaistą, brangute, – tarė Pinkusas.

– Daugiau jokių vaistų! Nuo paskutiniųjų ėmiau įsivaizduoti esanti keturiolikmetė mergaitė ir gyvenanti Montanos valstijos Bilingso mieste. Atsiguliau čia, nes jumis pasitikėjau, o jūs mane siuntinėjate į Montaną! Pedli jokių vaistų nebeįsiūlysit!

– Šitie padės.

– Aš niekuo nesergu, todėl padėti man vaistais nereikia!

– Būkit gera, ponia Pedli, pamėginkit juos dėl mūsų, – nuoširdžiai prašė Džo.

– Su sąlyga, kad atnešit man pietų tirštos žuvienės.

– Sutarta, – atsakė Džo ir išėjo.

Koridoriuje Pinkusas atsigręžė į mane ir tarė:

– Labai svarbu turėti hobį. Koks jūsų?

Man nespėjus atsakyti, Džo niginė mūsų vilkstinę toliau. Iš kitų penkių ligonių nė vienas nekalbėjo. Visus kamavo kokia baisi ne-

pagydoma, užsitęsusi liga, pažeidusi kurį nors svarbų organą – širdį, plaučius, kepenis, inkstus ar smegenis, – kuri beveik neabejotinai juos pribaigs. Labiausiai vertas gailesčio buvo vyras, kuriam viskas prasidėjo nuo spuogo ant kelio. Nenustatęs jo kilmės, Namų privatas Ančiašiknis Donovicas išrašė netinkamų antibiotikų, ir tie sunaikino bakterijas, neleidusias plisti atspariems stafilokokams, įsiveisusiems spuoge; šie ėmė sparčiai daugintis ir sukėlė viso kūno sepsį, pavertusį laimingą keturiasdešimt penkerių metų makleri epileptišku, nebyliu, išsekusiu skeletu, negalinčiu kalbėti, nes trachėjos kremzlės kiaurai išpuvo nuo dirbtinio kvėpavimo aparato vamzdelio. Per mūsų vizitaciją jis žiūrėdavo į mane apstulbęs ir persigandęs, žvilgsniu maldaudamas išgelbėti. Vienintelė jo viltis dabar bus sapno viltis, vienintelė paguoda – sapno paguoda, metas, kai susapnuotas balsas ir visavertis gyvenimas guos jį, kol rytą pabudęs vėl išvys sugriauto savo gyvenimo košmarą. Donovicas aiškiai pasielgė aplaidžiai. Niekas nepasakė vyriškiui, kurio bėdos prasidėjo nuo spuogo ant kelio, kad gali prisiteisti milijonus. Prie jo palatos durų išgirdau šią istoriją iš Džo, kuri pasakojo ją kaip Olis – glaustu, bejausmiu specialisto žargonu. Mačiau, kaip vyras įsmeigia akis į mane, naują žmogų, galbūt sugebėsiantį padaryti stebuklą, prašydamos grąžinti jam balsą, skvošo partiją šeštadienio popietę, žaidimus kieme su vaikais, kuriuos nešiodavosi pasisodinęs ant pečių. Mane užliejo gailestis. Tarsi lemties valia, šiek tiek padėjus nekompetentingam ir pritinginčiam daktarui, žmogaus gyvenimas staiga ėmė nenumaldomai ristis žemyn. Nusukau akis. Niekad nebenorėsiu dar kartą pamatyti tą nebylų žvilgsnį.

Jis buvo ne vienas. Dar keturis kartus mane sukrėtė sugriauto gyvenimo siaubas. Vienas po kito visiškai nebejudantys kūnai, dirbtinio kvėpavimo aparatų ventiliuojami plaučiai, stimuliatorių verčiamos plakti širdys, mechanizmų pavaduojami inkstai, menkai funkcionuojančios arba išvis nebeveikiančios smegenys. Baisu! Kvapas buvo lyg tykančios mirties: šleikščiai rūgštus, tvoskiantis

karščiu, išnykstantis horizonte, kurį vos įžiūrėjau. Viso to man nė kiek nereikėjo. Prie tų pūvančiųjų aš neprisiliesiu – nė už ką. Viskas čia man buvo pernelyg graudu.

Tik apie Džo to negalėjai pasakyti. Kiekvienoje palatoje ji šlamino savo aštuonių iš dvylikos centimetrų korteles, bėrė skaičius, paskui liepdavo seselei pasodinti kurį nors kūną, kad galėtų pasiklausyti krūtinės ląstos. Pinkuso žvilgsnis klajojo anapus lango; jis nepajėgė klausinėti ir pats pasakoti apie pomėgius. Aš jaučiausi negyvas viduje. Džo pasiteiravo, ar nenoriu pasiklausyti jų ląstų – automatiškai atsakiau noriś. Paskutinį apžiūrėjome GMM antrakursį, kuris per pediatrijos praktiką užsikrėtė nuo kažkurio vaiko sloga; toji perėjo į kosulį, paskui į gripą, vėliau į kažkokią nežinomą ir nepagydomą ligą, pažeidusią jo plaučius, širdį, kepenis ir inkstus; galų gale jį teko prijungti prie dirbtinio kvėpavimo bei inkstų aparatų ir įleisti jam širdies stimuliatorių. Nepaisant visų mechanizmų, nepaisant to, kad visas ISTS darė viską, kas įmanoma, vyrukas merdėjo. Jo skruostuose styrojo šviesūs šeriai. Džo liepė sesutei jį pasodinti ir, prikišusi prie krūtinės stetoskopą, pamojo man prieiti. Atsisakiau.

– Ką? – nustebo Džo. – Kodėl?

– Bijau susigriebti tai, kuo užsikrėtė jis, – atsakiau išeidamas iš palatos.

– Ką? Esi daktaras, tai tavo pareiga. Grįžk čionai.

– Atstok nuo manęs, Džo, gerai?

Vėliau mudu su Pinkusu nuėjome pietauti, palikę Džo rūpintis skyriumi. Pinkusas visuomet atsinešdavo „lauknešėlį“, kad būdamas „Dievo namuose“ taip pat galėtų skaičiuoti kalorijas. Mažyčiais kąsneliais kramsnodamas varškę, liucerną ir šviežius vaisius, jis pirma paklausė manęs apie mano hobius – jis pats bėgiojąs, kad palaikytų formą, ir žvejojąs, kad nuramintų nervus, – paskui mano nuomonės apie širdies ligų rizikos veiksnius. Per vienerius pietus daugiau negu per ketverius studijų GMM metus sužinojau apie tai, kaip griaunu savo gyvenimą, siaurinu vainikines arterijas

ir tampu dar viena Amerikoje siautėjančios endeminės aterosklerozės auka. Pasak Pinkuso, turint galvoje švarią mano šeimos istoriją, aš tiesiog privaląs kuo labiau paveikti savo širdies likimą, todėl turiu susilaikyti ir nevalgyti ir negerti to, kas man patinka (spurgų, ledų ir kavos), nerūkyti to, kas man patinka (cigarečių ir cigarų), ir nedaryti to, kas man patinka (tinginiauti), bei nesijausti taip, kaip jaučiuosi (sunerimęs).

– Net kavos negalima? – paklausiau, nes nežinojau apie šį rizikos veiksnį.

– Dirgina širdį. Paskutinis „Žaliojo žurnalo" numeris. Straipsnio autorius – šių Namų internas Hovardas Grinspunas.

Galų gale po ilgų diskusijų apie bėgiojimą, pranešęs, kad padidino krūvius ir dabar per savaitę nubėga šimtą kilometrų – ruošiasi po trijų savaičių vyksiančiam maratonui, Pinkusas pasikvietė mane į savo kabinetą pačiupinėti jo kojų. Ten nuėjus jis vadovavo mano apžiūrai. Aukščiau juosmens jis panėšėjo į dantų krapštuką, žemiau – į kultūrizmo čempionato nugalėtoją. Keturgalviai, dvigalviai ir trigalviai raumenys buvo glotnūs, išsišovę, surišti plieno sausgyslėmis.

Grįžau į ISTS. Pasidygėjęs ligomis, išgąsdintas mechanizmų, norėjau bėgti. Džo mane nutvėrė ir užsispyrė, kad išmokčiau žvėriškos, pavojingos ir daugiau ar mažiau nereikalingos procedūros – suvaryti storą adatą į stipininę arteriją. Paskui, pasiteisinus, kad turiu pasiskaityti apie ligonius, man pavyko nubėgti iki personalo kambario. Paėmiau kortelę GMMS, kuriam visą kūną suniokojo nežinomos kilmės liga, ir pradėjau skaityti. Pirmieji jo simptomai buvo peršinti gerklė, kosulys, sloga ir šiek tiek pakilusi temperatūra. Man peršėjo gerklę, kosėjau, slogavau, temperatūra buvo kiek pakilusi. Paraudusi mano gerklė buvo suartas laukas, kuriame pasisėjo GMMS virusai. Užsikrėsiu tuo, kuo serga jis. Aš mirsiu. Apsidairęs aplink pamačiau, kad keičiasi seserų pamainos. Atėjusios dirbti seselės persirenginėjo baldais atitvertoje personalo kambario dalyje, kur stovėjo drabužių spintelės. Kadangi vi-

soms sulėkus ten susidarė pašėlusi spūstis, sesutės nebeišsiteko ir kai kurios nė kiek nesidrovėdamos išbėgo į kambarį ir čia nėrėsi iš savo palaidinių, sijonų ir džinsų švysčiodamos skaisčiomis liemenėlėmis, kelnaitėmis bei kitais apatiniais drabužiais, paskui siautėsi žaliomis medvilninėmis ISTS uniformomis. Kitos įbėgo net be liemenėlių ir persirenginėjo mano akivaizdoje; matydamos, kaip į jas vėpsau, šypsojosi. Mane sujaudino tas savo kūno nesigėdijimas, kurį jau spėjau taip gerai pažinti – kažkodėl jis buvo būdingas gydytojams ir medicinos seserims, diena iš dienos susiduriantiems su pūvančiais žmonėmis.

Išėjau. Kai merkiant žvarbiam balandžio lietui važiavau mašina, visos mano mintys sukosi apie šį skyrių. Kuo jis taip skyrėsi nuo kitų?

Kvintesencija. Štai kuo. Šis skyrius buvo kvintesencija. Jame po visokiausių rūšiavimų gulėjo tebegyvi artimiausi mirčiai atvaizdai. To ir reikėjo tikėtis. Apie tai bylojo bronzinė Zokų plokštė ant sienos. Ten taip pat gulėjo gyvi sekso atvaizdai. Negalėjau to nepastebėti. Aš to neprasimaniau. Tarp merdinčiųjų tos seselės skelbė gyvenimo triumfą.

Berė paklausė, kaip man sekėsi; atsakiau, kad viskas buvo kitaip – gausybė technikos, tad pasijutau tarsi dalyvaučiau kosminių skrydžių programoje, bet tuo pat metu – kaip daržovių lauke, tik tos daržovės – žmonės. Mane tai liūdino, nes jie buvo jauni ir mirs, bet tai nesvarbu, nes aš irgi mirsiąs nuo kažkokio egzotiško viruso, užpuolusio vargšą GMMS. Berė spėjo, esą mano mirties baimė tesanti dar viena „medicinos studento liga", ir kad jai labiau neramu dėl mano širdies. Prisiminęs Pinkusą atsakiau:

– O, taip. Iš kur žinai, kad pasiryžau labiau vengti širdies ligų rizikos veiksnių?

– Ne, kalbu ne tiesiogine prasme. Turėjau galvoje jausmus. Praėjo ne viena savaitė po Potso savižudybės, o tu nieko apie ją nekalbi. Tarsi to nebūtų įvykę.

– Įvyko. Tai kas?

– Tas, kad jis buvo velniškai geras tavo draugas, o dabar jis negyvas.

– Negaliu apie tai galvoti. Turiu naują darbą – IST skyriuje.

– Nuostabu. Nepaisant visko, kas įvyko, praeities nėra.

– Ką čia kalbi?

– Tu ir kiti internai ištrinate kiekvieną dieną, kad pradėtumėte naują. Šiandien pamirškime šiandieną. Visiškas neigimas. Mechaninis slopinimas.

– Baisaus čia daikto. Kas nuo to darosi?

– Niekas nesikeičia. Asmeninė praeitis ir patirtis nieko nereiškia. Neaugi. Neįtikėtina: tai patiria visos šalies internai; kiekvieną dieną jie dirba toliau, tarsi vakar nieko nebūtų įvykę. „Viską pamiršk, už viską atleista. Grįžk namo. Su meile – ligoninės valdžia." Ir ta banga be perstojo ritasi, didesnė už bet kokią savižudybę. Taip ir tampama daktaru. Nuostabu.

– Nesuprantu, kas čia taip blogai?

– Žinau, kad nesupranti – todėl ir yra taip blogai. Tu įgyji ne mediko įgūdžių, o sugebėjimo kitą rytą atsibusti, tarsi vakar nieko nebūtų atsitikę, net jeigu tai, kas įvyko – tavo draugo savižudybė.

– ISTS reikia išmokti velniškai daug naujų dalykų. Negaliu sau leisti galvoti apie Potsą.

– Netaukšk niekų, Rojau – juk nesi koks besmegenis grumstas – tu juk žmogus!

– Klausyk, aš nebesu kietuolis intelektualas. Aš tik vyrukas, norintis išmokti amato ir užsikalti pinigo, aišku?

– Nuostabu! Tavo saulės nebeužgožia jokie šešėliai.

– Kaip gali tikėtis, kad galvosiu, jei rytoj aš mirsiu?

19

Atsikėlus kitą rytą gerklę peršėjo labiau. Važiuodamas į „Dievo namus“ kosėjau, nugara per vidurį atrodė rakinte surakinta, ir tas pojūtis nustelbė visus kitus. Manęs laukė GMMS likimas – koma, pasibaigsianti mirtimi. Džo buvo ką tik baigusi tirti nakties išskyras, bet prieš mums pradedant vizitaciją priverčiau ją paklausyti mano krūtinės ląstos. Džo pareiškė, kad ji švari. Vis tiek buvau toks sunerimęs, kad negalėjau susikaupti, todėl NUSIŠTIŠINAU į rentgeno kabinetą. Nuotraukas peržiūrėjau su radiologu; tas pasakė, kad viskas normalu. Per pypsį gavau pranešimą, kad skyriaus ligoniui sustojo širdis, ir tekinas nubėgau.

Tas ligonis buvo GMMS. Jo palatoje susigrūdo penkiolika žmonių: kažkoks žmogelis iš Besarabijos, pučiantis jam pro burną orą; seselė, klūpanti ant lovos ir maiganti jam krūtinę – sulig kiekvienu sistoliniu spustelėjimu jos sijonas pasikeldavo iki juosmens; vyriausiasis chirurgas rezidentas, kurio stangrūs juodi krūtinės plaukai kyšojo iš žalios uniformos iškirptės; Pinkuso ir Džo palatoje kaip ir nebuvo. Pinkusas gavo pypsio žinutę per rytinį bėgiojimą; apsiavęs lengvaatlečio bateliais ir mūvėdamas sportinėmis trumpikėmis jis išsiblaškiusia mina dairėsi pro langą. Šalta kaip ledas Džo neatplėšdama akių nuo EKG aparato parinkinėjo vaistus ir šūkčiojo nurodymus seselėms. Tarp jų visų gulėjo mėsos gabalu virtęs GMMS.

Nepaisant visų pastangų GMMS ir toliau merdėjo. Kaip paprastai būna gelbstint ligonį, kuriam sustojo širdis, lyg per vakarėlį, kurio svečiai varžosi, kas labiau apsiskarmaluos, po kokio pusvalandžio visiems pabodo; gelbėtojai norėjo viską baigti ir leisti ligoniui mirti, mat jo širdis sekė paskui negyvas smegenis kaip automobilio variklis, kuris dar pakartoja keletą vidaus degimo ciklų, kai pasukamas raktelis. Džo, įpykdyta minties, kad teks prisipažinti pralaimėjus, sušuko:

– Dėl to vaikio darysim viską, kas įmanoma! – ir nenuleido rankų. Kai širdis galų gale sustojo, Džo įsakė paskrudinti krūtinę, ir kai keturi bandymai nepadėjo, stabtelėjo – jos medicinos stebuklų maišas ištuštėjo. Tuomet darbo ėmėsi chirurgai, ir vyriausiasis rezidentas, pajutęs galimybę paversti skerdynes drama, užsidegęs tarė:

– Gal norit, kad atverčiau krūtinės ląstą ir ranka pamasažuočiau širdį?

Džo pamąstė ir stojusioje tyloje atsakė:

– Žinoma. Juk tas vaikis čia pats atėjo. Darom viską, ką galim!

Chirurgas perpjovė krūtinę nuo vienos pažasties iki kitos ir išvertė šonkaulius. Sugriebęs širdį ėmė maigyti ranka. Pinkusas išėjo iš palatos. Aš stovėjau sustingęs. Aiškiai buvo matyti, kad GMMS negyvas. Viską jie dabar darė sau. Chirurgui pavargo ranka, ir jis paklausė, ar nenorėčiau tęsti. Visas apdujęs sutikau. Suėmiau jauną, gyvybės ženklų nerodančią širdį už apačios ir suspaudžiau. Stangrus, slidus, gyslotas kraujo pripildytas raumuo, besivartantis garuojančioje ląstoje, pririštas prie pagrindinių kraujagyslių žarnelių. Kam aš tai darau? Ranka pavargo. Lioviausi. Širdis gulėjo tarsi pilkai mėlynas vaisius ant kaulų medžio. Šleikštus vaizdas. Pamėlęs GMMS veidas balo. Skaisčiai raudonas krūtinės pjūvis nuo krešulių juodo. Mes sudarkėm jo kūną kaip tik tuo metu, kai jis mirė. Išeidamas iš palatos išgirdau Džo įsakmiai šaukiant:

– Ar čia esama GMM studentų? Per savo praktiką retai gausi-

te galimybę pasimokyti masažuoti širdį. Puiki proga. Nagi pamėginkit.

Pasidygėjęs pasišalinau į personalo kambarį, kur sesutės valgydamos spurgas plepėjo, tarsi už sienų nieko nebūtų atsitikę.

– Džiaugiuosi matydamas, kad negalabiji savo vainikinių arterijų spurgomis, Rojau, – tarė Pinkusas. – Mėginau išaiškinti merginoms, bet jos visai neklauso. Aišku, joms pasisekė: estrogenai mažina širdies ligų riziką.

– Nesu alkanas, – atsakiau. – Man regis, susigriebiau tą pačią ligą, kuria sirgo GMMS. Aš tuoj mirsiu. Ką tik suskaičiavau, kad per minutę įkvėpiu ir iškvėpiu trisdešimt du kartus.

– Mirsi? – paklausė Pinkusas. – Hmmm. Klausykit, ar tas GMMS turėjo kokį hobį?

Vyriausioji medicinos sesuo paėmė ligos istoriją, atsivertė Pinkuso sugalvotą skyrelį „Hobiai" ir tarė:

– Ne. Neturėjo jokio hobio.

– Štai – matot? – triumfavo Pinkusas. – Jokio hobio. Ar jūs suprantat – jis neturėjo jokio pomėgio. Ar turi kokį hobį, Rojau?

Gerokai sunerimau suvokęs, kad neturiu jokio – taip ir atsakiau.

– Privalai turėti bent vieną. Mano hobiai tausoja vainikines arterijas: žūklė ramina, bėgimas palaiko formą. Rojau, per devynerius metus šiame skyriuje nėsyk nemačiau, kad mirtų maratonininkas. Nei nuo MI, nei nuo kokio viruso – nuo nieko. Nemiršta, ir tiek.

– Tikrai?

– Taip. Pasižiūrėk: jei esi prastos formos, tavo širdis plaka taip, – Pinkusas iš lėto sulenkė pirštus prie delno, tarsi sulėtintai motų ranka su kuo nors atsisveikindamas. – Bet jeigu bėgioji, širdies veikla smarkiai suintensyvėja, ir ji tada pumpuote pumpuoja kraują! Štai taip! – Pinkusas taip stipriai gniaužė ir atgniaužė kumštį, kad net krumpliai balo, o dilbio raumenys išsišovė. Įspūdinga! Mane atves į sveikos gyvensenos kelią. Sugriebęs jį už rankos paklausiau:

– Nuo ko man pradėti?

Patenkintas Pinkusas iškart ėmė aiškinti apie batelių dydžius. Vietoj virusų ir aterosklerozės mano mintis dabar užvaldė subalansuoti vitaminai ir mikroelementai, anaerobinės raumenų medžiagų apykaitos gerinimas bei žurnalo „Bėgiko pasaulis" prenumerata. Mudu suplanavome pradinį grafiką, kurio laikydamasis sugebėsiu nė metams nepraėjus įveikti maratono distanciją. Pinkusas buvo didis amerikietis.

Kitą dienos dalį išsisukinėjau nuo Džo, kamavausi iš baimės ir retkarčiais kirkinau sesutes. Džo norėjo įkalti man į galvą viską apie viską, kad jai vakare išėjus sugebėčiau tvarkytis pirmą savarankiško darbo skyriuje naktį. Prisibaimindama perduoti skyrių man, ji vis slampinėjo iš paskos ir aiškino niekuomet neišjungianti savo pypsio, kol galų gale išėjo. Kaip paprastai per savo gydytojo praktiką, mažai ką žinodamas buvau paskirtas vadovauti viskam. Man reikėjo žmogaus, gerai nusimanančio apie paprasčiausius skyriaus darbo aspektus. Nubėgau pas budinčią seserį ir paaiškinau esąs tik pėstininkas jos šachmatų lentoje. Patenkinta ji ėmė aiškinti man dalykus, apie kuriuos niekas neužsiminė per ketverius kilnius studijų GMM metus, kur į valias prisiklausiau apie enzimų kinetiką ir zebriškas ligas. Tapau techniku, besimokančiu nustatyti dirbtinio kvėpavimo aparato skalę.

Prieš dešimtą, nespėjus pavakarieniauti, mane iškvietė į priimamąjį, kur laukė pirmasis ligonis – keturiasdešimt dvejų metų vyras Blumo pavarde, pirmą kartą ištiktas MI. Į mūsų skyrių jį guldė dėl jo amžiaus. Jei būtų buvęs šešiasdešimt dvejų, būtų turėjęs rūpintis savimi kuriame nors bendrajame skyriuje, ir jo galimybės išgyventi būtų sumažėjusios perpus. Blumas gulėjo priimamajame ant neštuvų išbalęs kaip drobė ir pūškė iš nerimo ir širdies skausmo. Jo akyse matei siaubą mirštančio žmogaus, apgailestaujančio, kad paskutinių dienų nepraleido kitaip. Juodu su žmona įsmeigė akis į mane, savo viltį. Nesmagiai pasijutau ir nustebau susigriebęs, kad galvodamas apie Pinkusą klausiu Blumo, ar šis turįs hobį.

– Ne, – dusdamas atsakė jis, – hobio aš neturiu.

– Kai pasveiksit, jums gali kilti mintis kokį įsigyti. Aš bėgioju, kad palaikyčiau formą. Aišku, galima dar ir žvejoti – ramina nervus.

Rizikos veiksniai buvo nepalankūs Blumui. Jį ištiko rimtas MI, ir ISTS maloniai sutikus jis keturias dienas išbus ant mirties slenksčio. Nuvežiau jį į skyrių, kur apspito sesutės ir ėmė prijunginėti laidus, kurie leis stebėti jo organizmo rodiklius. Olio veidas nušvito pamačius padriką Blumo EKG. Ką aš dariau vargšo Blumo širdžiai? Ne itin daug. Laukiau, kada ji sustos.

Piepis ir Čakas, žinodami, kokia įtempta man bus pirmoji budėjimo skyriuje naktis, užsuko pasišnekėti. Nors darėsi vis sunkiau palaikyti santykius po to, kas nutiko Edžiui ir Potsui, stengėmės daugiau būti drauge.

– Seniai norėjau paklausti tavęs, Piepi, – pasakiau, – kas atsitikę Andželos kalbos centrams. Ji pradeda kalbėti, nutyla ir ima mostaguoti rankomis. Kodėl taip yra?

– Niekuomet nepastebėjau, – atsakė Piepis. – Man jos kalbos maniera neužkliūva.

– Nori pasakyt, kad dar nesi su ja apie nieką kalbėjęsis?

Piepis susimąstęs nutilo, paskui plačiai išsišiepė, pliaukštelėjo sau per petį ir atsakė:

– Ne! Nė karto! CHA!

– Velniai griebtų, – tarė Čakas, – po tos poetės tu tikrai pažengei toli į priekį!

– Man regis, aš tikrai myliu Andžę, bet nemanau, kad ją vesiu. Matot, ji nekenčia žydų, nekenčia daktarų, be to, sako, kad per garsiai švilpauju ir per daug paskui ją sekioju, kai mudu nesam lovoj. Manau, kad man gali... A – sveika, Andže Vandže. Kaip tik pasakojau...

– Piepi, – atsakė Andžela, – žinai, ką, – mostas į save, – aš manau? – mostas į Piepio pusę. – Tu velniškai, – gestas kosmoso link, – daug kalbi. Rojau, ponas Blumas nori, – mostas į burną, –

su tavim pasikalbėt. Mums reikia, – gestas dangaus link, – pagalbos.

Čakas su Piepiu išėjo, palikę mane vieną patirti pirmos savarankiškos nakties kosmoso platybėse sukrėtimus ir jaudulius. Vakarą praleidau kaip akrobatas vaikščiodamas lynu su Blumu ir kitais ligoniais, stengdamasis neprarasti pusiausvyros virš jų katastrofų bedugnės. Vienuoliktą prasidėjo striptizas: keitėsi seserų pamaina. Nusitraukia aptempti džinsai, juodos nėriniais puoštos kelnaitės nusismaukia, šmėsteli glotnios šlaunys ir kūšplaukiai, iš šono pamatai liumptelint vieną krūtį, paskui tiesiai prieš akis du stangrius papus su pasiklydusiais speneliais – žodžiu, viską. Testosteronų audra. Su kuo kiekviena jų buvo lovoje, ką ten išdarinėjo prieš ateidama į darbą, pas mane? Nusiraminęs nueinu miegoti. Ketvirtą ryto pažadina sesutė: atvežta dar viena ligonė. Aštuoniasdešimt devynerių, nedidelis MI, be komplikacijų.

– Tokių senų nepriimam, – atsakau. – Siųskit ją į bendrąjį skyrių.

– Jeigu jos pavardė Zok – priimam. Čia Senoji Zok.

Senoji Zok paaiškėjo esanti tipiška limpė, išskyrus pinigus – jų turėjo pilnus tris maišus. Man tai padarė įspūdį. Būsiu su šia Zok malonus, ji duos man vieną maišą pinigų, aš tuomet mesiu mediciną, vesiu Perkūno Šlaunis ir pasižadėsiu niekuomet nešvilpauti ir paskui ją nesekioti. Nuvežiau Senąją Zok – kuri klykavo MŪ-EL MŪ-EL – į skyrių. Jei Blumas ir Zok būtų pretendavę į paskutinę lovą intensyviosios slaugos terapijos skyriuje, katras būtų ją gavęs? Nelygios jėgos.

Kai į „Dievo namus“ paguldo kurį nors Zoką, visa subinlaižių ledų porcijos viršūnė ima tirtėti ir mirgėti nelyginant pilvo šokėja veidrodžių salėje. Kojui paskambina, o tas skambina žemesniems subinlaižiams. Taigi, kai sesutės guldė į lovą Senąją Zok, į palatą įbidzeno Pinkusas.

– Puikus ligonis, ką? – pasakiau pasižiūrėjęs į jį.

– Ar ji turi hobį?

– Be abejo. Ji mūeliuoja.

– Kaip gyvas nesu apie tokį girdėjęs, – atsakė Pinkusas. – Kas tai?

– Paklausk jos.

– Labas, brangute. Koks jūsų hobis?

– MŪ-EL MŪ-EL!

– Kaip juokingai pašmaikštavai, Rojau, – pagyrė Pinkusas. – Pasižiūrėk į šitą.

Pinkusas prasisegė marškinius ir parodė bėgiko marškinėlius su milžiniška sveika širdimi, nudažyta visomis spalvomis. Tuomet nusimovė kelnes ir parodė rausvas trumpikes, ant kurių kraujo raudonio spalva buvo užrašytas šūkis TAUSOK ŠIRDĮ. PINKUSAS. „DIEVO NAMAI“. Nagi, – tarė jis rankos mostu atkreipdamas sesučių ir mano dėmesį į savo blauzdas, – tik pačiupinėkit jas.

Pačiupinėjome plieno lynus – jo *musculus gastrocnemius* ir *musculus soleus*. Įkišęs ranką į didžiulį krepšį Pinkusas ištraukė porą bėgiko batelių ir tarė:

– Jie tau, Rojau. Čia pora batelių, kurių nebenešioju. Jau praavėti, tad gali iš karto pradėti su jais bėgioti. Eime, pamokysiu tave apšilimo pratimų. Tuoj ketinu bėgti dešimt kilometrų – tai mano ryto norma.

Mudu su Pinkusu atlikome vos ne ritualinius pratimus ir pramankštinome visus raumenis nuo pilvo iki kojų pirštų. Po apšilimo jis patraukė per skyrių. Brėško rytas. Eidamas pro palatą, kurioje degė šviesa, paklausė:

– Kas ten?

– Ką tik paguldytas ligonis Blumo pavarde. Neturi hobių. Nė vieno.

– Nieko nuostabaus. Iki pasimatymo.

Kitą dieną pats stebėjausi, kad nesijaučiu pavargęs. Susijaudinau. Susitvarkiau su labiausiai pasiligojusiais, negyviausiais iš visų gyvųjų ligoniais. Visą naktį išvengiau nelaimės stebėdamas skai-

čius, retkarčiais duodamas vaistų ar pasukdamas prietaiso rankenėlę. Blumas ištempė iki ryto. Didžiausias jaudulys apėmė, kai pasibaigus vizitacijai Pinkusas atsisuko į mane ir didžiai nuliūdindamas Džo tarė:

– Gerai padirbėjai pirmąją budėjimo naktį, Rojau. Ne šiaip gerai – turiu galvoje, velniškai gerai padirbėjai, Rojau. Dievaži, velniškai gerai.

Likusią dienos dalį supausi ant svaiginančių savo kompetencijos bangų. Prieš išeidamas namo užsukau į Ligų ir mirčių aptarimą. Per šiuos susirinkimus buvo keliamos aikštėn klaidos siekiant jų nekartoti. Praktiškai tai buvo galimybė aukščiau stovintiesiems šikti ant žemiau stovinčiųjų. Kadangi kai kurie ternai buvo linkę daryti klaidų, nuolatos matydavome tuos pačius veidus. Tą dieną vėl išvydome Hovį – ant jo šiko už tai, kad nugydė ligonį, sirgusį jo būsimosios specializacijos – inkstų – liga. Hovardas apsiriko diagnozuodamas – nustatė vyriškiui artritą, o tas galų gale mirė nuo inkstų nepakankamumo. Įėjau tuo metu, kai Hovis pranešė, kad ligonis mirė.

– Ar leidimą skrosti gavai?

– Žinoma, – atsakė Hovis, – bet aš apsirikau – ligonis vis dėlto nebuvo miręs.

Užsidengęs delnu akis Kojis tarė:

– A... O kas nutiko vėliau?

– Išsikviečiau rezidentą, – atsakė Hovardas, ir klausytojai ėmė juoktis.

– O tada? – paklausė vyriausiasis.

– Tada ligonis iš tikrųjų mirė, ir mes gavom sutikimą skrosti. Prieš mirdamas jis pasakė „sesuo nekompetentinga“ ar „sesuo nekultūringa“.

– Koks skirtumas? – šiurkščiai paklausė Kojis.

– Tiesą sakant, nežinau, – atsakė Hovis.

Ir Molė myli šitą šiknių? Užsnūdau. Kai pabudau, Kojis aptarinėjo šį atvejį:

– Dauguma žmonių, sergančių glomerulonefritu ir spjaudančių kraujais, serga glomerulonefritu ir spjaudo kraujais.

Pamaniau, kad miegu, kol dar sykį pabudęs išgirdau kitą Kojo perliuką:

– Ši mirtina liga turi tendenciją būti išgydoma.

Kaip banalu! Knaisiojasi po inkstų ligas, kai aš ISTS užsiimu aukšto lygio medicina ir tiksliai reguliuoju kiekvieną žinomą kūno parametrą. Išėjau iš susirinkimo, pasirašiau budėjimo žurnale ir nuvažiavau namo. Nustebau susigriebęs, kad švilpauju laimingas, galvodamas apie kojų raumenis. Tapsiu toks kaip Pinkusas. Apatiją, kurią jutau Limpių mieste, keitė ISTS jaudulys. Kaip ir priimamajame, limpiai čia neužsibus ir manęs nepergyvens – nieko panašaus. Iš ISTS juos bemat IŠŠTIŠINS kitur – nebent būtų turtingi ar jauni. Kaip įstabu įveikti sudėtingiausias ligas, vadovauti gerai, parodant savo galią, jaustis, kad esi viršūnėje – tarp savo profesijos elito. Buvau karalius. Kaifas!

Nekantravau, kada užsimausiu savo trumpikes ir apsiausiu senuosius Pinkuso batelius. Gerai praavėti, jie lipte prilipo prie kojų. Nors ir buvau pavargęs, prisiverčiau atlikti Pinkuso apšilimo pratimus ir išbėgau į gatvę. Prieš akis besileidžiant saulei, KLEPU KLEPU raminamai šlepsint į asfaltą platiems, minkštiems padams, atsidūriau keliais kilometrais arčiau švarių, neužkalkėjusių vainikinių arterijų ir sodraus, deguonies prisotinto kraujo šalies. Buvau vaikas, besimėgaujantis laisve po vakarienės, sklendžiantis su Ikaro sparnais pučiant pirmam šiltam pavasario vakaro vėjeliui.

Grįžau su skaudama krūtine, išsigandęs, kad man krūtinės angina, nes per vėlai pradėjau mankštintis. Mirsiu nuo MI, kuris ištiks mane bėgant. Nužvelgęs mano lavoną Pinkusas mąsliai pasakys:

– Kaip gaila. Per vėlai.

Berė laukė manęs namie. Pripratusi prie sėdimos mano gyvensenos, ji negalėjo patikėti savo akimis.

Paėmęs jos delnus priglaudžiau prie savo *musculus gastroc-*

nemius ir tariau:

– Pačiupinėk.

– Na ir kas?

– Čia PRIEŠ. Noriu, kad aiškiai įsidėmėtum – galėsi palyginti su tuo, ką pajusi PO.

20

Antrai savaitei nesibaigus nubėgdavau septynis kilometrus per dieną. Palengvėjo sužinojus, kad skausmą, kurį palaikiau krūtinės angina, pasak Pinkuso, sukėlė išsitempę tarpšonkauliniai raiščiai – ėmė plėstis krūtinės ląsta; įprastas dalykas pradedantiesiems bėgikams. Ėmiau lakstyti tuos septynis kilometrus į darbą žiediniu taku, pavadintu pavarde garsaus maratonininko kardiologo, mirusio nuo senatvės – palei upę, rytui brėkštant virš bundančio miesto, mano KLEPU KLEPU raminamai bylojo apie gerą mano širdies veiklą.

Bet viskas dar nėjo kaip Pinkusui patepta. Kitaip negu jis aš dar neapsipratau ISTS. Pusė manęs buvo prisipildžiusi žmogaus kančių ir bejėgiškumo siaubo; kita sklandė aukštybėse – buvau karalius erotiškoje ligonių karalystėje, kompetentingas valdyti aparatus. Kadangi kas antrą naktį budėjau, neturėjau laiko galvoti apie pasaulį anapus „Dievo namų“, todėl konfliktai skyriuje tapo svarbiausiais gyvenimo konfliktais. Seselės? Kaip Vermero paveikslo „Dama su gitara“ fonas – juoda tuštuma – išryškina vikrius pirštus apšviečiančią žvakės liepsną, taip ligos išryškino seksą.

Dažnai tapdavau labai panašių vienas į kitą erotinių vaizdelių dalyviu. Vėlus vakaras, nykią dirbtinę skyriaus šviesą perskrodžia tik PYPT PYPT pypsinčių širdies monitorių žalių lempučių blyksėjimas. Sesutė žadina mane iš lovos pas komos ištiktą ligonį, ku-

rio kūną valdo aparatas, – pablogėjo kažkoks parametras. Sekdamas jai pavymui pas ligonį pastebiu, kad ji be liemenuko ir pėdkelnių. Prikišu stetoskopą prie kūno. Man reikia pasiklausyti krūtinės, todėl prašau seselės man padėti. Ji pasilenkia, mudu pakeliam kūną ir pasodinam. Nekreipdamas dėmesio į maskatuojančią žarnelę, klausausi dirbtinio kvėpavimo aparato vėdinamų užsikimšusių plaučių, pirštais liečiu geltoną kaip vaškas odą, stengiuosi ištverti chroniškos ligos dvoką. Užuodžiu jos kvepalus – jie atsiduoda kokoso riešutu. Mūsų galvos vos nesiliečia. Paleidžiu stetoskopą, laisvąja ranka apkabinu jos kaklą ir imu bučiuoti. Mūsų liežuviai susipina. Vienu pečiu įsiremiu į ligonio kūną ir išlaisvinu antrą ranką. Mes vis dar bučiuojamės; per medvilninę suknelę glamonėju jos krūtį jausdamas, kaip šiurkšti medžiaga brėžia odą, kaip standėja spenelis. Mudu atsitraukiam ir kūnas BUMPT pargriūva ant lovos. Vėliau, per savo pertrauką, ji ateina pas mane į budėtojo lovą ir pasikelia žalią operacinės sijoną, nes nusirengti nėra kada. Mudu abu pradedam lieti savo neapykantą, vienatvę, pasibaisėjimą žmogaus kančiomis ir neviltį dėl jo laukiančio galo švelniausiu žmogaus aktu – glamonėmis. Nors žinau: ji nekenčia manęs už tai, kad esu daktaras, kad per tą pamainą tris kartus užmiršau jos vardą, kad esu žydas, žiūrintis į jos eunucho popiežiaus pareiškimus apie „žmogaus gyvybę“ geriausiu atveju kaip į komiškus, kad vadovauju jos skyriui, kad ją nuolatos pasigauna tokie vyrai kaip aš, kad klasėje visuomet buvau tarp gudresniųjų – iš visos šitos neapykantos ir jos sukeliamo geidulio mes lyg laukiniai pliekiamės vienas į kitą, oda susilietusi su oda, bybis kūšy, apimti nevilties daugelį šviesmečių kosmose keliaujančių dviejų žmonių, kurių kelio gale laukia mirtis, o grįžti neįmanoma, žmonių, įkalintų chromo, šviesų, kompiuterių ir nuvalkiotos muzikos erdvėlaivyje. Ji nenori kalbėti su manim apie savo neapykantą, ji net nenori gestais jos rodyti – ji tik nori dulkintis iš tos neapykantos ir tuo apsiriboti. Dejuodami mes girgždiname lovos spyruokles jausdamiesi saugūs, nes du aparatai budi be paliovos: jos kontracep-

tinė diafragma ir mūsų abiejų sugebėjimas iš ryto viską užmiršti. Kalifornija, aš čia! Mudu baigiam. Išraudusia varpute, bet ne širdimi, ji grįžta į darbą.

Pritardamos šiai pavasarinei sekso ir mirties temai žydų Velykų dienos lyg aštuoni grifai puola „Dievo namus". Nors Didysis penktadienis ir Velykų šeštadienis teikia apgaulingų vilčių, atėjus Velykoms nebelieka abejonių, ką sėti nusiteikęs Dievas – mirtį. Kas, kad mes ginkluoti technika, turinčia gelbėti žmonėms gyvybę: Dievas įtempęs savo bicepsus, tricepsus, o gal ir infiniomnicepsus, ėmė šaipytis iš mūsų mirtimi. Per žydų Velykas ligoniai ėmė kristi kaip musės.

Buvo klaiku. Lyg pašėlę gelbstime kurį ligonį ir, kai jau rodos, kad ištemps, PYPT – širdis sustoja ir jis miršta. Hospitalizuodamas ligonį priimamajame prikišu prie jo stetoskopą; tuo metu jis stveriasi už krūtinės, pamėlynuoja ir miršta. Ramiai miegu; suskamba sirena, pranešanti, kad ligoniui sustojo širdis. Pasileidžiu tekinas – mirksėdamas, mėgindamas paslėpti miegant atsistojusią varpą. Ryškios dienos šviesos lempų ir geležinkelio stočių bei oro uostų muzikos užlietame koridoriuje paniškai dairausi reikiamos palatos. Aišku, Dievas jau padarė savo ėjimą, ir dar vienas ligonis iškeliavo į dausas. Jau paskui, peržiūrinėdami Olio sukauptus duomenis, pamatome, kad, nepaisant mūsų pasirengimo, širdies ritmas sutriko tuo metu, kai ligonis buvo lengvai pažeidžiamas, ir PYPT – aukštai iškėlusi galvą įžengia pasipūtėlė mirtis.

Visi buvome pritrenkti. Mirusiųjų artimieji, iš pradžių įkvėpti vilties, paskui sugniuždyti nevilties, kentėjo neapsakomai. Netikėtai užpulti, nuo lynų atitrūkusiomis širdimis, kurios vartėsi ir plūduriavo krūtinėse it vilnos gumulai tuščiuose maišuose, jie mazgojo mus savo ašaromis. Tobulybės siekiančiai Džo tai buvo sunkus smūgis. Ketvirtąją žydų Velykų dieną ji pašėlo. Grumdamasi su šmėkla to, ką palaikė savo pačios nesugebėjimu išgelbėti nuo mirties jai patikėtus ligonius, ji griebėsi vos ne alchemikų teorijos ir nusprendė, kad skyriuje esama kažko užteršto. Pasirodžius Pinkusui, jinai

išklojo jam šią savo idėją ir pareikalavo, kad skyrių išdraskytų nuo lubų iki grindų ir rastų tą kenksmingą medžiagą, žudančią jos ligonius. Flegmatiškasis Pinkusas atsakė, kad ji galinti elgtis kaip tinkama – jis pats nemanąs, kad yra taip, kaip ji sakanti. Jis paprašė manęs pačiupinėti jo kojas. Pačiupinėjęs pasakiau:

– Nuostabu!

– Iki maratono beliko šešios dienos. Šiandien pradedu kaupti angliavandenius.

– Pinkusai, – tarė Džo taip įtaigiai, kad net ratilai po akimis, rodės, dar labiau pajuodo, – noriu, kad aiškiai suprastumėt vieną dalyką: mes laimėsime šį karą su mirtimi.

Priešpaskutinė nesėkmė ištiko Džo penktąją Velykų naktį, ketvirtą valandą ryto. Paprastai Džo didžiąją nakties dalį nemiegodavo, bet įtampa, kurią patyrė būdama pirmoji rezidentė, akis į akį susigrūmusi su Mirties Angelu, ją išsekino; kadangi atrodė, kad padėtis skyriuje normali, ji valandai prigulė. Netrukus užvirė tikrų tikriausias pragaras: vyrui Gogarčio pavarde, ką tik įsitaisiusiam MI, sustojo širdis. Buvo iškviesta Džo, ir toji su fanatizmu, beveik neregėtu ISTS, ištisą valandą darė viską, kad jį išgelbėtų. Deja, paaiškėjo, kad Gogartis tebuvo dūmų uždanga: iš palatos išėjusi Džo ir seselės pamatė Senąją Zok, kniūbsčią tysančią ant plytelėmis klotų skyriaus grindų, negyvut negyvutėlę. Paaiškėjo, kad išgirdusi sambrūzdį Gogarčio palatoje, Senoji Zok padarė paskutinį filantropišką gestą – užsimanė dalyvauti gelbstint nelaimėlį ir, paklusdama graudžiausiam „Dievo namų" įstatymui – LIMPIAI KRINTA, taip ir padarė; krentant pasislinko stimuliatorius, vertęs plakti kilnią jos širdį, ir ji pasimirė. Ironiškiausia – kaip ir visas Džo gyvenimas – buvo tai, kad Džo liepė visoms sesutėms rūpintis Gogarčiu, ir todėl Zok buvo palikta be priežiūros. O kai kuris nors iš Zokų paliekamas be priežiūros, „Dievo namai" ima drebėti.

Kitą rytą kilo didžiulis sambrūzdis: Zokai stojo prieš Mediciną. Abipusių kaltinimų miestas. Nors per rietenas Kojis susilaikė ir

nepaprašė sutikimo skrosti, Džo neiškentė, ir padėtis tapo labai nemaloni. Kojis paliepė Džo „nešdintis iš čia velniop", ir mūsų akivaizdoje visa valdžios vilkstinė nusivedė pulkelį Zokų į vieną iš žaliu pliušu trauktais baldais apstatytų „priėmimų kambarių", dovanotą Zokų ir naudojamą tik „Dievo namų" filantropams maloninti.

Atsikandęs Džo „teršalo" teorijos, pranešiau eisiąs kitu keliu. Džo paklaustas kokiu, atsakiau:

– Ugnį malšink ugnimi.

Pakėliau ragelį ir liepiau operatorei per pypsį TUČ iškviesti budintį rabiną. Sunerimęs, kad gavo pranešimą atvykti ir dar TUČ, pūškuodamas atskubėjo jaunas rabinas Fuksas. Papasakojau jam apie įsiviešpatavusią Giltinę ir pasakiau esąs įsitikinęs, kad šitaip per Velykas apsireiškė Viešpats Dievas, per klaidą palaikęs mus egiptiečiais.

– Nesuprantu, – atsakė rabinas Fuksas.

– Argi negali būti, kad Dievas baudžia mus tomis mirtimis ir kad privalome kaip įmanydami laikytis Velykų įstatymų? Na, kad ir nudažyti skyriaus durų staktas, valgyti specialius velykinius patiekalus, palikti vyno pranašui Elijui ir panašiai?

Juodabarzdis intelektualas Fuksas atrodė suglumęs; įsispitrijęs pro akinius, kurie labiau būtų tikę kokiai senutei, į amžiną blykčiojantį Olio valdymo pultą, jis atsakė:

– Hagados pasakojimo apie Velykas, kurį jūs turite galvoje, nereikia suprasti paraidžiui – jis skirtas pamokslavimo tikslams. Būtent: nuo vienuoliktojo šimtmečio interpretuojant Hagadą buvo parašyti komentarai, dažniausiai skirti pamokslams, nors kartais savo pobūdžiu jie yra mistiniai.

– Ar supratai, Pinkusai? – paklausiau.

– Ne.

– Aš irgi nesupratau. Ką jūs turit galvoje, rabine?

– Nesupraskit to pasakojimo paraidžiui. Tai tik padavimas. Dievas šitaip nebeapsireiškia. Šios mirtys susijusios su fiziologiniais

faktais, o ne su Dieviškosios būtybės užgaidomis. Čia miršta kūnas, ne dvasia.

Kur, jeigu ne „Dievo namuose“, gali rastis tokių kietuolių teologų kaip šis rabinas? Atsigręžęs į jį paklausiau:

– Beje, kokiai tikėjimo krypčiai jūs priklausot, rabine Fuksai?

– Aš? Aišku, reformatams.

– Taip ir pamaniau, – atsakiau imdamas ragelį. – Labai jums ačiū. Skambinu ortodoksams.

Ortodoksų rabinas buvo senas, žilabarzdis patriarchas iš negrų rajone įsikūrusios pusiau apleistos sinagogos. Užsidegęs mano sumanymu, jis ėmė cituoti man mistinius tekstus apie „ligonių namus izraelitams išeinant iš Egipto“ ir aiškino, kad Velykų pamokymai esantys amžini – tai patvirtinanti Mišna: „Te kiekvienas kiekvienos kartos žmogus žiūri į save, tarsi būtų išėjęs iš Egipto“. Deja, šis rabinas skundėsi širdies perkrova, tad, mums nepradėjus giedoti psalmių ir dažyti staktų, jis paprašė nemokamos medicininės konsultacijos. Užtrukome iki pietų, o tada rabinas pasakė turįs padaryti pertrauką ir pavalgyti. Išsitraukęs stiklainiuką užsukamu dangteliu jis atsisėdo šalia seselių ir manęs. Kai nusuko dangtelį, iškart supratau, kas viduj.

– Silkė, – paaiškino jis sesutėms, – silkė, pjaustyta gabaliukais.

– Maniau, kad vengiate druskos? – paklausiau.

– Vengiu. Ar galit patikėti: viename mažyčiame gabalėlyje silkės yra tiek druskos, kad užtenka visai dienai?

Galų gale ūkio skyrius atsiuntė mums skardinę kraujo raudonio dažų, ir taškiausi jais, kol silke riaugėjantis rabinas meldėsi, giedojo ir linkčiodamas vaikštinėjo pirmyn atgal. Kai viskas buvo baigta, palinkėjau rabinui sėkmės, paaukojau truputį pinigų jo sinagogai ir grįžau į kosminę laboratoriją. Tą vakarą besiklausydamas nesibaigiančio Piepio plepėjimo apie jo pasidulkinimus su Andžela – ji sirgo mėnesinėmis ir per krikščionių, ir per žydų Velykas, taigi, galima sakyti, dar ir šitaip bandė sutaikinti tas skirtingas

religijas – klausiausi ir Mirties Angelo, sklendžiančio virš mano skyriaus, sparnų plevenimo.

Vieną naktį mūsų pastangos davė vaisių. Kritiškiausias ligonis tuo metu buvo daktaras Binskis, pusamžis privatas, ištiktas rimto MI. Žinojau, kad jis supranta galįs mirti, ir nors mudu vieną prie kito traukė, nes buvome kolegos, baimė prie jo prisirišti stūmė mane tolyn nuo jo. Per naktį daktaras Binskis pademonstravo beveik visas žmonijai žinomas širdies aritmijos rūšis. Man sekėsi, o gal įvyko stebuklas, ir kaskart mano pastangos atsipirko, tad aušra išvydo Binskį ir atvirkščiai. Vaikinai ortodoksai atlaikė.

Kitą, šeštadienio, rytą Džo netvėrė džiaugsmu. Nematydama nė vieno negyvėlio, ji šypsojosi iki ausų, spaudė man ranką ir vis kartojo:

– Dievaži, mes laimėsim. Jeigu tam reikės dažyti durų staktas – kodėl gi ne – išdažysim. Kad tik ligoniams būtų geriau.

Nuėjome aplankyti daktaro Binskio, ir senas jo draugas Pinkusas tarė:

– Sveikas, Morisai. Kaip šiandien laikosi Morisas?

– Jaučiuosi gerai, Pinkusai. Kiek laiko praėjo – keturiasdešimt valandų?

– Apytikriai.

– Koks šiandien mano ritmas? – paklausė Morisas.

– Daktare Binski, – atsakė Džo gergždžiu balsu lyg koks vyresnysis brolis uždėdama delną jam ant peties, – jums grįžo normalus sinusinis ritmas. Galų gale NSR.

– Kaip džiugu, – tarė daktaras Binskis, – tiesiog neapsakomai džiugu.

Po dešimties sekundžių jo širdis sustojo ir, nors labai stengėmės, nė pusvalandžiui nepraėjus jis mirė.

Džo palūžo. Sėdėdama personalo kambaryje su Pinkusu ir manim, ji be perstojo kartojo:

– Jis negalėjo mirti, jo ritmas buvo normalus sinusinis. Norma-

lus sinusinis ritmas, o jis nebegyvas? Statistikos požiūriu – kažkokia nesąmonė. Nebepakelsiu viso to absurdo.

– Žmonės miršta ir su NSR, – ramiai atsakė Pinkusas. – Tai įrodo, kad mes padarėm viską, ką galėjom, ar ne, Rojau?

Pritariamai linktelėjau. Be abejo, Pinkusas buvo teisus.

– Klausyk, Džo, – kalbėjo Pinkusas, – jis paliko šį pasaulį turėdamas kuo normaliausią sinusinį ritmą. Stilingai. Taip, jis paliko šį pasaulį kaip ir pridera „Dievo namuose“.

Prisiminiau Namų įstatymą: LIGA – PACIENTO RŪPESTIS. Širdis buvo Binskio, ne mano. Turėjau imunitetą nuo atsakomybės ar nerimavimo. Man svarbiausia bėgioti, taisyklingai maitintis ir nesinervinti. Palikęs Džo laužyti sau galvą, nuėjau rūpintis kitais skyriaus ligoniais. Vėliau tą popietę su visais atsisveikinau, palinkėjau Džo sėkmės ir bėgdamas septynis kilometrus namo galvojau vien apie Pinkusą ir Dievą. Padariau viską, ką galėjau, bet daktaras Binskis vis tiek mirė. Dėl to nerimaudamas, graužsaid save, tik patirsiu dar didesnį stresą, o apie šį rizikos veiksnį dabar puikiai išmaniau. A tipo asmenybė – granata, įmesta į širdį. Ačiū, man nereikia.

Po vakarienės mudu su Bere pėsti ėjome namo. Ji stebėjosi mano energija, nes nuo darbo ISTS pradžios per naktį miegodavau vidutiniškai tris valandas.

– Pinkusas sako, kad iš esmės nuovargis yra proto būklė, o ne kūno. Budėti kas antrą naktį visai neblogai. Man, galima sakyti, patinka.

– Patinka? Maniau, kad tu baisiai nemėgsti dirbti Namuose naktį?

– Kituose skyriuose taip ir buvo. ISTS man patinka. Net labai. Kaip sako chirurgai: „Budėjimas kas antrą naktį turi vienintelį trūkumą – priimi dukart mažiau ligonių“. Aš jiems pritariu. Ko gero, tapsiu kardiologu.

Berė sustojo, sugriebė mane už pečių ir privertė pažvelgti jai į akis. Atrodė, kad ji kažkur toli, kai manęs paklausė:

– Rojau, kas tau pasidarė? Devynis mėnesius vis man aiškinai, kad internatūra griauna tavo gyvenimą – tavo kūrybiškumą, žmogiškumą, aistrą. Kas, po velnių, dedasi tam skyriuj?

– Nežinau. Daugybė mirčių. Džo kvaištelėjo. Apsiverkė. Labai nerimastinga. A tipas. Nors ir turi estrogenų, tai nežada jai nieko gero.

– Džo kvaištelėjo? O kaip tos mirtys paveikė tave?

– Mirtys? Baisaus čia daikto.

– Baisaus čia daikto? – pakartojo Berė kupinu liūdesio ir apgailestavimo balsu, kuris, rodės, ataidėjo iš šulinio dugno. – Žinok: kuo daugiau mirčių, tuo daugiau nužmogėji.

– Be reikalo nerimauji. Pasak Pinkuso, „nerimas žudo“.

Kai tąnakt lovoje į ją atsisukau ir paliečiau petį, pajutau, kokia ji įsitempusi. Nustūmusi mano ranką į šalį ji tarė:

– Rojau, aš susirūpinusi. Suprantu: tu tramdeisi, kad nesielvartautum dėl Potso mirties, bet čia jau per daug. Tu užsidarei į kiautą. Tu niekad nebesusitinki su draugais, niekuomet net nebeužsimeni apie Dručkį, Čaką ar policininkus.

– Taip. Man rodos, palikau juos visus savo praeityje.

– Paklausyk manęs: iš tikrųjų tau visai nepatinka darbas ISTS – tai tik gynybos forma. Ir Pinkusas tau nelabai patinka – tai irgi tik gynybos forma. Tau lengva maniakinė depresija – susitapatini su agresorium, dievini Pinkusą, kad išsigelbėtum ir neišskystum. Gal „Dievo namuose“ tai ir pasiteisina, bet su manim neišdegs. Šiąnakt man esi negyvėlis. Tavyje nėra gyvybės kibirkštėlės.

– Nežinau, Bere. Jaučiuosi gyvas ir sveikas, – prisiminęs Halą, kompiuterį iš filmo „2001 metai“, pridūriau: – Viskas klojasi neapsakomai gerai.

– Kiek laiko tau dar liko dirbti tame ISTS?

– Dešimt dienų, – atsakiau ir paglosčiau jai plaukus, kuo ramiausiai galvodamas apie mūsų svarbiausiąją pirmykštę fizinę mankštą – seksą. Ji pasislinko toliau. Paklausiau kodėl.

– Negaliu su tavim mylėtis, kai mes esam taip vienas nuo kito nutolę.

– Nori pasakyt, kad tau nepakeliama mintis apie kitą moterį? Žinok, kad viskas baig...

– NE! Tu man nepakeliamas! Nebegaliu daugiau mėginti tau viską išaiškinti. Man metas pradėti galvoti apie save. Duosiu tau laiko, leisiu užbaigti darbą ISTS ir pasižiūrėsiu, ar tu pajėgsi iš viso to išsivaduoti. Jeigu nepajėgsi, viskas tarp mudviejų baigta. Po šitiek laiko tapsim svetimi. Kaip tu sakai, BSNR, Rojau, BSNR.

Tarsi iš tolumos išgirdau savo balsą:

– Geriau BSNR negu nerimas, Bere. Tikrai geriau negu A tipo asmenybė.

– Kad tave kur velnias, Rojau! – suriko ji ašarodama. – Tu esi mulkis! Nejaugi nesuvoki, kas tau darosi?! Atsakyk man!

– Šiuo metu, – atsakiau stengdamasis likti ramus ir nepasiduoti visai šiai maišačiai, emocijoms ir stresui, – tai viskas, ką galiu pasakyti.

Berė sušnypštė lyg traukinio stabdžiai įvažiavus į stotį ir tarė:

– Tu ne mulkis, Rojau. Tu – mašina.

– Mašina?

– Mašina.

– Na ir kas?

21

Ji klydo. Buvau ne mašina. Nebuvau negyvas. Buvau dar ir koks gyvas. Man nepaprastai gerai sekėsi. Mano gyvenimas buvo visavertis. Mano pėdų KLEPU KLEPU į dviračių taką palei upę savo ritmu padėjo įrodyti, kokios teisingos tos raminančios mintys. Jos buvo aiškios kaip glotnutėlis vainikinių arterijų spindis, kaip glotnutėlė moteris vientisu maudymosi kostiumėliu, šlapia išlipusi iš atogrąžų jūros.

Ta naktis buvo mano šedevras. Seselei ir man buvo liepta atlikti nuostabiai sunkią ir sudėtingą medicinos procedūrą. Jauna dviejų vaikų motina merdėjo jau kelis mėnesius. Dabar, kai kepenų liga pasiekė paskutinę stadiją, ji galų gale buvo bemirštanti nuo išplitusios infekcijos bei širdies, kepenų, inkstų, smegenų ir plaučių nepakankamumo. Ją atsiuntė į ISTS, ir mums buvo liepta pašalinti infekuotą skystį iš jos pilvo ir suleisti naujo skysčio į jos apytakos sistemą. Kadangi dėl labai menko baltymų kiekio kraujo serume mūsų grąžintas į apytaką skystis netrukus vėl atsidurs jos pilvo ertmėje, net pavykusi procedūra neduos jokios naudos. Na ir kas? Jau seniai nusprendžiau, kad visai nesvarbu, ar tai, ką darau tiems kūnams, duoda kokios nors naudos. Procedūrą atliksiu gerai. Man nė motais, kad esu paskutinis atpirkimo ožys, atsakantis už „Dievo namų“ medicinos nesėkmes.

Visur sukaišiojau storas žarneles, prijungiau kontrolės prietai-

sus. Mudu su sesute patogiai įsitaisėme, pasirengę pradėti. Čia bus mano nusileidimas Mėnulyje, mano technoLiza, mano granata. Mudu plušėjome virš oranžinio jaunos dviejų vaikų motinos pilvo sinchroniškai nelyginant du įsimylėjėliai per lytinį aktą – traukėme skystį, leidome kitą, stebėjome skaičius, sukiojome prietaisų rankenėles, užlieti šiurpios kosminės skyriaus šviesos, niūniuodami iš garsiakalbių sklindančias nuvalkiotas melodijas. Užsukę stebėti tylomis mumis žavėjosi kiti – daktarai ir seselės. Laiko ribos išnyko. Vyras, prisikentėjęs per žmonos gydymą ir jau susitaikęs su mirtimi, kurios mes šykštėjome jo žmonai, pranešė norįs, kad liautumės, kad nieko daugiau nedarytume. Nors žinojau, jog šis paskutinis bandymas prailginti gyvenimą visiškai beprasmiškas ir jog jo griebėmės iš kolektyvinio bejėgiškumo bei kaltės, įkalbėjau vyrą leisti mums dirbti toliau, patikinęs – melagingai? – kad jos kančios nepailgės. Jis išėjo – toks įsiutęs, kad nė verkti negalėjo. Žiūrėjau, kaip jis išeina, apsikabinęs savo mažą sūnų ir mažą dukrą. Vaikų akys žvelgė klausiamai.

Apie vidurnaktį 5 palatoje sukaukė sirena, pranešanti, kad ligoniui sustojo širdis – mirė į varlę panaši moteris. Tai patvirtindamas Olis išspjovė EKG su tiesia linija. Įėjau į palatą. Moters vyras sėdėjo, guodžiamas iliuzijos, kurią teikė dirbtinio kvėpavimo aparatas, pučiantis orą į lavoną, kuris dar neseniai buvo jo žmona, ir traukiantis jį lauk. Paklausiau, ar galiu į ją pasižiūrėti. Metęs akį į mane jis ėmė raudoti. Padėjau jam atsistoti ir nusivedžiau išgerti kavos. Seselė manęs paklausė, ką daryti. Eidamas į jaunosios motinos palatą liepiau sesutei išjungti į varlę panašios moters dirbtinio kvėpavimo aparatą.

– Aš neišjunginėju dirbtinio kvėpavimo aparatų, – atsakė ji.

Suglumau. Kodėl? Moteris juk negyva. Nieko nesakydamas pažiūrėjau į sesutę bandydamas ją suprasti. Įėjau į palatą, kur gulėjo lavonas. Mečiau akį: moteris baltu negyvėlio veidu; širdis neplaka, kraujas nebeteka, smegenys mirusios, kaukolė pilna krešančio kraujo, plaučiai virpinami aparato. Ėmiau raustis laidų raiz-

galynėje už lovos ieškodamas dirbtinio kvėpavimo aparato mygtuko. Kurį laiką svarsčiau. Tikrai negyva. Mintyse šmėstelėjo siuvėjas Solas. Visai nesunku. Nuspaudžiau. Laiko ribos vėl išnyko.

Maloni tos nakties simetrija išliko ir kitą – maratono – dieną. Man ėjosi itin gerai. Labai džiaugiausi dėl Pinkuso ir ketinau anksčiau išėjęs iš darbo žiūrėti, kaip jis bėgs į sunkiausią – Hamblerio – kalvą. Tą rytą per vizitaciją viskas klojosi sklandžiai kaip muzika, grojanti per skyriaus garsiakalbius. Sunkiau ėjosi tik minutę ar dvi – dėl vienintelio incidento, kilusio dėl tos hepatitu sergančios moters. Kai beveik visą naktį dirbdami su sudėtinga skaitmenine skyriaus technika atlikome žygdarbį, neką menkesnį už žmogaus pasivaikščiojimą Mėnulyje, apie vidurdienį mudu su sesele – toji dirbo antrą pamainą paeiliui iš užuojautos vargšei moteriai, „kurią dar galima išgelbėti“, – užsipuolė jos vyras. Išraudęs kaip burokas jis tarė:

– Judu abu esat didžiausi beširdžiai, nes neleidžiat mano vargšei žmonai numirti!

Sesutė apsipylė ašaromis. Aš nieko neatsakiau, nes vyrui pritariau. Mudu su sesele stovėjome prie mirštančios moters, dvokiančios dezinfekuojančiais preparatais, pūliais, bilirubinu ir amoniaku, kol priblokštas vyras atliko katarsį ir išėjo. Kelias minutes jaučiausi, tartum stovėčiau ant kokios nelaimės slenksčio, ant krašto prarajos, kuri pasirodė pažįstama iš kažkokio košmaro. Paskui tas jausmas praėjo, ir vėl nusiraminau.

Nuo vidurdienio iki pamainos pabaigos turėjau dirbti ambulatorinėje poliklinikoje pastato apačioje. Šiek tiek būgštaudamas išėjau iš ISTS ir įėjau į beviltiškai neveiksmingą likusių „Dievo namų“ pasaulį. Pakeliui į savo kabinetą susidūriau su Čaku, einančiu į savąjį. Jis atrodė net prasčiau nei paprastai.

– Žinai, brolau, – tarė, – prastos naujienos. Mane demaskavo.

– Demaskavo? Darant ką?

– Gal pastebėjai, kad man nuostabiai sekėsi – senės niekuomet nepasirodydavo pas mane klinikoje, kad ir kiek užsirašydavo į priėmimą.

– Taip, tai buvo stebėtina, – pripažinau.

– Jos nepasirodydavo todėl, kad buvo negyvos.

– Negyvos?

– Aha, negyvos. Supranti, aš nueidavau į archyvus, išsitraukdavau negyvėlių korteles ir į priėmimą surašydavau jų pavardes. Todėl beveik nė viena ir nepasirodė.

Mano paties darbas ambulatorinėje poliklinikoje buvo juokingas. Pritaikiau naudingą anatominę koncepciją, vadinamą „Rombišku nevaleikos plotu“, kuris susidarydavo atsegus ketvirtą nuo viršaus marškinių ar palaidinės sagą – tuomet apsinuogindavo rombo pavidalo plotelis, į kurį tilpdavo mano stetoskopo galvutė. Gudriai veikdamas riešu galėjai sukioti ir spausti stetoskopą taip, kad patikrintum visus svarbiausius organus – ligoniui net nereikėdavo nusirengti. Taikydamas šį būdą apžiūrinėjau pažįstamus pacientus su jų banaliais nusiskundimais, o visos mintys sukosi apie ISTS metodų, tokių kaip plieninės adatos dūris į skaisčią stipinkaulio arteriją, tikslumą ir elegantiškumą. Atrodė, tartum ambulatoriniai ligoniai manęs prisibijotų; dažnas vis klausinėjo, ar tikrai gerai jaučiuosi. Atsakinėjau, kad jaučiuosi kaip niekad puikiai. Ypač prisispyrė viena – mano krepšininkė Jehovos liudytoja:

– Daktare Bašai, per šitiek mėnesių jūs nė karto netikrinote manęs tuo stetroskopu. Mes visuomet šnekėdavomės, ir tiek. Širdim jaučiu, kad atsitiko kažkas negera. Sakykit kas?

Atsakiau, kad viskas gerai, ir baigiau ją apžiūrinėti. Ji išėjo purtydama galvą.

Gaivią balandžio popietę eidamas Hamblerio kalvos link niurnėjau panosėj: šitiek mokytis vien tam, kad išrašinėtum receptus kimštoms liemenėlėms su kišenėlėmis? Po šimts pypkių, kuo aš verčiuosi – moterų apatinių drabužių prekyba?

Pro šalį ėmė bėgti ryškiaspalviai maratonininkai. Net po daugiau kaip trisdešimties kilometrų pirmaujantieji atrodė nė kiek nepavargę ir kupini troškimo laimėti, nors jų laukė baisioji Hamblerio kalva. Lyderiai buvo sudėti taip pat kaip Pinkusas: ploni iki

juosmens, tvirti žemiau. Juos pasitiko plojimų banga. Kaip aš jiems pavydėjau! Spalvos vis mirguliavo prieš akis; po kokių penkių šimtų bėgikų pasirodė Pinkusas. Jis bėgo ryžtingai, tvirtai – ko gero, vėl įveiks distanciją per mažiau kaip tris valandas.

– Pasivyk juos, Pinkusai! – sušukau.

Jis pakėlė akis ir nepamojęs, net nešyptelėjęs, ramiais, gerai apgalvotais žingsniais pasileido įkalnėn. Jis gerai atrodė. Jam klojosi kuo puikiausiai; stebėjau, kaip liūdnai susimąstęs jis nutola, ir TAUSOK ŠIRDĮ ant nugaros pranyksta už kalvos viršūnės. Pinkusas, sportininkas, kurį palaikiau, net nesulėtino žingsnio. Kas jam ta Hamblerio kalva!

Vėliau tą vakarą, pažaidęs krepšinį mokyklos sporto salėje, netikėtai susitikau vieną iš ISTS seserų, kurios vardą amžinai užmiršdavau – nepavyko jo prisiminti ir tada. Vilkėdama juodu triko, ji kilnojo svarmenis. Mane nustebino ir sužavėjo jos kūnas ir tai, kaip jinai juo rūpinasi. Permirkę prakaitu šnekučiavomės. Pakviečiau ją išgerti po taurelę. Bare žiūrėjome televizoriuje Niksoną; nors, pasak Heigės, Niksonas „per televiziją nieko nebeįtikina“, tas vis tiek nusprendė kreiptis į žiūrovus tuo metu, kai jų būna daugiausia. Iš Ovaliojo kabineto jis kalbėjo kažką apie „paredaguotas juostelių tekstų stenogramas“. Raštinės reikmenys buvo fantastiški! Ant šoninio stalelio, į kurį retkarčiais nukrypdavo kameros objektyvas, gulėjo žvilgantys juodi vinilo aplankai, ant kurių kiekvieno buvo iškilus auksinis prezidento antspaudas. „Leidžiu spręsti Amerikos liaudžiai, kuri iš esmės yra teisinga“.

Glaustydamasis nosimi prie prakaituoto sesutės kaklo pasakiau:

– Velniškai geras sumanymas. Pats metas. Reikia išsiaiškinti šį prakeiktą reikalą kartą ir visiems laikams.

Man šios kietos sesers drabužinės aromatas buvo labiau gundantis už kvepalus. Man jis beprotiškai patiko.

Išgėrę prieš suguldami mudu kartu nuėjome į visą naktį dirbančią sporto prekių parduotuvę. Nusipirkau meškerę ir ritę – kaip gyvas nebuvau jų turėjęs.

22

Kadangi ISTS man itin gerai sekėsi, sunku buvo su juo atsisveikinti. Buvo liūdna. Norėjau čia pasilikti. Kaip atsisveikina astronautai? Kaip dera profui, atsisveikinau nerodydamas jokių emocijų. Kaip Nylas Armstrongas su Franku Bormanu. Kaip Džonas Erlikmanas su Robertu „Bobu" Haldemanu. Sudiev, Pinkusai, mano didvyri, įveikęs distanciją per dvi valandas, penkiasdešimt septynias minutes ir trisdešimt keturias sekundes ir pasakęs: „Kardiologija gali būti labai naudinga finansiniu ir asmeniniu požiūriu, o jeigu dar skiri laiko savo hobiams – labai sveika gyvensena. Pagalvok apie tai, Rojau, – esi jaunuolis, turintis puikių perspektyvų".

Išėjau.

Tą pačią popietę mudu su Bere, BSNR, važiavome į užmiestį atsipūsti. Skaičiau tėvo laišką.

...Tavo patirtis, be abejo, įkvepia ir aš esu įsitikinęs, kad tu visa galva pasinėrei į darbą. Netrukus internatūra baigsis ir turėsi nuspręsti dėl ateities...

– Žinai, – tarė Berė, – tiek metų nesutikau su tavo tėvu, bet dabar galų gale manau, kad jis teisus.

Sėdėjome parko pakraštyje. Aplink padrikai siautėjo pavasa-

ris. Ruožas žalumos, sodrios nuo ką tik praėjusio lietaus, driekėsi prieš mus nuo tvenkinio, kuriame atsispindėjo kairėje stovintys rūmai, ir šimtamečio ąžuolo, po kuriuo Baltųjų anglosaksų protestantų organizacijos nariai keldavo vestuves, iki akmens sienos ir už jos dunksančių simetriškų senų namų, kurie atrodė lyg būtų įleidę šaknis į žemę. Prisiartino norintis pažaisti šuniukas. Jis mėtė šakelę vis arčiau, kol galų gale ėmiau ją svaidyti, o jis ją vaikytis. Netrukus man nusibodo, ir šuniukas tai pajutęs nubėgo. Mano mintys kaip bumerangas vis grįžo į ISTS.

Važiuojant namo negalėjau nustygti. Tai pastebėjusi Berė paklausė:

– Kas yra, Rojau? Sunkiausia metų dalis tau jau baigėsi.

– Žinau. Pasiilgstu ligoninės. Sunku atsipalaiduoti. Net žvejoti būtų lengviau negu dabar. Ar nesakiau tau, kad nusipirkau meškerę ir ritę? Žinai, man reikia tavo pagalbos. Turi didelę psichologės patirtį, tad gal pasakytum man, kaip galiu pasikeisti.

– O ką tu nori pakeisti?

– Savo asmenybę. Iš A tipo noriu virsti B tipo asmenybe.

Berė nieko neatsakė. Išsiskyrėme sutarę vakare vėl susitikti – turėjome bilietus į Marselio Marso pasirodymą.

Neradau sau vietos. Kažko stigo. Man ėjosi nekaip. Man nereikėjo Marselio Marso – man reikėjo ISTS. Keistai atrodys, jei pasirodysiu ten šį vakarą, pirmą, kai nereikia budėti. Kai mano praktika ten jau baigėsi. Bet pala: Džo taip darė. Kai pirmąsyk ten pasirodžiau, ji praleido naktį su ponia Pedli. Aš irgi taip padarysiu. Apsimetęs, neva esu susirūpinęs senute su A-V jungties tachikardija, nueisiu į skyrių ir išbūsiu ten visą naktį.

Nusiraminau tik tada, kai už nugaros hermetiškai užsidarė gerai suteptos durys, išgirdau nežemišką „Aplink pasaulį – per aštuoooooniasdešimt dienų..." ir įsitaisiau ant kėdės ponios Pedli palatoje.

Ramybė truko neilgai. Pasirodė Berė – tokia įsiutusi, kad, rodės, tuoj mane užmuš, ir tarė:

– Rojau, ką, po velnių, čia veiki?! Mes juk turim eiti žiūrėti Marselio Marso! Tu juk pirkai bilietus – gal pamiršai?

– Še, pačiupinėk, – atsakiau rodydamas jai *musculus gastrocnemius*.

– O Marselis Marso?

– Atkrinta.

– Na, gerai, Rojau – arba skyrius, arba aš – rinkis!

– Skyrius, – išgirdau save sakant.

– Taip ir maniau, kad šitaip atsakysi, – tarė Berė, – bet aš nenusileisiu, nes tu esi nesveikas!

Ji pamojo iškišusi ranką į koridorių, ir į palatą įėjo du policininkai – Gilynis ir Kvikas. Jiems iš paskos pasirodė Čakas su Piepiu.

– Sakau jums „labas vakaras" iš savo susinervinusio skrandžio gelmių, – šlubčiodamas pasisveikino rudaplaukis. – Nematėm jūsų nuo tada, kai tapot kietuoliu internu šiame keistame skyriuje.

– Pasiilgome jūsų, – pridūrė Kvikas. – Fintonas su savo sumauta koja nebegali paskui jus spėti kaip kadaise.

– Ką, velniai griebtų, čia veikiat? – įtariai paklausiau.

– Jūsų mergina sakė, kad pamišot – atsisakot išeiti iš skyriaus ir eiti su ja į spektaklį, – paaiškino Gilynis.

– Niekur aš neinu, – atšoviau. – BSNR – kalbėkim atvirai. Viskas tarp mudviejų baigta.

– Pala, brolau, – tarė Čakas, – tu juk nenori pasilikti tarp šių gailesčio vertų ligonių. Tu jau baigei darbą šitam šūdinam skyriuj, taigi nešdinkis iš čia.

– Nesakyk, kad jie verti gailesčio – juos galima išgelbėti.

– Rojau, – tarė Piepis, – elgiesi kaip asilas.

– Labai jums ačiū, mano netikri draugai. Aš lieku čia. Nė vienas jūsų manęs nebesuprantat. Prašom palikti mus vienus.

– Neteisėtas buvimas patalpose yra įstatymų pažeidimas, – tarė Gilynis, – todėl mes jus iš čia pašalinsime. Pradėkim, vaikinai.

Nors įnirtingai priešinausi ir keikiausi, Gilynio vadovaujami Kvi-

kas, Čakas, Piepis ir Berė pakėlė mane, išnešė lauk, nusivedė laiptais, įsodino į policijos automobilį, ir tas su kaukiančiomis sirenomis didžiuliu greičiu pralėkęs centrinėmis miesto gatvėmis atvežė mudu su Bere iki pat teatro durų. Sėdėjau ir galvojau, kad likęs vienu du su Bere pabėgsiu. Pasirodo, ir vėl neįvertinau tų dviejų policininkų.

– Eisit su mumis? – paklausiau apstulbęs.

– Žavimės tikrais genijais, – atsakė Gilynis, – o vienas jų kaip tik yra Marselis Marso, žydas pagal tautybę, prancūzų katalikas pagal tikėjimą. Jo asmenybėje derinasi geriausi vienų ir kitų bruožai.

– Rupūs miltai, kaip jūs gavot bilietus per tokį trumpą laiką?

– Kyšis, – paprastai atsakė Kvikas.

Mudu su Bere buvome kietai įsprausti tarp galiūno Gilynio ir raumeningo Kviko, tad suvokiau esąs įkliuvęs į spąstus ir susitaikiau su tuo, kad teks išsėdėti iki pertraukos. Užgeso šviesos, mimas pradėjo pasirodymą. Iš pradžių stebėjau abejingai, nes mintys sukosi apie ISTS, bet jusdamas, kaip Berė spaudžia man ranką, ir matydamas, su kokiu vaiko spontaniškumu reaguoja policininkai, nė pats nepajutau, kaip po kurio laiko susidomėjau. Pirmiausia Marso parodė balionų pardavėjo pantomimą – dovanojo balioną berniukui, tas sugniaužė jį rankoje ir, pakilęs į orą, dingo iš akių. Visi aplinkui juokėsi. Iš kairės išgirdau kikenimą, peraugantį į riaumojimą; iš riebalų ir prakaito tvaiko, sklindančio iš uniformos, supratau, kad tai Gilynis. Mėsinga alkūnė dūrė man į šonkaulius; rudaplaukis atsisuko į mane, išsišiepė milžiniška hipopotamo šypsena ir suspigęs užliejo mane jautienos su svogūnais banga. Nusijuokiau. Paskui Marso parodė pantomimą, kurią buvau matęs Anglijoje: per pusę minutės iš vaiko jis virto subrendusiu vyru, paskui seniu ir galop mirė. Sėdėjau nuščiuvęs kaip ir visi žiūrovai – sužavėti, sujaudinti vaizdo, kaip per sekundes prabėga visas gyvenimas. Paskui salę sudrebino plojimų banga. Žvilgtelėjau į Kviką. Jo akyse žvilgėjo ašaros.

Staiga pajutau, tarsi būtų įsijungęs visų mano pojūčių klausos aparatas. Liete užliejo jausmai. Pratrūkau kvatoti. Tą jausmų proveržį nustelbė mintis, kad rituosi į baisią nevilties prarają, nors nagais desperatiškai bandau išsilaikyti. Kas, velniai griebtų, man pasidarė? Kažkas manyje mirė. Liūdesys pritvinko mano žarnose ir nusvilinęs karščiu išsiveržė pro akių plyšius. Kažkas įbruko man į ranką nosinę. Išsišnirpščiau. Pajutau, kad kažkas mane apkabina.

Paskutinė pantomima kiaurai mane pervėrė. Kaukių dirbėjas ėmė kaitalioti besišypsančią ir verkiančią kaukę vis greičiau, kol galų gale pirmoji prilipo jam prie veido ir jis nebepajėgė jos nusitraukti. Žmogaus kova, pašėlusios pastangos atsikratyti dusinančios kaukės; nelaimėlis rangosi įkliuvęs į spąstus su dirbtine šypsena veide.

Sugriaudėjo plojimai. Mimą iškvietė į sceną dešimt kartų, dvylika. BRAVO! BRAVO! – rėkėme mes ir išplūdome lauk su džiūgaujančia minia. Mirksėjau sutrikęs. Manyje siautė sąmyšis. Mano ramybė, supratau, buvo mirties ramybė. Labiau už viską troškau spirti auliniu batu Pinkusui į jo storą rausvą *musculus soleus*. Ačiū Dievui, kad atsiuntė man Berę ir tuos ortodoksiškus samariečius – mano policininkus. Atsisveikinant Gilynis susijaudinęs tarė:

– Labanakt, drauge Rojau. Nerimavom, kad būsime jus praradę.

– Matėm tai atsitinkant daugeliui internų, – pridūrė Kvikas, – bet jeigu to likimo būtumėt susilaukęs jūs, netektis būtų neapsakoma. Telaimina jus Dievas.

Vėliau Berė maloniai priėmė mane, grįžusį pas ją, ir lyg pirmą kartą pajutau, kaip rūpestingos jos rankos mane apglėbia. Pabudęs ėmiau tirpti. Pajutau, kad jausmai sruvena, o paskui plūsteli tokiu galingu srautu, kad net išsigandau. Springdamas nuo jų ėmiau kalbėti. Atėjo naktis, o aš vis dar šnekėjau apie tai, ką buvau užgniaužęs savyje. Nuolatinė tema, padengusi mano miegamojo

sienas pilkšva dėmėta oda, buvo mirtis. Kalbėjau apie mirties siaubą ir negyvėlių siaubą. Jausdamasis kaltas papasakojau, kaip suleidau KCL Solui. Berė negalėjo paslėpti pasibaisėjimo. Kaip aš galėjau taip padaryti?! Nors mano galva sakė: taip, tai buvo į gera, mano širdis rėkė: ne! Padariau tai ne dėl jo, ne iš žmogiškumo – ne. Mane pastūmėjo pyktis, noras užčiaupti jam burną, atsikeršyti jiems – padariau tai dėl savęs. Aš nužudžiau žmogų! Kaip ta frazė persekios mane, nesitrauks nė per žingsnį tarsi koks Izraelio agentas nuo nacisto, susiras mane, kai mažiausiai įtarsiu, šaukdama vysis po mieguistus atogrąžų kiemus, kai būsiu pradėjęs naują gyvenimą ir manysiu radęs ramybę. Mane suradusi jinai kaltins, ir aš sakysiu: „Tikriausiai nevaldžiau savęs, buvau pamišęs". O ji šaltai teisiojo tonu atkirs: „Tai ne pasiteisinimas".

Aš vis kalbėjau apie ISTS ligonių artimuosius, kurie atėję mėgina mano akyse įžiūrėti viltį. O ką aš dariau? Dariau viską, kad jų išvengčiau. Buvau nutolęs nuo žmonių pasaulio, kiek tai įmanoma. Pasidygėjęs pasakojau, kaip kančios akivaizdoje buvau abejingas kaip gydytojas. Ten, kur atjautos reikėjo kur kas labiau negu kokių nors vaistų, būdavau sarkastiškas. Stengiausi nejausti nieko, tarsi jausmai būtų granatėlės, nutraukiančios nagą, kojos pirštą, širdies skiltelę.

– Kur aš buvau? – su ašaromis akyse klausiau Berės.

– Tau buvo atžanga. Maniau, kad būsiu praradusi tave negrįžtamai.

– Kodėl? Kodėl aš toks pasidariau?

– Juo labiau žmogui skauda, juo didesnė įsivaizduojama būtinybė gintis. Potso mirtis tave išmušė iš vėžių. Įsivaizdavai esąs be galo gležnas, todėl neleidai sau sielvartauti. Kaip dvimetis vaikas, bijantis tamsos, įsikibai ritualų – savo aparatų, savo pamišėliško polinkio garbinti Pinkusą – kad apsisaugotum.

Berė buvo teisi. Po Potso savižudybės mes visi slankiojome it zombiai – apdują, bejausmiai, pernelyg išsigandę, kad verktume. Kiekvienas mūsų nėrėmės iš kailio bandydami išsigelbėti – kad

netaptume tikrais psichopatais kaip Edis ar iš tikrųjų nenusižudytume iššokę iš tikrų pastatų ir ištiškę automobilių aikštelėje aštuoniais aukštais žemiau. Žinojome, kad tokia lemtis galėjo ištikti kiekvieną iš mūsų. Šitas kelias į daktarus ir jų darbas – pražūtingas dalykas! Tie viltį ir baimę neigiantys gydytojai, lyg kokį megztinį iki ausų užsitraukę ritualizuotas gynybos priemones, norėdami išgyventi virsta mašinomis, izoliuotomis nuo žmonių – nuo žmonų, vaikų, tėvų – nuo atjautos šilumos ir meilės jaudulio. Supratau, kad Potsas nusižudė ne vien todėl, kad jam vis prikaišiojo Geltonąjį Žmogų. Jie nekreipė dėmesio į jo kančią, jį pražudžiusią depresiją, kamavusią jį ne vieną mėnesį. O kadangi jaučiausi bejėgis ir nežinojau, ką daryti, taip pat nekreipiau dėmesio.

– Ta internatūra – visas tas mokymas – žudo žmones.

– Taip. Tai liga. Kai esi veikiamas tokio streso, jei nerandi kokio saugaus prieglobsčio, kokio šilto jausmo, rinktis turi nedaug iš ko: nusižudyti, išprotėti ar nužudyti kitą. Potsas neturėjo jokio artimo žmogaus, taigi ir jokios galimybės išgyventi.

Berė nutilo, suėmė mano ranką tarp savo delnų ir taip rimtai, kaip dar niekad nebuvau matęs, tarė:

– Rojau, tu išgyvenai. Dabar tu išsilaikysi – kad paliudytum ir papasakotum apie tuos, kurie neišgyveno.

Visoje šalyje internai žudė ir kraustėsi iš proto, kad išgyventų. Medikų hierarchija išliks. Naujieji rezidentai sakys naujiems internams: „Mes taip darėm, dabar jūs taip darykit“. Tai buvo nuodegomis apskretusi nematomoji Amerikos Medicinos Svajonės pusė. Tai buvo Niksonas, tose „paredaguotose juostelių tekstų stenogramose“ šokiravęs Ameriką žodžiais: „Man nusišikt, kas atsitiks, – trukdykit jiems kaip įmanydami...“ Tai buvo mano paties pasipūtimas vykstant labiausiai jaudinantiems žmogaus gyvenimo dalykams: mylimo žmogaus ligai, mylimo žmogaus kančiai, mylimo žmogaus mirčiai. Toks nebebūsiu. Tokios kainos nemokėsiu. Vos pajutęs skausmingai prisisiurbusią dėlę – tą daktaro ligą – šlykštynę nudeginsiu. Kaip?

– Aš čia, Rojau, – tarė Berė. – Neužsidaryk nuo manęs. Aš tau neabejinga, tavo draugai taip pat. Jūs ištempsite dalydamiesi savo išgyvenimais.

– Dručkis! – sušukau. Atsistojau apimtas blogos nuojautos, susinerimęs, kad vaidydamasis su juo Limpių mieste ir jo vengdamas ISTS kažką sugadinau mudviejų tarpusavio santykiuose. Turiu tučtuojau jį pamatyti ir jam viską pasakyti.

– Turiu pamatyti Dručkį, – tariau sukdamas prie durų. – Turiu pasakyti, kol dar ne vėlu!

– Trečia valanda ryto, Rojau. Ką nori jam pasakyt?

– Kad atsiprašau... Ir kad jis man patinka... Ir padėkoti.

– Jam nepatiks, jei pažadinsi vidury nakties.

– Taip. Po perkūnais! – tariau sėsdamasis. – Tikiuosi, laiko dar yra.

– Bus. Su tokiais žmonėm kaip jis laiko visuomet yra.

Čia buvo pradžia. Nemažai laiko reikėjo, kad pasitaisyčiau, sukurčiau iš savęs kitokį žmogų. Tik po daugelio mėnesių – ne, metų – išsivadavau iš nuolatos pasikartojančio košmaro: pririštas prie šaltos kaip ledas metalo plokštės rangausi, kol išsilaisvinu, paskui lyg per maratono varžybas bėgu ir bėgu tolyn nuo mirties. Pradėjęs taisytis klausiau savęs, ko man stigo. Iš kito laiko, iš kitos beveik atogrąžų šalies, kurioje siautė pilietinis karas, lyg vyras, išdidžiai atkišęs krūtinę prieš bausmę vykdančio būrio šautuvus, prisimenantis giedrą jaunystės vasarą ir auksu bei kaspinėliais išpuoštą, balandžių žiedais išpaišytą meilės laišką, suvokiau, kad stigo man meilės. Aš pasikeisiu. Aš niekada nebeišvyksiu iš tos meilės šalies.

23

– Ką veiksi liepos pirmą? – paklausiau Čako.

– Nežinau, brolau, nežinau. Viena man aišku: nebenoriu viso to mėšlo.

Buvo gegužės pirmoji. Buvau paskutinio savo internatūros skyriaus – IV pietų – budėtojų kabinete. Miegojau ant viršutinės lovos. Tai buvo neįprasta. Ternai visuomet miegodavo ant apatinės, kad negrėstų pavojus nukristi iš ortopedinio aukščio ir susilaužyti šlaunikaulį. Kažkodėl man kilo noras atsigulti ant viršutinės lovos, po pat lubomis, kuo toliau nuo ten, kur vyko veiksmas. Susirinkęs pagalves užlipau kopetėlėmis ir įsitaisiau taikioje horizontalioje padėtyje, prisiglaudęs prie galinės sienos, įsmeigęs akis į žirnio, o gal jūros žalumo lubas. Labai malonu. Tik gaila, kad viršutinis guolis, ne taip kaip limpio lova ar kūdikio lopšys, be šoninio turėkliuko. Norėjau maisto, krūties, spenio – kodėl gi ne?

Čia man buvo lemta pasilikti. Kiti bandys mane išjudinti, o kartais vienam ar kitam tai pavyks, bet aš turėjau atlikti darbą. Kai nustačiau daktaro ligą, nebebuvau tikras, kad man pavyks paspurkti. Taip, aš turiu darbą – atjautos ir meilės. Kaip parko prižiūrėtojas, renkantis šiukšles lazdele su plieniniu smaigaliu gale, privalėjau vaikštinėti po temstantį vasaros parką pajūryje ir po vestuvių aplink orkestro pakylą smaigstyti ir dėti į krūvą savo paties skutus, išsibarsčiusius tarp visų vaivorykštės spalvų konfeti,

šnarenamų vėjelio nuo įlankos. Iš savo viršutinės lovos mačiau viską anapus išsiplėtusio Zoko sparno langų. Atėjus pavasariui darbininkai, rodės, atgijo; prašmatniame gastroenterologijos skyriaus radiologijos kabinete tiesiai prieš mane ant storo žalio kilimo lyg kokie grybai kėpsojo auksą imituojanti santechnikos įranga. Šis švarutėlaitis Zoko sparnas kėlė viltį „Dievo namams" ir žmonėms. Aš pats vyliausi baigti metus nesubyrėjęs į gabalus.

Liepos pirmoji buvo vienintelio medikų žaidimo – „Pasiskirstykime pareigas" – diena. Jis buvo žaidžiamas iš anksto. Mes, „Dievo namų" ternai, tylomis visi sutikome ne tik su vienerių metų internatūra, bet ir su antraisiais rezidentūros metais. Kai kuriems iš mūsų, tokiems kaip Hovis, tai buvo nuostabu, nes dveji darbo „tikru daktaru" metai buvo dukart geriau už vienerius. Atrodė, kad besišypsantis, pypkiuojantis Hovis tiesiog myli internatūrą. Atsargus, neryžtingas Hovis buvo laikomas prasčiausiu ternu. Baisiai bijodamas pakenkti ligoniams ar rizikuoti, jis praktikavo homeopatinę, beveik iliuzinę mediciną.

– Žinai, – pasakiau Čakui, – tai moteriai iš apatinio skyriaus jis duoda antibiotikų dozę, kurią būtų galima palyginti su milijonąja aspirino tabletės dalim.

– Tas pats, kas myžti prieš vėją, brolau, – pritarė man Čakas. – Nuostabu, bet jis vis dar laimingas Limpių mieste.

– Neįmanoma.

– Įmanoma. Šįryt man įėjus Hovis švilpavo. Švilpaudamas atėjo į skyrių prieš mėnesį ir tebešvilpauja iki šiol – papsi tą pypkę ir švilpauja. To tipelio limpiai nepalauš – nieku gyvu. Jam ten velniškai patinka.

Kiti mes buvome nusiteikę kitaip. Huperis, Edis, Piepis, Čakas ir aš nusivylę laikėmės išvien. Sutikę dirbti dar vienerius metus nuo liepos pirmosios, buvome įsitikinę dėl vieno dalyko: dirbti dar vienerius metus „Dievo namuose" mes nenorėjome. Nė vienas nežinojome, ką daryti. Ką sakysime Kojui, kai tas išsikvietęs paklaus – manydamas jau žinąs atsakymą – apie mūsų planus liepos pirmajai?

Du mėnesius, likusius apsispręsti, turėjau dirbti IV pietų skyriuje su Čaku ir rezidentu, šešėliu, vardu Leonas. Išdirbęs Namuose dvejus metus, Leonas ištobulino NN – nekišti nosies – metodą. Dabar taip meistriškai jį taikė, kad niekas niekuomet jo neregėdavo. Matydamas, kaip žmonės sugriauna savo gyvenimo planus dėl to, kad būna matomi, Leonas ištobulino nematomumą. Lieknas, be krintančių į akis bruožų, paprastai ir tvarkingai apsirengęs, Leonas ketino dar du mėnesius NN – kol bus pasiskirstytos pareigos ir jis atsidūręs Fynikso mieste rašys daktaro disertaciją iš dermatologijos. IV pietų skyriuje mano dėmesį, be manęs paties, galėjo patraukti tik kas nors itin nepaprasta. Tokie pasirodė esą 789 ir Olivija O.

789 buvo mano naujasis GMMS. Šitaip, arba sutrumpintai Sepu, mudu su Čaku pravardžiavome matematiką, kuris mokėsi Prinstone ir rašė diplominį darbą iš skaičiaus 789. Spuoguotas nepaprastų gabumų intelektualas, menkai mokantis bendrauti su žmonėmis – būtent tokiais žavėjosi GMM – 789 visuomet panėšėjo į išsigandusį triušį. Nepaprastai gabus skaičiams Sepas buvo bukaprotis praktiniuose dalykuose. Jo judesių koordinacija nebuvo verta net paniekos, tad visi ligoniai, išskyrus labiausiai nugeibusius limpius, netrukus uždraudė jam atlikinėti bet kokias procedūras su jų kūnais.

Olivija O. buvo toks pat retas paukštis. Ji buvo nepaprasta limpė, į Namus gan paslaptingai ATŠTIŠINTA artimųjų. Kai palaižūnas Marvinas man pranešė, kad yra ŠTIŠĖ iš ortopedijos, nusiunčiau Sepą išsiaiškinti. Sepas perskaitė jos ligos istoriją, pasikalbėjo su rezidentu chirurgu ir sužinojo, kad dėl kažkokios visiškai nesuvokiamos priežasties chirurgai, apimti vasaros pradžios rujos įkarščio, suteikė Olivijai garbę atlikdami jai hemipelvektomiją – nuplėšė pusę dubens, ir ta liko su viena koja. Pritaikę įprastą ŠTIŠINIMO iš chirurgijos būdą – pakeitę per mažai kraujo, – jie suteikė Olivijai garbę patirti MI ir nebeapsieiti be medikų pagalbos. Išdidžiai rodydamas man EKG linijas, Sepas, pasitel-

kęs į pagalbą vektorines diagramas ir aibę menamų skaičių, kurie įveikė mano intelekto koeficientą vienuoliktoje klasėje, paaiškino, kaip jam pavyko gauti elektrofiziologiniu požiūriu priimtiną EKG iš trijų Olivijos galūnių, nes ketvirtoji, įkišta į metalinę dėžę, gulėjo lavoninėje. Aišku, Sepo aiškinimas padarė man didžiulį įspūdį. Mudu su Sepu, išdidus sūnus ir išdidus tėvas, nuėjome į ortopedinį.

Pririšta personalinėje ortopedijos skyriaus strypų, karčių, svarmenų ir grandinių raizgalynėje, gulėjo mūsų Olivija. Plinkančią galvą karūnavo baltutėlių plaukų lizdas. Užsimerkusi, ramiai, baltai kvėpuodama, ji mėgavosi priešpaskutine savo ramybe. Ji buvo ramutėlė nuo viršugalvio iki dešimties kojų pirštų galiukų. Dešimties? Aukščiau kilstelėjau antklodę ir suskaičiavau kojų pirštus. Dešimt. Suskaičiavau pėdas. Dvi. Kojos? Dvi. Atsivedžiau Sepą prie lovos ir kartu su mažuoju eruditu ėmiau skaičiuoti:

– Gerai, dabar suskaičiuokime kojas: viena...

– Man visai nejuokinga, – atsakė Sepas. – Skaičiuoti aš moku.

– Tai kas tuomet atsitiko?

– Pasiėmiau ne tą ligos istoriją.

– Į šią ligonę nežiūrėjai?

– Žiūrėjau, – atsakė Sepas. – Žiūrėjau, bet paprasčiausiai nepamačiau antros kojos, ir tiek. Mano pažinimo įnagiai buvo užprogramuoti vienai kojai, o ne dviem.

– Nuostabu, – pagyriau. – Priminei man labai garsų Namų įstatymą: PARODYK GMMS, KURIS PRIDARO MAN TIK TRIS KARTUS DAUGIAU DARBO, IR AŠ IŠBUČIUOSIU JAM KOJAS.

Olivija buvo unikali savo guzais. Surengęs trumpą antpuolį į jos kūno karalystę, pastebėjau po antklode du išsikišimus netoli jos krūtinpilvio. Smalsumo apimtas ėmiau spėlioti, kas čia galėtų būti. Krūtys? Kažin. Kokios neaiškios kilmės ataugos? Ne. Nutraukiau antklodę, pakėliau naktinius marškinius, ir jie išdygo prieš akis. Iš pilvo, žemiau nukarusių, plokščių krūtų, kyšojo du kauburiai.

Sepas, kojūgalyje mėgavęsis prabanga uždėti EKG gnybtus ant abiejų kojų, pakėlė akis ir suklykė iš siaubo:

– Oi! Kas čia... kas šitie dalykai?

– Į ką jie tau panašūs?

– Į kauburius.

– Gerai, Sepai, gerai. Čia ir yra kauburiai.

– Dar nebuvau girdėjęs, kad žmonės jų turėtų. Kas jų viduje?

– Nežinau, – atsakiau matydamas, kaip mano pasidygėjimas lyg veidrodyje atsispindi 789 akyse, – bet prisiekiu Dievu, mes sužinosim.

Ėmiau juos apžiūrinėti.

– FEEEEeeee! – tarė Sepas. – Atsiprašau, bet man... man... veeee...

Jis išbėgo iš palatos. Aš irgi jaučiausi pasidygėjęs, mane pykino. To ir išmokai, Bašai, per tuos metus „Dievo namuose“: kai nori vemti – nevemi.

Vėliau budėtojų kambaryje Sepas priėjęs prie manęs atsiprašė, kad jam pasidarė bloga. Atsakiau, girdi, nieko čia nuostabaus, be to, jam nebereikės susidurti su tais kauburiais.

Nustebau išgirdęs jo atsakymą:

– Taip, bet aš norėčiau juos tirti.

– Tuos kauburius? Maniau, jie tave pykina?

– Supykino, bet jeigu reikės, išgersiu antiemetiko. Po paraliais, daktare Bašai, aš ištirsiu tuos kauburius – pamatysit.

– Kaip sau nori, – atsakiau. – Nors nesugebėjai pasakyti, kiek kojų ar kojų pirštų ji turi, Sepai, nuo šiandien ji visa tavo.

– Nežinau, ką jums ir sakyti, daktare Bašai. Šiaip ar taip, labai ačiū. Man reikės recepto kompazinui.

Kas mes tokie buvom, kad įsivaizdavom žiną, ką jaučia tie limpiai, kad taip degėm noru juos gelbėti? Argi ne juokinga buvo įsivaizduoti, kad jie jautė tą patį, ką ir mes? Argi ne taip pat juokinga, kaip mums įsivaizduoti žinant, ką jaučia vaikas? Tiems limpiams mes perdavėme savąją mirties baimę, bet kas galėjo žinoti,

ar jie bijo mirties? Gal jie laukė mirties pasirodant kaip seniai nematytos pusseserės, pasenusios, bet vis dar pažįstamos, atvykusios aplankyti, palengvinti vienatvės; gal pojūčiams nusilpus jie su pusaklio įniršiu žvelgia į veidrodį ir tą, kuris iš jo žvelgia, palaiko brangiu draugu, brangiu skausmo malšintoju, gydytoju, kuris bus su jais amžinybę, tą pačią amžinybę kaip kadai, prieš jiems gimstant. Argi ne tokia jiems atrodytų mirtis?

– Žinai, Rojau, norėčiau būti velniškai turtingas, – tarė Čakas. – Štai ko man reikia! Žinai, gal nuo liepos įsitaisysiu vienam iš tų lygių galimybių fondų ir išsiaiškinsiu, kodėl mes vieni tokie geri vyrukai.

– Tu tikrai nekenti medicinos? – paklausiau.

– Sakykim taip, brolau: žinau, kad nekenčiu to, kas čia dedasi.

Beždžionė tinginys iš transporto skyriaus įkišęs nosį paliko paštą. Paėmiau reklaminį žurnaliuką „Daktaro žmona“, adresuotą „Poniai Baš“. Čakas pažiūrėjo į savo paštą; jo akys sužvilgo.

– Po šimts! – tarė jis. – Tai nutiko dar kartą!

– Kas nutiko?

– Atvirukai. Štai – pažiūrėk, – tarė jis paduodamas atviruką: NORI PELNINGOS PRAKTIKOS SAN FRANCISKO NOB HILO RAJONE? JEI TAIP, UŽPILDYK ŠĮ ATVIRUKĄ IR SIŲSK ATGAL.

Išėjęs iš „Dievo namų“ nuvažiavau į priemiestį. Sustojau priešais didelį bokšteliais puoštą karalienės Viktorijos laikų stiliaus pastatą, atidariau duris ir iškart supratau, kodėl Dručkis ligi šiol nesikvietė į savo namus: atsidūriau sausakimšame laukiamajame. Pirmas aukštas buvo jo raštinė – Dručkis turėjo klestinčią terapeuto praktiką! Mane pasitikusi registratorė paaiškino, kad Dručkis šiek tiek atsiliekąs nuo grafiko, ir pro laboratoriją ir apžiūros kambarį nusivedė į patalpą, panašią į dirbtuves. Atsisėdau ir ėmiau laukti. Negalėjau nepastebėti daugybės nebaigtų sumanymų pėdsakų; viename kampe riogsojo krūva lęšių, nerūdijančio plieno vamzdelių

ir ranka išrašytų lozungų: TAPK SAVO ŠIKNASKYLĖS ŠEIMININKU! GĖJŲ ŠIKNASKYLĖS, FĖJŲ ŠIKNASKYLĖS, UŽSIENIO KARŲ ŠIKNASKYLĖS ir net mįslingas KAI KURIUOS GERIAUSIUS DRAUGUS MIELAI SUSIKIŠČIAU Į ŠIKNASKYLĘ.

– Kaip sekasi su analiniu veidrodėliu? – Dručkiui įėjus paklausiau.

– O taip, – mąsliai atsakė Dručkis, – daktaro Jungo. Sumanymas, kurio valanda, ko gero, kaip tik išmušė, ar ne, Bašai? Gaila, kad neturiu laiko.

– Kas gi jį iš tavęs atima?

– Viduriavimas.

– Užjaučiu.

– Ne mano – veteranų. Nejaugi negirdėjai?

– Ne, – atsakiau, pamanęs, kad atsirado proga pradėti kloti tai, ką ketinau pasakyti. – Ne, mudu senokai nesimatėm. Todėl ir prisiprašiau...

– Taip, daugiau negu mėnesį. Kiek daug per tą laiką įvyko! Tada buvau priėjęs liepto galą – nežinojau, ar Kojis parašys man laišką dėl doktorantūros.

– Taip, – atsakiau pasiryžęs kalbėti vien apie savo jausmus. – Norėjau pasakyti, kad...

– Kad žinotum, kas dėjosi, Bašai! Dievaži, nepatikėsi!

Patogiai įsitaisęs, jis ėmė man pasakoti, kaip jis po visų smūgių atsitiesė ir nepaliovė šypsotis – nelyginant žaislinis klounas su svoriu apačioje, kuris suduotas sūpuojasi į šalis, bet vis tiek negriūva – bet paskui pamatė mano susirūpinusį veidą ir nutilo.

– Atėjai atsiprašyti? Atspėjau?

Iš kur jis galėjo žinoti?! Pažvelgiau į tas gerai pažįstamas tamsias akis, ir man užgniaužė kvapą. Susigėdęs išraudau. Mano veidą iškreipė liūdesio grimasa.

– Žinau, žinau, – ramiai tarė Dručkis. – Dar bus laiko apie tai pasikalbėti. Bet žinai, tiesiog degu nekantrumu papasakoti senam draugui ir naujam globotiniui apie naujausią Fortūnos šypsnį. Ba-

šai, liaukis žliumbęs ir įdėmiai klausykis: dabar, šią akimirką, viduriavimas, kurį aš netyčia paleidau nuo pavadžio, drasko velniaižin kiek šimtų tūkstančių JAV veteranų gaubtinių žarnų, plėšia gleivines ir varo gaurelius pro išanges. Baisiau nė būti negali! Ar prisimeni tą pulkininką, kuris prispyręs tave prie sienos „Dievo namuose" kamantinėjo apie mane?

– Taip, – atsakiau prisiminęs, kaip pulkininkas uždavinėjo man visokius klausimus apie Dručkį, Džeinės Dou viduriavimą ir ar Dručkio ekstraktas jį išgydęs. Mums besikalbant pulkininkas skausmo iškreiptu veidu paklausė, kur tualetas. – Prisimenu tą pulkininką – jis pats triedė, ar ne?

– Būtent. Liga išplito po NATO, SEATO, sako, net pats Josipas Titas susigriebęs tą prakeiktą šlykštynę. Supranti, ją sukelia virusas. Kol kas rastas vienintelis vaistas. O vienintelis to vienintelio vaisto išradėjas yra Dručkis.

– Tu išradai vaistą?

– Kadangi išradau ligą, privalėjau išrasti ir vaistą nuo jos. Ekstraktas. Vaistas, kuris ne tik išgelbės nuo trydos, bet ir leis Dručkiui padaryti gastroenterologo karjerą.

Susimąstęs jis paėmė lęšį ir vartydamas rankoje žaismingai paklausė:

– Gal aš kaip ir Linkolnas tapsiu žmogumi, surišusiu mūsų liaudžiai žarnas? Klausiu tavęs, Bašai, kaip piliečio: ar ne laikas pamiršti tą trydos Votergeitą ir tęsti didingą pasaulinės taikos darbą?

– O kokiu būdu tas ekstraktas padės tavo karjerai?

– A... Kojis juk kariškis, ar ne? O koks kariškis nepašoks, jei viršininkas jam lieps? Nė vienas, Bašai, neatsiras nė vieno, kuris nešoktų. Kad būtum matęs! Gražumėlis! Praėjusią savaitę mudu su Koju einam koridoriumi, o mano petį apglėbusi ranka. Kojo petį irgi, Bašai, nes tarp mudviejų eina metro devyniasdešimties centimetrų ūgio, šimto dvidešimties kilogramų svorio gorila su keturiomis JAV armijos generolo žvaigždutėmis. Pasijutau lyg kokioje bananų respublikoje pulkininkams įvykdžius perversmą.

– Vadinasi, jis galų gale parašė tau gerą rekomendaciją į doktorantūrą?

– Ne visai. Nors Kojis labai nudžiugo, kai Namams buvo pažadėta didelė dotacija gastroenterologijos tyrimams, jis ganėtinai išdidus. Liepė man pačiam parašyti laišką. Jis tik pasirašė. Doktorantūra man užtikrinta.

– Bet ne Holivude?

– Taip, Holivude. Žvaigždžių žarnaknisis!

Netvėriau džiaugsmu. Dar nebuvau matęs žmogaus, kuris taip atkakliai siektų tikslo išnaudodamas savo gabumus. Pasijutau visai menkas.

– Dručki, man galvoje netelpa! Ir tu turėjai tą praktiką visus šiuos metus?

– Žinoma. Nuo tada, kai praėjusią liepą gavau licenciją. Kokia prasmė būti daktaru, turinčiu licenciją, jei nepanaudoji jos „palengvinti skausmui ir kančioms“? Ši terapeuto praktika – nuostabi. Jie mano kaimynai, artimi žmonės. Kaip sakė Kenedis: „Neklausk, ką tėvynė gali padaryti tau – klausk, ką gali padaryti savo tėvynės žarnoms“.

– Vadinasi, viskas susiklostė taip, kaip planavai?

– Mano gyvenimo istorija, Bašai: viskas visuomet baigiasi gerai.

– Dručki, gal tau pasirodys kvaila, bet aš iš tiesų atėjau čia atsiprašyti, kad su tavim riejausi. Ir... ir padėkoti.

– Viskas gerai, Bašai, gali nieko nesakyti...

– Užsičiaupk, storuli, ir klausyk! – pasakiau šypsodamas ir žiūrėdamas, kaip jis susirango į kamuolį ir kvailai šypso. – Jei ne tu, nebūčiau ištempęs...

– Nebūtum ištempęs be Berės. Nuostabi moteris. Ak, kad aš tokią turė...

– UŽSIČIAUPK, DRUČKI! – surikau, sviesdamas į jį analinio veidrodėlio dalį. – Per tuos metus vieną po kito atstūmiau visus kitus, kol galų gale likai tik vienas. Kai prieš mėnesį atstūmiau tave, viskas tiesiog pakriko.

– Ne, Rojau, – rimtai atsakė Dručkis, – viskas pakriko, kai Edis kvaištelėjo, o Potsas iššoko pro langą. Nuo tada nė vienas mūsų nebejautėme pagrindo po kojomis.

– Tai tiesa. Bet tu man įrodei, kad žmogus gali būti medikas ir vis vien išlikti savimi, kad nebūtina tapti Koju ar Puceliu.

Nutilau, surikiavau mintis ir pasakiau:

– Dručki, tu esi fantastiškas. Ačiū. Ačiū tau už viską.

Nuščiuvęs žiūrėjau į laime trykštančias jo akis. Kurį laiką mudu sėdėjome netardami nė žodžio, paskui atsidusęs tariau:

– Vienintelė bėda ta, kad tavo kelias man netinka. Negaliu verstis gastroenterologija. Abejoju, ar apskritai galiu likti medikas. Medicina ne man.

– Nori pasakyt, kad neįsivaizduoji, su kokiu organu galėtum kasdien turėti reikalų iki pat gyvenimo pabaigos? – pašaipiai paklausė Dručkis. – Inkstai? Blužnis? Tiesioji žarna? Dantis?

Mano tėvas – dantistas. Negaliu įsivaizduoti. Net mano senelis, imigrantas, nesusiejo gyvenimo su kokiu konkrečiu dalyku. Prisiminiau motiną pasakojant, kaip jos motina nusivedė ją ir tetą Lilę pasižiūrėti, kaip mano senelis, jų tėvas, dirba: lyg bitė auksu žvilgančiame metalo koryje, iškilusiame aukštai į dangų, jis žėrė žvilgančius saulės spindulių skaistumo lankus Kraislerio pastato – tuo metu aukščiausio visame mieste, gal net pasaulyje – smaigalyje. O aš po šitiek metų turėčiau pasirinkti dantį?

– Tiesiog neįsivaizduoju, – atsakiau beviltiškai pasijutęs.

– Žinau. Aišku, kad tai skirta ne tau.

– Tai kas tada skirta man?

– Manai, aš žinau? Nieko baisaus. Skrisk aukštai. Linksminkis, Bašai. Minties galiūnai – tokie kaip mes – negalim tenkintis vienu dalyku.

– Taip, bet aš netrukus privalėsiu apsispręsti, – tariau jusdamasis sutrikęs, paliktas likimo valiai po šitiek suprogramuotų metų. – Nežinau, ką daryti.

– Ką daryti? Brukline mes visuomet darydavome šitaip, – tarė

Dručkis ir ištiesęs ranką sulenktu mažyliu užkabino manąjį. – Mes susikibdavom mažaisiais piršteliais.

– Susikibdavot mažaisiais piršteliais?

– Taip. Šitaip mes visuomet darydavom Brukline, kai nesumodavom, ką daryti.

Juokauja? Ne, jo veidas buvo rimtas ir nuoširdus. Pajutau, kaip storas jo pirštelis apglėbia manąjį. Staiga supratau, ką jis turi galvoj. Tai buvo nuostabi, magiška akimirka. Mane nusmelkė dilgčiojanti jausmo srovė. Jis pajuto tuštumą manyje ir atsiliepė. Jo prisilietimas reiškė, kad nesu vienas. Mudu susiję. Spustelėjau pirštelį jam. Tai buvo meilė. Kad ir kas atsitiktų, mudu su Dručkiu liksime draugai.

– Žinai, kaip toks storas vaikas, nedaug prakaituoji, – nusijuokęs tariau.

– Gerai pastebėjai. Gyvenimas sunkus, bet net storas vaikas sugeba pasninkauti per *Jom Kipurą*.

Mudu su Bere juokėmės iš „Daktaro žmonos" vedamojo, aukštinančio šauniąją daktaro žmonelę, kuri, „supratusi, jog daktarui vakarienę gali sutrukdyti visokios giluminės bombos", tokios kaip netikėtas iškvietimas pas ligonį, dėl kurio maistas spės ataušti, sugalvojo „labai paprastą būdą daugelį valandų išlaikyti rostbifą sultingą ir skanų" – suvynioti jį į aliuminio foliją ir pašildyti elektros viryklėle. Papasakojau Berei, kad ėmiau gultis ant viršutinės lovos, ir paklausiau, ar tai nėra dar viena regresijos apraiška.

– Ne, manau, kad tai integravimasis, mėginimas nuspręsti, kaip toliau tvarkyti savo gyvenimą. Dabar, kai žinai galįs būti daktaru, tau atsiveria kitokia galimybė: atsisakyti gydomosios medicinos ir žengti toliau. Ką manai daryti?

– Išvykti ilsėtis į Prancūziją su tavim. Gal pasiimti metams atostogų.

– Bet ką pasakysi Kojui apie liepą?

– Nežinau. Man čia buvo nepakenčiama. Visi tie metai buvo šlykštūs.

– Netiesa. Dručkis, policininkai, tavo draugužiai – jie tau patiko. Be to, tau patikdavo klausytis ambulatorinių ligonių nusiskundimų, ar ne?

– Kol neturėjau nieko daryti kaip medikas, buvo visai smagu.

– Dirbdamas priimamajame žavėjaisi psichiatrijos rezidentu Kouenu, – ji paklausė gundančiu balsu: – Kodėl netapus psichiatru?

– Aš? – nustebau. – Psichologas?

– Tu, – žvelgdama man tiesiai į akis ji pridūrė: – Visus tuos metus jėgų tau įkvėpė tai, kad buvai su žmonėmis. O psichiatrijos esmė ir yra „būti su" kitais.

SPRAGT. Mano galvoje pasigirdo SPRAGT. Paprašiau jos pakartoti, ką sakė.

– Psichiatrijos esmė ir yra „būti su" kitais. Tu visuomet žvelgei į pasaulį ne tiesiai, o tam tikru kampu. Psichiatrija tau gali idealiai tikti.

Būti su. SPRAGT. Prieš mirtį daktaras Sandersas man sakė, kad gydytojas padeda „būdamas su" ligoniu.

– Nori pasakyti, „būti su" ligoniais?

– Turiu galvoje būti su kitais, – atsakė ji. – Net su savo artimaisiais.

Artimaisiais? Su IŠŠTIŠINTU pūti į prieglaudą seneliu, kuris niekuomet su niekuo nebebus, su tėvu?

...Niekas kitas sergant taip neguodžia, kaip mylimas žmogus, kuris būna su tavim, ir tą vaidmenį gali atlikti geras gydytojas...

– Nori pasakyti, kad psichiatrija iš tiesų siūlo kažką ligoniams? Kad psichiatras skiriasi nuo terapeuto tuo, jog iš tikrųjų gali išgydyti?

– Kartais. Jei laiku pastebi, kad žmogaus gyvenimas griūva.

– Vadinasi, svarbiausia, kad gali kažką pasiūlyti ligoniams?

– Ne. Gali kažką pasiūlyti sau pačiam.

Apstulbęs paklausiau:

– Ką gi gali pasiūlyti sau pačiam?

– Tobulėjimą. Užuot užmiršęs, stengtumeis atsiminti. Užuot gynęsis į maniją panašiu paviršutiniškumu, stengtumeis tapti atviras, nerūpestingesnis, gilesnis. Kurtum. Vienintelis terapeuto įnagis – tas, kas esi ir kuo galėtum tapti.

Sunkiai rezgiau mintis. Galop šitoje maišatyje šis tas ėmė aiškėti. Galiu tapti žmogum, kurio sugebėčiau neniekinti? Išsivaduoti iš praeities supamosios kėdės, prie kurios pririštas vietoj žaisliukų varčiau prisiminimus? Nebevengti žmonių, nebijoti susprogti, nebejausti paniekos? Drebėdamas paklausiau, nuo kokių knygų galėčiau pradėti.

– Nuo Froido. Pradėk nuo „Gedulo ir melancholijos". Joje Froidas rašo: „Prarasto objekto šešėlis krenta ant *ego*". Tas šešėlis tave slėgė ištisus metus.

– Koks šešėlis?

– Tavo. Tavo paties šešėlis.

Mano vienintelė sąsaja su žmonija, mano Berė. Kaip per tuos metus, gludinusius mus lyg akmenis, pamilau ją, savo atlaidžią, rūpestingą, įžvalgią, švelnią moterį!

– Aš tave myliu, – pasakiau. – Pergyvenau šį košmarą tik todėl, kad buvai su manim.

– Iš dalies taip. Ir esi teisus: ši internatūra kažkuo panėšėjo į sapnus, į siaubingus vaikystės košmarus: agresija, atpildo baimė, paskui ryžtas – jei nelaimi, lieki gyvas. Gryniausias Edipo motyvas: motina, tėvas, sūnus.

...Tikiuosi, pabaigoje sekasi gerai ir džiaugiesi, kad visi išgyvenimai baigėsi. Nesupratau tavo teiginio, kad dabar susidorotum su visomis medicinos problemomis, juk tiek daug reikia žinoti. Man labai neramu dėl ekonominės padėties pasaulyje, turiu galvoje, kad didžiausi žmonijos protai nesugeba išspręsti infliacijos bei piniginės krizės problemų, ir net neverta laikyti pinigus banke. Nežinau, ką sakė tau motina, tik žinau, kad tai labai svarbu ir teisinga.

Žinau, kad esi rūpestingas sūnus ir kad visuomet toks liksi. Atstumas ir aplinkybės neleido mums būti šalia ir tai šiuo metu yra neišvengiama. Norėčiau vėl kada nors pažaisti su savo vienturčiu sūnum golfą ir tai tik svajonė. Mama taip trumpai, bet taikliai smūgiuoja ir reikia būtinai pamatyti tą vaizdą. Mano aistra šiam žaidimui beribė ir aš tiesiog juo mėgaujuosi...

24

Jautėmės nusivylę, nenorėjome dirbti toliau „Dievo namų“ rezidentais, bet nežinojome, ką daryti, todėl mums reikėjo pagalbos. Kreipėmės į Dručkį. Vakarieniaudami dešimtą paklausėme jo, ką daryti.

– Dėl ko?

– Dėl specialybės, kurią pasirinkti liepos pirmąją.

– Darykit tai, kas įprasta šiais laikais, – atsakė jis. – Surenkite kolokviumą. Visuomet pasiteisina.

– Kokiu klausimu? – paklausė Edis. Nuo raminamųjų jo akys atrodė kiek prigesusios.

– „Kaip išsirinkti specialybę“ – kokiu dar?

– O kas, velniai griebtų, jam vadovaus? – paklausė Piepis.

– Kas? – šypsodamas tarė Dručkis. – Aš. Žvaigždžių žarnaknisio žvaigždė.

Žinia netruko pasklisti. Sutartą dieną susirinko ternai ir GMMS iš visų „Dievo namų“. Pasirodė net Gilynis su Kviku. Kai susigrūdę į kambarį klausytojai nutilo, Dručkis pradėjo:

– Visa medicininio švietimo eiga vyksta nuo galo: kai suvokiame būsią ne daktarai iš televizorių ekranų, nurenginėjantys papingas gražuoles, o veikiau Namų gydytojai, krapštantys išmatas limpiams iš užkietėjusių vidurių, būname per daug paaukoję, kad viską mestume, todėl galų gale įklimpstame kaip jūs, vargšai suskre-

tėliai. Mokymo eiga turėtų būti priešinga: pirmąją dieną reikia atsivesti GMMS ir patrinti nosis į Oliviją O., kad imtų žiaukčioti; atgrasyti potencialius chirurgus jos guzais, potencialius kietuolius terapeutus rodikliais, kokių gyvam žmogui negali būti, ir parodžius, kad ji negali nei pasveikti, nei numirti. Net potencialūs ginekologai vos metę akį į savo būsimosios specialybės sritį pereis į stomatologiją. O tada – ir tik tada – galima leisti tiems, kuriems dar liks koks noras, pradėti studijuoti anatomiją, fiziologiją ir patologiją.

Kalba, kaip ir reikėjo tikėtis, buvo puiki. Bet kaip ji gali mums dabar padėti?

– Bet tai negali jums dabar padėti, nes jau nemažai paaukojote ir esate įkliuvę į spąstus. Tai kas? Ogi tas, kad esama daugybės specialybių, kurias galit pasirinkti. Dauguma jų susijusios su tuo pačiu glaudžiu ryšiu, kurį turėjote su ligoniais visus metus – jūs juos čiupinėjate, jie jus kankina, ir jūs dar žudote save naktiniais budėjimais. Šios specialybės – RL – Rūpinimosi Ligoniais. Jų čia neaptarinėsime. Mazochistai gali išeiti.

Niekas neišėjo.

– Aš pats pasirinkau RL specialybę – gastroenterologiją. Turėjau savų sumetimų. Mano atvejis – labai nepaprastas. Turint galvoje mano tikslą, GE man geriausiai tinka. Reta dovana, ar ne? Tikrai taip. Bet NRL – Nereikalingų Rūpinimosi Ligoniais – specialybių yra viso labo šešios: radiologija, anesteziologija, patologija, dermatologija, oftalmologija ir psichiatrija.

Dručkis surašė visas šešias lentoje ir pasakė, kad mūsų padedamas išvardys visus kiekvienos pranašumus ir trūkumus. Jis pavadino tai žaidimo teorija. Schema padėsianti mums renkantis specialybę.

– Pirmiausia, – tarė Dručkis, – radiologija. Pranašumai?

– Pinigai, – atsakė Čakas, – dideli pinigai.

– Būtent, – pritarė Dručkis, – galima susikrauti turtus. Kiti pranašumai?

Kažkas spėjo, kad nereikia rūpintis ligoniais, bet daugiau nie-

kas negalėjo sugalvoti jokio kito; tada Dručkis paklausė, kokie trūkumai.

– Limpiai, – atsakiau, – tenka tirti limpių žarnynus.

– Narkolepsija, – tarė Huperis, – nes nuolatos tūnai tamsoje.

– Lytinės liaukos, – tarė Piepis. – Rentgeno spinduliai gali iškepinti tau spermą. Pirmasis tavo kūdikis gims su viena akim, dviem dantimis ir aštuoniais pirštais ant abiejų rankų.

– Puiku! – viską užrašinėdamas tarė Dručkis. – Vyručiai, mes judam į priekį!

Surašėme tokią NRL specialybių lentelę:

SPECIALYBĖ	PRANAŠUMAI*	TRŪKUMAI
RADIOLOGIJA	Pinigai (100 gabalų per metus)	Limpiai Tamsios patalpos, narkolepsija Pakenktos lytinės liaukos; atžalos su 8 pirštais Bario klizmos ir žarnaknisiai
ANESTEZIOLOGIJA	Pinigai (100 gabalų per metus)	Limpiai Nuobodulys pramaišiui su panika Astronominės baudos už aplaidumą ir nekompetenciją Nuodingos dujos, nuo kurių žmogus darosi keistas

		Kasdienė chirurgų panieka
PATOLOGIJA	Nėra gyvų kūnų Menkos baudos už aplaidumą ir nekompetenciją	Limpiai (nedaug) Negyvi kūnai Lavonų ir formalino bei panašių marinatų dvokas Patalpos rūsyje Kasdienė visų, išskyrus kitus patologus, panieka Depresija
DERMATOLOGIJA	Pinigai (100 gabalų per metus) Kelionės į suvažiavimus saulėtose vietovėse Vilioja nuoga oda	Limpiai Užkratas Atstumia nuoga oda
OFTALMOLOGIJA	Astronominiai pinigai (milijonai per metus) Galimybė kasdien kankinti anesteziologus	Limpiai Astronominės baudos už aplaidumą ir nekompetenciją Reikalinga chirurgijos internatūra Retkarčiais tenka rūpintis ligoniais
PSICHIATRIJA	JOKIŲ LIMPIŲ! Kūnų nelieti niekuomet, išskyrus	Valandinis atlyginimas Įskausta strėnos

tuos atvejus, kai taikai sekso surogato terapiją	Daugybė kaltinimų iš dešiniųjų pusės, tokių kaip „komunistas“, „gėjus“, „iškrypėlis“
Vujarizmas, iškrypėliškumas, erotizmas, autoerotizmas, polierotizmas Nepavargsta kojos Ilga pietų pertrauka Išgydai – bent jau taip sako** (Daugybė kitų...)	

* Kiekviena specialybė turi NRL (Dručkio terminas) pranašumą – Nereikia Rūpintis Ligoniais.
** Berė, klinikinė psichologė ir psichoterapeutė.

Baigiantis Dručkio kolokviumui, nutiko nuostabus dalykas: lentoje psichiatrija aiškiai nugalėjo.

Plaukiant baidarėmis psichiatrija atrodė dar patraukliau. Šią paskutinę internų išvyką surengė Čakas. Vieną giedrą vasaros dieną, dvelkiant maloniam vėjeliui, mes perdavėme savo ligonius Namų rezidentams, prisikrovėme alaus ir pasukome prie upės, tarp pelkynų ir ganyklų vingiuojančios jūros link. Tingiai irdamiesi pasroviui mudu su Bere pamatėme, kad dėl paskutinės vietos varžomės su abiem policininkais. Gilynis, didžiulis raudonplunksnis gaigalas valties priekyje, be perstojo keikė savo vairininką Kviką, nes pasvirusi į šoną baidarė vis rėždavosi čia į vieną, čia į kitą krantą. Vis dėlto kas galėjo būti smagiau, negu plaukti pasroviui, gurkšnoti vėsų alų ir klausytis už nugarų sodraus rudaplaukio baritono ir įkyraus jo draugužio tenoro, giedančio „Smaragdų salos raudą“?

Sustoję saloje surengėme pikniką. Šešėlių išmargintame pušy-

nėlyje kažkaip nejučia apspitome Berę. Ji išklausė mūsų nepasitenkinimo kupinas mintis ir sutiko, kad tie metai buvo klaikūs:

– Tie metai buvo nežmoniški, – kalbėjo ji. – Nenuostabu, kad gydytojai taip iš tolo stebi skaudžiausias žmonių dramas. Tragedija ne ta, kad jie abejingi, o ta, kad jiems stinga jausmų gilumo. Dauguma žmonių gyvai reaguoja į savo kasdienį darbą, bet tik ne gydytojai. Neįtikėtinas paradoksas: daktaro specialybė neapsakomai nužmogina, bet kartu ją didžiai vertina visuomenė. Kiekvienoje žmonių bendrijoje labiausiai gerbiamas sluoksnis yra daktarai.

– Nori pasakyt, kad visa tai apgaulė? – paklausė Piepis.

– Nesąmoningas, baisus slopinimas, įtikinantis daktarus, kad jie išties yra visagaliai gydytojai. Jei išgirsit save sakant: „Šie metai buvo ne tokie jau blogi“, žinokit, kad slopinate savo tikruosius jausmus.

– Sakykit, mano išmintingoji moterie, – paklausė Gilynis, – kodėl tie malonūs jauni žmonės apskritai to imasi?

– Todėl, kad labai sunku atsisakyti. Jei tave nuo šešerių metukų užprogramuoja būti daktaru, jei paaukoji tam daug metų, jei išsiugdai tokį gebėjimą gniaužti savo jausmus, kad nė nebeprisimeni, koks nelaimingas jauteisi per internatūrą, nebegali visko mesti. Ar krepšinio žvaigždė gali nedalyvauti rungtynėse? Jokiu būdu.

Ji buvo teisi. Ką mes galėjom pasakyti? Sėdėjome pasinėrę į savo mintis, nuščiuvę, o tuo metu popietės šešėliai ėmė slinkti vis artyn. Berė atsakė į keletą klausimų apie psichiatriją, ir kai įsigilinome į jos žodžius, mūsų pikniką pavertė vos ne grupinės terapijos seansu. Pokalbio tema buvo netektis.

– Apie kokią netektį kalbi? – paklausė Čakas.

– Apie tai, ko kiekvienas jūsų netekot praėjusiais metais. Tiesiogiai apie tai žinau tik iš Rojaus, bet esu girdėjusi apie BSS ir BSNR, ir... ir kaip palūžo Edis, ir... – ji nutilo, paskui virpančiu balsu pridūrė: – ir Potsą. Jūs netekot Potso. Jeigu ta netektis buvo jums skaudi, dar ir dabar turėtumėt verkti. Jus suluošino jūsų kaltė – kaltė, kad nužudėte tai, ką branginote.

Temstančiame pušynėlyje tyla kabojo niūri it numirėlio drobulė. Pasijutau, lyg kas mane dusintų. Ką aš nužudžiau? Dienas, panašias į šią, savo kūrybingumą, gebėjimą mylėti. Niūrus šešėlis. Sąstingis. Jausmas, kad esi pasmerktas. Galų gale, kai saulė stingdama ėmė leistis į raudonuojančius kalnus, Gilynis tyliai tarė:

– Šie vyrai sužeisti. Ar jiems dar įmanoma kaip nors padėti?

– Kaltė – karšta bulvė: tas, kas ją laiko, nusidegina. Jinai pamažu jus visus nudegina. Atsisakykit jos. Įtūžkit. Atiduokit ją tiems, kurie pavertė jus infantiliškais. Ar Namuose yra psichologas, su kuriuo galėtumėt pasikalbėti?

Toks buvo: daktaras Frankas, psichiatras, kalbėjęs liepos pirmąją, kai buvom vaišinami „B-M Delikatesų" parduotuvėje užsakytais pietumis. Jis užsiminė apie savižudybę, ir Ungurys jam užčiaupė burną. Frankas nebeprasižiojo visus metus. Kodėl? Grįžę į baidares plaukėme ten, kur buvo girdėti vandenynas; kiekvienas mąstėme apie tai, ką praradom ir kaip tas daktaras Frankas gali padėti tai susigrąžinti. Galų gale, kai jonvabaliai pradėjo savo šokį, svarstėme, kaip prilipdyti savo įniršį tiems, kurie plėšė gabalus nuo mūsų – tiems „Dievo namų" Plėšikų Baronams, tiems „Dievo namų" Netekties Bosams.

Tą naktį budėjau. Po kelionės baidare pasirodžiau pūslėtais delnais; visos mintys sukosi apie tai, ką sakė Berė; girtumas buvo bevirstąs pagiriomis, ėmė siutas, kad vėl esu Namuose. Buvo karšta ir drėgna; pilamas prakaito prisiminiau siaubus, kuriuos aš, naujokas internas, patyriau praėjusią vasarą. Kol plaukiojom, nutiko daugybė dalykų. Priimamajame manęs laukė naujas ligonis, kaip paaiškės – nepaprastas, nes man atsipirks. Mane pasitiko Perlas, norėjęs įspėti apie šį pacientą, bet aš nebuvau nusiteikęs jo klausytis, todėl pasiėmiau kortelę ir perskaičiau: „Natanas Zokas, 63 m., viduriuoja su kraujais; gerybinis polipas?" Nenuostabu, kad Perlas norėjo su manim pasikalbėti. Zokas, iš ISTS Zokų ir iš Zoko sparno, užstojusio man vasarą budėtojų kambaryje.

Suirzęs įėjau į palatą, o man ant kulnų lipo Perlas. Tiek mėsos

kaip gyvas nebuvau matęs. Šeši stambūs kaip jaučiai Zokai – perpūsti mėsos balionai – sklandė aplink neštuvus čepsėdami, čiulpdami, kramsnodami, čekšnodami – žodžiu, atiduodami duoklę Froido oralinei raidos stadijai. Tviskėdamas brangakmeniais Perlas pristatė mane storuliams Nato Zoko vaikams stengdamasis nuvyti juos nuo neštuvų, ant kurių gulėjo tėtušis. Atsitraukdami jie į priekį išstūmė į papūgą arą panašią šlykščių akių gargždžiabalsę moterį juodu peruku. Išgirdusi mano pavardę, toji tarė:

– Na, jaunasis daktare Kilderai, pats metas...

– Trikse, – nuo neštuvų pasigirdo valdingas balsas, – užsičiaupk!

Ji paklausė. Prieš mane gulėjo Natas – guminiu, svaigalų apgadintu veidu, bet ryžtingos išraiškos ir laikysenos, bylojančių apie didelius turtus. Net visos tos bandos erzinamas jis sugebėjo išlikti ramus. Pristatęs jam mane, Perlas išėjo. Mane iškart apipuolė visi Zokai, išskyrus Natą. Kiekvienam rūpėjo sužinoti diagnozę, prognozę ir ar Natui negresia nelaimė negauti geriausios Namų palatos. Norėdama išspręsti pastarąją problemą Triksė man vis kuždėjo į ausį Zokų pavardę ir „ar žinai, kas yra Natas, ar girdėjai apie Zoko sparną, ką?“ Po kokių trijų minučių man trūko kantrybė ir garsiai pasakiau:

– Gerai, visi, išskyrus Natą, tučtuojau nešdinkitės iš šios palatos!

Visus ištiko šokas. Nė vienas nekrustelėjo. Šitaip kalbėti su Zokais?!

– Luktelkit, jaunasis daktare Kil...

– Trikse, užsičiaupk ir nešdinkis! – tarė Natas, o Nato Zoko klausydavo net kiti Zokai. Palata greitai ištuštėjo. Pradėjus apžiūrinėti ligonis tarė:

– Jie per daug nutukę. Bandėm priversti juos numesti svorio, bet niekas nepadėjo. Daktaras Perlšteinas pasakojo man apie tave, Bašai. Įspėjo, girdi, esi kietas vyrukas, tad turiu stengtis tavęs nesupykdyti. Sakė, esi labai geras, bet tiesmukas. Man tai patinka. Daktarai turi būti kieti. Kai esi toks turtingas kaip aš, žmonės nesielgia su tavim pakankamai kietai.

Linksėdamas galvą toliau jį apžiūrinėjau. Paklausiau, kuo verčiasi.

– Varžtais ir veržlėmis. Pradėjau per depresiją nuo penkių šimtų žalių, o dabar turiu milijonus. Varžtai ir veržlės – ne kokybė, bet kiekybė.

Pasakiau Natui, kad jei nieko rimtesnio su jo kraujuojančia žarna nedarysime, ji tikriausiai sugis. Man baigus Triksė įkišo galvą ir nusiminusi pareiškė, kad Natas gaus tik antrą pagal gerumą Namų palatą. Liepęs jai nešdintis Natas tarė:

– Na ir kas? Visuomet gaunu geriausią palatą, bet joje niekas nelanko. Vieną naktį praleisiu ne taip patogiai – būta čia ko. Taip ir nutiko tiems vaikams – visuomet gaudavo tik tai, kas geriausia. Ir kuo tai baigėsi? Nutuko, velniškai nutuko.

789 ta diena buvo sunki. Pasiklydusiam labirinte tyrimų, paskirtų Olivijos O. privato Mažylio Oto, kurio pavardė vis dar – vis dar! – nedarė įspūdžio Stokholme, Sepui dingo ūpas tirti tuos kauburius. Apžiūrėjęs pirmąjį tą dieną hospitalizuotą ligonį Sepas su radiologijos rezidentu nusprendė matą krūtinės ląstos rentgenogramoje sutankėjimo židinį. Kai 789 papasakojo man apie tą atvejį, nuliūdinau jį pacitavęs Namų įstatymą: JEIGU RADIOLOGAS REZIDENTAS IR GMMS MATO KRŪTINĖS LĄSTOS RENTGENOGRAMOJE SUTANKĖJIMO ŽIDINĮ, JOKIO ŽIDINIO TEN NEGALI BŪTI. Nors Sepas nė už ką nenorėjo nusileisti, tariamas židinys paaiškėjo besanti technikės apyrankė, tad Sepas buvo priblokštas. Mėginau jį pralinksminti, bet jis nekreipė į mane dėmesio, ir aš numojau ranka. Tą naktį dėl nieko daugiau nesistengsiu.

– Sepai, – pasakiau lipdamas nuo viršutinės lovos ant apatinės, – einu miegot. Susirask savo uniformą ir persirenk dabar – nenoriu, kad vėliau čia atlėkęs uždegtum šviesą ir mane pažadintum.

Pusiau užmerktomis akimis pamačiau, kaip žemas, barzdotas mokslinčius nusirengia, apnuogina savo spuoguotą ir jau glebną kūną prieš dienos šviesos lempas, kažkaip nepadoriai greitai ap-

sivelka pilką lyg lavoninė uniformą ir stabteli. Paklausiau, kas atsitiko. Jis, kaip visuomet tokiais atvejais, susimąstė, o paskui tarė:

– Daktare Bašai, man šiąnakt reikės dirbti dar keletą valandų, o jums nebereikės. Kaip čia yra, kad jūs visuomet miegat, o aš visuomet budžiu?

– Viskas labai paprasta. Tu juk matematikas, ar ne? Taigi klausyk: GMM moka man vienodą atlyginimą, nesvarbu, kiek valandų nemiegu. Tu moki GMM vienodą mokestį už mokslą, nesvarbu, kiek valandų nemiegi. Vadinasi, kuo ilgiau aš miegu, tuo daugiau uždirbu už nemiego valandą, o tu kuo ilgiau nemiegi, tuo mažiau moki už nemiego valandą. Įkirtai?

Sepas patylėjo, paskui išprotavo:

– Vadinasi, jums moka už tai, kad miegate, o man – už tai, kad nemiegu.

– Įkirtai. Išeidamas išjunk šviesą – būk draugas. Beje, Natas Zokas – ne GMMS ligonis. Jeigu jį užkalbinsi – bent jau pasakysi „Sveikas, Natai“ ar „Labas, pone Zokai“ – tu lavonas. Labanakt.

Išgirdau ataksiškai šlepsint mažąjį eruditą, pajutau į mane įsmeigtą suglumusį žvilgsnį, šviesa užgeso, ir aš užmigau.

Kitą rytą kažkas pasikeitė. Kilo nedidelė epidemija. „Dievo namai“ dar nebuvo regėję nieko panašaus. Prasidėjusi kaip kuždesys, sruvenimas, netektis, iš arti pamatyta nuo pavakarės šešėlių mirgančioje salelėje, epidemija išplito ir netrukus virto daugybe upelių, čiurlenančių aplink daugybę salų, ėmė vis garsėti ir galų gale virto šniokščiančia upe, įtekančia į jūrą. Staiga mes, penki Namų ternai, užsikrėtėme psichoanalitinės minties bacila. Ėmėme TEPLINTIS, vildamiesi liepos pirmąją IŠSIŠTIŠINTI į psichiatrijos rezidentus.

Visi penki ėmėme studijuoti „Gedulą ir melancholiją“. Susiradome daktarą Franką, kuris iš pradžių neapsakomai nudžiugo, kad Edis susidomėjo psichiatrijos rezidentūra Namuose, bet pamatęs, jog jo pavyzdžiu pasekėme keturiese, nubėgo pranešti naujienos Kojui. Mes skyrėme psichologų konsultacijas savo ligo-

niams, dalyvavome psichologų vizitacijose, ir purvinos mūsų baltos uniformos krito į akis tarp specialistų, demonstruojančių naujausias psichiatrijos madas, o elementarūs mūsų klausimai apie pyktį, netektį ir kaltę rodė mūsų nemokšiškumą. Per pasitarimą, skirtą ligoniui, sergančiam neaiškia autoimunine liga, Huperis mus pribloškė pateikęs psichoanalitinę interpretaciją, pagrįstą Froido „mirties troškimu". Vis dar besivaržančiam su Huperiu dėl tariamos Juodosios Varnos premijos Edžiui iš džiaugsmo pamačius, kad Froidas tiek daug dėmesio skiria analiniam sadizmui, ėmė trūkčioti veido raumenys. Čakas mąstė apie pasyviai agresyvią asmenybę ir išsiaiškinęs, kad buvo patologiškai artimas savo mamytei, kol tėvelis darbe skaitė kaubojiškus romanus, pareiškė:

– Brolau, kaip nuostabu – aš nesu homoseksualus, nes visas mano auklėjimas rodo, kad aš tik gėjus.

Piepis, aišku, kuo giliausiai pasinėrė į mokymą to, kurį Dručkis praminė „kietuoliu iš Vienos" – nesiliovė mąstęs apie tai, ką, velniai griebtų, leisdavo Andželai išdarinėti atsisėdus jam ant veido. Suglumęs jis sakydavo:

– Viešpatie aukštielninkas, gal kažkas man negerai?!

Aš ir toliau užsiiminėjau savianalize ant viršutinės lovos – ieškojau prarastų savo gabalų ir dėjau juos į krūvą.

Atėjo diena kalbėtis su Koju apie mūsų ateities planus. Vyriausiasis buvo girdėjęs kalbas apie epidemiją, bet nekreipė į jas dėmesio. Jis neturėjo abejonių dėl mūsų ateities planų: metus dirbsime rezidentais „Dievo namuose". Kadangi iki liepos liko mažiau kaip mėnuo, o visus metus reikės daugybės rezidentų budėti naktimis, Kojis kiek nustebo, kai Piepis, Huperis ir Edis vienas po kito pareiškė:

– Sere, galvoju tapti psichiatrijos rezidentu.

– Psichiatrijos?

– Taip, sere. Nuo liepos pirmosios.

– Negali. Tu juk sutikai, kad rezidentūra bus gydomosios medicinos. Tikiuosi, kad tu ir visi kiti vyrukai pasiliksit.

– Taip, bet suprantat, aš jaučiu kažkokį nenumaldomą poreikį. Reikia daug ką išanalizuoti, be to, sere, yra dalykų, kurių tiesiog neįmanoma atidėti.

– Bet tavo sutartyje parašyta...

– Sutarties nėra – prisimenat?

Kojis neprisiminė, kad Namų hierarchai atsisakė pasirašyti su mumis sutartis – tik šitaip galėjo elgtis su mumis kaip su šūdu ir likti teisūs prieš įstatymus, – tad paklausė:

– Nėra?

– Nėra. Jūs sakėt, kad mums jų nereikia.

– Aš taip sakiau? Hmmmm... – mykė Kojis išplasnodamas pro langą. – Nėra žmogaus, kuriam nereikėtų sutarties. Nė vieno.

Kai psichiatriją paminėjo Čakas, Kojis nebesusitvardė:

– KĄ?! IR TU?!

– Be bajerio, viršininke. Šiai šaliai reikia aukštos klasės juodaodžio psichiatro, ar ne?

– Taip, bet... bet ligi šiol tau taip gerai sekėsi gydomoji. Kilęs iš vargano Pietų miestelio, iš sargo šeimos, mokeisi Ober...

– Būtent, brolau, būtent. Štai ką noriu papasakot: šiandien dirbau ambulatorinėj poliklinikoj. Viena pupytė ant manęs įsiuto, paėmė vadovėlį, metė virš stalo ir pataikė man į ausį. Užuot vožęs jai į galvą, aš sakau: „Hmmm, mergyt, tikriausiai užpykai, ką?“ Štai tada aš ir supratau, kad man reikia galvoti apie psichologo darbą. Rytoj vėl pasikalbėsiu su daktaru Franku, kad surengtų man analizės seansą.

– Bet šią liepą negali pradėti – man reikia tokių berniukų kaip tu.

– „Berniukų“? Jūs sakėt „berniukų“?

– Na, aš tik... Norėjau pasakyti, kad...

– Norit, kad pakviesčiau dabar Roją?

– Bašą? Hmmm. Gal kartais žinai jo ateities planus?

– Žinau.

– Psichiatrija?

– Tikrai taip.

– Kviesk... ne, nesivargink ir nesiųsk pas mane Rojaus.

Taigi Kojis tąkart manęs neišsikvietė. Nors Berė aiškino, girdi, Kojis nieko negalįs padaryti – sistema jį irgi sugadinusi, buvau toks įtūžęs, kad nesupratau, jog jo padėtis panaši į Niksono – mes jį spaudėm taip, kaip dėl tų juostelių prezidentą spaudė Sirika ir Aukščiausiasis Teismas. Jachtos „Sekvoja" pirmagalyje prie Maunt Vernono su advokatu Sent Kleru visai galėjo stovėti pats Kojis – klausytis laivo varpelių ir šalies himno ceremonijos, o jai pasibaigus įkaušęs leptelti: „Jie moka tau skatikus, bet kaip tik dėl to verta to imtis". Berė buvo teisi – viskas buvo apgailėtina. Tačiau tie apgailėtini žmonės buvo galingi žmonės, tad netrukus Kojis ėmė mus spausti pasilikti. Per Ungurį – iš pradžių užuominomis, paskui atvirais grasinimais – Kojis mums leido suprasti, kad palikę „Dievo namus" liepą „sukelsime rimtą – labai rimtą grėsmę savo ateities planams ir karjerai". Mes nenusileidome. Kojis puolė dar įnirtingiau. Pažeidžiami, bejėgiai, mes dar labiau įsiutome. Liepai prisiartinus, pamatęs, kad jokie bauginimai neduoda vaisių, Kojis ėmė panikuoti.

Nė vienas mūsų nežinojome, ką jis darys.

25

Jis, aišku, surengė neeilinį pasitarimą, per kurį pavaišino „B-M Delikatesų“ parduotuvėje užsakytais užkandžiais.

Neeilinio pasitarimo dienos rytą įėjęs į „Dievo namus“ pamačiau Hovį, ramųjį „socialinės medicinos“ Hovį, paskutinį terną, dirbusį Limpių mieste, stovintį prieš lifto duris. Išbarstęs po kojomis kompiuterio korteles, susivėlusiais plaukais, jis kandžiojo pypkės rūkiklį ir spardydamas bei kumščiais tvatindamas uždarytas plienines duris klykė:

– VAŽIUOK, KAD TAVE KUR VELNIAS, VAŽIUOK!

Ką gi, – pamaniau, – jau palaužtas ir paskutinis ternas.

Nuėjau aplankyti tik dviejų ligonių – Nato Zoko ir Olivijos O. Mano santykiai su Natu lyg raketa kilo nuostabia trajektorija. Visus Zokus – Natą, Triksę, vaikus – kamavo iliuzija, neva „ėmęsis vadovauti“ priimamajame ir išgrūdęs visus iš palatos išgelbėjau Natui gyvybę. Nepalengvinau jiems šios kančios. Kelias pirmąsias dienas Triksė, manydama, kad Natas jau prie mirties durų, kurių raktą turiu aš, lyg šešėlis slampinėjo paskui mane po visus Namus. Atsikračiau jos tik paminėjęs, kad Natas vis dar guli ne geriausioje ligoninės palatoje. Tuomet Triksė akis į akį pasikalbėjo su dukra turtingos limpės, kuri gulėjo geriausioje ir neketino jos užleisti. Atlikusi trumpus skaičiavimus Triksė įsitikino, jog toji limpė nė iš tolo neprilygsta Zokams, ypač turint

galvoje, kad Zoko sparno interjeras dar ne visai baigtas.

Pagrindinė komplikacija Nato ligos atveju buvo, kaip įgyvendinti tai, ko jam reikėjo – labai druckišką įstatymą: NEDARYK NIEKO. Susidūriau su dideliu pasipriešinimu, tad teko pasitelkti „Dievo namuose" sunkiai įgytus įgūdžius – melą, ligos istorijos TEPLINIMĄ, NN – kad, gink Dieve, nieko nedaryčiau šiam svarbiam asmeniui. Natas man patiko, todėl nejudinti nė piršto man sekėsi lengviau. Taigi galėjęs Zoką pribaigti kraujuojantis polipas užgijo, ir jis pasitaisė. Tą dieną prieš išvykdamas namo jis norėjo su manim pasikalbėti.

– Esi geras vaikinas, – tarė Natas. – Puikiai nusimanau apie talentą – tik metu akį į žmogų ir žinau, ar jis jį turi. Supranti, ką turiu omeny?

– Žinoma.

– Tu jį turi. Perlas mane įspėjo apie tave. Niekad nepamiršiu, kaip išvarei mano žmoną iš tos palatos. Mudu su tavim panašūs: pradėjom nuo nieko, o dabar...

Natas skėstelėjo rankomis, tarsi grodamas milžinišku pinigų prikimštu akordeonu norėtų praskėsti jį taip, kad tilptų visas pasaulis.

– Dabar klausykis: tu man patinki, Bašai, o žmonėms, kurie man patinka, aš atsidėkoju. Žinau, kad uždirbi čia šūdą, bet dabar, kai internatūra beveik baigta, gali pradėti privačią praktiką. Galėčiau padėti. Pažįsti Perlą? Su ta prašmatnia raštine ir „Smuikininko" melodijomis, sklindančiomis iš garsiakalbių. Žinai, kas pastatė jį ant kojų? Mano tėtušis. Taigi klausyk: iš sportbačių matau, kad žaidi tenisą. Ateik pas mane į namus, žaisk mano kortuose, maudykis mano baseine. Štai mano vizitinė: NATAS ZOKAS – NE KOKYBĖ, BET KIEKYBĖ. Paskambink šį savaitgalį, gerai?

Padėkojęs buvau beišeinąs.

– Ei, dar vienas dalykas: rašau laišką vyriausiajam gydytojui daktarui Koimanui, kopijas siųsiu vyriausiajam rezidentui ir valdy-

tojų tarybai. Gulėjau čia aštuonis kartus, bet dar niekuomet taip gerai su manim nesielgė. Paprastai mano internas būna koks verkšlenantis vaikiščias iš Bronkso, kuris iš tos baimės, kad Zokas nukratys kojas, kas dešimt minučių lenda į palatą – daro tyrimus, ima kraują, ir man sveikata tik pablogėja, kol imu taisytis. Kai ateina metas grįžti namo, būnu toks išsekęs, kad gaunu skristi tiesiai į vasarnamį Palm Springse ilsėtis. Verslui tai kenkia. O tau – tau užteko proto leisti man pačiam pasveikti. Bet žinojau, kad jeigu kas nors bus negerai, esi šalia. Bašai, palaikei mane kaip vyras vyrą. Susitvarkei su mano žmona, nutukėliais vaikais ir su manim. Todėl pagirsiu tave viršininkams, ką? Paskambink šeštadienį. Atsiųsiu savo žmogų.

Laiškas Kojui? Galią įveik galia! Net Kojis nebus toks mulkis, kad priešintųsi Zokams, šeimai, prekiaujančiai gremėzdiškomis plieninėmis sijomis bei dešrelių dydžio varžtais ir veržlėmis sulig bandelėmis, laikančiomis naujutėlaitį „Dievo namų" sparną. Susijaudinęs nuėjau apžiūrėti gumbuotosios Olivijos O. Ji, rodės, laikosi tiesiog nuostabiai.

Tačiau Nematomasis Leonas vis dar neleido rodyti jos kauburių Kojui, tad užsiropščiau ant savo viršutinės lovos, atsidariau Froido skardinę ir netrukus sužinojau apie dar vieną Vienos gražuolę, prisimenančią, kaip šoko į lovą su tėtušiu. Atėjęs Čakas išsitraukė iš krepšio butelį ir ėmė dainuoti. Užklydęs Huperis atsivertė knygą „Kaip persiverti ausį" – kaip paaiškėjo, ne tam, kad sužinotų naujų būdų gauti sutikimą skrosti, bet todėl, kad to reikalavo valdžia universalinės parduotuvės miesto centre, kur jis norėjo papildomai užsidirbti pinigų. Užsukęs Edis ėmė balsu skaityti senąjį mano „internatūros romaną" – „Kaip išgelbėjau pasaulį", bet po kelių pastraipų, prajuokinusių mus idealizuota apgaule, knyga visiems laikams nuskrido į šiukšliadėžę. Įgriuvęs Piepis žvaliu balsu paklausė 789:

– Kaip laikaisi, 749? Ar pavyko sužinoti, kas tuose kauburiuose?

– Atleiskit, bet jūs supainiojot mano antrąjį vardą, – atsakė Sepas. – Ne, kol kas nesužinojau, kas „tuose kauburiuose".

– Brolau, gal ten krūtys, – spėjo Čakas. – Atsarginės krūtys.

– Menka nauda, – tarė Sepas. – Jei ten ir krūtys, vis tiek niekas nežino, kas jų viduje.

– Ten dvasiniai gumbai, – pasakiau, – pritvinkę žmogiškojo gerumo pieno.

– Įtikinamiausia teorija, – dėstė Sepas, – kad jie pripildyti deguonies. Sako, kad ji gyva vien dėl deguonies tuose kauburiuose.

– Gerai sakai, – pritariau. – Ji ne žmogus, bet augalas. Tie kauburiai – sėklaskiltės. Ji altruistė, todėl gamina deguonį mums visiems.

– Ne, tu klysti, – paprieštaravo Piepis. – Žinau, kas tuose kauburiuose – visai ne altruizmas ir ne deguonis.

– Tai kas juose, brolau?

– Saldieji pipirai. Olivijos gumbai – didžiuliai saldieji pipirai.

Juokui nutilus Čakas užtraukė Džono Herto nuo Misisipės krantų dainą:

Kai baigsis mano žemiškos kančios, įmeskit mano kūną į vandenyną –
nereikės mokėt duobkasiams, ten linksmins mane undinės.

Visi mes buvome girdėję kitą terną dainuojant šią baladę. Tas kitas ternas buvo Veinas Potsas. Buvome pasirengę. Atėjo metas pasitarimui su „B-M Delikatesų" parduotuvėje užsakytais užkandžiais.

Prie durų stovėjo Gilynis ir Kvikas. Į mūsų pasisveikinimą jie atsakė dviem mirktelėjimais: riebiu, rudu ir gauruotu bei liesu, gyslotu ir juodu. Kojis nė neįtarė, ką išsirinko į savo sargybinius.

Godžiai ėmėme kirsti „B-M Delikatesų" sumuštinius. Kojis valgė stovėdamas priešais mus. Ungurys juto kambaryje tvyrančią įtampą, bet kadangi tebuvo likusios dvi savaitės, kol metai einant

vyriausiojo rezidento pareigas jam sėkmingai baigsis ir jis užsitikrins vietelę tarp „Dievo namų“ subinlaižių, buvo pasiryžęs išvengti sprogimo. Atsistojęs priešais mus jis prašneko apie įvykį, kurio laukė Hiper Huperis ir Ryk Mano Dulkes Edis – Juodosios Varnos premijos įteikimą.

– Vadinasi, ta premija iš tiesų egzistuoja? – paklausiau Čako.

– Neegzistuoja – Kojis ir Ungurys ne juokais apsikvailino.

– ...kadangi viena premija šįmet jau buvo – ***VI*** , kurią laimėjo daktaras Rojus G. Bašas ir kurią simbolizuoja jo sidabrinis kaklaraiščio segtukas, mes nusprendėme įsteigti Juodosios Varnos segtuką, – Ungurys iškėlė sidabrinį papuošalą, vaizduojantį tupinčią juodą varną, ir pridūrė: – Žinau, kad konkurencija buvo arši; iki pat praėjusios nakties Huperis ir Edis buvo gavę po lygiai sutikimų skrosti. Tiesą sakant, tik paryčiais, mirus Rožei...

– KAC! ROŽEI KAC! – pašokdamas sukliko Huperis. – VALIO! TAIP IR MANIAU! ROŽĖ KAC IŠVEDĖ MANE Į PRIEKĮ! AŠ NUGALĖJAU FINIŠO TIESIOJOJE!

– Taip, – patvirtino Ungurys, – tai buvo Rožė Kac. Skrodimas buvo atliktas šį rytą. Su dideliu malonumu pranešu, kad pirmoji kasmetinė Juodosios Varnos premija atitenka daktarui Huperiui!

– VALIOOO! – suspigo Huperis ir nubėgo į kambario priekį atsiimti kaklaraiščio segtuko ir nemokamos kelionės dviem į Atlantik Sitį. Sušokęs trumpą pergalės šokį jis užtraukė: „ Po jūros tiltąąąą mes vaikštinėėėėsim...“

– Palūkėkit, – piktai tarė Piepis. – Rožė Kac buvo mano MSNJAN. Mano dėka ji mirė ir buvo gautas sutikimas skrosti. Aš labai stengiausi dėl šitos mirties, o Huperis ją iš manęs pavogė. Praėjusią naktį, kai aš namie miegojau, jis atėjo į ligoninę, nors net nebudėjo. Rožė mirė, kai budėjo Edis, ir aš žinau, kad garbę už leidimą ją skrosti ji būtų suteikusi jam. Laimėjo Edis, o ne Huperis.

– EI! EI! EI! – stodamasis ir bėgdamas į kambario priekį ėmė šaukti Edis. – VYRUČIAI, NUGALĖTOJAS EDIS! HUPERI,

GALI RYTI MANO DULKES! JUODOJI VARNA MANO – BE JOKIŲ KALBŲ! PAPLOKIT EDŽIUI! NAGI, GYVIAU!

Tuomet užvirė tikras pragaras. Edis su Huperiu ėmė ginčytis, paskui stumdytis, o netrukus ir kuo rimčiausiai vienas kitą talžyti; mes visi klykėme lyg per boksininkų dvikovą. Galų gale policininkai juodu išskyrė. Tuomet Kojis išėjo į ringo vidurį ir pareiškė, girdi, teisėjų sprendimas galutinis ir pirmuoju Juodosios Varnos laureatu tampąs Huperis. Tas lengviau atsidusęs paspaudė ranką Edžiui, o paskui su žvilgančiomis nuo ašarų akimis atsisukęs į mus tarė:

– Žinot, vaikinai, tiesiog negaliu tuo patikėti. Tarsi būtų išsipildžiusi didžiausia svajonė. Žinokit: man nebūtų to pavykę be jūsų pagalbos – visų iki vieno. Tik jūsų dėka pasiekiau šį laimėjimą, ir aš niekada to nepamiršiu. Iš visos širdies dėkoju jums, vyručiai. VALIO! Po jūros tiltąąąąą...

Kojis su Fišu nebeleido jam sudainuoti antros dainos eilutės. Perėjome prie rimtų darbotvarkės klausimų.

– Visi jūs, atėję čia kiek mažiau nei prieš dvylika mėnesių, – prašneko Kojis, – sutikote išdirbti dvejus metus, tačiau kai kurie jūsų ketina atsisakyti gydomosios medicinos. Kalbėsiu atvirai, berniukai: tikiuosi, kad dirbsite čia su manim dar metus – rezidentais – ir tie metai tikrai jus praturtins. Vienerių metų nepakanka. Vieneri metai – niekas, galima sakyti, perniek nuėjęs laikas. Viskas įgauna prasmę antraisiais metais, kai pirmaisiais padedate pamatus.

Jis nutilo. Kambaryje stojo pikta tyla. Perniek nuėjęs laikas?

– Keli iš jūsų galvoja apie psichiatriją? Pakelkite rankas.

Niekam nieko nesakant pakilo penkios rankos: Piepio, Čako, Edžio, Varnos, ***VI***. Tuomet Kojis su Unguriu pažvelgė į kambario galą, ir akys iššoko jiems ant kaktų. Atsigręžėme. Gilynis ir Kvikas taip pat laikė rankas pakėlę.

– Ką?! – paklausė Kojis. – Jūs taip pat? Judu policininkai, ne gydytojai. Jūs negalit tapti psichiatrais liepos pirmąją.

– Taip, mes policininkai, – atsakė Gilynis, – ir, laikantis įstaty-

mo raidės, mes negalime tapti psichiatrais. Iš pradžių tai mums atrodė neįveikiama kliūtis, turint galvoje, kad nuolatos susiduriame su nesveiko, iškrypėliško mąstymo nusikal...

– Nereikia tų postringavimų. Kur tu suki?

– Suku ten, kad mes tapsime psichoanalitikais, neturinčiais gydytojų diplomų.

– Psichoanalitikais, neturinčiais gydytojų diplomų? Jūs, farai, galvojate tapti psichoanalitikais be diplomų?

Stojo tyla, o paskui iš jos riedėte išriedėjo jau girdėtas klausimas:

– Kokie mes būtume policininkai, jei negalvotume?

– Taip, – pritarė Kvikas, – mintį apie tokią praktiką pakišo mūsų senas draugas Granatos palatos Dableris. Daktaras Džefris Kouenas taip pat...

– KĄ?! – suklykė Kojis. – DABLERIS – PSICHIATRAS?!

– Ne tik psichiatras, – atsakė Gilynis, – jis dar ir Froido psichoanalizės metodų propaguotojas.

– TAS PAMIŠĖLIS – FROIDO PSICHOANALIZĖS PROPAGUOTOJAS?!

– Ir ne šiaip sau psichoanalizės propaguotojas, – tarė Kvikas, – jis dar ir barzdotas Psichoanalizės instituto prezidentas, iškilus humanistas ir mokslininkas.

– Taip, – aiškino Gilynis, – išėjęs iš „Dievo namų“ iškart po internatūros metų, Dableris nėsyk į juos neatsigręžė ir iškilo į pačias aukštumas. Šiuo metu jis naudojasi pažintimis, kad padėtų mums įsitaisyti.

– Šiaip ar taip, turint galvoje sumaitotą Fintono koją, – kalbėjo Kvikas, – metas mums keisti darbą į reikalingą mažesnio mobilumo. Psichoanalizė tinka idealiai.

– Argi didysis Zigmundas Froidas 1912 metais nebaigė simpoziumo masturbacijos klausimais tokiu pareiškimu: „Onanizmo tema – neišsemiama“?

– Ir argi neprireiks laiko, kol patvirtinsime ar paneigsime mūsų

Bažnyčios dogmą, esą nuo masturbacijos berniukas katalikas apanka, išprotėja, jam ant delnų išauga plaukai, kojų kaulai išsikreivina lyg rachitiko našlaičio, ir jis būna pasmerktas pražūčiai?

– Taigi atleiskite mums, viršininke, – tarė Gilynis susidėdamas mėsingas rankas ant krūtinės ir nugara atsišliedamas į duris, – bet mes nežiūrėsime, kur nuves laisvos asociacijos.

Jis užsimerkė ir nebeprasižiojo.

Kojis buvo sukrėstas. Atsisukęs į mus, nerimastingai timpčiodamas kelnėse palaidotą stetoskopą, jis paklausė:

– Psichiatriją? Visi penki galvojat apie psichiatriją? Nesuprantu. Huperi!

– Turiu prisipažinti, – susigėdęs tarė Huperis, – kad beveik visus metus galvojau apie patologiją, bet kažkodėl dabar psichiatrija man atrodo geresnė išeitis. Turiu daug ką užbaigti – skyrybas, baldų dalybas, atsisveikinti su žmonos tėtušiu, daugybę kitų dalykų. Šiaip ar taip, mano sužadėtinė – patologė, iš jos sužinosiu, kas naujo numirėlių pasaulyje.

– Čakai? Net tu? – paklausė Kojis.

– Štai ką pasakysiu, brolau. Pažiūrėkit į mane. Kai pirmąsyk čia pasirodžiau, puikiai atrodžiau, ar ne vyručiai? Buvau lieknas, atletiškas, apsirengęs kaip koks dabišius – prisimenat? Dabar esu storas, rengiuosi kaip kiemsargis – kažkoks valkata. Kodėl? Per jus, šmikius, ir tuos limpius – štai per ką. Daugiausia per jus – jūs pavertėt mane tuo, kas esu šiandien. Ačiū, brolyti, labai ačiū. Verčiau skradžiai prasmegsiu, negu pasiliksiu čia antram raundui.

Čako pykčio proveržis mus apstulbino. Kojis atrodė įsižeidęs ir sutrikęs. Jis ėmė kamantinėti Edį, bet Piepis ėmė vis labiau siusti ir galų gale pratrūko šaukti:

– Kad tave kur velnias, Koji, tu nesupranti, ką mums teko išgyventi per šiuos metus! Tu neturi nė menkiausio supratimo!

Stojo grėsminga tyla. Piepio akys paklaiko; atrodė, kad jis tuoj pasmaugs Kojį, todėl Ungurys užstojo viršininką savo krūtine ir pamojo policininkams prieiti. Iššiepęs dantis Piepis klykė toliau:

– Yra gera naujiena, ir yra bloga. Bloga – kad čia esama šūdo, gera – kad jo iki valios. Jūs mus šįmet sugniuždėt su savo davatkiška medicinos pagalba. Mes jos nekenčiam. Mes norim nešti iš čia kailį!

– Ką? – Kojis negalėjo patikėti savo ausimis. – Tu nori pasakyti, kad jums nepatinka verstis medicina čia, „Dievo namuose"?

– Įsikalk tai į savo supistą makaulę! – užriko Piepis ant Kojo, pasak Froido, – dar ir ant savo motušės bei tėtušio Kojo asmenyje, – ir atsisėdo.

– Taip mano tik nedidelė saujelė radikalų.

– Ne, – pasakiau niūriu balsu. – Taip manom mes visi. Šį rytą mačiau, kaip Hovardas Grinspunas tranko lifto duris ir klykia kaip maniakas.

– Hovardas? Negali būti! – nustebo Kojis. – Mano Hovis?

Visų dėmesys nukrypo į Hovį. Tyla. Didžiulė įtampa. Hovis pasimuistė. Įtampa tebetvyrojo.

– T-t-taip, viršininke, sere, atleiskit, bet tai tiesa. Viskas dėl limpių – Hario ir moters, kuriai žarnyne kaupiasi dujos, vardu Džeinė. Bet baisiausia man dienos priimamajame – jos mane žudo. Kiekvieną dieną ten – kadangi žinau, kad bendras mano hospitalizuotų ligonių amžius bus šimtai metų – mane apima depresija ir noras žudytis... Įtampa buvo neįtikėtina. Kad ir tie Ligų ir mirčių aptarimai kas dvi savaitės, per kuriuos mane taršo už klaidas – aš juk negaliu jų nedaryti, ar ne, viršininke? Paskui Potsas ištiško, ir košė, kuria jis virto, pasklido, tad mums teko statyti automobilius tiesiai ant jo... Ir visi tie limpiai. Ir jauni ligoniai, kurie miršta, kad ir ką darytume. Tiesą sakant, viršininke, nuo... nuo rugsėjo aš geriu antidepresantą – elavilį. Ir aš suprantu, ką jaučia kiti čia esantys vyrai. Kad ir Piepis – jis būdavo linksmas vaikinas, o dabar – tik pažiūrėkit į jį.

Visi į jį sužiurome. Piepis spoksojo į Kojį žvilgsniu, tokiu pat nuožmiu kaip Pamišėlio Eibo. Dar nebuvau matęs Piepio tokio šiurpaus.

– Nori pasakyti, kad nedegi nekantrumu prieš darbą priimamajame? – pritrenktas paklausė Kojis.

– Nedegu nekantrumu? – pakartojo Hovis. – Viršininke, dvi dienos prieš darbą priimamajame – visai nedaug laiko praėjus po budėjimo ten – imu nervintis ir didinu elavilio dozę dvidešimt penkiais miligramais. Dieną prieš pridedu penkiasdešimt miligramų torazino. O tą dieną, kai ten dirbu, pradėjęs apžiūrinėti limpius imu drebėti ir... – drebėdamas Hovis išsitraukė perlamutru puoštą sidabrinę dėželę vaistams ir įsikišo į burną tabletę valiumo, – be perstojo ryju valiumą. O sunkiausiomis dienomis – ...na, turiu griebtis deksedrino.

Tai štai ko Hovis šitaip šypsodavosi – tas vyrukas buvo vaikščiojantis vaistų sandėlis!

Kojui neišėjo iš galvos vienas Hovio atsakymas, ir jis paklausė Ungurio:

– Jie sakė, kad jiems nepatinka darbas priimamajame?

– Taip, sere, – patvirtino tas. – Esu tikras, kad jie taip sakė.

– Keista. Berniukai, kai aš buvau internas, man labai patiko darbas priimamajame. Mums visiems patiko. Nekantriai jo laukdavome, pešdavomės dėl „sunkiukų“, kad galėtume parodyti vyriausiajam gydytojui, ką sugebam. Ir mums velniškai gerai sekdavosi. Kas atsitiko? Kas čia darosi?

– Limpiai, – atsakė Hovis, – štai kas čia darosi.

– Turi galvoje senus žmones? Mes taip pat rūpinomės senais žmonėmis.

– Limpiai – kas kita, – paaiškino Edis. – Jūsų internatūros metais jų nebuvo, nes tada jie mirdavo. Dabar jie nemiršta.

– Absurdas, – pareiškė Kojis.

– Taip, absurdas, – atsakiau, – bet tai tiesa. Kas iš jūsų matėt limpį mirštant be pagalbos iš šalies – neprikišus nagų medikams? Pakelkit rankas.

Nepakilo nė viena ranka.

– Bet mes tikrai jiems padedame. Mes net juos išgydome.

– Daugumai mūsų pamačius išgydytą ligonį plaukai piestu atsistotų, – tarė Edis. – Kol kas neišgydžiau nė vieno ir nepažįstu interno, kuriam tai būtų pavykę. Mes vis dar laukiam pirmojo.

– Liaukitės! Negali būti! O kaip jauni pacientai?

– Tie kaip tik ir miršta, – atsakė Varna. – Daugumą leidimų skrosti gavau savo amžiaus vyrukams. Varžytis dėl jūsų premijos, viršininke, buvo ne pyragai.

– Ką gi, visi esat mano berniukai, – šnekėjo Kojis, tarsi tądien būtų užmiršęs įsijungti klausos aparatą, – ir prieš baigdamas šį pasitarimą norėčiau tarti keletą žodžių apie šiuos metus. Visų pirma ačiū už nuostabų darbą. Daugeliu atžvilgių tai buvo šaunūs metai, vieneri iš geriausių. Jūs niekuomet jų nepamiršite. Didžiuojuosi jumis visais ir prieš užbaigdamas norėčiau pridurti keletą žodžių apie vieną jūsų, kurio šiandien čia nėra, – apie gydytoją, turėjusį neregėtų galimybių, daktarą Veiną Potsą.

Mes sustingome. Jei bent pirštu palies Potsą, Kojis sulauks nemalonumų.

– Taip, aš didžiuojuosi Potsu. Išskyrus vieną klaidą, privedusią jį prie... nelaimingo atsitikimo, jis buvo puikus jaunas gydytojas. Norėčiau jums apie jį papasakoti...

Išjungiau savo imtuvą. Užuot pykęs ant Kojo, jo gailėjausi. Jis buvo toks šaltas, toks netaktiškas, taip atitrūkęs nuo žmonių, nuo mūsų, jo berniukų. Jis priklausė kitai kartai – mūsų tėvų, – kurie restorane prieš apmokėdami sąskaitą patikrindavo, ar teisingai sudėti skaičiai.

– ...gal šie metai buvo sunkoki, bet apskritai paėmus tai buvo tipiški metai. Jų viduryje mes vieną saviškių praradome, bet kartais taip atsitinka, ir mes visi niekuomet jo nepamiršime. Tačiau mes negalime leisti, kad mūsų pasiaukojimas medicinai nukentėtų dėl...

Kojis buvo teisus: tai buvo tipiški internatūros metai. Visoje šalyje per tokius neeilinius pasitarimus ternams buvo leidžiama pykti, kaltinti, dvasiškai apsivalyti... ir ničnieko nepakeisti. Metai po

metų, *in aeternum*: apsivalai, paskui pasirenki – užsidarai cinizmo kiaute ir susirandi kitą specialybę ar profesiją; arba lieki gydomojoje medicinoje, tampi džo, paskui unguriu, paskui pinkusu, paskui puceliu, paskui koju – vis geriau slopinančiu savo jausmus, vis seklesniu ir sadistiškesniu. Berė klydo: slopinti jausmus nėra negerai, tai tiesiog puiku. Jei nori įsikabinti į gydomąją mediciną, šis sugebėjimas išgelbės tau gyvybę. Ar kuris nors iš mūsų galėjo ištverti tuos metus „Dievo namuose" ir nė kiek nenudegęs tapti ta retenybe – žmogum-daktaru? Potsas? Dručkiui tai pavyko, taip. O Potsui?

– ...todėl tylos minute pagerbkime daktarą Veiną Potsą.

Po kokių dvidešimties sekundžių Piepis vėl neišlaikęs pradėjo šaukti:

– PO VELNIŲ, JŪS JĮ NUŽUDĖT!

– KĄ?!

– JŪS NUŽUDĖT POTSĄ! Jūs varėt jį iš proto dėl Geltonojo Žmogaus ir nepadėjot, kai jis šaukėsi pagalbos. Jeigu internas kreipiasi į psichologą, jūs paženklinate jį nenutrinama žyme, laikote pamišėliu. Potsas baisiai bijojo, kad kreipęsis į daktarą Franką pakenks savo karjerai. Jūs, šunsnukiai, ėste suėdat tokius gerus vaikinus kaip Potsas, nes jie per švelnūs, kad ištvertų. Man norisi vemti! VEMTI!

– Negali taip kalbėti apie mane, – nuoširdžiai tarė Kojis; jis atrodė sugniuždytas. – Būčiau padaręs viską, kad išgelbėčiau Potsą, savo berniuką.

– Mūsų jūs negalit išgelbėti, – pasakiau, – to proceso jūs negalit sustabdyti. Todėl mes ir pasirinkom psichiatriją – mes bandome išsigelbėti.

– Nuo ko?

– KAD NETAPTUME ŠŪDŽIAIS, KURIE LYGIUOTŲSI Į TOKIUS KAIP JŪS! – suspiegė Piepis.

– Ką? – drebančiu balsu paklausė Kojis. – Ką tu sakai?!

Pajutau, kad jis stengiasi suprasti, ir žinojau, kad negali ir širdy-

je verkia, nes mes nuspaudę mygtuką privertėm jį išklausyti juosteles, kuriose buvo įrašytos visos jo, kaip tėvo ir sūnaus, nesėkmės, todėl kiek galėdamas švelniau pasakiau:

– Mes turim galvoj, kad tikroji problema šiais metais buvo ne limpiai, o tai, kad neturėjome sektino pavyzdžio.

– Nė vieno? Visuose „Dievo namuose“ – nė vieno?

– Aš turėjau vienintelį, – atsakiau, – Druckį.

– Jį? Jis toks pat trenktas kaip Dableris! Negali būti, kad tai norėjot pasakyti, tikrai negali!

– Mes norėjom pasakyti, brolau, – ryžtingai tarė Čakas, – štai ką: kaip mes galim rūpintis ligoniais, jei niekas nesirūpina mumis?

Dabar pirmą kartą Kojis, rodės, išgirdo. Užsičiaupė. Pasikasė pakaušį. Skėstelėjo rankomis, tarsi norėdamas kažką pasakyti, bet neišleido nė garso. Keliai jam sulinko, ir jis atsisėdo. Atrodė įskaudintas – berniūkštis, kuris tuoj apsiverks – ir mums bežiūrint jo nosis ėmė trūkčioti, ir jis apsmukusių savo kelnių kišenėse ėmė ieškoti nosinės. Nuliūdę, atsitokėję, bet vis dar įtūžę, vienas po kito išėjome iš kambario. Sužaidėm *va banque*. Durys užsidarė po paskutiniojo iš mūsų, ir viršininkas liko vienas. Kauštelėjęs, vapaliojantis kaip mažvaikis Niksonas skydo viešose vietose. Žmonės ėjo nuo jo vienas po kito. Niekam nerūpėjo, ką jis jaučia.

Berė, Čakas ir aš buvome Nato Zoko dvare. Sėdėjome karalienės Elžbietos I laikų stilių imituojančiame sode degindamiesi vėlyvos popietės saulėje, atsukę nugaras į daug milijonų dolerių kainavusius rūmus – ne vieno tūkstantmečio architektūros madų kratinį. Natas baigė pasakoti istoriją „Bašas – kietas vyrukas, nesupykdyk jo“. Mudu su Bere atsiprašę nuėjome žaisti teniso, palikę Čaką gerti draugijoje Nato, Triksės ir nutukusių jaučių, ėdrinėjančių užkandžius ir gurkšnojančių nekaloringą salierų gėrimą. Beržai ir tuopos užstojo teniso kortą nuo vėjo, o jį juosianti tvora buvo apaugusi rožėmis. Nuo spalvų gausos ir kvapų bangų jautėmės lyg žaistume tenisą rožės žiede. Suprakaitavome. Baigėme žaisti,

ir Natas pasiūlė išsimaudyti dengtame baseine. Mes nebuvome pasiėmę maudymosi drabužių.

– Na ir kas, – tarė Natas, – niekas į jus nežiūrės.

– Ir niekas nežiūrės į laikrodį, – pridūrė Triksė. – Mes viską žinome apie jūsų, jaunųjų daktarų Kilderų, lytinį gyvenimą.

Veja patraukėme prie namo, ir aš suvokiau, kad, kitaip negu turčiai, nesu pripratęs būti vienas, niekieno nestebimas ir kad vienas galiu naudotis tokiais dalykais kaip baseinai ir teniso kortai. Praėjome pro garažą, kur liokajus šveitė Berės „Volvo", stengdamasis, kad jis blizgėtų ne prasčiau negu baltas Nato „Eldoradas". Dengtame baseine, aidui atsimušant nuo plytelių, niekieno nematomi mes išsirengėme, apsikabinome ir nėrėme į idealios temperatūros vandenį. Mes žaidėme. Ak, koks smagumėlis! Tykšt tykšt ne kokybė tykšt tykšt bet kiekybė tykšt tykšt ne tykšt kokybė bet tykšt bliamba kiekybė.

Vakarop papietavę toliau gurkšnodami plepėjomės apie Zoko Laišką. Natas nusiuntė laišką apie mane Kojui ir gavo nuoširdų atsakymą. Natas, kurį tenkindavo tik visa, kas geriausia, dar paskambino Kojui ir Unguriui „sužinoti, kodėl tie vyrukai nemano, kad jūs – judu abu – nesat tokie puikūs daktarai, kokiais jus laikiau, nes aš velniškai gerai nusimanau apie talentą – kitaip šiandien nebūčiau tas, kas esu". Mažumą pasitaręs su Koju, Unguriu ir keliais kitais subinlaižiais, Natas viską išsiaiškino. Negana to, norėdamas įsitikinti, kad tai, kas aišku, ir toliau būtų aišku, Natas nusprendė imtis rimtesnės priemonės: mano garbei viena palata Zoko sparne bus pavadinta Bašo palata. Negana to, be ***VI*** ir Varnos, bus įsteigta kasmetinė Bašo premija – nemokama kelionė dviem į Palm Springsą, skirta ternui, „geriausiai įkūnijančiam medicinos daktaro Rojaus G. Bašo savybes", kurių svarbiausioji – „mokėjimas palikti ligonį ramybėje". Išgirdę apie Bašo palatą ir Bašo premiją, apimti emocijų Kojis ir Ungurys neteko žado. Mano atpirkėjas Zokas gyvas! Mano pavardė ir toliau gyvuos „Dievo namuose".

Užsidegėme cigarus. Vakaras buvo toks ramus, kad degtukų liepsna kilo tiesiai į viršų. Čakas ir Natas pasakojo savo gyvenimo istorijas. Čakas papasakojo naujausią atvirukų istoriją: NORI TAPTI NACIONALINIO SVEIKATOS INSTITUTO PAREIGŪNU? JEI TAIP, UŽPILDYK ŠĮ ATVIRUKĄ IR SIŲSK ATGAL. Natui ši istorija velniškai patiko. Jis pats papasakojo istoriją, kaip „iš Depresijos slėnio atjojo penki šimtai žalių ir ėmė gaminti varžtus ir veržles – gal ne geriausios kokybės, bet nepralenkiamus kiekybe“, ir baigė ją su ašaromis akyse. Čakui ši istorija velniškai patiko. Ilgo birželio vakaro konferansjė pristatė svirplių serenadą, prieblanda tvyrojo ore lyg snaudžiančio kačiuko murkimas. Berė padėjo galvą man ant peties. Natui ir Triksei ji velniškai patiko. Jie pasiūlė jai tapti savo storulių dietologe. Apie mudu su Bere Natas pasakė tai, ką prieš daugelį metų išgirdo iš Triksės tėvo: „Jei melži karvę, turi ją pirkti“ – žodžiu, mes turime tuoktis. Čakas jam antrino:

– Kaip pas mus sako, brolau, jei ką pasodini, privalai prižiūrėti jį augantį, – įspėjo jis mane.

Apsikabinęs mane su Bere ir Čaką, Natas pabučiavo palinkėdamas labos nakties ir su ašaromis akyse palinkėjo priimti jo pasiūlymą imtis privačios praktikos. Taikiai nusiteikęs, pasiekęs meilės lygmenį, žiūrėjau, kaip skysta sidabro mėnesiena plaukia virš oranžinio Zoko namo stogo, primindama man Prancūzijos valstiečių namus.

26

Visi kauburius matę „Dievo namų" medikai jais pasidygėjo. Šie stangrūs, fantastiški, stulbinantys gumbai sukėlė net daugiau spėlionių negu kuris nors Zokas. Kadangi Olivijos O. kvėpavimo tankis buvo šeši kartai per minutę, daug šalininkų susilaukė deguonies teorija – daug kas manė, kad šiek tiek pažaliavusi limpė virto daržove. Taigi paskutinę internatūros savaitę Nematomasis Leonas, užsitikrinęs sau doktorantūrą, nusileido, ir aš, atsigulęs ant viršutinės lovos, skaičiau visą Olivijos O. ligos istoriją ir mąsčiau, kaip kuo netikėčiau pakišti gumbus mūsų vyriausiajam. Man magėjo pasižiūrėti, ar jis parodys kokias nors žmogiškas emocijas išvydęs tuos baisius kauburius.

Po akis atvėrusio pasitarimo su užkandžiais Kojis, tiesą sakant, padarė šiokių tokių nuolaidų, ir atrodė, kad dauguma ternų – išskyrus du ar tris – pasiliks Namuose. Mudu su Piepiu tvirtai pasiryžome išvykti; Čakas kol kas netarė savo žodžio. Kiti nusprendė likti. Per ateinančius metus jie pasklis po visos Amerikos akademinius centrus ir doktorantūras – tikri gydomosios medicinos kietuoliai, mat patirtį bus sukaupę GMM geriausioje ligoninėje – „Dievo namuose". Vienas kitas, galimas daiktas, nusižudys, įjunks į svaigalus ar narkotikus arba pamiš, bet dauguma išmoks slopinti savo jausmus, prisitaikys ir įamžins Kojį, Namus ir visus geriausius medicinos laimėjimus. Kojis pažadėjo Ryk Mano Dulkėms,

kad antruosius metus galės pradėti kaip skyriaus rezidentas ir „netrukdomas valdyti“ naujuosius ternus. Taigi jau dabar Edis, kalbantis, kad internatūros metai buvo „visai neblogi“, rengėsi įskiepyti savo naujiesiems globotiniams paklusnumo: „Noriu, kad jie nuo pat pirmos dienos prieš mane klūpotų“. Po metų jis grįš į Kaliforniją – rašys disertaciją iš onkologijos. Hiper Huperis taip pat pasiliko. Jis atsiųs mums atviruką iš Atlantik Sičio, vietoj parašo nupaišęs juodą varną. Grįžęs į namus jis įrodė nepraradęs savo gyslelės: nuėjęs į palatą, kurioje gulėjo sveikstanti MSNJAN, Huperis tarė:

– Sveika, brangute.

Toji aiktelėjo, stvėrėsi už krūtinės ir po penkių minučių buvo negyva. Skrodimas parodė masyvų plaučių embolą. Kojis pažadėjo Huperiui, kad tas antruosius metus galės pradėti dirbti patologijoje fakultatyviai – pats galės skrosti savo paties ligonius. Taigi, kalbantis apie „visai neblogus“ internatūros metus Huperis taip pat svajojo apie doktorantūrą Kalifornijoje tanatologijos srityje. Piepis susirengė į Vakarus – į Vajomingo universiteto „kalnų miestelyje“ vykstančius „klasikinės Rytų“ psichologijos mokymo kursus, kuriems vadovaudavo gūras Grogjamo pavarde, Kanzaso universiteto filosofijos daktaras. Piepis taip pabrėždavo studijuosiąs psichologiją, visiškai priešingą jo tėvų pasirinktam psichoanalitiniam „klasikiniam Vakarų“ požiūriui, kad buvo akivaizdu, jog šis „rytietiškas“ pasismaginimas – priešpaskutinis žingsnis, kurį Piepis turi žengti maištaudamas prieš motušę, tėtušį ir Froidą ir jiems atsikeršydamas. Perkūno Šlaunys pasakė Piepiui, kad jo nepasiilgs. Piepis manė, kad jam tai nė motais. Jis nenutuokė, koks vienišas žmogus gali pasijusti Vajominge.

Mano ambulatorinės poliklinikos ligoniai nuliūdo sužinoję, kad išvykstu. Jie nešė dovanų, vedėsi artimuosius, linkėjo sėkmės. Viena – neseniai jai pasakiau, kad serga nepagydomu vėžiu, bet ji nė už ką nenorėjo tuo tikėti – manęs paklausė:

– Kur pradėsite privačią praktiką?

Kai atsakiau imąs metus atostogų, ji tarė:

– Tai gerai. Kai grįšit, būsiu jūsų pacientė.

Ne. Ji bus mirusi. Sunku, pernelyg sunku. Paskutinę dieną klinikoje visą laiką giliai kvėpavau, kad neapsiverkčiau. Mej, mano juodaodė Jehovos liudytoja, sunerimusi, kad taip šnopuoju, paklausė:

– Daktare Basai, tikiuosi, nebūsit užsikrėtęs nuo manęs astma?

Kai pasakiau galvojąs apie psichiatriją, dažnas nustebo.

...ATSISAKAI GYDOMOSIOS MEDICINOS REZIDENTŪROS?! TU JUK JIEMS PRIŽADĖJAI! KAIP ATRODYS TAVO ASMENS BYLA?! APSIGALVOK! AŠ APSTULBINTAS!

Mano tėvas. Pirmą kartą išmuštas iš savo jungtukų. Bet paskui, vėl nusiraminęs, jis apglėbė savo gramatiką, savo sūnų ir rašė toliau:

...Nesuprantu, kam imi metus atostogų ir tai yra prarastos potencialios metinės pajamos. Esu apstulbintas, kad pasirinkai psichiatriją, ir tai man panašu į talento švaistymą. Tikiuosi, aiškiai dėstau savo mintį, ir galbūt ne. Žinau, kad visa siela atsiduosi naujajai medicinos sričiai, ir esu įsitikinęs, kad turi visa, ko reikia norint tapti iškiliu praktikuojančiu psichiatru. Tavo gilus domėjimasis žmonėmis ir tuo, kuo jie gyvena, padės puikų pamatą tavo darbui ir aš nuoširdžiai tikiuosi, kad sugebėsi iš to užsidirbti pragyvenimui. Nauja filosofija visų kartų žmonėms yra mėgautis kiekviena diena ir daryti tai, ką esi sumanęs, neperžengiant atsakomybės, darbo ir įsipareigojimų ribų, ir mudu su mama stengiamės šitaip elgtis kaip ir visuomet ligi šiol, tik dabar dar labiau.

Oras kol kas lietingas ir atmink, sūnau, pirmąją taisyklę: GOLFO AIKŠTELĖJE NIEKADA NELYJA...

Galų gale supratau, ką reiškia ši jungtukų gausa: viltį. O kas dabar mano viltis? Gauti metus atostogų, rizikuoti, tobulėti, būti su kitais – net su tėvais, kurie mane myli, nors tiek daug metų per savo pasipūtimą prastai su jais elgiausi? O gal mano viltis tebėra Dručkis? Tuo, ko manęs išmokė – taip; tuo, kad parodė man vienintelį tikrai didį Amerikos Medicinos Atradimą: sukurtą paprastutę sistemą, be didelių pastangų nuoširdžius, energingus vyrukus paverčiančią nuobodžiais, pasipūtusiais daktarais, sugebančiais gyventi šalia ligos siaubo ir „išgydymo" apgaulės, mokančiais palaikyti visuomenės fantaziją apie teisę turėti idealią sveikatą, neblogėjančią net atėjus senatvei, sukurtą visą tautą hiper huperių ir kitų kalifornięčių, kurie tikisi, kad diena bus saulėta, kūnas jaunas, ir jie amžinai galės banglente skrieti ant energijos bangų, ir kurie, kai užslenka debesys, santuoka išyra, varpa nebeatsistoja, o plaštakų viršų išmargina rudos senatvės dėmės, iš siaubo darosi galus.

Man pavyko sutrukdyti Namų privatams, subinlaižiams, GMMS, Švarkams ir net ūkio skyriaus darbuotojams nugalabyti Oliviją O. Po kelių dienų šios limpės imsis šviežutėlis it rasa ternas. Mes išgyvenome.

Į vizitaciją atėjo Kojis. Pradėjus pasakoti jam apie ligonę, man dingtelėjo, kad nuo neeilinio pasitarimo jis nesirodė – pasidarė uždaras, slapukiškas. Tais retais kartais, kai išlįsdavo, atrodė nusiminęs, bet tuo pat metu apimtas kartėlio, pažeidžiamas ir įtarus. Kažkodėl man dėl to buvo neramu. Tačiau Olivija, tikra „žavingoma", rodės, taisė jam nuotaiką. Apie kauburius neužsiminiau; vyriausiasis klausinėjo 789 daugiausia apie Olivijos diabetą. Kojui rūpėjo, kodėl Sepas liepė hospitalizuotai Olivijai leisti cukrų, nors tuo metu jo kiekis kraujyje tris kartus viršijo normą; po injekcijų jis ėmė viršyti net devynis kartus – buvo pasiektas naujas „Dievo namų" rekordas. Sepas pateikė nuostabų matematinį aiškinimą nubraižęs vektorines enzimų poveikio diagramas, kurias pamatę visi sumišome ir netekome žado. Netverdamas susijaudinimu –

vyriausiąjį tokį retai matydavome – jis sušuko:

– Puikus atvejis! Eime, berniukai, jos apžiūrėti!

Tekini pasileidome prie lovos. Mudu su Čaku įsitaisėme prie galvūgalio. Nesulaukęs iš Olivijos žodinio atsako, Kojis ėmė ją apžiūrinėti. Nuščiuvę žiūrėjome, kaip jis atsargiai atlenkia antklodę ir stabteli. Nesupratom, ar jau pamatė kauburius. Tarsi bendraudamas su negyvėliu, jis atsmaukė naktinius marškinius, ir staiga išdygo du guzai – glotnūs, dribūs, peršviečiami, žalsvų kraujagyslių išvagoti, paslaptingi, vos ne mistiški kauburiai. Kad Kojui bent blakstiena būtų virptelėjusi! Daugelio mūsų akys nukrypo į jį, bet nė vienas nepastebėjom jokios reakcijos. Pirmąsyk pamatę tuos gumbus net gerai pasirengę, rambūs ternai vos ištverdavo nesusivėmę, bet nė vienas mūsų viršininko skrandžio folikulas nė nevirptelėjo. Ką jis darė tuomet? Tylomis, atsargiai kaip katė, sėlinanti prie grobio, padėjo dešinę ranką ant dešinio kauburio, paskui kairę ranką ant kairio kauburio. Mes vos susilaikėme nesuspiegę NEDARYKIT TO! – iš nuostabos, pasišlykštėjimo ir paniekos. Ką vyriausiasis pasakė esant gumbų viduje? Na, jis nepasakė. Jis tik stovėjo ištiestomis kojomis, uždėjęs delnus ant kauburių dvi minutes ar dar ilgiau, ir niekas negalėjo suprasti kam. Šitaip elgiantis jį buvome matę tik su Kiršto kojos pirštu ir tais myžalo pripildytais Dievo duotais daikčiukais.

Paskui atėjo paskutinė diena. Apimti palengvėjimo, laimingi lakstėme po „Dievo namus“ su visais atsisveikindami, krėsdami visokias kvailystes – tikras internų karnavalas. Nuėjau ieškoti Dručkio. Radau jį budėtojų kambaryje. Atsistojęs prie lentos priešais tris naujus ternus jis kalbėjo į ragelį:

– Sveikas, Marėjau, kas naujo? O – puiku! Ko? Pavardės? Žinoma, žinoma – juokų darbas, palūkėk, – atsisukęs į ternus Dručkis pamatė mane, pamerkė akį ir paklausė: – Na, geltonsnapiai, ar žinot kokią lengvai įsimenamą daktaro pavardę išradimui pavadinti? Ateisiu pas jus po minutės, daktare Bašai.

Štai taip: pasirodo, jo išradimai egzistavo vien tam, kad pritrauktų mus prie jo, parodytų, jog galima ištverti hierarchijos ujimą ir kurti. Savo išradimus jis mums pakišo norėdamas padėti iškęsti. Kaip man jo stigs! Kaip niekas kitas jis mokėjo būti su ligoniais, būti su mumis. Galų gale supratau, kodėl jis nepaliko medicinos: tik jinai galėjo jį atlaikyti. Slegiamas per anksti atsiskleidusių gabumų naštos, visą gyvenimą Dručkis skaudino žmones tuo, kad jo buvo per daug. Dručkis įsitikino, kad jo galia ir genialumas atstumia jį nuo kitų, pradedant suglumusiais tėvais, pradžios mokyklos mokytojais ir baigiant koledžo draugužiais bei medicinos mokyklos bendrakursiais, kurie jam atsistojus nuo pietų stalo lyg pamišę puldavo graibstyti servetėlių, ant kurių talentingasis vunderkindas keverzodavo pastabas ir lygtis. Visą gyvenimą jis turėjo tvardytis. Galų gale, po dvejų bandymų metų „Dievo namuose", jis suprato pagaliau radęs kai ką, ko net jis nepajėgs sulamdyti, kai ką, kas iš pagarbios baimės ar pavydaus pykčio jo neatstums ir nenueis žaisti su kuo kitu. Jis galėjo apdalyti kitus kuo norėjo ir nieko neįskaudinti. Jis buvo saugus. Jis klestės. Jis žydės.

Dručkis baigė šnekėtis su ternais, paspruko nuo minios, laukiančios atsisveikinti su juo, sugriebė mane ir nusitempęs į tualetą užrakino duris. Jis švytėte švytėjo:

– Argi nenuostabu? Man be galo patinka! Jaučiuosi, lyg būčiau Koni Ailende Nepriklausomybės dieną! O rytoj, Bašai, manęs laukia ŽVAIGŽDĖS!

– Dručki, aš supratau, kodėl tu likai medicinoje.

– Neįtikėtina! Kalk mane, kol karštas!

– Čia vienintelė tau pakankamai didelė profesija.

– Taip, bet žinai, kas bjauriausia, Bašai?

– Kas?

– Ko gero, ir ji per maža.

Mus pertraukė į duris daužantys ir rėkiantys Dručkio gerbėjų klubo nariai. Jausdamas, kad reikia skubėti, paklausiau:

– Tikrai?

– Be abejo. Bet juk čia ir yra žaidimo esmė, ar ne?

– Kas? – pajutau, kad šis suktas storulis vėl mane apmulkino.

– Sužinoti. Išsiaiškinti, ar svajonė tikrai išsipildė.

Už durų dabar triukšmavo garsiau, įsakmiau. Mane apėmė panika – viduriais pajutau, kad dabar – šią akimirką – mes atsisveikiname.

– Štai ir viskas, – tarė Dručkis. – Kol kas.

– Ačiū, Dručki. Niekuomet nepamiršiu...

Didelės, riebios rankos mane apkabino, besišypsantis riebus veidas pasakė:

– Atvažiuok į Los Andželą, Bašai. Būk gražus kaip visi mes, kaliforniečiai. Ten net automobilių avarijos ir tiesiosios žarnos gražios. Taigi klausyk, Rojau Gė Bašai, Em Dė: gyvuok, remk vietos Amerikos medikų asociacijos skyrių ir retkarčiais, kad nepamirštum, iš kur esi kilęs, įmesk pinigų į aukų dėželę, idant Izraelyje kas pasodintų medelį.

Jis atrakino duris, minia jį įtraukė, ir jis pradingo.

Nuėjau pas telefonų ir pypsių operatorius ir grąžinau savo pranešimų gaviklį. Žingsniuodamas ilgu ketvirto aukšto koridoriumi praėjau pro Džeinę Dou ir nuleidau negirdomis Hario Arklio EI DAKTARE PALAUK. Čaką radau darantį invazinę procedūrą limpei. Jis vilkėjo oranžiniais marškiniais su žaliu kaklaraiščiu, kurio viduryje buvo auksinė širdutė ir žodis MYLIU. Paklausiau, kaip jis jaučiasi.

– Brolau, čia buvo nyku, bet kaip matai iš mano kaklaraiščio, man velniškai patiko. Eime, Rojau, noriu tau kai ką parodyti.

Mudu nuėjome į budėtojų kambarį, atsisėdome ir prisipylėmė po taurelę iš butelio, kurį jis laikė krepšyje.

– Žinai, brolau, mąsčiau, ką daryti kitąmet.

– Turi galvoj rytoj?

– Taigi. Man vis dar siunčia tuos atvirukus, – tarė jis rodydamas sukauptą šūsnį, – ir aš sukau galvą, ką daryti. Aš jau labai toli

nuo Memfio. Rytoj galėčiau leistis į kelią ir nusigauti dar toliau. Bet pažiūrėk, kur aš atsidūriau. Žinai ką, Rojau?

– Ką?

– Man regis, aš tapau toks baltas, koks begalėjau. Žiūrėk!

Jis paėmė atvirukus ir vieną po kito suplėšė į skutus. Baigęs pažvelgė į mane. Pirmą kartą jo akys nebuvo blausios ir švelnios. Jos buvo rūsčios. Jos buvo išdidžios.

– Šaunuolis, vyruti, – pagyriau, pats kupinas pasididžiavimo, – tikras šaunuolis.

– Ir pažiūrėk, kas čia, – tarė duodamas man popieriaus skiautę.

– Autobuso bilietas?

– Be bajerio, brolau. Rytojaus rytui. Grįžtu į Memfį. Į namus.

– Puiku! – apkabindamas jį pasakiau. – Nuostabu!

– Taip. Lengva nebus – ten visai kitas pasaulis. Nebuvau ten nuo tada, kai autobusu išvažiavau į Oberliną, pala – taip, prieš devynerius metus. Žmonės ten kitokie. Broliuti, vienintelė medvilnė, kurią esu laikęs rankoje, buvo vata, kuria buvo užkimštas aspirino buteliukas. Bet aš pamėginsiu. Susigrąžinsiu formą, susirasiu juodaodę moteriškaitę ir tapsiu tikru juoduku daktaru su krūva pinigų ir dideliu išklerusiu limuzinu. Man to visai pakaks.

– Ar galėsiu tave aplankyti?

– Visuomet mane rasi, brangusis. Tik nebijok, nes visuomet mane ten rasi.

Atsistojau norėdamas eiti. Buvo liūdna ir tuo pat metu džiugu.

– Klausyk, ase interne, ar nepastebi, kuo aš pasikeitęs? – paklausiau.

Jis nužvelgė mane nuo galvos iki kojų ir tarė:

– Rupūs miltai, Bašai! NETURI PYPSIO!

– Dabar jie negali manęs įskaudinti.

– Štai ir viskas, brolau.

– Štai ir viskas.

Išėjęs iš budėtojų kambario patraukiau koridoriumi, paskui laiptais. Nesmagiai pasijutęs stabtelėjau. Kažko aš nepadariau. Ko-

jis! Jis taip manęs ir neišsikvietė. Dėl kažkokios pačiam nesuprantamos priežasties prieš išeidamas turėjau su juo pasimatyti. Nuėjau į jo kabinetą. Pro praviras duris pamačiau jį žvelgiantį pro langą. Atskirtas nuo linksmo Namų šurmulio, jis atrodė vienišas – vaikas, kurio nepakvietė žaisti. Jis nustebo mane pamatęs, bet galvos linktelėjimu pasisveikino.

– Nusprendžiau užsukti ir atsisveikinti, – pasakiau.

– Taip, gerai. Imsiesi psichiatrijos? – paklausė nervingai.

– Taip, po metų atostogų.

– Girdėjau. Taip, šįmet trys iš jūsų išvyksta.

– Penki – jei priskaičiuosime ir policininkus.

– Be abejo. Gal tau bus sunku tuo patikėti, bet man pačiam kadaise buvo kilusi tokia mintis – paimti metus atostogų. Net pamėginti studijuoti psichiatriją.

– Nejaugi? – paklausiau nustebęs. – Kas sutrukdė?

– Nežinau. Iki to laiko buvau per daug paaukojęs, be to... be to, tikriausiai man pasirodė rizikinga, – jo balsas vos nevirpėjo.

– Rizikinga?

– Taip. Dabar aš beveik žaviuosi tais, kurie taip daro – rizikuoja. Kaip keista: ankstesnėje ligoninėje mano berniukai labai mane mylėjo, bet čia šįmet...

Jis nutilo ir su nuostaba žmogaus, matančio, kaip žmona pervažiuoja jo šunį, ėmė tirti dangų. Staiga atsigręžęs tarė:

– Klausyk, Rojau, aš nusiminęs. Dedasi negeri dalykai: trys iš jūsų išvykstate, tos jūsų visų kalbos per pietus apie „Dievo namų“ mediciną, ta Potso savižudybė. Man dar niekad nėra buvę – niekad! – kad mano berniukai manęs nemylėtų, ir aš nesuprantu, kas, po velnių, čia darosi?! – Patylėjęs jis pridūrė: – Gal tu supranti? Kodėl visa tai turėjo atsitikti man?

Staiga suvokiau, kaip jam skaudu ir koks pažeidžiamas tą akimirką jis buvo. Ar aš žinojau, kodėl visa tai atsitiko jam? Taip. Kaip tik todėl, kad žinojau, aš ir išsivadavau. Ar pasakyti jam? Ne. Būtų per žiauru. Ką manim dėta darytų Berė? Ji nesakytų – ji

klaustų. Aš irgi jo paklausiu, suteiksiu jam galimybę apie tai išsikalbėti, ir nebereikės sprendimo, kurio jis maldavo iš manęs.

– Niekad nėra buvę? – paklausiau. – Net jūsų šeimoje?

– Mano kame? Mano šeimoje? – apstulbęs paklausė Kojis. Jis nutilo. Veide atsispindėjo susirūpinimas. Galbūt jis mąstė apie savo paties sūnų. Vyliausi, kad jis sugebės apie tai prašnekti. Man bežiūrint jo veidas nuliūdo. Dabar jau vyliausi, kad jis nieko nepasakys, nes išsigandau, jog prabilęs jis neapsiašarotų. Žliumbiantis vyriausiasis gydytojas? To vaizdo nepakelčiau. Laukiau, ir mano nerimas augo. Laikas, rodės, mirė.

– Ne, – galų gale tarė jis nusukdamas akis, – nieko panašaus. Namie viskas gerai. Be to, galima sakyti, kad mano šeima čia, „Dievo namuose“.

Akmuo man nuo širdies nusirito. Kažkaip jam pavyko vėl nuo visko atsiriboti, užsidaryti į nepramušamą kiautą, ir jis vėl virto šalta, kieta mažyte menkysta, kokia visuomet buvo. Man jo pagailo: aš ištrūkau į laisvę, jis uždarytas narve. Kaip jau buvo nutikę daugelį kartų mano gyvenime, tigras paaiškėjo esąs popierinis, sapnų tigras – nuvargęs, nuobodulio graužiamas, baikštus, pavydus, liūdnas.

Jis atsisveikindamas ištiesė ranką ir tarė:

– Nepaisant visko, Rojau... na, ne taip blogai, kad dirbai čia šiuos metus.

– Man buvo sunku, sere. Kartais savo poelgiais variau jus iš proto, ir aš dėl to gailiuosi.

– Nereikia nieko gailėtis. Aš žinau. Pačiam yra taip buvę, dievaži. Bet žinai ką, Rojau? Pasakysiu tau iš savo patirties: pamatysi, tu dar prisiminsi šiuos metus kaip geriausius savo gyvenime.

Nežinojau, ką atsakyti. Paspaudžiau jam ranką ir išėjau.

Galų gale laisvas ir dar laisvesnis todėl, kad dirstelėjau į baimę ir pavydą tų, kurie buvo įkliuvę į „Dievo namų“ spąstus, išėjau iš jų paskutinį kartą. Tie žmonės buvo tokie pažeidžiami. Vargšas Niksonas, sergantis sunkia forma flebito, kuris gali nuvaryti jį į

kapus ir, ko gero, nuvarys, jei jį gydys Huperis – koks sutrikęs prezidentas! Pamačiau stovįs ant automobilių aikštelę dengiančio žmogaus audinių mikrofilmo, kurį vis dar laikiau Potsu. Veide jutau šiltą saulę, rankoje svorį – savo juodąjį krepšį. Man jo nebereikėjo. Ką su juo daryti? Atiduoti pirmam sutiktam šešiamečiui vaikiščiui, kad tas žengtų pirmuosius žingsnius keliu į viršūnę? Atiduoti likimo nuskriaustiesiems? Ne. Žinojau, ką su juo daryti. Jis ėmė suktis ratais nelyginant diskas, įgavo pagreitį, ir karčiai, bet tuo pat metu džiugiai sušukęs paleidau jį aukštyn, kur pūtė karštas, ką tik pakilęs vasaros vėjelis, ir žiūrėjau, kaip žvilgantys chromuoti instrumentai pažirę vaivorykšte trenkiasi į grindinį.

Tą patį vakarą policininkai pasodinę mane su Bere į patrulinį automobilį ir sukrovę lagaminus, įsijungę sireną ir šviesas vienas du nuvežė į oro uostą.

– Jūs tikrai norit tapti psichoanalitikais, neturinčiais medicininio išsilavinimo? – paklausė Berė.

– Kušetė laukia mūsų pasąmonės procesų išskyrų, – atsakė Gilynis.

– Be to, kaip ir kiti itin negausūs katalikų kandidatai, iš kurių naujausioji – netverianti geismu vienuolė, – pridūrė Kvikas, – mes esame garsenybės. Mūsų smegenis dabar tvarkingai narsto į gabalėlius – žiūri, kaip jos reaguoja po tiek patruliavimo metų.

Atvažiavus į oro uostą Gilynis tarė:

– Glaustumas nėra mano stiprioji pusė, tačiau šįkart pasistengsiu kalbėti glaustai.

Švysčiojant raudonai patrulinio automobilio švieselei, išryškinančiai gauruotus jo bruožus, jis kažką dar papostringavo ir galų gale baigė:

– Taigi dabar, kai paskutinės smiltelės išbyrėjo iš „Dievo namuose" praleistų valandų smėlio laikrodžio, mudu su Kviku pareiškiame, kad brangiausi mums visuomet liks trys žmonės: Dableris, Dručkis ir Rojus G. Bašas.

– Tokių kaip jūs ligoninė daugiau neregės, – pridūrė Kvikas.

– Iš libido kupinos širdies, iš pranašiškojo skilvelio, tariame jums „sudiev", „šalom" ir, – jį pertraukė skruostais upeliu prapliupusios riebios ašaros, – telaimina jus Dievas.

– Ir telaimina jus Dievas, – aidu atkartojo Kvikas.

Pamačius išsipūtusį didelio keleivinio reaktyvinio lėktuvo snukį pirmiausia man kilo mintis, kad jis panašus į nutukusį ar edemos kamuojamą limpį. Grimzdamas į kėdę prieš trumpą naktinį skrydį į Paryžių, jausdamas, kad Berė šalia, galvodamas apie kelionę traukiniu, po kurios kitą dieną atsidursime pietų Prancūzijoje, pasakoju jai, ką sakė Kojis – neva šie metai „buvę geriausi mano gyvenime". Akimirką pamąsčiusi ji meiliai prisiglaudžia man prie kaklo, nusižiovauja ir sako:

– Aišku, tu jam atsakei, kad ligi šiol buvo dvidešimt devyneri geresni?

Rupūs miltai – kodėl man tai neatėjo į galvą?! Nusižiovauju, užsimerkiu ir pasineriu į tamsą.

Esu akla urvinė žuvis, įmesta į šviesos upę. Mano pojūčiai bando prisitaikyti prie aplinkos. Diena po dienos mokausi gyventi šiame visų vaivorykštės spalvų pasaulyje, bet tuo pat metu mane vis dar traukia šiurpioji tamsa. Mane perskelia perpus – lyg peilis žvilganti Prancūzijos vasaros saulė daro iš manęs filė. Mudu su Bere pietausime sode, po susipynusių šakų pinučiais; mūsų stalas bus papuoštas sunkiais sidabriniais įrankiais, iškrakmolyta balta staltiese, krištolo taurėmis su monogramomis, o kad viskas būtų tobula, sidabro vazoje bus įmerkta rožė. Mano žvilgsnis užklius už pagyvenusio padavėjo, stovinčio su rankšluostėliu, permestu per drebančią ranką, ir aš prisiminsiu kokį „Dievo namų" limpį, kamuojamą senatvės drebulio. Mudu sėdėsime ant suolelio kaimo aikštėje, apgaubti tylos, kurią pertrauks tik *boules* Taukšt! Taukšt! ir būsime užlieti apelsinų, česnakų, muskuso ir graikinių riešutų kvapų, ir sutelkęs dėmesį į senį, kilnojantį *boules* iš invalido vežimėlio, prisiminsiu Umbertą, savo iš Meksikos kilusį amerikietį GMMS, vežantį Rožę Nizinski tą naktį, kai pasiekėme Namų žar-

naknisio greičio rekordą. Turgaus dieną pamatysiu dvi juodai apsirengusias MSNJAN, nešančias kartį, ant kurios už kojų pririštos trys spiegiančios žąsys; už jų namo pėdina dvi baltai apsirengusios mergytės, perkišusios pirštus per žalius kaspinus, kuriais apvyniotos dėžės su *patisserie*. Pabėgti neįmanoma. Grėsmę kelia net bikiniais vilkintys gundantys kūnai prie mūsų upės. Pjaustau juos į sausgysles, raumenis ir kaulus. Bent jau, dingteli man mintis, čia, pietų Prancūzijoje, dar nesu matęs visiško bejėgiškumo – visai horizontalios pozos, būtinos tikram limpiui.

Vis dėlto žinau, kad tai tik laiko klausimas. Vieną tingią, vaiskią dieną pats vienas sėdžiu kapinėse kalno šlaite įsikūrusio kaimelio viršuje. Ant mergytės antkapio parašyta „*Priez pour elle*"; ant akmens skliauto guli nuolankus krucifiksas; išlenkta Kristaus krūtinė iš glazūruotos žmogaus kūno tonų keramikos atrodo labai tikroviškai. Nuėjus nuo kapo ausyse dar ilgai aidi „*Priez pour elle, Priez pour elle*". Patraukiu žemyn snūdžiu vingiuotu keliu, iškilusiu virš pilies, bažnyčios, priešistorinių urvų, aikštės ir toli apačioje – upės slėnio. Mažytės lyg vaikiški žaislai tuopos ir romėnų tiltas rodo, kur eina kelias ir teka ledynmečio palikta viso šio grožio kūrėja mūsų upė. Dar niekad nebuvau ėjęs tuo taku. Imu atsipalaiduoti, juntu tai, ką jau esu patyręs: ramybę, palaimingą nieko neveikimo būseną. Dienos ima atrodyti ramios, šiltos, nusėtos nugludintais atodūsio nostalgijos akmenukais. Gamta čia tokia dosni, kad paukščiai nesulesa visų prinokusių gervuogių. Stabtelėjęs kelias nusiskinu. Burnoje pajuntu sultingai grikšint. Mano sandalai šlepsi asfaltu. Žiūriu į gėles, kurios besivaržydamos spalvomis ir formomis vilioja bites jas išžaginti. Pirmą kartą per daugiau kaip metus jaučiuosi ramus.

Už kelio posūkio pamatau didelį pastatą, panašų į beprotnamį ar ligoninę, su užrašu „Hospice" ant durų. Mano oda ima dilgčioti, plaukučiai ant sprando pasišiaušia, dantys susikanda. Aišku, čia juos pamatau. Jie išvežti į sodelį ir susodinti saulės atokaitoje. Tie žilaplaukiai, išbarstyti sodo žalumoje, atrodo lyg nužydėjusios pienės lauke, gležni voratinkliai, laukiantys paskutinio savo vėjelio. Lim-

piai. Spoksau į juos. Pamatau simptomus. Diagnozuoju jų ligas. Einant pro šalį, jų akys, rodos, mane seka, tarsi įveikę savo silpnaprotystę jie bandytų pamoti ranka ar pasakyti *bonjour*, ar parodyti kokį kitą žmogiškumo likutį. Tačiau jie nemoja, nesako *bonjour*, nerodo jokio kito žmogiškumo likučio. Sveikas, įdegęs saulėje, girtas, prisivalgęs gervuogių, viduje besijuokiantis ir bijantis to juoko, jaučiuosi puikiai. Visuomet puikiai jaučiuosi pamatęs limpį. Dabar aš juos myliu.

Ta naktis – baisiausia. Prabundu, atsisėdu tiesus kaip styga, visas įsitempęs, permerktas prakaito ir spiegiu, o bažnyčios varpas tuo metu muša tris. Mano mintys kupinos baisių tų metų „Dievo namuose“ vaizdų. Mano spiegimas pažadina Berę, ir aš sakau:

– Galų gale pamačiau, kur jie juos laiko.

– Ką laiko? – ne visai prabudusi klausia ji.

– Limpius. Tą namą jie vadina „Hospice“.

– Nusiramink, mielasis. Viskas baigta.

– Nebaigta. Nepavyksta mesti juos iš galvos. Viskas man primena tuos metus „Dievo namuose“. Nežinau, kaip juos užmiršti. Jie griauna man visą gyvenimą. Niekad nemaniau, kad bus taip sunku.

– Nesistenk užmiršti, brangusis. Bandyk viską įprasminti.

– Maniau, kad jau įprasminau.

– Ne, tam reikia laiko. Nagi, – sako ji apsikabindama mane, – kalbėk su manim, sakyk, kur skauda.

Sakau. Dar kartą papasakoju jai apie daktarą Sandersą, kraujuojantį man ant kelių, apie Potso žvilgsnį tą vakarą prieš šokant pro langą, apie tai, kaip suleidau KCL vargšui Solui. Pasakoju jai, kaip man gėda, kad virtau sarkastišku šunsnukiu, vadinančiu senukus limpiais, kaip per internatūrą šaipiausi iš jų silpnybių, iš to, kad jie apvemdavo man veidą savo kančia, kad mane gąsdindavo, vertė jiems padėti darant šlykščius dalykus. Pasakoju, kad noriu gyventi atjaučiai, aiškiai regėdamas prieš akis mirties perspektyvą ir kad abejoju, ar kada nors vėl galėsiu taip gyventi. Prisiminęs, ką patyriau ir kuo virtau, pritvinkstu liūdesio, sumišu-

sio su panieka. Guldau galvą Berei ant kelių ir raudu, ir keikiuosi, ir šaukiu, ir raudu.

– ...savaip ir rūpinaisi. Kažkas turėjo pasirūpinti tais limpiais, ir šįmet tu savaip jais rūpinaisi.

– Baisiausia – tas kartėlis. Anksčiau buvau kitoks – švelnus, netgi kilnus – ar ne? Aš juk ne visuomet toks buvau, ar ne?

– Myliu tave tokį, koks esi. Man viduje tu likai koks buvęs, – ji nutilo, paskui jos akys sužvilgo, ir ji pridūrė:

– Nors galėtum būti dar geresnis.

– Ką? Ką tu nori pasakyti?

– Ko gero, tik tai ir galėjo tave prabudinti. Visą gyvenimą augai iš išorės, mokeisi įveikti kitų keliamas kliūtis. Dabar galų gale, ko gero, pradėjai augti iš vidaus. Tau gali atsiverti visai naujas pasaulis, Rojau, aš žinau. Visiškai naujas gyvenimas.

Sudrėkusiomis nuo ašarų akimis ji tarė:

– Mylėsiu tave dar labiau, Rojau, nes ilgai laukiau, kol tu pradėsi tą naują gyvenimą.

Mane liete užlieja emocijos. Netenku žado. Aš susijaudinęs, net laimingas. Tačiau viskas atrodo per lengva.

– Noriu tavim tikėti, bet viskas taip skausminga. Dabar visi tie metai atrodo lyg koks košmaras.

– Ne visi. Per juos būta ir malonumų – malonumas, kad įvaldai mediciną, kad esi tarp savų vaikinų, latencijos malonumas.

– Latencijos? Kas ta latencija?

– Latencija – tai ramybės laikotarpis prieš paauglystę. Tai būrelių, grupių, komandų metas, kai beisbolas yra svarbiausias dalykas gyvenime, o dienos per trumpos, kad spėtum padaryti viską, ką nori. Latencija – tai rūpestis dėl savo artimo. Šie metai buvo latentiška kelionė: per internatūrą, kai visi buvote įbauginti ir paversti gyvuliais, jėgų jums įkvėpė tik tai, kad jūs, vyrukai, vienas kitu rūpinotės.

Jos glėbyje prisimenu tuos laikus, namą medyje užžėlusioje seklioje griovoje, vasaros pradžios vakarus, kai išbėgęs iš namų pa-

sišokinėdamas skuosdavau šiltoje prieblandoje, beisbolo rungtynes, kai į kubiliuką panašus žaidėjas, pagavęs du kartus nuo žemės atšokusį kamuoliuką, meta jį į pirmąją bazę ir kaip tik spėja išmušti bėgantįjį, ir, man besirangant į miego ūką, lyg tirono paniūniuota daina, kurią pasigavo paukščiai ir nusinešė į šalis ir tolius, guodžiančių minčių apklotas mane uždengia, ir aš prisimenu dienas, tokias ramias, kad degtuko liepsna kyla tiesiai, ir mąstau apie juodoje mamutais išpaišytoje oloje plaukiojančias aklas žuvis, kurios net savo lediniame tvenkinyje nugludinto kalkakmenio sienomis kažkokiu būdu žino apie plokščius karštus vasaros luitus prilipdytus prie baltų kaip mimo veidas sienų kad šildytų snaudžiančią katę viduryje Prancūzijos kalnų kaimelio gatvės virš tikrų pilių prismaigstyto upės slėnio ir apie lyg veidrodyje atsispindinčią marmurą imituojančią mėsininko krautuvėlę glamonėjančią atšaldytą mėsą apkraštuotą lašinių juostomis ir apie *patisserie* dėžutę perrištą žaliu kaspinu su kilpa sumazgyta vaiko pirštui ir apie nutylantį turgų kai žodžiai garsiau liejasi iš žiočių kavinių kuriose vyrai mėgdžiojantys prancūzų valstiečius sėdi su prilipusiomis prie lūpų cigaretėmis ir apie kapinaites kuriose varpas skambina *„Priez pour elle, Priez pour elle“* mirtinoje tyloje ir dar aš mąstau kad už „Dievo namų“ sienų net kapinėse nėra rezultato vien procesas ir kad čia, pagaliau, mylimosios glėbyje, kiekviena diena, ko gero, bus pripildyta visa ko, ir visų spalvų ir amžino visų atsinaujinusių spalvingų dalykų pasikartojimo, ir jaučiu, kad visai įmanoma, jog laiko tėkmėje kartėlio sluoksniai gali pradėti luptis, kol pats kartėlis virs tik menkučiu įbrėžimu ant stiklo sienos, virs sluoksniais subraižytų stiklo sienų, vedančių latencijos, vasaros žaidimo, smagybių vasaros link, ir man besistengiant ilsėtis kartėlio sluoksniai ima luptis, lupasi, palikdami mane traukiantį namo prieš upės srovę nekaltybės, nuogybės ir poilsio link, kaip laikais prieš „Dievo namus“ su Bere ačiū Dievui už Berę jeigu ne Berė kas iš manęs būtų nes be jos niekad nesugebėčiau išmokti mylėti kaip kadaise mylėjau ir mylėsiu ir myliu.

Nuolankiai paprašau jos už manęs tekėti.

„DIEVO NAMŲ“ ĮSTATYMAI

I. LIMPIAI NEMIRŠTA

II. LIMPIAI KRINTA

III. KAI LIGONIUI SUSTOJA ŠIRDIS, PIRMIAUSIA PASIMATUOK PULSĄ

IV. LIGA – PACIENTO RŪPESTIS

V. SVARBIAUSIA ĮTAISYTI LIGONĮ KITUR

VI. NĖRA KŪNO ERTMĖS, KURIOS NEGALĖTUM PASIEKTI KETURIOLIKTO NUMERIO ADATA IR GERA, STIPRIA RANKA

VII. AMŽIUS + LAK = LAZIKSO DOZEI

VIII. TAVE VISUOMET GALI DAR LABIAU ĮSKAUDINTI

IX. VIENINTELIS GERAS LIGONIS – NEGYVAS LIGONIS

X. JEI NEMATUOJI TEMPERATŪROS, NESUŽINAI, KAD LIGONIS KARŠČIUOJA

XI. PARODYK GMMS, KURIS PRIDARO MAN TIK TRIS KARTUS DAUGIAU DARBO, IR AŠ IŠBUČIUOSIU JAM KOJAS

XII. JEIGU RADIOLOGAS REZIDENTAS IR GMMS MATO KRŪTINĖS LĄSTOS RENTGENOGRAMOJE SUTANKĖJIMO ŽIDINĮ, JOKIO ŽIDINIO TEN NEGALI BŪTI

XIII. MEDICINOS PAGALBA TEIKIAMA KUO DAUGIAU NIEKO NEDARANT

ŽODYNĖLIS

AKROMEGALIJA – galūnių ir atsikišusių veido dalių padidėjimas dėl hipofizės priekinės skilties somatotropinės funkcijos sustiprėjimo.

AMA – Amerikos medicinos asociacija.

AMILOIDOZĖ – lėtinė degeneratyvinė liga, pasireiškianti tuo, kad daugelyje organų kaupiasi į krakmolą panaši medžiaga amiloidas. Reta ir nepagydoma.

ANOREKSIJA – apetito nebuvimas, nevalgumas.

ARACHNODAKTILIJA – paveldima anomalija, kuriai būdingi ilgi, voriški pirštai.

ATAKSIJA – judesių koordinacijos nebuvimas.

BALKŠVAGRYBIAI – *Candida* genties grybai, sukeliantys ligą, vadinamą kandidamikoze.

BAR MICVA (*hebr.*) – iškilmingos apeigos, per kurias 13 metų sulaukęs žydų berniukas pasižada laikytis tikėjimo.

BSNR – baigiantis subyrėti nesantuokinis ryšys; dažnas įvykis per internatūrą. Plg. BSS.

BSS – baigianti subyrėti santuoka; dažnas įvykis per internatūrą. Plg. BSNR.

BURSITAS – sąnario tepalinio maišelio uždegimas.

CVS – centrinės venos spaudimas; spaudimas venoje, einančioje tiesiai į širdį.

DAKTARAS KILDERAS – JAV ketvirtajame ir penktajame XX amžiaus dešimtmečiuose populiarių filmų herojus, nuolat įsimylintis savo ligones ir įsiveliantis į nemalonumus su gangsteriais.

„DIEVO NAMŲ“ ĮSTATYMAI – dėsniai ir taisyklės, beveik prilygstantys įstatymams, daugelis suformuluoti Dručkio.

DU NULIAI – licencija žudyti.

EDEMA – branka, pabrinkimas.

EKG – elektrokardiograma.

EMBOLAS – kraujo srovės atneštas kraujagyslę užkemšantis darinys, dažniausiai oro pūslelė.

EPIZIOTOMIJA – makšties angos prapjovimas.

ESTROGENAI – moteriškieji lytiniai hormonai.

FLEBITAS – venos uždegimas.

GE – gastroenterologija.

Gelt (*jidiš*) – pinigai.

GLOMERULONEFRITAS – inkstų kamuolėlių uždegimas.

GML – geriausia Manso ligoninė; „Dievo namų“ konkurentė, bendradarbiaujanti su GMM.

GMM – geriausia (pasaulyje) medicinos mokykla.

GMMS – geriausios medicinos mokyklos studentas.

HANUKA (*hebr.*) – aštuonias dienas trunkanti žydų šventė minint makabėjų pergalę prieš Antiochą.

HIPERBOLEMIJA – padidėjęs širdies prisipildymas krauju.

HIPOCHONDRIJA – liguistas polinkis įsikalbėti ligas, kurių iš tikrųjų nėra.

HOSPICE – prancūzų kalbos žodis, reiškiantis namus, beprotnamį, vargšų prieglaudą.

ISCHS – intensyviosios slaugos chirurginis skyrius.

ISTS – intensyviosios slaugos terapinis skyrius.

JOM KIPURAS (*hebr.*) – kaltės atpirkimo diena; žydų pasninko diena, kurią jie be perstojo meldžiasi ir atgailauja.

KANDIDAMIKOZĖ – *Candida* šeimos grybelių sukeliama liga.

LABIA (*lot.*) – gėdos lūpos.

LAZIKSAS – diuretinis preparatas, dažnai vartojamas gydant hiperbolemiją.

LIBIDO – lytinis potraukis; pasak Froido, pagrindinis psichinės energijos šaltinis.

LIMPIS(-Ė) – Lauk Iš Mano Palatos; „Žmogus – dažnai dėl senatvės – praradęs tai, kas daro žmogumi" (Dručkis).

LP – lumbalinė punkcija.

MAKŠTOPERŠA – vienokios ar kitokios kilmės perštėjimas makšties srityje.

MĖLYNASIS KRYŽIUS – sveikatos draudimo kompanija.

MENSCH (*jidiš*) – vyras.

METEORIZMAS – dujų susikaupimas žarnyne.

MI – miokardo infarktas; širdies smūgis.

MIELOMA – kaulų čiulpų navikas.

MIŠNA (*hebr.*) – Talmude surašyti rabinų pamokymai – Biblijoje esančių taisyklių bei paprotinių normų paaiškinimai.

MSNJAN – Miela Senutė, Neturinti Jokių Akivaizdžių Negalavimų.

MUSCULUS GASTROCNEMIUS (*lot.*) – dvilypis blauzdos raumuo.

MUSCULUS SOLEUS (*lot.*) – plekšninis blauzdos raumuo.

NAMAI = „Dievo namai".

NARKOLEPSIJA – miego priepuoliai.

NN – principas „Nekišk nosies".

NSI – Nacionalinis sveikatos institutas – laiptelis aukštyn subinlaižiams.

PASILENKIMAS IŠTIESTOMIS KOJOMIS – medicinos sesers manevras, kai ji ištiestomis kojomis pasilenkia virš lovos ir parodo užpakaliuką.

PERISTALTIKA – žarnų judesiai, dėl kurių jų turinys slenka tolyn.

PYPSIS – pranešimų gaviklis.

PLACEBAS – neveiksmingas preparatas, skiriamas ligoniams įtaigos tikslais.

PLĖŠIKŲ BARONAI – XIX a. pabaigos amerikiečių verslininkai, susikrovę didžiulius turtus nedoromis, nesąžiningomis priemonėmis.

PRANCŪZIJA – tokia šalis.

PRIMUM NON NOCERE (*lot.*) – svarbiausia – nepakenkti.

PRIVATAS = privatus „Dievo namų“ gydytojas.

PUCELIUOTIS – elgtis, kaip elgtųsi daktaras Pucelis, Namų privatas, turintis du nulius; *šnek.* apipisinėti.

REMISIJA – ligos reiškinių susilpnėjimas, ligos atoslūgis.

RĖTIS – priimamojo ternas, hospitalizuojantis per daug ligonių, užuot TEPLINĘS ir ŠTIŠINĘS į gatvę (pastarasis procesas vadinamas PASILABINK IR IŠSPIRK); SIENOS priešingybė.

SEPSIS – kraujo užkrėtimas.

SIENA – priimamojo ternas, neguldantis ligonių į „Dievo namus“. Dažniausiai taiko PASILABINK IR IŠSPIRK metodą. RĖČIO priešingybė.

SIGMOIDOSKOPIJA – ilgos, tiesios žarnelės su šviesele, vadinamos sigmoidoskopu, įleidimas pro išangę į tamsią, vingiuotą gaubtinę žarną norint pamatyti fekalijas ir patologiją; „Dievo namų“ specializacija.

SISTOLINIS – susijęs su širdies susitraukimu, diastolinio priešingybė; sistoliniai ūžesiai girdimi širdžiai traukiantis.

SKOLIOZĖ – stuburo išlinkimas į šoną.

STEATORĖJA – viduriavimas riebalingomis išmatomis.

SUBINLAIŽIS – „Dievo namų“ gydytojas, kuris stengiasi laižydamas nusigauti į aukščiausią – ligoninės vyriausiojo gydytojo – postą.

ŠALOM (*hebr.*) – [telydi jus] taika – tradicinis žydų pasisveikinimas ir atsisveikinimas.

ŠIKSA (*jidiš*) – nežydė.

ŠLONGAS (*jidiš*) – pimpalas.

ŠOFARAS (*jidiš*) – avino ragas, pučiamas per religines šventes.

ŠTIŠINTI – atsikratyti, pvz., IŠŠTIŠINTI limpį į urologiją (= urologijos skyrių). Dažnai prieš šį žodį vartojamas „TEPLINTI" – pvz., PATEPLINTI ir IŠŠTIŠINTI. Po jo kartais būna „ATŠOKTI" (grįžti) – pvz., „IŠŠTIŠINAU savo limpį į urologiją, bet jis ATŠOKO pas mane". Pasak Dručkio, TEPLINIMAS ir ŠTIŠINIMAS sudaro medicinos pagalbos esmę. Tai „sukamųjų durų" principas.

ŠTIŠIS – IŠŠTIŠINTAS ligonis.

ŠV. KITURKIO KALNAS – bet kuri ligoninė, nesusijusi su GMM; dažniausiai maža ir menkai žinoma.

TANATOLOGIJA – mokslas apie mirtį ir su ja susijusius reiškinius.

TEPLINTI – pagražinti, kad atrodytų geriau; pvz., PATEPLINTI automobilį, PATEPLINTI ligos istoriją, PATEPLINTI limpį; taktikos ŠTIŠINTI ir TEPLINTI dalis.

TERNAS = internas.

TESTOSTERONAS – vyriškasis lytinis hormonas.

TORAZINAS – vaistas, vartojamas mažinti nerimui, ypač stipriam nerimui, susijusiam su psichoze; vienas iš psichiką veikiančių preparatų, vartojamų „Dievo namų" personalo. Panašų poveikį turi stelazinas, valiumas, alkoholis, elavilis, deksedrinas ir t.t.

TUČ – tučtuojau.

UREMIJA – inkstų nepakankamumas, pasireiškiantis tuo, kad kraujyje susikaupia medžiagų apykaitos produktų.

UROLOGIJA – medicinos sritis, susijusi su šlapimo traktu; kūno „santechnika".

VAL – Veteranų administracijos ligoninė.

VI – Vertingiausias Internas; tariamas Namų prizas – kaklaryšio smeigtukas ir kelionė dviem į Atlantik Sitį – vertingiausiam ligoninės internui.

VL – venerinė liga.

VŽV – visiškas žarnų valdymas. Dručkio sąvoka, reiškianti gebėjimą valdyti visas žarnyno funkcijas.

ZEBRAS – neaiški ar niekuo nepagrįsta diagnozė.

ZOKAS – viltis.

ZOKO SPARNAS – turčių žarnyno tyrimams skirtas „Dievo namų" priestatas, kurio statybą finansuoja pasakiškai turtinga filantropiška Zokų šeima. Jame bus įrengta Bašo palata. Sparnas simbolizuoja viltį.

ŽARNAKNISIO IMPERATORIUS – daktaras Pucelis.

ŽARNAKNISIS – gastroenterologinis tyrimas, susidedantis iš viršutinės virškinamojo trakto dalies patikrinimo, bario klizmos, plonųjų žarnų kontrasto pasažo, sigmoidoskopijos, šlapimo pūslės patikrinimo ir kepenų skenavimo; „Dievo namų" specializacija. Prieš žarnaknisį būtina padaryti ligoniui daugybę klizmų ir prigirdyti vidurių paleidžiamųjų vaistų, kad žarnos taptų tokios švarios, jog, vieno chirurgo žodžiais, „galėčiau gerti iš jų ištekantį skystį".

ŽVAIGŽDŽIŲ ŽARNAKNISIS – Dručkio svajonė.

Shem, Samuel

Sh-11 Dievo namai : romanas / Samuel Shem ; iš anglų kalbos vertė Vytautas Petrukaitis. – Vilnius : Tyto alba, 2010. – 428, [1] p.

ISBN 978-9986-16-753-2

„Dievo namai“ – romanas apie gyvenimą ir mirtį Amerikos ligoninėse. Iš pradžių sutiktas mirtina tyla, vėliau jis sukėlė tikrą nuomonių audrą ir tapo milijoniniu bestseleriu Amerikoje ir Europoje.

UDK 820(73)-3

Samuel SHEM

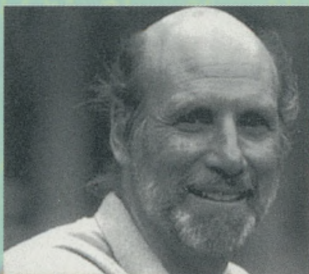
DIEVO NAMAI

Romanas

Iš anglų kalbos vertė *Vytautas Petrukaitis*

Viršelio dailininkai *Daumantas Každailis, Ilona Kukenytė*

Tiražas 3000 egz.
SL 1686. 2010 03 22. 17,90 leidyb. apsk. l.
Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio g. 10, LT-01112 Vilnius,
tel. 2497453, info@tytoalba.lt
Spausdino UAB spaustuvė „ARX Baltica“, Veiverių g. 142B, LT-46353 Kaunas

Samuelis Shemas (tikroji pavardė Steve'as Bergmanas) studijavo mediciną Harvarde ir Oksforde, o 1978 m. išleido autentiška patirtimi Bostono ligoninėje paremtą romaną „Dievo namai", kuris, iš pradžių sutiktas mirtina tyla, netruko sukelti tikrą nuomonių audrą ir virto viena perkamiausių knygų Amerikoje ir Europoje. „Dievo namai" – amerikiečių literatūros klasika, ir tūkstančiai medikų sako: „Neperskaitęs šios knygos negali stoti į medicinos mokyklą, o įstojusiems (vis dėlto) ji – medikų biblija."

Tai knyga, demitologizuojanti šiuolaikinę mediciną ir atskleidžianti operacinių užkulisius. Tai gilus pjūvis, kartu – labai juokingas, jaudinantis pasakojimas apie gydytojų internų pirmuosius savarankiško darbo metus. Internai iš studijų viršūnės nusileidžia į ligoninių apačias; jie įsivaizdavo esą visagaliai, o palūžta susidūrę su realybe. Ir gydytojai, ir ligoniai tampa imperatyvo „Kas gali būti daroma, turi būti daroma, nes tą galima padaryti"aukomis.

S. Bergmanas po „Dievo namų" triumfo išėjo į viešumą, skaitė paskaitas tema „Kaip išlikti žmogiškam medicinoje" ir iki šiol audrina visuomenę atviru požiūriu į gydytojo etikos problemas, gydytojo ir paciento santykius. Pastaraisiais metais skaito psichiatrijos kursą Harvarde, dirba praktinį darbą (specializuojasi gydyti alkoholikus) ir kartu su žmona rašo itin populiarias pjeses teatrui „off-Broadway". Apie save sako: „Didžiausia dovana, kokią esu gavęs kaip rašytojas, yra gebėjimas priversti juoktis."

„Neįtikimas paradoksas: gydytojo profesija taip nužmogina, bet ją taip didžiai vertina visuomenė."

ISBN 978-9986-16-753-2

www.tytoalba.lt